

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “การศึกษาเปรียบเทียบระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา
ระหว่างไทยกับสิงคโปร์”

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
(สทสว.)

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระ สนิเตชารักษ์ และคณะ

สิงหาคม พ.ศ.2562

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “การศึกษาเปรียบเทียบระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ระหว่างไทยกับสิงคโปร์”

คณะผู้วิจัย	ตำแหน่ง
1. นางเจตฤดี ชินเวโรจน์	ที่ปรึกษาโครงการ
2. รศ.ดร.ธีระ สິนเดชารักษ์	หัวหน้าโครงการ
3. อาจารย์สรัญญา เตรรัตน์	นักวิจัย
4. นางสาวรุ่งกมล โพธิสมบัติ	ผู้ช่วยนักวิจัย
5. นางสาวกนกวรรณ อบเชย	ผู้ช่วยนักวิจัย
6. นางสาวพรหมภัสสร สุทธิโยธา	ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาวมุขิดา เองนางรอ	ผู้ช่วยนักวิจัย
8. นายปรีดา โพธิจันทร์	ผู้ช่วยนักวิจัยและผู้ประสานงาน
9. นายกฤตวัฒน์ โกมลวรวิทยา	ธุรการโครงการ

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์

วิจัยและนวัตกรรม (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปผู้บริหาร

ปัญหาของระบบการศึกษาไทยที่ยังขาดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติโดยในประเด็นที่สำคัญเป็นอันดับต้น ๆ คือ การผลิตบัณฑิตให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นประเทศพัฒนาแล้วหรือประเทศกำลังพัฒนา ตั้งแต่ภาพใหญ่ในระดับมหภาคหรือระดับประเทศลงไปในระดับอุตสาหกรรม จนกระทั่งถึงระดับจุลภาคในแต่ละองค์กร การขาดแคลนแรงงานนี้มีใน 2 ด้านใหญ่ ๆ คือ ด้านปริมาณมีไม่เพียงพอต่อความต้องการและด้านคุณภาพทักษะความสามารถไม่ตรงหรือไม่ถึงระดับที่ต้องการใช้งาน จากข้อมูล พบว่าปัจจุบันมีบัณฑิตจบใหม่จากทุกมหาวิทยาลัยมากกว่า 1 แสนคนต่อปี แต่อัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 27 ของจำนวนบัณฑิตจบใหม่ เรียกได้ว่าบัณฑิตจบใหม่ตกงานถึง 1 ใน 4 โดยไปทำอาชีพอิสระบ้าง ศึกษาต่อบ้าง รวมถึงไปทำงานที่ไม่ตรงหรือต่ำกว่าวุฒิการศึกษา หลายมหาวิทยาลัยจึงมีนโยบายปรับตัว เน้นเปิดสอนสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยมีความเชี่ยวชาญ ยกเลิกหลักสูตรที่ไม่มีผู้เรียนหรือลดการรับนักศึกษาในหลักสูตรที่ไม่ใช่ความต้องการของประเทศ ไม่นับรวมที่บริษัทเอกชนขนาดใหญ่หันมาสร้างสถาบันการศึกษาและผลิตคนป้อนอุตสาหกรรมของตัวเอง ความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดมากขึ้นระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผนึกกำลังและทำงานให้สอดคล้องประสานกับความต้องการที่แท้จริงของภาคอุตสาหกรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต้องการผลิตและสร้างคนเพื่อตอบสนองตลาดแรงงานซึ่งต้องการความหลากหลายในวิชาชีพ

โครงการวิจัยนี้มุ่งเน้นการเปรียบเทียบระบบการศึกษาระดับอาชีวศึกษา (สายอาชีพ) ระหว่างไทยและสิงคโปร์ มีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลด้านระบบการศึกษาในสายอาชีพของประเทศไทย 2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการศึกษาในสายอาชีวศึกษาของประเทศไทยและสิงคโปร์ครอบคลุมระบบบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนและแนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้เรียนหรือการสร้างให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อระบบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและต่อระดับอื่นที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของอาชีวศึกษา การศึกษานี้ได้อาศัยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ทั้งผู้บริหาร นักปฏิบัติ ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งไทยและสิงคโปร์ ตลอดจนผู้ปกครองและนักศึกษาตามอาชีวศึกษาต่าง ๆ อีกด้วย

ผลการศึกษาจำแนกตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดข้างต้น พบว่า

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1: เพื่อศึกษาข้อมูลด้านระบบการศึกษาในสายอาชีพของประเทศไทย

1. พัฒนาการด้านการอาชีวศึกษาไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

แนวความคิดการจัดการศึกษาสายอาชีพมีมาตั้งแต่ยุคสมัยที่ประเทศไทยเริ่มมีอาชีพหัตถกรรมมากขึ้น นอกเหนือไปจากอาชีพกสิกรรม ระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาไทยเริ่มอย่างเป็นระบบเมื่อได้รับการบรรจุในโครงการศึกษา พ.ศ.2441 เป็นการศึกษาพิเศษซึ่งหมายถึง การเรียนวิชาเฉพาะเพื่อให้เกิดความชำนาญ โดยในปี พ.ศ.2452 การจัดการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ โรงเรียนสามัญศึกษาสอนวิชาสามัญและโรงเรียนวิสามัญศึกษาสอนวิชาเพื่อออกไปประกอบอาชีพ เช่น แพทย์ วิศวกร ภาษาอังกฤษ พาณิชยการ ครู เป็นต้น ในปี พ.ศ.2453 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาแห่งแรก คือ โรงเรียนพาณิชยการที่วัดมหาพฤฒารามและวัดราชบูรณะ ปี พ.ศ.2456 จัดตั้งโรงเรียนเพาะช่าง และปี พ.ศ.2460 จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรม ต่อมาแผนการศึกษาแห่งชาติที่ถูกร่างขึ้นและมีผลบังคับใช้จริงได้ส่งผลต่อการกำหนดการศึกษาสายอาชีพให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยในแผนการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ.2475 ได้กำหนดว่าวิสามัญศึกษา ได้แก่ การศึกษาวิชาชีพซึ่งจัดให้เหมาะสมกับภูมิประเทศ เช่น กสิกรรม หัตถกรรม และพาณิชยการ เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับประกอบอาชีพการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมต่าง ๆ และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2479 ได้ ปรากฏคำว่า "อาชีวศึกษา" เป็นครั้งแรกในระบบการศึกษาของประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ อาชีวศึกษาขั้นต้น กลาง และสูง ซึ่งรับนักเรียนจากโรงเรียนสามัญศึกษาของทุกระดับ พัฒนาการหลังจากนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

2. เป้าหมาย กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ด้านอาชีวศึกษาในอนาคต

แผนการพัฒนาอาชีวศึกษา 20 ปี ตั้งแต่ พ.ศ.2560-2579 ข้างต้นมีความสอดคล้องอย่างตรงไปตรงมากับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งหากมองในแง่ดีเป็นการตั้งเป้าหมายและกำหนดกลยุทธ์ในการไปถึงเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งทั้ง 6 ยุทธศาสตร์นั้น การอาชีวศึกษามีส่วนสำคัญและเกี่ยวข้องอย่างยิ่ง โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ชาติที่ว่าด้วยการเพิ่มขีดความสามารถและการแข่งขันกับยุทธศาสตร์ชาติที่ว่าด้วยการลดความเหลื่อมล้ำสร้างความเป็นธรรมให้กับสังคม (ในมิติด้านการศึกษา) แต่การกำหนดยุทธศาสตร์เช่นนี้อาจพิจารณาได้ในทางกลับกันว่า นอกจากจะมีความสับสนในแง่ของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ของอาชีวศึกษาเองในระยะยาวล้าไปกับยุทธศาสตร์เช่นนี้ย่อมไม่เป็นผลดีต่อความเท่าทัน โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของโลก ยังมีประเด็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงในแต่ละยุทธศาสตร์ซึ่งด้านอาชีวศึกษาเองมีความเฉพาะและเป้าหมายที่ชัดเจนแตกต่างจากวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจไปในเชิงองค์รวมเป็นหลักและประกอบด้วยมิติต่าง ๆ มากมายไม่เฉพาะแต่การศึกษา จึงถือว่าการกำหนดยุทธศาสตร์เช่นนี้สามารถพิจารณาได้ทั้ง 2 มุม

3. โครงสร้างการบริหารและการบริหารจัดการ

ในปัจจุบันมีการรวบรวมสถาบันการศึกษาด้านอาชีวศึกษาต่าง ๆ ที่มีมากกว่า 200 แห่งทั่วประเทศเพื่อบูรณาการการใช้ทรัพยากรและเพื่อสร้างความเป็นเลิศในความเฉพาะทางร่วมกัน แต่ในความเป็นจริงจากโครงสร้างที่กล่าวมาแล้ว เป็นการแบ่งสถาบันอาชีวศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะ อาจเรียกได้ว่า ทั่วไปกับเกษตร โดยสถาบันอาชีวศึกษา (ทั่วไป) เช่นเดียวกันกับสถาบันอาชีวศึกษาเกษตรเป็นการรวบรวมสถาบันตามบริบทในเชิงพื้นที่หรือที่ตั้งมากกว่าการเน้นการบูรณาการในเชิงวิชาชีพที่มีความเฉพาะและโดดเด่นที่แตกต่างกัน ในทางปฏิบัติยังมีคำถามว่าเมื่อรวมสถาบันเหล่านี้เข้าด้วยกันแล้ว เกิดการบูรณาการทรัพยากรกันมากน้อยเพียงใดและเกิดการมุ่งเน้นการสร้างความเป็นเลิศโดยรวมมือกันจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นนักเรียนสายอาชีพเหล่านี้มากน้อยและเป็นรูปธรรมเพียงใด หรือเป็นแต่เพียงโครงสร้างที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพียงเพื่อให้เป็นไปตามกฎกระทรวงหรือพระราชบัญญัติตามกฎหมายเท่านั้น อย่างไรก็ตาม แนวคิดและโครงสร้างที่กำหนดเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นชัดเจนถึงการรวมกลุ่มสถาบันอาชีวศึกษาที่น่าที่จะเป็นประโยชน์กว่าการแยกการเรียนการสอน อย่างน้อยที่สุดเรื่องงบประมาณที่รัฐสนับสนุนจะได้ไม่กระจายและเกิดประสิทธิผลที่จับต้องได้จริง

4. กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านอาชีวศึกษาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมีพัฒนาการและปัจจัยภายนอกทั้งวิชาชีพและการเมืองเข้ามาแทรกแซงและเปลี่ยนแปลงไป หากย้อนความกลับไปตั้งแต่เริ่มการแบ่งระบบการเรียนการสอนในการให้การศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพที่มีมาตั้งแต่รัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าการอาชีวศึกษามีความสำคัญอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาประเทศ เพียงแต่ในการออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้ในแต่ละยุคสมัยจะมีความแตกต่างกันอยู่บ้างเท่านั้นเพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างทางสังคม ความเปลี่ยนแปลง และเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ ตลอดจนความต้องการของตลาดแรงงานที่ต่างกันออกไป

5. สถานการณ์ ข้อมูล สถิติตัวเลขที่น่าสนใจ

ความต้องการแรงงานในสายอาชีพ พบว่า ภาคอุตสาหกรรมและตลาดแรงงานไทยมีความต้องการแรงงานมากที่สุดในกลุ่มการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารและอุตสาหกรรมดิจิทัล การขาดแคลนผู้เรียนที่ปรากฏให้เห็นในอุตสาหกรรมหลายประเภท เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ ประมง เกษตร เป็นต้น และแนวโน้มความต้องการแรงงานของตลาดแรงงานในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ.2560-2564 อนาคต 5 ปี อาชีพที่คาดว่าจะยังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานมากที่สุด คือ ด้านเกษตรกรปลูกพืชสวนและพืชไร่เพื่อการค้าขาย 7.51 ล้านคน รองลงมา คือ ผู้จำหน่ายสินค้าในร้านค้า แนวโน้มความต้องการแรงงานของตลาดแรงงานในแต่ละภาคอุตสาหกรรมตามประเภทกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่คาดว่าจะมีความต้องการแรงงานและการเข้าสู่ตลาดแรงงานมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมการเพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์ การล่าสัตว์ และกิจกรรม รองลงมา

คืออุตสาหกรรมการขายปลีก (ยกเว้นยานยนต์และจักรยานยนต์)ซึ่งข้อมูลประมาณการผู้สำเร็จการศึกษาและผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานของสายอาชีพศึกษาในปีการศึกษา พ.ศ.2559-2561 พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคอุตสาหกรรม รองลงมาคือ ภาคพาณิชย์กรรม/บริหารธุรกิจ ทำให้เห็นว่าเด็กที่กำลังเข้าสู่ตลาดแรงงานมีความไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ในด้านอัตราค่าจ้างในระดับการศึกษายังสูงขึ้นทำให้ระดับรายได้ยิ่งเพิ่มขึ้น โดยปริญญาตรีมีค่าจ้างเฉลี่ยสูงกว่าแรงงานที่จบ ปวช. และ ปวส. จึงทำให้หลาย ๆ ครอบครัวตัดสินใจให้บุตรเรียนจบปริญญาตรีเพื่อประกอบอาชีพทักษะสูง แต่ทั้งนี้คาดว่าในอนาคตอัตราค่าจ้างสายอาชีพมีแนวโน้มจะสูงกว่าอัตราค่าจ้างวุฒิปริญญาตรี ความต้องการสายวิชาชีพในตลาดมากขึ้น

6. ปัญหาและอุปสรรคในระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของไทย

สามารถสรุปได้โดยแบ่งออกเป็นปัญหาหลัก ๆ ดังนี้

1) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาเชิงโครงสร้าง

ปัญหาโครงสร้างนโยบายและการบริหาร ซึ่งระบบการศึกษาของชาติขาดการมองแบบองค์รวม ขาดความต่อเนื่องของนโยบาย นโยบายรัฐบาลไม่สนับสนุนการพัฒนาด้านการอาชีวศึกษาอย่างจริงจัง ขาดการประชาสัมพันธ์ด้านการอาชีวศึกษา การปรับนโยบายรับนักเรียน ปี พ.ศ.2556 ที่เปิดให้สายสามัญรับนักเรียนชั้นเรียนมัธยมปลายแบบไม่จำกัดจำนวน ขาดมาตรการจำกัดสัดส่วนจำนวนนักเรียน

2) ปัญหาโครงสร้างด้านกฎระเบียบและข้อกฎหมาย

กฎหมายกลางในการเรียนการสอนแบบทวิภาคี กฎระเบียบขาดความยืดหยุ่น ทั้งปัญหาเรื่องกฎหมายแรงงาน เพราะนักศึกษาที่สถานศึกษาส่งฝึกงานโดยส่วนใหญ่แล้วอายุประมาณ 18-19 ปี กฎหมายแรงงานยังไม่อนุญาต เมื่อกฎหมายแรงงานไม่อนุญาตนักศึกษาที่เข้าไปสถานประกอบการแล้ว สถานประกอบการก็ไม่สามารถที่จะจ้างเด็กเป็นพนักงานได้ อีกทั้งกฎหมายการเกณฑ์ทหารในเด็กที่ไม่ได้เรียนรักษาดินแดนเป็นปัญหาเช่นกัน

3) ปัญหาโครงสร้างงบประมาณ

งบประมาณมีความล่าช้า การขาดแคลนงบประมาณ การกำหนดงบประมาณอุดหนุนรายหัว จากปัญหาการขาดแคลนงบประมาณมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับการจัดการมาตรฐานและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการจัดการภายในของสถานศึกษา ในด้านการบริหารจัดการงบอุดหนุนรายหัวกับการบริหารภายในโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคเอกชนวิทยาลัยอาชีวศึกษาประสบปัญหาเป็นอย่างมากในด้านการบริหารงานบุคลากรภายใน

4) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านคุณภาพ

คุณภาพหลักสูตรที่มีการเรียนล้าสมัยมากหลักสูตรปัจจุบันยังเน้นให้นักศึกษาเรียนการปฏิบัติงานเพียงอย่างเดียวไม่ได้มีการสอนให้นักศึกษาเป็นเจ้าของธุรกิจ ไม่ได้มีการสอนวิธีคิดให้ผู้เรียนวิชาการจัดการ หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาไม่มีความยืดหยุ่น หลักสูตรส่วนใหญ่ขาดความยืดหยุ่นไม่ทันต่อความต้องการของตลาดแรงงาน และหลักสูตรปัจจุบันไม่สามารถสร้างนักศึกษาที่คุณภาพตามความต้องการของสถานประกอบการ ส่งผลให้นักศึกษาที่จบมาขาดทักษะที่ตรงกับความต้องการสถานประกอบการต้องมีการสอนงานใหม่ ทำให้ทางสถานประกอบการต้องหาทางออกโดยการเปิดโรงเรียนสอนทักษะวิชาชีพเอง คุณภาพสื่อการเรียนการสอนเป็นอีกปัญหาหนึ่ง ซึ่งสื่อการเรียนการสอนไม่มีความทันสมัยและไม่เพียงพอ ตำราที่ใช้ในการเรียนการสอนยังขาดคุณภาพและล้าสมัยด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ คุณภาพครูผู้สอนเป็นอีกปัญหาสำคัญเช่นกัน การรับบุคลากรการสอนที่มีความยุ่งยากในการนำผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพมาสอน นอกจากนี้ผู้ที่เข้าเป็นครูในสาขาการศึกษาอาชีวศึกษานั้นส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือ ปวช. แล้วเข้าสู่การศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งมักขาดประสบการณ์ทำงานในสถานประกอบการและมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการและบรรยากาศของการทำงานที่เพียงพอ ครูอาชีวศึกษาไม่ได้รับการดูแลและส่งเสริม มีค่าตอบแทนน้อยและงานของครูอาชีวศึกษามากเกินไป ทำให้ครูในด้านอาชีวศึกษาไม่ได้มีการพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ในการสอน การพัฒนาครูไม่ได้รับการพัฒนามานาน ครูมีความล้าสมัย โดยครูอาชีวศึกษาแบ่งเป็น 2 Generation ทำให้ระยะห่างนั้นต่างมาก เนื่องจากอาชีวศึกษาไม่ได้บรรจุครูอาจารย์มานาน ส่งผลให้ปัจจุบันมีแนวทางต่างกัน ครูรุ่นใหม่ไม่มีความอดทน ขณะที่ครูรุ่นเก่าไม่มีการปรับตัวหรือพัฒนาคุณภาพความรู้หรือทักษะใหม่ของตัวเอง

5) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านภาพลักษณ์และค่านิยม

ค่านิยมใบปริญญา สังคมปัจจุบัน มีค่านิยมการเรียนที่มีจุดประสงค์คือต้องการความมีปริญญา มุมมองการเรียนของคนในประเทศที่ยึดติดกับใบปริญญาที่พ่อแม่อยากให้ลูกเรียนจบปริญญาตรีทำให้คนเลือกเรียนสายอาชีพน้อยลง และเมื่อจบปริญญางานที่ต่ำกว่าวุฒิปริญญาก็จะไม่อยากทำ ปัญหาภาพลักษณ์และทัศนคติต่อการเรียนอาชีวศึกษา มุมมองของสังคมภาพลักษณ์เป็นแบบเก่า ปัญหาภาพลักษณ์และทัศนคติต่อการเรียนอาชีวศึกษาในมุมมองของคนทั่วไปยังมองสายอาชีพไม่ค่อยดีว่ามีภาพลักษณ์คือความรุนแรงและด้อยกว่าปริญญาตรี สืบเนื่องจากปัญหาการนำเสนอข่าวของสื่อ สื่อมีการนำเสนอข่าวของอาชีวศึกษาในส่วนใหญ่เป็นภาพลบ ไม่ค่อยมีการนำเสนอข่าวในด้านดี ๆ ของอาชีวศึกษา เช่นเดียวกันกับทัศนคติของผู้ปกครองเรื่องการฝึกงาน คือความเข้าใจของผู้ปกครองซึ่งยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการฝึกทำงานในสถานประกอบการ โดยผู้ปกครองมองว่ายังเด็กเกินไปที่จะทำงาน จึงไม่ค่อยยอมและไม่อยากให้ลูกทำงานหนัก ยิ่งไปกว่านั้น ค่าตอบแทนไม่จูงใจให้เด็กเรียนอาชีวศึกษา นอกจากนี้ ปัจจุบันมีหน่วยงานที่กำกับดูแลให้มีการจ่ายค่าตอบแทนตามทักษะฝีมือตามสาขาวิชาชีพ คือสำนักงานคุณวุฒิวิชาชีพ แต่

การทำงานค่อนข้างช้า อาชีพเองในประเทศไทยมีโดยประมาณ 2-3 พันอาชีพ ทำได้เพียง 100 กว่าอาชีพเท่านั้น และยังไม่มีการกำกับดูแลอย่างจริงจังในการควบคุมให้สถานประกอบการจ่ายตอบแทนตามทักษะวิชาชีพตามใบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ

ปัญหาและอุปสรรคทางการศึกษาอาชีวศึกษามีสัมพันธ์กับสังคมและปัจเจกบุคคล ข้อจำกัดของนโยบายภาครัฐ การเปลี่ยนทางสังคมด้านเทคโนโลยีและเศรษฐกิจ และค่านิยมทางสังคม ซึ่งเป็นปัญหาในเชิงโครงสร้างทางสังคม ส่งผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษา ในการบริหารจัดการภายในองค์กรทั้งด้านบุคลากรงบประมาณ การเรียนการสอน และสื่ออุปกรณ์ ในท้ายที่สุดปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบเชื่อมโยงมาถึงนักเรียนในระบบอาชีวศึกษาทางด้านการประกอบอาชีพ โอกาสในการทำงาน รายได้ พื้นที่ทางสังคม และการยอมรับทางสังคม ดังนั้น หากจะปฏิรูปหรือแก้ไขระบบอาชีวศึกษาเพื่อยกระดับอาชีวศึกษา จำเป็นต้องอาศัยการแก้ไขในองค์รวมทั้งทางด้านนโยบายการสนับสนุนและวางแผนทางแก้อาชีวศึกษาที่ชัดเจน รวมถึงทางด้านสังคมการสร้างค่านิยมทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับชุดองค์ความรู้ไม่เท่าเทียมกันและการสร้างพื้นที่ทางสังคมให้แก่วัฒนธรรมการศึกษาที่หลากหลายสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

วัตถุประสงค์ที่ 2: เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการศึกษาในสายอาชีวศึกษาของประเทศไทยและสิงคโปร์ครอบคลุมระบบบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนและแนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้เรียนหรือการสร้างให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน

1. ระบบการจัดการการศึกษาอาชีวศึกษา

สายอาชีพของไทยจะเริ่มต้นจากระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีระยะเวลาเรียน 3 ปี ต่อจากมัธยมศึกษาตอนต้นโดยมีเกณฑ์คือเกรดเฉลี่ยสะสม 2.00 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระยะเวลาเรียน 2 ปี ต่อจากประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าที่มีเกณฑ์คือเกรดเฉลี่ยสะสม 2.00 ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ ระยะเวลาเรียน 2 ปี รับผู้จบ ปวส. เพื่อเรียนต่อเนื่อง 2 ปี แตกต่างจากสายอาชีพของสิงคโปร์นั้นมีเกณฑ์บังคับที่ชัดเจนด้วยคะแนนผลการสอบระดับชาติในทุก ๆ ระดับการศึกษาว่าเด็กคนใดจะได้เรียนสายใดขึ้นอยู่กับผลคะแนน

คะแนนสอบ (PSLE) ในระดับระดับประถมศึกษา จากนั้นระดับมัธยมศึกษาจะแบ่งออกเป็น 3 หลักสูตร เพื่อให้นักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายได้เข้าศึกษาตามระดับความสามารถในการเรียน ตามผลการทดสอบในระดับชาติในระดับประถมศึกษา (PSLE) ได้แก่ หลักสูตรพิเศษ (Special Course) คะแนน PSLE ในระดับดีเยี่ยม ใช้เวลาเรียน 4 ปี หลักสูตรเร่งรัด (Express Course) คะแนน PSLE ในระดับดี ใช้เวลาเรียน 4 ปี

หลักสูตรปกติ (Normal Course) คะแนน PSLE ในระดับปานกลาง ใช้เวลาเรียน 4-5 ปี ระดับหลังมัธยมศึกษา (Post-Secondary Education) นักเรียนที่สำเร็จมัธยมศึกษาและสอบ GEC “O” Level ได้คะแนนดีจึงจะเข้าศึกษาในวิทยาลัยได้ ส่วนผู้ที่สนใจทางด้านช่างเทคนิคและพาณิชยกรรมสามารถเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยโพลีเทคนิคหลักสูตร 3 ปี เมื่อสำเร็จแล้วสามารถศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้เช่นกัน นอกจากนี้ ยังมีสถาบันเทคนิคต่าง ๆ ภายใต้สถาบันเทคนิคการศึกษา (ITE) ซึ่งเป็นหลักสูตรทางเทคนิคและอาชีวศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาจาก ITE ที่ได้คะแนนดีสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับวิทยาลัยโพลีเทคนิคและมหาวิทยาลัยได้ตั้งนั้นจะเห็นได้ว่าการเลือกเรียนตามระบบการจัดการการศึกษาของสิงคโปร์แม้จะสามารถเลือกได้อย่างอิสระแต่อย่างไรก็ตามต้องอยู่ในเกณฑ์ตามความรู้ความสามารถของผู้เรียน

2. ด้านการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษา

การพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาไทย (1) โครงการ 3 ม. (มีงาน มีเงิน มีวุฒิการศึกษาเพิ่ม) เป็นโครงการที่กรมการจัดหางานได้ร่วมมือกับสถานศึกษา และสถานประกอบการ (2) โครงการจัดตั้งศูนย์การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ หรือ TVET Hub จะมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรในสายอาชีพให้ตอบโจทย์ความต้องการของภาคธุรกิจอุตสาหกรรม โดยการพัฒนาระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและการอบรมช่างเทคนิคผ่านการจัดตั้ง “ศูนย์การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ (3) โครงการกรอบคุณวุฒิแห่งชาติเป็นโครงการที่มุ่งให้มีการจ่ายค่าจ้างตามทักษะวิชาชีพและทักษะการปฏิบัติงาน (4) แนวทางในการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนต่าง ๆ และความร่วมมือกับภาคเอกชนและต่างประเทศผ่านระบบทวิภาคี ด้านการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสิงคโปร์ มีการฝึกอบรมเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ และการส่งเสริมการสนับสนุนอุตสาหกรรมสำหรับบุคคลเพื่อ ความก้าวหน้าบนพื้นฐานของทักษะ และที่สำคัญคือ โครงการ Skills Future เป็นโครงการการระดับชาติเพื่อเน้นความต้องการทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการจ้างงานตลอดชีวิต และเมื่อเปรียบเทียบแล้วจะพบว่าด้านการพัฒนาผู้เรียนของไยนั้นจะเป็นโครงการพัฒนาผู้เรียนด้วยโครงการต่าง ๆ จากหลายหน่วยงานที่ร่วมมือกันโดยมีกลุ่มเป้าหมายหลากหลายกลุ่มรวมกัน เช่น นักเรียน/นักศึกษา, แรงงาน, กลุ่มคนหางาน ฯลฯ เป็นต้น ส่วนการพัฒนาผู้เรียนของประเทศสิงคโปร์มีกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และจะมีรูปแบบการพัฒนาที่เป็นระบบมากกว่า โดยจะมีโครงการย่อยหลายโครงการในแต่ละระดับโดยแบ่งระบบการพัฒนาทักษะตั้งแต่ ระดับผู้เรียน ระดับแรงงานที่เพิ่งจบใหม่ ระดับแรงงาน และระดับนายจ้าง/ผู้บริหาร ซึ่งแต่ละโครงการจะมีความเชื่อมโยงการพัฒนาทักษะที่มีความสอดคล้องต่อเนื่องกันในแต่ละระดับซึ่งต่างจากประเทศไทยที่ยังไม่ได้มีการจัดรูปแบบการพัฒนาที่เป็นระบบเท่าที่ควร

3. โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเปิดการศึกษาในประเทศไทย มี 9 โปรแกรมหลักสูตร 68 สาขาวิชา (1) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม (2) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ (3) ประเภทวิชาศิลปกรรม (4) ประเภทวิชาคหกรรม (5) ประเภทวิชาเกษตรกรรม (6) ประเภทวิชาประมง (7) ประเภทวิชา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว 8. ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ (9) ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โปรแกรมหลักสูตรการเรียนการสอนในประเทศสิงคโปร์ มี 14 โปรแกรมหลักสูตร 97 สาขาวิชา คือ (1) กฎหมาย (2) การดูแลส่วนบุคคลและการออกกำลังกาย (3) การศึกษาและการฝึกอบรม (4) การท่องเที่ยวและบริการ (5) ธุรกิจและบริหาร (6) มนุษยศาสตร์ (7) วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์และไอที (8) วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (9) วิศวกรรมศาสตร์ (10) ศิลปะและการออกแบบ (11) สถาปัตยกรรมกรรมและการก่อสร้าง (12) สังคมศาสตร์และสื่อ (13) สุขภาพและการแพทย์ (14) เกษตรกรรมและสัตวแพทยศาสตร์ เมื่อสังเกตจะพบว่าโปรแกรมหลักสูตรการเรียนการสอนในประเทศสิงคโปร์จะมีความหลากหลายทางด้านโปรแกรมหลักสูตรและสาขาการเรียนที่มากกว่า และด้วยความพร้อมทางวิชาการและเทคโนโลยีมีหลายโปรแกรมและหลายหลักสูตรที่เปิดสอนโปรแกรมเดียวกันกับระดับมหาวิทยาลัย และเมื่อเทียบแล้วพบว่าโปรแกรมหลักสูตรการเรียนการสอนในประเทศไทยจะมุ่งเน้นไปในทางอุตสาหกรรมอาชีพเป็นส่วนใหญ่ ส่วนโปรแกรมหลักสูตรการเรียนการสอนในประเทศสิงคโปร์จะมุ่งเน้นไปในทาง สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นส่วนใหญ่

4. ระบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาไทย

ระบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาไทย (1) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนผ่านระบบทวิภาคี เนื่องจากขาดความพร้อมในหลายปัจจัย เช่น งบประมาณ และเทคโนโลยี เป็นต้น ดังนั้นระบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาไทยจึงต้องเน้นการพึ่งพาความร่วมมือกับภาคสถานประกอบการ เพื่อให้การเรียนการสอนสามารถประยุกต์ใช้และเท่าทันเทคโนโลยีในปัจจุบัน โดยผ่านระบบการเรียนการสอนในระบบทวิภาคี (2) รูปแบบการเรียนการสอนผ่านโครงงาน (Project-based Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรูปแบบหนึ่งที่เป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษา สํารวจ ค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น โดยครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้ (teacher) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ ส่วนระบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาสิงคโปร์ เนื่องจากมีความพร้อมทางเทคโนโลยี รูปแบบการเรียนการสอนมีดังนี้ (1) รูปแบบการเรียนการสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีการเรียนผ่านโทรศัพท์มือถือซึ่งนักเรียนไม่จำเป็นต้องเอาหนังสือเรียนมาที่ห้องเรียน โดยจะมีบทเรียนในแอปพลิเคชัน และยังมีการเรียนการสอนผ่านมีเดียต่าง ๆ (2) รูปแบบการเรียนการสอนผ่านการทำโครงงานการเรียนรู้ผ่านการทำโครงงาน การเรียนผ่านห้องทดลอง การเรียนรู้ที่ทำงานจริง การเรียนรู้แบบสถานการณ์จริง การเรียนรู้แบบผ่านเรื่องราว การเรียนรู้แบบอภิปรายและการเรียนรู้แบบตัวอย่าง ซึ่งในแต่ละคอร์ส สถาบันโพลีเทคนิคก็จะออกแบบการเรียนการสอนให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ (3) รูปแบบการเรียนการสอนผ่านกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนนักศึกษาจะเรียนรู้บางสิ่งมากกว่าวิชาหลักของพวกเขา เช่น หากนักเรียนต้องการเรียนเต้นรำ ศิลปะหรือแม้แต่เรียนความเป็นผู้นำ คุณสามารถเข้าร่วมชมรม ต่าง ๆ ที่ทางสถาบันจัดขึ้น จากการเปรียบเทียบจะเห็นว่า ระบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาไทย มีบางส่วนที่คล้ายและมีบางส่วนที่แตกต่างกับระบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาสิงคโปร์ เช่น การเรียนรู้ผ่านโครงการ ที่มี

เช่นเดียวกับจะมีความต่างกันที่รูปแบบระบบการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีที่มีในประเทศไทยนั้นประเทศสิงคโปร์ไม่ได้จัดการศึกษารูปแบบดังกล่าว เนื่องจากอุปกรณ์และเทคโนโลยีนั้นมีความทันสมัยทันต่อเทคโนโลยีที่ทางสถานประกอบการใช้และจัดการเรียนการสอนในสถาบัน นักศึกษาจึงไม่ประสบปัญหาในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

5. แนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานของอาชีวศึกษา

แนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานของอาชีวศึกษาไทย มีดังนี้ (1) โครงการหลักสูตรอาชีวะฟรีเมียมเปิดสอนหลักสูตรอาชีวะฟรีเมียม เพื่อเตรียมความพร้อมด้านแรงงานรองรับ EEC จำนวนทั้งสิ้น 6 สาขาวิชาดังนี้ สาขาระบบขนส่งทางราง,สาขामะคาคาทรอนิกส์และหุ่นยนต์,สาขาช่างอากาศยาน,สาขาคาหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม,สาขาโลจิสติกส์,สาขาสมาธิฟาร์มเมอร์ (สำนักงานรัฐมนตรี, 2561) (2) การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานยังไม่มีมาตรการควบคุมการจ่ายค่าตอบแทนตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ (3) มีการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการและภาคเอกชน ในการจัดการระบบทวิภาคี ที่เด็กจะได้ฝึกงานในสถานประกอบการและเข้าทำงานในสถานประกอบการที่ฝึกงานแนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานของอาชีวศึกษาสิงคโปร์ดังนี้ (1) การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน (Skills Future) ส่งเสริมการสนับสนุนอุตสาหกรรมสำหรับบุคคลเพื่อความก้าวหน้าบนพื้นฐานของทักษะ และส่งเสริมการรับรู้ของนายจ้างและการพัฒนาอาชีพตามทักษะและความเชี่ยวชาญ (2) ด้านความร่วมมือกับภาคเอกชนประเทศสิงคโปร์ความร่วมมือในรูปแบบอุตสาหกรรมเชิงกลยุทธ์ในการเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการประกอบอาชีพในอุตสาหกรรม (สำนักงานแรงงานประเทศสิงคโปร์, 2558) โดยการจัดบุคลากรฝึกปฏิบัติงานในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนกับองค์กรอุตสาหกรรม ITE ที่ได้ลงนามใน MOU ใหม่ 11 แห่ง และเมื่อเปรียบเทียบแนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานของอาชีวศึกษาแล้วจะพบว่าแนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานของอาชีวศึกษาของไทยนั้นจะเป็นแนวทางมาตรฐานด้านแรงงานของอาชีวศึกษาด้วยโครงการต่าง ๆ จากหลายหน่วยงานที่ร่วมมือกันโดยมีกลุ่มเป้าหมายหลายกลุ่มรวมกัน เช่น นักเรียน/นักศึกษา, แรงงาน, กลุ่มคนหางาน ฯลฯ เป็นต้น ส่วนการพัฒนาผู้เรียนของประเทศสิงคโปร์มีกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายและจะมีรูปแบบการพัฒนาที่เป็นระบบมากกว่า โดยจะมีโครงการย่อยหลายโครงการในแต่ละระดับโดยแบ่งระบบการพัฒนาทักษะตั้งแต่ ระดับผู้เรียน ระดับแรงงานที่เพิ่งจบใหม่ ระดับแรงงาน และระดับนายจ้าง/ผู้บริหาร ซึ่งแต่ละโครงการจะมีความเชื่อมโยงการพัฒนาทักษะที่มีความสอดคล้องต่อเนื่องกันในแต่ละระดับซึ่งต่างจากประเทศไทยที่ยังไม่ได้มีการจัดรูปแบบการพัฒนาที่เป็นระบบเท่าที่ควรในด้านการพัฒนาแรงงานโครงการกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของไทย จะแตกต่างจากประเทศสิงคโปร์ กล่าวคือ Skills Future จะก้าวไปไกลกว่าโครงการกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของไทยอีกระดับ นั่นคือมีการส่งเสริมการรับรู้ของนายจ้างและการส่งเสริมให้นายจ้างพัฒนาทักษะอาชีพของลูกจ้างตามทักษะและความเชี่ยวชาญ ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีส่วนการดำเนินการในส่วนนี้ หรือแม้แต่มาตรการในการควบคุมให้มีการจ่ายตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพประเทศก็ยังไม่ได้มีการกำหนดมาตรการเหล่านี้อย่างจริงจัง

วัตถุประสงค์ที่ 3: เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อระบบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและต่อระดับอื่นที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของอาชีวศึกษา

ข้อเสนอในเชิงหลักการ

1) ปฏิรูปการศึกษาใหม่ทั้งระบบในทุกกระดับให้มีความสอดคล้องกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยใช้หลักการที่ว่า รวมกันดีกว่าแยกกัน เน้นจุดเด่นที่แตกต่างเสริมจุดด้อยที่ยังขาด

2) ปฏิรูปอาชีวศึกษา โดยตั้งเป้าหมายในการมีบทบาทนำการขับเคลื่อนในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการบริการ ผ่านการแสวงหาความร่วมมือ ปรับภาพลักษณ์ รื้อถอนทัศนคติแบบเดิม สนับสนุนงบประมาณอย่างจริงจัง และเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อเสนอในทางปฏิบัติ

1) การแก้ไขปัญหาในระบบการศึกษาเชิงโครงสร้าง

1.1) ควรมีการกำหนดมาตรการที่จริงจังในการจำกัดสัดส่วนจำนวนการรับนักเรียนและต้องเป็นนโยบายจากส่วนกลาง

1.2) กำหนดตัวดัชนีชี้วัด drop out ภาครัฐต้องมีดัชนีชี้วัด

2) ปัญหาโครงสร้างด้านกฎระเบียบและข้อกฎหมาย

2.1) กำหนดกฎหมายกลางในการควบคุมการเรียนการสอนแบบทวิภาคี ต้องมีกฎหมายกลางที่มีความเข้มแข็งในการเชื่อมโยง เรื่องการเรียนทวิภาคีระหว่างสถานประกอบการ

3) ปัญหาโครงสร้างงบประมาณ

3.1) ยกเลิกค่ารายหัวนักเรียนผ่านสถานศึกษาเพื่อที่จะได้ไม่มีการกักตุนไว้

4) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านคุณภาพ

4.1) ปรับหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและทันสมัย

4.2) คุณภาพสื่อการเรียนการสอน สถานศึกษาต้องมุ่งความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

4.3) ระบบพัฒนาประเมินคัดเลือกครู ต้องมีระบบการพัฒนาครูอาชีวศึกษาโดยการลดงานอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การสอนและการพัฒนาคุณภาพครูอาชีวศึกษา

5) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านภาพลักษณ์และค่านิยม

5.1) การแก้ไขด้านภาพลักษณ์และค่านิยม จำเป็นปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในประเทศ

5.2) ต้องเร่งสร้างความเข้าใจด้านการเรียนอาชีวศึกษาในภาพลักษณ์ใหม่

5.3) การสร้างความเข้าใจของผู้ปกครอง สิ่งที่ต้องนำเสนอคือ คือรายได้ที่เขาจะสามารถหาเลี้ยงตัวเองได้
นี่จุดขายอีกจุดหนึ่งที่จะบอกกับพ่อแม่ผู้ปกครอง

5.4) ต้องมีการประชาสัมพันธ์โปรโมทภาพลักษณ์ใหม่ ๆ ของอาชีวศึกษาให้คนทั่วไปได้รู้ถึงศักยภาพของ
อาชีวศึกษา

5.5) ต้องมีการปรับเงินค่าตอบแทนของอาชีวศึกษา

ชื่อโครงการ

การศึกษาเปรียบเทียบระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาระหว่างไทย กับสิงคโปร์

ชื่อผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ลินเดชารักษ์¹ และคณะ

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยนี้ ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาข้อมูลด้านระบบการศึกษาในสายอาชีพของประเทศไทย 2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการศึกษาในสายอาชีวศึกษาของประเทศไทยและสิงคโปร์ ครอบคลุมระบบบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนและแนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้เรียนหรือการสร้างให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อระบบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและต่อระดับอื่นที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของอาชีวศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า อาชีวศึกษาของไทยยังมีปัญหาอีกมากทั้งในเชิงโครงสร้าง เชิงระบบ และเชิงการพัฒนา รวมไปถึงกฎเกณฑ์ข้อกฎหมาย งบประมาณ และคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ยังมีปัญหาในด้านภาพลักษณ์และค่านิยมซึ่งสัมพันธ์กับสังคมและปัจเจกบุคคล ทั้งข้อจำกัดของนโยบายภาครัฐ การเปลี่ยนทางสังคมด้านเทคโนโลยีและเศรษฐกิจ และค่านิยมทางสังคม ซึ่งเป็นปัญหาในเชิงโครงสร้างทางสังคม ส่งผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษาในการบริหารจัดการภายในองค์กรทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ การเรียนการสอน และสื่ออุปกรณ์ ดังนั้น หากจะปฏิรูปหรือแก้ไขระบบอาชีวศึกษาเพื่อยกระดับอาชีวศึกษา จำเป็นต้องอาศัยการแก้ไขในองค์รวมทั้งทางด้านนโยบายการสนับสนุนและวางแนวทางแก่อาชีวศึกษาที่ชัดเจน รวมถึงทางด้านสังคม การสร้างค่านิยมทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับชุดองค์ความรู้ไม่เท่าเทียมกันและการสร้างพื้นที่ทางสังคมให้แก่ระบบการศึกษาที่หลากหลายสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบอาชีวศึกษาไทยเรารู้ว่าหลังกว่าสิงคโปร์ไม่น้อยกว่า 25 ปี จำเป็นต้องปฏิรูปอย่างเร่งด่วนทั้งระบบในทุกกระดาน การศึกษาให้มีความสอดคล้องกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

คำสำคัญ: การเปรียบเทียบ, อาชีวศึกษา, ระบบการศึกษา, ประเทศไทย, ประเทศสิงคโปร์

¹Ph.D. (Demography)-International Program, Mahidol University, Thailand, วท.ม. (สถิติประยุกต์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, วท.บ. (สถิติ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; อาจารย์ประจำคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โทรศัพท์ 0 2696 5800 Email: teera.sd@gmail.com tera@tu.ac.th sd.teera@yahoo.com

Research Project: **A comparative study of vocational education systems between Thailand and Singapore**

Researcher: **AssociateProfessor Dr.Teera Sindecharak²et al**

Abstract

The objectives of this research project include 1) Study information on vocational education systems in Thailand 2) To analyze and compare the vocational education system in Thailand and Singapore. Covering issues Management system, Student development, Program / Teaching course and guidelines for creating a career for learners or creating graduates to have labor standards that meet the needs of the labor market 3) To make recommendations for the vocational education system and to other levels that affect the quality of vocational education

The study indicated that Vocational education in Thailand still has many problems both in terms of structure, systemic problems and developmental Including rules, regulations, budget and quality of education in addition, there are problems in the image and values that relate to society and individuals. Including restrictions on government policies Social, technological and economic change and social values. Which is a social structure problem: Affecting the educational institutions in vocational education in management within the organization in terms of personnel, budget, teaching and media equipment. So, if reforming or modifying vocational education systems to enhance vocational education, it needs to be corrected in a whole way, including policies, support and guidelines for clear vocational education, including social aspects, creating social values that emphasize the unequal knowledge set and creating social spaces for diverse educational systems in line with social change. From a comparative analysis of vocational education systems Thailand lag Singapore not less than 25 years. Urgently needed to reform the entire system at all levels of education to be consistent with the changing world and conform to the needs of the labor market.

Keywords: Comparative, Vocational Education, Education System, Thailand, Singapore

² Ph.D. (Demography)-International Program, Mahidol University, Thailand, M.A. (Applied Statistics) Thammasat University, Thailand. B.Sc. (Statistics), Thammasat University, Thailand. Lecturer in Faculty of Sociology and Anthropology, Thammasat University. Tel: (66+) 2696 5800 Email: teera.sd@gmail.com tera@tu.ac.thsd.teera@yahoo.com

กิตติกรรมประกาศ

ด้วยความที่สิ่งที่เสนอว่าจะทำในโครงการวิจัยนี้ไม่ใช่เรื่อง “อาชีวศึกษา” แต่เดิมคณะวิจัยเสนอจะทำในระดับ “อุดมศึกษา” ด้วยเข้าใจเงื่อนไขและข้อจำกัดด้านความรู้และประสบการณ์ตรงในอาชีวศึกษา แม้ว่าครั้งหนึ่งเมื่อ 28 ปีที่แล้วผู้วิจัยเคยคิดจะสอบเรียนสายพาณิชย์ ตั้งแต่ยังไม่จบมัธยมต้นดี แต่ผลคือสอบไม่ติด การทำวิจัยนี้คงจะเข้าใจได้มากกว่านี้หากครั้งนั้นได้เป็นส่วนหนึ่งของนักเรียนสายอาชีวะที่ตนจะได้มีความรู้และประสบการณ์ตรงเหมือนอย่างที่เราได้เข้าไปอยู่ในสนามการวิจัยด้วยตนเองจากประสบการณ์ที่มี การเปลี่ยนประเด็นและกลุ่มเป้าหมายทำให้ผู้วิจัยและคณะกังวลใจและไม่สู้จะสบายใจนักในการทำงานโครงการนี้ แต่ประโยชน์ที่ทำให้ผู้วิจัยเดินหน้าที่จะเรียนรู้และทำความเข้าใจ ซึ่งเป็นความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งซึ่งจำไม่ทราบว่าเป็นใคร แต่พอจำลักษณะของท่านได้ว่า ลักษณะเช่นที่เรา ๆ เห็นโดยทั่วไปคงได้ผ่านการพิเคราะห์และพิจารณาอย่างดีแล้วและเห็นประโยชน์จากการกล่าวประโยคนั้น คือ “...ขอให้อาจารย์ทำในฐานะคนนอกวงและมองในมุมทางสังคมวิทยาที่อาจารย์สอนอยู่ เชื่อว่าจะให้แวดวงอาชีวะจะได้ประโยชน์ไม่มากนักน้อยจากความเชี่ยวชาญของอาจารย์...” จึงเป็นที่มาของการตอบรับและทำจนถึงขณะที่เขียนกิตติกรรมประกาศอยู่นี้ ด้วยความเคารพและด้วยใจจริง ถึงตรงนี้ยังไม่ได้มั่นใจนักว่าจะครอบคลุมและครบถ้วนแม้จะมีจำนวนหน้าของงานวิจัยนี้มากถึง 3 ร้อยกว่าหน้า แต่คุณภาพคงต้องขอให้ท่าน ๆ ที่อยู่ในแวดวงได้พิจารณา

คณะวิจัยมั่นใจยิ่งว่า ยังมีข้อผิดพลาดและความไม่สมบูรณ์อยู่ไม่น้อย จากที่ได้อารัมภบทไว้ย่อหน้าก่อนหน้าแล้ว จึงขออน้อมรับข้อผิดพลาดและจะได้แก้ไขในโอกาสต่อไป (ถ้ามี) แต่ก็เชื่อมั่นอีกเช่นกันว่า แวนที่ส่องเข้าไปในวงอาชีวศึกษาจากคนนอกในงานวิจัยนี้คงจะมีประโยชน์ไม่มากนักน้อยที่จะให้ภาพทั้งคนนอกและคนในได้เข้าใจจากผู้ซึ่งมองในสายตาที่อยู่ในวงการเดียวกัน จะได้ใช้การในอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การอ้างอิง การวิพากษ์ การตั้งคำถาม และชวนคิด เป็นต้น เพียงแค่นี้ก็เชื่อว่าเกิดมรรคและผลจากความพยายามทำความเข้าใจและสืบค้น จนนำไปสู่การทำงานภาคสนามในวิทยาลัย เทคนิค และอื่น ๆ ทั้งในไทยและสิงคโปร์ ซึ่งโดยเฉพาะที่สิงคโปร์ดีกว่า อุดมศึกษาหลายแห่งในบ้านเราเสียอีก

ขอขอบคุณท่านผู้บริหาร สกสว. (สกว.เดิม) ที่ให้โอกาสคณะวิจัยได้ทำวิจัยสนามที่เป็นประสบการณ์ที่ดีและมีคุณค่ายิ่งต่อการเผยแพร่ความรู้ ขอขอบคุณผู้บริหารหน่วยงานที่ให้ข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา อาจเพราะเราเป็นคนนอกจึงรับได้ไม่อึดและไม่จำกัดถ้อยคำเบาหรือแรง และขอบคุณทุกคนในทีมวิจัยที่เหนียวมาด้วยกัน

คณะผู้วิจัย

สิงหาคม 2562

คำนำ

ในปีการศึกษา 2560 กระทรวงศึกษาธิการมีเป้าหมายการรับนักเรียนสายอาชีพต่อสายสามัญให้ได้สัดส่วน 50:50 โดยจะปรับวิธีการรับนักเรียนและพิจารณาเรื่องทุนการศึกษากับการมีงานทำ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ทำหายน้อยมาก อีกทั้งคำนึงด้านการเรียนในอาชีวะในทางลบถูกฝังรากในสังคมไทย จึงทำให้การสนับสนุนลูกหลานให้เรียนในสายอาชีวะเป็นเรื่องที่ต้องหันมาตระหนักและแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ทั้ง ๆ ที่ผู้เรียนในสายอาชีวะอาจเป็นผู้มีโอกาสนในทางวิชาชีพ เพราะจากรายงานการศึกษาเรื่อง “การปฏิรูปอาชีวศึกษาของไทย” ได้ระบุชัดเจนว่า ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในไทยไม่ได้เกิดจากการผลิตแรงงานที่ไม่เพียงพอ หากแต่เป็นเพราะคุณสมบัติของแรงงานยังขาดทักษะฝีมือและความรู้พื้นฐานที่จำเป็น เช่น คณิตศาสตร์ ตรีโกณมิติ ฟิสิกส์ ฯลฯ ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานที่จำเป็นมากในสายวิศวกรรม เป็นต้น นอกจากนั้นหลักสูตร/โปรแกรมการเรียนการสอนของสถาบันในสายอาชีวศึกษา ยังไม่ได้สอดคล้องหรือยังไม่ได้ปรับไปสู่โลกการทำงานจริงที่เน้นความรู้/ทักษะในทางเทคโนโลยีอย่างมาก และปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา/ครูภัณฑ์ ตลอดจนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ให้น้ำหนักเรื่องการตรวจสอบกิจกรรมอื่น ๆ มากกว่าให้น้ำหนักเรื่อง “คุณภาพการเรียนการสอน” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาในเรื่อง การศึกษาสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของไทย เพื่อค้นหาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการที่สัดส่วนตัวเลขที่ลดลงเมื่อเทียบกับสายสามัญ ตลอดจนการเปรียบเทียบระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา (สายอาชีพ) ของประเทศไทยและสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศตัวอย่างในระดับเอเชียที่ประสบความสำเร็จทั้งในเรื่องของระบบการศึกษาที่ดี คุณภาพการศึกษา และการผลิตบัณฑิตให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน (โดยเฉพาะสิงคโปร์) โดยมุ่งเน้นการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของทั้งสองประเทศ เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน รวมไปถึงปัญหาและอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ซึ่งผลที่ได้จะนำมาสู่แนวทางในการพัฒนาการศึกษาระดับอาชีวศึกษาของไทยให้ไปสู่เป้าหมาย ตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติซึ่งต้องมีสัดส่วนผู้เรียนในสายอาชีพต่อสายสามัญอยู่ที่ 70:30 เพื่อตอบโจทย์ความเปลี่ยนแปลง (Relevancy) ให้ได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) โดยเฉพาะการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติและเป็นแหล่งพัฒนาบุคลากรในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ อย่างมีคุณภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

คณะผู้วิจัย

สิงหาคม 2562

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร	ก
บทคัดย่อ	ณ
Abstract.....	ฐ
กิตติกรรมประกาศ	ท
คำนำ.....	ฒ
สารบัญ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ธ
สารบัญภาพประกอบ	ป
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.4 ขอบเขตในการศึกษา.....	6
1.5 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง.....	8
1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละช่วงระยะเวลา (แบ่งเป็นราย 6 เดือน)	9
1.7 แผนการดำเนินงาน	10
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	15
2.1 แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	15
2.2 งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	34
1) ปัจจัยในการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียน	34
2) รูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษา.....	36
3) ปัญหาของอาชีวศึกษาไทย	39
2.3 กรอบแนวคิดและประเด็นในการศึกษา	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	43
3.1 ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา.....	43
1) การศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Surveying).....	43
การค้นคว้าขั้นทุติยภูมิ	43
2) การศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Surveying).....	44
3.2 กลุ่มเป้าหมาย	45
1) กลุ่มเป้าหมายในประเทศไทย.....	45
2) กลุ่มเป้าหมายในประเทศสิงคโปร์.....	48
3.3 วิธีการได้มาซึ่งข้อมูล	54
1) กรอบประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษา	56
2) กรอบประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มสถานศึกษาอาชีวศึกษา.....	58
3) กรอบประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มสถานประกอบการ.....	59
4) กรอบประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มนักเรียนและผู้ปกครอง	60
3.4 การจัดการกับข้อมูลและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis).....	61
บทที่ 4 ระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของไทย	63
4.1 พัฒนาการด้านการอาชีวศึกษาไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน.....	63
4.2 เป้าหมาย กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ด้านอาชีวศึกษาในอนาคต	71
1) แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579	71
2) ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	74
3) ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบายยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ 15 ปี (พ.ศ.2555-2569)	76
4) เป้าหมายด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการอาชีวศึกษา.....	78

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.3 โครงสร้างการบริหารและการบริหารจัดการ	80
1) โครงสร้างการบริหารจัดการด้านการอาชีวศึกษาภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ	80
2) โครงสร้างการบริหารจัดการด้านการอาชีวศึกษาภายใน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในปัจจุบัน	84
4.4 กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	97
4.5 สถานการณ์ ข้อมูล สถิติตัวเลขที่น่าสนใจ.....	112
1) ด้านการจัดการศึกษา	112
2) ระบบการจัดการเรียนการสอน	127
3) ทรัพยากรและความพร้อม.....	136
4) ด้านผู้เรียนและผู้ปกครอง.....	145
5) ด้านความต้องการแรงงาน.....	164
4.6 ปัญหาและอุปสรรคในระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของไทย	186
1) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาเชิงโครงสร้าง	186
2) ปัญหาโครงสร้างด้านกฎระเบียบและข้อกฎหมาย	190
3) ปัญหาโครงสร้างงบประมาณ.....	192
4) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านคุณภาพ	198
5) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านภาพลักษณ์และค่านิยม.....	206
4.7 ข้อเสนอแนะ แนวทาง ทางออก และข้อท้าทาย.....	212
1) การแก้ไขด้านโครงสร้าง	212
2) การแก้ไขด้านคุณภาพ	214
3) การแก้ไขด้านภาพลักษณ์และค่านิยม	217
4) สรุปประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไข.....	221

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 ระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของสิงคโปร์ในปัจจุบัน	225
5.1 พัฒนาการด้านการอาชีวศึกษาสิงคโปร์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	225
5.2 เป้าหมาย กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ด้านอาชีวศึกษาในอนาคต	228
1) ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา.....	228
2) เป้าหมาย/ผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ต้องการ	229
5.3 โครงสร้างการบริหารและการบริหารจัดการ	233
5.4 สถานการณ์ ข้อมูล สถิติตัวเลขที่น่าสนใจ.....	234
1) ด้านการจัดการศึกษา	234
2) ด้านระบบการเรียนการสอน	242
3) ด้านทรัพยากรและความพร้อม.....	259
4) ด้านผู้เรียน	264
5) ด้านความต้องการแรงงาน.....	271
บทที่ 6 การเปรียบเทียบระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาระหว่างไทยและสิงคโปร์	
ในมุมมองทางสังคมวิทยา.....	273
6.1 ระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาระหว่างประเทศไทยและสิงคโปร์	274
6.2 การพัฒนาผู้เรียนในอาชีวศึกษาระหว่างประเทศไทยและสิงคโปร์.....	279
6.3 หลักสูตรการเรียนการสอนของอาชีวศึกษาในประเทศไทยและสิงคโปร์	281
6.4 รูปแบบการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระหว่างประเทศไทยและสิงคโปร์.....	286
6.5 สถานศึกษาอาชีวศึกษาในมุมมองทางสังคมวิทยาการศึกษา	289
6.7 พื้นที่ทางสังคมของระบบการศึกษาอาชีวศึกษาในประเทศไทย	292
1) อาชีวศึกษากับโอกาสทางสังคม	292
2) ภาพลักษณ์อาชีวศึกษากับการยอมรับทางสังคม	293
3) กระบวนการสร้างการยอมรับทางสังคมต่อระบบการศึกษาอาชีวศึกษาในสังคมไทย	294

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 7 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	299
7.1 บทสรุป.....	299
7.2 ข้อเสนอแนะ	312
1) ข้อเสนอในเชิงหลักการ	312
2) ข้อเสนอในทางปฏิบัติ.....	312
3) ข้อเสนอในเชิงนโยบาย.....	314
บรรณานุกรม.....	347
ภาคผนวก.....	365
ภาคผนวก ก ภาพบรรยากาศการทำงานภาคสนามในประเทศไทย	366
ภาคผนวก ข ภาพบรรยากาศการทำงานภาคสนามในประเทศสิงคโปร์	378
ภาคผนวก ค มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ.....	385
ภาคผนวก ง โบรชัวร์ Polytechnic ในประเทศสิงคโปร์	406

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แผนกิจกรรมหลักที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รวมทั้งผลลัพธ์ (Output) ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ตาราง 2 ผลที่คาดว่าจะได้รับแบ่งช่วงระยะเวลา 6 เดือน	9
ตาราง 3 แผนการดำเนินงาน	10
ตาราง 4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการเรียนอาชีวศึกษาและบุคคลที่ติดต่อขอสัมภาษณ์ พร้อมตำแหน่ง	50
ตาราง 5 สถาบันการศึกษาสายอาชีวศึกษา ในประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์	52
ตาราง 6 กลุ่มผู้ประกอบการที่สนับสนุนการฝึกงานให้กับผู้เรียนในสายอาชีวศึกษา	52
ตาราง 7 กลุ่มตัวแทนของผู้เรียนและผู้ปกครองในสายอาชีวศึกษา (ตามความสนใจ)	53
ตาราง 8 หน่วยงานเดิมในกระทรวงศึกษาธิการที่โอนเข้าสู่โครงสร้างใหม่	102
ตาราง 9 เปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560-2562	142
ตาราง 10 ข้อมูลนักเรียน นักศึกษารัฐบาลและเอกชน ปีการศึกษา 2561	151
ตาราง 11 สถิติจำนวนนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2561 จำแนกประเภทวิชา ระดับการศึกษา	152
ตาราง 12 สถิติและจำนวนผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษาในประเทศไทย	155
ตาราง 13 ข้อมูลจำนวนนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน (ปวช.) ปีการศึกษา 2558 ณ วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2559	157
ตาราง 14 ข้อมูลจำนวนนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน (ปวส.) ปีการศึกษา 2558 ณ วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2559	157
ตาราง 15 จำนวนนักเรียน/นักศึกษา จำแนกตามประเภทวิชา เพศและระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2559	158
ตาราง 16 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา จำแนกตามประเภทการศึกษาและเพศ รายสังกัด ปีการศึกษา 2557	160
ตาราง 17 แนวโน้มของการว่างงานปีพ.ศ.2556-2560 (แนวโน้มสูงขึ้น)	163
ตาราง 18 จำนวนผู้ลงทะเบียนสมัครงาน ตำแหน่งงานว่างและการบรรจุงาน จำแนกตามวุฒิการศึกษา พ.ศ.2554-2560	172

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตาราง 19 จำนวนผู้ลงทะเบียนสมัครงาน ตำแหน่งงานว่าง และการบรรจุงาน	
จำแนกตามอาชีพ ปี พ.ศ.2554 – 2560.....	174
ตาราง 20 จำนวนตำแหน่งงานว่างและการบรรจุงาน จำแนกตามอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2554-2560	176
ตาราง 21 ความแตกต่างของค่าจ้างรายเดือนจำแนกตามระดับการศึกษาและเพศ	178
ตาราง 22 ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย จำแนกตามการศึกษา	179
ตาราง 23 ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย จำแนกตามอุตสาหกรรม	180
ตาราง 24 ประเมินการผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาปี พ.ศ.2559-2561	
จำแนกตามระดับการศึกษาและประเภทวิชา.....	183
ตาราง 25 ประเมินการผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานระดับอาชีวศึกษาปี พ.ศ.2559-2561	
จำแนกตามระดับการศึกษาและประเภทวิชา.....	184
ตาราง 26 สรุปประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไข	224
ตาราง 27 วิชาและเกณฑ์คะแนนสอบ PSLE.....	236
ตาราง 28 เกณฑ์ระดับคะแนน GCE N (T) Level	237
ตาราง 29 เกณฑ์ระดับคะแนน GCE N (A) Level	237
ตาราง 30 เกณฑ์คะแนนผ่านเกณฑ์ GCE ‘O’ Level.....	238
ตาราง 31 รายวิชาที่เปิดสอบ.....	238
ตาราง 32 เกณฑ์ระดับคะแนน GCE A Level.....	240
ตาราง 33 ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสิงคโปร์	253
ตาราง 34 การอุดหนุนและส่งเสริมให้ชาวสิงคโปร์พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต	258
ตาราง 35 การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐบาล (หน่วยดอลลาร์สิงคโปร์).....	262
ตาราง 36 รวมงบประมาณที่ใช้จ่ายในด้านการศึกษา (หน่วยดอลลาร์สิงคโปร์).....	263
ตาราง 37 สถิติผู้ลงทะเบียนเรียนแต่ละสายในประเทศสิงคโปร์	264
ตาราง 38 สถิติจบการศึกษาแต่ละสายในประเทศสิงคโปร์	267
ตาราง 39 ผลการสำรวจการจ้างงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจาก ITE ปี ค.ศ.2017	271

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตาราง 40 สรุปการวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการศึกษาในสายอาชีวศึกษาของประเทศไทย	
และสิ่งประกอบคลุ่มระบบบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน โปรแกรม/หลักสูตรการเรียน	
การสอนและแนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้เรียนหรือการสร้างให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐาน	
ด้านแรงงานที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน	306

สารบัญภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาเปรียบเทียบระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา	42
ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง	50
ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดการกำหนดประเด็นคำถาม	56
ภาพประกอบ 4 กรอบแนวคิดการวิเคราะห์เนื้อหา	62
ภาพประกอบ 5 พัฒนาการด้านการอาชีวศึกษาไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	70
ภาพประกอบ 6 โครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ	83
ภาพประกอบ 7 รูปแบบการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาตามมาตรา 13	88
ภาพประกอบ 8 โครงสร้างส่วนราชการภายในสถาบันการอาชีวศึกษา	93
ภาพประกอบ 9 สถานะของสถาบันการอาชีวศึกษา	94
ภาพประกอบ 10 แผนภูมิโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	96
ภาพประกอบ 11 ระบบการศึกษาประเทศไทย	121
ภาพประกอบ 12 เส้นทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี	122
ภาพประกอบ 13 เปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณระหว่าง การศึกษาขั้นพื้นฐาน, การอาชีวศึกษา, การอุดมศึกษา พ.ศ.2558 – พ.ศ.2562	144
ภาพประกอบ 14 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ศึกษาต่อ ระหว่างระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1	150
ภาพประกอบ 15 สัดส่วนผู้เรียนระหว่างอาชีวศึกษากับสามัญศึกษา พ.ศ.2550 – 2561	150
ภาพประกอบ 16 สถิติจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษา พ.ศ.2556-2562	153
ภาพประกอบ 17 สถิติจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ.2556-2562	154
ภาพประกอบ 18 แนวโน้มความต้องการแรงงานจำแนกตามอาชีพ 10 อันดับสูงสุด ปี พ.ศ.2560-2564	164

สารบัญภาพประกอบ (ต่อ)

หน้า

ภาพประกอบ 19 อัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงาน จำแนกตามอาชีพ 10 อันดับสูงสุด ปี พ.ศ.2560-2564.....	165
ภาพประกอบ 20 แนวโน้มความต้องการแรงงานจำแนกตามอุตสาหกรรม 10 อันดับสูงสุด ปี พ.ศ.2560-2564	166
ภาพประกอบ 21 เปรียบเทียบ แนวโน้มความต้องการแรงงาน จำแนกตามอุตสาหกรรม 10 อันดับสูงสุด ปี 2560-2564 กับ ข้อมูลกำลังการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา พ.ศ.2561-พ.ศ.2564 จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม.....	167
ภาพประกอบ 22 ตลาดความต้องการงานอาชีวะที่มาแรงในระบบอุตสาหกรรม ปี 2560-2564 First S-Curve & New S-Curve กับ สถิติผู้เรียน พ.ศ.2561 จำแนกตามกลุ่ม อุตสาหกรรมFirst S-Curve & New S-Curve.....	168
ภาพประกอบ 23 อัตราการเปลี่ยนแปลงความต้องการแรงงาน จำแนกตามอุตสาหกรรม 10 อันดับสูงสุด ปี พ.ศ.2560-2564	169
ภาพประกอบ 24 แนวโน้มความต้องการแรงงาน จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ ปี พ.ศ.2560-2564.....	169
ภาพประกอบ 25 อัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงาน จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ ปี พ.ศ.2560-2564	170
ภาพประกอบ 26 ระบบเกณฑ์คะแนนระดับ GCE O Level	241
ภาพประกอบ 27 โครงสร้างระบบการศึกษาประเทศสิงคโปร์	242
ภาพประกอบ 28 อัตราส่วนผู้สมัครเข้าเรียนการฝึกหัดครูต่อจำนวนผู้ได้รับการจ้างงาน ค.ศ.2005	260
ภาพประกอบ 29 สรุปเปรียบเทียบระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาระหว่างประเทศไทยและสิงคโปร์	278

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

การศึกษาถือเป็นเรื่องสำคัญในระดับสากลที่ทุกประเทศล้วนให้ความสำคัญและพยายามพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยถือเป็นหนึ่งในประเทศที่เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องของการศึกษา พิจารณา จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่ได้ให้สาระสำคัญเกี่ยวกับ เรื่องคุณภาพการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนสถาบันอาชีวศึกษาสู่ความเป็นสากล³ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริหาร จัดการศึกษาของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเรื่องการตื่นตัวในด้านการจัดอันดับสถาบันการศึกษา (Ranking) ถือเป็นแนวโน้มในเชิงเปรียบเทียบแข่งขันกันในระดับสากลที่มีความสำคัญกับการประกันคุณภาพ การศึกษา (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2560) การจัดอันดับมหาวิทยาลัยมีทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยแต่ละสถาบันการศึกษาและเฝ้าติดตามดูโดยหน่วยงานกำกับและดูแลด้านการศึกษา ของประเทศทั้งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สกอ.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.)

นโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นแนวคิดที่จะปรับเปลี่ยนประเทศ เพื่อให้ประเทศหลุดพ้นจากกับดักประเทศ รายได้ปานกลาง อันหมายถึงประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูงกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว แนวทาง ในการดำเนินการของแผนนโยบายเป็นแผนระยะยาว 20 ปี เพื่อนำประเทศไปสู่ความทันสมัย สอดคล้องกับยุค ดิจิทัลที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนทั่วไป การเปลี่ยนแปลงประเทศสู่ยุค 4.0 ส่งผลต่อทุกภาค ส่วนรวมถึงอาชีวศึกษา การเปลี่ยนแปลงทั้งหมดจะสะท้อนใน 4 ภาคส่วน คือ นโยบายทุกหน่วยงานของประเทศ จะมุ่งสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ เป็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาสู่วิถีชีวิตและการบริหารจัดการหน่วยงาน นำประเทศไปสู่ การแข่งขันที่มุ่งเน้นการสร้างสรรค์นวัตกรรมนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ ข้ามพรมแดนที่เป็นผู้ผลิตเพื่อการส่งออกที่ใช้การ รับจ้างผลิตด้วยแรงงานฝีมือ ไปสู่การคิดสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ทำเป็นสินค้าเพื่อการจัดจำหน่าย มุ่งเน้นการเป็น ผู้ประกอบการของคนยุคใหม่

ในส่วนของอุตสาหกรรมจะปรับเปลี่ยนเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 ที่จะพึ่งพาเครื่องจักรและระบบควบคุม อัตโนมัติเข้ามาแทนแรงงานคนเปลี่ยนการผลิตที่เน้นการเพิ่มผลผลิตจำนวนมากโดยการใช้หุ่นยนต์เข้ามาแทนที่ใน กระบวนการผลิตของภาคอุตสาหกรรม คนจะเปลี่ยนไปเป็นผู้ควบคุมเครื่องจักรเป็นผู้คิดค้นและกำหนดวิธีการ

³ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย และหลักการ ของการจัดการศึกษา ที่เป็นแนวโน้มที่มุ่งเน้นเชิงสากลให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษา เรื่องคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา โดยกำหนดรายละเอียดไว้ใน หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาในมาตรา 47,48,49

ทำงานให้เครื่องจักร จึงต้องใช้คนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงเข้ามาแทนที่แรงงานฝีมือแบบเดิม การปรับเปลี่ยนประเทศไทยแลนด์ 4.0 พัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ด้วยการผลิตแบบอุตสาหกรรม 4.0 เป็นสิ่งที่เกิดอย่างแน่นอน ขณะที่ระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศ การจัดการเรียนการสอนต้องปรับเข้าสู่ยุคการศึกษา 4.0 ที่เน้นการผลิตคนเพื่อนำไปสู่การผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ ต้องผลิตคนที่สร้างสรรค์นวัตกรรม เปลี่ยนความคิดไปสู่การเป็นเจ้าของกิจการไม่ใช่ไปเป็นแรงงานและลูกจ้างอย่างในอดีต

ระบบการศึกษาไทยที่ล้าหลังยังคงเน้นการสอบแข่งขัน การท่องจำ การสอนเนื้อหาเพื่อนำไปใช้ในการเรียนต่อ ไม่ได้สอนเพื่ออยู่ในชีวิตประจำวันที่แท้จริง ไม่ได้เน้นที่จะให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ๆ กลายเป็นการผลิตคนที่ซึ่งดิ้นรนสร้างคนที่ไม่เป็น เจ้าคนนายคน จนอันดับการศึกษาของประเทศไปอยู่ในลำดับท้ายของโลก แม้แต่ลำดับการศึกษาในอาเซียน ประเทศไทยเองก็อยู่ท้าย ๆ เช่นกัน การศึกษาไทยจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงสู่การศึกษา 4.0 เป็นการเปลี่ยนการเรียนรู้และการผลิตคนให้สอดคล้องกับประเทศไทย 4.0 แต่การจัดการศึกษาไม่สามารถไปสู่จุดนั้นได้เนื่องจากวิธีการและการจัดการเรียนการสอนยังเป็นแค่การศึกษา 1.0 ที่ไม่ก้าวทันถึงระดับ 3.0 คอขวดการศึกษายังเป็นการสอบเพื่อการแข่งขัน ระบบการศึกษาต่อยังเป็นการคัดคนเก่งไม่ใช่คัดคนยุคดิจิทัลแตกต่างจากการอาชีวศึกษาที่ไม่ได้สนใจการคัดคนเก่งแต่เป็นการพัฒนาคนให้มีทักษะฝีมือและทำงานได้

อาชีวศึกษาจึงเป็นการจัดการศึกษาที่ปรับเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 ได้ ด้วยการปรับตนเองเป็นอาชีวศึกษา 4.0 ขยับจากอาชีวศึกษา 1.0 ที่ผลิตคนในยุคเกษตรกรรม ขยับจากอาชีวศึกษา 2.0 ที่ผลิตคนในยุคแรงงานทักษะฝีมือ ขยับจากอาชีวศึกษา 3.0 ที่ผลิตคนเข้าสู่ระบบแรงงานการผลิตสินค้าส่งออกมาเป็นอาชีวศึกษา 4.0 ที่ผลิตคนยุคดิจิทัลเข้าสู่การควบคุมเครื่องจักรและสร้างสรรค์ประดิษฐ์กรรมอันนำไปสู่ผลิตภัณฑ์จากความคิดสร้างสรรค์ ผลิตคนที่จะไปประกอบอาชีพอิสระและเป็นผู้ประกอบการสมัยใหม่ที่มีทักษะทำมาหากินได้ด้วยตนเอง (ปรัชญนันท์ นิลสุข, 2560) วันนี้อาชีวศึกษาจะต้องเข้าสู่ยุค 4.0 ยุคสมัยที่คนอาชีวศึกษายุคใหม่ในแต่ละสาขาถูกสร้างให้พร้อมสำหรับสังคมดิจิทัล ขาดแคลนในการใช้เทคโนโลยี สร้างสรรค์ผลงานด้วยความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ปฏิบัติงานที่แก้ปัญหาให้กับหน่วยงาน สื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความหมาย ทำงานร่วมกับองค์กรและสถานประกอบการได้อย่างกลมกลืน เป็นกำลังคนที่ทรงคุณค่าและพร้อมจะพัฒนาประเทศ

นอกจากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นแล้วยังมีอีกปัจจัยสำคัญอย่างมากที่เห็นควรต่อการพิจารณา คือทัศนคติของครอบครัวและผู้เรียน ซึ่งต้องยอมรับว่า ครอบครัวในสังคมไทยมีทัศนคติที่โน้มเอียงไปสู่การสนับสนุนการศึกษาให้กับบุตรหลานในสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ เนื่องด้วยเหตุผลหลายประการ อาทิ รายงานพิเศษจาก TCIP เรื่องยุคไทยแลนด์ 4.0 ใคร ๆ ก็เชียร์ให้เด็กเรียนสายอาชีพ (2560) เพราะอยากให้ประเทศมี ‘แรงงานฝีมือ’

แต่เด็กกลับไม่เลือกเรียน ปัญหาหัวเลี้ยวหัวต่อ คือ ม.3 พบครูส่งเสริม-สนับสนุนให้เรียนต่อ ม.ปลาย ถึง 60.24% มีเพียง 39.76% ที่สนับสนุนให้เรียนต่อ ปวช. เกเรเฉลี่ยต่ำกว่า 2.5 พ่อแม่ยากจนมีแนวโน้มให้เด็กเรียนอาชีวะ หน้าที่มีภาพจำว่าเด็กอาชีวะเป็นเด็ก ‘เกเร-หัวไม่ดี’ เด็กจึงไม่เลือกเพราะอยากมีทางไปต่อที่ดีกว่า ส่วนข้อมูลงานวิจัย กองวิจัยตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อสายสามัญและสายอาชีวศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งปรากฏว่า ภาพลักษณ์ในทางลบของสายอาชีพ เช่น เหตุทะเลาะวิวาท อัตราการลาออกกลางคัน ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ฯลฯ และลักษณะพื้นฐานของครอบครัว เช่น ฐานะทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา ฯลฯ ตลอดจนปัญหาส่วนตัว คือ ผู้เรียนไม่ทราบเป้าหมายที่แน่ชัดของการเรียนในระดับสายอาชีพ โดยเมื่อเข้ามาแล้ว เริ่มรู้สึกว่าไม่ได้ชอบในการฝึกงานหรือโปรแกรมการฝึกทักษะของสถาบันการศึกษา จึงตัดสินใจลาออก เป็นต้น

สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการ (ให้การ) ศึกษาไทย จึงมีความจำเป็นต้องผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันและความร่วมมือในระดับนานาชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง พ.ศ.2552-2559 ได้กำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณให้เพิ่มสัดส่วนผู้เรียนอาชีวะต่อผู้เรียนสายสามัญระดับมัธยมปลายเป็น 60:40 ภายในปี พ.ศ.2559 แต่ผลปรากฏว่า สัดส่วนผู้เรียนในสายอาชีวศึกษาต่อผู้เรียนสายสามัญลดลงอย่างต่อเนื่อง จากสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีวศึกษาต่อสายสามัญที่ 37.7:62.3 ในปี พ.ศ.2558 เป็น 32.5:67.5 ในปีเดียวกันนี้เองทำให้ขาดแคลนแรงงานระดับกลางที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ชี้ให้เห็นว่ามาตรการในการจูงใจให้คนเลือกเรียนอาชีวศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการไม่ประสบความสำเร็จ ต่อมาในปีการศึกษา 2559 สามารถเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีพต่อสายสามัญ เป็น 34% ปีการศึกษา 2560 เพิ่มขึ้นเป็น 37% และ ปีการศึกษา 2561 เพิ่มขึ้นเป็น 40% ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา(สอศ.) ตั้งเป้าหมายจะเพิ่มผู้เรียนสายอาชีพให้ตรงกับความต้องการของประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี) ในปีการศึกษา 2562 ต้องเพิ่มเป็น 45% ให้ได้สำหรับคุณภาพการศึกษาของอาชีวศึกษา พบว่า ในการทดสอบความรู้ระดับชาติ (V-Net)⁴ คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศปีการศึกษา 2559

⁴V-NET คือ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา เพื่อวัดความรู้และความคิดของนักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 (ปวช. 3) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 (ปวส. 2) การทดสอบ V-NET เป็นการสอบวัดมาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แกต่นสังกัดและสถานศึกษาในการที่จะทราบมาตรฐานการเรียนการสอนของครูและ นักศึกษาผลการทดสอบ V-NET สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนของครูอันจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสูงขึ้นได้รวมทั้งการนำผลการสอบ V-NET ไปใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาด้วย (องค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย)

วิชาการพื้นฐานความรู้ทั่วไปทั้งระดับ ปวช.3 และระดับ ปวส.2 อยู่ที่ร้อยละ 37 โดยเฉพาะอย่างยิ่งคะแนนเฉลี่ยของสถาบันที่สอนอาชีวศึกษา ส่วนใหญ่มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในทุกวิชา นอกจากนี้ ผลการประเมินคุณภาพภายนอก (พ.ศ.2554-2558) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่ามีสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ผ่านการรับรองมาตรฐานร้อยละ 79.49 จึงมีสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ไม่ผ่านการประเมินจำนวนมาก ตัวบ่งชี้ที่ได้คะแนนต่ำ คือ ด้านผลงานที่เป็นโครงการทางวิชาชีพหรือสิ่งประดิษฐ์ของผู้เรียนที่ได้นำไปใช้ประโยชน์และด้านผู้เรียนผ่านการทดสอบมาตรฐานทางวิชาชีพ

ในปีการศึกษา 2560 กระทรวงศึกษาธิการมีเป้าหมายการรับนักเรียนสายอาชีพต่อสายสามัญให้ได้สัดส่วน 50:50 โดยได้ปรับวิธีการรับนักเรียนและพิจารณาเรื่องทุนการศึกษากับการมีงานทำ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ท้าทายอย่างมาก อีกทั้งคำนึงด้านการเรียนในอาชีวศึกษาในทางลบถูกฝังรากในสังคมไทย จึงทำให้การสนับสนุนลูกหลานให้เรียนในสายอาชีวศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องหันมาตระหนักและแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ทั้ง ๆ ที่ผู้เรียนในสายอาชีวศึกษาอาจเป็นผู้มีโอกาสในทางวิชาชีพ เพราะจากรายงานการศึกษาเรื่อง “การปฏิรูปอาชีวศึกษาของไทย” ได้ระบุชัดเจนว่า ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในไทยไม่ได้เกิดจากการผลิตแรงงานที่ไม่เพียงพอ หากแต่เป็นเพราะคุณสมบัติของแรงงานยังขาดทักษะฝีมือและความรู้พื้นฐานที่จำเป็น เช่น คณิตศาสตร์ ตรีโกณมิติ พีชคณิต ฯลฯ ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานที่จำเป็นมากในสายวิศวกรรม เป็นต้น นอกจากนั้นหลักสูตร/โปรแกรมการเรียนการสอนของสถาบันในสายอาชีวศึกษา ยังไม่ได้สอดคล้องหรือยังไม่ได้ปรับไปสู่โลกการทำงานจริงที่เน้นความรู้/ทักษะในทางเทคโนโลยีอย่างมาก และปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา/ครุภัณฑ์ ตลอดจนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ให้น้ำหนักเรื่องการตรวจสอบกิจกรรมอื่น ๆ มากกว่าให้น้ำหนักเรื่อง “คุณภาพการเรียนการสอน” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาในเรื่อง การศึกษาสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของไทย เพื่อค้นหาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัดส่วนตัวเลขที่ลดลงเมื่อเทียบสายสามัญ ตลอดจนการเปรียบเทียบระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา (สายอาชีพ) ของประเทศไทยและสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศตัวอย่างในระดับเอเชียที่ประสบความสำเร็จทั้งในเรื่องของระบบการศึกษาที่ดี คุณภาพการศึกษา และการผลิตบัณฑิตให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน (โดยเฉพาะสิงคโปร์) โดยมุ่งเน้นการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของทั้ง 2 ประเทศ เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน รวมไปถึงปัญหาและอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ซึ่งผลที่ได้จะนำมาสู่แนวทางในการพัฒนาการศึกษาระดับอาชีวศึกษาของไทยให้ไปสู่เป้าหมาย ตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติซึ่งต้องมีสัดส่วนผู้เรียนในสายอาชีพต่อสายสามัญอยู่ที่ 70:30 เพื่อตอบโจทย์ความเปลี่ยนแปลง (Relevancy) ให้ได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) โดยเฉพาะการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ

และเป็นแหล่งพัฒนาบุคลากรในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ อย่างมีคุณภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาข้อมูลด้านระบบการศึกษาในสายอาชีพของประเทศไทย
- 2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการศึกษาในสายอาชีวศึกษาของประเทศไทยและสิงคโปร์ครอบคลุมระบบบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนและแนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้เรียนหรือการสร้างให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน
- 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อระบบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและต่อระดับอื่นที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของอาชีวศึกษา

1.3 กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยแต่ละข้อ

ตาราง 1 แผนกิจกรรมหลักที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รวมทั้งผลลัพธ์ (Output) ที่คาดว่าจะได้รับ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา ดำเนินการ	จำนวน วันที่ใช้	ผู้รับผิดชอบ
1. เพื่อศึกษาข้อมูลด้านระบบการศึกษาในสายอาชีวศึกษาของประเทศไทย	1.1 รวบรวมข้อมูลด้านการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาในไทย	เดือนที่ 1	30	คณะผู้วิจัย
	1.2 พัฒนาเครื่องมือและรูปแบบการศึกษาที่จะมาซึ่งข้อมูลตามวัตถุประสงค์	เดือนที่ 2	30	คณะผู้วิจัย
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการศึกษาในสายอาชีวศึกษาของประเทศไทยและสิงคโปร์ ครอบคลุมระบบบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนและแนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้เรียนหรือการสร้างให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานที่เป็นไปตามความต้องการของ	2.1 รวบรวมข้อมูลที่สืบค้นได้ พร้อมจัดทำเป็นรายงานการศึกษาเบื้องต้น เพื่อเตรียมความพร้อมและทำความเข้าใจร่วมต่อคณะทำงาน	เดือนที่ 3	30	คณะผู้วิจัย
	2.2 รวบรวมรายชื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในภาพรวมและในระดับอาชีวศึกษาของไทยและสิงคโปร์ รวมทั้งรายชื่อหน่วยงานและกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาเพื่อเตรียมเข้าสัมภาษณ์เชิงลึก	เดือนที่ 4-5	60	คณะผู้วิจัย
	2.3 จัดทำเครื่องมือสัมภาษณ์, กรอบคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์			

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา ดำเนินการ	จำนวน วันที่ใช้	ผู้รับผิดชอบ
ตลาดแรงงาน	2.4 ทำการประสานงานขอความร่วมมือ สัมภาษณ์เชิงลึกในประเทศ โดยคณะผู้วิจัย จะทำบันทึกข้อความ เพื่อขอเข้าสัมภาษณ์ หน่วยงานที่ได้รับการพิจารณาความ เหมาะสมแล้ว			
	2.5 ลงสนามเพื่อสัมภาษณ์ตามการนัดหมาย	เดือนที่ 6	30	คณะผู้วิจัย
	2.6 รวบรวม ประมวล วิเคราะห์ข้อมูล ถอด เนื้อความสำคัญที่ได้ตามกรอบคำถาม	เดือนที่ 7-8	60	คณะผู้วิจัย
3.เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อ ระบบการศึกษาระดับอุดม - ศึกษาอื่นที่มีผลกระทบต่อ คุณภาพของอาชีวศึกษา	3.1 ประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและ หน่วยงานผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เพื่อ รายงานผลการดำเนินการและรับฟัง ข้อเสนอแนะ	เดือนที่ 9-12	120	คณะผู้วิจัย
	3.2 จัดทำข้อเสนอแนะ			

1.4 ขอบเขตในการศึกษา

1) ขอบเขตในการศึกษาด้านประชากร

ในการศึกษาโครงการศึกษาเปรียบเทียบระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาระหว่างไทยกับสิงคโปร์ คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาด้านประชากรออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

1.1) การสัมภาษณ์เชิงลึกหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษา ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ประเทศไทย) เป็นหนึ่งในหน่วยงานหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลงานการศึกษาในด้านการอาชีวศึกษา สมาคมสถาบันการศึกษาในด้านการอาชีวศึกษา และหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานการศึกษา เป็นต้น

1.2) สถาบันการศึกษาสายอาชีวศึกษา ในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เช่น วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยพาณิชยการและวิทยาลัยอาชีวศึกษา ที่ทำหน้าที่ผลิตปัญญาชน กลุ่มอาชีวศึกษาสู่ตลาดแรงงานซึ่งในปัจจุบันถือว่ามีความต้องการสูงและเพิ่มอัตรากำลังคนอาชีวศึกษา

ให้ได้รับการศึกษาขั้นสูง โดยเปิดทำการสอนในระดับปริญญาตรี (สายปฏิบัติการ) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

1.3 กลุ่มผู้ประกอบการที่สนับสนุนการฝึกงานให้กับผู้เรียนในสายอาชีวศึกษา เช่น สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่เป็นตัวแทนของภาคอุตสาหกรรมเอกชนของประเทศไทย บริษัท ปตท. จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทด้านพลังงานของไทยที่แปรรูปมาจากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เครือเจริญโภคภัณฑ์ (Charoen Pokphand Group) หรือ ซีพี ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีธุรกิจหลักคืออาหารและการเกษตร บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด หรือ SCG ซึ่งเป็นผู้ผลิตปูนซิเมนต์รายแรกของประเทศไทยและเป็นกลุ่มบริษัทชั้นนำในภูมิภาคอาเซียน ปัจจุบัน SCG ประกอบด้วย 3 กลุ่มธุรกิจหลัก ได้แก่ SCG ซีเมนต์-ผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง SCG เคมีคอลส์ และ SCG แพคเกจจิง

1.4) กลุ่มตัวแทนของผู้เรียนและผู้ปกครองในสายอาชีวศึกษา จากสถาบันการศึกษาสายอาชีวศึกษา ในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ เช่น วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยพาณิชยการและวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยสัมภาษณ์กลุ่มตัวแทนของผู้เรียนและผู้ปกครองที่สนใจให้ข้อมูลในสายอาชีวศึกษาทั้งสถาบันของรัฐบาลและเอกชนในเขตกรุงเทพฯและต่างจังหวัด

2) ขอบเขตด้านเนื้อหาการศึกษา

ในการศึกษาโครงการนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้กำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นศึกษาตามขอบเขตดังนี้

2.1) ศึกษาข้อมูลด้านระบบการศึกษาในสายอาชีพของประเทศไทย ในด้านพัฒนาการตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป้าหมาย กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ด้านอาชีวศึกษา โครงสร้างการบริหารและการจัดการในปัจจุบัน เป็นต้น

2.2) วิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการศึกษาในสายอาชีวศึกษาของประเทศไทยและสิ่งประกอบครอบคลุมระบบบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนและแนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้เรียนหรือการสร้างให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน

2.3) รวบรวมข้อมูล ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อระบบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและต่อระดับอื่นที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของอาชีวศึกษา

1.5 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

1) โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอน หมายถึง ประมวลความรู้และประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรจึงเป็นเสมือนแผนที่กำหนดทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมาย และมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนในการพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่กำหนด (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

2) ระบบการศึกษา หมายถึง ลักษณะของโครงสร้างระบบการศึกษามือถือประกอบ เช่น กระบวนการเรียนการสอน โปรแกรมหรือหลักสูตรการศึกษา ซึ่งมีรูปแบบระดับชั้นและขั้นตอนของการศึกษาที่ระบุแนวทางการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจน โดยมีระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายกำหนดไว้อย่างเป็นรูปธรรม (จากการทบทวนวรรณกรรมและสรุปโดยคณะผู้วิจัย หัวข้อแนวคิดเกี่ยวกับระบบการศึกษา)

3) อาชีวศึกษา หมายถึง สายการศึกษาเฉพาะทาง โดยเน้นให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพ หรือสมัครงานตามสาขานั้น ๆ ได้ ซึ่งถือว่าผู้ที่เรียนจบสาขาวิชานั้น ๆ เป็นผู้มีความรู้พื้นฐานสำหรับประกอบอาชีพนั้น ๆ (คลังแนะแนว, 2554)

4) เงินอุดหนุนแบบรายหัว หมายถึง เงินอุดหนุนแบบรายหัวให้สถานศึกษา (Per Capitations School Grants) หมายถึง การจัดการเงินรูปแบบหนึ่ง ซึ่งรัฐมอบทรัพยากรการเงิน และอำนาจในการดำเนินการจ่ายทรัพยากรให้แก่สถานศึกษา หรือเครือข่ายสถานศึกษา เงินอุดหนุนที่สถานศึกษาได้รับ มีการใช้จ่ายโดยผู้อำนวยการโรงเรียน หรือนิติบุคคลที่ได้รับมอบหมาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

5) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในเรื่องการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดการฝึกอาชีพการวัดและการประเมินผล (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557)

6) สถานศึกษา หมายถึง วิทยาลัยและส่วนราชการของสถาบันการอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการอาชีวศึกษา (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557)

7) สถานประกอบการ หมายถึง บริษัท ห้างหุ้นส่วน ร้านค้า ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ร่วมมือกับสถานศึกษาหรือสถาบันในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557)

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละช่วงระยะเวลา (แบ่งเป็นราย 6 เดือน)

ตาราง 2 ผลที่คาดว่าจะได้รับแบ่งช่วงระยะเวลา 6 เดือน

เดือนที่	กิจกรรม (activities)	ผลงานที่คาดว่าจะได้รับ (outputs)
6 เดือนที่ 1	- เพื่อศึกษาข้อมูลด้านระบบการศึกษาในสายอาชีพของประเทศไทย - สถานการณ์ด้านการศึกษาในสายอาชีวศึกษาในอาเซียนในภาพรวมและเน้นไปที่ประเทศเปรียบเทียบ คือ สิงคโปร์ - ผลการวิเคราะห์เบื้องต้น	- สถานการณ์ด้านการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของไทยและประเทศในอาเซียน โดยหยิบยกประเทศสิงคโปร์ เป็นประเทศเปรียบเทียบ เพื่อนำไปสู่การศึกษาแนวทางที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าสู่ระบบการศึกษาในสายอาชีพ เพิ่มขึ้น ตลอดจนผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาชีพให้แก่ผู้เรียน - รายงานผลการศึกษา วิเคราะห์ให้เห็นระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของไทยเมื่อเทียบกับประเทศสิงคโปร์ ครอบคลุมประเด็นจุดเด่น จุดอ่อน อุปสรรค ตลอดจนโอกาส ที่จะพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับของผู้เรียน โดยผลจากการยอมรับในระบบการศึกษา อาจนำมาซึ่งการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เรียนในสายอาชีพ และตอบสนองความต้องการแรงงานในตลาดแรงงานได้
6 เดือนที่ 2	- วิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาระหว่างไทยและสิงคโปร์พร้อมวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในอาเซียน - เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อระบบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและต่อระดับอื่นที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของอาชีวศึกษา	- ผลการเปรียบเทียบระบบการศึกษาในสายอาชีวศึกษาระหว่างไทยและสิงคโปร์ ครอบคลุมการบริหารจัดการการศึกษา ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนและแนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้เรียนหรือมีมาตรฐานด้านแรงงานที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน - ข้อเสนอแนะและแนวทางในการเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนให้ได้ตามเป้าหมายแผนการศึกษาแห่งชาติที่ 70% ต่อสัดส่วนผู้เรียนในสายสามัญ - รายงานฉบับสมบูรณ์และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อนำไปสู่การเพิ่มจำนวนผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษา โดยจะต้องเป็นแรงงานทักษะที่ตอบสนองความต้องการให้กับผู้ประกอบการได้

1.7 แผนการดำเนินงาน

ตาราง 3 แผนการดำเนินงาน

ที่	แผนการดำเนิน	รายละเอียดกิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ช่วงเวลา
จัดส่งข้อเสนอโครงการและการทำสัญญา		จัดทำเอกสารลงนามในสัญญา	รศ.ดร.ธีระ, อ.สรัญญา, รุ่งกมล, ปรีดา	
1	ประชุมทีมวิจัยเพื่อชี้แจงความสำคัญ วัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินการ และผลลัพธ์ (Output) ของโครงการ	1) คณะผู้วิจัยร่วมประชุม เพื่อทำความเข้าใจต่อแผนการดำเนินโครงการร่วมกันพร้อมร่วมพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 2) กำหนดนิยามความหมายที่มาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ ขอบเขตทางการศึกษาและรายละเอียดต่าง ๆ ในการศึกษาาร่วมกันอย่างชัดเจน	รศ.ดร.ธีระ, อ.สรัญญา, รุ่งกมล, ปรีดา, กนกวรรณ	เดือนที่ 1 - 2
2	ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมนำมาพัฒนาสู่กรอบแนวคิดในการศึกษา	1) กำหนดแผนการดำเนินการในการศึกษาและทบทวนแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยประกอบไปด้วย (1) สถานการณ์ด้านการศึกษาศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของไทยกับสิงคโปร์ (สถิติผู้เรียน, ผู้จบการศึกษา, อัตราการว่างงาน ฯลฯ) (2) กฎหมาย พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา (3) แนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาที่ควรจะเป็น (4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งไทยและต่างประเทศ 2) จัดทำกรอบแนวคิดในการศึกษาตลอดทั้งโครงการ 3) รวบรวมข้อมูลด้านระบบการศึกษาของไทยและระบบการเรียนในสายอาชีวศึกษา โดยอาจทำการเปรียบเทียบกับประเทศสิงคโปร์เบื้องต้นเพื่อให้เห็นรูปแบบการศึกษาที่แตกต่างหรือคล้ายคลึงกับไทย รวมทั้ง สังเคราะห์เอกสารเพื่อสะท้อนข้อค้นพบที่สำคัญด้านการศึกษาระดับอาชีวศึกษา พร้อมนำมาประกอบการพัฒนาเครื่องมือแบบสัมภาษณ์หน่วยงานและกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง	รศ.ดร.ธีระ, อ.สรัญญา, รุ่งกมล, ปรีดา, กนกวรรณ	เดือนที่ 2 - 3
3	เตรียมการประสานความ	1) จัดเตรียมรายชื่อหน่วยงาน พร้อมทั้งผู้ประสานงานเพื่อขอความร่วมมือในการเข้าสัมภาษณ์เชิงลึก	รศ.ดร.ธีระ, อ.สรัญญา,	เดือนที่ 4

ที่	แผนการดำเนิน	รายละเอียดกิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ช่วงเวลา
	ร่วมมือ แผนการดำเนินงานและทำจดหมายขอเข้าสัมภาษณ์หน่วยงานตามกลุ่มเป้าหมาย	ตามกรอบประเด็นคำถามเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย 2) จัดทำกรอบคำถามเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก 3) เตรียมแผนการสัมภาษณ์ พร้อมคณะทำงานและแนวทางในการสัมภาษณ์	รุ่งกมล,ปรีดา,กนกวรรณ	
4	ประชุมร่วมเพื่อรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินการ	1) คณะผู้วิจัยจัดประชุมร่วมกับคณะทำงานของ สกสว.เพื่อรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินการปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัด พร้อมรับฟังข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป 2) จัดทำรายงานสรุปการประชุม	รศ.ดร.ธีระ, อ.สรัญญา, รุ่งกมล,ปรีดา,กนกวรรณ	เดือนที่ 4
5	สัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มเป้าหมายรวม 4 กลุ่ม ในประเทศไทย	1) การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบ่งเป็น กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภายใต้การกำกับของกระทรวงศึกษาธิการและสถานศึกษา - สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ประเทศไทย) เป็นหนึ่งในหน่วยงานหลักของกระทรวงศึกษาธิการ - สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร (Institute of Vocational Education: Bangkok) - สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) - สมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย - สมาคมสถานศึกษาเอกชน กลุ่มที่ 2 กลุ่มสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษา - วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี ซึ่งเป็นสถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษาภาครัฐในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล - วิทยาลัยเทคโนโลยีพงษ์สวัสดิ์ ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาศาเอกชนในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล - วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ เป็นสถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษาภาครัฐในต่างจังหวัด	อ.สรัญญา, รุ่งกมล, ปรีดา, กนกวรรณ	เดือนที่ 5 – 6

ที่	แผนการดำเนิน	รายละเอียดกิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ช่วงเวลา
		- วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี เป็นสถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษาภาคเอกชนต่างจังหวัด กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ประกอบการที่สนับสนุนการฝึกงานให้กับผู้เรียนในสายอาชีวศึกษา - สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่เป็นตัวแทนที่จะช่วยสะท้อนภาพความต้องการแรงงานของภาคอุตสาหกรรมเอกชนของประเทศไทย - บริษัท ปตท. จำกัด เป็นบริษัทด้านพลังงานของไทยที่แปรรูปมาจาก การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย - เครือเจริญโภคภัณฑ์ (Charoen Pokphand Group) หรือ ซีพี เป็นกลุ่มธุรกิจที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีธุรกิจหลักคืออาหารและการเกษตร - บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด หรือ SCG เป็นผู้ผลิตปูนซีเมนต์รายแรกของประเทศไทย เป็นกลุ่มบริษัทชั้นนำในภูมิภาคอาเซียน ทางด้านวิศวกรรมการก่อสร้างและการกระดาษ กลุ่มที่ 4 กลุ่มตัวแทนของผู้เรียนและตัวแทนครอบครัวของผู้เรียนในสายอาชีวศึกษา - วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี เป็นสถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษาภาครัฐในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล - วิทยาลัยเทคโนโลยีพงษ์สวัสดิ์ เป็นสถาบันการศึกษาคณะเอกชนในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล - วิทยาลัยเทคนิคสตั๊ปป เป็นสถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษาภาครัฐในต่างจังหวัด - วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี เป็นสถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษาภาคเอกชนในต่างจังหวัด		
จัดส่งรายงานงวดที่ 1			รศ.ดร.ธีระ, อ.สรัญญา, รุ่งกมล, ปรีดา	
6	ศึกษาดูงานในประเทศ	1) ประชุมทีมงาน เพื่อสรุปแนวทางในการสัมภาษณ์ และการจัดคณะทำงานเพื่อเดินทางไปยัง	รศ.ดร.ธีระ, อ.สรัญญา,	เดือนที่ 6

ที่	แผนการดำเนิน	รายละเอียดกิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ช่วงเวลา
	สิงคโปร์	ประเทศสิงคโปร์ รวมทั้งจัดเตรียมแผนการเดินทาง และผู้ประสานงานเพื่อทำการติดต่อยังสถานศึกษาต้นแบบที่คณะผู้วิจัยต้องเข้าไปสัมภาษณ์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การทำงาน 2) จัดเตรียมแผนการเดินทาง เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	รุ่งกมล,ปรีดา,กนกวรรณ	
7	รวบรวมข้อมูล ประมวลผลและวิเคราะห์ ข้อมูล	1) รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาพร้อมเปรียบเทียบความแตกต่างของการศึกษาในประเทศไทยกับสิงคโปร์ พร้อมสรุปแนวทางในการพัฒนาให้เพิ่มปริมาณผู้เรียนในสายอาชีพและพัฒนาให้มีทักษะวิชาชีพที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน 2) วิเคราะห์แนวทางการศึกษาเบื้องต้น เพื่อถอดบทเรียนแนวทางการจัดระบบการศึกษาของสิงคโปร์ กับไทย อันนำมาสู่การพัฒนาข้อเสนอแนะต่อโครงการวิจัย	รศ.ดร.ธีระ,อ.สรัญญา, รุ่งกมล,ปรีดา	เดือนที่ 7-8
8	ประชุมร่วมกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในสายอาชีพศึกษาใน ประเทศไทยและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรายงานผลการศึกษา	1) ประสานผู้เข้าร่วม พร้อมจัดทำกำหนดการในการนำเสนอผลการศึกษา พร้อมเตรียมสื่อประชาสัมพันธ์โครงการ 2) คณะผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษา พร้อมดำเนินการอภิปรายผล (เปรียบเทียบผลการศึกษา โดยมีการนำเสนอให้เห็นถึงเหตุผลของผลการวิจัย มีการเปรียบเทียบให้เห็นว่าผลของการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างไทยกับสิงคโปร์มีความเหมือนและความแตกต่างอย่างไร รวมทั้ง หากต้องพัฒนาการเรียนในสายอาชีพศึกษาของไทย สามารถทำอะไรมาปรับใช้ได้บ้าง 3) จัดทำข้อเสนอแนะ	รศ.ดร.ธีระ,อ.สรัญญา, รุ่งกมล,ปรีดา	เดือนที่ 9-10
9	วิเคราะห์จัดเก็บข้อมูลเชิง เปรียบเทียบ เพื่อจัดทำ ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ พร้อมจัดทำข้อเสนอแนะ	1) จัดเตรียมร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ที่ตอบวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาข้อมูลด้านระบบการศึกษาในสายอาชีพของประเทศไทย (2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการศึกษาในสายอาชีพของประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์ ครอบคลุมระบบบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอน และแนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้เรียนหรือการสร้างให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน (3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อระบบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและต่อระดับอื่นที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของอาชีวศึกษา	รศ.ดร.ธีระ, อ.สรัญญา, รุ่งกมล,ปรีดา	

ที่	แผนการดำเนิน	รายละเอียดกิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ช่วงเวลา
		2) เตรียมการจัดทำสื่อ Info graphic ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณะเห็นความสำคัญของการเรียนในระดับอาชีวศึกษา		
จัดส่งรายงานผลการดำเนินงานงวดที่ 2 จำนวน 5 แผ่น			ปรีดา	
10	จัดส่งรายงานฉบับสมบูรณ์	1) จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ พร้อมเอกสารบทสรุปผู้บริหาร 2) พัฒนาร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ที่ตอบวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาข้อมูลด้านระบบการศึกษาในสายอาชีพของประเทศไทย (2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการศึกษาในสายอาชีพของประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์ ครอบคลุมระบบบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนและ แนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้เรียนหรือการสร้างให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานที่ เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน (3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อระบบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและต่อระดับอื่นที่มีผลกระทบต่อ คุณภาพของอาชีวศึกษา	รศ.ดร.ธีระ, อ.สรัญญา, รุ่งกมล, ปรีดา	เดือนที่ 11-12
จัดส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ จำนวน 3 เล่ม			รศ.ดร.ธีระ, อ.สรัญญา, รุ่งกมล, ปรีดา	เดือนที่ 12

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้จะมุ่งเน้นการอาศัยกรอบการวิเคราะห์ทางสังคมวิทยา โดยนำทฤษฎีมาอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมร่วมกับการวิเคราะห์ตามบริบทที่เกิดขึ้นจริงตามหลักเหตุผล โดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของปรากฏการณ์สังคมนั้น จนสามารถที่จะพยากรณ์ปรากฏการณ์สังคมในอนาคตได้ ทฤษฎีสังคมมีความหมายกว้างเป็นทฤษฎีของจิตวิทยา ซึ่งหมายถึงเรื่องของคนแต่ละคนก็ได้ (Psychology studies human interaction of individuals) หรืออาจหมายถึงทฤษฎีรัฐศาสตร์ ซึ่งเป็นเรื่องของอำนาจของคนหลายคนที่เกี่ยวข้องกัน หรืออาจหมายถึงทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นเรื่องของคนหลายคนกับวัตถุในการผลิต การจำหน่ายแจกผลิตภัณฑ์และบริการในการอุปโภคบริโภคได้ หรืออาจเป็นทฤษฎีสังคมวิทยาซึ่งเป็นเรื่องของรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์หรืออาจจะเป็นทฤษฎีของมานุษยวิทยา ซึ่งเป็นเรื่องของคนที่มีแบบแผนการคิด การกระทำหรือวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทฤษฎีทางสังคมจึงคล้ายกับแนวคิดทางสังคม ที่เกี่ยวข้องกับคนและความสัมพันธ์ระหว่างคน รวมทั้งระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม แต่ก็มี ความแตกต่างกันที่ ทฤษฎีเป็นข้อความที่เป็นไปตามหลักเหตุผล มีระบบและพยากรณ์ปรากฏการณ์ในอนาคตในทีนี้จะเน้นให้ความสำคัญกับการนำแนวคิดทางด้านสังคมวิทยากับการศึกษา (Sociology of Education) มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเนื่องจากเรื่องที่ศึกษามีความเกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางสังคม (การอยู่ร่วมกัน) และการศึกษา (การเรียนรู้)

การวิเคราะห์สังคมวิทยากับการศึกษา (Sociology of Education) นั้น มีผู้ให้ความหมายของสังคมวิทยาการศึกษาไว้หลายท่าน ดังนี้

Francis J. Brown (1954) ให้ความหมายว่า สังคมวิทยาการศึกษา หมายถึง การศึกษาเรื่องของ การกระทำระหว่างปัจเจกชนกับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ซึ่งได้แก่ บุคคลอื่น ๆ กลุ่มสังคมต่าง ๆ และแบบแผนพฤติกรรมในสังคม สังคมวิทยาการศึกษาจึงเป็นการประมวลเอาทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมวิทยาและการศึกษาเข้ามาด้วยกันเป็นวิชาใหม่ โดยนำหลักการทางสังคมวิทยาไปปรับใช้กับกระบวนการทุกอย่างของการศึกษา เช่น จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม ระเบียบ วิธีการเรียน การสอนและการวัดผลประเมินผล⁵

A.H. Halsey (2004) ให้ความหมายว่า สังคมวิทยาการศึกษาเป็นการประยุกต์หลักการทางสังคมวิทยาเข้าด้วยกับการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับบริบททางสังคมโดยมีการวิเคราะห์กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับสังคมภายนอก และนำเอาหลักการทางสังคมวิทยาไปปรับใช้กับกระบวนการทุกอย่างของการจัดกระบวนการเรียนการสอน⁶

⁵ Francis J. Brown EDUCATIONAL SOCIOLOGY, Second Edition, by Francis J. Brown. New York: Prentice-Hall, 1954. 677 pp.

⁶ A.H. Halsey A History of Sociology in Britain (2004, Oxford University Press

ความเป็นมาของสังคมวิทยาการศึกษา

สังคมวิทยาการศึกษา เริ่มขึ้นในสังคมตะวันตก Robert James Parelius และ Ann Parker Parelius (1987: 1-2) สรุปความเป็นมาของสังคมวิทยาการศึกษาในสหรัฐอเมริกาว่า การศึกษาในแง่ของสังคมวิทยาเริ่มเป็นที่สนใจของนักสังคมวิทยาและนักการศึกษาเมื่อปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 โดยได้รับอิทธิพลจากแนวคิดปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) ที่เห็นว่าสติปัญญาสามารถทำให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้าไปสู่เป้าหมายที่มีคุณค่า ผู้นำทางสังคมวิทยาในช่วงนี้ ได้แก่ Lester Ward และ Albion Small ส่วนผู้นำทางการศึกษา ได้แก่ William James และ John Dewey เป็นต้น เชื่อว่าโรงเรียนสามารถช่วยให้เกิดความสมบูรณ์แบบได้โดยการพัฒนาสติปัญญาและการกระตุ้นให้นักเรียนเสียสละ อุทิศตนเพื่อปฏิรูปสังคม

ในระยะต่อมาความร่วมมือระหว่างนักสังคมวิทยากับนักการศึกษาเริ่มน้อยลง เนื่องจากได้รับอิทธิพลการเน้นรูปแบบเป้าหมายของนักวิชาการว่าอยู่ที่การทุ่มเทให้กับทฤษฎีและการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) จากมหาวิทยาลัยเยอรมัน

แนวคิดเกี่ยวกับสังคมวิทยาการศึกษา

- 1) สังคมวิทยาการศึกษาเป็นวิถีทางไปสู่ความก้าวหน้าทางสังคม
- 2) สังคมวิทยาการศึกษาเป็นพื้นฐานสำหรับการเลือกวัตถุประสงค์ของการศึกษา
- 3) สังคมวิทยาการศึกษาเป็นสังคมวิทยาการประยุกต์
- 4) สังคมวิทยาการศึกษาเป็นการวิเคราะห์กระบวนการการขัดเกลาทางสังคม
- 5) สังคมวิทยาการศึกษาเป็นการฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษา
- 6) สังคมวิทยาการศึกษาเป็นการวิเคราะห์หน้าที่ของการศึกษาในสังคม
- 7) สังคมวิทยาการศึกษาเป็นการวิเคราะห์การปะทะสังสรรค์ทางสังคมภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความแตกต่างระหว่าง Educational Sociology กับ Sociology Education

Educational Sociology เป็นการนำหลักการและข้อค้นพบต่าง ๆ ทางสังคมวิทยาไปประยุกต์ใช้กับการบริหารและสถาบันทางการศึกษา แต่สำหรับ Sociology Education เป็นการวิเคราะห์กระบวนการต่าง ๆ ทางสังคมวิทยาที่เกี่ยวข้องในสถาบันการศึกษา เน้นความสำคัญทางการศึกษามาวิจัย การวิเคราะห์ทางสังคมในสถาบันการศึกษาสาขานี้ได้พัฒนาและแยกตัวมาจาก Educational Sociology

ขอบข่ายของวิชาสังคมวิทยาการศึกษา

Brookover ได้เสนอขอบข่ายของการศึกษาวิจัยทางสังคมวิทยาการศึกษา ไว้ 4 ประการ คือ

- 1) ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการศึกษากับระบบสังคมอื่น ๆ
 - 1.1) การศึกษากับวัฒนธรรม
 - 1.2) ระบบการศึกษากับกระบวนการแห่งการควบคุมสังคมและระบบอำนาจ

1.3) หน้าที่การศึกษาต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมหรือในการรักษาสถานภาพเดิม (Status QUO)

1.4) การศึกษากับระบบชนชั้นทางสังคมหรือระบบสถานภาพทางสังคม

1.5) หน้าที่การศึกษาต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มวัฒนธรรมและกลุ่มอื่น

2) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างภายในโรงเรียน โครงสร้างสังคมภายในโรงเรียนแบบกระสวนวัฒนธรรมในระบบสังคมในโรงเรียน

2.1) ลักษณะวัฒนธรรมภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

2.2) แบบกระสวนแห่งการปะทะสังสรรค์ทางสังคมหรือโครงสร้างของสังคมโรงเรียน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับตำแหน่ง อำนาจของผู้ในกลุ่มต่าง ๆ ในโรงเรียน

3) ผลกระทบของโรงเรียนที่มีผลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพของบุคคลที่อยู่ในโรงเรียนหรือจิตวิทยาสังคมของกระบวนการศึกษา

3.1) บทบาททางสังคมของครูอาจารย์

3.2) ลักษณะบุคลิกภาพของครูอาจารย์

3.3) บุคลิกภาพของครูอาจารย์ที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน

3.4) หน้าที่ของโรงเรียนในกระบวนการขัดเกลานักเรียน

4) โรงเรียนกับชุมชน

4.1) ผลกระทบของชุมชนที่มีต่อการจัดระเบียบหรือองค์การของโรงเรียน

4.2) การจัดกระบวนการศึกษานอกโรงเรียน

4.3) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทางหน้าที่การศึกษา

4.4) การจัดระเบียบ หรือองค์การในโรงเรียนให้สัมพันธ์กับองค์ประกอบทางประชากรศึกษาและนิเทศวิทยา (Demographic and ecological factors)

นอกจากขอบข่ายการเคราะห์ทางสังคมวิทยาการศึกษาแล้ว ยังมีแนวทางที่จะประยุกต์ใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อมาประกอบการอธิบายปรากฏการณ์ร่วมด้วย เพราะมองว่า สังคม คือ การประกอบกันของส่วนต่าง ๆ คล้ายร่างกาย ที่ต้องมีอวัยวะเพื่อทำหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งอวัยวะเปรียบเสมือนเป็นสังคมที่มีภาคส่วน/หน่วยงานต่าง ๆ ทำงานในภาระหน้าที่ของตนเอง เช่นเดียวกับการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์ในหลายมิติ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาร่วมศึกษา/วิเคราะห์ด้วย ดังนี้

ทฤษฎีการกระทำที่มีเหตุผล (Rational Choice Theory หรือ Reason Theory)

Fishbein and Ajzen (1975, อ้างถึงใน กุสุมา สารดี, 2551, อ้างถึงใน ภัคชุตตา เสรีรัตน์, 2560) เพื่อนำมาใช้ทำความเข้าใจ อธิบายและทำนายพฤติกรรมที่บุคคลมีแนวโน้มคิดไตร่ตรองก่อนการกระทำ โดยพฤติกรรมนั้นมาจากความต้องการของบุคคลเป็นหลัก ซึ่งแนวคิดของทฤษฎีการกระทำที่มีเหตุผลเชื่อว่า “การที่มนุษย์จะแสดงพฤติกรรมใด ๆ จะต้องมีความตั้งใจหรือเจตนาใช้เป็นระบบเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จจาก

การตัดสินใจกระทำพฤติกรรมของตน” เป็นการตัดสินใจเลือกคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบด้วยเหตุผลตั้งแต่พฤติกรรมพื้นฐานในชีวิตประจำวัน เช่น กิน ซื่อสัตย์ ไปจนถึงกิจกรรมที่สำคัญต่ออนาคต เช่น การศึกษา การเลือกประกอบอาชีพ

การที่มนุษย์มีทางเลือกและรู้ว่าตนเองมีทางเลือกอยู่ในทุก ๆ ทางและรู้ข้อจำกัดในแต่ละทางนั้น รวมถึงรู้ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในการตัดสินใจเลือกแต่ละทาง นอกจากนี้ยังรู้ถึงข้อมูลที่สามารถนำไปสู่การจัดลำดับทางเลือกที่มีอยู่นั้นได้ ซึ่งความตั้งใจหรือเจตนาของบุคคลขึ้นกับตัวกำหนด 2 ประการ คือ

1) ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factor) เป็นการพิจารณา ประเมินของบุคคลว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ดีหรือไม่ดีอย่างไร

2) อิทธิพลทางสังคม (Social Influence) คือ บรรทัดฐานของสังคมหรือการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงซึ่งเป็นการรับรู้ของบุคคลผู้ที่มีความสำคัญต่อเขา ต้องการให้เรากระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใด จะมีผลต่อพฤติกรรมเมื่อตัวแปรนั้นมีอิทธิพลต่อเจตคติต่อพฤติกรรมหรือมีอิทธิพลต่อความคาดหวังทางสังคม

ตัวแปรตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลมีดังนี้

- 1) พฤติกรรมเป็นการกระทำของบุคคลภายใต้การควบคุมของเจตนาพฤติกรรม
- 2) เจตนาพฤติกรรมเป็นเจตนาของบุคคลที่จะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้น
- 3) เจตนาต่อพฤติกรรมเป็นการประเมินทางบวกหรือทางลบของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมนั้นหรือเป็นความรู้สึกโดยรวมของบุคคลในทางลบหรือทางบวก

ตัวแปรภายนอกที่มีผลต่อการกระทำของมนุษย์มีทั้งหมด 3 ตัวแปรคือ

- 1) ตัวแปรชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ศาสนาและการศึกษา
- 2) ตัวแปรเจตคติเป้าหมาย ได้แก่ เจตคติต่อบุคคล เจตคติต่อสถาบัน
- 3) ตัวแปรลักษณะบุคลิกภาพ ได้แก่ เก็บตัวหรือเปิดเผยและอำนาจนิยม

สอดคล้องกับที่จอห์น เอลสเตอร์ (John Elster) เสนอไว้ว่ามนุษย์แต่ละคนอาจใช้วิธีการแปลงทางเลือกที่มีอยู่ให้เป็นตัวเลขในเชิงคณิตศาสตร์ ซึ่งทางเลือกที่ให้รรถประโยชน์สูงสุดมักมีตัวเลขที่สูงที่สุด ดังนั้นมนุษย์ที่มีเหตุผลย่อมตัดสินใจเลือกทางเลือกได้อย่างเหมาะสม

เมื่อบุคคลตกอยู่ในสถานการณ์ของการเลือก (Situation Choice) บุคคลจะอาศัยกระบวนการขั้นตอนการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผลทั้งหมด 3 ขั้นตอน ขั้นตอนแรก คือ บุคคลจะพยายามจัดการกับชุดของความเป็นไปได้ (feasible set) ซึ่งเป็นชุดของแนวทางการกระทำ กล่าวคือ เป็นขั้นที่ประเมินความเป็นไปได้ที่บุคคลจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการจากแนวทางหรือทางเลือกทั้งหมดที่มีอยู่ ขั้นตอนต่อมา คือ การพิจารณาชุดของความเชื่อที่มีเหตุผล (set of rational beliefs) เพื่อให้เห็นว่าแต่ละแนวทางมีความแตกต่างกันอย่างไร จะนำไปสู่ผลลัพธ์อะไรบ้าง ขั้นตอนสุดท้าย คือ การจัดลำดับขั้นของแนวทางของการกระทำที่มีความเป็นไปได้ทั้งหมด โดยปกติมักจะเป็นขั้นอยู่กับว่าแนวทางของการกระทำจะให้ผลลัพธ์ออกมาอย่างไร (บุฆอริ ยีหะมะ, 2543)

นอกจากนี้ยังมีดันแคน สไนเดล (Duncan Snidel) กล่าวว่าทฤษฎีการกระทำที่มีเหตุผลใช้อธิบายผลลัพธ์ของพฤติกรรมของบุคคลทั้งระดับปัจเจกบุคคล ระดับกลุ่มหรือระดับสังคม ในการแสวงหาผลลัพธ์สูงสุดภายใต้ข้อจำกัดที่มีอยู่ ซึ่งทั้งนี้มีความเหมือนใจอยู่ว่าบุคคลจะต้องมีเป้าหมายที่ต้องการไปให้ถึงและมีความสามารถในการดำเนินการตามความต้องการภายใต้ข้อจำกัดบางอย่าง เช่น ข้อจำกัดเชิงสถาบัน ข้อจำกัดเทคนิค รวมไปถึงข้อจำกัดเชิงผลลัพธ์จากการตัดสินใจของบุคคลอื่น ๆ (Snidel, 2002, pp.74-75, อ้างถึงใน จักรี ไชยพินิจ, ม.ป.ป.)

จากทฤษฎีการกระทำที่มีเหตุผล จะเห็นได้ว่าทฤษฎีนี้เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจที่มีเหตุผล สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ด้านการเรียนของนักเรียนอาชีวได้

ทฤษฎีการกระทำที่มีเหตุผล (Rational Choice Theory) ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการสำคัญเชิงพฤติกรรมที่สำคัญ คือ การมีเป้าหมายและการคำนวณประโยชน์ที่ได้รับ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ปัจเจกบุคคลย่อมมีความคาดหวังเชิงเป้าหมายเกี่ยวกับผลประโยชน์ และเขาจะกำหนดทางเลือกของการกระทำหลากหลายทางเลือกและวิเคราะห์ต้นทุนและประโยชน์ รวมทั้งข้อดีและข้อเสียต่าง ๆ ของแต่ละทางเลือกเหล่านั้น จากนั้นนำมาเปรียบเทียบกันและตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ซึ่งเขาประเมินว่าจะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นการอธิบายแบบทางเลือกเชิงเหตุผลจึงขึ้นอยู่กับทฤษฎีวิถีเป้าหมาย (Means-end Theory) ของการกระทำที่มีเหตุผล กล่าวคือ การกระทำใดที่เชื่อว่าเป็นการกระทำที่มีเหตุผลก็ต่อเมื่อการกระทำนั้นนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดภายใต้ความเชื่อที่มีอยู่ของผู้กระทำเกี่ยวกับสถานการณ์ของทางเลือกนั้น ดังนั้นในการอธิบายการกระทำของปัจเจกบุคคล ผู้อธิบายจะต้องระบุความเชื่อพื้นฐานและเป้าหมายของบุคคลนั้น นั่นหมายความว่าในการอธิบายแบบนี้มีเงื่อนไขสำคัญคือ จะต้องหาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ (Beliefs) กับความปรารถนา (Desires) และการกระทำ (Action) (พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, 2556, น.151)

จอห์น เอลส์เตอร์ (Jon Elster, 1994) ได้ชี้ว่า การอธิบายทางเลือกเชิงเหตุผล (Rational-Choice Explanation) เป็นการอธิบายที่มีความเชื่อมโยงจากการอธิบายเชิงความตั้งใจ (Intentional Explanation) แต่มีเงื่อนไขบางประการที่มากกว่าการอธิบายเชิงความตั้งใจ เงื่อนไขเบื้องต้นในการอธิบายเชิงความตั้งใจ (Intentionality) จะต้องแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม (Behavior-B) ชุดของความเชื่อเชิงพุทธิปัญญา (A Set of Cognition-C) ซึ่งได้รับการไตร่ตรองจากปัจเจกบุคคล และชุดของความปรารถนา (A Set of Desires-D) ที่เกิดจากปัจเจกบุคคลดังกล่าว จากองค์ประกอบของการอธิบายเชิงเหตุผลทั้งสาม เงื่อนไขแรกของการอธิบายเชิงความตั้งใจ คือ ความปรารถนา(Desires) และความเชื่อ (Beliefs) ต้องมีเหตุผลสำหรับพฤติกรรมที่แสดงออกมา (พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, 2556, น.152) ดังนี้

1) ภายใต้ความเชื่อ C, B คือ วิธีการที่ดีที่สุดในการบรรลุ D แต่การปรากฏของเหตุผลดังกล่าวอาจยังไม่เพียงพอสำหรับการเกิดขึ้นของพฤติกรรม ซึ่งเขาคิดว่ามีเหตุผล ผู้กระทำอาจถูกทำให้สั่นคลอนที่เป็นส่วนของฉากนั้น แม้ว่าจะมีความเชื่อและความปรารถนาดำรงอยู่ในบุคคลนั้นเขาอาจพบว่าตัวเองไม่สามารถหยุดภาวะของความสั่นคลอนได้ตามต้องการที่สำคัญยิ่งกว่า คือ แม้ว่าจะพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้น เหตุผลก็ยังไม่เพียงพอในการ

อธิบายพฤติกรรมดังกล่าว เพราะการมีสิ่งอื่นมากระทบรบกวนขณะที่กำลังแสดงพฤติกรรม อาจทำให้ผู้กระทำเกิดการสั่นคลอนอย่างไม่ตั้งใจ แต่หากเขาจัดการกับความหวาดกลัวได้และมีความตั้งใจในการแสดงพฤติกรรม เช่นนั้นก็ย่อมแสดงว่าเขามีความตั้งใจกระทำพฤติกรรมเช่นนั้น และจะต้องพิจารณาในเงื่อนไขต่อไป (พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, 2556, น.152)

2) C และ D เป็นสาเหตุของการเกิด D สิ่งที่เป็นเหตุผลต้องเป็น “สาเหตุ” ของการกระทำซึ่งผู้กระทำตระหนักถึงการเป็นเหตุผลกระบวนการของความเป็นเหตุผล อย่างไรก็ตาม เงื่อนไขนี้ยังไม่เพียงพอ หากพฤติกรรมนั้นมิได้เกิดจากบทบาทของเหตุผล (Qua Reason) เช่น พลซุ่มยิงเชื่อว่าการยิงเป้าหมายทำให้เขาบรรลุเป้าประสงค์อันสูงส่งที่เขาปรารถนา ความเชื่อและความปรารถนาเป็นฐานให้กับเหตุผลที่กระทำพฤติกรรมบางอย่าง นั่นคือ การเหนียวไกวปืนเมื่อปืนถูกเล็งไปที่เป้าหมาย อย่างไรก็ตามอาจมีบางอย่างมาทำให้พลซุ่มยิงมีการแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างออกไป หากเขามีความกังวลเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นสูง เมื่อยามเหนียวไกวมือเขาอาจสั่นและทำให้การยิงพลาดเป้าหมาย หรือ หากเขาไม่ใส่ใจกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมากนัก ยามเหนียวไกวมือเขามีความมั่นคงและทำให้ยิงถูกเป้าหมายอย่างง่ายดาย ในกรณีนี้ “ความปรารถนาอย่างแรงกล้าในการยิงเป้าหมายมีฐานะเป็นสาเหตุ แต่มิได้มีฐานะเป็น บทบาทของเหตุผล” การกระทำในฐานะที่เป็น “บทบาทของเหตุผล” นั้นอย่างน้อยจะต้องเป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่มันให้เหตุผล มิใช่เกิดจากความเชื่ออื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง หรือเกิดจากอุบัติเหตุหรือความบังเอิญดังนั้นจะต้องมีเงื่อนไขที่สาม (พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, 2556, น.152-153)

3) C และ D เป็นสาเหตุของ B ภายใต้บทบาทของเหตุผล ในเงื่อนไขนี้เป็นเพื่อจัดสิ่งที่เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากสิ่งอื่นในการอธิบายเชิงเหตุผลอันได้แก่ อารมณ์ และความบังเอิญ เพราะหากพฤติกรรมที่เกิดขึ้นมาสาเหตุจากอารมณ์และความบังเอิญ พฤติกรรมดังกล่าวย่อมมิได้ตกอยู่ภายใต้บทบาทของเหตุผล (Qua Reason) อารมณ์อาจมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรม แต่พฤติกรรมเหล่านั้นเป็นพฤติกรรมที่ไม่ใช่สาเหตุเชิงเหตุผล (Non-rational Cause) ตามเงื่อนไขนี้ (พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, 2556, น.153)

กล่าวโดยสรุป การอธิบายทางเลือกเชิงเหตุผลจะต้องมีเงื่อนไขที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหลักฐาน (Evidence) ความเชื่อ (Belief) และความปรารถนา (Desires) โดยความเชื่อจะต้องเป็นความเชื่อเกี่ยวกับทางเลือกที่ดีที่สุด ภายใต้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่มีอยู่ และความเชื่อเกี่ยวกับทางเลือกดังกล่าวจะต้องมีสาเหตุจากหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ปรากฏ และหลักฐานเชิงประจักษ์นั้นจะต้องเป็นเหตุหรืออธิบายความเชื่อเกี่ยวกับทางเลือกในวิถีทางที่ถูกต้อง และหลักฐานเชิงประจักษ์จะต้องได้รับการรวบรวมภายใต้ความเหมาะสมภายใต้ขอบเขตของปัญหาในสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ (พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, 2556, น.155)

ทฤษฎีการกระทำทางสังคม (Social Action Theory)

Max Weber (Max Weber, 1864, อ้างถึงใน สิทธิพัฒน์ ยศยอดยิ่ง, 2547, อ้างถึงใน ภัคชุตตา เสรีรัตน์, 2560) กล่าวว่า ทฤษฎีการกระทำทางสังคมเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลายปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำของมนุษย์ทั้งพฤติกรรมที่เปิดเผยและลึกลับ แบ่งออกได้เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกระทำที่มีเหตุผลเป็นการกระทำที่ใช้วิธีการที่เหมาะสม เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่เลือกไว้อย่างเหมาะสม 2) การกระทำที่เกี่ยวข้องกับ

ค่านิยมเป็นการกระทำที่ใช้วิธีที่เหมาะสมเช่นกัน เพื่อให้ค่านิยมสูงสุดในชีวิตมีความสมบูรณ์ มุ่งทางด้านจริยธรรม ศาสนา เพื่อความเป็นระเบียบในสังคม 3) การกระทำทางประเพณี เป็นการกระทำที่ไม่เปลี่ยนแปลงโดยยึดเอาจากอดีต ไม่ได้คำนึงถึงเหตุผล 4) การกระทำที่แฝงไปด้วยเสน่ห์เป็นการกระทำที่อาศัยอารมณ์มากกว่าเหตุผล

ต่อมา มีนักสังคมวิทยา Reeder (1971) นำทฤษฎีมาวิเคราะห์พฤติกรรมของแต่ละบุคคลว่าในแต่ละการกระทำต่าง ๆ ล้วนมีเป้าหมายเสมอซึ่งการตัดสินใจขึ้นอยู่กับหลายองค์ประกอบโดยที่ปัจจัยนั้นอาจเหมือนหรือต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทางเลือกเหตุผลของผู้กระทำ ซึ่งมาจากปัจจัยทั้งหมดประกอบกันเพื่อช่วยสนับสนุนการตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจแต่ละครั้งสามารถเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ ซึ่งปัจจัยในการกระทำของบุคคลประกอบด้วย 3 ปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยดึงดูด (Pull Factor) ปัจจัยผลักดัน (Push Factor) และปัจจัยสนับสนุน (Able Factor)

ปัจจัยดึงดูด (Pull Factors)

1) เป้าหมาย คือ กิจกรรม วัตถุ คุณลักษณะ ความเชื่อ ความรู้กิจวัตร หรือสภาพความเป็นอยู่ที่บุคคลปรารถนาและต้องการ หรือไม่ต้องการ และผู้กระทำพยายามหลีกเลี่ยงผู้กระทำอาจต้องการเพื่อตนเอง หรือใช้เป็นเครื่องมือวิธีการที่จะนำไปสู่การประพฤติดังกล่าวหรือเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงเป้าหมายอื่น ๆ

2) ความเชื่อ คือ การรับรู้หรือความเข้าใจ (ความคิด ความรู้) ของแต่ละบุคคล หรือของกลุ่มต่อสิ่งที่เกิดขึ้น และลักษณะของสิ่งต่าง ๆ พฤติกรรมของสิ่งต่าง ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันและความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ความรู้ที่ผู้กระทำเข้าใจในเรื่องหนึ่งจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการเลือกกระทำทางสังคมในการกระทำทางสังคมใด ๆ ย่อมต้องอาศัยความเชื่ออยู่ด้วยเสมอ

3) ค่านิยม คือ ความเชื่อในสิ่งที่ควรจะเน้น สิ่งที่คุณกระทำรับรู้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของวิถีทางในการดำเนินชีวิตของเขา ความเชื่อในสิ่งต่าง ๆ เช่น ระบบความเชื่อ ทศนคติ คุณลักษณะกิจการงาน สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ผู้กระทำเชื่อว่าวิถีปฏิบัติอย่างอื่นค่านิยมจึงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการกระทำทางสังคมในการชักนำให้ผู้กระทำ กระทำไปตามค่านิยมของเขา

4) นิสัยและขนบธรรมเนียมประเพณี คือ แบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้แล้วสืบต่อกันด้วยประเพณี และถ้ามีการละเมิดก็จะถูกบังคับด้วยการที่สังคมไม่เห็นชอบด้วย

ปัจจัยผลักดัน (Push Factors)

1) ความคาดหวัง คือ การรับรู้ของผู้กระทำทางสังคมว่า ผู้อื่นบุคคลกลุ่ม หรือสังคมโดยทั่วไปอยากให้เราเชื่อ รู้สึก หรือประพฤติปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะภายใต้สถานการณ์ ความคาดหวังประกอบด้วยสิ่งที่ผู้กระทำคิดว่าเขาควรเชื่อรู้สึกและประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ผู้อื่นต้องการ ดังนั้น ในการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมของบุคคลส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับความคาดหวังของบุคคลอื่นด้วย

2) ข้อผูกพัน คือ สิ่งที่คุณกระทำเชื่อว่าเขาผูกพันที่จะต้องกระทำให้สอดคล้องกับสถานการณ์นั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นอดีตหรือปัจจุบันเขาจะต้องเคร่งครัดต่อประเด็นปัญหาที่เขาเกี่ยวข้องโดยตรง หรือโดยอ้อม ผู้กระทำจะต้องทำตามข้อสัญญาที่ได้ให้ไว้กับบุคคลอื่นถึงแม้ว่าผู้กระทำอาจชอบกระทำอย่างอื่น ซึ่งเขาก็มีอิสระ

พอที่จะเลือกกระทำทางสังคม เพราะผู้กระทำตั้งใจจะกระทำสิ่งนั้น ๆ เนื่องจากเขารู้สึกว่าเขามีข้อผูกพันที่จะต้องทำ

3) การบังคับ คือ ความเชื่อที่อยู่ในใจของผู้กระทำเขาถูกกระทำให้ตัดสินใจ หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยที่เขารู้สึกว่าไม่มีทางเลือกอื่น ๆ เหลืออยู่นอกจากจะต้องประพฤติปฏิบัติตามปัจจัยการบังคับจะเป็นตัวช่วยกระตุ้นให้ผู้กระทำตัดสินใจได้เร็วขึ้นเพราะในขณะที่ผู้กระทำตั้งใจที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ นั้น เขาอาจจะยังไม่แน่ใจว่าจะกระทำพฤติกรรมนั้นดีหรือไม่ แต่เมื่อมีการบังคับผู้กระทำก็รู้ว่าไม่มีทางเลือกอื่น ๆ เหลืออยู่นอกจากตัดสินใจกระทำพฤติกรรมนั้น ดังนั้น การบังคับจึงมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจและการกระทำทางสังคมผู้กระทำมีความโน้มเอียงที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเมื่อเขาถูกบังคับให้ทำ

ปัจจัยสนับสนุน (Able Factors)

1) โอกาส คือ ความเชื่อของผู้กระทำที่มีต่อสถานการณ์หรือข้อกำหนดและทางเลือกที่มีอยู่ โอกาสจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการกระทำของบุคคลผู้กระทำมักจะตัดสินใจเข้าร่วมในการกระทำทางสังคมเมื่อเขาพิจารณาแล้วเห็นว่าภายใต้สถานการณ์นั้นโอกาสเปิดให้เขาเลือกกระทำได้ ดังนั้น การที่ผู้กระทำตัดสินใจและเลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงขึ้นอยู่กับลักษณะของโอกาสที่มีในสถานการณ์นั้น

2) ความสามารถ คือ การรับรู้ของผู้กระทำเกี่ยวกับพลังขีดความสามารถของเขาในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จนกระทั่งสามารถบรรลุความสำเร็จได้ภายใต้สถานการณ์นั้นที่ผู้กระทำตระหนักถึงความสามารถของตนเองนั้นจะนำไปสู่การตัดสินใจและการกระทำทางสังคมเพราะเขารู้ว่าถ้าตัดสินใจกระทำไปแล้วเขามีความสามารถที่จะกระทำได้นั่นเอง โดยทั่วไปการกระทำพฤติกรรมใดนั้น บุคคลจะพิจารณาความสามารถของตนเองเสียก่อน

3) การสนับสนุน คือ การช่วยเหลือหรือการคัดค้านซึ่งผู้กระทำเชื่อว่าเขากำลังได้รับหรือคาดว่าจะได้รับจากผู้อื่นในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งตัวเองจะเป็นผู้เลือก ดังนั้น ผู้กระทำมีความโน้มเอียงที่จะตัดสินใจ และกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อผู้กระทำรู้ว่าจะได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น การสนับสนุนจึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และกระทำทางสังคม (ฉวีวรรณ จันทร์ตัน, 2540, น.55, อ้างอิงใน จุฑาทิพย์ เล็ก ล้วน, 2550)

ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำทางสังคมสามารถนำมาอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ทำให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคลว่ามีปัจจัยอย่างไรที่จะเป็นปัจจัยดึงดูด ปัจจัยผลัก ปัจจัยสนับสนุน ซึ่งสามารถนำมาอธิบายการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา

ทฤษฎีการจัดลำดับช่วงชั้นทางสังคม (Social Stratification Theory)

การจัดลำดับช่วงชั้นทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลในสังคมได้ถูกจัดแบ่งเป็นชั้น ๆ โดยมีระบบของการจัดอันดับที่ชี้ให้เห็นใครอยู่ในตำแหน่งหรือฐานะอะไร ใช้แบ่งแยกระดับความแตกต่างของตำแหน่งของแต่ละบุคคล ชนชั้นของบุคคลแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ในสังคม หากฐานะทางสังคมแตกต่างกันก็จะได้รับสิทธิหรือเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกัน ซึ่งบุคคลทุกคนที่เกิดมาในสังคมจะต้องมีชนชั้น

ทางสังคมเสมอ แต่สามารถปรับเปลี่ยนฐานะของตนเองได้ภายหลัง เช่น จากชนชั้นสูงเป็นชนชั้นต่ำหรือจากชนชั้นต่ำกลายเป็นคนชนชั้นสูงซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยเกิดขึ้น คนส่วนใหญ่มักอยู่ในชนชั้นนั้นไปตลอดชีวิต

การแบ่งการจัดลำดับช่วงชั้นทางสังคมมี 3 ประเภทใหญ่ 1) วรณะ (caste) เป็นช่วงชั้นที่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัวซึ่งเป็นการจัดลำดับช่วงชั้นทางสังคมที่เน้นถึงความสัมพันธ์ของสถานภาพ ตัวอย่างของวรณะ เช่น ระบบวรรณะในอินเดียที่มีการแบ่งเป็นวรรณะพราหมณ์ กษัตริย์ แพทย์ ศูทร เป็นต้น 2) ฐานันดร (Estate) เป็นการแบ่งลำดับชั้นที่ตายตัวน้อยกว่าวรรณะ ซึ่งมีระบบกฎหมายกำหนดสิทธิหน้าที่ของชนชั้นต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและที่ดิน สามารถมีการปรับเปลี่ยนฐานะได้ 3) ชนชั้น (Class) ชนชั้นทางสังคมเป็นสิ่งที่มาในสังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ เนื่องจากกฎเกณฑ์ในการแบ่งชนชั้นมักมีแนวโน้มขึ้นอยู่กับอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ โดยเกณฑ์ในการแบ่งได้โดยทั่วไปเป็น 3 ชั้น คือ 1) ชนชั้นสูง ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่มีหลักทรัพย์และรายได้สูง 2) ชนชั้นกลาง ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่มีหลักทรัพย์และรายได้ปานกลาง 3) ชนชั้นต่ำ ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่มีหลักทรัพย์และรายได้ต่ำ

นักสังคมวิทยาได้กำหนดเกณฑ์ในการจัดชนชั้นทางสังคมไว้ดังนี้ 1) ครอบครัวหรือตระกูล เมื่อเกิดมาอยู่ในครอบครัวใดก็มักจะอยู่ในชนชั้นไปตลอด ครอบครัวเก่าแก่มักจะมีตำแหน่งฐานะทางสังคมมากกว่าครอบครัว ส่วนชนชั้นอื่นก็จะมีลำดับชั้นทางสังคมรองลงไป 2) ทรัพย์สินสมบัติและรายได้ ผู้ที่มีรายได้สูงหรือทรัพย์สินมัตติมากจะได้รับการยกย่องมากกว่าผู้ที่มีรายได้พอกินพอใช้ ไม่ขัดสนเป็นผู้มีรายได้ปานกลาง ส่วนผู้ที่มีรายได้ต่ำจะถูกจัดอยู่ในชนชั้นต่ำ จะไม่ได้รับการยกย่องทางสังคมและไม่ค่อยได้รับความสนใจ 3) ภูมิฐานะหรือที่อยู่อาศัยของคนในสังคม เป็นเกณฑ์ในการแบ่งชนชั้นที่ยังไม่ค่อยชัดเจน จะต้องอาศัยปัจจัยอื่นประกอบด้วย เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ ตำแหน่งหน้าที่ เนื่องจากในแต่ละสังคมมีบุคคลหลายชนชั้นปะปนกันไป 4) ระยะเวลาที่พำนักอาศัยอยู่ การที่อยู่ในพื้นที่ใดเป็นระยะเวลานาน ๆ จะเกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันและได้รับการยอมรับมากกว่า เช่น คนต่างจังหวัดย้ายเข้าเมืองหลวง คนในเมืองก็จะมองว่าคนกลุ่มนั้นเป็นคนต่างจังหวัดไม่ได้มองว่าเป็นคนเมือง ไม่ใช่คนพวกเดียวกัน 5) อาชีพในสังคมแต่ละอาชีพได้รับการยอมรับไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับทัศนคติและความเชื่อของคนในสังคม อาชีพที่คนในสังคมต้องการมากจะได้รับการยอมรับมากกว่า ส่วนอาชีพก็จะได้รับการยอมรับลดหลั่นกันไป 6) การศึกษาผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมักจะได้รับการยอมรับมากกว่า ถือได้ว่าเป็นปัญญาชน คนจะเชื่อถือ นอกจากนี้หากศึกษาที่สถาบันหรือประเทศต่างกันก็จะได้รับการยอมรับต่างกัน เนื่องจากการศึกษาสามารถนำไปสู่การมีอาชีพที่ดี ได้รับรายได้สูง มีความสำเร็จในชีวิต 7) ศาสนา สามารถแบ่งได้บางศาสนา อย่างศาสนาคริสต์ที่มีหลายนิกายโดยถือจำนวนคนนับถือและตำแหน่งฐานะของคนที่นับถือ แต่ศาสนาพุทธแบ่งไม่ได้

นอกจากนี้ Max Weber (นิสาพร วัฒนศัพท์ และคณะ, 2559) อธิบายว่า ช่วงชั้นทางสังคมนั้นประกอบด้วยมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งในแต่ละมิติก็มีช่วงชั้นของตนเอง ได้แก่ ชนชั้นทางเศรษฐกิจ(economic class) สถานภาพทางสังคม(social status) และอำนาจทางการเมือง(political power or party) ช่วงชั้นในมิติเศรษฐกิจนั้นวัดจากรายได้ (income) รวมทั้งสินค้าและบริการที่ปัจเจกบุคคลครอบครอง ช่วงชั้นในมิติสังคมวัดจากเกียรติยศเกียรติภูมิ(prestige and honor) ตามสถานภาพทางสังคม

ช่วงชั้นในมิติการเมืองวัดจากอำนาจที่ปัจเจกบุคคล ช่วงชั้นทางสังคมไม่ได้วัดจากมิติทางเศรษฐกิจเพียงมิติเดียว แต่ช่วงชั้นทางสังคมยังสามารถวัดได้จากมิติทางสังคมและมิติทางการเมืองอีกด้วย ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคม และมิติทางการเมืองนั้นเป็นมิติที่ทับซ้อนกันอย่างแยกไม่ออก ทั้งนี้เพราะต่างก็ส่งผลเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ทฤษฎีการเรียนรู้ (Theory of Learning)

ทฤษฎีการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนมาก เพราะจะเป็นแนวทางในการกำหนดปรัชญาการศึกษาและการจัดประสบการณ์ เนื่องจากทฤษฎีการเรียนรู้เป็นสิ่งที่อธิบายถึงกระบวนการ วิธีการ และเงื่อนไขที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้และตรวจสอบว่าพฤติกรรมของมนุษย์ มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร

ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) คอนสตรัคติวิสต์เป็นทฤษฎีความรู้ที่มีรากฐานทางปรัชญาจิตวิทยาและไซเบอร์เนติกส์ นั่นคือคำจำกัดความที่ให้ไว้โดยนักทฤษฎีชั้นนำของคอนสตรัคติวิสต์ E. von Glasersfeld (1989) โดยคอนสตรัคติวิสต์เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการสร้างความรู้ ได้มีการเปลี่ยนจากเดิมที่เน้นการศึกษาปัจจัยภายนอกมาเป็น สิ่งเร้าภายใน ซึ่งได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ หรือกระบวนการรู้คิด กระบวนการคิด (Cognitive processes) ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในมีส่วนช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และความรู้เดิมมีส่วนเกี่ยวข้องและเสริมสร้างความเข้าใจของผู้เรียน Murphy, E. (1997)

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคอนสตรัคติวิซึม สรุปเป็นสาระสำคัญได้ดังนี้

1) ความรู้ของบุคคลใด คือ โครงสร้างทางปัญญาของบุคคลนั้นที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์ในการคลี่คลายสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและสามารถนำไปใช้เป็นฐานในการแก้ปัญหาหรืออธิบายสถานการณ์อื่น ๆ ได้

2) นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยวิธีการที่ต่าง ๆ กัน โดยอาศัยประสบการณ์และโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิม ความสนใจและแรงจูงใจภายในตนเองเป็นจุดเริ่มต้น

3) ครูมีหน้าที่จัดการให้นักเรียนได้ปรับขยายโครงสร้างทางปัญญาของนักเรียนเองภายใต้ข้อสมมติฐานต่อไปนี้

3.1) สถานการณ์ที่เป็นปัญหาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา

3.2) ความขัดแย้งทางปัญญาเป็นแรงจูงใจภายในให้เกิดกิจกรรมการไตร่ตรองเพื่อขจัดความขัดแย้งนั้น Dewey ได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะการไตร่ตรอง (Reflection) เป็นการพิจารณาอย่างรอบคอบ กิจกรรมการไตร่ตรองจะเริ่มต้นด้วยสถานการณ์ที่เป็นปัญหา น่าสงสัย ยุ่งยาก ซับซ้อน เรียกว่า สถานการณ์ก่อนไตร่ตรอง และจะจบลงด้วยความเด่นชัดที่สามารถอธิบายสถานการณ์ดังกล่าว สามารถแก้ปัญหาได้ ตลอดจนได้เรียนรู้และพึงพอใจกับผลที่ได้รับ

3.3) การไตร่ตรองบนฐานแห่งประสบการณ์และโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิมภายใต้การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กระตุ้นให้มีการสร้างโครงสร้างใหม่ทางปัญญา

จากแนวคิดข้างต้นนี้กระบวนการเรียนการสอนในแนวคอนสตรัคติวิซึม จึงมักเป็นไปในแบบที่ให้นักเรียนสร้างความรู้จากการช่วยกันแก้ปัญหา (Cooperative problem solving) กระบวนการเรียนการสอนจะเริ่มต้นด้วยปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา (Cognitive conflict) นั่นคือประสบการณ์และโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิม ไม่สามารถจัดการแก้ปัญหาได้ลงตัวพอดีเหมือนปัญหาที่เคยแก้มาแล้ว ต้องมีการคิดค้นเพิ่มเติมที่เรียกว่า “การปรับโครงสร้าง” หรือ “การสร้างโครงสร้างใหม่” ทางปัญญา (Cognitive restructuring) โดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ถกเถียงปัญหา ซักค่านจนกระทั่งหาเหตุผล หรือหลักฐานในเชิงประจักษ์มาจัดความขัดแย้งทางปัญญาภายในตนเอง และระหว่างบุคคลได้ (ไพจิตร, 2543)

แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม

จากแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมที่เป็นรากฐานสำคัญซึ่งปรากฏจากรายงานของนักจิตวิทยาและนักการศึกษา คือ Jean Piaget ชาวสวิส และ Lev Vygotsky ชาวรัสเซีย ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ Cognitive Constructivism และ Social Constructivism ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1) Cognitive Constructivism มีพื้นฐานมาจากแนวคิดของ Piaget แนวคิดของทฤษฎีนี้ เน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ โดยเป็นผู้สร้างความรู้ โดยการลงมือกระทำ Piaget เชื่อว่าถ้าผู้เรียนถูกกระตุ้นด้วยปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา (Cognitive conflict) หรือเรียกว่าเกิดการเสียสมดุลทางปัญญา (Disequilibrium) ผู้เรียนต้องพยายามปรับโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive structuring) ให้เข้าสู่ภาวะสมดุล (Equilibrium) โดยวิธีการดูดซึม (Assimilation) ได้แก่ การรับข้อมูลใหม่จากสิ่งแวดล้อมเข้าไปไว้ในโครงสร้างทางปัญญา และ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation) คือ การเชื่อมโยงโครงสร้างทางปัญญาเดิม หรือความรู้เดิมที่มีมาก่อนกับข้อมูลข่าวสารใหม่ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปรับโครงสร้างทางปัญญาเข้าสู่สภาพสมดุล หรือสามารถที่จะสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาได้ หรือเกิดการเรียนรู้ขึ้นเอง

2) Social Constructivism เป็นทฤษฎีที่มีรากฐานมาจาก Vygotsky ซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญที่ว่า "ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาด้านพุทธิปัญญา" รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพในการพัฒนาด้านพุทธิปัญญาที่อาจมีข้อจำกัดเกี่ยวกับช่วงของการพัฒนาที่เรียกว่า Zone of Proximal Development ถ้าผู้เรียนอยู่ต่ำกว่า Zone of Proximal Development จำเป็นที่จะต้องได้รับการช่วยเหลือในการเรียนรู้ ที่เรียกว่า Scaffolding และ Vygotsky เชื่อว่าผู้เรียนสร้างความรู้โดยผ่านทางการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น ได้แก่ เด็ก กับ ผู้ใหญ่ พ่อแม่ ครูและเพื่อน ในขณะที่เด็กอยู่ในบริบทของสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural context)

สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิซึม

ต่อไปนี้จะสรุปแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม โดยเน้นเกี่ยวกับลักษณะของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ผู้เรียนลงมือกระทำด้วยตนเอง (Learning are active) ความสำคัญของการเรียนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม เป็นกระบวนการ ที่ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลใหม่กับประสบการณ์ที่มีมาก่อนหรือความรู้เดิมของผู้เรียน และสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ แนวคิดที่หลากหลายเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น (Multiple perspective are valued and necessary) ตามแนวทางทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม กล่าวว่า ผู้เรียนจะต้องสร้างแนวคิดของตนเอง แนวคิดนี้จำเป็นต้องประกอบด้วยแนวคิดที่หลากหลายและ กว้างขวาง อาจมาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ เช่น ครู กลุ่มเพื่อน นักเขียน และหนังสือ เป็นต้น ทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมส่งเสริมให้ผู้เรียนรวบรวมแนวคิดที่หลากหลายและสังเคราะห์สิ่งเหล่านี้เป็นแนวคิดที่บูรณาการขึ้นมาใหม่

2) การเรียนรู้ควรสนับสนุนการร่วมมือกันไม่ใช่การแข่งขัน (Learning should support collaboration, not competition) จากการแลกเปลี่ยนแนวคิดที่หลากหลายนั้นหมายถึงการร่วมมือ ในระหว่างที่มีการร่วมมือ ผู้เรียนต้องมีการสนทนากับคนอื่น ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังเรียนรู้ กระบวนการนี้คือ การร่วมมือและแลกเปลี่ยน หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งเป็นการทำให้ผู้เรียนตกผลึกและถ่วงถ่วงสิ่งที่สร้างขึ้น แทนความรู้ภายในสมอง มาเป็นคำพูดที่ใช้ในการสนทนาที่แสดงออกมาภายนอกที่เป็นรูปธรรม และส่งเสริมการสังเคราะห์ความรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ และการสร้างความหมายในการเรียนรู้ของตนเอง ดังนั้น สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่จัดให้มีการร่วมมือกันจะเป็นการส่งเสริมการสร้างความรู้ซึ่งเป็นที่มีความจำเป็น จำเป็นต่อการเรียนรู้

3) ให้ความสำคัญกับการควบคุมตนเองตามระดับของผู้เรียน (Focuses control at the learner level) ถ้าผู้เรียนลงมือกระทำในบริบท การเรียนรู้ โดยการร่วมมือกับผู้เรียนคนอื่น และผู้สอน และจำเป็นต้องควบคุมกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าการเรียนรู้ในลักษณะที่เป็นผู้รับฟัง (Passive listening) จากการบรรยายของผู้สอน นี่แสดงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน

4) นำเสนอประสบการณ์การเรียนรู้ที่ตรงกับสภาพที่เป็นจริงหรือประสบการณ์การเรียนรู้ในชีวิตจริง (Provides authentic, real-world learning experiences) ความรู้ที่ถูกแยกออกจากบริบทในสภาพจริงในระหว่างการสอนสิ่งที่เรียนเป็นสิ่งที่ไม่ใช่สภาพจริงนั้น มักจะเป็น สิ่งที่ไม่มีความหมายต่อผู้เรียนมากนัก แต่สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม ที่จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในบริบทของสภาพจริง ดังนั้นประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ประยุกต์ไปสู่ปัญหาในชีวิตจริง (Real world problems) จะช่วยสร้างการเชื่อมโยงที่แข็งแกร่ง และส่งผลให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนไปสู่สถานการณ์ใหม่ในสภาพชีวิตจริงได้

การออกแบบการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม

ข้อตกลงเบื้องต้นของการออกแบบการสอนที่มีพื้นฐานจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม (Constructivism) Bednar et al (1991) ได้ให้ข้อตกลงไว้ดังนี้

1) การสร้างการเรียนรู้ (Learning Constructed) ความรู้จะถูกสร้างจากประสบการณ์การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้าง สิ่งขึ้นแทนความรู้ (Representation) ในสมองที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างขึ้น

2) การแปลความหมายของแต่ละคน (Interpretation personal) การเรียนรู้เป็นการแปลความหมายตามสภาพจริง (Real world) ของแต่ละคน การเรียนรู้เป็นผลจากการแปลความหมายตามประสบการณ์ของแต่ละคน

3) การเรียนรู้เกิดจากการลงมือกระทำ (Learning active) การเรียนรู้เป็นการที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ ซึ่งเป็นการสร้าง ความหมายที่พัฒนาโดยอาศัยพื้นฐานของประสบการณ์

4) การเรียนรู้ที่เกิดจากการร่วมมือ (Learning Collaborative) ความหมายในการเรียนรู้เป็นการต่อรองจากแนวคิด ที่หลากหลาย "การพัฒนาความคิดรวบยอดของตนเอง ได้มาจากการร่วมแบ่งปันแนวคิดที่ หลากหลายในกลุ่ม และในขณะเดียวกันก็ปรับเปลี่ยนการสร้างสิ่งที่แทนความรู้ในสมอง (Knowledge representation) ที่สนองตอบต่อแนวคิดที่ หลากหลายนั้น หรืออาจกล่าวได้ว่า ในขณะที่มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้โดยการอภิปรายเสนอความคิดเห็นที่ หลากหลายของแต่ละคน ผู้เรียนจะมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง ความรู้ของตนด้วยและสร้างความหมายของตนเองขึ้นมาใหม่ ซึ่งตรงกับแนวคิด Cunningham ที่กล่าวว่า "บทบาทของการศึกษา คือ การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกับคนอื่นจากการร่วมแสดงแนวคิดที่ หลากหลายที่ จะทำให้เกิดปัญหาเฉพาะและนำไปสู่การเลือกจุดหรือสถานการณ์ที่พวกเขาจะยอมรับในระหว่างกัน

5) การเรียนรู้ที่เหมาะสม (Learning Situated) ควรเกิดขึ้นในสภาพชั้นเรียนจริง (Situating or anchored) การเรียนรู้ต้องเหมาะสมกับบริบทของสภาพจริง หรือสะท้อนบริบทที่เป็นสภาพจริง

6) การทดสอบเชิงการบูรณาการ (Testing Integrated) การทดสอบควรจะเป็นการบูรณาการเข้ากับ การกิจกรรมการเรียน (Task) ไม่ควรเป็นกิจกรรมที่แยกออกจากบริบท การเรียนรู้ การวัดการเรียนรู้เป็นวิธีการที่ ผู้เรียนใช้โครงสร้างความรู้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้เกิดการคิดในเนื้อหาการเรียนรู้นั้น ๆ

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมกับเทคโนโลยีการศึกษา

ข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับ เทคโนโลยีตามแนวคิดคอนสตรัคติวิซึม

1) เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่มากกว่าเครื่องมือ เทคโนโลยีประกอบด้วย การออกแบบที่จะช่วยเหลือสนับสนุน ผู้เรียนกลยุทธ์การเรียนรู้ทางพุทธิปัญญา ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ Replicable และเทคนิค ความสามารถในการประยุกต์

2) เทคโนโลยีการเรียนรู้เป็นสิ่งแวดล้อมใด ๆ หรือชุดที่สามารถนิยามของกิจกรรมที่สนับสนุนผู้เรียนในการสร้างความรู้และสร้างความหมาย

3) การสร้างความรู้ (Knowledge Construction) ไม่ใช่สนับสนุนจากการใช้เทคโนโลยีที่ใช้เป็นผู้ส่งหรือทำหน้าที่เป็นพาหะขนส่ง ความรู้ หรือ การสอน ที่จะควบคุมปฏิสัมพันธ์ผู้เรียนทั้งหมด

4) ยิ่งไปกว่านั้น เทคโนโลยีสนับสนุนการสร้างความรู้ จะเป็นการดีถ้าผู้เรียนต้องการหรือมีแรงขับ เมื่อมีปฏิสัมพันธ์นั้นเป็นการที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างและผู้เรียนเป็นผู้ควบคุมและเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับเทคโนโลยีจะเป็นการสนับสนุนหรือช่วยเหลือให้เกิดความคิดรวบยอดและสติปัญญา

5) เทคโนโลยีเสมือนชุดเครื่องมือ ที่จะกระตุ้นผู้เรียนให้สร้างการอธิบายของตนเองอย่างมีความหมายและนำเสนอในชีวิตจริง ชุดเครื่องมือนี้ต้องสนับสนุนองค์ประกอบทางสติปัญญาของความต้องการในการเรียนรู้ของรายวิชาที่จะเรียน

6) ผู้เรียนและเทคโนโลยี เทคโนโลยีควรเปรียบเสมือนเพื่อนทางสติปัญญาของผู้เรียน และช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบทางพุทธิปัญญาสำหรับการแสดงออก (บ้านจอมยุทธ, 2543)

หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered learning)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแนวคิดที่ได้รับการกล่าวถึงในวงการศึกษามาอย่างยาวนาน จากแนวคิดของ ดิวอี้ นักการศึกษาคนสำคัญของอเมริกาที่เสนอแนวคิดเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้นักเรียนได้พัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ซึ่งโรงเรียนในประเทศไทยก็ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดนี้ และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้รับการกล่าวถึงมากขึ้น เมื่อมีการปฏิรูปการศึกษา และต่อมาได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545)

องค์ประกอบของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บุรุษศิริมหาสาคร (2545: 21) ได้กล่าวว่า ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ 4 ทาง (Interaction System) เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ 4 ทาง ได้แก่

1) ผู้เรียนกับผู้สอน คือนักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากครู
2) ผู้เรียนกับผู้เรียน คือนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จากเพื่อนร่วมชั้น
3) ผู้เรียนกับวัสดุอุปกรณ์ คือนักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากสื่อการเรียนการสอน เช่น หนังสือใบความรู้วิทยุโทรทัศน์ วัสดุทัศนที่ครูจัดให้เพื่อใช้เป็นสื่อ การสอน

4) ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม คือนักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น ป้ายนิเทศที่อยู่ข้างทางธรรมชาติที่อยู่รอบตัว หรือคำบอกเล่าของผู้ใหญ่ เป็นต้น ซึ่งแนวคิดทฤษฎีนี้ ทำให้มองเห็นว่า แท้จริงแล้ว การเรียนรู้ของเด็กก็ได้เกิดจากครูแต่ผู้เดียว แต่เกิดจากส่วนอื่น ๆ ด้วย ครูเป็นเพียง 1 ใน 4 ของแหล่งความรู้หรือเป็นผู้ให้ความรู้แก่เด็ก ประมาณ 25 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นเอ

ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของผู้เรียน

พฤติกรรมที่แสดงว่าเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่

- 1) ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2) ผู้เรียนฝึกประสบการณ์จนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
- 3) ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
- 4) ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล
- 5) ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหา ทั้งด้วยตนเองและร่วมด้วยช่วยกัน
- 6) ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 7) ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข
- 8) ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและความรับผิดชอบในการทำงาน
- 9) ผู้เรียนฝึกประสบการณ์ ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง
- 10) ตัวบ่งชี้การสอนของครู

พฤติกรรมที่แสดงว่าครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่

- 1) ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
- 2) ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกฝัง จูงใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
- 3) ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาผู้เรียนอย่างทั่วถึง
- 4) ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
- 5) ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำและฝึกปรับปรุงตนเอง
- 6) ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน
- 7) ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้
- 8) ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
- 9) ครูฝึกฝนกิริยามารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
- 10) ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

การจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น ครูจำเป็นต้องเข้าใจบทบาทของตนเอง และพฤติกรรมที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน ดังนั้นตัวบ่งชี้บทบาทครูและนักเรียนที่กล่าวมาข้างต้นนี้จึงเป็นแนวทางสำคัญสำหรับนำไปใช้พัฒนาบทบาทของครูและผู้เรียนในกระบวนการเรียนการสอนที่จัดขึ้น (มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านจอมบึง, 2559)

หลักสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาบรรณ (อ่างในหวน พินรุพันธ์ 2551: Online) ได้ให้หลักสำคัญที่ต้องคำนึงของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญไว้ 7 ข้อด้วยกันคือ

- 1) ความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากที่สุด
- 3) เน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง หมายความว่าให้สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ในสภาพความเป็นจริง สามารถวิจัยเชิงปฏิบัติการ และสืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง
- 4) เป็นการพึ่งพาตนเอง เพื่อให้เกิดทักษะที่จะนำสู่การเรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันและสามารถเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนได้ คือรู้วิธีคิดของตนเองและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีคิดอย่างเหมาะสมไม่เน้นที่การจดจำเพียงเนื้อหา
- 5) เน้นการประเมินตนเอง เดิมผู้สอนเป็นผู้ประเมิน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองได้ชัดเจนขึ้น รู้จุดเด่นจุดด้อยและพร้อมที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินตามสภาพจริงและใช้แฟ้มสะสมผลงานช่วย
- 6) เน้นความร่วมมือ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน
- 7) เน้นรูปแบบการเรียนรู้ซึ่งอาจจัดได้ทั้งในรูปเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล

แนวคิดเกี่ยวกับระบบการศึกษา

รมช.วิชัย ดันศิริ (2542) ให้ความหมายของระบบการศึกษา หมายถึง โครงสร้างของการศึกษาที่มีองค์ประกอบ เช่น ระดับชั้น และขั้นตอนของการศึกษา ประเภทของการศึกษา และกระบวนการเรียนการสอน

อำพร เรืองศรี (2551) ให้ความหมายของระบบการศึกษา หมายถึง การกำหนดหลักสูตร จุดมุ่งหมาย นโยบาย ระบบการจัด และแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อให้การศึกษาช่วยพัฒนาชีวิตของคนไปในแนวทางที่พึงประสงค์

ระบบการศึกษาไทยในปัจจุบันมักจะเรียกย่อ ๆ ว่า ระบบ 6-3-3 หมายความว่ามีการจัดระบบการศึกษาขั้นประถมศึกษา 6 ปี (6 ระดับ ชั้น) การศึกษาขั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี (3 ระดับชั้น) และการศึกษาขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี

นอกจากนั้นระบบการศึกษาไทยยังจัดเป็นระบบการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน ส่วนการศึกษาตามอัธยาศัย (การเรียนรู้ตามธรรมชาติหรือตามอัธยาศัย) ยังไม่ได้นำมาพิจารณาอย่างจริงจัง

ในการจัดระบบการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะไม่พิจารณาแบ่งแยกการศึกษาในระบบโรงเรียนออกจากการศึกษาอกระบบโรงเรียน แต่จะถือว่าการศึกษาในระบบการศึกษา

นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นเพียงวิธีการเรียนการสอน หรือรูปแบบของการเรียน การสอนที่ภาษาอังกฤษใช้คำว่า "Modes of Learning" ฉะนั้น แนวทางใหม่คือสถานศึกษา สามารถจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบ และให้มีระบบเทียบโอนการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบ

ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะแบ่งการศึกษาเป็น 2 ระดับ คือ

1) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องจัดอย่าง 12 ปี ซึ่งรวมถึงการศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

2) ระดับการศึกษาระดับอุดมศึกษา หรือหลังการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งจะแบ่งออกเป็นระดับต่ำกว่าปริญญา และปริญญา

ส่วนประเภทการศึกษานั้นยังคงเปิดกว้างไว้ เช่น อาชีวศึกษา เป็นต้น

สำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษาต่อเนื่อง (Continuing Education) ให้ถือว่าเป็น ส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาตลอดชีวิต (รมช.วิชัย ตันศิริ, 2542)

รมช.วิชัย ตันศิริ ได้อธิบายระบบการศึกษาไว้ในหนังสือคำอธิบาย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้

ในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้การจัดการศึกษามีสาม รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(1) การศึกษาในระบบเป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(2) การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดย เนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยมีรูปแบบการศึกษานั้นมาจากสิ่งต่าง ๆ เช่น

บุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ให้มีการเทียบโอนผลการ เรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษา เดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน ในมาตรานี้ใช้คำว่า การศึกษามี 3 รูปแบบ แต่ในต้นตอของแนวคิดนี้ใช้คำว่า "System" คือ "ระบบ" ได้แก่ "Formal Education System" หรือบางครั้งใช้คำว่า "Formal School System" ซึ่งคำหลัง นี้ น่าจะถูกต้องมากกว่า และตามมามีคำว่า "Non-formal Schooling System" และคำ "Informal Education System"

อย่างไรก็ตามแนวคิดของ พ.ร.บ.ฉบับนี้จะถือว่าทั้ง 3 ระบบนี้คือ รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนและจะส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบ แต่จะทำก็ได้ไม่ทำก็ได้ไม่บังคับและจะให้มีการเทียบโอนซึ่งคงไม่ง่ายอย่างที่คิด คงต้องมีหลักเกณฑ์การพิจารณา เพื่อไม่ให้เกิดความลักลั่นระหว่างสถานศึกษาต่าง ๆ หน่วยงานที่รับผิดชอบกำหนดมาตรฐานการศึกษาอาจจะคิดหลักเกณฑ์การเทียบโอนนี้ให้สถานศึกษานำไปเป็นแบบของการเทียบโอน

ระบบการศึกษาตาม มาตรา 16 กล่าวถึงการศึกษาในระบบซึ่งมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดย

(1) การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษาการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงการศึกษา ระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญาการแบ่งระดับหรือการเทียบระดับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) การใช้คำว่า "อุดมศึกษา" แทนคำว่า "การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย" เพื่อให้ครอบคลุมการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา ที่เรียนภายหลังที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วเป็นการให้ความสำคัญแก่การศึกษาระดับนี้ที่ถือกันว่าเป็นกำลังคนระดับกลางและพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ

(3) ในระดับมหาวิทยาลัยนั้น ตามแนวโน้มใหม่จะแบ่งเป็นระดับปริญญาตรี และหลังปริญญาตรี เพื่อยกระดับความสำคัญของการวิจัยค้นคว้า การสร้างองค์ความรู้ในระดับปริญญาโท-เอก จะได้จำแนกภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่เพื่อความเข้าใจของคนส่วนใหญ่ก็ยังคงคิดตามแนวเดิมว่าระดับปริญญาตรีมีเพียงระดับเดียว คือ ปริญญาโท-เอกรวมกัน

ระบบการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาหรือสายอาชีพ

การเรียนสายอาชีพ คือ สายการศึกษาเฉพาะทาง โดยเน้นให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพ หรือสมัครงานตามสาขานั้น ๆ ได้ ซึ่งถือว่าผู้ที่เรียนจบสาขาวิชานั้น ๆ เป็นผู้มีความรู้พื้นฐานสำหรับประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้ เช่น

- 1) หลักสูตร ปวช. คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
- 2) หลักสูตร ปวส. คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

ระดับ ปวช. เป็นระดับการฝึกวิชาชีพระดับพื้นฐานในงานสายอาชีพนั้น ๆ ซึ่งมีความรู้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ตามความรู้ที่เรียนส่วนระดับ ปวส. เป็นระดับความรู้ที่สูงขึ้นจาก ปวช. โดยเน้นความรู้เฉพาะมากขึ้นมีความรู้ความชำนาญพิเศษมากขึ้น

การศึกษาระดับสายอาชีพสามารถศึกษาต่อได้ถึงระดับสูงสุดเท่ากับการศึกษาสายสามัญ คือ ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก ซึ่งเป็นการพัฒนาการศึกษาตามลำดับขั้นสำหรับผู้สนใจศึกษาต่อระดับสูงขึ้นเพื่อยกระดับความรู้ความสามารถ ซึ่งในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ.2542 กำหนดให้การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (คลังแนะแนว, 2554)

ดังนั้นระบบการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาหรือระบบการศึกษาสายอาชีพในนิยามความหมายของคณะผู้วิจัยจึงหมายถึง ลักษณะของโครงสร้างระบบการศึกษามืออาชีพประกอบ เช่น กระบวนการเรียนการสอน โปรแกรมหรือหลักสูตรการศึกษา ซึ่งมีรูปแบบระดับขั้นและขั้นตอนของการศึกษาที่ระบุแนวทางการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจน โดยมีระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายกำหนดไว้อย่างเป็นรูปธรรม

2.2 งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นประเด็นต่าง ๆ โดยสรุปดังนี้

1) ปัจจัยในการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียน

ปัจจัยในการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษา ภัคชุตตา เสรีรัตน์ (2560) ศึกษา ปัจจัยจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย เสนอข้อมูลโดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม พบว่า ปัจจัยที่สามารถจำแนกการตัดสินใจต่อระดับอาชีวศึกษามี 6 ปัจจัย ได้แก่

(1) ด้านการสนับสนุนของครอบครัว คือ การสนับสนุนหรือความคาดหวังของผู้ปกครองที่หวังให้บุตรอยากเป็นในอนาคต

(2) ด้านตัวนักเรียน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

(3) ด้านสถานะทางครอบครัว คือ ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง

(4) ด้านคุณภาพสถานศึกษา คือ คุณภาพสถานศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอน

(5) ด้านผลตอบแทนในอนาคต คือ เงินเดือน/ค่าตอบแทน

(6) ปัจจัยหลักด้านสิ่งแวดล้อม คือ บริบทของสถานศึกษา สิ่งแวดล้อมโดยรอบที่มีผลต่อการดำรงชีวิต ความปลอดภัย สุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี

เช่นเดียวกับงานศึกษาของ เตือนใจ อารีโรจนกุล ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายอาชีพ ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน 4 ด้าน คือ

(1) ด้านเหตุผลส่วนตัวของผู้เรียน

(2) ด้านผู้ปกครอง

(3) ด้านกลุ่มเพื่อน

(4) ด้านสภาพแวดล้อมหรือค่านิยมทั่วไป

โดยผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่านักศึกษาที่ศึกษาต่อในสายอาชีพมีเกรดเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระดับ 2.01 – 2.50 ประเภทของสถานศึกษาที่จบการศึกษาชั้น ม.3 มากที่สุดคือประเภทโรงเรียนขยายโอกาส รายได้เฉลี่ยของผู้ปกครองมากที่สุดอยู่ที่ประมาณ 0 – 15,000 บาท

สอดคล้องกับงานศึกษาของ เมธาวี สุขปาน ทั้งในปี พ.ศ.2555 และ ปี พ.ศ.2556 ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยได้อธิบายว่า นักเรียนให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ได้แก่

(1) ความชอบและความถนัดส่วนตัว

(2) ชื่อเสียงของสถานศึกษาที่เป็นที่รู้จักมาอย่างยาวนานและเป็นของรัฐบาล

(3) รวมทั้งการชักชวนจากเพื่อน

และเมื่อจำแนกปัจจัยทางด้านต้นทุน ได้แก่

- (1) ความสะดวกในการเดินทางมากที่สุดและ
- (2) ค่าเล่าเรียน
- (3) ห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียนการสอน
- (4) ข่าวสารประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ
- (5) กฎระเบียบข้อบังคับและแต่งกายที่เข้มงวด

ส่วนงานการศึกษาของวุฒิพงศ์ สายอยู่ ศึกษาปัจจัยการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมีผลการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน แต่ก็มีในบางประเด็นที่มีแตกต่างจากงานอื่นเสริมเข้ามาโดยมีผลการศึกษาพบว่า การตัดสินใจเลือกศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมีปัจจัยได้แก่

- (1) ด้านการได้รับการยอมรับในสังคม
- (2) ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ
- (3) ด้านการสนับสนุนจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ส่วนปัจจัยทางผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันก็มีผลต่อการเลือกตัดสินใจต่อโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ในกลุ่มของผู้ที่ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจศึกษาต่อในสถาบันอาชีวศึกษานั้นก็มีผู้ที่ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในสถาบันอาชีวศึกษา เช่นงานศึกษาของ ปัญญา ชูช่วย (2560) ได้ศึกษาปัจจัยในการไม่ศึกษาต่อในสถาบันอาชีวศึกษาของเยาวชนในพื้นที่เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนใต้ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยในการไม่ศึกษาต่อในสถาบันอาชีวศึกษา มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยในการพิจารณาศึกษาต่อในสถาบันอาชีวศึกษา ได้แก่

- (1) ทศนคติต่อการเรียนอาชีวศึกษา
- (2) ด้านบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ
- (3) ด้านภาพลักษณ์ของสถาบันอาชีวศึกษา
- (4) ด้านค่านิยมทางการศึกษา
- (5) ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร
- (6) ด้านสถาบันการศึกษา
- (7) ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ

ส่วนปัจจัยในการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในสถาบันอาชีวศึกษานั้น กลุ่มที่ไม่ศึกษาต่ออาชีวศึกษาให้ความเห็นว่า

- (1) ขาดการสนับสนุนการสร้างโอกาสทางการศึกษาต่อที่สูงขึ้นของผู้เรียนอาชีวศึกษา
- (2) รวมทั้งมีการสนับสนุนงบประมาณการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษาที่น้อย
- (3) ไม่มีประกันเงินเดือนของผู้เรียน
- (4) ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งไทยและต่างประเทศ
- (5) ทักษะคิดต่อการเรียนอาชีวศึกษา

ในส่วนประเด็นที่น่าสนใจคือ ปัจจัยในการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในสถาบันอาชีวศึกษา ด้านทัศนคติต่อการเรียนอาชีวศึกษาโดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า การเรียนสายอาชีวศึกษามีความรู้น้อยกว่าสายสามัญ ไม่น่าภาคภูมิใจ ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม และมองว่ามีโอกาสในการศึกษาต่อในระดับสูงได้ยากกว่า ฯลฯ นอกจากนี้ เพศ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันยังส่งผลให้มีปัจจัยในการไม่ศึกษาต่อในสถาบันอาชีวศึกษาแตกต่างกันตามไปด้วย

2) รูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษา

รูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาองค์ประกอบของการบริหารการศึกษาวិทยาลัยอาชีวศึกษา งานศึกษาของ ขจรศักดิ์ อินทรโสภา และประเสริฐ อินทร์รักษ์ (2561) ได้ศึกษาสรุปผลการศึกษาได้ว่า องค์ประกอบของการบริหารการศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียนต้องมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ

- (1) การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา
- (2) การพัฒนาและบริหารหลักสูตร
- (3) การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้
- (4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
- (5) ผลิตบัตินิตได้ตามความต้องการของตลาดแรงงาน

ซึ่งต้องการบูรณาการความร่วมมือจากหลายภาคส่วนหนึ่งในนั้นคือภาคเอกชนและสถานศึกษาร่วมมือกันในการจัดการระบบหลักสูตรการเรียนการสอนหรือเรียกว่าระบบทวิภาคีซึ่งเป็นระบบที่มีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพเป็นอย่างมากในปัจจุบัน โดยงานศึกษาของ ธาณินทร์ ศรีชมภู และคณะ (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า รูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่เป็นกลไกการขับเคลื่อนให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่

(1) คณะกรรมการบริหารงานระบบทวิภาคีในสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ
1) คณะกรรมการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 2) หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 7 หน้าที่

(2) ขอบข่ายงานการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 8 ภารกิจ

(3) กระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การนำหรือการสั่งการ การลงมือปฏิบัติ การควบคุม ตรวจสอบและประเมิน และการปรับปรุงและพัฒนา

(4) สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 3 สมรรถนะ และ

(5) ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

เช่นเดียวกับงานของ จงสภาพร ดาวเรือง และคณะ (2559) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอนาคตภาพการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งผลการศึกษาได้ข้อสรุปว่า

(1) การปรับกระบวนการทัศน์ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้สอดคล้องกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงของแนวโน้มโลก เป็นสิ่งที่สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน ดำเนินการให้เกิดขึ้นได้จริงทั้งในด้านนโยบายของรัฐบาล องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยนำเข้าสำหรับการจัดการศึกษา และกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการสร้างผู้สำเร็จการศึกษาที่มีสมรรถนะตามที่สถานประกอบการมุ่งหวัง สอดคล้องกับข้อคิดเห็นของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการที่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาควรใช้รูปแบบการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจะได้ผลดีที่สุด

(2) ปัจจัยนำเข้าที่สำคัญคือ การกำหนดนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ตลอดจนการส่งเสริมการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างต่อเนื่องของรัฐบาล

(3) กระบวนการจัดการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดสรรทรัพยากรที่เป็นพื้นฐานในการผลิตอย่างเพียงพอ และต้องมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา การใช้หลักสูตรแกนกลางต้องมีการทบทวนที่ยืดหยุ่นให้สถานประกอบการสามารถออกแบบเนื้อหาที่จะใช้ในการฝึกผู้เรียนได้ตามบริบทการทำงานจริง การปรับหลักสูตรเพื่อผลิตกำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ โดยสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ ออกแบบ พัฒนาหลักสูตร และระบบการวัดผลและประเมินผล

(4) คุณภาพของผลผลิตซึ่งหมายถึงคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาเป็นตัวชี้วัดถึงประสิทธิผลของการอาชีวศึกษาที่ดีที่สุด แนวโน้มในด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีโอกาสเป็นไปได้ในอนาคต คือ การเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาที่มีความต้องการกำลังคน มีสมรรถนะด้านวิชาชีพตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ มีกิจนิสัยในการทำงานตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ และสามารถในการทำงานได้ทันทีเมื่อสำเร็จการศึกษาโดยได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม

ในส่วนของการบริหารจัดการภาคนโยบายงานศึกษาของ อภิชาติ ตีรสวัสดิ์ชัย และคณะ (2559) ศึกษาอนาคตภาพการอาชีวศึกษาเอกชนไทยในยุคประชาคมอาเซียน ระหว่าง พ.ศ.2558–2567 ได้มีข้อเสนอไว้ดังนี้

(1) หน่วยงานของรัฐในสังกัดของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย และสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนไทยควรให้ความสำคัญกับการสร้างความชัดเจนของเป้าหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาเอกชน การประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและความร่วมมือกับบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนอย่างจริงจังในการร่วมกันพัฒนาด้านการจัดการการเรียนการสอนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ มีระบบการประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้มาตรฐานสากล ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนที่สำเร็จการอาชีวศึกษาเอกชนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับแผนพัฒนากำลังคน ตลอดจนแผนนโยบายต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศ

(2) หน่วยงานของรัฐและสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนไทยควรเร่งพัฒนาครูอาชีวศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันจะส่งผลให้การบริหารอาชีวศึกษาเอกชนไทยประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) หน่วยงานของรัฐและสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนไทยควรเร่งพัฒนาสถานอาชีวศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาที่จะผลิตทักษะแรงงานฝีมือที่มีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(4) หน่วยงานของรัฐและสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนไทยควรเร่งพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเอกชนไทยให้มีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาระบบการกำกับ ติดตามประเมินผล การดำเนินงานตามนโยบาย มีการพัฒนาปรับปรุงระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่มีความเป็นอิสระและยืดหยุ่นบนพื้นฐานของการพัฒนาและการแข่งขันด้านคุณภาพการศึกษา เพื่อให้การอาชีวศึกษาเอกชนไทยมีความพร้อมที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันได้อย่างเท่าทัน

(5) ผลของการวิเคราะห์ห่วงล้อนาคตและผลกระทบไขว้ของแนวโน้มเหตุการณ์สืบเนื่อง หน่วยงานของรัฐและสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนไทยควรดำเนินการ ดังนี้

(5.1) ควรเร่งพัฒนาสถานอาชีวศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ให้มีความพร้อมทั้งทางด้านอุปกรณ์เครื่องมือฝึกหัดอาชีพที่ทันสมัยครบถ้วน มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีครูอาชีวศึกษาและบุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรมและมีประสบการณ์วิชาชีพ รวมทั้งการสร้างความร่วมมือและเครือข่ายกับสถานประกอบการ ภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อผลิต

นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาให้เป็นแรงงานฝีมือที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

(5.2) ควรพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่สำเร็จการอาชีวศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถทักษะฝีมือตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพไปพร้อมกับการพัฒนาคุณลักษณะของครูอาชีวศึกษาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อให้ครูอาชีวศึกษามีสมรรถนะด้านความรู้ ความสามารถในการสอน การถ่ายทอดประสบการณ์และทักษะวิชาชีพแก่นักเรียน

(5.3) ควรเร่งปรับตัวในการบริหารการอาชีวศึกษาเอกชนไทยให้มีความพร้อม ภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการอาชีวศึกษาอย่างจริงจัง เสมอภาคและต่อเนื่องเห็นความสำคัญของการอาชีวศึกษาเอกชน ในฐานะผู้มีส่วนร่วมที่มีวัตถุประสงค์เดียวกันในการพัฒนากำลังแรงงานทักษะฝีมือของประเทศให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้

(6) วางมาตรการกำหนดบทบาทความร่วมมือของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชนในการร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในส่วนสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนต้องเร่งปรับปรุงคุณภาพการบริหารการเรียนการสอนอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สร้างเครือข่ายพันธมิตรในการสนับสนุนด้านวิชาการทั้งในและต่างประเทศ สร้างเครือข่ายและทำข้อตกลงร่วมกันในการจัดการอาชีวศึกษากับสถานประกอบการ รวมทั้งสร้างภาพลักษณ์และค่านิยมของสถาบันที่ดีให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ขวัญชัย พานิชการ และ พงษ์ฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2556) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารที่เหมาะสมสำหรับสถาบันการอาชีวศึกษา โดยให้ข้อเสนอคือ

- (1) สถาบันการอาชีวศึกษาที่จะจัดตั้งควรมีลักษณะเป็นทั้งสถาบันเฉพาะทางและสถาบันสมบูรณแบบ
- (2) จัดตั้งใหม่โดยการรวมสถานศึกษาหลายแห่งควรกระจายการจัดตั้งในทุกกลุ่มจังหวัด
- (3) ควรเปิดสอนสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของพื้นที่บริการ
- (4) ควรมีพันธกิจ และรูปแบบการบริหารควรเป็นรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม
- (5) ควรมีโครงสร้างการบริหารที่เป็นการกระจายอำนาจบริหารไปให้คณะวิชา/วิทยาลัย/หน่วยงาน

ย่อย

3) ปัญหาของอาชีวศึกษาไทย

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบปัญหาของอาชีวศึกษาไทย สรุปได้ว่า

(1) ด้านบุคลากร ผู้เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ขาดความตระหนักว่าผู้สำเร็จการศึกษามุ่งศึกษาต่อมากกว่าเข้าสู่ตลาดแรงงาน ครูนิเทศมีภาระงานมากและครูฝึกในสถานประกอบการขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดผลและประเมินผล

(2) ด้านสถานที่ ได้แก่ สถานประกอบการที่ตรงสาขางานมีจำนวนจำกัด สถานศึกษาขาดทรัพยากรในการจัดอาชีวศึกษา สถานศึกษาไม่มีสถานประกอบการที่รองรับ

(3) ด้านการจัดการ ได้แก่ การจัดทำหลักสูตร พบว่า มีปัญหาเรื่องความไม่ชัดเจนในเรื่องการกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอน มีปัญหาเรื่องการจัดทำแผนการสอน การวัดและประเมินผลการประชาสัมพันธ์ พบว่า มีปัญหาในด้านการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ ขาดการสนับสนุนการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา และขาดความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งไทยและต่างประเทศ และวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือสำหรับการเรียนการสอน

(4) ด้านทัศนคติ ผู้ที่ไม่ศึกษาต่อสถาบันอาชีวศึกษาเห็นว่า การเรียนสายอาชีวศึกษามีความรู้น้อยกว่าสายสามัญ ไม่น่าภาคภูมิใจ ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม และมองว่ามีโอกาสในการศึกษาต่อในระดับสูงได้ยากกว่า ฯลฯ

(5) อาชีวศึกษาของไทยยังไม่สามารถผลิตบุคลากรที่จะตรงตามความต้องการในตลาดแรงงานของประเทศ รวมถึงยังไม่สอดคล้องกับความต้องการที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยใช้นวัตกรรมจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบข้อเสนอแนะ สรุปว่า

(1) สถานประกอบการเอกชนต้องร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและภาครัฐ ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี จะก่อให้เกิด ประโยชน์กับทุกฝ่าย โดยภาคเอกชนที่มีนวัตกรรม สามารถออกแบบหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อนักเรียน นักศึกษา โดยเน้นความต้องการของตลาดเป็นที่ตั้ง ทำให้นักศึกษามีงานรองรับเมื่อเรียนและฝึกงาน

(2) การศึกษาระบบทวิภาคีต้องใช้งบประมาณสนับสนุนจำนวนมาก ภาครัฐจึงควรเข้ามาดูแลและให้การสนับสนุน พร้อมทั้งสร้างกลไกที่เหมาะสมในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความร่วมมือระหว่างทุกฝ่าย และภาครัฐต้องให้ความสำคัญการอาชีวศึกษาอย่างจริงจัง มีนโยบายที่แน่นอนชัดเจน

(3) การจัดการเรียนการสอนควรเน้นการปฏิบัติและร่วมมือกับสถานประกอบการในการรับนักศึกษาฝึกงาน ให้โอกาสนักศึกษาได้สัมผัสกับอาชีพจริง มีการพัฒนางานแผนการเรียนในระบบทวิภาคีอย่างถูกต้องเข้าใจ ชัดเจนและจริงจัง

(4) ครูผู้สอนมีความรู้ มีทักษะ ประสบการณ์ในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง มีจิตวิญญาณและจรรยาบรรณความเป็นครู สามารถถ่ายทอดเรื่องยาก ๆ ให้เป็นเรื่องที่เข้าใจง่ายได้และที่สำคัญครูสามารถพัฒนาความรู้และพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง

(5) รูปแบบการบริหารที่เหมาะสมสำหรับสถาบันการอาชีวศึกษาควรเป็นรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม รูปแบบการบริหารที่เป็นการบริหารแบบร่วมมือของทุกภาคส่วน เป็นรูปแบบการบริหารโดยเน้นทักษะวิชาชีพสามารถปฏิบัติตามได้จริงและสนองความต้องการของสังคม เพื่อให้สายการบังคับบัญชาน้อยลงและมีความคล่องตัวในการบริหาร

(6) การศึกษาด้านอาชีวศึกษาในระดับ ปวช. ปวส. และปริญญาตรีสาขาที่เปิดสอน สถาบันการศึกษาควรเปิดให้ตรงตามความต้องการของประเทศ และความต้องการของสถานประกอบการ ถ้านักศึกษาต้องมีข้อมูลความต้องการของตลาดแรงงานอาชีพที่เกี่ยวข้องกับสาขานั้น ๆ ไม่ควรเปิดเพราะความพร้อมของสถานศึกษาเพียงอย่างเดียว

(7) คุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถทางทักษะวิชาชีพ มีความรู้ ทักษะชีวิต นิสยอุตสาหกรรม และทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน

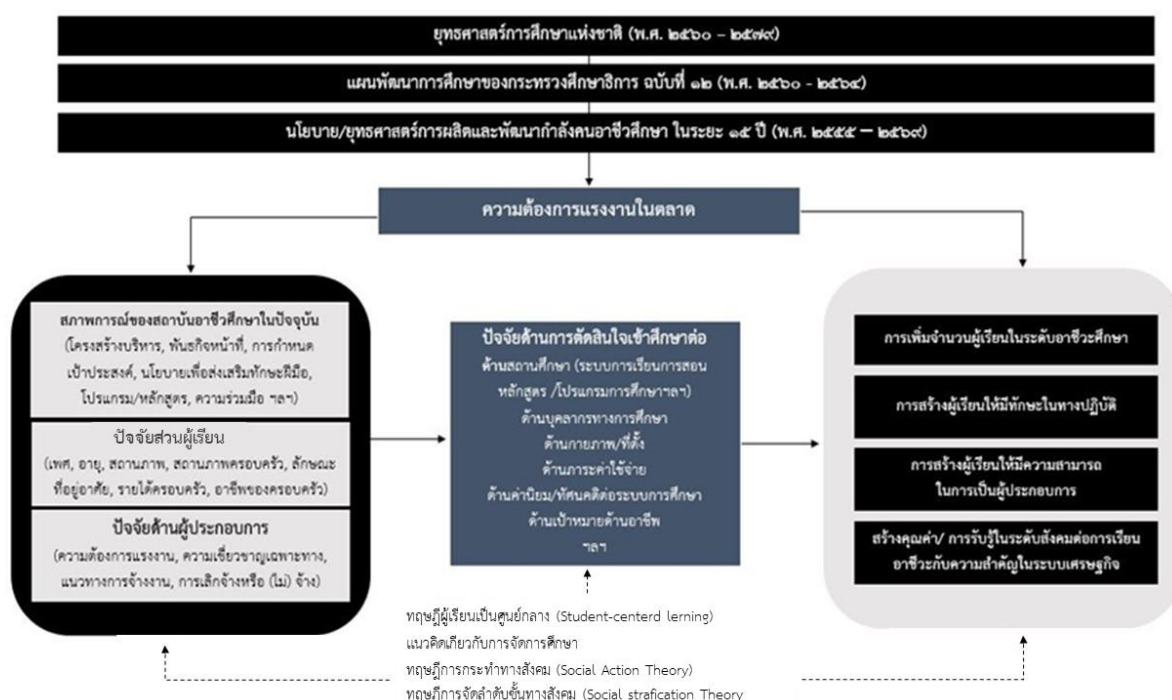
(8) ค่านิยมในการเรียนอาชีวศึกษา สื่อมวลชน รัฐบาล สถานประกอบการต้องร่วมกันสร้างและผลักดันให้เกิดค่านิยมการเรียนอาชีวศึกษา

(9) ด้านการบริหารจัดการต้องมีความเป็นอิสระและต้องมีการจัดตั้งสถาบันอาชีวศึกษาในการผลิตระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่าจากงานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับด้านอาชีวศึกษา ซึ่งถือว่าในภาพรวมยังไม่มีเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัดและไม่มีความก้าวหน้ามากนัก อาชีวศึกษาในฐานะที่เป็นแหล่งสร้างแรงงานเพื่อป้อนตลาดแรงงาน อาชีวศึกษาจึงควรมีความฉับไวในการเปลี่ยนแปลงตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การใช้เทคโนโลยีทำให้เกิดการว่างงานในช่วงแรก แต่ในอนาคตจะมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นและรูปแบบของงาน ตลอดจนการฝึกแรงงานฝีมือต้องได้รับการพัฒนาให้ทันกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการลงทุนฝึกแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการ ควรต้องพิจารณาความคุ้มค่ากับราคาของต้นทุนการผลิตแรงงานต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย เนื่องจากการผลิตแรงงานฝีมือ (Skill Worker) มีราคาสูงระบบอาชีวศึกษาของประเทศไทยควรจะต้องพยายามให้เกิดความเสมอภาคกันทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจโดยให้โอกาสเท่าเทียมกันที่จะเลือกงานและอาชีพตามความต้องการโดยไม่ทำให้เกิดการแบ่งแยกชนชั้นตามอาชีพหรือระดับรายได้มากกว่าที่เป็นอยู่ ดังนั้น เป้าหมายของการศึกษาในโครงการนี้ จึงมุ่งหวังให้เกิดแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริงด้วยการสร้างคุณภาพด้านคุณวุฒิและวิวุฒิในระดับอาชีวศึกษา พร้อมพื้นฐานความรู้ที่เหมาะสมกับสถานการณ์การจ้างแรงงานในสังคมปัจจุบันต่อไป

2.3 กรอบแนวคิดและประเด็นในการศึกษา

การศึกษาเปรียบเทียบระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาระหว่างไทยกับสิงคโปร์มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลด้านระบบการศึกษาในสายอาชีพของไทย และวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการศึกษาในสายอาชีวศึกษาของประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์ครอบคลุมระบบการบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนและแนวทางในการสร้างอาชีพให้กับผู้เรียนหรือการสร้างให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงานโดยมีกรอบการศึกษา ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาเปรียบเทียบระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาระหว่างไทยกับสิงคโปร์

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

3.1 ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

ขั้นตอนการดำเนินการ คณะผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

1) การศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Surveying)

เอกสารโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ในขั้นตอนแรกเพื่อการสำรวจความรู้ แนวคิด งานวิจัยที่ใช้ในการศึกษา ตลอดจนผลการศึกษาที่ให้ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกงานวิชาการเพื่อสำรวจองค์ความรู้ จะต้องอยู่บนฐานและหลักการของความถูกต้องและอ้างอิงได้ในหลักวิชาการ โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ใน 4 ประการ คือ

- (1) งานวิชาการที่สะท้อนความจริงจากสิ่งที่สนใจศึกษา
- (2) ความถูกต้องน่าเชื่อถือ
- (3) ความเป็นตัวแทนจากสิ่งที่ศึกษาหากมีการเก็บข้อมูลจากประชากรหรือตัวอย่าง
- (4) การคัดเลือกงานวิจัยที่สามารถสื่อความได้ชัดเจนและสามารถเข้าใจได้โดยทั่วไป (Scott, 1990: 1-

การค้นคว้าชั้นทุติยภูมิ แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- (1) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า มุ่งเน้นการวิเคราะห์ผ่านมุมมองทางสังคมวิทยา ซึ่งมีความเกี่ยวข้อง/สัมพันธ์กับปรากฏการณ์ที่ศึกษา อาทิ ในด้านโครงสร้างของระบบการศึกษา จะอาศัยทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมมาอธิบาย อาทิ ทฤษฎีการจัดแบ่งช่วงชั้นทางสังคม (Social Stratification Theory) ทฤษฎีการกระทำทางสังคม (Social Action) ทฤษฎีการกระทำกันระหว่างสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) โดยมุ่งเน้นให้เกิดการอธิบาย/ฉายภาพสังคมในระดับกว้างและระดับสัญลักษณ์ต่อระบบการศึกษาในสายอาชีวศึกษา

แนวความคิดในการพัฒนาทฤษฎีโครงสร้าง – หน้าที่เป็นผลมาจากการนำเอาแนวความคิดทางด้านชีววิทยามาใช้ โดยอุปมาว่า โครงสร้างของสังคมเป็นเสมือนร่างกายที่ประกอบไปด้วยเซลล์ต่าง ๆ และมองว่าหน้าที่ของสังคม ก็คือ การทำหน้าที่ของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยแต่ละส่วนจะช่วยเหลือและเกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อให้ระบบทั้งระบบมีชีวิตดำรงอยู่ได้ กล่าวโดยสรุป คือ ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ช่วยในการอธิบายบริบทของสังคมในมิติขององค์ประกอบของสถาบันต่าง ๆ ที่ปรากฏความสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคลและกลุ่มคนในรูปแบบของวิถีชีวิต การใช้กลไกทางสังคมผ่านระบบความเชื่อและค่านิยมเพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมให้อยู่ในภาวะสมดุล (Equilibrium) ไม่ให้เกิดความไร้ระเบียบ (Anomie)

นอกจากนั้น ยังอาศัยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและตัวผู้เรียนด้วย อาทิ แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจเรียนต่อ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนในระดับอาชีวศึกษาและเรื่องอื่น ๆ ที่มีความน่าสนใจและเกี่ยวข้องกับประเด็นศึกษา เพื่อนำมาสู่การค้นหาคำตอบที่เกี่ยวข้องในมิติของผู้เรียนเพื่อผนวกรวมกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อันจะทำให้กรอบการศึกษามีความครอบคลุมมากขึ้น

(2) เอกสารที่เกี่ยวข้องระบบการศึกษาในสายอาชีวศึกษา

มุ่งเน้นการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาของไทยในสายอาชีพ ครอบคลุมระบบการบริหารจัดการการศึกษา ยุทธศาสตร์การศึกษาในสายอาชีพ โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอน เป้าหมายหรือผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ต้องการ ตลอดจนแนวทางในการพัฒนา/ฝึกทักษะให้ผู้เรียนมีศักยภาพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการแรงงานในตลาดอาเซียน

นอกจากฐานข้อมูลข้างต้น ยังมีการสำรวจ/สืบค้นสถิติ/จำนวนของผู้เรียนในสายอาชีวศึกษาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้เห็นแนวโน้มของผู้เรียนที่สัมพันธ์กับความต้องการแรงงานทักษะฝีมือที่อาจมีมากในบางสาขา แต่มีผู้เรียนน้อยหรือสาขาที่มีผู้เรียนมาก แต่ไม่ได้เป็นทักษะที่ผู้ประกอบการต้องการ เป็นต้น

(3) เอกสารประเภทงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสำรวจเอกสารผ่านงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นหนึ่งในวิธีการศึกษาที่ช่วยให้คณะผู้วิจัย ได้สำรวจสถานะของความรู้ว่าเป็นอย่างไร มีการศึกษาที่ผ่านมาในลักษณะใดบ้างและงานศึกษาที่ผ่านมา มีข้อจำกัดอย่างไร รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยต่อไป แหล่งข้อมูลสำคัญ ครอบคลุม เอกสารประเภท บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัยและแหล่งอื่น ๆ ที่มีระบบการจัดเก็บข้อมูลตามหลักวิชาการที่เชื่อถือได้

2) การศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Surveying)

การค้นคว้าข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ใช้หรือหน่วยงานที่ใช้เป็นผู้ทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์

(1) การสัมภาษณ์เชิงลึกหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษา ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ประเทศไทย) เป็นหนึ่งในหน่วยงานหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลงานการศึกษาในด้านการอาชีวศึกษา สมาคมสถาบันการศึกษาในด้านการอาชีวศึกษา และหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานการศึกษา เป็นต้น

(2) สถาบันการศึกษาสายอาชีวศึกษา ในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เช่น วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยพาณิชยการและวิทยาลัยอาชีวศึกษา ที่ทำหน้าที่ผลิตปัญญาชน กลุ่มอาชีวศึกษาสู่ตลาดแรงงานซึ่งในปัจจุบันถือว่ามีความต้องการสูงและเพิ่มอัตรากำลังคนอาชีวศึกษาให้ได้รับการศึกษาขั้นสูง โดยเปิดทำการสอนในระดับปริญญาตรี (สายปฏิบัติการ) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

(3) กลุ่มผู้ประกอบการที่สนับสนุนการฝึกงานให้กับผู้เรียนในสายอาชีวศึกษา เช่น สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่เป็นตัวแทนของภาคอุตสาหกรรมเอกชนของประเทศไทย บริษัท ปตท. จำกัด เป็นบริษัทด้านพลังงานของไทยที่แปรรูปมาจาก การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เครือเจริญโภคภัณฑ์ (Charoen Pokphand Group) หรือ ซีพี เป็นกลุ่มธุรกิจที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีธุรกิจหลักคือ อาหารและการเกษตร แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส (Advanced Info Service) หรือเรียกโดยย่อว่า เอไอเอส เป็นบริษัทมหาชนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของไทย บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด หรือ SCG เป็นผู้ผลิตปูนซีเมนต์รายแรกของประเทศไทย เป็นกลุ่มบริษัทชั้นนำในภูมิภาคอาเซียนปัจจุบัน SCG ประกอบด้วย 3 กลุ่มธุรกิจหลัก ได้แก่ SCG ซีเมนต์-ผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง SCG เคมีคอลส์ และ SCG แพคเกจจิ้ง

(4) กลุ่มตัวแทนของผู้เรียนและผู้ปกครองในสายอาชีวศึกษา จากสถาบันการศึกษาสายอาชีวศึกษา ในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ เช่น วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยพาณิชยกรรม และวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยสัมภาษณ์กลุ่มตัวแทนของผู้เรียนและผู้ปกครองที่สมัครใจให้ข้อมูลในสายอาชีวศึกษาทั้งสถาบันของรัฐบาลและเอกชนในเขตกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด

3.2 กลุ่มเป้าหมาย

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้ เพื่อให้ทราบในเรื่องความคิดเห็นและประเด็นที่หลากหลาย และเพื่อให้ผลการวิจัยต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ คณะผู้วิจัยได้ทำการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวอย่างต่าง ๆ โดยแจกแจงและแยกอธิบายเป็นขั้นตอนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในประเทศไทย และขั้นตอนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในประเทศสิงคโปร์ไว้ดังนี้

1) กลุ่มเป้าหมายในประเทศไทย

การกำหนดกลุ่มเป้าหมายในประเทศไทย คณะผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและศึกษาเอกสารด้านการอาชีวศึกษา โดยมุ่งเน้นการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาของไทยในด้านการอาชีวศึกษา ซึ่งมีทั้งแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การวิเคราะห์ผ่านมุมมองทางสังคมวิทยา ซึ่งมีความเกี่ยวข้อง/สัมพันธ์กับปรากฏการณ์ที่ศึกษา อาทิ ในด้านโครงสร้างของระบบการศึกษา นอกจากนี้ฐานข้อมูลข้างต้น ยังมีการสำรวจสืบค้นสถิติจำนวนของผู้เรียนในสายอาชีวศึกษาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้เห็นแนวโน้มของผู้เรียนที่สัมพันธ์กับความต้องการแรงงาน รวมถึงศึกษาเอกสารประเภทงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ว่าการศึกษาที่ผ่านมาในลักษณะใดบ้างและงานศึกษาที่ผ่านมา มีข้อจำกัดอย่างไร การกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นไปเพื่ออธิบายความและทำความเข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับระบบการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียน โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนและแนวทางในการสร้างอาชีพให้กับผู้เรียนหรือการสร้างให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน อย่างละเอียดในทุกประเด็น ดังนั้น คณะผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ เป็นผู้บริหาร ผู้แทนหรือบุคคลของ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาในด้านการอาชีวศึกษาตามการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมด้านอาชีวศึกษาโดยอธิบายการคัดเลือกแต่ละกลุ่มไว้ดังนี้

(1) กลุ่มหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษา คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษา โดยแยกเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระบบการศึกษาของอาชีวศึกษา ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลงานการศึกษาในด้านการอาชีวศึกษา และหน่วยงานที่มีบทบาทในการประเมินคุณภาพสถานศึกษา ได้แก่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาทั้งสถานศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ ทั้งสถานศึกษาในภาครัฐและภาคเอกชน และกลุ่มหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษา ได้แก่ สมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย สมาคมสถานศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นองค์กรที่กำกับดูแล และให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาในภาคเอกชน และสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพฯ ที่เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นจากการรวมตัวของสถานศึกษาทางภาครัฐ 13 สถานศึกษาในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล เพื่อความร่วมมือทางด้านหลักสูตรและวิชาการ เป็นต้น

(2) กลุ่มสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษา จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษา คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกสถานศึกษาที่จะทำการสัมภาษณ์โดยแยกเป็นสถานศึกษาภาครัฐและเอกชนโดยแจกแจงเป็นสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและสถานศึกษาในต่างจังหวัด ได้แก่

(2.1) วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี ซึ่งเป็นสถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษาภาครัฐในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จ มีจำนวนผู้เรียนมาก ได้รับการผลักดันส่งเสริมหลักสูตรนิวเอสเคิร์ฟเพื่อรองรับนโยบาย EEC และมีความร่วมมือกับต่างประเทศทั้งทางด้านหลักสูตรและวิชาการ (วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี, 2562)

(2.2) วิทยาลัยเทคโนโลยีพงษ์สวัสดิ์ เป็นสถาบันการศึกษาภาคเอกชนในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลที่มีชื่อเสียงและมีคุณภาพ โดยได้รับรางวัลมากมาย อาทิ รางวัลสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2560 ระดับดีเยี่ยม, รางวัลสถานศึกษาพระราชทาน 3 ครั้งในรอบ 10 ปี, รางวัลนักเรียน นักศึกษาพระราชทาน 9 ปีซ้อน เป็นต้น (วิทยาลัยเทคโนโลยีพงษ์สวัสดิ์, 2562)

(2.3) วิทยาลัยเทคนิคสศทหีบ เป็นสถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษาภาครัฐในต่างจังหวัดที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จทั้งทางด้านมีนักเรียนสนใจเรียนจำนวนมาก ด้านหลักสูตรและวิชาการ ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาที่เดียวในประเทศไทยที่มีความร่วมมือทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษากับทางประเทศออสเตรเลียในการจัดส่งเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการศึกษาให้กับวิทยาลัยเทคนิคสศทหีบ และได้รับการผลักดันส่งเสริมหลักสูตรนิวเอสเคิร์ฟเพื่อรองรับนโยบาย

EEC รวมถึงเป็นสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษาแบบทวิภาคีร่วมกับสถานประกอบการชั้นนำของประเทศภายใต้โมเดลระบบทวิภาคีรูปแบบ สัตหีบโมเดล (วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ, 2562)

(2.4) วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุตรธานี เป็นสถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษาภาคเอกชนในต่างจังหวัดที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จทั้งทางด้านจำนวนผู้เรียนและคุณภาพ วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนือยังได้รับอนุมัติให้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนา เพื่อสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาด้านอาชีวะ ให้กับวงการศึกษไทย โดยเฉพาะระบบทวิภาคี รูปแบบ "อีสานเหนือโมเดล" ซึ่งวิทยาลัยฯ ได้พัฒนาขึ้นเป็นเวลากว่าสิบปี จนได้รับการยอมรับจากสถาบันระดับชาติ รวมถึงสถานประกอบการระดับโลกที่ร่วมจัดการศึกษามาร่วมกันกว่าสิบปีซึ่งนับเป็นครั้งแรกของวิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคเอกชนที่ได้มีโอกาส เข้าร่วมโครงการที่จะสามารถพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการการศึกษาจากล่างขึ้นบน (Bottom up) (วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุตรธานี, 2562)

(3) กลุ่มผู้ประกอบการจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษา คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มผู้ประกอบการให้มีความหลากหลายในทุก ๆ สาขาภาคอุตสาหกรรม และภาคประชาสังคมไว้ดังนี้

(3.1) สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่เป็นตัวแทนที่จะช่วยสะท้อนภาพความต้องการแรงงานของภาคอุตสาหกรรมเอกชนของประเทศไทย

(3.2) บริษัท ปตท. จำกัด เป็นบริษัทด้านพลังงานของไทยที่แปรรูปมาจาก การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นสถานประกอบการที่สะท้อนความต้องการว่าแรงงานจากอาชีวะต้องมีทักษะวิชาชีพทางด้านพลังงานและอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในทางใด

(3.3) เครือเจริญโภคภัณฑ์ (Charoen Pokphand Group) หรือ ซีพี เป็นกลุ่มธุรกิจที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีธุรกิจหลักคืออาหารและการเกษตรไทย ซึ่งเป็นสถานประกอบการที่สะท้อนความต้องการว่าแรงงานจากอาชีวะต้องมีทักษะวิชาชีพทางด้านอุตสาหกรรมอาหารและการเกษตรอย่างไร

(3.4) บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด หรือ SCG เป็นผู้ผลิตปูนซิเมนต์รายแรกของประเทศไทย เป็นกลุ่มบริษัทชั้นนำในภูมิภาคอาเซียน ทางด้านวิศวกรรมการก่อสร้างและการกระดาษ และเป็นสถานประกอบการที่มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาทักษะให้กับอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นสถานประกอบการที่สะท้อนความต้องการว่าแรงงานจากอาชีวะต้องมีทักษะวิชาชีพทางด้านเทคโนโลยีภาคอุตสาหกรรม การก่อสร้างและการกระดาษอย่างไร

(3.5) มูลนิธิ SCG เป็นหนึ่งในภาคประชาสังคม ที่ให้การสนับสนุนการเรียนรู้อาชีวศึกษา และการประชาสัมพันธ์ปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษา โดยผ่านโครงการอาชีวะมีอนาคตคนสร้างชาติ ซึ่งเป็นองค์กรที่จะสามารถสะท้อนด้านการสร้างภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษาและการปรับมุมมองของอาชีวศึกษา

(4) กลุ่มตัวแทนของผู้เรียนและผู้ปกครองในอาชีวศึกษา โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายตามสถานศึกษาทั้ง 4 แห่งในกลุ่มสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษา โดยจำนวนเป็นไปตามความสะดวกและสมัครใจของผู้ปกครองและนักเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายทั้งในเชิงหลักสูตรและชั้นปี รวมถึงคุณลักษณะอื่น ๆ ที่เป็นไปได้เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกในการทำความเข้าใจตามประเด็นที่กำหนดไว้ในการศึกษา

2) กลุ่มเป้าหมายในประเทศสิงคโปร์

การกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาในประเทศสิงคโปร์ คณะผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรม และศึกษาเอกสารด้านการอาชีวศึกษาของประเทศสิงคโปร์เพื่อรวบรวมชื่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษารวมถึงสถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษาทั้งรัฐและเอกชน ก่อนทำการติดต่อเพื่อขอเข้าพบผู้บริหารหรือผู้แทนเพื่อสัมภาษณ์และขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นบทเรียนและเปรียบเทียบการดำเนินการด้านอาชีวศึกษาในประเทศไทยเราต่อไป มีกลุ่มเป้าหมายที่ได้จากการทบทวนเอกสารวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

(1) กลุ่มหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษา คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาของสิงคโปร์ โดยเลือกหน่วยงานภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระบบการศึกษาของอาชีวศึกษา ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการของประเทศสิงคโปร์ที่ประกอบด้วย กองการอุดมศึกษา กองงานวิจัยทางวิชาการ กองนโยบายการอุดมศึกษา เป็นต้น ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลงานการศึกษาทั่วไปและในด้านการอาชีวศึกษา สถาบันการศึกษาด้านเทคนิค Institute of Technical Education (ITE) เป็นหน่วยงานสถาบันการศึกษาสายอาชีพของรัฐบาลในสิงคโปร์ที่ให้การฝึกอบรมก่อนการจ้างงานแก่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับ มัธยม และการศึกษาต่อเนื่อง (Institute of Technical Education, 2562)

(2) กลุ่มสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษา จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษา คณะผู้วิจัยได้พบว่า สถาบันการศึกษาอาชีวศึกษาของสิงคโปร์ หรือสถาบันโพลิเทคนิคของประเทศสิงคโปร์ ปัจจุบันมีทั้งหมด 5 แห่ง ซึ่งทั้งหมดเป็นสถาบันการศึกษาของภาครัฐ ประกอบด้วย

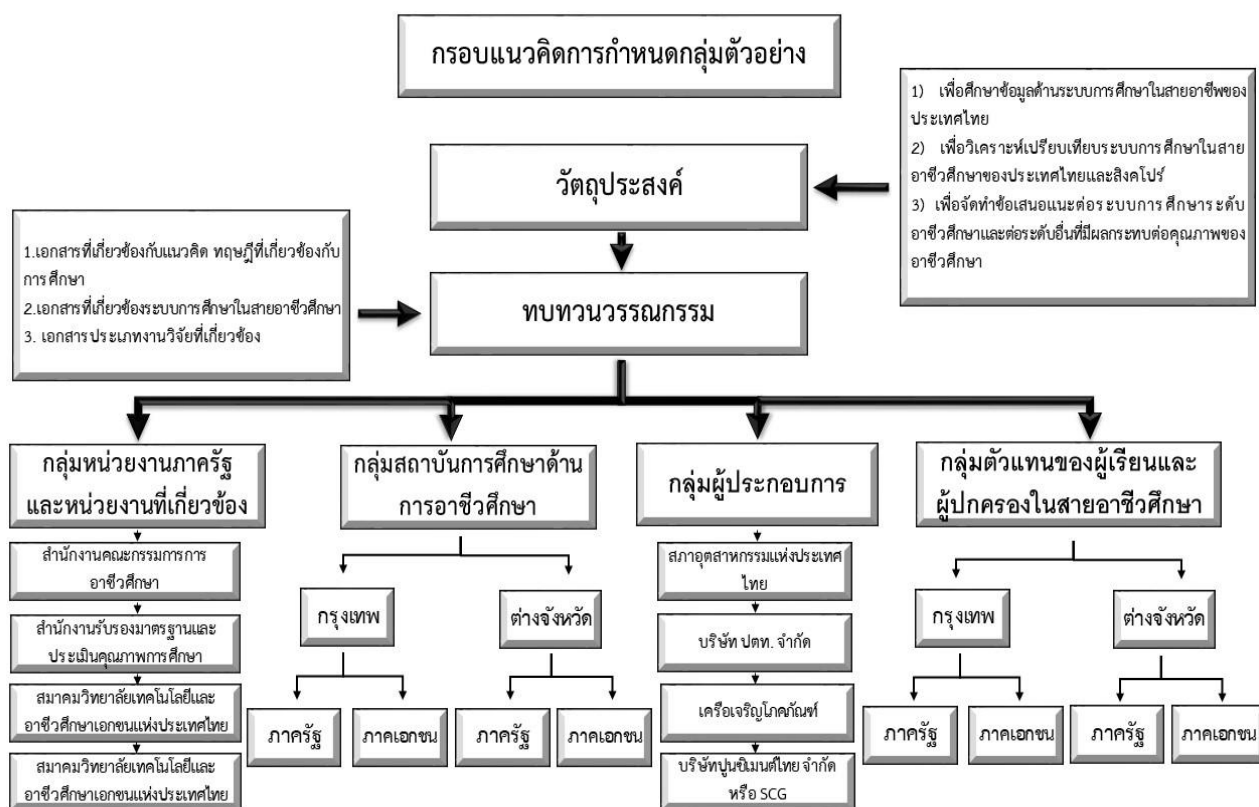
(2.1) โรงเรียนโพลิเทคนิคสิงคโปร์ (Singapore Polytechnic:SP) เป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงในสิงคโปร์ นอกจากนี้ยังเป็นโรงเรียนโพลิเทคนิคแห่งแรกที่ก่อตั้งขึ้นในสิงคโปร์ มุ่งเน้นให้การศึกษาการฝึกอบรมและการวิจัยด้านเทคโนโลยีวิทยาศาสตร์การพาณิชย์และศิลปะ (Singapore Polytechnic, 2562)

(2.2) โรงเรียนนังอันโพลีเทคนิค(Ngee Ann Polytechnic:NP) เป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงในสิงคโปร์ เป็นสถานศึกษาที่มุ่งเน้นไปที่การศึกษาระดับวิทยาลัยในระดับที่กว้างขึ้นช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษามีทักษะเฉพาะในแต่ละสาขา เปิดสอนหลักสูตรที่ครอบคลุมความสนใจที่หลากหลาย เช่น ธุรกิจการออกแบบและสิ่งแวดล้อมสื่อและมนุษยศาสตร์ไปจนถึงวิศวกรรมศาสตร์เทคโนโลยีสุขภาพและวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิตเป็นต้น (Ngee Ann Polytechnic, 2562)

(2.3) เทมาเสค โพลีเทคนิค(Temasek Polytechnic:TP) เป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงในประเทศสิงคโปร์ เป็นโรงเรียนโพลีเทคนิคแห่งที่สามที่ก่อตั้งขึ้นในประเทศ ในฐานะที่เป็นทางเลือกการศึกษา ที่มุ่งเน้นการศึกษาต่อในระดับวิทยาลัยที่กว้างขวางขึ้น เพื่อรองรับบัณฑิตวิทยาลัยโพลีเทคนิคในสิงคโปร์ที่ต้องพัฒนาศักยภาพหรือเตรียมตัวให้พร้อมด้วยการสำเร็จการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย TP เปิดสอนหลักสูตรอนุปริญญาเต็มเวลา 37 หลักสูตรในสาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์,ธุรกิจการออกแบบ,วิศวกรรมศาสตร์,มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมถึงสารสนเทศและไอที (Temasek Polytechnic, 2562)

(2.4) นานยาง โพลีเทคนิค(Nanyang Polytechnic: NYP) เป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงเปิดสอนหลักสูตรการศึกษาและการฝึกอบรมที่มีคุณภาพผ่านหลักสูตรอนุปริญญาเต็มเวลา มุ่งเน้นเปิดสอนหลักสูตรด้านการจัดการธุรกิจเคมีและวิทยาศาสตร์ชีวภาพเพื่อชีวิต และเทคโนโลยีสารสนเทศ (Nanyang Polytechnic, 2562)

(2.5) รีพับลิก โพลีเทคนิค(Republic Polytechnic:RP) เป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงในสิงคโปร์ เป็นระบบโรงเรียนแห่งแรกในสิงคโปร์ที่ใช้หลักสูตรการเรียนรู้ตามปัญหา (Problem Based Learning: PBL) สำหรับหลักสูตรอนุปริญญาทุกหลักสูตรมุ่งเน้นการเปิดสอนเกี่ยวกับการจัดการและการสื่อสาร, วิทยาศาสตร์ประยุกต์, กีฬาสุขภาพและสันทนาการ, การบริการ, เทคโนโลยีเพื่อศิลปะ (Republic Polytechnic, 2562)

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการเรียนอาชีวศึกษาและบุคคลที่ติดต่อขอสัมภาษณ์พร้อมตำแหน่ง

ประเทศ	หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้อง	บุคคลที่ติดต่อขอสัมภาษณ์	ตำแหน่ง
ไทย	สมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย	ดร.อมรศักดิ์ สินประสงค์	นายกสมาคม
	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)	ดร.สุเทพ ชิตยวงษ์	เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
		นางเจตฤติ ชินเวโรจน์	ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานอาชีวศึกษาธุรกิจและบริการ
	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์	เลขาธิการสภาการศึกษา
	องค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย (อวท.)	นายอนันต์ โตรณ	ประธานคณะกรรมการบริหารองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย (อวท.) ระดับชาติ และรักษาการ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์
	มูลนิธิ SCG (ทุนอาชีวะฝีมือชนคนสร้างชาติ)	นางสาวสุวิมล จิวาลักษณ์	กรรมการและผู้จัดการมูลนิธิ SCG
	กระทรวงศึกษาธิการ	พล.ร.อ.ณรงค์ พิพัฒนาศัย	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
	กระทรวงแรงงาน	นายจรินทร์ จักกะพาก	ปลัดกระทรวงแรงงาน

ประเทศ	หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้อง	บุคคลที่ติดต่อขอสัมภาษณ์	ตำแหน่ง
ไทย	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ)	น.ส.ชนิษฐา ตั้งวรสิทธิชัย	รักษาการประธานกรรมการบริหาร และประธานกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา
	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)	นายอดิพันธ์ ปากปารา	เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
	สมาคมคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชน	นายศุภเสฏฐ์ คณากุล	นายกสมาคม
	กรมการจัดหางาน	นายเพชรรัตน์ สีนอวย	อธิบดีกรมการจัดหางาน
	สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา (สอศ.)	นายชัยมงคล เสนาสุ	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา
	สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา	นายสมประสงค์ สิงห์สุวรรณ	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา
	สำนักนโยบายและแผนอาชีวศึกษา	นายจินศิริ พุ่มศิริ	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา
	สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา	นายภานุรุจ กลิ่นโพธิ์	ผู้อำนวยการสำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา
	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา (รามอินทรา)	นายศิริชัย จำเนียรสวัสดิ์	ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา
	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา (ราชดำเนิน)	นายศิริชัย จำเนียรสวัสดิ์	ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา
สิงคโปร์	กองการอุดมศึกษา (Higher Education Division)	Ms.Lai Wei Lin	รองเลขาธิการฝ่ายนโยบาย (Deputy Secretary Policy Wing)
	กองงานวิจัยทางวิชาการ (Academic Research)	Mr.Vincent Wu	ผู้อำนวยการกองการวิจัยเชิงวิชาการ (Director Academic Research)
	กองนโยบายการอุดมศึกษา (Higher Education Policy)	Dr.Benjamin Koh	ผู้อำนวยการกองนโยบายการอุดมศึกษา (Divisional Director Higher Education Policy)
	กองปฏิบัติการอุดมศึกษา (Higher Education Operations)	Mr.Calvin Chong	รองผู้อำนวยการอาวุโสฝ่ายนโยบายการศึกษาและความร่วมมือระหว่างประเทศ (Senior Deputy Director Education Policy & International Cooperation)

ตาราง 5 สถาบันการศึกษาสายอาชีวศึกษา ในประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์

ประเทศ	สถานศึกษา	บุคคลที่ติดต่อขอสัมภาษณ์	ตำแหน่ง
ไทย	วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนือ	นายอนุพงศ์ มกรานุรักษ์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนือ
	อุดรธานี	นายเฉลิมพล วุฒินันท์ธนิศา	รองฝ่ายทวิภาคี วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนือ
	วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี	นายทวีศักดิ์ คิ้วทอง	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคมินบุรี
	สถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร	ดร.ชมพูนุช บัวบังศรี	ผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร
		ผศ.ดร.จักรพันธ์ พรนิมิตร	รองประธานอาชีวศึกษากรุงเทพ
	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์	คุณสยาม โชคสว่างวงศ์	รักษาการผู้อำนวยการสำนักบริการวิชาการ
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตะวันออก วิทยาเขตอุเทนถวาย	รศ.ดร.สมชาย ปฐมศิริ	อธิการบดี
	สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน	รองศาสตราจารย์ ดร.เสถียร ธัญญศรีรัตน์	รักษาราชการแทนอธิการบดีสถาบันเทคโนโลยี ปทุมวัน
	วิทยาลัยเทคโนโลยีพงษ์สวัสดิ์	นางวรลักษณ์ ไชยเดชะ	อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีพงษ์สวัสดิ์
สิงคโปร์	โรงเรียนโพลีเทคนิคยานาง (Nanyang Polytechnic)	Ms.Jeanne Liew	อาจารย์ใหญ่และประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (Principal & CEO)
	คณะกรรมการ ITE	Mr.Bob Tan Beng Hai	ประธานกรรมการและประธานคณะกรรมการสรร หา
	โรงเรียนโพลีเทคนิคสิงคโปร์ (Singapore Polytechnic)	Mr.Bill Chang York Chye	ประธาน (Chairman)
	โรงเรียนจื๊อโพลีเทคนิคสิงคโปร์ (Ngee Ann Polytechnic)	Mr.Tang Kin Fei	ประธาน (Chairman)

ตาราง 6 กลุ่มผู้ประกอบการที่สนับสนุนการฝึกงานให้กับผู้เรียนในสายอาชีวศึกษา

ลำดับ	สถานประกอบการ	บุคคลที่ติดต่อขอสัมภาษณ์	ตำแหน่ง
ไทย	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	นายสุพันธ์ มงคลสุธี	ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
	บริษัท ปตท. จำกัด	นายชาญศิลป์ ตรีนุชกร	ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและกรรมการ ผู้จัดการใหญ่
	เครือเจริญโภคภัณฑ์	นายสุภกิต เจียรวนนท์	ประธานกรรมการบริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด
	บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส (Advanced Info Service) หรือ AIS	นายสมชัย เลิศสุทธิวงค์	ประธานเจ้าหน้าที่บริหารรักษาการหัวหน้า คณะผู้บริหารด้านกลยุทธ์
	บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด หรือ SCG	นายรุ่งโรจน์ รังสิโยภาส	กรรมการผู้จัดการใหญ่

ลำดับ	สถานประกอบการ	บุคคลที่ติดต่อขอสัมภาษณ์	ตำแหน่ง
สิงคโปร์	Temasek Holdings	-	ประธานกรรมการบริษัท Chairman
	Singapore Telecommunications	-	ประธานกรรมการบริษัท Chairman
	DBS Bank - The Development Bank of Singapore Limited	-	ประธานกรรมการบริษัท Chairman
	มูลนิธิเทมาเส็ก (Temasek foundation)	Gerald Yeo	ผู้อำนวยการอาวุโส

ตาราง 7 กลุ่มตัวแทนของผู้เรียนและผู้ปกครองในสายอาชีวศึกษา (ตามความสนใจ)

ประเทศ	สถานศึกษารัฐบาล	สถานศึกษาเอกชน
สถานศึกษาในเขต กรุงเทพฯ	วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี	วิทยาลัยเทคโนโลยีพงษ์สวัสดิ์
สถานศึกษาใน ต่างจังหวัด	วิทยาลัยเทคนิคสัทธิบ	วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนือ อุดรธานี

3.3 วิธีการได้มาซึ่งข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและศึกษาเอกสารด้านการอาชีวศึกษา โดยมุ่งเน้นการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาของไทยในด้านการอาชีวศึกษา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการปรากฏการณ์ที่ศึกษา อาทิ ในด้านโครงสร้างของระบบการศึกษา นอกจากนี้ฐานข้อมูลข้างต้น ยังมีการสำรวจสืบค้นสถิติจำนวนของผู้เรียนในสายอาชีวศึกษาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้เห็นแนวโน้มของผู้เรียนที่สัมพันธ์กับความต้องการแรงงาน รวมถึงศึกษาเอกสารประเภทงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ว่าการศึกษาที่ผ่านมาในลักษณะใดบ้างและงานศึกษาที่ผ่านมา มีข้อจำกัดอย่างไร การสัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้แทนหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ รวมถึงผู้ปกครองและนักเรียน เพื่อทำความเข้าใจและสะท้อนภาพระบบการบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนและแนวทางในการสร้างอาชีพให้กับผู้เรียนหรือการสร้างให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งคณะผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นต่าง ๆ จากการศึกษาเบื้องต้นดังนี้

ประเด็นด้านโครงสร้างระบบ

1) การควบรวมอาชีวศึกษาภาครัฐและเอกชน ซึ่งการควบรวมเกิดจากความต้องการให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการบริหารราชการในกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) โดยการกรรโธโครงสร้างการบริหารงานของสถาบันการศึกษาอาชีวะเอกชน ซึ่งเดิมอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ให้มาอยู่ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) รัฐบาลต้องการบูรณาการการบริหารจัดการวิทยาลัยอาชีวะรัฐและเอกชนเป็นเนื้อเดียวกัน เพื่อความเป็นเอกภาพในการพัฒนาอาชีวศึกษาไทย แต่ 2 ปีที่ผ่านมา พบว่า วิทยาลัยเอกชนยังไม่สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ เห็นได้จากจำนวนนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนลดลง ทำให้หลายแห่งกลายเป็นวิทยาลัยขนาดเล็ก ทำให้ประสบปัญหาสภาพคล่องและส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษาของประเทศ

2) ตลาดแรงงานไทยมีแนวโน้มการจ้างงานทักษะสูงเพิ่มขึ้น แต่ในขณะเดียวกันจะพบว่าขาดแคลนแรงงานทักษะในบางสาขา โดยเฉพาะช่างเทคนิคและช่างฝีมือ ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องผ่านระบบอาชีวศึกษา ทั้งนี้ การขาดแคลนแรงงานไม่ได้เกิดจากการผลิตแรงงานได้ไม่เพียงพอ แต่เกิดจากปัญหาคุณภาพของระบบอาชีวศึกษา

3) การศึกษาในด้านของอุปทานแรงงานพบว่า ประเทศไทยยังไม่สามารถผลิตบุคลากรที่จะตรงตามความต้องการในตลาดแรงงานของประเทศ รวมถึงยังไม่สอดคล้องกับความต้องการที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยใช้นวัตกรรม

ประเด็นด้านคุณภาพการศึกษาของอาชีวศึกษา

1) เนื้อหาไม่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นต้องใช้ประกอบอาชีพ เช่น หลักสูตรอาชีวศึกษาถูกออกแบบมาไม่เหมาะสมกับความพร้อมของผู้เรียนและละเลยทักษะความรู้พื้นฐาน ทำให้เนื้อหาหลักสูตรไม่เชื่อมโยงกับทักษะที่ต้องใช้ในโลกรการทำงานจริง ตลอดจนการขาดระบบฐานข้อมูลตลาดแรงงานที่จะสามารถนำมาช่วยวางแผนการผลิตกำลังคน หรือในกรณีที่เปิดสอนได้ตรงสาขา แต่เนื้อหาหลักสูตรไม่ตรงกับทักษะความรู้ที่นายจ้างต้องการ หรือแม้ว่าหลักสูตรจะสอนทักษะความรู้ที่นายจ้างต้องการ แต่ผู้เรียนยังขาดความเชี่ยวชาญจนไม่สามารถทำงานได้จริง

2) สถานอาชีวศึกษาขาดแคลนทรัพยากร ระบบอาชีวศึกษาไทยมีอาจารย์และวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอเนื่องจากอาชีวศึกษาไทยไม่ได้รับการลงทุนครุภัณฑ์อย่างเพียงพอหรือมีงบประมาณวัสดุฝึกน้อย

3) มีข้อบกพร่องในระบบประกันคุณภาพวิทยาลัยอาชีวศึกษาระบบอาชีวศึกษาภาครัฐของไทยมีกลไกด้านการประกันคุณภาพ 2 ส่วนคือ การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก จากการศึกษา พบว่า การประกันคุณภาพภายในไม่มีประสิทธิผลเพราะใช้กลไกการประเมินตนเอง อีกทั้งระบบประกันคุณภาพภายนอกไม่มีประสิทธิผลเพราะเน้นตัวชี้วัดที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับคุณภาพการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งนอกจากจะไม่ช่วยพัฒนาคุณภาพวิทยาลัยอาชีวศึกษาได้แล้ว ยังเพิ่มภาระให้แก่วิทยาลัย และทำให้ปัญหาคุณภาพที่แท้จริงไม่ถูกค้นพบและไม่ได้รับการแก้ไข

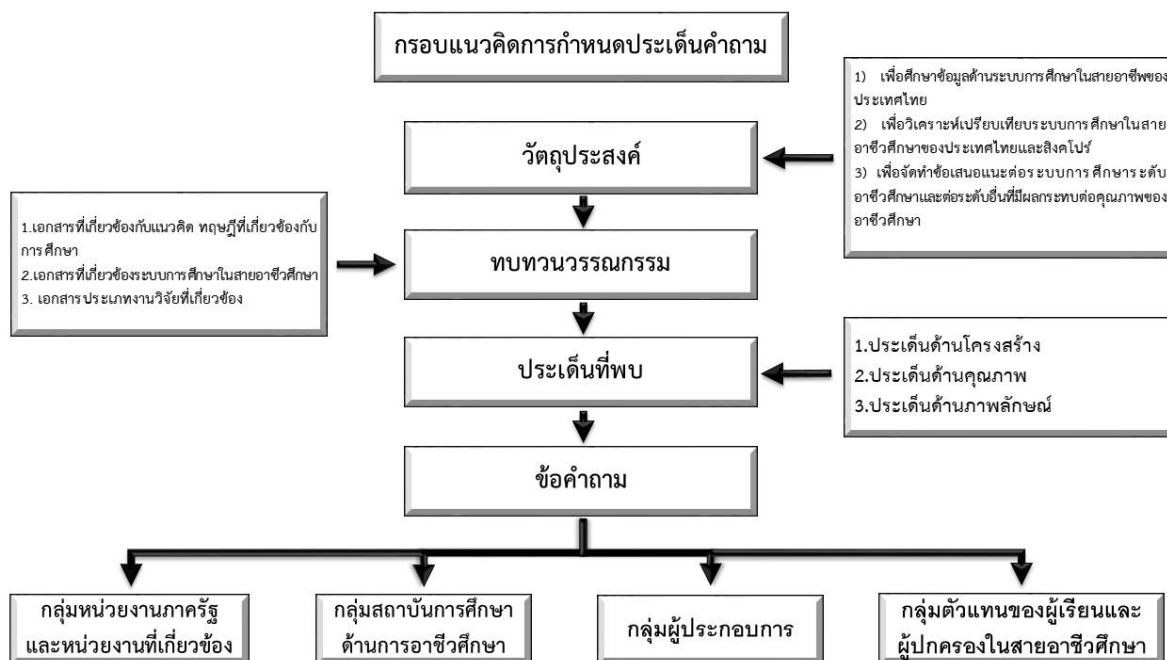
4) ปัญหาในการพัฒนาครูแนะแนว เช่น นักเรียนจะได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับ ปวช. โดยได้รับข่าวสารจากครูหรืออาจารย์แนะแนวมากที่สุด ซึ่งส่วนใหญ่ครูส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มากกว่าสนับสนุนให้เรียนต่อในระดับ ปวช.

ประเด็นด้านภาพลักษณ์และทัศนคติ

1) คนจบอาชีวะเป็นแค่แรงงานฝีมือ ในแต่ละปีผู้จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาถือเป็นแรงงานฝีมือเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานอย่างมาก แต่ระบบการศึกษาของไทยกลับผลิตออกมาได้น้อย สวนทางกับผู้จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีที่ผลิตออกมามากเกินไปเกินความต้องการ หลายภาคส่วนได้ผลักดันให้รัฐออกมาตรการส่งเสริมให้เด็กหันมาเรียนอาชีวศึกษาเพื่อป้อนตลาดแรงงาน แต่เมื่อมองความเป็นจริงในปัจจุบันแล้วพบว่าทั้งตัวเด็กเองและผู้ปกครองเองมักจะไม่เลือกเส้นทางการศึกษาสายอาชีวะมากนัก หากเด็กมีทางไปต่อในระบบการศึกษาที่ดีกว่า

2) ในมุมมองสังคมจะมองเด็กอาชีวะในแง่ลบ และมีภาพจำว่า ‘เด็กเรียนอาชีวะเป็นเด็กหัวไม่ดี’ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้ครูแนะแนว ผู้ปกครอง รวมทั้งตัวเด็กเองไม่เลือกเรียนอาชีวะ เพราะในรุ่นเดียวกันถ้าใครเลือกเรียนอาชีวะมักจะถูกมองว่าหัวไม่ดี ไม่ใช่เด็กเก่งที่มีศักยภาพจะเรียนต่อในสายสามัญได้

จากทั้ง 3 ประเด็นข้างต้นที่คณะผู้วิจัยได้ข้อสรุปปัญหาของอาชีวศึกษาไทยจากการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงใช้ในการกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในข้อแรกเพื่อทราบสถานการณ์อาชีวศึกษาของไทยเราทั้งเพื่อให้แน่ใจและยังคงเป็นเช่นนั้นจริงในปัจจุบัน

ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดการกำหนดประเด็นคำถาม

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาของไทย และจากประเด็นที่ได้สรุปจากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาของไทย คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบประเด็นคำถามตามประเด็นที่ได้พบจากการค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาของไทย โดยแยกประเด็นต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับแต่ละกลุ่มตัวอย่างไว้ดังนี้

1) กรอบประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษา

(หน่วยงานในประเทศไทย)

(1) ภายใต้ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศสู่ยุค Thailand 4.0 เพื่อเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ Value-Based Economy หรือเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมทำได้น้อยมาก ทำให้ “เทคโนโลยี” ได้ถูกนำมาใช้และเข้ามามีบทบาทต่อภาคธุรกิจเป็นอย่างมากและเริ่มถูกนำมาใช้ทดแทน “แรงงานคน” อย่างแพร่หลายมากขึ้น ทางภาครัฐมีวิธีการแก้ไขและรับมือกับสถานการณ์ปัญหานี้อย่างไร

(2) แนวทางการประกอบอาชีพด้านอาชีวศึกษา ผู้ที่จบ ปวช. และ ปวส. มีแนวทางการประกอบอาชีพในภาคราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน และประกอบอาชีพตามลักษณะที่แตกแขนงตามสาขาที่เรียน และประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ทางภาครัฐมีนโยบายและแผนพัฒนาอะไรบ้างที่จะส่งเสริมการประกอบอาชีพของเด็กสายอาชีวศึกษา

(3) การควบรวบรวบอาชีวศึกษาภาครัฐและเอกชน ซึ่งการควบรวบเกิดจากความต้องการให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการบริหารราชการในกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) โดยการการรื้อโครงสร้างการบริหารงานของ

สถาบันการศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งเดิมอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ให้มาอยู่ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ในส่วนของหน่วยงานภาครัฐมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงนี้อย่างไรบ้างและมากนักน้อยเพียงใด

(4) ปัญหาของคุณภาพระบบอาชีวศึกษาทั้งหลักสูตรอาชีวศึกษาถูกออกแบบมาไม่เหมาะสมกับความพร้อมของผู้เรียน และละเลยทักษะความรู้พื้นฐาน เนื้อหาหลักสูตรไม่เชื่อมโยงกับทักษะที่ต้องใช้ในโลกรการทำงานจริงและทางหน่วยงานมีแนวทางจัดการแบบแผนการเรียนการสอนในอนาคตอย่างไร

(5) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาในมุมมองของทางหน่วยงานคืออะไร และทางหน่วยงานมีความเห็นให้ปรับปรุงในรูปแบบ

(หน่วยงานในประเทศสิงคโปร์)

(1) การจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษาแต่ละแห่งมีเกณฑ์ในการจัดสรรอย่างไร?

(2) นโยบาย Skills Future ตั้งแต่เริ่มใช้จนถึงปัจจุบันมีการประเมินความสำเร็จอย่างไร?

(3) การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นหลักสูตรที่ให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนต่อสายอาชีพได้เลยมีผลตอบรับจากตัวผู้เรียน และผู้ปกครองอย่างไรบ้าง?

(4) ในฐานะที่กระทรวงฯ จัดสรรเงินทุนสำหรับทุกโรงเรียน กำหนดหลักสูตรและการสอนระดับชาติ ดูแลการรับรองครูจัดการระบบครูและการประเมินผล ทางกระทรวงมีรูปแบบการจัดระบบครูและการพัฒนาให้ครูมีประสิทธิภาพอย่างไร และมีเกณฑ์การประเมินผลอย่างไร?

(5) การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ได้กำหนดแผนต่าง ๆ เพื่อให้ภาคธุรกิจเอกชนจัดฝึกอบรมแก่แรงงานเพื่อยกระดับทักษะฝีมือแรงงาน นอกเหนือจากที่รัฐให้ความสนับสนุนงบประมาณและให้สถาบันการศึกษาทางเทคนิค (ITE) ร่วมกับภาคธุรกิจจัดฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ นั้นมีหลักสูตรด้านใดบ้างในการอบรมเพื่อยกระดับทักษะฝีมือแรงงาน และทางภาครัฐมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรอย่างไร และมากน้อยแค่ไหน

(6) ในการควมรวบสถาบันสายอาชีพในประเทศไทยประสบปัญหาการจัดการที่ขาดความเป็นเอกภาพในการบริหารที่พัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งประเทศสิงคโปร์เคยมีวิทยาลัยอาชีวศึกษากระจายตัวกว่า 10 แห่งและมีการสั่งยุบรวมกันเป็นวิทยาลัยใหญ่ 3 แห่ง ประเทศสิงคโปร์มีรูปแบบการดำเนินการในช่วงนั้นอย่างไร ประสบปัญหาในด้านใดบ้าง และมีการบริหารจัดการกับปัญหานั้นอย่างไร

(7) ประเทศสิงคโปร์ ปี ค.ศ.1992 รัฐบาลสร้างสถาบันเพื่อการศึกษาด้านเทคนิค (ITE) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิวัติการศึกษาสายอาชีพอย่างจริงจัง ซึ่งช่วงนั้นการศึกษาสายอาชีพถูกมองว่าเป็นทางเลือกสุดท้าย สำหรับนักเรียนที่ไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จในการเรียนต่อในระดับปริญญาตรี และมีภาพลักษณ์ในแง่ลบ ประเทศสิงคโปร์มีวิธีการในการพัฒนาภาพลักษณ์ของการศึกษาสายอาชีวศึกษาอย่างไร?

(8) ท่านประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนกับสถานศึกษาแต่ละแห่งอย่างไร มีเกณฑ์กลางในการประเมินผลหรือไม่ หากมีประกอบด้วยเกณฑ์อะไรบ้าง?

(9) หากลองประเมินความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาทั้งหมดท่านพอใจกับความสำเร็จที่ได้รับจากการปฏิรูปการศึกษาประมาณเปอร์เซ็นต์ และคิดว่ายังมีจุดไหนที่ควรจะพัฒนาเพิ่มเติม?

(10) สิ่งใดที่มีทิศทางในการปฏิรูปการศึกษาต่อไปอย่างไร?

2) กรอบประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มสถานศึกษาอาชีวศึกษา

(สถานศึกษาอาชีวศึกษาในประเทศไทย)

(1) ระบบการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคีซึ่งสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการร่วมมือกันในการพัฒนาการศึกษา สถาบันการศึกษามีวิธีการดำเนินการอย่างไรให้ประสบความสำเร็จทั้งตัวผู้เรียนและสถาบัน และพบปัญหาที่ต้องพัฒนาต่ออะไรบ้าง

(2) ปัจจุบันการเรียนในสายอาชีวศึกษานั้น มุมมองของสาธารณชนในวงกว้างยังมีทัศนคติในด้านลบต่อการเรียนอาชีวศึกษา ทางสถาบันมีวิธีการเสริมสร้างภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์การเรียนอาชีวศึกษาอย่างไรบ้าง

(3) การควบรวบอาชีวศึกษาภาครัฐและเอกชน ซึ่งการควบรวบเกิดจากความต้องการให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการบริหารราชการในกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) โดยการกรรโช้โครงสร้างการบริหารงานของสถาบันการศึกษาอาชีวเอกชน ซึ่งเดิมอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ให้มาอยู่ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ในส่วนของสถาบันการศึกษามีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงนี้อย่างไรบ้างและมากนักน้อยเพียงใด

(4) ปัญหาของคุณภาพระบบอาชีวศึกษาทั้งหลักสูตรอาชีวศึกษาถูกออกแบบมาไม่เหมาะสมกับความพร้อมของผู้เรียน และละเลยทักษะความรู้พื้นฐาน เนื้อหาหลักสูตรไม่เชื่อมโยงกับทักษะที่ต้องใช้ในโลกรการทำงานจริงและทางสถาบันมีแนวทางจัดการเรียนในอนาคตอย่างไร

(5) การพัฒนาครูแนะแนว ซึ่งจะมีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อสายสามัญและสายอาชีวศึกษา ทางสถานศึกษามีแนวทางการแนะแนวต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสายอาชีวศึกษาอย่างไร

(6) การออกกลางคันเป็นหนึ่งในอุปสรรคและปัญหาของการศึกษาอาชีวศึกษาในไทย ซึ่งอัตราการออกกลางคันมีอัตราที่สูง ทางสถานศึกษามีแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างไร

(สถานศึกษาอาชีวศึกษาในประเทศสิงคโปร์)

(1) นักเรียนที่จบออกไปแล้วตรงตามเป้าหมายที่ ITE ตั้งไว้ประมาณกี่เปอร์เซ็นต์?

(2) ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรใดเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานมากที่สุด?

(3) หลักสูตรที่เปิดสอนสายอาชีพมีหลักสูตรใดบ้าง และหลักสูตรอะไรที่นักเรียนเลือกเรียนมากที่สุด 10 อันดับ เพราะอะไร?

(4) ขอคำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับประกาศนียบัตรเสริม Modular Certificate of the NTC System และ Certificate of Competency (CoC) เนื่องจากไม่แน่ใจว่าข้อมูลที่ได้ถูกต้องหรือไม่?

(5) โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องและการฝึกอบรมมีหลักสูตรที่เปิดอบรมเป็นหลักสูตรอะไรบ้าง/สายอาชีพใดที่มีหลักสูตรเปิดอบรม?

(6) การกำหนดคุณสมบัติทักษะแรงงาน มีสายอาชีพใดบ้างที่ต้องกำหนดคุณสมบัติลักษณะแรงงาน และคุณสมบัติเหล่านั้นประกอบด้วยคุณสมบัติใดบ้าง?

3) กรอบประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มสถานประกอบการ

(1) ทางสถานประกอบการมีการสร้างความร่วมมือด้านทวิภาคีกับสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันใดหรือไม่

(2) ระบบการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคีซึ่งสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการร่วมมือกัน ในการพัฒนาการศึกษา ทางสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนร่วมกับ สถานศึกษาอย่างไรบ้าง

(3) โครงการสร้างความร่วมมือที่ สอศ.จับมือกับสถานประกอบการผลิตพัฒนากำลังคนอาชีวะป้อน สถานประกอบการ มีรายละเอียดและเป็นมาอย่างไร

(4) การกำหนดความก้าวหน้าทางอาชีพของตำแหน่งงานในสายอาชีวศึกษา ทางสถานประกอบการ กำหนดอย่างไร

(5) ปัญหาขาดแคลนแรงงานเข้าทำงาน เนื่องจากอัตราการลดลงของจำนวนนักศึกษาในสาย อาชีวศึกษา หรือปัญหานักศึกษาอาชีวศึกษาการจบในสาขาที่ไม่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ทางสถานประกอบการมีวิธีการบริหารจัดการกับปัญหาด้านแรงงานนี้ อย่างไร

(6) ช่วงที่ผ่านมา มีทางสถานประกอบการมีการรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเข้ารับฝึกงานกับทางสถาน ประกอบการหรือไม่ เป็นการดำเนินการของทางสถานประกอบการเองหรือว่าเป็นความร่วมมือร่วมกันกับทาง สถานศึกษา

(7) ปัญหาคุณภาพระบบอาชีวศึกษาทั้งหลักสูตรอาชีวศึกษาถูกออกแบบมาไม่เหมาะสมกับความพร้อม ของผู้เรียนและละเลยทักษะความรู้พื้นฐาน เนื้อหาหลักสูตรไม่เชื่อมโยงกับทักษะที่ต้องใช้ในโลกรการทำงานจริง ทางสถานประกอบการคิดว่าควรจะต้องมีการปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาระบบหลักสูตรการเรียนการสอนในระบบ อาชีวศึกษาอย่างไร

(8) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านอาชีวศึกษาในมุมมองของทางสถานประกอบการคือ อะไรและทางสถานประกอบการมีความเห็นให้ปรับปรุงในรูปแบบใด

4) กรอบประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มนักเรียนและผู้ปกครอง

(เด็กนักเรียน)

- (1) ท่านมีมุมมองอย่างไรกับการเรียนอาชีวศึกษา
- (2) ท่านได้รับการแนะแนวให้เรียนต่อจากสถาบันการศึกษาสายใด อย่างไรบ้าง
- (3) พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อของท่านหรือมาอย่างไร
- (4) เหตุผลที่ท่านเลือกเรียนสถาบันการศึกษานี้ท่านมีเกณฑ์ใดในการเลือกและตัดสินใจ
- (5) ในความเห็นของท่านความแตกต่างก่อนและหลังการเรียนอาชีวศึกษาเป็นอย่างไร
- (6) ท่านคาดหวังจากการเรียนจบสายอาชีวศึกษาอย่างไรบ้าง

(ผู้ปกครอง)

- (1) ท่านมีมุมมองอย่างไรกับการเรียนอาชีวศึกษา
- (2) บุตรหลานของท่านมีการปรึกษาจากการได้รับการแนะแนวให้เรียนต่อจากสถาบันการศึกษาสายใด อย่างไรบ้าง
- (3) ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อของบุตรหลานท่านมากน้อยเพียงใด
- (4) เหตุผลที่ท่านตัดสินใจสนับสนุนบุตรหลานให้เลือกเรียนสถาบันการศึกษานี้ท่านมีเกณฑ์ใดในการเลือกและตัดสินใจ
- (5) ความแตกต่างก่อนและหลังการเรียนอาชีวศึกษาของบุตรหลานท่าน ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร
- (6) ท่านคาดหวังจากการเรียนจบสายอาชีวศึกษาของบุตรหลานท่านอย่างไรบ้าง

3.4 การจัดการกับข้อมูลและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

การวิจัยครั้งนี้อาศัยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หรือการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) และอาศัยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อความ (Textual Analysis) เป็นวิธีการหลักในการทำความเข้าใจเอกสารและบทสัมภาษณ์จนไปถึงขั้นตีความและค้นหาความหมายที่อยู่เบื้องหลังและเบื้องลึกของเอกสารและบทสัมภาษณ์นั้น ๆ ที่รวบรวมมาได้ ซึ่งการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นเทคนิคสำหรับการตรวจสอบเนื้อหาหรือข้อมูลและสัญลักษณ์ที่อยู่ในเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือจากการถอดบันทึกการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมาย ในการวิเคราะห์เนื้อหาเราระบุประเด็นที่ต้องการจะวิเคราะห์ตามกรอบประเด็นคำถามในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นสร้างระบบสำหรับการบันทึกเนื้อหาเฉพาะด้านของเนื้อหา โดยอาจรวมถึงการนับความถี่คำหรือบริบทที่ปรากฏและวิเคราะห์อย่างมีแบบแผน ภายใต้หัวข้อใคร พูดว่าอะไรกับใคร และผลเป็นอย่างไร การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นเทคนิควิธีการวิเคราะห์และประมวลข้อมูลในด้านสื่อสารมวลชนจึงถือเป็นจุดกำเนิดของการวิเคราะห์เนื้อหา โดยเนื้อหาที่นำมาวิเคราะห์เป็นเรื่องราวต่าง ๆ ที่ปรากฏตามเอกสาร สิ่งพิมพ์ ประเภท หนังสือพิมพ์วารสาร หรือเนื้อหาที่มีการถ่ายทอดทางอากาศ ต่อมาเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาได้ขยายขอบข่ายไปยังสื่องานเขียนในรูป บทความ เรียงความ จดหมายเหตุ รวมทั้งเป็นเทคนิควิจัยที่มีการนำไปใช้ในสาขาวิชาอื่น ๆ รวมทั้งการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สำหรับหน่วยในการวิเคราะห์ เพื่อใช้แสดงปริมาณของการวิเคราะห์ จึงมักวิเคราะห์ออกมาเป็น หัวเรื่อง หัวเรื่องย่อยหัวข้อย่อย รวมทั้งปริมาณ (Neuman, 2014) ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบในการวิเคราะห์เนื้อหาจำแนกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

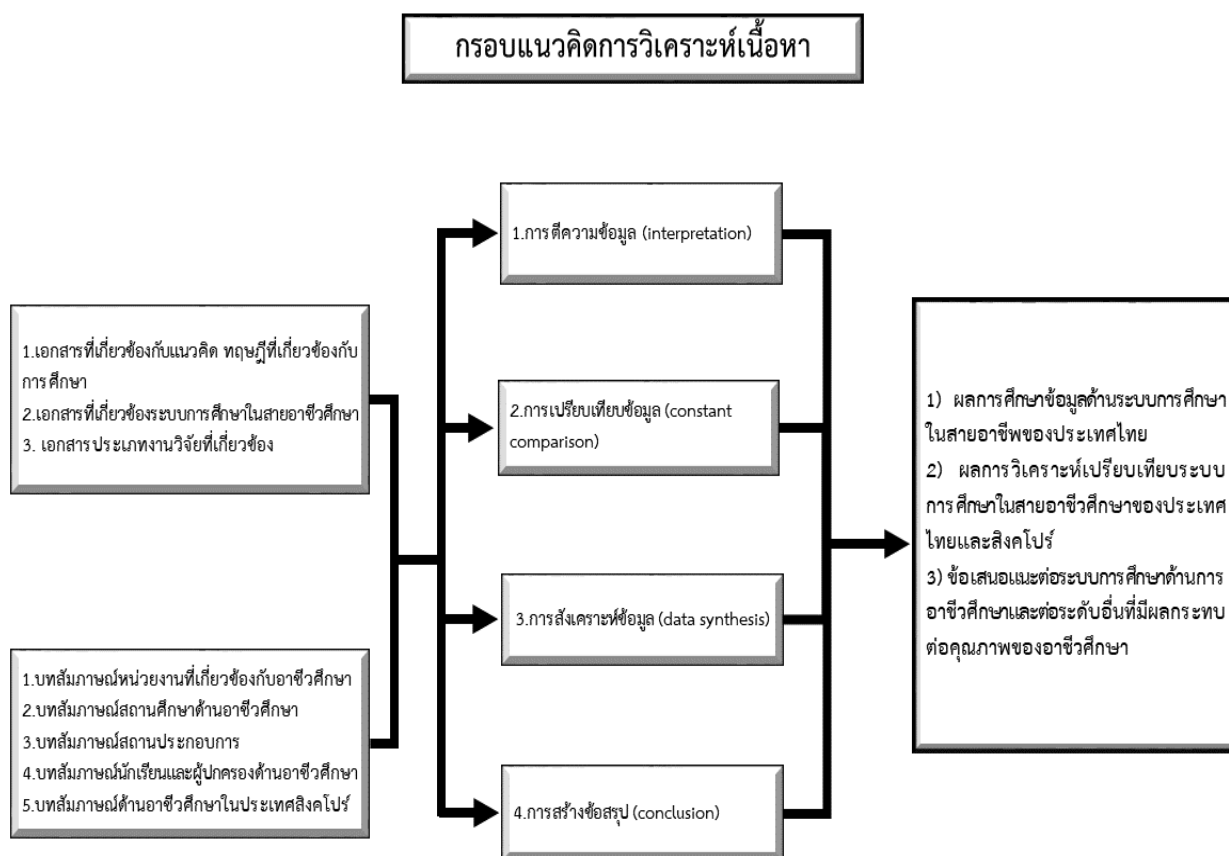
1) การตีความข้อมูล (Interpretation) จะเป็นการแสวงหาความหมายชั้นลึกจากข้อมูลเชิงคุณภาพมาแยกแยะและจัดประเภทให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

2) การเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison) คือ การค้นหาความเหมือนกันและความแตกต่างกันของคุณลักษณะ (Qualities) หรือคุณสมบัติ (Attributes) และนำมาประมวลผลเข้าด้วยกันถึงความเหมือนกันและความแตกต่าง เป็นการสังสมข้อค้นพบหรือข้อสรุปย่อย ๆ จากการเปรียบเทียบข้อมูล เพื่อสร้างเป็นข้อสรุปเกี่ยวกับลักษณะร่วมของข้อมูลหลักจากที่ได้ค้นพบความหมายชั้นลึกจากการตีความข้อมูลมาแล้ว

3) การสังเคราะห์ข้อมูล (Data Synthesis) เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการสรุปข้อมูลภาพรวมในขั้นสุดท้ายในวิธีแบบกระบวนการเชิงอุปนัย (Inductive Method) โดยเป็นการรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหมดอย่างเป็นรูปธรรมในลักษณะพรรณนาเพื่อสร้างข้อมูลเชิงนามธรรมในลักษณะของบทสรุป โดยเป็นการเชื่อมโยงไปสู่วัตถุประสงค์ของการวิจัย

4) การสร้างข้อสรุป (Conclusion) โดยผู้วิจัยดำเนินการเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้จากกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ผ่านมา และแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลเป็นรูปธรรมในลักษณะของการพรรณนา (Descriptive of the data) จากนั้นหาความสัมพันธ์ของแต่ละกลุ่มแต่ละประเด็น เพื่อสร้างบทสรุปของกระบวนการทางความคิดในภาพรวม (Holistic)

คณะผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความและการเปรียบเทียบข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปทำการสังเคราะห์ข้อมูล และหาข้อสรุปตามขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังที่จะแสดงให้เห็นเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

ภาพประกอบ 4 กรอบแนวคิดการวิเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4

ระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของไทย

4.1 พัฒนาการด้านการอาชีวศึกษาไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

แนวความคิดการจัดการศึกษาสายอาชีพมีมาตั้งแต่ยุคสมัยที่ประเทศไทยเริ่มมีอาชีพหัตถกรรมมากขึ้น นอกเหนือไปจากอาชีพกสิกรรม ระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาไทยเริ่มอย่างเป็นระบบเมื่อได้รับการบรรจุในโครงการศึกษา พ.ศ.2441⁷ เป็นการศึกษาพิเศษซึ่งหมายถึง การเรียนวิชาเฉพาะเพื่อให้เกิดความชำนาญ โดยในปี พ.ศ.2452 การจัดการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ โรงเรียนสามัญศึกษาสอนวิชาสามัญและโรงเรียนวิสามัญศึกษาสอนวิชาเพื่อออกไปประกอบอาชีพ เช่น แพทย์ วิศวกรรม ภาษาอังกฤษ พาณิชยการ ครู เป็นต้น ในปี พ.ศ.2453 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาแห่งแรก คือ โรงเรียนพาณิชยการที่ วัดมหาพฤฒารามและวัดราชบูรณะ ปี พ.ศ.2456 จัดตั้งโรงเรียนเพาะช่าง และปี พ.ศ.2460 จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรม

ต่อมา แผนการศึกษาแห่งชาติที่ถูกร่างขึ้นและมีผลบังคับใช้จริงได้ส่งผลต่อการกำหนดการศึกษาสายอาชีพให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยในแผนการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ.2475 ได้กำหนดว่าวิสามัญศึกษา ได้แก่ การศึกษาวิชาชีพซึ่งจัดให้เหมาะสมกับภูมิประเทศ เช่น กสิกรรม หัตถกรรม และพาณิชยการ เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับประกอบอาชีพการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมต่าง ๆ และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2479 ได้ปรากฏคำว่า "อาชีวศึกษา" เป็นครั้งแรกในระบบการศึกษาของประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ อาชีวศึกษาขั้นต้น กลาง และสูง ซึ่งรับนักเรียนจากโรงเรียนสามัญศึกษาของทุกระดับ พัฒนาการหลังจากนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สามารถเรียงลำดับช่วงเวลาสำคัญ ๆ ได้ดังนี้

ปี พ.ศ.2481: พระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการในสังกัดกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการ ในปัจจุบัน) ให้จัดตั้งกรมใหม่ขึ้น 2 กรม คือ 1) กรมสามัญศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาสายสามัญ และ 2) กรมวิชาการ มีหน้าที่จัดการศึกษาอื่น ๆ โดยแบ่งออกเป็น 4 กองย่อย ได้แก่ 1) สำนักงานเลขาธิการกรม 2) กองตำรา 3) กองสอบไล่ 4) กองอาชีวศึกษา ซึ่งกองอาชีวศึกษามีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนอาชีวศึกษา

ปี พ.ศ.2484: ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2484 ซึ่งตราขึ้นเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ.2484 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือ วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ.2484 กระทรวงธรรมการได้เปลี่ยนชื่อเป็น กระทรวงศึกษาธิการ และตั้งกรมอาชีวศึกษาขึ้นแทนกรม

⁷ โครงการศึกษา พ.ศ. 2441 เป็นแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับแรกของไทยยุค เริ่มในรัชสมัยของรัชการที่ 5 กล่าวถึงระบบการศึกษาของประเทศไทยโดยมีส่วนหนึ่งกล่าวถึงการศึกษาอาชีวศึกษาหรือสายอาชีพในชื่อการศึกษาพิเศษ

วิชาการ ส่วนกองวิชาการเป็นกอง ๆ หนึ่งในกรมอาชีวศึกษา ดังนั้น กรมอาชีวศึกษา จึงได้ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ.2484 ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

การแบ่งส่วนราชการของกรมอาชีวศึกษาในขณะนั้นแบ่งออกเป็น 3 กอง ได้แก่ 1) สำนักงานเลขานุการกรม 2) กองโรงเรียน ทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินการโรงเรียนอาชีวศึกษา 3) กองวิชาการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับหลักสูตรแบบเรียน ทะเบียน การสอบไล่ และการออกประกาศนียบัตร ช่วงระหว่างมหาสงครามเอเซียบูรพา การอาชีวศึกษาได้รับผลกระทบจากภัยสงคราม ก่อให้เกิดการขาดแคลนอุปกรณ์ การสอนนักเรียนต้องหลบภัย จำนวนครูและนักเรียนน้อยลง จนกระทั่งภาวะสงครามสงบลง รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น โดยในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2494 การอาชีวศึกษาได้ถูกแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาชั้นสูง โดยในแต่ละระดับกำหนดเวลาเรียนไม่เกิน 3 ปี

ปี พ.ศ.2495: ได้มีพระราชกฤษฎีกาการจัดวางระเบียบราชการในกรมอาชีวศึกษา แบ่งส่วนราชการออกเป็น 7 กอง ประกอบด้วย 1) สำนักงานเลขานุการกรม 2) กองโรงเรียนการช่าง 3) กองโรงเรียนพาณิชย์และอุตสาหกรรม 4) กองโรงเรียนเกษตรกรรม 5) กองวิทยาลัยเทคนิค 6) กองส่งเสริมอาชีพ 7) กองออกแบบและก่อสร้าง นอกจากนี้ในปี พ.ศ.ดังกล่าวได้ริเริ่มจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคหลัก 4 แห่งทั่วประเทศ คือ วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพเป็นแห่งแรกในปี พ.ศ.2495 วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ในจังหวัดสงขลาเป็นแห่งที่ 2 ในปี พ.ศ.2497 วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือในจังหวัดนครราชสีมาเป็นแห่งที่ 3 ในปี พ.ศ.2499 และวิทยาลัยเทคนิคภาคเหนือในจังหวัดเชียงใหม่เป็นแห่งที่ 4 ในปี พ.ศ.2500

ปี พ.ศ.2499: การอาชีวศึกษาได้ถูกพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ โดยโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลายแห่งได้รับอนุมัติให้เปิดสอนในระดับอาชีวศึกษาชั้นสูงและโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงเฉพาะวิชาอีกหลายแห่งได้จัดตั้งขึ้นเพื่อรับนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสายสามัญเข้าศึกษาต่อ

ปี พ.ศ.2501: กรมอาชีวศึกษาได้รับความช่วยเหลือจากองค์การ SEATO⁸ โดยมหาวิทยาลัยฮาวาย ในการปรับปรุง หลักสูตรตามโครงการฝึกช่างฝีมือและฝึกกอบบรมครูวิชาช่างก่อสร้าง ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ และช่างเชื่อมโลหะ โดยมีโรงเรียนการช่าง 18 แห่ง เข้าร่วมโครงการ ในระยะแรกแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีที่ 1-3 มีจำนวนลดลง แต่ในระดับมัธยมศึกษา

⁸ ซีโต้ (South – East Asia Collection Defence Treaty : SEATO) คือ องค์การของสนธิสัญญาการป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สปอ.) การลงนามในสนธิสัญญามีขึ้นเมื่อวันที่ 8 กันยายน ค.ศ. 1954 ที่กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ จึงรู้จักกันในอีกชื่อหนึ่งว่ากติกามะนิลา (Manila Pact) ส่วนซีโต้ก่อตั้งขึ้นในระหว่างการประชุมคณะมนตรีสนธิสัญญาในกรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 23 – 25 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1955 สมาชิกองค์การประกอบด้วย ไทย สหรัฐอเมริกา ฟิลิปปินส์ ปากีสถาน ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อังกฤษ และฝรั่งเศส ระบบพันธมิตรนี้ถูกผลักดันโดยสหรัฐที่ต้องการเครื่องมือสกัดกั้นการขยายตัวของฝ่ายคอมมิวนิสต์ และยกเลิกอย่างเป็นทางการมีขึ้นในวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ. 1977 (สถาบันพระปกเกล้า)

ตอนปลายปีที่ 4 จำนวนนักเรียนในประเภทช่างอุตสาหกรรมมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งต้องเปิดการเรียนการสอนใน 2 ผลัด

ปี พ.ศ.2508: กรมอาชีวศึกษาได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ในการก่อตั้งวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น

ปี พ.ศ.2509: ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การยูนิเซฟในการปรับปรุงโรงเรียนการช่างสตรี จำนวน 35 แห่ง ทั้งในด้านหลักสูตร การเรียนการสอนและครุภัณฑ์ โดยเฉพาะ

ปี พ.ศ.2510: กรมอาชีวศึกษาได้มีหน่วยงานโครงการเงินกู้ธนาคารโลกเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา มีหน้าที่ประสานงานระหว่างโรงเรียนในโครงการประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม รวม 25 แห่งกับกรมอาชีวศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ

ปี พ.ศ.2512: รัฐบาลไทยได้รับความช่วยเหลือจากประเทศออสเตรเลียในการจัดตั้งโรงเรียนเทคนิคสตัทท์ทิม จังหวัดชลบุรี สถานศึกษาหลายแห่งได้รับการพัฒนาและเปิดสอนจนถึงระดับ ปวส. โดยในปี พ.ศ.2512 ได้รับการยกฐานะจากโรงเรียนเป็นวิทยาลัย ซึ่งแห่งแรกคือวิทยาลัยพาณิชยการพระนคร จนถึงปี พ.ศ.2522 กรมอาชีวศึกษามีวิทยาลัยอยู่ในสังกัด จำนวน 90 แห่ง ในจำนวนสถานศึกษาทั้งสิ้น 159 แห่ง

ปี พ.ศ.2513: มีการรวมโรงเรียนการช่างสตรีและโรงเรียนการช่าง 4 จังหวัด คือ อ่างทอง ราชบุรี บุรีรัมย์ และพัทลุง

ปี พ.ศ.2514: ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า โดยรวมวิทยาลัยเทคนิคธนบุรี วิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ วิทยาลัยโทรคมนาคม และวิทยาลัยช่างก่อสร้างในสังกัดกรมอาชีวศึกษาไปรวมเป็นสถาบันและเปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 217 พ.ศ.2515 ให้โอนโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ 36 แห่งของกรมอาชีวศึกษาไปกรมสามัญ

ปี พ.ศ.2515: มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการอีกครั้ง เมื่อมีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 172 ปี พ.ศ. 2515 ได้แบ่งส่วนราชการในสังกัดกรมอาชีวศึกษาออกเป็น 9 กองคือ 1) สำนักงานเลขานุการกรม 2) กองวิทยาลัย 3) กองโรงเรียน 4) กองแผนงาน 5) กองการเจ้าหน้าที่ 6) กองคลัง 7) กองออกแบบและก่อสร้าง 8) กองบริการเครื่องจักรกล 9) หน่วยศึกษานิเทศก์

ปี พ.ศ.2516-2520: มีโครงการเงินกู้ธนาคารพัฒนาเอเชีย(ADB⁹) เพื่อพัฒนาวิทยาลัยเทคนิค 4 แห่ง (กรุงเทพ สงขลา เชียงใหม่ และ นครราชสีมา) ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ พัฒนาคู และอาคารสถานที่ใน 6 สาขาวิชา คือ อิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า ก่อสร้าง เครื่องกล เทคนิคโลหะ และช่างยนต์

⁹ ธนาคารพัฒนาเอเชีย (อังกฤษ: Asian Development Bank; ย่อ: ADB) เป็นสถาบันการเงินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนระบบเศรษฐกิจ และการพัฒนาของประเทศแถบเอเชียและแปซิฟิก ผ่านการให้เงินกู้ และความสนับสนุนด้านเทคนิค ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2509 โดยความช่วยเหลือของสหประชาชาติ มีประเทศเข้าร่วมก่อตั้ง 32 ประเทศ จนถึงปัจจุบันมีประเทศสมาชิกทั้งสิ้น 67 ประเทศ เป็น 48 ประเทศในภูมิภาค และ 19 ประเทศจากพื้นที่อื่น (ธนาคารพัฒนาเอเชียและประเทศไทย, 2561)

ปี พ.ศ.2518: ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาขึ้นโดยแยกวิทยาลัย 28 แห่งออกจากกรมอาชีวศึกษาเปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี และได้โอนศูนย์ฝึกต่อเรือหนองคายของสำนักงานพลังงานแห่งชาติมาอยู่ในสังกัดกรมอาชีวศึกษา โดยเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนอุตสาหกรรมต่อเรือหนองคาย

ปี พ.ศ.2519: รวมโรงเรียนเทคนิค โรงเรียนอาชีวศึกษา โรงเรียนการช่างใน 65 วิทยาเขต และยกฐานะโรงเรียนเกษตรกรรม 12 แห่งเป็นวิทยาลัย

ปี พ.ศ.2520: จัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรรม 10 แห่ง ปี พ.ศ.2521-2527 มีโครงการเงินกู้ธนาคารโลก จัดตั้งศูนย์ฝึกวิชาชีพ 12 แห่งในแต่ละเขตการศึกษา

ปี พ.ศ.2522: ได้มีการโอนวิทยาลัยเกษตรเจ้าคุณทหารไปสังกัดสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) และจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาอาชีวศึกษา ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค(ปวท.) รับนักเรียนผู้จบมัธยมศึกษา ตอนปลาย โปรแกรมวิชาสามัญเข้าเรียนวิชาชีพ เป็นเวลา 2 ปี

ปี พ.ศ.2523: ได้มี "พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2523 กำหนดให้มี 10 หน่วยงาน ให้เกิดหน่วยงานใหม่จากเดิม คือ กองวิทยาลัย และกองโรงเรียนเป็นกองใหม่ คือ กองวิทยาลัยเกษตรกรรม กองวิทยาลัยเทคนิค และกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา

ปี พ.ศ.2524: ได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ.2524 ต่อมาได้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง พ.ศ.2527 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค พ.ศ.2527

ปี พ.ศ.2528: มีการส่งเสริมแนวคิด"การอาชีวศึกษา ครบวงจร" และได้มีการจัดตั้ง "สำนักงานโครงการพิเศษ" เป็นหน่วยงานภายในมีหน้าที่ประสานงานกับสำนักงานโครงการพิเศษและรับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและงานพัฒนาชนบท และปี พ.ศ.2530 ได้มีการจัดตั้ง "วิทยาลัยการอาชีพ" ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารและแม่ฮ่องสอน โดยมีเป้าหมายที่จะจัดการศึกษาทุกประเภทวิชาชีพและทุกหลักสูตร ทั้งในและนอกระบบการศึกษา

ปี พ.ศ.2531: รัฐบาลไทยรับความช่วยเหลือจากรัฐบาลเยอรมันเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาในระบบการศึกษาในรูปแบบทวิภาคี

ปี พ.ศ.2532-2533: The United Nation Development Programme (UNDP) ให้ความช่วยเหลือในการจัดตั้งสถาบันพัฒนาครูอาชีวศึกษา

ปี พ.ศ.2533: รัฐบาลเดนมาร์กได้ให้ความช่วยเหลือเงินกู้ยืมเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาเกษตร ตลอดจนประเทศอื่นในแถบทวีปยุโรป เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ออสเตรเลีย อังกฤษ และอิตาลี ในการช่วยเหลือสถานศึกษาประเภทช่างอุตสาหกรรม นอกจากนี้หน่วยงานหรือองค์กรอื่นต่างประเทศที่ได้ให้ความช่วยเหลือ เช่น สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program UNDP), องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization ILO), องค์การการศึกษา

วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization UNESCO) เป็นต้น รวมถึงการได้รับความช่วยเหลือจากประเทศออสเตรเลีย ญี่ปุ่น คานาดา องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศแห่งแคนาดา (Canadian International Development Agency CIDA) และการได้รับอาสาสมัครจากออสเตรเลีย เยอรมนี ญี่ปุ่น และอังกฤษ ในการให้ความร่วมมือต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาและแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านอาชีวศึกษา และในปี พ.ศ.2533 ได้ประกาศใช้หลักสูตร ประกาศนียบัตร ครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.)

ปี พ.ศ.2533-2535: มีผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาเป็นจำนวนมาก จึงจัดตั้งสถานศึกษาเพิ่ม 20 แห่ง พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2535 ได้ถูกประกาศและกำหนด ใช้แบ่งส่วนราชการออกเป็น 11 หน่วยงาน โดยเพิ่มสถาบันพัฒนาครูอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานอิสระระดับกอง

ปี พ.ศ.2535-2539: ได้มีโครงการจัดตั้งวิทยาลัยเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 93 แห่ง เฉพาะโครงการจัดตั้ง วิทยาลัยการอาชีพระดับอำเภอ 60 แห่ง วิทยาลัยสารพัดช่าง 25 แห่ง และอีก 8 แห่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อขยาย โอกาสทางการศึกษาวิชาชีพไปสู่ท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาชนบทเพื่อผลิตกำลังคนด้านวิชาชีพในระดับช่าง กึ่งฝีมือและช่างเทคนิคให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศ

ปี พ.ศ.2536-2543: รัฐบาลไทยได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลญี่ปุ่น ในการพัฒนาการผลิตกำลังคน สาขาวิชาแมคคาทรอนิกส์ (Mechatronics) ที่วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน

ปี พ.ศ.2537: มีโครงการเงินกู้กองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจโพ้นทะเลแห่งญี่ปุ่น (Overseas Economic Cooperation Fund, JAPAN) โดยได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ.2537 เพื่อพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์และบุคลากรในสถานศึกษา 20 แห่ง

ปี พ.ศ.2538: กรมอาชีวศึกษาได้พัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศของกรมอาชีวศึกษาและ การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทางไกล

ปี พ.ศ.2537-2539: รัฐบาลไทยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลเบลเยียมในการพัฒนาการผลิต กำลังคน สาขาวิชาเทคนิคการผลิตและพัฒนาสื่อการสอน

ปี พ.ศ.2540: การอาชีวศึกษาได้รับความสนใจอย่างมาก โดยรัฐบาลให้การสนับสนุนจัดตั้งวิทยาลัย การอาชีพ 70 แห่ง วิทยาลัยเทคนิค 19 แห่ง และวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว 2 แห่ง ได้มีพระราช กฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) กำหนดให้สถาบันเทคโนโลยีปทุม วันเป็นส่วนราชการของกรมอาชีวศึกษาและกำหนดอำนาจหน้าที่ให้กรมอาชีวศึกษาจัดและส่งเสริมการศึกษา วิชาชีพในระดับปริญญาตรี อนุปริญญา ประกาศนียบัตรหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรพิเศษ รวมถึง พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน

ปี พ.ศ.2541: ได้กำหนดให้สถาบันเทคโนโลยีปทุมวันมีอำนาจจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสถานศึกษาที่จัดหลักสูตรระดับปริญญาหรือเทียบเท่า ได้แก่หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปทส.) และปริญญาตรีในการเปิดสอนเป็นไปตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด

ปี พ.ศ.2542: ได้รับโครงการเงินยืมจากรัฐบาลเดนมาร์กเพื่อพัฒนาอาชีพเกษตรตามโครงการปรับปรุงรูปแบบโครงสร้างสถานศึกษาเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะปฏิบัติ และจัดหาเครื่องมือ-อุปกรณ์ เครื่องจักรกล และเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้นักเรียน นักศึกษา ในการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร รวมถึงการขยายผลให้แก่ เกษตรกรท้องถิ่น ตลอดจนพัฒนาบุคลากร หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษาเกษตร การพัฒนาอาชีวศึกษาได้พัฒนาเป็นลำดับ โดยพิจารณาถึงระบบการประกันคุณภาพอาชีวศึกษา การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การเทียบโอนหน่วยกิตสะสม การขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนและการพัฒนาบุคลากร ครู อาจารย์อาชีวศึกษา ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนรวมถึงต่างประเทศ

ปี พ.ศ.2546: วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ.2546 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ปี พ.ศ.2556: คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (กอส.) มีการดำเนินการกิจ 4 ด้านหลัก คือ 1) ส่งเสริมให้เกิดการเรียนสายอาชีวะมากขึ้น 2) เร่งรัดคุณภาพ 9 สาขาที่เป็นวาระสำคัญของรัฐบาลเป็นพิเศษ 3) นำระบบ E-Office มาใช้บริหารงาน 4) จัดตั้งกองทุนอาชีวศึกษา

ปี พ.ศ.2557: กระทรวงศึกษาธิการมีแนวทางในการปรับโครงสร้าง โดยแยกสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาหรือ สอศ. ที่ดูแลสถาบันการศึกษาอาชีวะทั่วประเทศออกจากกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงานและจัดหลักสูตรการศึกษาสายอาชีวะร่วมกับประเทศพันธมิตรซึ่งเป็นสมาชิก AEC โดยเริ่มจากความร่วมมือแบบพหุภาคีระหว่างอาชีวศึกษาของไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเวียดนาม

ในปี พ.ศ.2559: มีนโยบายการควมรวมอาชีวศึกษาภาครัฐและเอกชน โดยการการรื้อโครงสร้างการบริหารงานของสถาบันการศึกษาอาชีวะเอกชน ซึ่งเดิมอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ให้มาอยู่ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

ปี พ.ศ.2561: เกิดปัญหาการควมรวมอาชีวศึกษาภาครัฐและเอกชน จากนโยบายการควมรวมอาชีวศึกษาภาครัฐและเอกชนในปี พ.ศ.2559 ซึ่งวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนย้ายสังกัดจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) มาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และมีการเปิดหลักสูตรอาชีวะพรีเมียม ใน 6 สาขาวิชา ที่จับคู่สอนกับวิทยาลัยต่างประเทศทั้งจีน ญี่ปุ่น และเยอรมัน

เริ่มภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โดยได้มีการประชุมโครงการเพื่อยกระดับคุณภาพหลักสูตรอาชีวศึกษา ตามนโยบายรัฐ หรือ "อาชีวะพรีเมียม" ซึ่งที่ประชุมได้ข้อสรุปว่า ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จะเปิดรับ นักศึกษาหลักสูตรอาชีวะพรีเมียม จำนวนทั้งสิ้น 6 สาขาวิชา โดย 5 สาขาเปิดใน 19 วิทยาลัย ดังนี้

1. สาขาระบบขนส่งทางราง เป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เรียน 3 ปี เปิดสอนใน 4 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพ (วก.) บ้านไผ่, วิทยาลัยเทคนิค (วท.) สุราษฎร์ธานี, วท.วาปีปทุม และ วท.ชลบุรี โดยมีกลุ่มวิทยาลัยคู่ความร่วมมือ ประกอบด้วย วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาการรถไฟหัวฮั่น วิทยาลัย และวิทยาลัยอาชีวศึกษาการรถไฟเหียนจิ้น วิทยาลัยเทคนิคการรถไฟความเร็วสูงหนานหนาน และวิทยาลัยการคมนาคมขนส่งสาธารณะฉงชิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน

2. สาขาเมคคาทรอนิกส์และหุ่นยนต์ เป็นหลักสูตรระดับ ปวส. เรียน 2 ปีครึ่ง เปิดสอนใน 2 วิทยาลัย ได้แก่ วท.พระนครศรีอยุธยา และ วท.มีนบุรี จับคู่ความร่วมมือกับ วิทยาลัยเทคนิคและอาชีวศึกษาเหียนจิ้นไป๋ ห่าย สาธารณรัฐประชาชนจีน, นอกจากนี้ สถาบันโคเซ็น ประเทศญี่ปุ่น จะจับคู่กับ วท.สุรนารี สอนสาขาเมคคาทรอนิกส์และหุ่นยนต์ และจับคู่กับวิทยาลัยอาชีวศึกษาเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ชลบุรี สาขาหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นหลักสูตร ปวส. เรียน 5 ปีต่อเนื่อง รับเด็กจบมัธยมศึกษาปีที่ 3

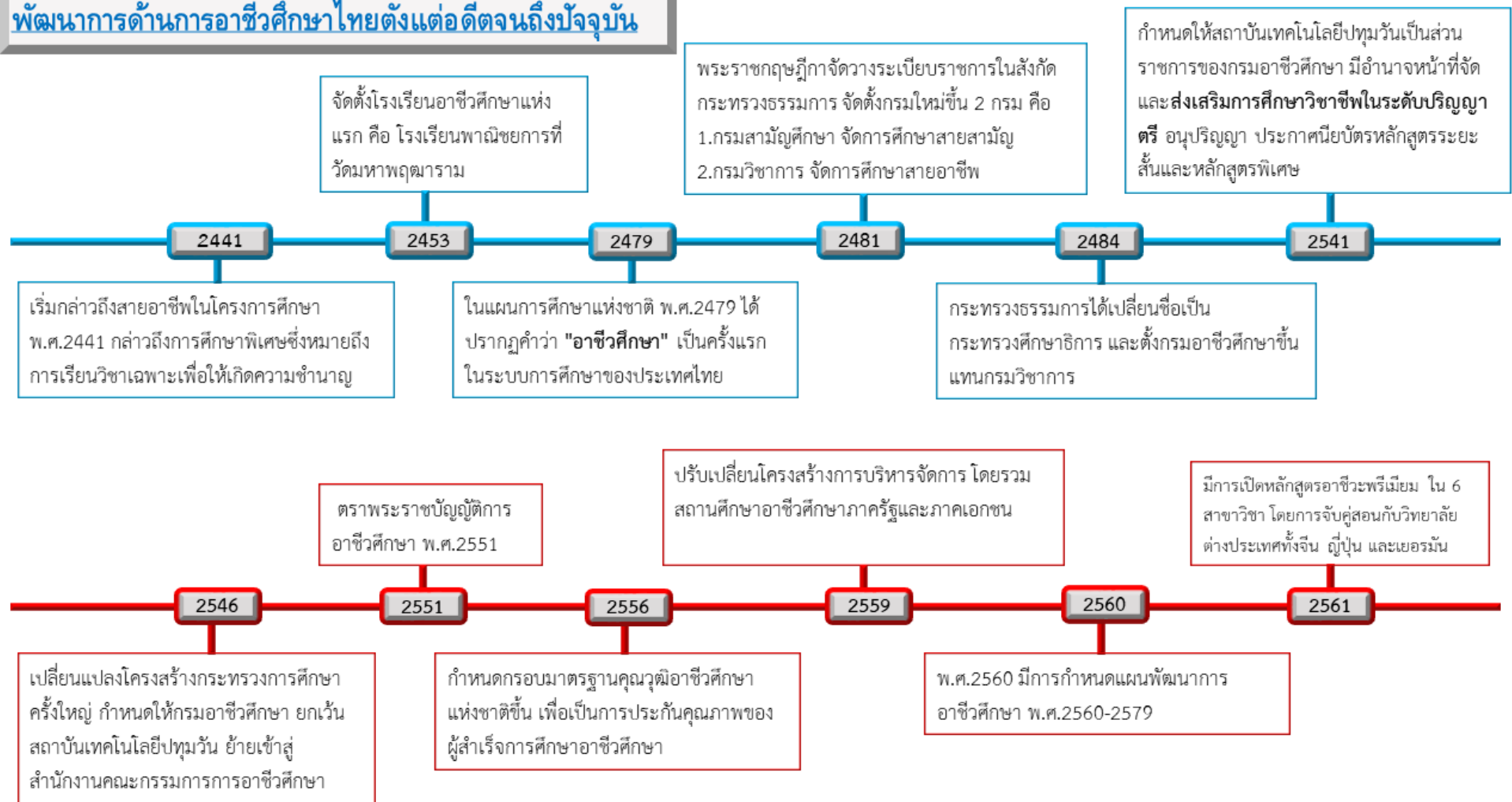
3. สาขาช่างอากาศยาน หลักสูตรระดับ ปวส. เรียน 2 ปีอิงมาตรฐานสากลองค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization: ICAO) สอนใน 6 วิทยาลัย ได้แก่ วท.ถลาง, วท.สัตหีบ, วท.ดอนเมือง, วท.สมุทรปราการ, วท.อุบลราชธานี และ วท.ขอนแก่น จับคู่ความร่วมมือกับ สถาบันการบินพลเรือน และสถานประกอบการในประเทศ

4. สาขาหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม หลักสูตร ปวส. เรียน 2 ปี เปิดสอนใน 4 วิทยาลัย ได้แก่ วท.สมุทรสงคราม, วท.สมุทรสาคร, วท.สระบุรี และ วท.สุพรรณบุรี จับคู่ความร่วมมือกับ มหาวิทยาลัยในประเทศเยอรมัน ซึ่งองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมันจะดำเนินการคัดเลือกมหาวิทยาลัยให้

5. สาขาโลจิสติกส์ เปิดสอนระดับ ปวส. เรียน 2 ปีครึ่ง สอนใน 1 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี จับคู่ความร่วมมือกับ Chongqing City Management College: CCMC สาธารณรัฐประชาชนจีน

6. สาขาสมาร์ตฟาร์มเมอร์ จะดำเนินการในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทุกแห่ง (สำนักงานรัฐมนตรี, 2561) นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังได้วางแนวทางปฏิรูปอาชีวศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพหลักสูตรอาชีวศึกษาตามนโยบายรัฐ หรือ "อาชีวะพรีเมียม" โดยจะนำร่องเปิดหลักสูตรในสาขาวิชาที่ตอบโจทย์ ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อยกระดับวิทยาลัยอาชีวะ โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาจากต่างประเทศที่มีหลักสูตรการเรียนการสอนและมาตรฐานเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน ที่สำคัญสถานที่ฝึกงานของนักศึกษาต้องเข้าไปเรียนได้จริง ในสถานที่จริงเครื่องมือจริง และอุปกรณ์จริง ไม่ใช่เป็นความร่วมมือทางวิชาการหรือการส่งบุคลากรมาสอนในวิทยาลัยอาชีวะเท่านั้น อีกทั้งภาคอุตสาหกรรมจะเข้าร่วมจัดทำหลักสูตรร่วมกัน มีกระบวนการสอนและการประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อให้ได้เด็กตรงใจ มีคุณภาพตามที่ต้องการ (สำนักงานรัฐมนตรี, 2561)

พัฒนาการด้านการอาชีวศึกษาไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ภาพประกอบ 5 พัฒนาการด้านการอาชีวศึกษาไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

4.2 เป้าหมาย กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ด้านอาชีวศึกษาในอนาคต

1) แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579

แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579

จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560–2579) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560–2579 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560–2564)

แนวคิดการจัดการอาชีวศึกษา

การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในระดับฝีมือ (ปวช.) ระดับเทคนิค (ปวส.) ระดับเทคโนโลยี (ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ) และการฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพระยะสั้นและระยะยาว ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับปรัชญาการอาชีวศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการอาชีวศึกษาในแต่ละระดับ

ค่านิยมอาชีวศึกษา

ในการจัดการอาชีวศึกษามีค่านิยมที่เป็นเป้าหมายหลักในการปลูกฝังที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ คุณธรรม (Merit) คุณภาพ (Quality) ความร่วมมือ (Collaboration) ความเป็นมืออาชีพ (Professional)

วิสัยทัศน์

แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560–2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่เป็นความคาดหวังตามเจตนารมณ์ของการจัดการอาชีวศึกษา ไว้ดังนี้ “ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ มีคุณธรรม คุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ”

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นพลเมือง โดยเน้นการปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธีส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

เป้าหมาย ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขการทะเลาะวิวาท การสร้างความรุนแรง และภัยคุกคามรูปแบบใหม่สำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษา

เป้าหมาย ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความรู้และได้รับการดูแลป้องกันภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่

กลยุทธ์ที่ 3 ขับเคลื่อนอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

เป้าหมาย ผู้เรียนอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 4 ขับเคลื่อนอาชีวศึกษาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

เป้าหมาย ผู้เรียนอาชีวศึกษาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 5 ขับเคลื่อนอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

เป้าหมาย ผู้เรียนอาชีวศึกษาพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

กลยุทธ์ที่ 1 ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของภาคผู้ใช้ และการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ

เป้าหมาย กำลังคนอาชีวศึกษามีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะทาง

เป้าหมาย การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะทาง

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการวิจัย สิ่งประดิษฐ์นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ด้านอาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่าทางเศรษฐกิจ

เป้าหมาย การวิจัย สิ่งประดิษฐ์นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ด้านอาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพอย่างเต็มศักยภาพ

เป้าหมาย กำลังคนด้านการอาชีวศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ สู่ประเทศไทย 4.0

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษาให้มีศักยภาพ

เป้าหมาย ครูและบุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษามีศักยภาพในการพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาที่ตรงกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

เป้าหมาย หลักสูตรอาชีวศึกษามีการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างหลากหลายตามความต้องการในการพัฒนาประเทศ

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการพัฒนาความร่วมมือในการเพิ่มศักยภาพกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

เป้าหมาย พัฒนาความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อเพิ่มศักยภาพกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไปและสมรรถนะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมในด้านการอาชีวศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมในการศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ

เป้าหมาย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มทุกพื้นที่ และทุกระดับ การศึกษาได้รับบริการทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาอย่างมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศด้านการอาชีวศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน

เป้าหมาย ระบบฐานข้อมูลรายบุคคลของผู้เรียนอาชีวศึกษาที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการอาชีวศึกษา การติดตามและประเมินผล

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีจิตสำนึก ทักษะคิด ค่านิยม ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย ผู้เรียนอาชีวศึกษามีจิตสำนึก ทักษะคิด ค่านิยม ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมาย ผู้เรียนอาชีวศึกษาสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล

เป้าหมาย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หน่วยงานในสังกัดสถาบันอาชีวศึกษา และสถานศึกษา มีระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องรองรับกับการพัฒนาประเทศ

เป้าหมาย นวัตกรรมการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสอดคล้องรองรับกับการพัฒนาประเทศ

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

เป้าหมาย เครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา และตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในการอาชีวศึกษาทุกระดับการศึกษา

เป้าหมาย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในการอาชีวศึกษาทุกระดับ

2) ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

- 1) ยกระดับคุณภาพผู้เรียนเข้าสู่มาตรฐานสากล
- 2) เพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพให้เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ
- 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดอาชีวศึกษา
- 4) เพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการให้มีมาตรฐานและคุณภาพโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

นโยบายการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

มิติที่ 1 การสร้างโอกาสทางการศึกษา “เรียนฟรีมีงานทำ มีรายได้ระหว่างเรียน”

- 1) พัฒนาศูนย์อบรมอาชีวศึกษา
- 2) เทียบโอนประสบการณ์สายอาชีพจบ ปวช. ได้ใน 8 เดือน
- 3) จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา
- 4) จัดตั้งและขยายศูนย์ซ่อมสร้าง เพื่อชุมชน Fix It Center
- 5) ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน สนับสนุน OTOP
- 6) ขยายให้มีผู้เรียนอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น
- 7) ลดการออกกลางคัน
- 8) ขยายโอกาสในการศึกษาด้านอาชีวศึกษาถึงระดับปริญญาตรีสายปฏิบัติการ
- 9) สอนวิชาชีพ เพื่อคนพิการในสถานศึกษา
- 10) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่อนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 11) จัดอาชีวศึกษาและพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ในกลุ่มพื้นที่ชายแดนภาคใต้

มิติที่ 2 การพัฒนาคุณภาพ “ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ปฏิรูปการสอบ ให้ทันกับยุคสมัยอย่างมีคุณภาพ”

ด้านคุณภาพผู้เรียน

- 1) เร่งยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- 2) ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 3) ปรับปรุงหลักสูตรอาชีวศึกษาทุกระดับ
- 4) ยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยอิงผลการประเมินระดับชาติ (V - Net) และการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ
- 5) พัฒนาแนวทางการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง
- 6) ร่วมมือกับภาคเอกชน ในการเรียนการสอน และฝึกงานในสถานประกอบการ
- 7) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยกิจกรรมองค์การวิชาชีพ การบริการสังคม จิตอาสาและกีฬา

ด้านคุณภาพสถานศึกษา

- 1) พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน
- 2) ยกระดับมาตรฐานสถานศึกษา โดยอิงผลการประเมินของ สมศ.ด้านคุณภาพการเรียนการสอน
- 3) วิจัยปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้สู่การเป็นผู้ประกอบการ
- 4) ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมของผู้เรียนและผู้สอน
- 5) ส่งเสริมนวัตกรรม การจัดการอาชีวศึกษา
 - โรงเรียนเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ (Project Based Learning และการประดิษฐ์คิดค้น)
 - ศึกษาค้นคว้า
 - วิทยาลัยเทคนิคบาตาPUT (Constructionism)
 - วิทยาลัยการท่องเที่ยวกลาง
- 6) จัดการเรียนการสอน English Program และ Mini English Program ด้านอาชีวศึกษา
- 7) นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน

ด้านคุณภาพครู

- 1) กำหนดมาตรฐานสมรรถนะครูอาชีวศึกษา
- 2) พัฒนาครู โดยใช้เครือข่าย/สมาคมวิชาชีพ
- 3) พัฒนาระบบนิเทศภายใน
- 4) เร่งยกระดับวิทยฐานะ

มิติที่ 3 การสร้างประสิทธิภาพในด้านการบริหารจัดการ “การบริหารจัดการเป็นที่ยอมรับเชื่อมั่น มีเอกภาพ ใช้เทคโนโลยีสนับสนุน”

- 1) พัฒนาระบบฐานข้อมูล สนับสนุนการวางแผนและการพัฒนาคุณภาพ
- 2) นำระบบ ICT มาใช้เพื่อการบริหารจัดการ
- 3) บริหารงานบุคคล โดยใช้หลักธรรมาภิบาล
 - ดูแลและแก้ปัญหาครูจ้างสอนและใบประกอบวิชาชีพ
 - สร้างขวัญ กำลังใจ และจิตสำนึกในความเป็นเจ้าขององค์กร
- 4) ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
- 5) จัดสรรงบประมาณ / ทรัพยากรอย่างเหมาะสม
 - ครุภัณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐาน
 - สถานศึกษาขนาดเล็ก
- 6) กระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ

มิติที่ 4 ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา“เพิ่มทักษะวิชาชีพ ด้วยความร่วมมือในและต่างประเทศ”

- 1) จัดตั้งกองทุนอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาและฝึกอบรมวิชาชีพ
- 2) เพิ่มการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีทุกระดับ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งในและต่างประเทศ
- 3) ขยายความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนในรูปแบบต่าง ๆ ในการพัฒนานักศึกษา พัฒนาครู พัฒนาการเรียนการสอนร่วมกับประเทศในอาเซียน พัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ม.ป.ป.)

3) ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบายยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ 15 ปี (พ.ศ.2555-2569)

โดยมุ่งปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนและกระบวนการจัดอาชีวศึกษาให้เกิดคุณภาพ ทั้งในด้าน

- 1) สารสนเทศสำคัญที่จะเป็นตัวบ่งชี้แนวทางการพัฒนากำลังคนในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับจังหวัด
 - 2) ให้ความสำคัญกับครู และผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ โดยมุ่งเพิ่มพูน ชีตความสามารถของครูในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 3) ยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับสถานประกอบการโดยเน้นความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี และการฝึกงาน
 - 4) เตรียมความพร้อมกำลังคนรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในส่วนของ การตั้งรับและเชิงรุกได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถทางภาษา และสมรรถนะกำลังคนอาชีวศึกษาให้มีมาตรฐานในระดับสากล
- คณะกรรมการฯ ได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ของการพัฒนา ประกอบด้วย 4 นโยบาย 10 ยุทธศาสตร์ 28 กลยุทธ์ และ โครงการ 93 โครงการ

นโยบายที่ 1: มุ่งสร้าง/ผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา ให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน

เป้าหมาย: ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาภายใต้ บริบทความร่วมมือกับสถานประกอบการให้ได้ ตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองและฝึกอบรมวิชาชีพกำลังคนอาชีวศึกษาที่อยู่นอกระบบให้เพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 1 มุ่งพัฒนาคุณภาพและปริมาณผู้เรียนให้สัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศและระดับสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มโอกาสการเรียนรู้และการฝึกอบรมวิชาชีพอาชีวศึกษาให้กับกลุ่มผู้อยู่นอกระบบ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบการประเมินมาตรฐานวิชาชีพตามระบบคุณวุฒิวิชาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างระบบการจูงใจให้เกิดการตัดสินใจเข้าศึกษาต่ออาชีวศึกษา

นโยบายที่ 2: พัฒนาปริมาณและคุณภาพของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

เป้าหมาย:

1) มีปริมาณครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาพอเพียงต่อการจัดการศึกษาระดับ ปวช. ระดับ ปวส. และระดับปริญญาตรี สายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ และการฝึกอบรมวิชาชีพ

2) พัฒนาคู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างเสริมปริมาณครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างเสริมสมรรถนะและประสบการณ์เพื่อคุณภาพของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างโอกาสและความร่วมมือในการสร้างเสริมคุณภาพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

นโยบายที่ 3: พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่

เป้าหมาย: สถานศึกษาของอาชีวศึกษามีมาตรฐานในด้านการจัดการเรียนการสอน ในระดับ ปวช. ปวส. และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการและเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโดยความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงานสถานศึกษา สถานประกอบการทั้งภายในและต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับมาตรฐานสถานศึกษาของอาชีวศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับปวช., ปวส. และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการและเพิ่มศักยภาพให้เป็นแหล่งเรียนรู้วิชาชีพและฝึกอบรมวิชาชีพของชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศ

นโยบายที่ 4: การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่

เป้าหมาย: ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษามี ทักษะการบริหารอย่างมีคุณภาพโดยการมีส่วนร่วม
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้มี ประสิทธิภาพ

4) เป้าหมายด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการอาชีวศึกษา

ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและฝึกกอบรมวิชาชีพมีคุณภาพอย่างน้อย 3 ด้าน

1) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ พฤติกรรมลักษณะนิสัยและทักษะทางปัญญา

2) ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติการ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลขและการจัดการและการพัฒนางาน

3) ด้านสมรรถนะวิชาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ความสามารถในการใช้ทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง และความสามารถในการประยุกต์สู่อาชีพ

จากการพิจารณาแผนการพัฒนาอาชีวศึกษา 20 ปี ตั้งแต่ พ.ศ.2560-2579 ข้างต้นมีความสอดคล้องอย่างตรงไปตรงมากับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งหากมองในแง่ดีเป็นการตั้งเป้าหมายและกำหนดกลยุทธ์ในการไปถึงเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งทั้ง 6 ยุทธศาสตร์นั้น การอาชีวศึกษามีส่วนสำคัญและเกี่ยวข้องอย่างยิ่ง โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ชาติที่ว่าด้วยการเพิ่มขีดความสามารถและการแข่งขันกับยุทธศาสตร์ชาติที่ว่าด้วยการลดความเหลื่อมล้ำสร้างความเป็นธรรมให้กับสังคม (ในมิติด้านการศึกษา) แต่การกำหนดยุทธศาสตร์เช่นนี้อาจพิจารณาได้ในทางกลับกันว่า นอกจากจะมีความสับสนในแง่ของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ของอาชีวศึกษาเองในระยะยาวล้าไปกับยุทธศาสตร์เช่นนี้ย่อมไม่เป็นที่ผลดีต่อความเท่าทัน โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของโลก ยังมีประเด็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงในแต่ละยุทธศาสตร์ซึ่งด้านอาชีวศึกษาเองมีความเฉพาะและเป้าหมายที่ชัดเจนแตกต่างจากวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจไปในเชิงองค์รวมเป็นหลักและประกอบด้วยมิติต่าง ๆ มากมายไม่เฉพาะแต่การศึกษา จึงถือว่าการกำหนดยุทธศาสตร์เช่นนี้สามารถพิจารณาได้ทั้ง 2 มุม ดังนั้น การกำหนดแผนพัฒนาอาชีวศึกษาไปอีก 20 ปีข้างหน้าเช่นนี้ น่าที่จะได้บทวนและพิจารณาให้สอดคล้องกับโจทย์ของอาชีวศึกษาโดยตรง เช่น เรื่องการผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนสายอาชีวศึกษา การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของแรงงานและตลาด การรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านต่าง ๆ อย่างมีความพร้อมและเท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

นอกจากนี้จากการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เดิมมีอยู่ในเชิงปฏิบัติซึ่งแบ่งออกเป็นมิติต่าง ๆ ที่ดูเหมือนจะมีความสอดคล้องในทางปฏิบัติและเป็นไปโดยธรรมชาติของอาชีวศึกษาไทยเรา กับทั้งมีการกำหนดนโยบาย

เป้าหมายด้านคุณภาพทั้ง 4 ข้อที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น จะเห็นความเหลื่อมซ้อนกันกับยุทธศาสตร์ที่กล่าวไปก่อนหน้านี้ที่ซึ่งล้อกับยุทธศาสตร์ 20 ปี น่าที่จะทำให้เกิดความสับสนและไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ เนื่องจากยุทธศาสตร์ในเชิงปฏิบัติและมิติในการพัฒนาถูกกำหนดไว้เป็นกรอบในการพัฒนาซึ่งมีมาก่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จึงอาจทำให้ผู้บริหารหน่วยงาน สถาบันการศึกษา และผู้ปฏิบัติ รวมถึงนักเรียน ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความสับสนและส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในแนวทางการพัฒนาที่ควรจะเป็น

4.3 โครงสร้างการบริหารและการบริหารจัดการ

1) โครงสร้างการบริหารจัดการด้านการอาชีวศึกษาภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ

โครงสร้างการบริหารและการบริหารจัดการด้านการอาชีวศึกษาหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการคือสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ดำเนินการภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับสำนักงานอื่น ๆ ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.) โดยแต่ละหน่วยงานมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

อำนาจหน้าที่

- (ก) ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำข้อมูลเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของกระทรวง
- (ข) พัฒนายุทธศาสตร์การบริหารของกระทรวง
- (ค) แปลงนโยบายเป็นแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการ
- (ง) จัดทำงบประมาณและแผนปฏิบัติการของกระทรวง
- (จ) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจราชการ และการตรวจสอบภายในราชการทั่วไปของกระทรวง
- (ฉ) ดำเนินการเกี่ยวกับงานลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน
- (ช) ส่งเสริมสนับสนุนงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย คณะกรรมการการศึกษาเอกชน คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
- (ซ) ส่งเสริมประสานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการกีฬา เพื่อการศึกษาตลอดจนงานอื่น ๆ ที่มีได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการใดในสังกัดกระทรวง
- (ฌ) ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก กระทรวง รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับงานความช่วยเหลือและความร่วมมือกับต่างประเทศในส่วนที่มีได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการใด ในสังกัดกระทรวง
- (ญ) พัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารงานของกระทรวง
- (ฎ) ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการศึกษาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งมีได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการใดในสังกัดกระทรวง
- (ฏ) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานปลัดกระทรวงหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

มีอำนาจหน้าที่

- (ก) จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมและกีฬากับการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งจัดทำข้อเสนอนโยบายและแผนในการสนับสนุนทรัพยากรด้านการศึกษาของชาติ
- (ข) ประสานการจัดทำข้อเสนอ นโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาของชาติ
- (ค) วิจัยและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้และภูมิปัญญาของชาติ ตลอดจนการรวบรวมและพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการศึกษาของชาติ
- (ง) ดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ
- (จ) ดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นหรือคำแนะนำในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวกับการศึกษา
- (ฉ) ปฏิบัติงานอื่นใดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มีอำนาจหน้าที่

- (ก) จัดทำข้อเสนอ นโยบาย แผนพัฒนาการศึกษามาตรฐานการจัดการศึกษา และหลักสูตรแกนกลาง
- (ข) การศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (ค) กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนทรัพยากร การจัดตั้ง จัดสรรทรัพยากรและบริหารงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (ง) พัฒนาระบบการบริหาร และส่งเสริม ประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมการนิเทศการบริหารและการจัดการศึกษา
- (จ) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา
- (ฉ) พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ประสาน ส่งเสริมสนับสนุน และกำกับดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (ช) การศึกษาเพื่อคนพิการผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ และประสาน ส่งเสริม การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบุคคล ครอบครัว องค์กร

ชุมชน องค์การเอกชน องค์การวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น
ของเขตพื้นที่การศึกษา

- (ข) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (ฅ) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ของ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี
มอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

มีอำนาจหน้าที่

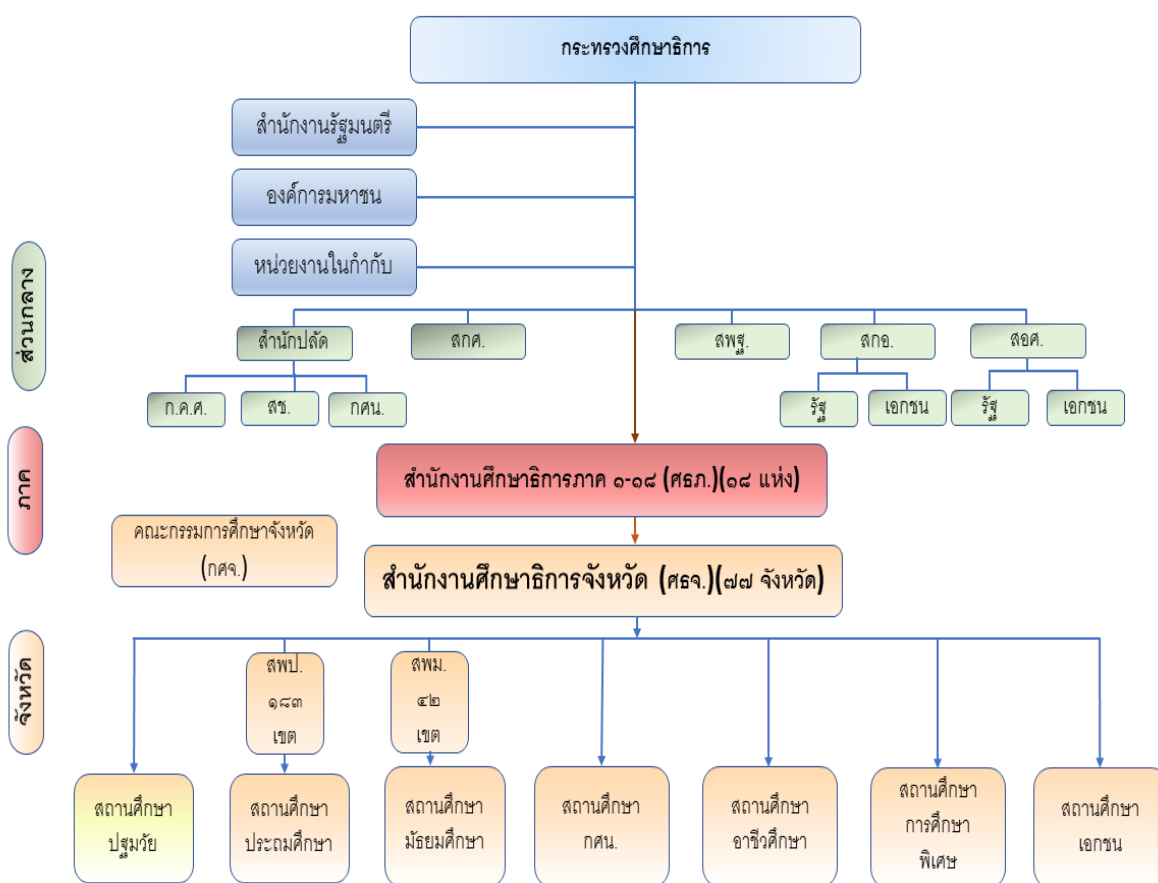
- (ก) จัดทำข้อเสนอนโยบายและมาตรฐานการอุดมศึกษา และแผนพัฒนาการอุดมศึกษา
- (ข) รวมทั้งดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระดับอุดมศึกษากับต่างประเทศ
- (ค) จัดทำหลักเกณฑ์ และแนวทางการสนับสนุนทรัพยากร และการจัดตั้ง จัดสรรงบประมาณ
อุดหนุนสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชน
- (ง) ประสานและส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศักยภาพนักศึกษา รวมทั้งผู้
พิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ ในระบบอุดมศึกษา และประสาน ส่งเสริม
สนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และสนับสนุนการพัฒนาประเทศ
- (จ) เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบ รวมปรับปรุงและยกเลิกสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัย
ชุมชน
- (ฉ) ดำเนินการเกี่ยวกับการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการอุดมศึกษาตามที่
คณะกรรมการการอุดมศึกษามอบหมาย รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลและจัดทำสารสนเทศด้าน
การอุดมศึกษา
- (ช) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- (ซ) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของ
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

มีอำนาจหน้าที่

- (ก) จัดทำข้อเสนอแนวนโยบาย แผนพัฒนามาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับ
- (ข) ดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ
- (ค) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดงบประมาณและสนับสนุนทรัพยากร
- (ง) พัฒนาครูและบุคลากรการอาชีวศึกษา

- (จ) ส่งเสริมประสานงานการจัดการอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และรูปแบบความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นและสถานประกอบการ
- (ฉ) ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการจัดการอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน
- (ช) จัดระบบ ส่งเสริม และประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ
- (ซ) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและดำเนินการ ตามที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษามอบหมาย
- (ณ) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ภาพประกอบ 6 โครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ

2) โครงสร้างการบริหารจัดการด้านการอาชีวศึกษาภายในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในปัจจุบัน

โครงสร้างการบริหารและการบริหารจัดการด้านการอาชีวศึกษาหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการคือสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานั้นกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 63 ก วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ.2546 กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ และให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) จัดทำข้อเสนอแนวนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับ
- (2) ดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ
- (3) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดงบประมาณและสนับสนุนทรัพยากร
- (4) พัฒนาครูและบุคลากรการอาชีวศึกษา
- (5) ส่งเสริมประสานงานการจัดการอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และรูปแบบความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นและสถานประกอบการ
- (6) ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการจัดการอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน
- (7) จัดระบบ ส่งเสริม และประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ
- (8) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและดำเนินการตามที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษามอบหมาย
- (9) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

โครงสร้างการบริหารจัดการด้านการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้แบ่งส่วนราชการใน 2 ลักษณะคือ 1) แบ่งส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และ 2) แบ่งส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) การแบ่งส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 แบ่งส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ออกเป็น 7 สำนัก ดังนี้ (1) สำนัก

อำนวยการ (2) สำนักความร่วมมือ (3) สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา (4) สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา (5) สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา (6) สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ (7) สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) สำนักอำนวยการ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับงานช่วยอำนวยการและงานเลขานุการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา งานเลขานุการของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประธานราชการ ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป กิจการพิเศษ การประชาสัมพันธ์และงานเผยแพร่การอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ และงานอื่นใดที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการใดในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(ข) พัฒนาระบบงานและการบริหารงานบุคคลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน การบัญชีการพัสดุ งานอาคารสถานที่ งบประมาณและสินทรัพย์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กำหนดและตรวจสอบมาตรฐานอาคาร งานออกแบบและก่อสร้าง รวมทั้งการประสานและส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษา

(ง) ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมวินัยและระบบคุณธรรม กฎหมาย นิติกรรมและสัญญา งานเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่ง อาญา งานคดีปกครอง และงานคดีอื่นที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(จ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

(2) สำนักความร่วมมือ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) พัฒนาระบบ รูปแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับความร่วมมือกับเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษา รวมทั้งติดตามและประเมินผล

(ข) ส่งเสริมและสนับสนุนเอกชนและสถานประกอบการให้จัดการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรและมาตรฐานการอาชีวศึกษา รวมทั้งการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

(ค) ส่งเสริมและพัฒนาระบบการสนับสนุนทรัพยากร และการจัดให้มีกองทุนอาชีวศึกษา

(ง) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาองค์กรวิชาชีพ กลุ่มอาชีพ และสมาคมอาชีพ

(จ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

(3) สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษาในภาพรวมของประเทศ

(ข) ส่งเสริมและประสานงานการติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(ค) ให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการบริหารและการจัดการอาชีวศึกษา

(ง) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

(4) สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) จัดทำข้อเสนอนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การอาชีวศึกษา และเป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา

(ข) จัดทำข้อเสนอแนะหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณเพื่อการอาชีวศึกษา รวมทั้งการติดตามและประเมินผล

(ค) พัฒนาระบบข้อมูลเครือข่ายสารสนเทศและส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

(ง) ดำเนินการเกี่ยวกับงานวิเทศสัมพันธ์ การประสานนโยบายและความร่วมมือทางการอาชีวศึกษากับองค์กรและหน่วยงานในและต่างประเทศ

(จ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

(5) สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) จัดทำและประเมินมาตรฐานครูและบุคลากรการอาชีวศึกษา พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแผนการพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรการอาชีวศึกษา

(ข) ติดตามและประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรการอาชีวศึกษา

(ค) ดำเนินการฝึกอบรมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งประสานความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนในการฝึกอบรมและพัฒนาครู บุคลากรการอาชีวศึกษา และครูฝึกในสถานประกอบการด้านอาชีพ

(ง) วิจัยและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ ผลิตภัณฑ์และบริการเครื่องจักรกลและเทคโนโลยี พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของครูและบุคลากรการอาชีวศึกษา

(จ) สร้างและพัฒนารูปแบบการฝึกสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา และสร้างเครือข่ายการฝึกอบรมวิชาเรียน ครู และบุคลากรการอาชีวศึกษา

(ฉ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

(6) สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) วิจัยและพัฒนามาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางการอาชีวศึกษาทุกระดับ

(ข) วิจัยและพัฒนามาตรฐานสื่อต้นแบบและนวัตกรรมการอาชีวศึกษา

(ค) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาระบบมาตรฐาน การแนะแนวการอาชีวศึกษา และอาชีพ การกำหนดคุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานวิชาชีพ การเทียบประสบการณ์และการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ

(ง) พัฒนาระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพในสถาบันการอาชีวศึกษา สถานศึกษา รวมทั้งระบบการเรียนรู้ที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬากับการอาชีวศึกษา

(จ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

(7) สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษาเพื่อประกอบการเสนอแนะนโยบาย แผนงาน โครงการ ความต้องการกำลังคนด้านอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ

(ข) วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการเรียนการสอน และการบริหารจัดการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งติดตามและประเมินผล

(ค) ส่งเสริม ผลิต พัฒนา และเผยแพร่นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ทางการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีการอาชีวศึกษาและคุณภาพของนักเรียน นักศึกษา

(ง) รวบรวมการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำสารสนเทศงานการวิจัยอาชีวศึกษา

(จ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

(2) การแบ่งส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551

ในการแบ่งส่วนโครงสร้างการบริหารจัดการด้านอาชีวศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 ปัจจุบันมีการบริหารจัดการในรูปแบบสถาบันการอาชีวศึกษา กล่าวคือ กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีประกาศเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2556 และวันที่ 27 กันยายน พ.ศ.2556 ให้สถาบันการอาชีวศึกษาทั้ง 23 สถาบัน เป็นหน่วยงานการศึกษาตามมาตรา 4 (5) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติมแล้ว โดยพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 บัญญัติให้สามารถจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อจัดการศึกษาตามหลักสูตรที่

คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด คือ (1) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (2) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และ (3) ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ (มาตรา 9) การจัดตั้งนั้นสามารถดำเนินการได้โดยออกเป็น กฎกระทรวงใน 4 แนวทาง คือ

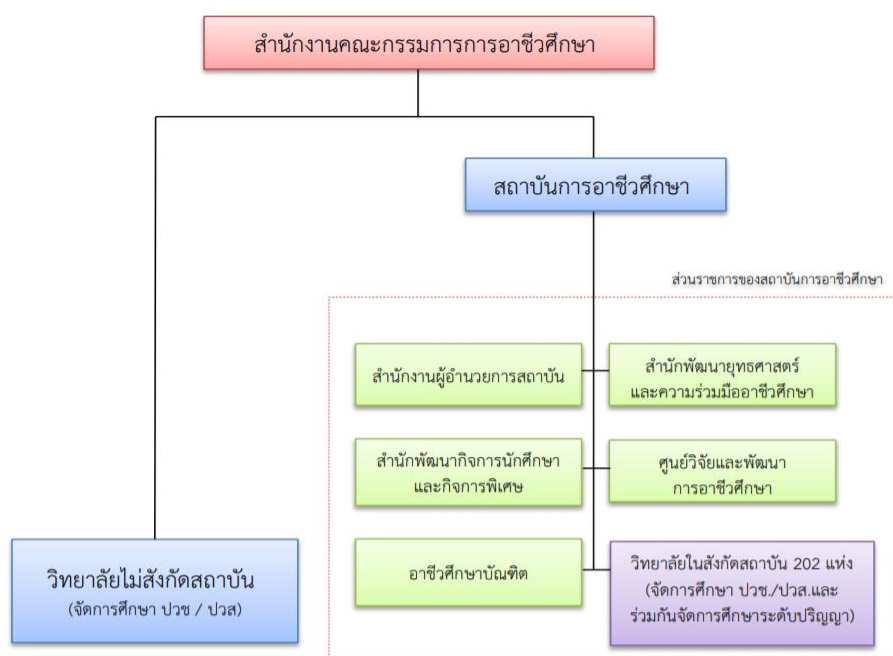
1) การรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อจัดตั้งเป็นสถาบันเพื่อการประสานความร่วมมือให้เกิด ประโยชน์สูงสุดในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ตามคำแนะนำของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ม.13)

2) การแยกสถานศึกษาส่วนใดส่วนหนึ่งจากสถาบันไปรวมกับสถานศึกษาอีกแห่งเพื่อจัดตั้งเป็นสถาบัน ก็ได้ (ม.13 วรรคสอง)

3) จัดตั้งขึ้นใหม่เป็นสถาบัน หากมีความเหมาะสมหรือจำเป็น (ม.14)

4) ยกสถานะสถานศึกษาเป็นสถาบันก็ได้

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาในแบบที่ 1 คือ การ รวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาจำนวน 202 แห่ง เพื่อจัดตั้งเป็นสถาบันการอาชีวศึกษา โดยไม่มีการยุบเลิก โครงสร้างและกรอบอัตราของสถานศึกษาที่รวมกันจัดตั้งเป็นสถาบันการอาชีวศึกษา ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ มีการประสานความร่วมมือให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยมีรูปแบบการจัดตั้งสถาบัน การอาชีวศึกษาดังที่กล่าวตามภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 รูปแบบการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาตามมาตรา 13

การจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 ได้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะหลักดังนี้

(2.1) สถาบันการอาชีวศึกษา 19 แห่ง

การจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ได้ออกกฎกระทรวงการรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555 ลงวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2555 ได้จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา 19 แห่ง ประกอบด้วย

(1) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 10 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคนนทบุรี วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี วิทยาลัยเทคนิคชัยบุรี วิทยาลัยการอาชีวศึกษาสำนักงานผู้อำนวยการสถาบัน สำนักพัฒนายุทธศาสตร์และความร่วมมืออาชีวศึกษา สำนักพัฒนากิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา อาชีวศึกษาบัณฑิตวิทยาลัยในสังกัดสถาบัน 202 แห่ง (จัดการศึกษา ปวช./ปวส.และร่วมกันจัดการศึกษาระดับปริญญา) สถาบันการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา วิทยาลัยไม่สังกัดสถาบัน (จัดการศึกษา ปวช./ปวส.) ส่วนราชการของสถาบันการอาชีวศึกษาปทุมธานี วิทยาลัยเทคนิคสระบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษาสระบุรี วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือพระนครศรีอยุธยา และวิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา

(2) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 2 ประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 7 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคชัยนาท วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษาลพบุรี วิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรี วิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรีแห่งที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาสิงห์บุรี และวิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง

(3) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 10 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา วิทยาลัยเทคนิคจุฬาภรณ์ (ลาดขวาง) วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีฉะเชิงเทรา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ วิทยาลัยเทคนิคนครนายก วิทยาลัยการอาชีพนครนายก วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรีวิทยาลัยเทคนิคบุรพาปราจีน และวิทยาลัยเทคนิคสระแก้ว

(4) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 ประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 9 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษากาญจนาบุรี วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาบุรี วิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุพรรณบุรี วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี และวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม

(5) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 5 ประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 7 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคสมุทรสาคร วิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม วิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี วิทยาลัย

อาชีวศึกษาเพชรบุรี วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์และวิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน

(6) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 ประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 11 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช วิทยาลัยเทคนิคลิซล วิทยาลัยเทคนิคทุ่งสง วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือนครศรีธรรมราช วิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช วิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช วิทยาลัยเทคนิคชุมพร และวิทยาลัยเทคนิคพัทลุง

(7) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 2 ประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 7 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคระนอง วิทยาลัยเทคนิคพังงา วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ วิทยาลัยเทคนิคตรังและวิทยาลัยการอาชีพตรัง

(8) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 ประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 9 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี วิทยาลัยประมงปัตตานี วิทยาลัยเทคนิคยะลา วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา และวิทยาลัยเทคนิคสตูล

(9) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 9 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคชลบุรีวิทยาลัยเทคนิคสหัสขันธ์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์(ชลบุรี) วิทยาลัยเทคนิคระยอง วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรีและวิทยาลัยเทคนิคตราด

(10) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 10 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคหนองคาย วิทยาลัยอาชีวศึกษาหนองคาย วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือหนองคาย วิทยาลัยเทคนิคบึงกาฬ วิทยาลัยเทคนิคหนองบัวลำภู วิทยาลัยเทคนิคเลย วิทยาลัยอาชีวศึกษาเลย วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี และวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี

(11) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 ประกอบด้วยสถานศึกษา จำนวน 4 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคสกลนคร วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการนครพนม วิทยาลัยเทคนิคบ้านแพง และวิทยาลัยการอาชีพนวมินทรราชินีมุกดาหาร

(12) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 ประกอบด้วยสถานศึกษา จำนวน 9 แห่งคือวิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น วิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด และวิทยาลัยการอาชีพร้อยเอ็ด

(13) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 ประกอบด้วยสถานศึกษา จำนวน 7 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี วิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ วิทยาลัยการอาชีพศรีสะเกษ วิทยาลัยเทคนิคยโสธร และวิทยาลัยเทคนิคอำนาจเจริญ

(14) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 ประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 9 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา วิทยาลัยเทคนิคหลวงพ่อดูณบุรีสุทโธ วิทยาลัยเทคนิคสุรนารี วิทยาลัยเทคนิคชัยภูมิ วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ วิทยาลัยเทคนิคคูเมือง วิทยาลัยเทคนิคสุรินทร์ และวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

(15) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 1 ประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 7 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงใหม่ วิทยาลัยเทคนิคลำพูน วิทยาลัยเทคนิคลำปาง วิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปาง และวิทยาลัยการอาชีพนวมินทรราชินีแม่ฮ่องสอน

(16) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 ประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 9 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย วิทยาลัยเทคนิคพะเยา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพะเยา วิทยาลัยเทคนิคน่าน วิทยาลัยเทคนิคแพร่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีแพร่

(17) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3 ประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 8 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก วิทยาลัยพาณิชยการบึงพระพิบูลย์โลก วิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์ วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย วิทยาลัยเทคนิคอุตรดิตถ์ และวิทยาลัยอาชีวศึกษาอุตรดิตถ์

(18) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 4 ประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 6 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคนครสวรรค์ วิทยาลัยอาชีวศึกษานครสวรรค์ วิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร วิทยาลัยเทคนิคพิจิตร และวิทยาลัยเทคนิคอุทัยธานี

(19) สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยสถานศึกษา จำนวน 13 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง วิทยาลัยเทคนิคดุสิต วิทยาลัยเทคนิคราชสิทธาราม วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี วิทยาลัยพาณิชยการอินทราชัย วิทยาลัยพาณิชยการบางนา วิทยาลัยพาณิชยการเชตุพน วิทยาลัยพาณิชยการธนบุรีกาญจนาภิเษก วิทยาลัยช่างทองหลวง และวิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษกหนองจอก

(2.2) สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร 4 แห่ง

การจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ได้ออกกฎกระทรวงการรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร พ.ศ.2556 ลงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ.2556 ประกอบด้วย

(1) สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ ประกอบด้วยสถานศึกษา จำนวน 9 แห่ง คือ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีตาก วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงราย วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุโขทัย วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกำแพงเพชร วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพิจิตร วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบูรณ์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครสวรรค์ และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุทัยธานี

(2) สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยสถานศึกษา จำนวน 10 แห่งคือ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีร้อยเอ็ด วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุดรธานี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีขอนแก่น วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคาม วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยียโสธร วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชัยภูมิ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์

(3) สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคกลาง ประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน10 แห่งคือ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสิงห์บุรี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกาญจนบุรี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชัยนาท วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุพรรณบุรี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบุรี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชลบุรี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสระแก้ว วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลพบุรี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร

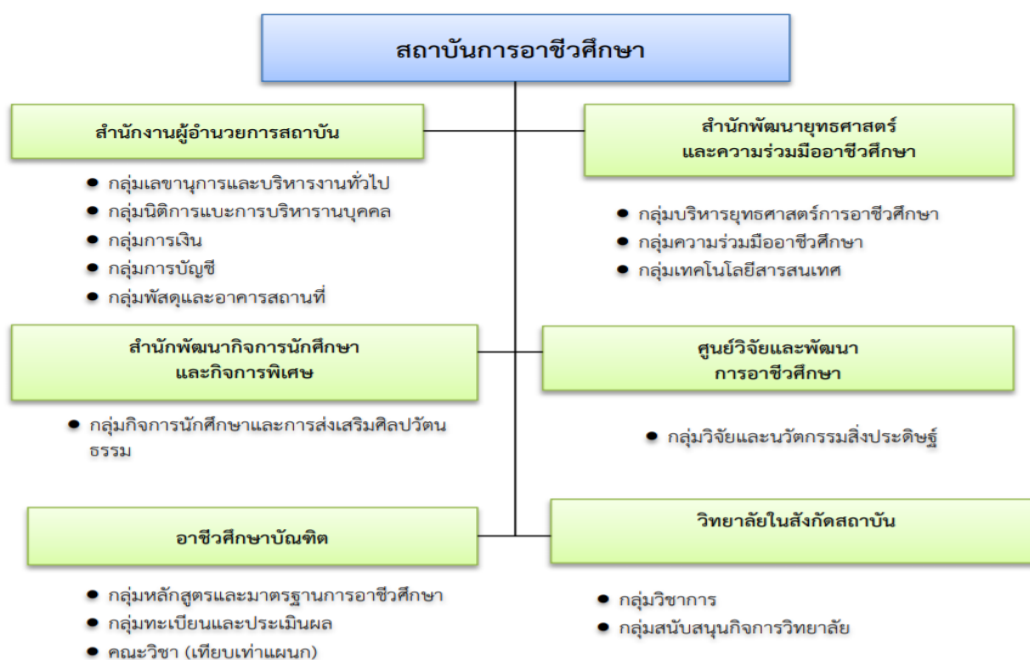
(4) สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคใต้ประกอบด้วยสถานศึกษา จำนวน 12 แห่ง คือ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชุมพร วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานีวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีระนอง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพังงา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกระบี่ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีตรัง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพัทลุง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสงขลา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูล วิทยาลัยประมงชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ วิทยาลัยประมงติณสูลานนท์

โครงสร้างส่วนบริหารภายในของสถาบันการอาชีวศึกษา

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 บัญญัติให้สถาบันการอาชีวศึกษาอาจแบ่งส่วนราชการออกเป็น (1) สำนักงานผู้อำนวยการสถาบัน (2) วิทยาลัย (3) สำนัก (4) ศูนย์หรืออาจให้มีส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าวิทยาลัยเป็นส่วนราชการของสถาบันอีกก็ได้ โดยโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในสถาบันการอาชีวศึกษาทั้ง 23 แห่งจะมีการจัดโครงสร้างการแบ่งส่วนบริหารราชการภายในที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

- (1) สำนักงานผู้อำนวยการสถาบัน
- (2) สำนักพัฒนายุทธศาสตร์และความร่วมมืออาชีวศึกษา
- (3) สำนักพัฒนากิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ
- (4) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา
- (5) อาชีวศึกษابัณฑิต
- (6) วิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้เสนอจัดตั้งส่วนราชการของสถาบันการอาชีวศึกษาตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการของสถาบันการอาชีวศึกษา พ.ศ.2555 ลงวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ.2555 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนที่ 103 ก ลงวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ.2555) ดังภาพประกอบ 8

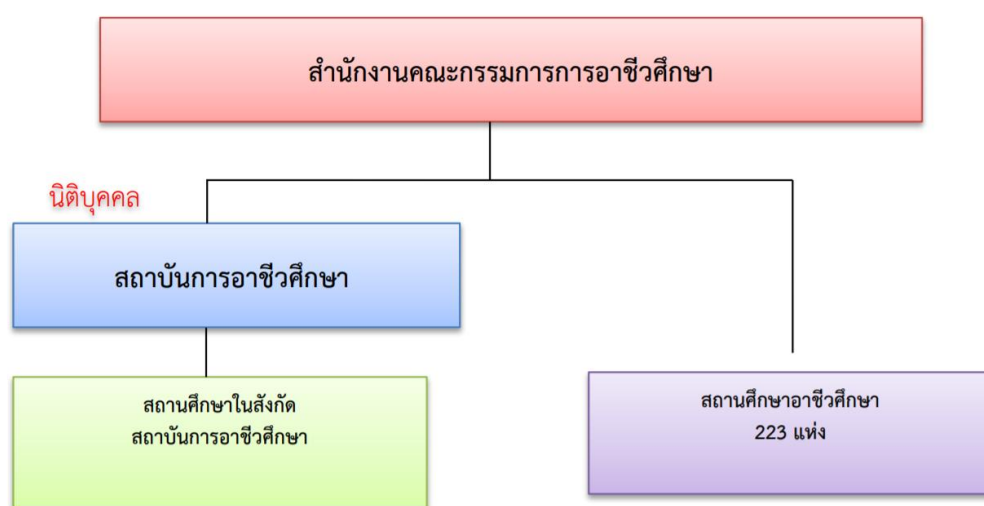

ภาพประกอบ 8 โครงสร้างส่วนราชการภายในสถาบันการอาชีวศึกษา

อำนาจหน้าที่ของสถาบันการอาชีวศึกษา

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 บัญญัติให้สถาบันการอาชีวศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษา ด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีหากพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาจึงมีบทบาท ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงที่ชำนาญการปฏิบัติการสอน การวิจัย การถ่ายทอดวิทยาการและเทคโนโลยีทุนบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้บริการวิชาการและวิชาชีพแก่สังคม (มาตรา 16) โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (มาตรา 15) ดังภาพประกอบ

9

ภาพประกอบ 9 สถานะของสถาบันการอาชีวศึกษา

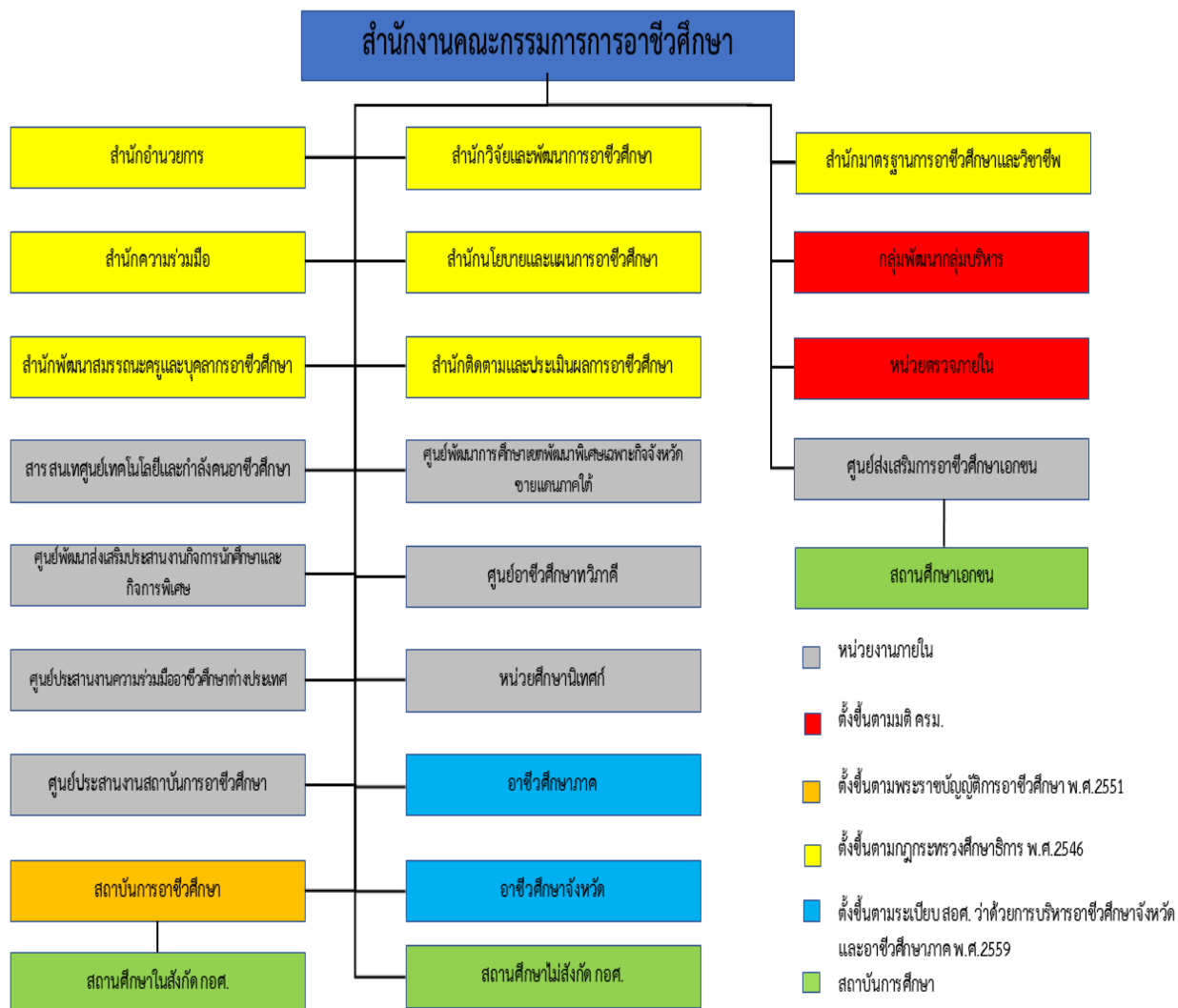
จากการพิจารณาโครงสร้างการบริหารงานด้านอาชีวศึกษา จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันมีการควบรวมสถาบันการศึกษาด้านอาชีวศึกษาต่าง ๆ ที่มีมากกว่า 200 แห่งทั่วประเทศเพื่อบูรณาการการใช้ทรัพยากรและเพื่อสร้างความเป็นเลิศในความเฉพาะทางร่วมกัน แต่ในความเป็นจริงจากโครงสร้างที่กล่าวมาแล้ว เป็นการแบ่งสถาบันอาชีวศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะ อาจเรียกได้ว่า ทั่วไปกับเกษตร โดยสถาบันอาชีวศึกษา (ทั่วไป) เช่นเดียวกันกับสถาบันอาชีวศึกษาเกษตรเป็นการควบรวมสถาบันตามบริบทในเชิงพื้นที่หรือที่ตั้งมากกว่าการเน้นการบูรณาการในเชิงวิชาชีพที่มีความเฉพาะและโดดเด่นที่แตกต่างกัน ในทางปฏิบัติยังมีคำถามว่าเมื่อรวมสถาบันเหล่านี้เข้าด้วยกันแล้ว เกิดการบูรณาการทรัพยากรกันมากน้อยเพียงใดและเกิดการมุ่งเน้นการสร้างความเป็นเลิศโดยรวมมือกันจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นนักเรียนสายอาชีพเหล่านี้มากน้อยและเป็นรูปธรรมเพียงใด หรือเป็นแต่เพียงโครงสร้างที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพียงเพื่อให้เป็นไปตามกฎกระทรวงหรือพระราชบัญญัติตามกฎหมายเท่านั้น อย่างไรก็ตาม แนวคิดและโครงสร้างที่กำหนดเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นชัดถึงการรวมกลุ่มสถาบันอาชีวศึกษากันน่าที่จะเป็นประโยชน์กว่าการแยกกันเรียนแยกกันสอนอย่างน้อยที่สุดเรื่องงบประมาณที่รัฐสนับสนุนจะได้ไม่กระจุกกระจายและเกิดประสิทธิภาพที่จับต้องได้จริง

(3) หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเป็นการภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้จัดตั้งหน่วยงานภายในที่ไม่ปรากฏในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ ได้แก่

- (3.1) วิทยาลัยนานาชาติ
- (3.2) ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาค
- (3.3) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา
- (3.4) ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
- (3.5) ศูนย์พัฒนาส่งเสริมประสานงานกิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ
- (3.6) ศูนย์ประสานงานสถาบันการอาชีวศึกษา
- (3.7) ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี
- (3.8) ศูนย์ประสานงานความร่วมมืออาชีวศึกษาต่างประเทศ
- (3.9) กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
- (3.10) หน่วยตรวจสอบภายใน
- (3.11) ศูนย์ส่งเสริมการอาชีวศึกษาเอกชน (ศอช.)
- (3.12) อาชีวศึกษาจังหวัด
- (3.13) อาชีวศึกษาภาค (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา , 2557)

โครงสร้างการบริหารและการจัดการ สามารถการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทั้งหมดได้โดยสรุป ดังภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 แผนภูมิโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสํานักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

4.4 กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

โครงการศึกษา พ.ศ.2441

โครงการศึกษา พ.ศ.2441 เป็นแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับแรกของไทยที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่5 ทานทรงกระตุ้นให้มีการขยายการศึกษาให้แพร่กระจายทั่วประเทศ โดยโครงการศึกษานับนี้ มีการกล่าวถึงการศึกษาพิเศษซึ่งหมายถึง การเรียนวิชาเฉพาะ ก่อนที่ต่อมาจะมีจัดตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาแห่งแรก คือ โรงเรียนพาณิชยการที่วัดมหาพฤฒารามขึ้นในปีพ.ศ.2453 เพื่อตอบสนองต่อแผนการศึกษานับแรกที่ออกโดยกระทรวงธรรมการในปีพ.ศ.2441 คือให้มีการเรียนการสอนที่เรียกว่า “ศึกษาพิเศษ” หรือ “อาชีวศึกษา” เป็นวิชาเฉพาะ เพื่อให้นักเรียนมีทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จบออกมาแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ โดยโครงการศึกษานับนี้มีสาระสำคัญดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ม.ป.ป.)

1) ประเภทการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

1.1) กลุ่มการศึกษาสามัญศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ชั้น มูลศึกษา เป็นการเล่าเรียนเบื้องต้น ประถมศึกษา เป็นการเล่าเรียนเบื้องต้น มัธยมศึกษา เป็นการเล่าเรียนเบื้องต้น และอุดมศึกษาเป็นการเล่าเรียนเบื้องต้นสูง

1.2) การศึกษาพิเศษ คือการศึกษาวินิจฉัยเฉพาะ เช่น การฝึกหัดครูอาจารย์ กฎหมาย การแพทย์ การช่าง การค้า และการเพาะปลูก

2) ระบบโรงเรียน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

2.1) มูลศึกษาและประถมศึกษา แบ่งออกได้ 3 ระดับ ได้แก่ โรงเรียนบุรพพ เข้าเรียนเมื่ออายุได้ 7 ปี ส่วนการเรียนในโรงเรียน ก ข นโม เรียนที่วัดไม่กำหนดอายุ โรงเรียนเบื้องต้นชั้นต่ำ เรียน 3 ปี และโรงเรียนเบื้องต้นชั้นสูง เรียน 3 ปี

2.2) มัธยมศึกษา แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ โรงเรียนไทยเบื้องต้น เรียน 4 ปี โรงเรียนอังกฤษไทยเบื้องต้น เรียน 4 ปี และโรงเรียนอังกฤษไทยเบื้องต้น เรียน 4 ปี

2.3) สกลวิทยาลัย เป็นการศึกษาระดับอุดมศึกษา เทียบได้กับมหาวิทยาลัย เรียน 4 ปี

2.4) สถานศึกษาพิเศษ เป็นโรงเรียนหรือวิทยาลัยเฉพาะวิชา ได้แก่ โรงเรียน ฝึกหัดครูอาจารย์ โรงเรียนฝึกหัดข้าราชการพลเรือน โรงเรียนการแพทย์ โรงเรียนกฎหมาย เป็นต้น (มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, ม.ป.ป.)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2475

สาระสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2475 คือ มุ่งหมายที่จะให้พลเมืองทุกคน ได้รับการศึกษา ตามอัธภาพแห่งภูมิปัญญาและทุนทรัพย์ของตนทั้งทางด้านสามัญและวิสามัญ

ประเภทการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สามัญและวิสามัญ

สายสามัญศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1) ระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาภาคบังคับ กำหนดเวลาเรียน 6 ปี ช่วงอายุ 7-12 ปี เมื่อเรียนจบสายสามัญ 4 ปีแล้ว ถ้าประสงค์เรียนต่อก็สามารถเข้าเรียนต่อสายสามัญระดับมัธยมต้น แต่หากไม่ประสงค์จะเรียนต่อก็สามารถเรียนสายวิสามัญอีก 2 ปี

2) ระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วยมัธยมศึกษาสายสามัญ และสายวิสามัญ สายสามัญแบ่งเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กำหนดเวลาเรียน 4 ปี ช่วงอายุ 11-14 ปี ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกำหนดเวลาเรียน 4 ปี ช่วงอายุ 15-18 ปี ส่วนสายวิสามัญนั้นกำหนดเวลาเรียน 4 ปี ช่วงอายุ 15-18 ปี รับนักเรียนที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ ที่ไม่ประสงค์เรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ

3) ระดับอุดมศึกษา รับผู้จบการศึกษาตอนปลายสายสามัญ

สายวิสามัญ มี 2 ระดับ คือ

1) ระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาภาคบังคับ กำหนดเวลาเรียน 2 ปี จัดไว้สำหรับผู้ไม่ประสงค์จะเรียนต่อสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2) ระดับมัธยมศึกษา กำหนดเวลาเรียน 4 ปี รับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ ที่ไม่ประสงค์เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ

ดังนั้นการศึกษาในปี พ.ศ.2475 ชั้นมัธยมศึกษา แบ่งเป็นสองตอนคือ ตอนต้นสี่ปี (ม.1 - ม.4) ตอนปลายสี่ปี (ม.5 - ม.8) ในตอนปลายแบ่งเป็นสี่แผนก เป็นสายสามัญสองแผนกคือ แผนกอักษรศาสตร์ และแผนกวิทยาศาสตร์ สายวิสามัญสองแผนกคือ แผนกกลีกรรม พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม และแผนกวิชาช่างฝีมือ (บ้านจอมยุทธ, 2562)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2479

สาระสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2479 คือ ลดเวลาเรียนระดับมัธยมศึกษาจาก 8 ปี เหลือเพียง 6 ปี และเปลี่ยนชื่อสายวิสามัญเป็นสายอาชีวศึกษา ซึ่งถือเป็นการปรากฏการใช้คำว่า “อาชีวศึกษา” เป็นครั้งแรกในระบบการศึกษาไทย นอกจากนี้แผนการศึกษานี้ยังมียุทธศาสตร์ส่งเสริมให้เทศบาลและเอกชนมีส่วนในการจัดการศึกษาด้วยเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐ

ประเภทการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สามัญและอาชีวศึกษา

สายสามัญศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

1) ระดับมูลศึกษา กำหนดเวลาเรียน 3 ปี ช่วงอายุ 5-7 ปี ไม่ใช้การศึกษาภาคบังคับแต่ประสงค์ให้เด็กได้เตรียมความพร้อมในการเรียน

2) ระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาภาคบังคับ กำหนดเวลาเรียน 4 ปี ช่วงอายุ 8-11 ปี

3) ระดับมัธยมศึกษาแบ่งเป็น

(1) มัธยมศึกษาตอนต้น กำหนดเวลาเรียน 3 ปี ช่วงอายุ 12-14 ปี

(2) ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กำหนดเวลาเรียน 3 ปี ช่วงอายุ 15-17 ปี

(3) เตรียมอุดมศึกษาเวลาเรียน 2 ปี อายุ 18-19 ปี

4) ระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาต่อจากชั้นเตรียมอุดมศึกษา

สายอาชีวศึกษา มี 2 ระดับ คือ

1) อาชีวศึกษาตอนต้น 3 ปี รับผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ

2) อาชีวศึกษาตอนปลาย รับผู้ที่จบการศึกษาจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ เวลาเรียน 3 ปี(สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ม.ป.ป.)

พระราชบัญญัติกจัดวางระเบียบราชการในสังกัดกระทรวงธรรมการ ปี พ.ศ.2481

พระราชบัญญัติกจัดวางระเบียบราชการในสังกัดกระทรวงธรรมการ (หรือกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) กำหนดให้มีการจัดตั้งกรมใหม่ขึ้น 2 กรม คือ

1) กรมสามัญศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาสายสามัญ

2) กรมวิชาการ มีหน้าที่จัดการศึกษาสายอาชีพ

โดยแบ่งออกเป็น 4 กอง ได้แก่ 1) สำนักงานเลขาธิการกรม 2) กองตำรา 3) กองสอบไล่ 4) กองอาชีวศึกษา ซึ่งกองอาชีวศึกษามีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดโรงเรียนอาชีวศึกษา

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2484

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2484 ซึ่งตราขึ้นเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ.2484 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือ วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ.2484 กระทรวงธรรมการได้เปลี่ยนชื่อเป็น กระทรวงศึกษาธิการ และตั้งกรมอาชีวศึกษาขึ้นแทนกรมวิชาการ ส่วนกองวิชาการเป็นกอง ๆ หนึ่งในกรมอาชีวศึกษา ดังนั้น กรมอาชีวศึกษา โดยการแบ่งส่วนราชการจึงแบ่งออกเป็น 3 กอง ได้แก่

- 1) สำนักงานเลขาธิการกรม
- 2) กองโรงเรียนทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินการโรงเรียนอาชีวศึกษา
- 3) กองวิชาการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับหลักสูตรแบบเรียนทะเบียน การสอบไล่ และการออกประกาศนียบัตร (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ม.ป.ป.)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2494

การอาชีวศึกษาได้ถูกแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

- 1) มัธยมศึกษาตอนต้น
- 2) มัธยมศึกษา ตอนปลาย
- 3) มัธยมศึกษาอาชีวศึกษาชั้นสูง

โดยในแต่ละระดับกำหนดเวลา เรียนไม่เกิน 3 ปี

พระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการในกรมอาชีวศึกษา ปี พ.ศ.2495

พระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการในกรมอาชีวศึกษา ปี พ.ศ.2495 มีการกำหนดให้แบ่งส่วนราชการในกรมอาชีวศึกษาออกเป็น 7 กอง ได้แก่

- 1) สำนักงานเลขาธิการกรม
- 2) กองโรงเรียนการช่าง
- 3) กองโรงเรียนพาณิชยและอุตสาหกรรม
- 4) กองโรงเรียนเกษตรกรรม
- 5) กองวิทยาลัยเทคนิค
- 6) กองส่งเสริมอาชีพ และ
- 7) กองออกแบบและก่อสร้าง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ม.ป.ป.)

ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 172 พ.ศ.2515

ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 172 พ.ศ.2515 ได้กำหนดให้แบ่งส่วนราชการในสังกัดกรมอาชีวศึกษาออกเป็น 9 กอง ได้แก่

- 1) สำนักงานเลขานุการกรม
- 2) กองวิทยาลัย
- 3) กองโรงเรียน
- 4) กองแผนงาน
- 5) กองการเจ้าหน้าที่
- 6) กองคลัง
- 7) กองออกแบบและก่อสร้าง
- 8) กองบริการเครื่องจักรกล
- 9) หน่วยศึกษานิเทศก์ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ม.ป.ป.)

พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2540

กำหนดให้สถาบันเทคโนโลยีปทุมวันเป็นส่วนราชการของกรมอาชีวศึกษา และกำหนดอำนาจหน้าที่ให้กรมอาชีวศึกษาจัดและส่งเสริมการศึกษาวิชาชีพในระดับปริญญาตรี อนุปริญญา ประกาศนียบัตรหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรพิเศษ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

ตามบัญญัติใน มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 การจัดระเบียบบริหารราชการในกระทรวงให้มียอดหลักที่เป็นคณะบุคคล ในรูปสภาหรือในรูปคณะกรรมการจำนวน 4 องค์กร ได้แก่ 1) สภาการศึกษา 2) คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) คณะกรรมการการอาชีวศึกษา 4) คณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ได้บัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการจัดระบบบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐออกเป็น (1) ระเบียบบริหารราชการในส่วนกลาง (2) ระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา (3) ระเบียบบริหารราชการในสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคล

สำหรับในส่วนกลางให้มีสำนักงานปลัดกระทรวง และองค์กรหลักที่เป็นคณะบุคคลในรูปสภาหรือในรูปคณะกรรมการ จำนวน 4 องค์กร เช่นเดียวกับกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยให้มีสำนักงานของ คณะกรรมการองค์กรหลักดังกล่าว สำหรับเขตพื้นที่การศึกษากำหนดให้มีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รับผิดชอบการกำกับ ดูแล ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งการบริหาร ซึ่งหน่วยงานเดิม ต้องโอนเข้าสู่โครงสร้างใหม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 8 หน่วยงานเดิมในกระทรวงศึกษาธิการที่โอนเข้าสู่โครงสร้างใหม่

โครงสร้างเดิม	โครงสร้างใหม่
สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงาน เลขาธิการรัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัย	สำนักงานรัฐมนตรี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ยกเว้น สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัด และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ) กรมการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสำนักงาน คณะกรรมการข้าราชการครู	สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา-แห่งชาติ กรมสามัญศึกษา กรมวิชาการ และสำนักงานศึกษาธิการ-จังหวัด และสำนักงาน ศึกษาธิการอำเภอ	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยี ราชชมงคล และสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
กรมอาชีวศึกษา ยกเว้น สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

สภาพภาพของสถานศึกษาในขณะนั้นมีลักษณะ 5 ข้อดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

- 1) โรงเรียน วิทยาลัย และสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่น ยังคงมีสถานะเป็นสถานศึกษาตามประกาศ เดิม จนกว่าจะมีการประกาศของกระทรวงศึกษาธิการขึ้นมารองรับใหม่ ทั้งนี้ ไม่เกิน 20 สิงหาคม พ.ศ.2547
- 2) โรงเรียน วิทยาลัย หรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจัดการศึกษาขั้น พื้นฐานในสังกัดกรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ยกเว้น ศูนย์การศึกษาพิเศษ สำหรับคนพิการ และโรงเรียนสำหรับคนพิการต้องขึ้นกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง
- 3) โรงเรียน วิทยาลัย หรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งจัดการศึกษาประเภทอาชีวศึกษาในสังกัด กรมอาชีวศึกษา เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- 4) โรงเรียนหรือสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และสถาบันเทคโนโลยีราชชมงคล เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ

5) สำหรับโรงเรียน หรือวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จะมีการมอบอำนาจให้อยู่ในการกำกับดูแลและประสานส่งเสริมของเขตพื้นที่การศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)
กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

1) ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

- (1) จัดทำข้อเสนอแนวนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับ
 - (2) ดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ
 - (3) กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดงบประมาณและสนับสนุนทรัพยากร
 - (4) พัฒนาครูและบุคลากรการอาชีวศึกษา
 - (5) ส่งเสริมประสานงานการจัดการอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และรูปแบบความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นและสถานประกอบการ
 - (6) ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการจัดการอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน
 - (7) จัดระบบ ส่งเสริม และประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ
 - (8) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและดำเนินการตามที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษามอบหมาย
 - (9) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย
- 2) ให้แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังต่อไปนี้
- (1) สำนักอำนวยการ
 - (2) สำนักความร่วมมือ
 - (3) สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา
 - (4) สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา
 - (5) สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา
 - (6) สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ
 - (7) สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 และกฎกระทรวงการรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา พ.ศ.2555

รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

- 1) การศึกษาในระบบ ที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน
- 2) การศึกษานอกระบบ เนื้อหาและหลักสูตร ยืดหยุ่นตามความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม
- 3) การศึกษาระบบทวิภาคี ผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ

หลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ดังต่อไปนี้(มาตรา 9)

- 1) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ
- 2) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
- 3) ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องคำนึงถึง (มาตรา 10)

- 1) มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบัน
- 2) การศึกษาในด้านวิชาชีพต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรี
- 3) การมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม และสถานประกอบการ
- 4) มีความยืดหยุ่น หลากหลาย และมีระบบเทียบโอนผลการเรียนและระบบเทียบประสบการณ์การทำงาน

- 5) ให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา
- 6) การระดมทรัพยากรทั้งจากภาครัฐและเอกชน
- 7) พัฒนาครูและคณาจารย์ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

การจัดตั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาสามารถรวมกันเป็นสถาบันได้ (โดยให้ออกเป็นกฎกระทรวง) มีสภาพเป็นนิติบุคคลและเป็นส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (มาตรา 13)

ให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่รวมสถาบัน มีฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาด้านวิชาชีพและเทคโนโลยี มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงที่ชำนาญการปฏิบัติการสอน การวิจัยการถ่ายทอดวิทยาการและเทคโนโลยี ทุนบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรวมทั้งให้บริการวิชาการและวิชาชีพแก่สังคม

บัญญัติให้สถาบันอาจส่วนราชการออกเป็น (1) สำนักงานผู้อำนวยการสถาบัน (2) วิทยาลัย (3) สำนัก (4) ศูนย์หรืออาจให้มีส่วนราชการ ที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าวิทยาลัยเป็นส่วนราชการของสถาบัน อีกก็ได้ โดยโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในสถาบันการอาชีวศึกษาทั้ง 23 แห่งจะมีการจัดโครงสร้างการ แบ่งส่วนราชการที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

- 1) สำนักงานผู้อำนวยการสถาบัน
- 2) สำนักพัฒนาศาสตร์และความร่วมมืออาชีวศึกษา
- 3) สำนักพัฒนากิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ
- 4) ศูนย์วิจัยและพัฒนากิจการอาชีวศึกษา
- 5) อาชีวศึกษابัณฑิต

6) วิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้เสนอจัดตั้ง ส่วนราชการของสถาบันการอาชีวศึกษาตามมาตรา 38 กำหนดให้คณาจารย์ประจำซึ่งสอนชั้นปริญญาใน สถาบันมีตำแหน่งทางวิชาการ ดังต่อไปนี้

- 1) ศาสตราจารย์
- 2) รองศาสตราจารย์
- 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์
- 4) อาจารย์

มาตรา 39 กำหนดให้ศาสตราจารย์พิเศษนั้น จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็น หรือเคยเป็นอาจารย์พิเศษในวิชาที่ผู้นั้นมีความชำนาญเป็นพิเศษโดยคำแนะนำของสภาสถาบันคุณสมบัติและ หลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบัน

มาตรา 40 กำหนดให้สภาสถาบันอาจแต่งตั้งผู้ซึ่งมีคุณสมบัติเหมาะสมและมีได้เป็นคณาจารย์ประจำ ของสถาบันเป็นรองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ หรืออาจารย์พิเศษได้

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2556

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับและพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 มาตรา 9 การ จัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด จึง เห็นสมควรจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นการประกันคุณภาพของผู้สำเร็จ การศึกษาอาชีวศึกษา เป็นหลักในการกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิ อาชีวศึกษาทุกระดับอย่างมีคุณภาพ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย

1) ระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษา ได้แก่ (1) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (2) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (3) ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

2) คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิ ประเภทวิชาและสาขาวิชาต้องครอบคลุม อย่างน้อย 3 ด้าน คือ

2.1) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ พฤติกรรมลักษณะนิสัย และทักษะทางปัญญา

(2.2) ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ ความรู้และทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลข การจัดการและการพัฒนางาน

(2.3) ด้านสมรรถนะวิชาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะ ในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง รวมทั้งประยุกต์สู่อชีพ

3) ชื่อคุณวุฒิอาชีวศึกษา โครงสร้างหลักสูตร จำนวนหน่วยกิต ระยะเวลาในการศึกษา ต้องเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ

- ให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษาใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาตินี้เป็นหลักในการกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับและให้ทำเป็นประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
- ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษาใช้มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาโดยดำเนินการตามแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด
- ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาและสถานศึกษาจัดให้มีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยทุก 5 ปี สำหรับหลักสูตร ที่เปิดสอนอยู่ก่อนแล้ว ต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับประกาศนี้ภายใน 3 ปี นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเผยแพร่หลักสูตรแต่ละระดับและสาขาวิชาที่ดำเนินการได้มาตรฐานตามแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 8/2559 เรื่อง การบริหารจัดการรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษา ภาครัฐและภาคเอกชน

เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาและการบริหารราชการในกระทรวงศึกษาธิการเกิดประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการในการรวมการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานและมีความคล่องตัวยิ่งขึ้นในการปฏิรูปในด้านการศึกษา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้ (คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ , 2559)

ข้อ 1 ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสำนักงาน ปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนในระบบประเภทอาชีวศึกษา ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชนและของข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างของ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชนไปเป็น อำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ 2 ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ สิทธิ หนี้ ภาระผูกพัน ข้าราชการพนักงานราชการ ลูกจ้าง และอัตรากำลังของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่อยู่ภายใต้สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษาไปเป็นของสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ 3 บรรดาอำนาจหน้าที่ในการอนุญาต การมอบหมาย หรือการปฏิบัติการอื่นตามกฎหมายว่าด้วย โรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนให้โอนไปเป็นอำนาจ หน้าที่ของเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษาหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ แล้วแต่กรณี

ข้อ 4 บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติ คณะรัฐมนตรีใด ที่อ้างถึงสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในส่วนที่เกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนในระบบประเภท อาชีวศึกษาให้ถือว่าอ้างถึงสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาหรือข้าราชการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ข้อ 5 บรรดาใบอนุญาตที่ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนในระบบอาชีวศึกษาและได้รับอนุญาตให้ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการอาชีวศึกษา หรือหลักสูตร ให้ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิดำเนินการต่อไป ตามที่ได้รับอนุญาตและให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดำเนินการออกใบอนุญาตให้ใหม่ตามที่ จำเป็นโดยเร็ว

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2562

- ประกาศให้ยกเลิก

1) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2556 ลงวันที่ 14 มกราคม พ.ศ.2556

2) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ.2556 ลงวันที่ 31 มกราคม พ.ศ.2556

3) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ.2556 ลงวันที่ 31 มกราคม พ.ศ.2556

4) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ พ.ศ.2556 ลงวันที่ 31 มกราคม พ.ศ.2556

5) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ พ.ศ.2556 ลงวันที่ 31 มกราคม พ.ศ.2556

6) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ สาขาวิชาเทคโนโลยีเครื่องกลเรือ พ.ศ.2556 ลงวันที่ 25 เมษายน พ.ศ.2556

- กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย

1) ระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษา ได้แก่ (1) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (2) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (3) ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

2) คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิ ประเภทวิชาและสาขาวิชาต้องครอบคลุม อย่างน้อย 3 ด้าน คือ

2.1) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ พฤติกรรมลักษณะนิสัย และทักษะทางปัญญา

2.2) ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ ความรู้และทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลข การจัดการและการพัฒนางาน

2.3) ด้านสมรรถนะวิชาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริงรวมทั้งประยุกต์สู่อาชีพ

3) ชื่อคุณวุฒิอาชีวศึกษา โครงสร้างหลักสูตร จำนวนหน่วยกิต ระยะเวลาในการศึกษา ต้องเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ

- ให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาตินี้เป็นหลัก ในการกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับและให้ทำเป็นประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
- ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษา ใช้มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเป็นแนวทางในการพัฒนา หรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาโดยดำเนินการตามแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด
- ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาและสถานศึกษาจัดให้มีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยทุก 5 ปี สำหรับหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่ก่อนแล้วต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับประกาศนี้ภายใน 3 ปี นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเผยแพร่หลักสูตรแต่ละระดับและสาขาวิชาที่ดำเนินการได้มาตรฐานตามแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ.2562 ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ.2562 ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการพ.ศ.2562

วัตถุประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ อาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ เป็นการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพและยกระดับการศึกษาวิชาชีพของบุคคลให้สูงขึ้นสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับฝีมือ รวมทั้งคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงาน ชุมชน สังคม และสามารถประกอบอาชีพอิสระได้

- คุณสมบัติผู้เรียน เป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า
- คุณสมบัติผู้สอน เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณวุฒิการศึกษา มีความรู้ ความสามารถที่ตรงหรือเหมาะสมกับวิชาที่สอนข้อ

- การพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

(1) สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันที่มีความร่วมมือในการจัดการศึกษากับสถานประกอบการสามารถจัดได้ใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคีและการฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพในการศึกษาในระบบตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

(2) สถานศึกษาต้องจัดเตรียมความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละลักษณะการผลิตและการพัฒนาผู้เรียน

(3) สถานศึกษาต้องกำหนดวิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะให้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียนและระดับคุณวุฒิของแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา

(4) สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติโดยให้ผู้เรียนจัดทำโครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน

(5) สถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อส่งเสริมสมรรถนะแกนกลางและ สมรรถนะวิชาชีพ plugs คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ระเบียบวินัย plugs จิตสำนึกและจิตอาสา เสริมสร้างการเป็นพลเมืองไทยและพลโลกในด้านการรักชาติ เทิดทูนพระมหากษัตริย์ ส่งเสริม การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทุนบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการกีฬาและนันทนาการ ส่งเสริมการดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและส่งเสริมการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการบริการ วิชาการ วิชาชีพหรือทำประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

(6) สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้รับการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

(7) การจัดการศึกษา การประเมินผลการเรียน และการสำเร็จการศึกษา

(ก) การจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(ข) การสำเร็จการศึกษา ต้องได้จำนวนหน่วยกิตสะสมครบถ้วนตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ในหลักสูตรได้คะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนนและผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

(8) การประกันคุณภาพของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ให้สำนักงาน คณะกรรมการ การอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษา กำหนดระบบการประกัน คุณภาพของ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เปิดสอนโดยมีองค์ประกอบในการประกัน คุณภาพอย่างน้อย 4 ด้าน คือ

- (ก) หลักสูตรที่ยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพ
- (ข) ครู ทรัพยากรและการสนับสนุน
- (ค) วิธีการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล
- (ง) ผู้สำเร็จการศึกษา

-เงื่อนไขการพัฒนาปรับปรุง อนุมัติ และประกาศใช้หลักสูตร

(1) การพัฒนาหลักสูตรหรือการปรับปรุงหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเป็นหน้าที่ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษา โดยความ เห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(2) การอนุมัติหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพให้เป็นหน้าที่ของสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(3) การประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ให้ทำเป็นประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

(4) ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพให้จัดทำเป็นระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยความ เห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(5) ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาขึ้นทะเบียนหลักสูตรระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพที่ได้รับการอนุมัติและประกาศใช้

(6) สถานศึกษาสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงรายวิชาหรือกลุ่มวิชาเพิ่มเติมได้ตามเงื่อนไขของ หลักสูตรโดยต้องรายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทราบ

(7) ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาและสถานศึกษาจัดให้ มีการประเมินและรายงานผลการดำเนินการหลักสูตรเพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรหรือการปรับปรุง หลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยทุก 5 ปี สำหรับหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่ก่อน วันที่ประกาศนี้ใช้บังคับต้องปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับประกาศนี้ภายใน 3 ปี นับแต่วันที่ ประกาศนี้ใช้บังคับ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับประเด็นด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านอาชีวศึกษาดังแต่อดีตถึง ปัจจุบันมีพัฒนาการและปัจจัยภายนอกทั้งวิชาชีพและการเมืองเข้ามาแทรกแซงและเปลี่ยนแปลงไป หากย้อน

ความกลับไปตั้งแต่เริ่มการแบ่งระบบการเรียนการสอนในการให้การศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพที่มีมาตั้งแต่รัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า การอาชีวศึกษามีความสำคัญอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาประเทศ เพียงแต่ในการออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้ในแต่ละยุคสมัยจะมีความแตกต่างกันอยู่บ้างเท่านั้นเพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างทางสังคม ความเปลี่ยนแปลง และเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ ตลอดจนความต้องการของตลาดแรงงานที่ต่างกันไป อย่างไรก็ตาม จากการพิจารณาในมุมทางกฎหมายการบังคับใช้ในปัจจุบันจะเป็นปัญหาอยู่ไม่น้อยตามคำสั่ง คสช. ว่าด้วยการควมรวบสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนให้อยู่ภายใต้การดำเนินการมิใช่แต่เพียงการกำกับของรัฐ โดยปฏิบัติและดำเนินการทั้งในเรื่องการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอน มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาที่มีได้แตกต่างไปจากสถาบันการศึกษาของรัฐ แทนที่จะให้อิสระในการบริหารจัดการและดำเนินการเพื่อให้เกิดการแข่งขันและมีส่วนร่วมหรือจัดตั้งโดยภาคเอกชน ทั้งที่ยังไม่ปรากฏเหตุผลเด่นชัดว่าเพราะเหตุใดจึงต้องเป็นเช่นนั้น แต่การณหลังมีคำสั่งดังกล่าวมา 5 ปียังไม่ปรากฏรูปธรรมของมรรคผลจากคำสั่งดังกล่าว น่าจะได้พิจารณาติดตามต่อไป รวมถึงการพิจารณาให้อิสระกับการบริหารงานและการจัดการศึกษาที่มีส่วนร่วมโดยภาคเอกชนมากขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการผลิตบุคลากรหรือแรงงานในการป้อนเข้าสู่ภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ตลอดจนภาคบริการที่ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง แทนที่จะมีกฎระเบียบข้อบังคับในเชิงราชการที่เป็นไปเพื่อป้องกันความเสียหาย น่าที่จะเน้นไปที่การพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในลักษณะทวิภาคีทั้งในและต่างประเทศได้อย่างแท้จริง

4.5 สถานการณ์ ข้อมูล สถิติตัวเลขที่น่าสนใจ

1) ด้านการจัดการศึกษา

หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แบ่งเป็น 9 ประเภทวิชา คือ ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ประเภทวิชาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ ประเภทวิชาศิลปกรรม ประเภทวิชาคหกรรม ประเภทวิชาเกษตรกรรม ประเภทวิชาประมง ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ และประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร แต่ละประเภทวิชายังแบ่งเป็นสาขาวิชาและสาขางานต่าง ๆ ที่สอดคล้องตามความต้องการของงานอาชีพ ทั้งนี้ โครงสร้างของหลักสูตร ประกอบด้วย 3 หมวดวิชากับหนึ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตร รวมเป็น 4 กลุ่มดังนี้

- 1) หมวดวิชาทักษะชีวิต เป็นกลุ่มวิชาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการปรับตัวและดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่ เห็นคุณค่าของตนเองและการพัฒนาดตน มีความใฝ่รู้ และแสวงหาและพัฒนาความรู้ใหม่มีความสามารถในการใช้เหตุผล การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการจัดการ มีทักษะในการสื่อสารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคุณธรรม จริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ รวมถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

2) หมวดวิชาทักษะวิชาชีพ เป็นกลุ่มวิชาที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะวิชาชีพ มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ วางแผน จัดการ ประเมินผล แก้ปัญหา ควบคุมและสอนงาน บูรณาการความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 5 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มทักษะวิชาชีพพื้นฐาน 2) กลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะ 3) กลุ่มทักษะวิชาชีพเลือก 4) ฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ 5) โครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ

3) หมวดวิชาเลือกเสรี เป็นวิชาที่เกี่ยวกับทักษะชีวิตและ/หรือทักษะวิชาชีพ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจเพื่อการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

4) กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นส่วนที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตและ/หรือทักษะวิชาชีพผู้เรียนทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงทุกภาคเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรนี้ไม่นับหน่วยกิต

จำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชาให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา โดยจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ อยู่ระหว่าง 103-120 หน่วยกิต และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง อยู่ระหว่าง 83-90 หน่วยกิต

(1) ระบบการเรียนในแต่ละระดับตามหลักสูตรการอาชีวศึกษา

หลักสูตรการอาชีวศึกษาของกรมอาชีวศึกษา/สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งเป็นระดับต่าง ๆ ได้ดังนี้

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระยะเวลา 3 ปี ต่อจากมัธยมศึกษาตอนต้น
คุณสมบัติผู้เรียน เป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า
โครงสร้างหลักสูตร

1) หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง ประกอบด้วยกลุ่มวิชาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ ในการปรับตัว และดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่ เห็นคุณค่าของตนและการพัฒนาตน มีความใฝ่รู้ แสวงหาและพัฒนาความรู้ใหม่ มีความสามารถในการใช้เหตุผล การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและ การจัดการมีทักษะในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคุณธรรม จริยธรรมมนุษยสัมพันธ์ รวมถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รวมไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต

การจัดวิชาในหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง สามารถทำได้ในลักษณะเป็นรายวิชาหรือลักษณะ บูรณาการให้ครอบคลุมกลุ่มวิชาภาษาไทย กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศึกษา กลุ่มวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง

2) หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ ประกอบด้วยกลุ่มวิชาที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะวิชาชีพ มีความรู้ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบ แก้ปัญหา บูรณาการ ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบและความปลอดภัยเพื่อประยุกต์สู่อาชีพ รวมไม่น้อยกว่า 69 หน่วยกิต ประกอบด้วย 5 กลุ่ม ดังนี้

(ก) กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 19 หน่วยกิต

(ข) กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต

(ค) กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเลือก ไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต

(ง) ฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ จำนวน 4 หน่วยกิต

(จ) โครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ จำนวน 4 หน่วยกิต ทั้งนี้ ในการกำหนดให้เป็นสาขาวิชาใด ต้องมีจำนวนหน่วยกิต ของกลุ่มสมรรถนะวิชาชีพพื้นฐานและกลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเฉพาะในสาขาวิชานั้น รวมกัน ไม่น้อยกว่า 35 หน่วยกิต

3) หมวดวิชาเลือกเสรี ประกอบด้วยรายวิชาจากหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลางหรือ หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ เพื่อการประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อ รวมไม่น้อยกว่า 10 หน่วยกิต

4) กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นส่วนที่ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะแกนกลางหรือสมรรถนะ วิชาชีพ ผู้เรียนทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงทุกภาคเรียน กิจกรรมเสริม หลักสูตรนี้ไม่นับ หน่วยกิต

การคิดหน่วยกิต

1) รายวิชาทฤษฎีที่ใช้เวลาในการบรรยายหรืออภิปราย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 18 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

2) รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการทดลองหรือฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ 2 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ หรือ 36 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

3) รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติในโรงฝึกงานหรือภาคสนาม 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

4) การฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคี ที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

5) การฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพในสถานประกอบการ ที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมง ต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

6) การทำโครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ ที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษา ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมระหว่าง 100 - 110 หน่วยกิต ใช้ระยะเวลาการศึกษา 6 ภาคเรียน ทั้งนี้ให้เรียนได้ไม่เกิน 12 ภาคเรียน สำหรับการลงทะเบียนเรียนแบบเต็มเวลา และไม่เกิน 16 ภาคเรียนสำหรับการลงทะเบียนเรียนแบบไม่เต็มเวลา กรณีหลักสูตรสาขาวิชาที่มีความ

จำเป็นต้องกำหนดจำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลา การศึกษาเกินกว่าที่กำหนดให้นำเสนอขออนุมัติต่อ คณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นกรณีไป

7) การพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

(1) สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันที่มีความร่วมมือในการจัดการศึกษากับสถานประกอบการ สามารถจัดได้ใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพในการศึกษาในระบบ ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

(2) สถานศึกษาต้องจัดเตรียมความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละลักษณะการผลิตและ การพัฒนาผู้เรียน

(3) สถานศึกษาต้องกำหนดวิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะให้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียน และระดับคุณวุฒิของแต่ละประเภทวิชา และสาขาวิชา

(4) สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนจัดทำโครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน

(5) สถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อส่งเสริมสมรรถนะแกนกลางและสมรรถนะวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ระเบียบวินัย ปลูกฝังจิตสำนึกและจิตอาสา เสริมสร้างการเป็นพลเมืองไทยและพลโลกในด้านการรักชาติ เทิดทูนพระมหากษัตริย์ ส่งเสริม การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการกีฬาและนันทนาการ ส่งเสริมการดำรงตน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการบริการวิชาการ วิชาชีพหรือทำประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

(6) สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้รับการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

(7) การจัดการศึกษา การประเมินผลการเรียน และการสำเร็จการศึกษา

(ก) การจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ให้เป็นไปตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(ข) การสำเร็จการศึกษา ต้องได้จำนวนหน่วยกิตสะสมครบถ้วนตามโครงสร้างที่กำหนด ไว้ในหลักสูตร ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนน และผ่านเกณฑ์ การประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระยะเวลา 2 ปี ต่อจากประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า

คุณสมบัติผู้เรียน เป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

โครงสร้างหลักสูตร

1) หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง ประกอบด้วยกลุ่มวิชาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการปรับตัวและดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่ เห็นคุณค่าของตนเองและการพัฒนาตน มีความใฝ่รู้ แสวงหาและพัฒนาความรู้ใหม่ มีความสามารถในการใช้เหตุผล การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและ การจัดการมีทักษะในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคุณธรรม จริยธรรมมนุษยสัมพันธ์ รวมถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมรวมไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต

การจัดวิชาในหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง สามารถทำได้ในลักษณะเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการให้ครอบคลุมกลุ่มวิชาภาษาไทย กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศึกษา กลุ่มวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง

2) หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ ประกอบด้วยกลุ่มวิชาที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะวิชาชีพ มีความรู้ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบ แก้ปัญหา บูรณาการ ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบต่อความปลอดภัยเพื่อประยุกต์สู่อาชีพ รวมไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต ประกอบด้วย 5 กลุ่ม ดังนี้

(ก) กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต

(ข) กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต

(ค) กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเลือก ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

(ง) ฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ จำนวน 4 หน่วยกิต

(จ) โครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ จำนวน 4 หน่วยกิต

ทั้งนี้ ในการกำหนดให้เป็นสาขาวิชาใด ต้องมีจำนวนหน่วยกิต ของกลุ่มสมรรถนะวิชาชีพพื้นฐานและกลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเฉพาะในสาขาวิชานั้น รวมกันไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

3) หมวดวิชาเลือกเสรี ประกอบด้วยรายวิชาจากหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลางหรือ หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ เพื่อการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ รวมไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

4) กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นส่วนที่ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะแกนกลางหรือสมรรถนะ วิชาชีพ ผู้เรียนทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงทุกภาคเรียน กิจกรรมเสริม หลักสูตรนี้ไม่นับหน่วยกิต

การคิดหน่วยกิต

1) รายวิชาทฤษฎีที่ใช้เวลาในการบรรยายหรืออภิปราย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 18 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

2) รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการทดลองหรือฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ 2 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ หรือ 36 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

3) รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติในโรงฝึกงานหรือภาคสนาม 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

4) การฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคี ที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

5) การฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพในสถานประกอบการ ที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมง ต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

6) การทำโครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ ที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษา ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมระหว่าง 80-90 หน่วยกิต ใช้ระยะเวลาการศึกษา 4 ภาคเรียน ทั้งนี้ ให้เรียนได้ไม่เกิน 8 ภาคเรียน สำหรับการลงทะเบียนเรียนแบบเต็มเวลาและไม่เกิน 12 ภาคเรียน สำหรับการลงทะเบียน เรียนแบบไม่เต็มเวลา กรณีหลักสูตรสาขาวิชาที่มีความจำเป็นต้องกำหนดจำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษาเกินกว่าที่กำหนดให้นำเสนอขออนุมัติต่อคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นกรณีไป

7) การพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

(1) สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันที่มีความร่วมมือในการจัดการศึกษากับสถานประกอบการ สามารถจัดได้ใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึก ประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพในการศึกษาในระบบ ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่คณะกรรมการ การอาชีวศึกษากำหนด

- (2) สถานศึกษาต้องจัดเตรียมความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละลักษณะการผลิต และ การพัฒนาผู้เรียน
- (3) สถานศึกษาต้องกำหนดวิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะให้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียน และระดับคุณวุฒิของแต่ละประเภทวิชา และสาขาวิชา
- (4) สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนจัดทำโครงงานพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน
- (5) สถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อส่งเสริมสมรรถนะแกนกลางและสมรรถนะวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ระเบียบวินัย ปลูกฝังจิตสำนึกและจิตอาสา เสริมสร้างการเป็นพลเมืองไทยและพลโลกในด้านการรักษาชาติ เทิดทูนพระมหากษัตริย์ ส่งเสริม การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการกีฬาและนันทนาการ ส่งเสริมการดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและส่งเสริมการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการบริการวิชาการวิชาชีพหรือทำประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม
- (6) สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้รับการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ
- (7) การจัดการศึกษา การประเมินผลการเรียน และการสำเร็จการศึกษา
 - (ก) การจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ให้เป็นไปตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
 - (ข) การสำเร็จการศึกษา ต้องได้จำนวนหน่วยกิตสะสมครบถ้วนตามโครงสร้างที่กำหนด ไว้ในหลักสูตร ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนน และผ่านเกณฑ์ การประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต (ต่อเนื่อง) (ทล.บ.) ระยะเวลา 2 ปี รับผู้จบ ปวส. เพื่อเรียนต่อเนื่อง 2 ปี คุณสมบัติผู้เรียน เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ในสาขาวิชาที่ตรงกับสาขาวิชาที่จะเข้าศึกษา

โครงสร้างหลักสูตร

1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ประกอบด้วยกลุ่มวิชาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการปรับตัวและดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่ เห็นคุณค่าของตนเองและการพัฒนาตน มีความใฝ่รู้ แสวงหา และพัฒนาความรู้ใหม่ มีความสามารถในการใช้เหตุผล การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการจัดการ มีทักษะในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคุณธรรม จริยธรรม มนุษย์สัมพันธ์ รวมถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รวมไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต การจัดวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปสามารถทำได้ในลักษณะเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการให้ครอบคลุมกลุ่มวิชาภาษาไทย กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ในสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ทั้งนี้ จำนวนหน่วยกิตรวม ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเมื่อนับรวมกับรายวิชาที่ได้ศึกษามาแล้ว ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ต้องไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

2) หมวดวิชาเฉพาะ ประกอบด้วยกลุ่มวิชาที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะวิชาชีพ มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ วางแผน จัดการ ประเมินผล แก้ปัญหา ควบคุมงาน สอนงาน และพัฒนางาน โดยบูรณาการความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบและความปลอดภัยเพื่อประยุกต์ สู่อาชีพ รวมไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต โดยเป็นวิชาทางปฏิบัติการไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต และทางทฤษฎีไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ดังนี้

(ก) วิชาเฉพาะพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต

ประกอบด้วยกลุ่มวิชาพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต และวิชาพื้นฐานทางเทคโนโลยีไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต ทั้งนี้ จำนวนหน่วยกิตรวมของวิชาพื้นฐานเทคโนโลยีเมื่อนับรวมกับรายวิชาที่ได้ศึกษามาแล้วจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงต้องไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต

(ข) วิชาเฉพาะด้าน ไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต

ประกอบด้วยกลุ่มวิชาเทคโนโลยีเฉพาะสาขา ไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต - กลุ่มวิชาโครงงาน ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต

(ค) ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ/บูรณาการการเรียนรู้ร่วมการทำงาน ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต
ทั้งนี้ ในกรณีที่จัดการศึกษาระบบทวิภาคีอาจยกเว้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้

3) หมวดวิชาเลือกเสรี ประกอบด้วยรายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาใด ๆ ตามความถนัดหรือความสนใจ จากหลักสูตรระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการในสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ รวมไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

การคิดหน่วยกิต

1) รายวิชาทฤษฎีที่ใช้เวลาในการบรรยายหรืออภิปราย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 18 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

2) รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการทดลองหรือฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ 2 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ หรือ 36 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

3) รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติในโรงฝึกงานหรือภาคสนาม 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

4) การฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคี ที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

5) การฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพในสถานประกอบการ ที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมง ต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

6) การทำโครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ ที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษาให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมระหว่าง 72 - 82 หน่วยกิต ใช้ระยะเวลาการศึกษา 4 ภาคเรียน ทั้งนี้ ให้เรียนได้ไม่เกิน 8 ภาคเรียน สำหรับการลงทะเบียนเรียนแบบเต็มเวลา และไม่เกิน 12 ภาคเรียน สำหรับการลงทะเบียนเรียนแบบไม่เต็มเวลา กรณีหลักสูตรสาขาวิชาที่มีความจำเป็นต้องกำหนดจำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษาเกินกว่าที่กำหนดให้นำเสนอขออนุมัติต่อคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นกรณีไป

7) การพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

(1) สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันที่มีความร่วมมือในการจัดการศึกษากับสถานประกอบการ สามารถจัดได้ใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึก ประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพในการศึกษาในระบบ ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่คณะกรรมการ การอาชีวศึกษากำหนด

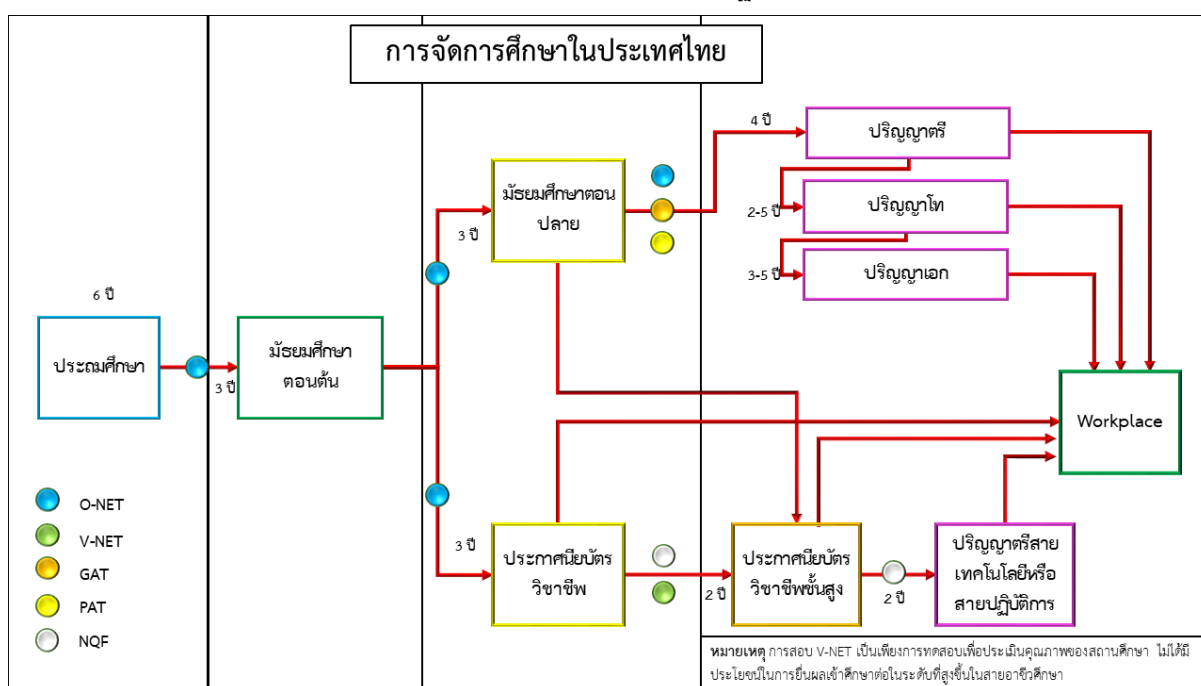
(2) สถานศึกษาต้องจัดเตรียมความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละลักษณะการผลิต และ การพัฒนาผู้เรียน

(3) สถานศึกษาต้องกำหนดวิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะให้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียน และระดับคุณวุฒิของแต่ละประเภทวิชา และสาขาวิชา

- (4) สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนจัดทำโครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน
- (5) สถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อส่งเสริมสมรรถนะแกนกลางและสมรรถนะวิชาชีพ ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ระเบียบวินัย ปลุกฝังจิตสำนึกและจิตอาสา เสริมสร้างการเป็นพลเมืองไทยและพลโลกในด้านการรักชาติ เทิดทูนพระมหากษัตริย์ ส่งเสริม การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทำนุบำรุง ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการกีฬาและนันทนาการ ส่งเสริมการดำรงตน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมการทำงานโดยใช้ กระบวนการกลุ่มในการบริการวิชาการวิชาชีพหรือทำประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม
- (6) สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้รับการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ
- (7) การจัดการศึกษา การประเมินผลการเรียน และการสำเร็จการศึกษา

(ก) การจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ให้เป็นไปตาม ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการ อาชีวศึกษา

(ข) การสำเร็จการศึกษาต้องได้จำนวนหน่วยกิตสะสมครบถ้วนตามโครงสร้างที่ กำหนดไว้ในหลักสูตรได้คะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 ระดับ คะแนนและผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

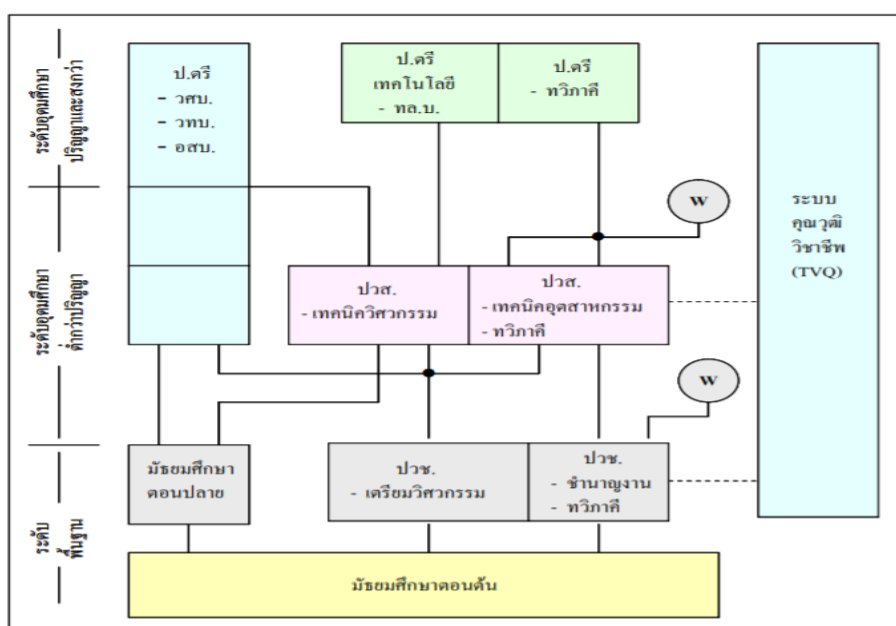
ภาพประกอบ 11 ระบบการศึกษาประเทศไทย

(2) เส้นทางและแนวทางในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา

สถาบันการอาชีวศึกษาจะจำแนกเป็นสถาบันการอาชีวศึกษาของรัฐภายใต้การบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ละสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชนภายใต้การบริหารของสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนและเขตพื้นที่การศึกษา (ก่อนมีคำสั่ง คสช.) สถาบันการอาชีวศึกษาเหล่านี้มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาระดับ ปวช. และ ปวส. โดยตรง สำหรับสถาบันการอาชีวศึกษาภายใต้การบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาบางส่วน อาจมีการจัดการศึกษาระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีที่เน้นปฏิบัติ

สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน¹⁰และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาระดับ ปวส. และปริญญาตรีเฉพาะทาง โดยรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. และบางส่วนรับผู้สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลาย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้จัดการศึกษาเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิชาการขั้นสูงที่เกี่ยวข้องของในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. และบางส่วนรับผู้สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือยังรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเข้าศึกษาระดับ ปวช. ที่เน้นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ปวช. เตรียมวิศวกรรมศาสตร์

ภาพประกอบ 12 เส้นทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี

¹⁰ พระราชบัญญัติ การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน พ.ศ. 2541

ที่มา: รายงานการวิจัยเส้นทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี p.131

<http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/998-file.pdf>

จากภาพประกอบข้างต้นได้แสดงแนวโน้มการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษาที่มีเส้นทางการจัดการศึกษาอยู่ 3 ระดับ คือ เส้นทางการจัดการศึกษาระดับ ปวช. เส้นทางการจัดการศึกษาระดับ ปวส. และเส้นทางการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี

สถาบันที่เปิดรับการศึกษาต่อในระดับสูงของสายอาชีวศึกษา

สถาบันอาชีวศึกษา

สถาบันอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1 เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาหนึ่งใน 19 แห่งทั่วประเทศซึ่งจะเป็นสถาบันริเริ่มที่มีการเปิดการเรียนปริญญาตรีในปีการศึกษา 2556 โดยเปิดปริญญาตรี 8 ประเภทวิชา ได้แก่ อุตสาหกรรม, เทคโนโลยีการสนเทศและการสื่อสาร, บริหารธุรกิจ, อุตสาหกรรมท่องเที่ยว, ศิลปกรรม, คหกรรม, เกษตรกรรมและประมง รวมทั้งหมด 28 สาขาวิชา

โดยสถาบันอาชีวศึกษา 19 แห่งจะมีสถานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จัดการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ ซึ่งเป็นครั้งแรกที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาที่จบระดับ ปวส. ได้เรียนต่อระดับปริญญาตรีวิชาชีพสายตรงได้ต่อเนื่องและจบภายใน 2 ปี โดยไม่ต้องเปลี่ยนไปเรียนสายสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี เพื่อรองรับทั้งผู้ที่จบระดับ ม.6 และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี ที่จะรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่งดังต่อไปนี้ 1) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 2) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ 3) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก 4) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 5) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ 6) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา 7) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย 8) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ 9) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน โดยหลักสูตรที่เปิดสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลได้แก่ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, ม.ป.ป.)

- 1) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยรับจากผู้จบ ม.6 หรือ ปวช. ใช้เวลาเรียน 2 ปี
จำนวน 14 สาขาวิชา

- 2) หลักสูตรปริญญาตรี (เทียบโอน) 2 ปี รับจากผู้จบ ปวส. หรือเทียบเท่า ใช้เวลาเรียน 2 ปี ถึง 3 ปี ครั้ง จำนวนหน่วยกิตรวมในแต่ละสาขาวิชาไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต เวลาศึกษาไม่เกิน 4 ปี การศึกษา
- 3) หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี จำนวน 42 สาขาวิชา รับจากผู้จบ ปวช. หรือ ม.6 ใช้เวลาเรียน 4 ปี ลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา (ภาคปกติ) จำนวนหน่วยกิตรวมแต่ละสาขาวิชาไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 8 ปีการศึกษา
- 4) หลักสูตรปริญญาตรี 5 ปี จำนวน 5 สาขาวิชา รับจากผู้จบ ปวช. หรือ ม.6 ใช้เวลาเรียน 5 ปี ในสาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม มีจำนวนหน่วยกิตรวมในแต่ละสาขาวิชาไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 10 ปีการศึกษา
- 5) หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู จำนวน 1 สาขาวิชา รับผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า ใช้เวลาเรียน 1 ปี เปิดสอนเฉพาะภาคไม่เต็มเวลา (ภาคสมทบ) สาขาวิชาชีพครู เพียงสาขาเดียว

มหาวิทยาลัยที่รับผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี ส่วนมากจะเปลี่ยนมาเป็นหลักสูตรเทียบโอนแทน ส่วนมากใช้เวลา 2-4 ปี ขึ้นอยู่กับการโอนหน่วยกิตมาได้มากน้อย ซึ่งแต่ละมหาวิทยาลัยมีหลักสูตรไม่เหมือนกัน แต่บางมหาวิทยาลัยยังมีการเปิดหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยที่รับเทียบโอนผู้สำเร็จการศึกษา ปวส. มีดังนี้ (phiphat, 2559)

มหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 2) มหาวิทยาลัยรังสิต 3) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ 4) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร 5) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 6) มหาวิทยาลัยศรีปทุม 7) มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น 8) มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 9) มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 10) มหาวิทยาลัยสยาม

มหาวิทยาลัยรัฐบาล ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏ 2) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทั้ง 9 3) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ 4) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 5) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 6) มหาวิทยาลัยรามคำแหง 7) มหาวิทยาลัยขอนแก่น 8) มหาวิทยาลัยบูรพา 9) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 10) มหาวิทยาลัยทักษิณ 11) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 12) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 13) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอน ระบบการศึกษาไทยปัจจุบันตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มีการจัดการศึกษา 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสถานศึกษาสามารถจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบและให้มีระบบเทียบโอนการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ในส่วนของหลักสูตรการศึกษาระดับอาชีวศึกษาภายในประเทศไทยมีการเปิดการศึกษาเป็นประเภทรายวิชาต่าง ๆ ตามสาย

อาชีพ แบ่งออกเป็น 9 ประเภท ได้แก่ 1) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม 2) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ 3) ประเภทวิชาศิลปกรรม 4) ประเภทวิชาคหกรรม 5) ประเภทวิชาเกษตรกรรม 6) ประเภทวิชาประมง 7) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 8) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ 9) ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

แนวทางการประกอบอาชีพของระบบการศึกษาอาชีวศึกษา

จากกองส่งเสริมการมีงานทำ เป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานพ.ศ.2545 โดยมีอำนาจหน้าที่ คือ พัฒนาระบบการแนะแนวอาชีพสู่มาตรฐานสากล เพิ่มโอกาสการมีงานทำและเป็นศูนย์สารสนเทศข้อมูลอาชีพที่ทันสมัย (กองส่งเสริมการมีงานทำ, 2561) ได้อธิบายแนวทางการประกอบอาชีพด้านอาชีวศึกษาไว้ ดังนี้

การศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.1-ปวช.3) สายอาชีพ แบ่งการศึกษาออกเป็นสองรูปแบบ คือ วิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โรงเรียนและวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน มีแนวทางการประกอบอาชีพ ดังนี้

1) ประกอบอาชีพในภาคราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน

2) ประกอบอาชีพตามลักษณะที่แตกแขนงตามสาขาที่เรียน เช่น

ประเภทวิชาอุตสาหกรรม: อาชีพช่างเทคนิคด้านต่าง ๆ ดังนี้ เครื่องมือกลและซ่อมบำรุง, โลหะการ, ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์, อุตสาหกรรมเครื่องเรือน, เทคโนโลยีคอมฯ เป็นต้น

ประเภทวิชาพาณิชยกรรมบริหารธุรกิจ: อาชีพด้านการบัญชี, คอมพิวเตอร์, นักการค้าระหว่างประเทศ, นักบริหารคลังสินค้า, นักบริการขนส่ง (โลจิสติกส์) เป็นต้น

ประเภทวิชาศิลปกรรม: อาชีพด้านประติมากรรม, อุตสาหกรรมเครื่องหนัง, งานทางศิลปหัตถกรรม, งานทางการใช้เทคโนโลยี เป็นต้น

ประเภทวิชาคหกรรม: อาชีพทางด้านผลิตและตกแต่งสิ่งทอ, ธุรกิจเสื้อผ้า, งานทางด้านอาหารและโภชนาการ, ด้านเสริมสวย, ด้านประดิษฐ์, การดูแลเด็กและผู้สูงอายุ เป็นต้น

ประเภทวิชาเกษตรกรรม: อาชีพด้านพืชศาสตร์, สัตวศาสตร์, อุตสาหกรรมเกษตร, การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ, การผลิตพืชไร่ พืชสวน, เทคโนโลยีสมุนไพรและอื่น ๆ เป็นต้น

ประเภทวิชาประมง: อาชีพด้านเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ, แปรรูปสัตว์น้ำ, ธุรกิจเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นต้น

ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว: อาชีพด้านการโรงแรมการบริการต่าง ๆ, ธุรกิจท่องเที่ยว, ธุรกิจขนส่ง, สปาและความงาม เป็นต้น

ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ: อาชีพด้านสิ่งทอ, เคมีสิ่งทอ, อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป, เทคโนโลยีการทอผ้าไหมและผ้าพื้นเมือง, เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร: อาชีพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

3) ประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจาก ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.1-ปวช.3) สายอาชีพ ยังมีรูปแบบการศึกษาด้านสายอาชีพที่อยู่นอกเหนือการดูแลของวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โรงเรียนและวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ดังนี้

1) โรงเรียนจิตรลดา (สายอาชีพ) แนวทางการประกอบอาชีพ

(1) ประกอบอาชีพในภาครัฐราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน

(2) ประกอบอาชีพตามลักษณะที่แตกแขนงตามสาขาที่เรียน เช่น

ประเภทวิชาอุตสาหกรรม: อาชีพด้านอิเล็กทรอนิกส์, ไฟฟ้ากำลัง, เครื่องมือกลและซ่อมบำรุง เป็นต้น

ประเภทวิชาพาณิชยกรรม: อาชีพด้านงานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ, ธุรกิจค้าปลีก, ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์, สร้างเว็บไซต์, โปรแกรมเมอร์ เป็นต้น

(3) ประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2) วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล (3 ปี)

3) วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการไกลกังวล (3 ปี)

แนวทางการประกอบอาชีพ ของ วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวลและวิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการไกลกังวล คือ

(1) ประกอบอาชีพในภาครัฐราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน

(2) ประกอบอาชีพตามลักษณะที่แตกแขนงสาขาที่เรียน เช่น

ประเภทวิชาอุตสาหกรรม: อาชีพ เช่น ช่างซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า, อิเล็กทรอนิกส์, เครื่องจักรในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

ประเภทวิชาพาณิชยกรรม: อาชีพ เช่น เจ้าหน้าที่การเงิน, พนักงานบัญชี, นักการตลาด, เจ้าของกิจการ เป็นต้น

ประเภทวิชาการโรงแรม/การท่องเที่ยว/เทคโนโลยีสารสนเทศ/คอมพิวเตอร์ธุรกิจ: อาชีพ เช่น ไกด์, ล่าม, นักพัฒนาวิทยาการคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

(3) ประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ในการศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส. 1-2 ปี) แบ่งการศึกษออกเป็น 3 รูปแบบ ที่ขึ้นอยู่ในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา คือวิทยาลัยอาชีวศึกษาของรัฐบาล วิทยาลัยการอาชีพของรัฐบาล วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน มีแนวทางการประกอบอาชีพ ดังนี้

1) ประกอบอาชีพในภาครัฐราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน

2) ประกอบอาชีพตามลักษณะที่แตกแขนงตามสาขาที่เรียน เช่น

ประเภทวิชาอุตสาหกรรม: อาชีพด้านเครื่องมือกล, โลหะการ, ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์, ก่อสร้าง, เทคนิคสถาปัตยกรรม, เขียนแบบเครื่องกล เป็นต้น

ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ: อาชีพด้านการบัญชี, คอมพิวเตอร์, นักการค้าระหว่างประเทศ, การบริหารคลังสินค้า, นักบริการขนส่ง (โลจิสติกส์) เป็นต้น

ประเภทวิชาศิลปกรรม: อาชีพด้านจิตรกรรม, ประติมากรรม, นักออกแบบ, งานทางศิลปหัตถกรรม, เครื่องประดับ, อนุรักษ์, ช่างเทคนิค เป็นต้น

ประเภทวิชาคหกรรม: อาชีพด้านผลิตและตกแต่งสิ่งทอ, ตัดเย็บเสื้อผ้า, งานทางด้านโภชนาการ, แปรรูปอาหาร, ธุรกิจอาหาร เป็นต้น

ประเภทวิชาเกษตรกรรม: อาชีพด้านพืชศาสตร์, สัตวศาสตร์, อุตสาหกรรมเกษตร, การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ, ผลิตภัณฑ์พืชไร่, พืชสวน, เทคโนโลยีสมุนไพรและอื่น ๆ เป็นต้น

ประเภทวิชาประมง: อาชีพด้านเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ, แปรรูปสัตว์น้ำ, ธุรกิจเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นต้น

ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว: อาชีพด้านโรงแรมและการบริการต่าง ๆ, ท่องเที่ยว, ธุรกิจขนส่ง, สปาและความงาม เป็นต้น

ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ: อาชีพด้านสิ่งทอ, เคมีสิ่งทอ, อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป, เทคโนโลยีการทอผ้าไหมและผ้าพื้นเมือง เป็นต้น

ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร: อาชีพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

2) ระบบการจัดการเรียนการสอน

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการอาชีวศึกษานับการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในวิชาการที่สัมพันธ์กับวิชาชีพในการวางแผน แก้ปัญหาและดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในประเภทวิชา สาขาวิชาและสาขางานต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งสามารถเลือกวิธีการเรียนได้อย่างหลากหลายตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน ทั้งรูปแบบในระบบ นอกระบบ และหรือระบบทวิภาคี ทั้งนี้ จะเน้นการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ โดยนำผลการเรียนแต่ละวิธีมาประเมินผลร่วมกัน ตลอดจนสามารถเทียบโอนผลการเรียนและขอเทียบความรู้และประสบการณ์เพื่อนับเป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนรายวิชาตามหลักสูตรที่เรียนได้ด้วย ทำให้ใช้ระยะเวลาในการเรียนน้อยกว่าการเรียนในระบบเพียงอย่างเดียว ซึ่งปกติผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจะต้องใช้ระยะเวลาเรียน 3 ปีการศึกษา และผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ต้องใช้เวลาเรียน 2 ปีการศึกษา กรณีผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประเภทวิชา หรือสาขาวิชาอื่น หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือเทียบเท่าจะต้องใช้เวลาเรียนประมาณ 3 ปีการศึกษา โดยที่แต่ละปีการศึกษาจะแบ่งออกเป็น 2 ภาคเรียนปกติหรือระบบทวิภาคี ภาคเรียนละ 18 สัปดาห์ โดยมีเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิตตามที่กำหนดและอาจเปิดสอนภาคเรียนฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ การเรียนในระบบชั้นเรียนปกติกำหนดให้

สถานศึกษาเปิดทำการสอนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 5 วัน วันละไม่เกิน 7 ชั่วโมงและกำหนดเวลาในการจัดการเรียนการสอนคาบละ 60 นาที (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, ม.ป.ป.)

การเรียนการสอนผ่านระบบทวิภาคี

“ทวิภาคี” แปลว่า “สองฝ่าย” ซึ่งหมายถึง สถานประกอบการและโรงเรียน เยาวชนที่เข้าร่วมฝึกอาชีพในโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีนั้นจะมี 2 สถานภาพในบุคคลเดียวกัน คือ เป็นนักเรียน นักศึกษาในโรงเรียน และในขณะเดียวกันก็เป็นพนักงานฝึกอาชีพของสถานประกอบการด้วยการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาด้านอาชีพอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งการศึกษาในระบบนี้ผู้เรียนหรือผู้ฝึกหัด (Trainee) จะต้องเรียนรายวิชาสามัญ รายวิชาชีพพื้นฐาน โดยเรียนและฝึกปฏิบัติเบื้องต้นที่สถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาประชาชนที่มีงานอาชีพได้เพิ่มวุฒิการศึกษาโดยการศึกษาในระบบทวิภาคีและสามารถเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นไปเพื่อให้นักเรียนนักศึกษาและประชาชนได้รับการฝึกอาชีพที่ตรงตามสาขางานเปิดโอกาสให้สามารถทำงานในสถานประกอบการได้ ซึ่งนักศึกษาจะได้ประโยชน์ที่จากการเรียนการสอนผ่านระบบทวิภาคี คือ ได้รับการฝึกอาชีพที่ดีตรงกับความต้องการของผู้เรียน และได้ฝึกปฏิบัติงานจริงกับเครื่องมือเครื่องจักร และอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบัน ได้รับค่าตอบแทน/เบี้ยเลี้ยงและความช่วยเหลืออื่น ๆ ด้านการศึกษาจากสถานประกอบการ มีคุณสมบัติจากการฝึกงานที่เหมาะสมกับงานในสาขาอาชีพนั้น ๆ โอกาสในได้งานและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (วิทยาลัยการอาชีวศึกษา ม.ป.ป.)

ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนในการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาต้องมีรูปแบบการเรียนการสอนต้องมีรูปแบบตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 ดังนี้

มาตรา 8 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดได้โดยรูปแบบดังต่อไปนี้

(1) การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลักโดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา การวัด และการประเมินผล ที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(2) การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(3) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน กับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัด และการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาตามวรรคหนึ่งในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือ

สถาบันนั้น ต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา)

ในการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพ ผู้เรียนได้รับความรู้พื้นฐานในสถานศึกษาจากครูผู้สอน และความรู้ทางด้านทักษะวิชาชีพสาขางานได้จากครูฝึกในสถานประกอบการ โดยการฝึกอาชีพครูฝึกในสถานประกอบการเป็นผู้ถ่ายทอด แนะนำ ให้ผู้ฝึกอาชีพได้เรียนรู้ลักษณะวิธีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ พฤติกรรมที่เหมาะสม และทำงานได้สำเร็จอย่างมีคุณภาพ มีเทคนิควิธีการสอนงานที่ถูกต้อง ควรเน้นการสร้างลักษณะนิสัยการทำงานที่ดีมีความรู้ความสามารถมีทักษะการทำงานให้สำเร็จตามกำหนดเวลา สร้างขวัญ และกำลังใจ ตลอดจนการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมหรือองค์กรได้

ตัวอย่างโรงเรียนอาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จในระบบอาชีวศึกษาทวิภาคี

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) พบว่า การศึกษาแบบ ‘อาชีวศึกษาทวิภาคี’ ได้รับความนิยมสูงขึ้น โดยเฉพาะในสวิตเซอร์แลนด์และเยอรมัน เป็นการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและสถานประกอบการ ใช้เวลาอย่างน้อยร้อยละ 25 ในสถานประกอบการ อาจเรียนสลับกันไปมาในช่วงเวลา 1-4 ปี ได้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และได้รับค่าจ้าง ซึ่งจากการศึกษาในต่างประเทศ พบว่า อาชีวศึกษาทวิภาคี จะเข้มแข็งต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ นายจ้างมีส่วนร่วม มีการรับรองคุณสมบัติ และมีการเรียนในสถานประกอบการควบคู่

วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี กรุงเทพฯ เป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษาทวิภาคีแห่งแรกของไทย และได้รับความนิยมสูงมาก นักศึกษาที่จบจากสถาบันแห่งนี้จะได้ทำงานในสถานประกอบการที่ดี มีความอดทนสูง โดยเรียนในโรงงานเป็นหลัก เสริมด้วยภาคค่ำในวิทยาลัย และสถาบันแห่งนี้มีแนวทางรับประกันคุณภาพล่วงหน้า โดยคัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมโครงการเตรียมตัว 1 ปี มีการสอบไล่ เรียนซ่อมก่อนขึ้นชั้น ซึ่งจะไม่ผลักระบุคคลที่สอบไม่ผ่านให้สถานประกอบการ อีกทั้งยังมีครูนิเทศคอยดูแลนักเรียนที่อยู่ระหว่างการฝึกงานอย่างใกล้ชิด ทำให้สถาบันแห่งนี้ประสบความสำเร็จอย่างมากในการจัดทวิภาคี (Thai tribune, 2558) โดยมีหลักสูตรการเรียนการสอน 2 ประเภท คือ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ได้แก่ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการตลาด และประเภทวิชาอุตสาหกรรม ได้แก่ สาขาวิชาช่างก่อสร้าง สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาช่างพิมพ์ สาขาวิชาช่างกลโรงงาน สาขาวิชาเมคคาทรอนิกส์ (วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี, ม.ป.ป.)

วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนือ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน โดยร่วมมือกับสถานประกอบการของญี่ปุ่น อาทิ Pioneer Canon Honda ด้วยการทำทวิภาคีกับนักศึกษา ปวส.1 ซึ่งปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จนั้นเกิดจากการเตรียมตัวตั้งแต่ ปวช. โรงเรียนได้ทำการเปิดสอน 2 ประเภทวิชาคือ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ได้แก่ สาขางานการบัญชี งานการขาย งานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และประเภทวิชาอุตสาหกรรม ได้แก่ สาขางานยานยนต์ สาขางานก่อสร้าง ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ตัวอย่างของการปฏิรูปการอาชีวศึกษาได้ดี คือ “อีสานเหนือโมเดล” เป็นการสร้างผู้เรียนให้เกิดสำนึก รักและมีทักษะที่ดีกับการเรียนอาชีวศึกษาก่อนจะส่งไปฝึกงานยังสถานประกอบการ องค์ประกอบหนึ่งของความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมของอีสานเหนือโมเดลคือ การจัดหลักสูตรที่เน้นทวิภาคีที่ยั่งยืนระบบทวิภาคีที่โดดเด่นของวิทยาลัย เทคโนโลยีอีสานเหนือ คือ ทางวิทยาลัยจะคัดเลือกสถานประกอบการ ขั้นตอนแรก คือการจะคัดเลือกสถานประกอบการขั้นตอนที่ดี ที่ผ่านมหาวิทยาลัยฯ ทำความร่วมมือกับบริษัทฮอนด้าอโตโมบิล ประเทศไทย จำกัด บริษัทแคนนอนไฮเทคประเทศไทย และ บริษัทโทโฮกุ ไฟโอเนียร์ (ประเทศไทย) จำกัด “สิ่งเหล่านี้คือวัฒนธรรมญี่ปุ่น ซึ่งจะมีระบบและการบริหารงานที่ดี ดังนั้นสิ่งแรกที่จะเลือกสถานประกอบการ คือ จะเลือกจากวัฒนธรรมองค์กรที่ดีก่อน” แต่ก่อนจะส่งนักเรียนเข้าฝึกงานมีกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรเริ่มต้นมาก่อนแล้ว ในกระบวนการจัดทำอีสานเหนือโมเดล คือ ปีที่ 1 จะปลูกฝังเกี่ยวกับความเป็นจิตอาสา ปีที่ 2 เราจะให้เด็กเลือกสถานประกอบการโดยที่สถานประกอบการแต่ละบริษัท สถานประกอบการจะเข้ามาประชาสัมพันธ์ที่วิทยาลัย หลังจากนั้นเด็กจะเป็นคนเลือกเอง (kruthai,2559)

สรุปว่าระบบการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคีคือ สถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ ร่วมมือกันในการพัฒนาการศึกษา โดยอาชีวศึกษาทวิภาคีจะเข้มแข็งต้องมียอดประกอบ 3 ประการ คือ นายจ้างมีส่วนร่วม มีการรับรองคุณสมบัติ และมีการเรียนในสถานประกอบการควบคู่ โรงเรียนอาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จในหลักสูตรทวิภาคี ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี กรุงเทพฯ เป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษาทวิภาคีแห่งแรกของไทย โดยเรียนในโรงงานเป็นหลักเสริมด้วยภาคค่ำในวิทยาลัย และสถาบันแห่งนี้มีแนวทางรับประกันคุณภาพล่วงหน้า และวิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนือ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน โดยร่วมมือกับสถานประกอบการของญี่ปุ่น อาทิ Pioneer Canon Honda เป็นต้น

รูปแบบการเรียนการสอนผ่านโครงงาน (Project-based Learning)

การเรียนรู้ด้วยโครงงาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรูปแบบหนึ่งที่เป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษา สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น โดยครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้ (teacher) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ (guide) ทำหน้าที่ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม กระตุ้น แนะนำ และให้คำปรึกษา เพื่อให้โครงการสำเร็จ ลุล่วง ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยโครงงาน สิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้ด้วยโครงงาน (PBL) จึงมิใช่ตัวความรู้ (knowledge) หรือวิธีการหาความรู้ (searching) แต่เป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (learning and innovation skills) ทักษะชีวิตและประกอบอาชีพ (Life and Career skills) ทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารและเทคโนโลยี (Information Media and Technology Skills) การออกแบบโครงงานที่ดีจะกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าอย่างกระตือรือร้นและผู้เรียนจะได้ฝึกการใช้ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และแก้ปัญหา (critical thinking & problem solving) ทักษะการสื่อสาร (communicating) และทักษะการสร้างความร่วมมือ (collaboration) ประโยชน์ที่ได้สำหรับครูที่นอกจากจะเป็นการพัฒนาคุณภาพด้านวิชาชีพแล้ว ยังช่วย

ให้เกิดการทำงานแบบร่วมมือกับเพื่อนครูด้วยกัน รวมทั้งโอกาสที่จะได้สร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนด้วย โดยรูปแบบการเรียนการสอนผ่านโครงการในระบบอาชีวศึกษาของไทยมีขั้นตอนดังนี้ (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557)

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม ครูเตรียมมอบหมายโครงการโดยระบุในแผนการสอน ในชั้นเรียน ครูอาจกำหนดขอบเขตของโครงการอย่างกว้างๆ ให้สอดคล้องกับรายวิชา หรือ ความถนัดของผู้เรียน และเตรียมแหล่งเรียนรู้ ข้อมูลตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม สามารถใช้เว็บไซต์ หรือ โปรแกรม Moodle ในการ update ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และการกำหนดนัดหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินโครงการได้

ขั้นตอนที่ 2 การคิด และเลือกหัวข้อให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างทางเลือกในการออกแบบโครงการเอง เพื่อเปิดโอกาสให้รู้จักค้นคว้าและสร้างสรรค์ความรู้เชิงนวัตกรรมครูอาจให้ผู้เรียนทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องก่อนเพื่อเป็นแนวทางในการเลือกหัวข้อการทำงานเป็นทีม กระตุ้น ให้เกิดการระดมความคิด จะทำให้เกิดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการสร้างความร่วมมือ

ขั้นตอนที่ 3 การเขียนโครงร่าง การเขียนโครงร่างของโครงการ เป็นการสร้างแผนผังความคิด (mind map) แสดงแนวคิด แผน และขั้นตอนการทำโครงการเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมองเห็นภาระงาน บทบาท และระยะเวลาในการดำเนินงานทำให้สามารถปฏิบัติโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 ภาคปฏิบัติ โครงการผู้เรียนลงมือปฏิบัติตาม แผนที่วางไว้ในเค้าโครงของโครงการ ถ้ามีการวางแผนเค้าโครงเอาไว้แล้ว ผู้เรียนจะรู้ได้เองว่าจะต้องทำอะไรในขั้นตอนต่อไป โดยไม่ต้องรอถามครูในระหว่างการดำเนินการครูผู้สอนอาจมีการให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดหรือร่วมแก้ปัญหาไปพร้อม ๆ กับผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอโครงการ ผู้เรียนสรุปรายงานผล โดยการเขียนรายงาน หรือการนำเสนอในรูปแบบอื่น ๆ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์จัดนิทรรศการ รายงานหน้าชั้นส่งงานทางเว็บไซต์หรืออีเมล ถ้ามีการประกวดหรือแข่งขันด้วยจะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลโครงการ การประเมินโครงการควรมีการประเมินผลการเรียนรู้โดยหลากหลาย (multi evaluation) เช่น ผู้เรียนประเมิน ตนเอง ประเมิน ซึ่งกันและกัน ประเมินบุคคลภายนอก การประเมินจะไม่วัดเฉพาะความรู้หรือผลงานสุดท้ายเพียงอย่างเดียว แต่จะวัดกระบวนการที่ได้มาซึ่งผลงานด้วย การประเมินโดยครูหลายคนจะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์และทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูด้วยกันอีกด้วย

โปรแกรมหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในประเทศไทยมีดังนี้

โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเปิดการศึกษาในประเภทวิชาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2561)

- 1) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม

1.1) สาขาวิชาเครื่องกล แบ่งออกเป็น สาขางานยานยนต์ เครื่องกลอุตสาหกรรม เครื่องกลเรือ เครื่องกลเกษตร ตัวถังและสีรถยนต์

1.2) สาขาวิชาเครื่องมือกลและซ่อมบำรุง แบ่งออกเป็น สาขางานเครื่องมือกล ซ่อมบำรุงเครื่องจักรกล เขียนแบบเครื่องกล ชิ้นส่วนเครื่องจักรกลเกษตร แม่พิมพ์พลาสติก แม่พิมพ์โลหะ

1.3) สาขาวิชาโลหะการแบ่งออกเป็น สาขางานเชื่อมโลหะ อุตสาหกรรมต่อตัวถังรถโดยสาร

1.4) สาขาวิชาไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ แบ่งออกเป็น สาขางานไฟฟ้ากำลัง อิเล็กทรอนิกส์โทรคมนาคม เมคคาทรอนิกส์ เทคนิคคอมพิวเตอร์

1.5) สาขาวิชาการก่อสร้างแบ่งออกเป็น สาขางานก่อสร้างโยธา สถาปัตยกรรม เครื่องเรือนและการตกแต่งภายใน

1.6) สาขาวิชาการพิมพ์

1.7) สาขาวิชาแว่นตาและเลนส์

1.8) สาขาวิชาการต่อเรือ แบ่งออกเป็น สาขางานต่อเรือโลหะ ต่อเรือไม้ ต่อเรือไฟเบอร์กลาส¹¹ นาวาสถาปัตยกรรม¹² ซ่อมบำรุงเรือ

1.9) สาขาวิชาผลิตภัณฑ์ยาง

2) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ

2.1) สาขาวิชาพาณิชยกรรมแบ่งออกเป็น สาขางานการบัญชี การเลขานุการ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ ธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจสถานพยาบาล การประชาสัมพันธ์ ภาษาต่างประเทศ งานสำนักงานสำหรับผู้พิการทางสายตา

2.2) สาขาวิชาธุรกิจบริการ แบ่งออกเป็น สาขางานการจัดการความปลอดภัย การจัดการความสะอาด

3) ประเภทวิชาศิลปกรรม

3.1) สาขาวิชาศิลปกรรมแบ่งออกเป็น สาขางานจิตรศิลป์ การออกแบบ ศิลปหัตถกรรมอุตสาหกรรมเครื่องหนัง เครื่องเคลือบดินเผา เทคโนโลยีการถ่ายภาพ เครื่องประดับอัญมณี

¹¹เรือไฟเบอร์กลาส คือ เรือที่สร้างขึ้นจากวัสดุสังเคราะห์ประเภทไฟเบอร์กลาส คือ เส้นใยของแก้วที่ปั่นให้เป็นเส้นละเอียดบางเพื่อนำมาใช้เป็นวัสดุเสริมแรงในพอลิเมอร์หลายประเภท รวมทั้งพลาสติกเรซินที่สามารถนำมาขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้ (บริษัท เอ. แอนด์ มาร์ติน (ไทย) จำกัด, 2559)

¹²นาวาสถาปัตยกรรมศาสตร์ (Naval Architecture) คือ วิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและเทคนิคของการออกแบบเรือและประโยชน์ใช้สอยในเรือ ดังนั้นเราคงพอจะอนุมานความหมายของนาวาสถาปัตยกรรมได้ว่า “ ศิลปะและเทคนิคว่าด้วยการออกแบบและการสร้างเรือ (สถาบันศิลปสถาปัตยกรรมไทยเฉลิมพระเกียรติ, ม.ป.ป.)

ช่างทองหลวง เทคโนโลยีศิลปกรรม การพิมพ์สกรีน คอมพิวเตอร์กราฟิก ศิลปหัตถกรรม
โลหะ รูปพรรณและเครื่องประดับ ดนตรีสากล เทคโนโลยีนิเทศศิลป์ ช่างทันตกรรม

4) ประเภทวิชาคหกรรม

4.1) สาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกายแบ่งออกเป็น สาขางานผลิตและตกแต่งสิ่งทอ ออกแบบ
เสื้อผ้า ตัดเย็บเสื้อผ้า อุตสาหกรรมเสื้อผ้า ธุรกิจเสื้อผ้า

4.2) สาขาวิชาอาหารและโภชนาการแบ่งออกเป็น สาขางานอาหารและโภชนาการ แปรรูป
อาหาร ธุรกิจอาหาร

4.3) สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์แบ่งออกเป็น สาขางานคหกรรมการผลิต คหกรรมบริการ
ธุรกิจคหกรรม คหกรรมเพื่อการโรงแรม

4.4) สาขาวิชาเสริมสวย

5) ประเภทวิชาเกษตรกรรม

5.1) สาขาวิชาเกษตรศาสตร์แบ่งออกเป็น สาขางานพืชศาสตร์ สัตวศาสตร์ อุตสาหกรรม
เกษตร ช่างเกษตร เกษตรทั่วไป

6) ประเภทวิชาประมง

6.1) สาขาวิชาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

6.2) สาขาวิชาแปรรูปสัตว์น้ำ แบ่งออกเป็น สาขางานแปรรูปสัตว์น้ำ การผลิตซูริมี¹³และ
ผลิตภัณฑ์

6.3) สาขาวิชาประมงทะเล

7) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

7.1) สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น สาขางานการโรงแรม การ
ท่องเที่ยว

8) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ

8.1) สาขาวิชาเทคโนโลยีสิ่งทอ

8.2) สาขาวิชาเคมีสิ่งทอ

8.3) สาขาวิชาอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป

9) ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

9.1) สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ

9.2) สาขาวิชาเทคโนโลยีระบบเสียง

¹³ซูริมี คือ ผลิตภัณฑ์เนื้อปลาสดที่ผ่านการล้างน้ำ 2-3 ครั้ง เพื่อกำจัดไขมัน เม็ดสี และองค์ประกอบอื่นที่ไม่ต้องการ คงเหลือ
เส้นใย กล้ามเนื้อที่เป็นโปรตีน ที่มีคุณสมบัติในการเกิดเจล มีลักษณะเนื้อสัมผัสที่ยืดหยุ่น ซูริมีเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต
ลูกชิ้นปลา ปูอัด เต้าหู้ปลา ชิกว (ปลาหมึกเทียม) เป็นต้น (สวทช, 2560)

(1) แนวทางพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนสายอาชีพมีทักษะ

นอกจากนี้ทางภาครัฐยังมีโครงการต่าง ๆ ที่ร่วมมือกับสถานประกอบการและภาคเอกชน เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนสายอาชีพมีทักษะและคุณสมบัติตามความต้องการของตลาดแรงงาน ยกตัวอย่างเช่น

1) โครงการ 3 ม. (มีงาน มีเงิน มีวุฒิการศึกษาเพิ่ม)

โครงการ 3 ม. เป็นโครงการที่กรมการจัดหางานได้ร่วมมือกับสถานศึกษา และสถานประกอบการ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาและประชาชนได้มีงานทำในสถานประกอบการควบคู่ไปกับการศึกษาต่อในสถานศึกษา ช่วยให้มีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น และมีรายได้ระหว่างเรียนโดยการฝึกอาชีพหรือทำงานในสถานประกอบการเพื่อได้รับเบี้ยเลี้ยง/ค่าจ้าง และสวัสดิการอื่น ๆ จากสถานประกอบการ

กลุ่มเป้าหมาย คือผู้ที่ต้องการมีงานทำและต้องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

1) เป็นพนักงานของบริษัทและศึกษาต่อในหลักสูตรเทียบโอนผลการเรียนรู้หรือหลักสูตรภาคสมทบ โดยได้รับค่าจ้างและสวัสดิการตามกฎหมายแรงงาน

2) เป็นผู้ฝึกอาชีพในสถานประกอบการในหลักสูตรอาชีวศึกษาที่ได้ทำข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งเรียนในสถานศึกษาและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ โดยได้รับเบี้ยเลี้ยงไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของค่าแรงขั้นต่ำหรือเป็นผู้ฝึกอาชีพในสถานประกอบการเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 16 สัปดาห์และเป็นนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่เรียนหลักสูตรสหกิจศึกษา

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1) เพื่อให้ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ มีทัศนคติที่ดีในการทำงานและเกิดความภาคภูมิใจในวิชาชีพของตนเองทำให้เกิดแรงจูงใจในการประกอบอาชีพต่อไป

2) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ด้อยโอกาสให้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

3) เพื่อให้สถานประกอบการมีแรงงานตรงตามความรู้ และความสามารถที่ต้องการ

4) เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคอุตสาหกรรม

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ 3 ม. (มีงาน มีเงิน มีวุฒิการศึกษาเพิ่ม)

1) สถานประกอบการ ต้องการรับพนักงาน/ลูกจ้างที่ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ และส่งเสริมสนับสนุนให้พนักงาน/ลูกจ้างมีโอกาสศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ต้องการศึกษา เพื่อให้ได้รับวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น

2) สถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) (ในขณะนั้น) มหาวิทยาลัยรัฐบาล และเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3) ประชาชนทั่วไป ต้องการงานและมีวุฒิการศึกษาเพิ่มโดยได้รับค่าจ้างและสวัสดิการอื่น ๆ ตามกฎหมายแรงงาน

โดยมีกรมการจัดหางานซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการส่งเสริมการมีงานทำ ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างคนหางานและนายจ้าง/สถานประกอบการ ในการให้คนหางานได้มีงานทำที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถและความถนัดของตนเอง ในขณะเดียวกัน นายจ้าง/สถานประกอบการก็ได้แรงงาน

ทำงานตามความต้องการ โครงการ 3 ม. (มีงาน มีเงิน มีวุฒิการศึกษาเพิ่ม) นอกจากจะช่วยแก้ไขปัญหาคาดแคลนแรงงานในภาคอุตสาหกรรมและสถานประกอบการให้มีแรงงานตรงตามความรู้ ความสามารถที่ต้องการแล้ว ยังช่วยให้นักเรียน/นักศึกษาฝึกงานทำ มีรายได้ ได้เรียนรู้สภาพการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ ควบคู่ไปกับการศึกษา ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน/นักศึกษาที่ด้อยโอกาสให้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และมีเงินใช้ในระหว่างการศึกษา เป็นการสร้างแรงงานที่มีทักษะโดยเฉพาะในท้องถิ่นที่มีความต้องการแรงงาน ตอบสนองต่อ นโยบายของ พล.อ.สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ที่เน้นนโยบาย "คนไทยมีงานทำ ทักษะดี เงินดี มีสุข" ด้วย (กฎหมายปารมี, ม.ป.ป.)

2) การจัดตั้งศูนย์การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ หรือ TVET Hub (Enjoy Science, ม.ป.ป.)

โครงการนี้เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรในสายอาชีพให้ตอบโจทย์ความต้องการของภาคธุรกิจอุตสาหกรรม โดยการพัฒนาระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและการอบรมช่างเทคนิคผ่านการจัดตั้ง “ศูนย์การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ หรือ TVET Hub” ภายใต้ความร่วมมือระหว่างหลายภาคส่วน อาทิ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (กพร.) และภาคเอกชน เพื่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือภายในศูนย์อย่างเข้มข้น และส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งทางด้านพัฒนาบุคลากร และ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่าง ๆ ภายในศูนย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยศูนย์จะเป็นแบบอย่างให้แก่ภาคส่วนอื่น ๆ ให้สามารถเรียนรู้เพื่อการขยายผลอย่างยั่งยืนและกว้างขวางยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ TVET Hub ยังเป็นศูนย์กลางในการสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและการอบรมช่างเทคนิค และเสริมสร้างเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมุ่งเน้นใน 4 อุตสาหกรรม ได้แก่ ชิ้นส่วนและอะไหล่ยานยนต์ พลังงาน ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป ทั้งนี้ โครงการฯ ตั้งเป้าในการจัดตั้งศูนย์การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพจำนวนทั้งสิ้น 6 ศูนย์ทั่วประเทศ โดยเป็นไปตามยุทธศาสตร์ของที่ตั้ง อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง และกิจกรรมที่เหมาะสมกับศูนย์หรือเครือข่ายภายในศูนย์เอง

หน้าที่ของ TVET Hub

- 1) สร้างแพลตฟอร์มการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนเพื่อเชื่อมโยงสถาบันอาชีวศึกษา นักเรียน-นักศึกษา และภาคธุรกิจด้วยกัน
- 2) เป็นศูนย์กลางในการตอบสนองต่อความต้องการทางด้านบุคลากรและหลักสูตร ที่ตอบโจทย์ของภาคอุตสาหกรรมในท้องถิ่น
- 3) ปรับปรุงหลักสูตร STEM และ TVET ให้ทันสมัยและเข้ากับบริบทของประเทศ
- 4) เป็นศูนย์กลางในการให้คำปรึกษาและการประกันคุณภาพ
- 5) จัดการและดูแลสื่อการเรียนการสอน พร้อมแจกจ่ายให้แก่โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ
- 6) พัฒนาหลักสูตรและการฝึกอบรมเพื่อสร้างศักยภาพของครูผู้สอนและบุคลากรในด้านอาชีวศึกษา
- 7) พัฒนาโปรแกรมฝึกงานสำหรับนักศึกษาที่ตอบโจทย์ความต้องการของภาคอุตสาหกรรม

การปฏิบัติงานของศูนย์ฯ จะมีผู้ประสานงานหลักเป็นแกนกลางขับเคลื่อนกิจกรรมหลัก ได้แก่ STEM for TVET และ Technical TVET Competency โดยมีการประสานงานระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาภายใต้ศูนย์ฯ และการมุ่งเน้นพัฒนาสะเต็มศึกษา (STEM) ให้กับนักเรียน นักศึกษา และแรงงานทักษะฝีมือ

สรุปได้ว่า แนวทางการประกอบอาชีพด้านอาชีวศึกษา โดยกองส่งเสริมการมีงานทำ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน การศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.1-ปวช.3) สายอาชีพ แบ่งการศึกษาออกเป็นสองรูปแบบ คือ วิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โรงเรียนและวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน และในการศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส. 1-2 ปี) แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ ที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาของรัฐบาล วิทยาลัยการอาชีพของรัฐบาล วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งทั้ง ปวช. และ ปวส. มีแนวทางการประกอบอาชีพในภาคราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน และประกอบอาชีพตามลักษณะที่แตกแขนงตามสาขาที่เรียน และประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง

นอกจากนี้ภาครัฐยังมีโครงการต่าง ๆ ที่ร่วมมือกับสถานประกอบการและภาคเอกชน ไม่ว่าจะเป็นโครงการ 3 ม. (มีงาน มีเงิน มีวุฒิการศึกษาเพิ่ม)เป็นโครงการที่กรมการจัดหางานได้ร่วมมือกับสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาและประชาชนได้มีงานทำ ควบคู่ไปกับการศึกษาต่อ ช่วยให้มีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น และมีรายได้ระหว่างเรียน ซึ่งจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาคาดแคลนแรงงานในภาคอุตสาหกรรมได้ อีกทั้งสถานประกอบการจะมีแรงงานตรงตามความรู้ ความสามารถที่ต้องการแล้ว ยังช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนที่ด้อยโอกาสให้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูง และการจัดตั้งศูนย์การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ หรือ TVET Hub มาจากความร่วมมือระหว่างหลายภาคส่วนทั้งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (กพร.) และภาคเอกชน เป็นศูนย์กลางในการสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและการอบรมช่างเทคนิค และเสริมสร้างเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมุ่งเน้นใน 4 อุตสาหกรรม ได้แก่ ชิ้นส่วนและอะไหล่ยานยนต์ พลังงานไมโครอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป

3) ทักษะและความพร้อม

(1) ความพร้อมด้านบุคลากรครูผู้สอนด้านการอาชีวศึกษา

การขาดแคลนอัตรากำลัง

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ดำเนินการสำรวจจำนวนครูอาชีวศึกษาทั้งหมดที่ใช้ในการเรียนการสอนในสถานศึกษาทั้งของรัฐบาลและเอกชนและสำหรับการศึกษาทุกระดับจากสถานศึกษา 426 แห่งโดยใช้เกณฑ์ที่ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) กำหนด

(จำนวน:จำนวนนักเรียน เท่ากับ 1:30) สามารถวิเคราะห์ได้ว่าในภาพรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาคีรัฐขาดแคลนครูจำนวน 17,846 คน เมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน 687,391 คน เนื่องจากจำนวนครูตามเกณฑ์ควรต้องมีจำนวนทั้งสิ้น 33,423 คน และปัจจุบันมีครูเพียง 15,577 คน ในขณะที่จำนวนครูของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนมีจำนวนทั้งสิ้น 11,560 คน เมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน 312,734 คน และข้อมูลเฉลี่ยของแต่ละสถานศึกษามีอัตราส่วนจำนวนครูต่อจำนวนนักเรียนเท่ากับ 1:27 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ.กำหนดไว้ซึ่งถือว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนไม่มีปัญหาการขาดแคลนครู นอกจากนี้สถานภาพครูบางส่วนยังเป็นผู้ที่อัตราจ้างซึ่งไม่มีความแน่นอนในการประกอบอาชีพต่างกับข้าราชการ ทำให้มีการเคลื่อนย้ายจากสถานศึกษาไปสู่สถานประกอบการตลอดเวลาเพราะไม่ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการ (วุฒิชัย กปิลกาญจน์, 2561)

การผลิตบุคลากรครูผู้สอนในด้านการอาชีวศึกษา

รายการผลิตและรับครูอาชีวศึกษา สถาบันอาชีวศึกษาต้องใช้เกณฑ์ของครูสภาที่เป็นมาตรฐานวิชาชีพเดียวกันกับครูที่สอนชั้นพื้นฐาน ซึ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาต่าง ๆ มีความต้องการครูอาชีวศึกษาสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่แตกต่างกันเป็นอย่างมากแต่ไม่ได้ครูอาชีวศึกษาที่มีคุณสมบัติต่าง ๆ ตามที่สถานศึกษาต้องการในปัจจุบันเป็นไปได้ยากเนื่องจากเกณฑ์คุณสมบัติการบุคลากรครูที่ต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู ซึ่งความต้องการแรงงานในปัจจุบันเป็นศาสตร์สาขาอาชีพที่ใหม่และเชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในสาขาตามที่สถานศึกษาต้องการนั้นส่วนใหญ่เป็นผู้เชี่ยวชาญในภาคสถานประกอบการที่ไม่ได้จบสายครูโดยตรงและไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู จึงทำได้เพียงการรับในอัตราจ้างและอาจารย์พิเศษไม่สามารถรับในฐานะอาจารย์ประจำได้ ซึ่งบางส่วนยังมีปัญหาทางสมารถด้านการสอนอีกเช่นกัน

“ไปนิเทศสถานประกอบการของ EM เด็กช่างยนต์มาบอกว่า อาจารย์ครับ อันนี้มันจะเป็น clean energy หมดแล้ว เด็กมันไม่รู้อะไรเลย อาจารย์ช่วยสอนไฟฟ้ากำลังสูงให้หน่อยครับ หลักสูตรเรากียัง.. ต้องรับมาปรับมาอะไร บางทีเสี่ยงสะท้อนจากสถานประกอบการ ที่นี้หลักสูตรและครูเรากียังไม่มีไม่พร้อมทางด้านนี้อีก ก็ต้องไปหา แล้วพอจะเอาสถานประกอบการไปสอน ในระเบียบต้องมีใบประกอบวิชาชีพ เออ!!! ใครมันจะมาสอนให้เราละ มันไม่สนใจหรอกใช่ไหมคะ”

สถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพฯ

นอกจากนี้ผู้ที่เข้าเป็นครูในสาขาการศึกษาอาชีวศึกษานั้นส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือ ปวช. แล้วเข้าสู่วิชาการระดับปริญญาตรี ซึ่งมักขาดประสบการณ์ทำงานในสถานประกอบการ และมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการและบรรยากาศของการทำงานที่ไม่เพียงพอ การไม่มีประสบการณ์ในสถานประกอบการ ส่งผลให้ครูที่จบด้านครูโดยตรงจะมีทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ในด้านการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและบรรยากาศในการทำงานที่เป็นรูปธรรมไม่เพียงพอ ซึ่งในการเรียนการ

สอนในด้านการอาชีวศึกษานั้นการปฏิบัติงานจริงมีความสำคัญอย่างมากต่อการสอน ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูอาชีวศึกษาจะต้องมีความเชี่ยวชาญทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติพร้อมกันซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่มีความแตกต่างจากครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจน

“ครูบาอาจารย์ของเราปัญหาเยอะมาก ต้องบอกอย่างนี้ว่าครูของเราถ้าจบมาทางสายวิชาชีพก็จะไม่มีความรู้เรื่องของเครื่องมือ ทางด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน หรือบางคนจบทางครุมาโดยตรงก็ไม่มีความรู้ทางด้านเทคนิคหรือเทคโนโลยี มันก็สร้างปัญหาให้เรา”

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

“ครูในอาชีวะมี 2 แบบอาจารย์ก็คงทราบก็คือครูที่เป็นครูจริง ๆ คือข้าราชการกับคนที่เป็นอัตราจ้างปรากฏว่าครูที่เก่งจริง ๆ กลับเป็นครูสัญญาจ้างที่รอบรรจุ เพราะว่าครูเหล่านี้จะเป็นช่วงกลิ้งช่วงเชื่อมเขาก็จะเก่งด้านงานอย่างนี้จริง ๆ แต่ถ้าเป็นครูที่เป็นอาจารย์เขาก็จะเก่งทั้งด้านทฤษฎีทำไม่ค่อยเป็น ครูที่เป็นสัญญาจ้างแล้วก็จะทำงานไปแบบว่าเมื่อไหร่ฉันจะได้บรรจุก็เกิดความท้อแท้ บางคนเจ็ดปีแล้วยังไม่ได้บรรจุแต่ถ้ามีที่ไหนจ้างได้แพงกว่าเขาก็จะไปได้ทันทีเลย แล้วเราจะทำยังไงให้คนแถวนี้มีกำลังใจ”

มูลนิธิ SCG

(2) ความพร้อมด้านครุภัณฑ์และงบประมาณ

ความพร้อมทางด้านครุภัณฑ์ประเภทสื่อการเรียนการสอนในด้านการอาชีวศึกษามีความสำคัญมากทางประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอนเนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนด้านการอาชีวศึกษานั้นมีความแตกต่างจากภาคการเรียนขั้นพื้นฐานหรือสายสามัญ เพราะต้องเน้นการเรียนในภาคปฏิบัติที่ต้องมุ่งเน้นการฝึกฝนการทำงานจริงเพื่อให้เกิดความชำนาญ อย่างไรก็ตามผลการศึกษาทั้งในเชิงเอกสารและการเก็บข้อมูลในเชิงลึกผ่านการสัมภาษณ์หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการด้านการอาชีวศึกษานั้นได้พบว่าในด้านการลงทุนจัดครุภัณฑ์และสื่อการเรียนการสอนมักมีความสัมพันธ์กับแนวทางและนโยบายด้านการอุดหนุนงบประมาณให้กับภาคการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาอย่างมีนัยสำคัญโดยแจกแจงเป็นประเด็นดังนี้ เครื่องมือและเทคโนโลยีในการเรียนการสอนขาดแคลนและล้าสมัย

ความพร้อมทางด้านครุภัณฑ์ประเภทสื่อการเรียนการสอนในด้านการอาชีวศึกษา จากการศึกษาพบว่าการลงทุนด้านครุภัณฑ์ของอาชีวศึกษานั้นค่อนข้างต่ำเนื่องจากงบประมาณที่มายังภาคอาชีวศึกษานั้นมีสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อยและยังมีความล่าช้าในการอนุมัติงบประมาณ เป็นเหตุให้การเรียนการสอนไม่ทันต่อ

ความก้าวหน้าทางนวัตกรรมภาคอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เนื่องจากเทคโนโลยีนั้นเปลี่ยนไปก่อนการอนุมัติงบประมาณ

“เครื่องมือเครื่องมือที่อาจารย์สอนในโรงเรียน ทุกวันนี้มันต่างกัน เยอะมากยกตัวอย่างเช่นระบบไฟฟ้ามันคนละเรื่องกันเลย อาจารย์ต้องมา ดูแต่ผมว่ามันก็ยังยากอยู่ดีเพราะทางวิทยาลัยถ้าจะขอเครื่องมือ เครื่องมืออะไรเนี่ยก็ยังติดเรื่องงบประมาณอะไรอยู่ดี ในส่วนของตรงนี้เราก็เข้าใจนะ ครับเราถึงได้ลงทุน Center เรื่องนี้เพื่อให้ทางวิทยาลัยมาเรียนรู้”

บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

“ในเรื่องของ basic ทั้งหมดเรียนรู้ที่วิทยาลัย แต่ถ้าเป็นเรื่อง Advance Technology เราเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบซึ่งก็ปฏิบัติจริงใน พื้นที่ซึ่งถ้าเราลงทุน เกี่ยวกับครุภัณฑ์กว่าจะได้กว่าจะรอเทคโนโลยีก็ เปลี่ยนแล้วจริงไหมคะ เพราะฉะนั้นเราไม่เอาเราเอาพื้นฐานทั้งหมดลงที่ วิทยาลัย แต่ถามว่ามี Advance เลยบ้างไหมก็มีบ้างที่เป็นเฉพาะทาง อย่างเช่นวิศวกรรมการบินเราก็ จะเอาเครื่องมือที่เกี่ยวกับการซ่อมอากาศยาน ไปลงบ้าง แต่ไม่ได้หมายความว่า จะไฮเทคไปเลยเหมือนกับสิงคโปร์ไม่ใช่ นะเพราะว่าสิงคโปร์เขาไม่มีสถานประกอบการแบบบ้านเราเขาจึงจำลองให้ มาอยู่ในสถานศึกษา เพราะว่าสถานประกอบการของเขาไม่เยอะเหมือน บ้านเรา ของเราไม่ต้องลงทุนขนาดนั้นเพราะถ้าเราลงทุนของรัฐ 400 กว่า แห่งเอกชนอีก 400 กว่าแห่ง”

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

การขาดแคลนงบประมาณ

งบประมาณหลักในการจัดการศึกษาในระบบการศึกษาของไทยนั้น ปฏิเสธไม่ได้เลยว่างบประมาณ ส่วนหนึ่งที่สำคัญนั้นก็คืองบประมาณต่อหัวที่รัฐเป็นผู้จ่ายอุดหนุน ซึ่งในภาคส่วนด้านการอาชีวศึกษานั้นได้รับ งบประมาณที่ค่อนข้างน้อยเนื่องจากเงินงบประมาณรายหัวหรืองบประมาณต่อหัวที่ได้รับนั้นต้องจ่ายตาม จำนวนรายหัวนักเรียนจริงที่มีจำนวนน้อยเพราะเด็กจบใหม่ต่างเรียนต่อสายสามัญในสถานศึกษาเดิม ซึ่งมีผล สืบเนื่องมาจากการออกนโยบายรับเด็กของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานเมื่อปีการศึกษา 2556 ที่เอื้อให้เด็ก มัธยมศึกษาตอนต้นได้เรียนต่อตอนปลายในโรงเรียนเดิมมากขึ้นแทนที่จะมีบางส่วนไปเรียนต่อสายอาชีพ

“วันนี้ที่วิทยาลัยเทคนิครับเด็กเยอะๆเพราะอะไรวันนี้ ที่ผมเข้าไป แวะแนวในโรงเรียนมัธยมไม่ได้เพราะอะไร เพราะรายหัวนะครับ ไม่ใช่ เพราะค่านิยมว่าเขาไม่มาเรียนแต่เพราะเขาไม่กล้าเปิดให้เราเข้าไปแนะแนว

ไม่กล้าเลยนะครับ ถ้าคุณมาแนะแนวแล้วเด็กผมไปเรียนกับคุณผมจะเอาเด็กที่ไหนมาเรียนม. 4 รู้ทั้งรู้เห็นทั้งเห็นว่าคุณคนนี้นั้นไปต่อไม่ได้คิดเลขก็ไม่ได้ คำนวณก็ไม่ได้ ยังไงก็ไม่ได้ต้องเรียน ม. 4 เพราะไม่อย่างนั้นเด็ก ม. 4 ของฉันจะหายไปตำแหน่งผอ. ตำแหน่งผอ.โรงเรียนใหญ่พิเศษไม่ได้คุณงามความดีการประเมินผลงานจะไม่เกิด”

วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี

“มันก็มีเกิดการแย่งเด็กกันระหว่างสามัญกับอาชีวะ คนที่อยู่ทางขวามันก็ไม่อยากไปเด็กมาอาชีวะทั้งที่มันได้ 0.8 0.9 2.0 ก็เก็บเด็กไว้เพื่อจะเบิกเก็บเงินค่ารายหัวไง เพราะรัฐมีเงินค่ารายหัวให้เขาก็เก็บคองเด็กไว้ทั้งที่มันไปไม่ได้แล้ว เมื่อก่อนถ้าเด็กเรียนไม่เก่งมันจะไปอาชีวะเลยรู้ใช่ไหมละ แต่กลายเป็นว่าตอนนี้เด็กที่เก่งก็อยู่นี้เด็กไม่เก่งก็อยู่นี้”

สมาคมสถานศึกษาเอกชน

จากปัญหาการขาดแคลนงบประมาณที่มีน้อยดังที่ได้กล่าวสัมพันธ์อย่างยิ่งกับการจัดการมาตรฐานและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการจัดการภายในของสถานศึกษา ในด้านการบริหารจัดการงบประมาณรายกับการบริหารภายในโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคเอกชนวิทยาลัยอาชีวศึกษาประสบปัญหาเป็นอย่างมากในด้านการบริหารงานบุคลากรภายใน เช่น ครูผู้สอนสถานศึกษาภาครัฐที่งบการใช้จ่ายด้านบุคลากรครูรัฐจะจ่ายให้ ต่างจากสถานศึกษาภาคเอกชนที่ต้องแบ่งบริหารงบบุคลากรจากเงินอุดหนุนที่ได้จึงไม่สามารถพัฒนาได้เท่าที่ควร ไม่เหมือนสถานศึกษาภาครัฐที่บริหารงบอุดหนุนมาพัฒนาคุณภาพได้เต็มที่โดยไม่ต้องแบ่งจ่ายด้านบุคลากร

“การบริหาร ภาครัฐและเอกชนไม่เหมือนกัน เงิน 1 บาทของรัฐใช้ตามกฎหมาย ของ คสช.ก็ใช้ตามกฎหมายคนละฉบับกัน แต่จะเอามาตรฐานเดียวกันมาตรวจกันไม่ได้ สมมติให้ค่าหัวมา 1 บาท รัฐจะทำ 1 2 3 4 เอกชนเอามา 1 บาท มาจ่ายได้ทุกอย่างคุ้มค่าหมดเลย เพราะตามระเบียบต้องจ่ายเงินเดือนครู ฉะนั้นเงินพัฒนาไม่มีเหมือนของรัฐ รัฐจ่ายเงินเดือนครูอยู่แล้ว มันก็แตกต่างกันในบที่จะมาใช้ตัวชี้วัดเดียวกันไม่ได้”

สมาคมสถานศึกษาเอกชน

“วัสดุเครื่องมือเครื่องใช้ โรงเรียนเล็ก ๆ เนี่ยผมพยายามมาคิดว่าโรงเรียน 1 ต้องมีเด็กกี่คนถึงจะอยู่ได้ เจ้าของโรงเรียนหรือยังงั้นว่าโรงเรียนคุณต้องมีเด็กกี่คนถึงจะอยู่รอด เมื่อไม่กี่ปีมานี้เงินอุดหนุนเด็กอุดหนุนอาชีวะเอกชน 1,000 คนเงินอุดหนุนแค่นั้นมันเท่าไรเอง มาคุณกันอยู่

ไม่ได้นะ ทุกวันนี้ผมก็เลยนั่งคำนวณถ้าเด็กอาชีวะเอกชนต่ำกว่า 500 พัฒนาไม่ได้รอวันตายอย่างเดียว และทุกวันนี้มีโรงเรียนเอกชนที่เด็กไม่ถึง 200 คน 200 กว่าโรงเรียน มี 400 กว่า ที่เด็กไม่ถึง 200 คน ตายไหมละผมมานั่งคิดนะผมอยู่สมาคมต้องมานั่งคิดแทนเขาเนี่ย เป็นยังไง เงินอุดหนุนก็น้อยรอเงินอุดหนุนจากรัฐบาลอย่างเดียว จ่ายเงินเดือนครูถ้าจัดครูครบวงจรเนี่ยจะเจ๊งแล้ว พัฒนาไม่ได้แล้วมันไปกันไม่ได้เลย”

สมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

(3) การจัดสรรงบประมาณด้านการอาชีวศึกษา

แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา งบประมาณรายจ่ายประจำปี ที่กระทรวงศึกษาธิการจัดสรรให้หน่วยงานในสังกัด แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ 1) การจัดสรรงบประมาณให้แก่มหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ (ออกนอกระบบ) ทุกแห่งทั่วประเทศ และ 2) การจัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานภายในองค์กร สำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการที่ไม่ใช่มหาวิทยาลัยมีทั้งหมด 11 แห่ง ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา, สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน), สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์

งบประมาณในการส่งเสริมและอุดหนุนระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา รัฐมีการจัดสรรงบประมาณสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปีงบประมาณ พ.ศ.2560 จำนวน 27,401.65 ล้านบาท และในปีงบประมาณ พ.ศ.2561 มีการจัดสรรงบประมาณสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาลดลงเป็น 26,464.79 ล้านบาท

ตาราง 9 เปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560–2562

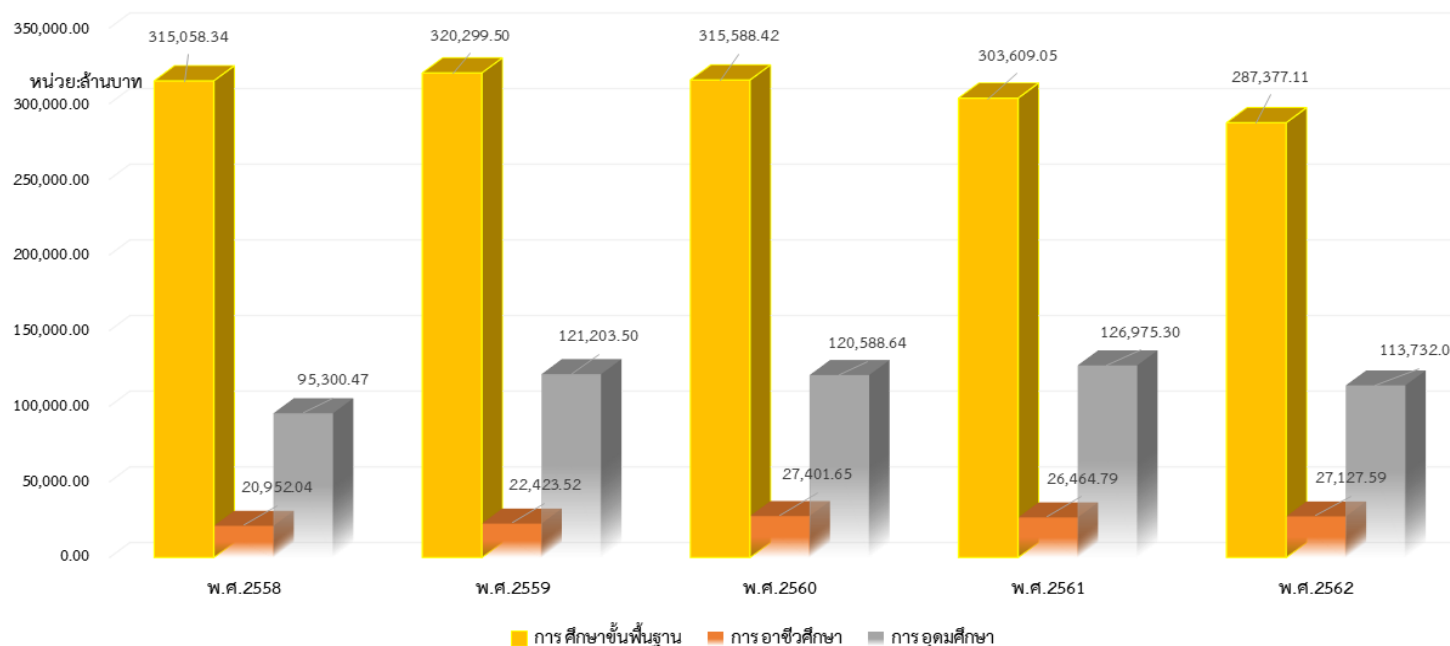
หน่วย: ล้านบาท

	ปีงบประมาณ พ.ศ.2560				ปีงบประมาณ พ.ศ.2561				ปีงบประมาณ พ.ศ.2562		
	พรบ. ประจำปี	พรบ. เพิ่มเติม	พรบ.โอน งบประมาณ	รวม งบประมาณ	พรบ. ประจำปี	พรบ. เพิ่มเติม	พรบ.โอน งบประมาณ	รวม งบประมาณ	ร่างพรบ. ประจำปี	เพิ่ม/ลด จาก ปี พ.ศ.2561	ร้อยละ
กระทรวงศึกษาธิการ	513,410.03	551.58	3,145.17	517,106.79	509,003.70	-	-	509,003.70	489,798.57	-19,205.12	3.77
ส่วนราชการ	437,339.76	191.49	3,006.15	440,537.41	427,912.36	-	-	427,912.36	411,279.44	-16,632.92	3.89
1. สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ	49,652.72	19.10	46.46	49,718.28	50,615.93	-	-	50,615.93	52,665.18	+2,049.24	4.05
2. สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา	226.05			226.05	205.05	-	-	205.05	186.67	-18.38	8.97
3. สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	313,007.54	46.18	2,534.69	315,588.42	303,609.05	-	-	303,609.05	287,377.11	-16,231.93	5.35
4. สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา	27,383.96		17.68	27,401.65	26,464.79	-	-	26,464.79	27,127.59	+662.80	2.5
5. สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา	4,672.74		131	4,803.74	5,384.64	-	-	5,384.64	5,189.22	-195.42	3.63
6. สถาบันส่งเสริมการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1,461.63			1,461.63	1,312.25	-	-	1,312.25	1,329.94	+17.69	1.35
7. สำนักงานเลขาธิการคุรุ สภา	265.97			265.97	244.02	-	-	244.02	243.68	-0.33	0.14
8. สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมสวัสดิการและ	141.13			141.13	136.92	-	-	136.92	136.52	-0.39	0.29

	ปีงบประมาณ พ.ศ.2560				ปีงบประมาณ พ.ศ.2561				ปีงบประมาณ พ.ศ.2562		
	พรบ. ประจำปี	พรบ. เพิ่มเติม	พรบ.โอน งบประมาณ	รวม งบประมาณ	พรบ. ประจำปี	พรบ. เพิ่มเติม	พรบ.โอน งบประมาณ	รวม งบประมาณ	ร่างพรบ. ประจำปี	เพิ่ม/ลด จาก ปี พ.ศ.2561	ร้อยละ
สวัสดิภาพครูและบุคลากร ทางการศึกษา											
9. สถาบันระหว่างประเทศ เพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน)	71.44			71.44	346.33	-	-	346.33	324.81	-21.52	6.21
10. สถาบันทดสอบทาง การศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)	873.75			873.75	821.42	-	-	821.42	799.4209	22.00	2.68
11. โรงเรียนมหิดลวิทย านุสรณ์	360.15			360.15	346.33	-	-	346.33	324.81	-21.52	6.21

ที่มา: สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parbudget/ewt_dl_link.php?nid=511

จากตาราง พบว่า ระหว่างปี พ.ศ.2560 -2561 รัฐบาลมีการจัดสรรงบประมาณต่อกระทรวงศึกษาธิการจำนวนลดลง และมีการจัดสรรงบประมาณต่อสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ลดลงเช่นกัน

ภาพประกอบ 13 เปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณระหว่าง การศึกษาขั้นพื้นฐาน, การอาชีวศึกษา, การอุดมศึกษา พ.ศ.2558 – พ.ศ.2562

จากภาพประกอบ 13 พบว่าการจัดงบประมาณการจัดการด้านการอาชีวศึกษาเมื่อเทียบกับการศึกษาในด้านการศึกษาด้านอื่น ๆ น้อยกว่าอย่างเห็นได้ชัด แม้ว่าการจ่ายงบประมาณรายหัวของนักเรียนด้านการอาชีวศึกษามากมีสัดส่วนต่อหัวที่สูงกว่าการศึกษาด้านอื่น ๆ ก็ตาม แต่ก็ยังจํานวนงบประมาณต่อปีที่ย่อยให้กับระบบการศึกษาด้านการอาชีวศึกษายังอยู่ในปริมาณที่น้อย ซึ่งส่วนค่างานอาจมีสาเหตุมาจากการจ่ายงบประมาณที่เบิกจ่ายเป็นรายหัว โดยจํานวนนักเรียนด้านการอาชีวศึกษานั้นมีสัดส่วนที่น้อยกว่าการศึกษาด้านอื่น ๆ อยู่เป็นจํานวนมาก ส่งผลให้งบประมาณต่อปีด้านการอาชีวศึกษาน้อยตามสัดส่วนจํานวนผู้เรียน ซึ่งเป็นสัดส่วนงบประมาณที่น้อยกว่าความต้องการงบประมาณที่เป็นจริง ทำให้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาระบบการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาทั้งระบบ เช่น การบริการบุคคลากรครู ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านเทคโนโลยีหรือเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอน ซึ่งมีความจำเป็นเป็นอย่างมากต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อระบบการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา

4) ด้านผู้เรียนและผู้ปกครอง

(1) ด้านทัศนคติของผู้เรียน

มุมมองด้านการเรียนอาชีวศึกษาของผู้เรียน

มุมมองด้านการเรียนอาชีวศึกษาของผู้เรียนได้ให้ความเห็นว่าการเรียนอาชีวศึกษามีความน่าสนใจ เพราะเป็นการเรียนที่มีทั้งทฤษฎี และปฏิบัติ มีรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นกันเอง เรียนง่าย เข้าได้ ง่าย สายอาชีวะจะจบยังมีงานทำ เพราะมันเน้นมีงานทำ มีประสบการณ์การทำงาน เรียนรู้ได้มากกว่า สายสามัญ การจบสายสามัญเน้นแค่ภาคทฤษฎี แต่ไม่เน้นปฏิบัติได้ทำงานไปเรียนไปด้วยเรียนจบเร็วดี และเรียนจบมามีงานทำที่แน่นอน

“เป็นการเรียนที่ได้ฝึกงานลงงานจริง และเห็นว่าสายอาชีวะเรียนง่ายกว่าสายสามัญ”

นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี

“ได้ทำงานไปเรียนไปด้วย มีอนาคต มีงานทำแน่นอน”

นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ

ด้านการแนะแนวให้เรียนต่อจากสถาบันการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ถึงประเด็นการแนะแนวที่มีความหลากหลาย เช่น ได้รับการแนะนำแนะแนวจากรุ่นพี่และมีความคิดว่าจะมีความน่าสนใจจากการที่รุ่นพี่เล่าประสบการณ์การเรียนและการทำงานผู้เรียนเองรู้จักและมีความตั้งใจที่จะเรียนอยู่แล้ว ตลอดจนมีการแนะแนวจากสถาบันการศึกษาที่โรงเรียนด้วย แต่ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการคือแทบจะไม่มีคำแนะนำหรือการได้รับการแนะนำจากครูแนะแนวในสถานศึกษาเดิมของผู้เรียนเลย

“ได้รับการแนะนำแนะแนวจากรุ่นพี่และมีความคิดว่าจะมีความน่าสนใจจากการที่รุ่นพี่เล่าประสบการณ์การเรียน และการทำงาน มีการแนะแนวจากสถาบันการศึกษาที่โรงเรียนด้วย”

นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมินบุรี

“ตอนจบหนูตั้งใจจะเข้าเรียนที่นี้อยู่แล้ว”

นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกศึกษาของผู้ปกครอง

ในประเด็นเรื่องการแนะนำจากผู้ปกครองผู้เรียนส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง โดยไม่มีการทัดทานใดๆ โดยมีทั้งผู้ปกครองที่เป็นผู้แนะนำเอง และผู้เรียนนำเรื่องเข้าปรึกษากับผู้ปกครองและผู้ปกครองเห็นดีด้วยและให้การส่งเสริม

“พ่อบอกว่าผมเป็นคนเรียนผมก็ต้องเป็นคนเลือก”

นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี

“พ่อแม่ตามใจแล้วแต่ความชอบของเรา ถ้าเรียนในสิ่งที่ไม่ชอบก็ไปไม่ถึงฝั่งเพื่อนช่วยซัพพอร์ตด้วยมีเพื่อนมาเรียนด้วย”

นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสัททีบ

เกณฑ์การตัดสินใจเลือกศึกษา

เหตุผลที่เลือกเรียนสถาบันอาชีวศึกษา ผู้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า มีความน่าสนใจ เป็นที่ต้องการในการทำงาน ในอนาคตจะมีความเติบโตดี และค่าตอบแทนในอนาคตสูง การเดินที่สะดวกกว่า พ่อแม่ผู้ปกครองเห็นชอบด้วย รวมทั้งมีมีรุ่นพี่ คนในครอบครัวเคยเรียน มีการบอกต่อเรื่องการเรียนและกิจกรรม จึงตัดสินใจเข้าเรียน

“เพราะใกล้บ้านและคิดว่าอาชีพะที่สถาบันไหนก็เหมือนกัน และที่นี้ก็มีกิจกรรมเยอะ มีคนแถวบ้านเรียนกันเยอะ และมีการบอกต่อเรื่องการเรียนและกิจกรรมทุกคนเป็นกันเอง ครูก็เป็นกันเอง ดูแลกันดี”

นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสัททีบ

“มีความน่าสนใจ เป็นที่ต้องการในการทำงาน อนาคตมีความเติบโตดี ค่าตอบแทนในอนาคตสูง”

นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมินบุรี

ความเห็นก่อนและหลังการเรียนอาชีวศึกษา

ผู้เรียนที่เลือกเรียนสายอาชีวศึกษามองว่าเมื่อก่อนมีความคิดคงเป็นการเรียนที่ง่าย แต่หลังจากเรียนทำให้ได้รู้ว่าสายอาชีพมีความน่าสนใจมีความท้าทาย ได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ในการศึกษา มีการปฏิบัติมาควบคู่ ได้รับทักษะชีวิต มุมมองใหม่ๆ ในการเรียนและการทำงาน โดยผู้เรียนพบว่าการเรียนอาชีวศึกษานั้นมีความแตกต่างทั้งทางวิชาการและรูปแบบการเรียนการสอนและเวลาเรียน การเรียนสายอาชีพดีกว่าที่ทำงานได้แล้วได้เงินด้วย

“ก่อนหน้านี้มีความคิดว่าเรียนคงง่าย หลังจากเรียนทำให้ได้รู้ว่านี่เป็นที่ที่มีความน่าสนใจความท้าทาย ได้รับประสบการณ์ใหม่ๆในการศึกษา มีการปฏิบัติมาก ควบคุม ได้รับทักษะชีวิต มุมมองใหม่ๆ ในการเรียนและการทำงาน”

นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสตัทท์

“สายอาชีพดีกว่าที่ทำงานได้แล้วได้เงินด้วย เรียนไปด้วยทำงานด้วย แล้วยังมีเงินจากการฝึกงาน”

นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมินบุรี

ความคาดหวังจากการเรียนจบสายอาชีพศึกษา

ผู้เรียนแต่ละคนวางแผนไว้ต่างกัน เช่น มีงานทำตามตรงตามที่วางแผนชีวิตไว้ ได้งานทำตามตรงตามสาขาการเรียนของตน แต่ให้ความเห็นที่ตรงกันคือโอกาสในการทำงานที่มากกว่า เนื่องจากผู้เรียนมองว่าการเรียนสายงานนี้เป็นที่ต้องการของแรงงาน มีความมั่นใจในการทำงานได้มากกว่าการจบสายสามัญที่วิชาการเพียงอย่างเดียว

“ก็คิดว่าน่าจะทำงานได้ เพราะสายงานนี้เป็นที่ต้องการของแรงงาน มีความมั่นใจในการทำงานได้มากกว่า การจบปริญญา ถ้าไม่จบก็ไม่มีการทำ หางานยากด้วย คิดว่าสายอาชีพหางานได้ง่ายกว่า ถ้าเทียบม.6 กับ อาชีวะ เมื่อเทียบกันแล้วสายอาชีวะทำงานได้ดีกว่า ถ้าจบไปก็จะทำงานให้ตรงสายงาน”

นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสตัทท์

“จะทำงานก่อนแล้วค่อยเรียนต่อ เป็นหัวหน้า ช่าง”

นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมินบุรี

(2) ด้านทัศนคติของผู้ปกครอง

มุมมองด้านการเรียนอาชีวศึกษาของผู้ปกครอง

มุมมองด้านการเรียนอาชีวศึกษาของผู้ปกครอง มองว่าเป็นการเรียนที่ดี เด็กจะได้เรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างไปพร้อมกับการเรียน ซึ่งตัวเด็กเองมีความชื่นชอบและเลือกเรียนเอง ผู้ปกครองเองก็ให้การส่งเสริมเต็มที่ อย่างไรก็ตามความเห็นของผู้ปกครองต่อผู้บริหารสถานศึกษาให้ข้อมูลว่า มีผู้ปกครองบางส่วนที่เป็นส่วนน้อยยังขาดความเข้าใจในเรื่องของการฝึกงานของเด็กอยู่

“ก็ดี เด็กจะได้เรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างไปพร้อมกับการเรียน แกจะได้ทำงานไปด้วยเรียนไปด้วยหลายอย่าง”

ผู้ปกครองนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี

“ตัวเขาชอบ เขาเลือกเรียนเอง เราเลยส่งเขาเรียน เราไม่ขัด เพราะเขาเรียน”

ผู้ปกครองนักศึกษานักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสัททีบ

การปรึกษาผู้ปกครองและขอคำแนะนำของเด็กนักเรียน

การปรึกษาผู้ปกครองและขอคำแนะนำของเด็กนักเรียน มีเป็นบางส่วน ที่มาปรึกษาจากการรับการแนะแนวให้เรียนของสถาบันอาชีวศึกษา และผู้ปกครองเองไว้ฟังและให้การสนับสนุน

“ก็มีนะ ที่เขาแนะแนวเขาบอกว่าเป็นที่ต้องการทางตลาด เลยเห็นด้วย”

ผู้ปกครองนักศึกษานักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสัททีบ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจในการเลือกศึกษาของนักเรียน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจในการเลือกศึกษาของนักเรียนนั้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ได้บังคับไม่ให้เรียน เพียงแต่ถามอย่างเดียวว่าอยากเรียนอะไร ผู้ปกครองก็สนับสนุนเต็มที่ และปล่อยให้เด็กเลือกและตัดสินใจด้วยตัวเอง

“ก็อยากให้เรียนแม้มันไม่ได้บังคับไม่ให้เรียน”

ผู้ปกครองนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี

เกณฑ์การตัดสินใจเลือกศึกษา

เกณฑ์การตัดสินใจเลือกศึกษาของผู้ปกครองไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจนส่วนใหญ่ตามใจเด็กเนื่องจากมองว่าเด็กมีความเป็นผู้ใหญ่พอที่จะตัดสินใจเองได้ ผู้ปกครองเพียงให้การสนับสนุนเด็กอย่างเต็มที่

“ไม่มีเหตุผล ให้เขาเลือกเอา ตามใจเขาเพราะ
เขาเรียนเก่ง”

ผู้ปกครองนักศึกษานักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมินบุรี

ความเปลี่ยนแปลงก่อนและหลังการเรียนอาชีวศึกษาของบุตรหลานในทัศนะของผู้ปกครอง

ความเปลี่ยนแปลงก่อนและหลังการเรียนอาชีวศึกษาของบุตรหลานในทัศนะของผู้ปกครอง ผู้ปกครองมองว่า มีเปลี่ยนแปลงบ้าง ในด้านอุปนิสัย ความรับผิดชอบ ดูเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น และมีความกระตือรือร้น

“เขาเป็นคนมีความรับผิดชอบ มีความเป็นผู้ใหญ่
มากขึ้น เขามีความกระตือรือร้น”

ผู้ปกครองนักศึกษาวិทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี

“ก็มีเปลี่ยนแปลงบ้าง ในด้านอุปนิสัย ความรับผิดชอบ
ดูเขาโตขึ้น”

ผู้ปกครองนักศึกษานักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสาคู

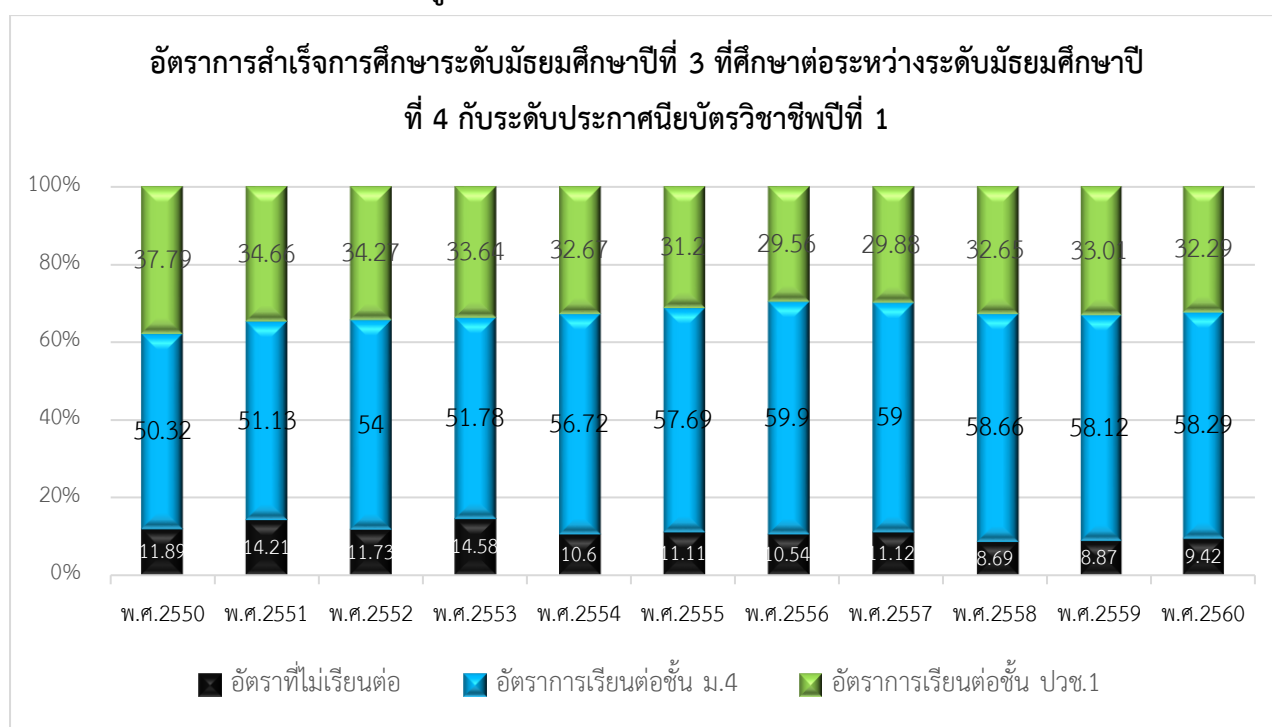
ความคาดหวังของผู้ปกครองหลังจากการเรียนจบสายอาชีวศึกษาของบุตรหลาน

ความคาดหวังของผู้ปกครองหลังจากการเรียนจบสายอาชีวศึกษาของบุตรหลาน ผู้ปกครองไม่คาดหวังมาก เพียงแต่อยากให้บุตรหลานมีงานทำเท่านั้น จากการพูดคุยกับบุตรหลานก็อยากทำงานก่อน และถ้าเป็นไปได้ค่อยเรียนต่อโดยเรียนไปด้วยทำงานไปด้วย ซึ่งผู้ปกครองก็มีความเห็นตรงกันกับบุตรหลาน

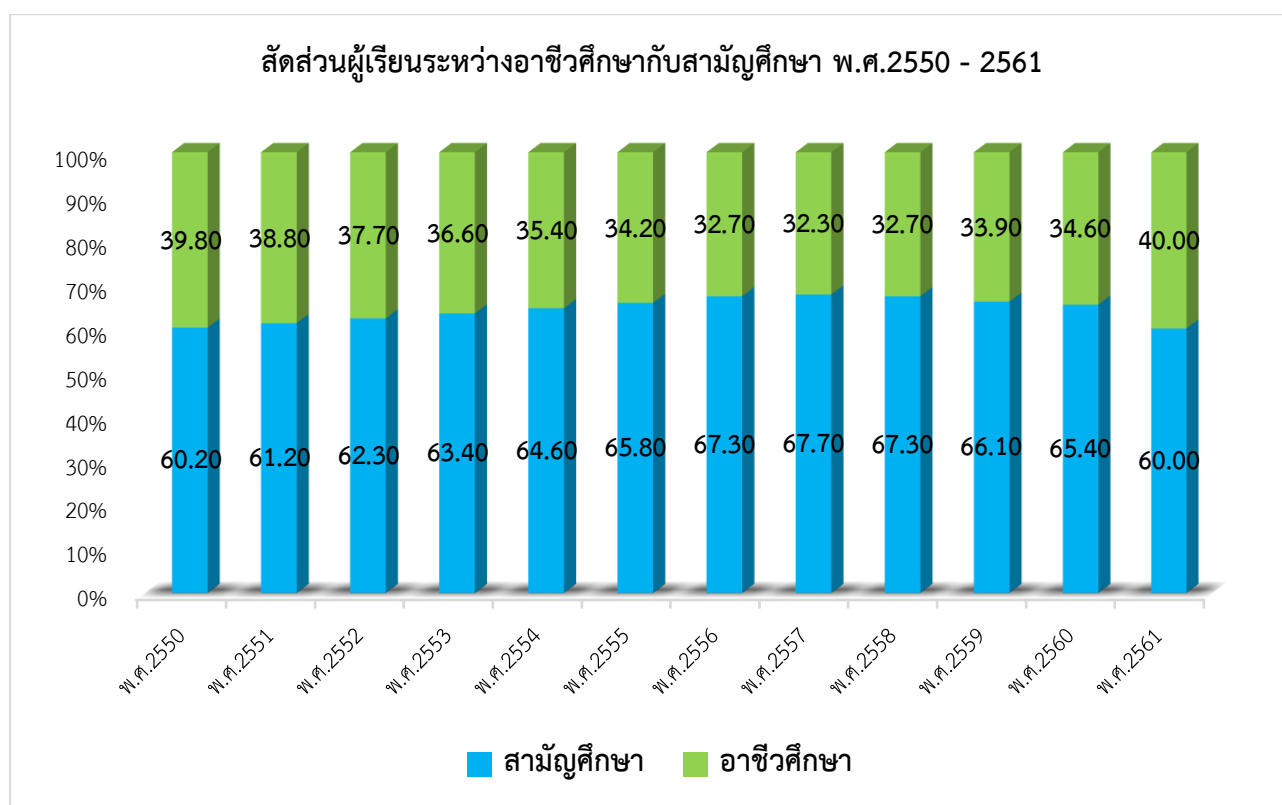
“เท่าที่ถาม เขาอยากทำงานก่อนเขากลัวมีเงินไม่
พอ เลยให้ทำงานก่อน แต่ถ้าเป็นไปได้ก็อยากให้เราเรียน
ไปด้วยทำงานไปด้วย”

ผู้ปกครองนักศึกษานักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสาคู

(3) ตัวเลขสถิติด้านผู้เรียน

ภาพประกอบ 14 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ศึกษาต่อระหว่างระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1

ภาพประกอบ 15 สัดส่วนผู้เรียนระหว่างอาชีวศึกษากับสามัญศึกษา พ.ศ.2550 - 2561

จากภาพประกอบ 10 และ 11 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่จะเลือกเรียนในสายสามัญศึกษามากกว่าสายอาชีวศึกษา และเมื่อสังเกตการเปลี่ยนแปลงในรายปีสัดส่วนผู้เรียนระหว่างสายสามัญศึกษากับสายอาชีวศึกษา จะพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 ผู้เรียนในสายอาชีวศึกษามีสัดส่วนที่ลดลงเรื่อย ๆ ทุกปี และต่ำสุดคือปี พ.ศ.2557 ซึ่งมีสัดส่วนต่างกันมากถึง 32.30 – 67.70 ถือว่าต่ำสุดในรอบสิบปี และหลังจากเริ่มมีการส่งเสริมให้เรียนในสายอาชีวศึกษามากขึ้น สัดส่วนอาชีวศึกษาจึงขยับเพิ่มสูงขึ้นในปี พ.ศ.2558-พ.ศ.2561 ตามลำดับ

ข้อมูลนักเรียน นักศึกษารัฐบาลและเอกชน ปีการศึกษา 2561

ตาราง 10 ข้อมูลนักเรียน นักศึกษารัฐบาลและเอกชน ปีการศึกษา 2561

ระดับการศึกษา/ชั้นปี	2561		
	รัฐบาล	เอกชน	รวม
ประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1	170,499	72,202	242,701
ประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2	125,236	64,852	190,088
ประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3	141,784	68,645	210,429
รวม ปวช. ทั้งหมด	437,519	205,699	643,218
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1	118,909	51,048	169,957
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2	121,457	55,987	177,444
รวม ปวส. ทั้งหมด	240,366	107,035	347,401
ปริญญาตรีปีที่ 3 (เทคโนโลยีบัณฑิตปีที่ 1)	4,265	-	4,265
ปริญญาตรีปีที่ 4 (เทคโนโลยีบัณฑิตปีที่ 2)	5,241	-	5,241
รวม ปริญญาตรี (ทล.บ.) ทั้งหมด	9,506	-	9,506
รวมทั้งหมด	687,391	312,734	1,000,125

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา <http://techno.vec.go.th/th-th/บริการข้อมูล/ข้อมูลสถิติด้านการศึกษา/สถิติข้อมูลนักเรียน นักศึกษาปี2561.aspx>

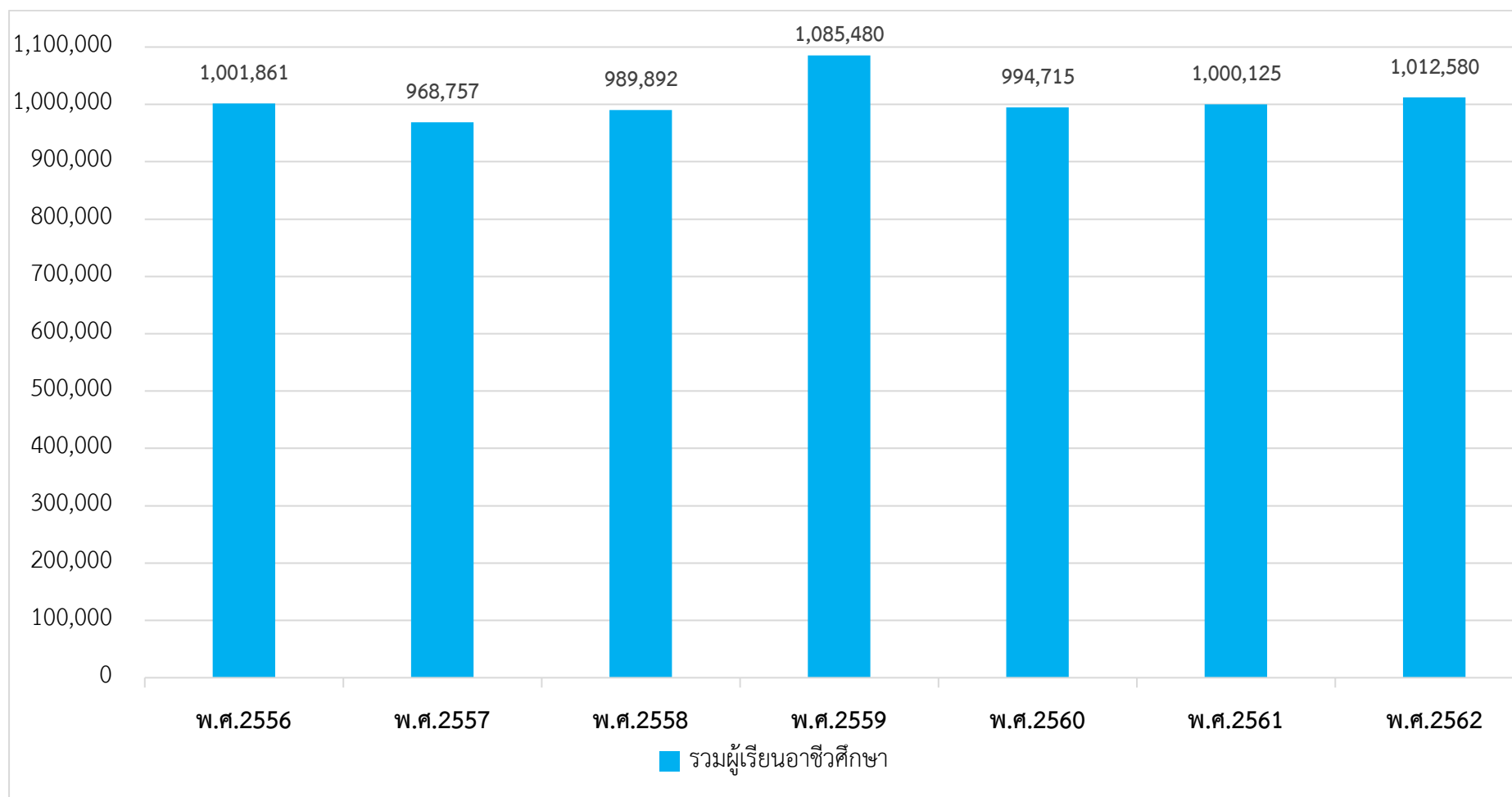
ตาราง 11 สถิติจำนวนนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2561 จำแนกประเภทวิชา ระดับการศึกษา

ประเภทวิชา	ปวช.			ปวส.			ทล.บ.			รวมทั้งหมด		
	รัฐ	เอกชน	รวม	รัฐ	เอกชน	รวม	รัฐ	เอกชน	รวม	รัฐ	เอกชน	รวม
เกษตรกรรม	17,337	16	17,353	8,818	8	8,826	387	-	387	26,542	24	26,566
คหกรรม	15,652	657	16,309	7,037	204	7,241	474	-	474	23,163	861	24,024
เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	5,438	1,488	6,926	4,117	1,141	5,258	315	-	315	9,870	2,629	12,499
ประมง	430	-	430	1,250	44	1,294	92	-	92	1,772	44	1,816
พาณิชยกรรม/ บริหารธุรกิจ	119,000	114,283	233,283	79,584	71,968	151,552	2,629	-	2,629	201,213	186,251	387,464
ศิลปกรรม	12,926	3,619	16,545	1,932	1,145	3,077	122	-	122	14,980	4,764	19,744
อุตสาหกรรม	247,938	74,348	322,286	130,775	29,276	160,051	5,032	-	5,032	383,745	103,624	487,369
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	18,642	11,288	29,930	6,715	3,249	9,964	455	-	455	25,812	14,537	40,349
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	156	-	156	138	-	138	-	-	-	294	-	294
รวมทั้งหมด	437,519	205,699	643,218	240,366	107,035	347,401	9,506	-	9,506	687,391	312,734	1,000,125

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา <http://techno.vec.go.th/th-th/บริการข้อมูล/ข้อมูลสถิติด้านการศึกษา/สถิติข้อมูลนักเรียน นักศึกษาปี2561.aspx>

จากตาราง พบว่า จำนวนนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ส่วนใหญ่จะเรียนในสาขาวิชาอุตสาหกรรมมากที่สุด รองลงมา คือ พาณิชยกรรม / บริหารธุรกิจ และสาขาวิชาที่เรียนน้อยที่สุด คือ อุตสาหกรรมสิ่งทอ

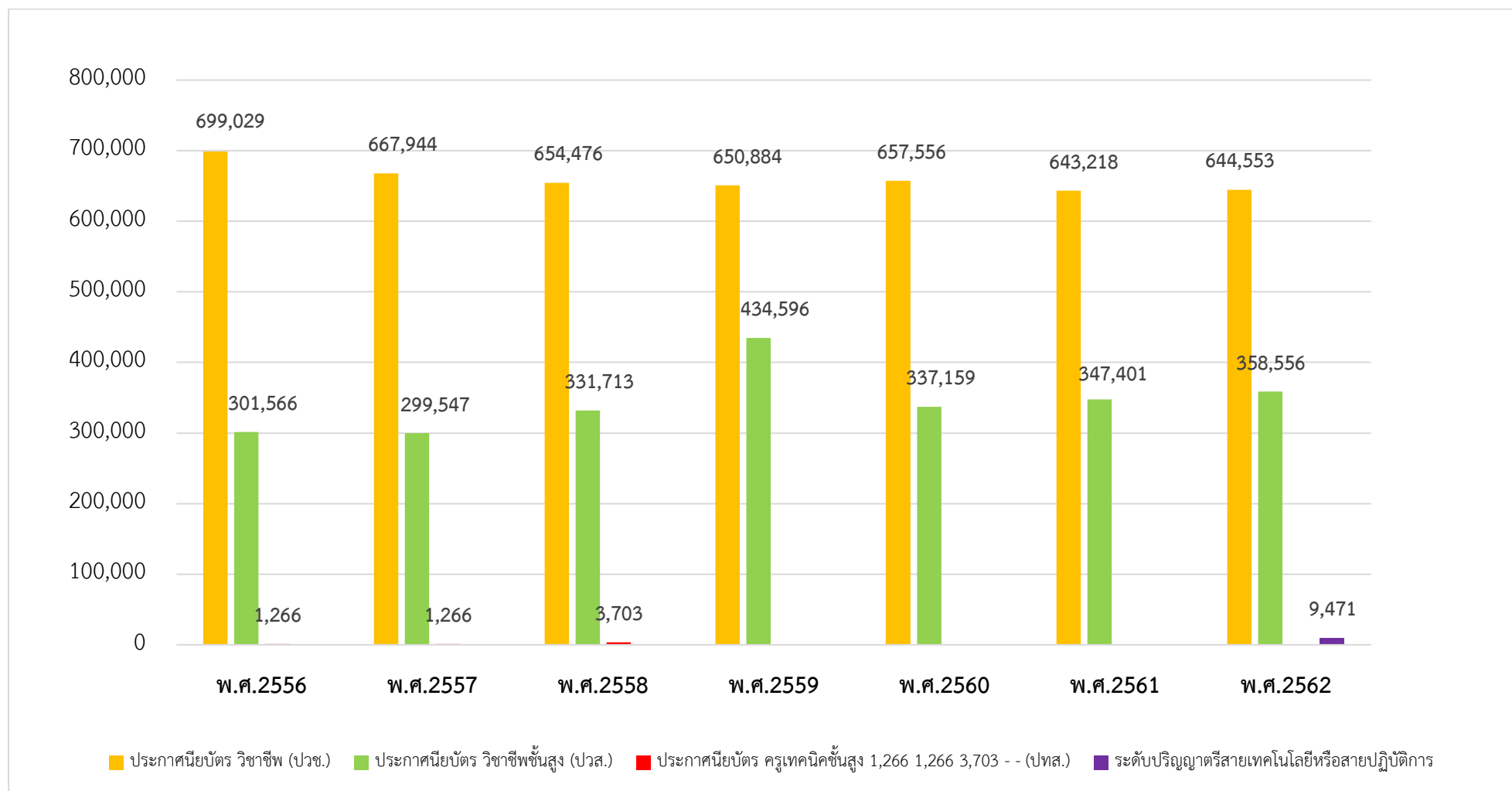
สถิติจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษา พ.ศ.2556-2562

ภาพประกอบ 16 สถิติจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษา พ.ศ.2556-2562

ที่มา: สถิติการศึกษาของประเทศไทยปีการศึกษา 2557-2558 <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1497-file.pdf> และ สถิติการศึกษาของประเทศไทยปีการศึกษา 2559-2560

สถิติจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ.2556-2562

ภาพประกอบ 17 สถิติจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ.2556-2562

ที่มา: สถิติการศึกษาของประเทศไทยปีการศึกษา 2557-2558 <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1497-file.pdf> และ สถิติการศึกษาของประเทศไทยปีการศึกษา 2559-2560 <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1634-file.pdf>

ในปัจจุบัน ผลจากการสืบค้นข้อมูลสถิติผู้จบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ตามการรายงานของสำนักงานสถิติ¹⁴ พบว่า จำนวนนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา (อนุปริญญา) ประเภทอาชีวศึกษาและสาขาวิชาอื่นในระบบโรงเรียน จำแนกตามสังกัด ประเภทวิชา ปีการศึกษา 2555-2559 เป็นไปดังแสดงในตาราง

ตาราง 12 สถิติและจำนวนผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษาในประเทศไทย

สังกัด/ประเภทวิชา	2555	2556	2557	2558	2559
รวมทั้งหมด	327,566	316,084	314,128	345,315	348,958
ก. ประเภทอาชีวศึกษา	322,402	312,790	312,553	343,931	348,518
กระทรวงศึกษาธิการ	321,663	312,078	311,791	343,067	346,945
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ: (สำนักบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน)	93,535	84,112	73,974	83,542	91,867
ประเภทอาชีวศึกษาทั่วไป	93,519	84,010	73,971	83,542	91,867
ช่างอุตสาหกรรม	24,817	22,036	19,286	26,961	26,355
บริหารธุรกิจ	65,010	58,811	51,895	53,125	60,570
ศิลปกรรม	475	645	554	634	1,081
เวชกรรม	-	-	-	-	-
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	1,416	1,420	1,634	1,830	2,468
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	1,771	1,030	583	743	1,283
ทัศนศาสตร์	-	-	-	-	-
เกษตรกรรม	23	34	19	80	4
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	7	5	-	-	-
คหกรรม	-	29	-	141	106
ประมง	-	-	-	28	-
ประเภทอาชีวศึกษาการกุศล	16	102	3	-	-
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	204,792	209,189	215,548	235,794	242,737
อุตสาหกรรม	106,859	107,459	117,011	126,124	130,413
พาณิชยกรรม	77,821	81,230	80,230	85,199	85,823
เกษตรกรรม	7,818	7,724	7,750	8,189	8,246
คหกรรม	3,295	3,508	4,036	5,096	5,988
ศิลปกรรม	1,495	1,524	1,677	1,728	1,815
ประมง	1,113	1,356	1,090	1,129	1,084
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	3,341	3,347	79	3,503	3,642
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	2,939	2,970	3,620	4,762	5,639
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	111	71	55	64	87
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา:	23,336	18,777	22,269	23,731	12,341

¹⁴ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559 สืบค้นจาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/03.aspx>

สังกัด/ประเภทวิชา	2555	2556	2557	2558	2559
วิทยาลัยชุมชน	15,405	-	-	-	-
สถาบันอาชีวศึกษาของรัฐ	7,849	-	-	-	-
สถาบันอาชีวศึกษาของเอกชน	82	-	-	-	-
General Programmes	-	5	-	2,335	-
การศึกษา	-	172	2,195	3,509	1,140
มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์	-	-	-	149	55
สังคมศาสตร์,บริหารธุรกิจและกฎหมาย	-	4,596	6,565	7,991	5,707
วิทยาศาสตร์	-	232	2,550	2,992	742
วิศวกรรม	-	34	4,440	5,221	2,180
เกษตรศาสตร์	-	1	515	783	429
สุขภาพและสวัสดิการ	-	225	1,000	720	1,977
บริการ	-	-	96	31	111
ไม่ระบุกลุ่มสาขาวิชา	-	13,512	4,908	-	-
ส่วนราชการอื่น	739	712	762	864	1,573
กระทรวงมหาดไทย: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	121	118	225	351	386
กระทรวงวัฒนธรรม:	182	157	142	118	118
วิทยาลัยนาฏศิลป์	-	-	-	-	-
วิทยาลัยช่างศิลป์	182	157	142	118	118
กระทรวงกลาโหม:	436	437	395	395	1,069
โรงเรียนช่างฝีมือทหาร	-	-	-	-	-
โรงเรียนแผนที่ กรมแผนที่ทหาร	89	89	87	87	87
วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ	40	40	39	39	39
โรงเรียนจ่าอากาศ	307	308	269	269	538
ข. ประเภทสาขาวิชาอื่น	5,164	3,294	1,575	1,384	440
กระทรวงสาธารณสุข: สำนักงานปลัดกระทรวง:สถาบันพระบรมราชชนก	4,222	2,954	1,113	940	-
กระทรวงคมนาคม	942	340	462	444	440
สถาบันการบินพลเรือน	942	328	462	444	440
ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี	-	12	-	-	-

ตาราง 13 ข้อมูลจำนวนนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน (ปวช.) ปีการศึกษา 2558 ณ วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2559

ลำดับ	ภาค	ปวช.									รวม		
		ปวช.1			ปวช.2			ปวช.3					
		รัฐบาล	เอกชน	รวม	รัฐบาล	เอกชน	รวม	รัฐบาล	เอกชน	รวม	รัฐบาล	เอกชน	รวม
1	ภาคกลาง	27,404	5,131	32,535	18,465	4,447	22,912	21,211	4,380	25,591	67,080	13,958	81,038
2	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	57,751	25,336	83,087	39,473	21,632	61,105	52,454	19,575	72,029	149,678	66,543	216,221
3	ภาคตะวันออกและกรุงเทพมหานคร	31,482	36,270	67,752	22,952	29,794	52,746	25,486	31,850	57,336	79,920	97,914	177,834
4	ภาคใต้	23,984	5,685	29,669	16,050	4,923	20,973	17,565	4,940	22,505	57,599	15,548	73,147
5	ภาคเหนือ	30,527	6,670	37,197	22,950	6,316	29,266	26,909	6,370	33,279	80,386	19,356	99,742
	รวมทั้งหมด	171,148	79,092	250,240	119,890	67,112	187,002	143,625	67,115	210,740	434,663	213,319	647,982

ที่มา: ข้อมูลนักเรียน นักศึกษารัฐบาล ระบบบริหารจัดการข้อมูลนักเรียน นักศึกษารายบุคคลเพื่อประกอบการจัดสรรงบประมาณรายหัว (<http://bms.vec.go.th>) ณ 10 มิถุนายน 2558

ตาราง 14 ข้อมูลจำนวนนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน (ปวส.) ปีการศึกษา 2558 ณ วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2559

ลำดับ	ภาค	ปวส.									รวมทั้งหมด		
		ปวส.1			ปวส.2			รวม					
		รัฐบาล	เอกชน	รวม	รัฐบาล	เอกชน	รวม	รัฐบาล	เอกชน	รวม	รัฐบาล	เอกชน	รวม
1	ภาคกลาง	18,295	3,554	21,849	17,363	2,281	19,644	35,658	5,835	41,493	71,316	11,670	82,986
2	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	39,090	12,575	51,665	44,072	9,660	53,732	83,162	22,235	105,397	166,324	44,470	210,794
3	ภาคตะวันออกและกรุงเทพมหานคร	18,695	32,469	51,164	23,809	26,814	50,623	42,504	59,283	101,787	85,008	118,566	203,574
4	ภาคใต้	14,554	3,665	18,219	13,447	2,968	16,415	28,001	6,633	34,634	56,002	13,266	69,268
5	ภาคเหนือ	23,966	5,092	29,058	22,503	4,558	27,061	46,469	9,650	56,119	92,938	19,300	112,238
รวมทั้งหมด		114,600	57,355	171,955	121,194	46,281	167,475	235,794	103,636	339,430	471,588	207,272	678,860

ที่มา: ข้อมูลนักเรียน นักศึกษารัฐบาล ระบบบริหารจัดการข้อมูลนักเรียน นักศึกษารายบุคคลเพื่อประกอบการจัดสรรงบประมาณรายหัว (<http://bms.vec.go.th>) ณ 10 มิถุนายน 2558

ตาราง 15 จำนวนนักเรียน/นักศึกษา จำแนกตามประเภทวิชา เพศและระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2559

ลำดับ	ประเภทวิชา Types of Courses	เพศ Sex	ปวช. Cert.Voc.	ปวส. Dip.Voc.	ป.ตรี High.Dip.Tech	รวม Total
1	เกษตรกรรม (Agriculture)	ชาย	8,942	5,603	157	14,702
		หญิง	5,505	2,643	36	8,184
		รวม	14,447	8,246	193	22,886
2	คหกรรม (Home Economics)	ชาย	3,549	1,487	69	5,105
		หญิง	11,169	4,501	153	15,823
		รวม	14,718	5,988	222	20,928
3	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Technology and Communication)	ชาย	2,173	1,746	159	4,078
		หญิง	1,433	1,896	124	3,453
		รวม	3,606	3,642	283	7,531
4	ประมง (Fishery)	ชาย	301	694	36	1,031
		หญิง	119	390	28	537
		รวม	420	1,084	64	1,568
5	พาณิชยกรรม (Business Administration)	ชาย	26,472	15,377	330	42,179
		หญิง	108,475	70,446	1,354	180,275
		รวม	134,947	85,823	1,684	222,454
6	ศิลปกรรม (Arts and Crafts)	ชาย	7,124	1,009	61	8,194
		หญิง	3,909	806	45	4,760
		รวม	11,033	1,815	106	12,954
7	อุตสาหกรรม (Trade & Industry)	ชาย	232,202	123,372	3,855	359,429
		หญิง	15,218	7,041	166	22,425
		รวม	247,420	130,413	4,021	381,854
8	อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism Industry)	ชาย	2,980	1,086	79	4,145
		หญิง	14,483	4,553	264	19,300
		รวม	17,463	5,639	343	23,445
9	อุตสาหกรรมสิ่งทอ (Textile Industrial)	ชาย	68	25	-	93
		หญิง	202	62	-	264
		รวม	270	87	-	357
	รวมทั้งสิ้น	ชาย	283,811	150,399	4,746	438,956
	Total	หญิง	160,513	92,338	2,170	255,021
		รวม	444,324	242,737	6,916	693,977

ที่มา: ข้อมูลปีการศึกษา 2559 จากระบบ <http://datacenter.vec.go.th> ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2559

จากตารางทำให้เห็นจำนวนรวมของผู้ที่จบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาได้ และจำนวนการขาดแคลนผู้เรียนที่ปรากฏให้เห็นในอุตสาหกรรมหลายประเภท อาทิ อุตสาหกรรมสิ่งทอ ประมง เกษตร เป็นต้น ซึ่งเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลการประเมินดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมในปี พ.ศ.2561 ที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น 1.5-2.5% ที่สอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้คาดการณ์เศรษฐกิจไทย ปี พ.ศ.2561 จะขยายตัวอยู่ที่ 3.4 - 4.6% เพราะได้รับปัจจัยสนับสนุนจากการขยายตัวของเศรษฐกิจโลก และการส่งออกที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ภาคอุตสาหกรรมที่มีอัตราการเติบโต ในปี พ.ศ.2561 ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร มีแนวโน้มขยายตัวได้ดี อยู่ที่ 3-4% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากการผลิตกลุ่มปศุสัตว์จากความต้องการสินค้าไก่แปรรูปและไก่สดแช่เย็น แช่แข็งเพิ่มขึ้นทั้งในและต่างประเทศ การผลิตกลุ่มผักผลไม้เพิ่มขึ้นเพื่อรองรับผลผลิตของสินค้าเกษตร เช่น สับปะรดกระป๋อง และน้ำผลไม้ รวมทั้งการผลิตสินค้าน้ำตาลที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวสภาพอากาศเหมาะสม ทำให้ค่าเฉลี่ยความหวานสูงขึ้น และปริมาณอ้อย ในฤดูกาล ปี 2560/2561 เพิ่มขึ้นกว่าฤดูกาลปี 2559/2560 จากปริมาณน้ำฝนที่เพียงพอ และการขยายพื้นที่ปลูกตามระดับราคาน้ำตาลที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น ขณะที่ อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ คาดว่าการผลิตและการส่งออกจะปรับตัวเพิ่มขึ้น 3% และ 7% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2560 โดยเครื่องซักผ้ามีแนวโน้มส่งออกเพิ่มขึ้น สำหรับอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์คาดว่าจะปรับตัวเพิ่มขึ้นเนื่องจากความต้องการใช้ IC (แผงวงจรไฟฟ้า) ซึ่งเป็นชิ้นส่วนสำคัญของสินค้าประเภทเทคโนโลยีสูงขึ้นสำหรับอุตสาหกรรมรถยนต์ คาดว่าจะมีการผลิตรถยนต์ประมาณ 2,000,000 คัน เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน 2.56% โดยเป็นการจำหน่ายในประเทศประมาณ 880,000 คัน เพิ่มขึ้น 3.52% และเป็นการส่งออกประมาณ 1,120,000 คัน เพิ่มขึ้น 1.82% และอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม จะขยายตัวตามทิศทางการส่งออก โดยเฉพาะการส่งออกเส้นใย และผ้าผืนไปยังตลาด CLMV ซึ่งเป็นฐานการผลิตเครื่องนุ่งห่มที่สำคัญของโลก

ทั้งนี้ จากการสำรวจความต้องการแรงงานในกลุ่ม 10 สาขาอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-Curve) ปี พ.ศ. 2560-2564 พบว่า มีความต้องการแรงงานในภาพรวมเฉลี่ย 69,242 คนต่อปี โดยอุตสาหกรรมที่มีความต้องการแรงงานมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารและอุตสาหกรรมดิจิทัล ในทำนองเดียวกัน ภายใต้ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศสู่ยุค “Thailand 4.0” เพื่อเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” ทำน้อยได้มาก ทำให้ภาพที่เห็น ณ วันนี้ คือ “เทคโนโลยี” ได้ถูกนำมาใช้ และเข้ามามีบทบาทต่อภาคธุรกิจเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นระบบแมคคาทรอนิกส์ - หุ่นยนต์ อุตสาหกรรม - ระบบอัตโนมัติ - คอมพิวเตอร์อัจฉริยะ (AI) ที่เริ่มถูกนำมาใช้ทดแทน “แรงงานคน” อย่างแพร่หลายมากขึ้น ทั้งในภาคการผลิต ภาคบริการ - ร้านสะดวกซื้อ ห้างสรรพสินค้าหรือแม้แต่ภาคการเกษตร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2557) ได้แสดงจำนวนของผู้ที่จบการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา จำแนกตามประเภทการศึกษาและเพศ รายสังกัดปีการศึกษา 2557 พบว่า มีผู้จบการศึกษาที่คาดว่าจะเป็แรงงานตามความต้องการของตลาดได้ราว 313,950 คน ซึ่งยังไม่ปรากฏข้อมูลว่าเป็นแรงงานที่มีทักษะฝีมือหรือไม่

ตาราง 16 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา จำแนกตามประเภทการศึกษาและเพศ รายสังกัด ปีการศึกษา 2557

สังกัด	ปวช.	ปวส.	รวม
กระทรวงศึกษาธิการ	195,113	118,440	313,950
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	1,097	0	1,097
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	124,885	76,904	201,789
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	1,077	2,726	3,803
สถาบันอาชีวศึกษาของรัฐ	731	2,547	3,278
วิทยาลัยชุมชน	346	179	525
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	68,054	38,810	106,864
กระทรวงวัฒนธรรม	145	52	197
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร	145	52	197
วิทยาลัยช่างศิลป์	145	52	197
กระทรวงมหาดไทย	649	55	704
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	649	55	704
สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น	649	55	704

ดังนั้น จึงเกิดคำถามเกี่ยวกับอนาคตของแรงงานหลังจากนี้ ถึงโอกาสที่จะถูกแทนที่ด้วย “เทคโนโลยี” โดยรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทยและข้อวิตกกังวลขององค์กรแรงงานโลก (ILO) ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ในทศวรรษหน้า แรงงานในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งประเทศไทย มีความเสี่ยงที่จะตกงาน ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตัวเลขของผู้ที่เข้าเรียนในสายอาชีวศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของแรงงานที่มีทักษะฝีมือและทักษะอื่น ๆ แล้ว หน่วยงานด้านการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคส่วนต่าง ๆ ควรตระหนักและเร่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีแรงงานที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงานจึงเป็นเรื่องที่ทำหายน่าอย่างมากอีกด้วยสังคมไทย การทำความเข้าใจตลาดแรงงานเป็นสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ เพราะการศึกษาด้านอาชีวะหมายถึงการศึกษาเพื่อนำไปประกอบอาชีพ แต่ยังไม่มีการให้คุณค่ากับการเรียนในสายอาชีวศึกษามากกว่าสายอาชีพ ทำให้แนวทางในการสร้างให้ผู้เรียนสนใจในสถาบันการศึกษาระดับอาชีวะเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการเร่งด่วน

ซึ่งจากผลสำรวจอัตราเงินเดือนค่าตอบแทนของสายงานด้านอาชีวะ (ปวช./ปวส.) กลับมีอัตราเงินเดือนที่เพิ่มสูงขึ้นมากกว่าระดับการศึกษาในวุฒิปริญญาตรีโดยข้อมูลจากสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ส.อ.ท.) มีการสำรวจผลค่าจ้างและสวัสดิการ ปี 2558/2559 พบว่า ค่าจ้างในวุฒิปวช. และ ปวส. มีอัตราเพิ่มขึ้นสูง เนื่องจากมีความต้องการในตลาดมากขึ้น และคาดว่าในอนาคตมีแนวโน้มจะสูงกว่าอัตราค่าจ้างวุฒิปริญญาตรีซึ่งมีการสำรวจจากจำนวนสถานประกอบการทั้งหมด 110 แห่งใน 11 กลุ่มอุตสาหกรรม พบว่า อัตราการจ่ายค่าจ้างขั้นต่ำโดยเฉลี่ยของวุฒิปวช. อยู่ที่ 10,120 บาท, ปวส. 11,383 บาท ปริญญาตรี 15,491 บาท ปริญญาโท 21,047 บาท และปริญญาเอก 35,985 บาท

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบ อัตราค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับผู้ไม่มีประสบการณ์ ระหว่างปี พ.ศ.2558 กับปี 2557 จะพบว่า วุฒิปริญญาตรี มีการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างเฉลี่ยเพิ่มขึ้นสูงสุดที่ 9.49% แต่ถ้าเปรียบเทียบค่าจ้างเฉลี่ย ในระยะเวลา 7 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2552-2558) พบว่า วุฒิ ปวช.มีการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างเพิ่มขึ้นสูงสุด 57.85 จากตัวเลขดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มในอนาคตที่ค่าจ้างในวุฒิ ปวช. และ ปวส. จะอยู่ในระดับที่สูงกว่า วุฒิปริญญาตรี เนื่องจากความต้องการในตลาดแรงงานมีสูงกว่า รวมทั้งทิศทางของตลาดแรงงานที่กำลัง เปลี่ยนไป ซึ่งในอนาคตจะเน้นรับคนเข้าทำงานโดยดูจากทักษะและความสามารถมากกว่าที่จะดูเพียงแค่ว่า จบปริญญาหรือระดับการศึกษา ทำให้ในอนาคตแรงงานที่จบการศึกษาจากปริญญาตรี อาจประสบปัญหาตกงาน ได้

นอกจากนี้ ผลสำรวจด้านนโยบายการจ้าง พบว่า การปรับอัตราค่าจ้างปี พ.ศ.2558 เฉลี่ยอยู่ที่ 5.04% ส่วนการจ่ายโบนัสประจำปี 2558 เฉลี่ยอยู่ที่ 2.3 เดือน และมีแนวโน้มที่น่าสนใจคือ บริษัทต่าง ๆ เริ่มมีการปรับนโยบายจ่ายโบนัสตามผลงานมากขึ้น ส่วนอัตราการลาออกของพนักงานเฉลี่ยอยู่ที่ 12.27% จากสาเหตุ ค่าตอบแทนและสวัสดิการ เป็นอันดับหนึ่ง¹⁵แสดงให้เห็นว่าอัตราความต้องการด้านอาชีวศึกษาในตลาดแรงงานมีเป็นจำนวนมาก เงินเดือนที่ได้เป็นผลตอบแทนจากการทำงานในการจบสายอาชีพนี้ก็อยู่ในระดับที่สูง แต่ผลปรากฏว่าตลาดแรงงานไทยด้านอาชีวศึกษาถือว่าไม่เป็นที่นิยมเท่าไรนัก จากการศึกษาถึง โครงสร้างตลาดแรงงานไทยในปี พ.ศ.2557¹⁶ จะพบว่า แรงงานไทยส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพที่ใช้ทักษะต่ำ และได้ค่าจ้างแรงงานต่ำ แรงงานไทยกลุ่มใหญ่ที่สุดประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 33 กลุ่มที่รองลงมาคือ งานบริการ ร้อยละ 20 งานช่างฝีมือ ร้อยละ 12 งานควบคุมเครื่องจักร ร้อยละ 11 และงานอาชีพพื้นฐาน ร้อยละ 11 ตามลำดับ งานในกลุ่มนี้ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนรวมกันถึงร้อยละ 87 เป็นงานที่ใช้ทักษะต่ำ โดยมีระดับ การศึกษาเฉลี่ยไม่เกินมัธยมศึกษาตอนต้น หรือได้รับการศึกษาไม่เกิน 9 ปี ในขณะเดียวกัน มีแรงงานเพียง ประมาณร้อยละ 13 ที่ทำงานที่ใช้ทักษะสูงขึ้น โดยมีการศึกษาระดับมัธยมปลายขึ้นไป งานในกลุ่มนี้ประกอบไปด้วย งานบริหารจัดการร้อยละ 3 งานวิชาชีพร้อยละ 3 ช่างเทคนิคร้อยละ 4 และเสมียนร้อยละ 3 การที่ แรงงานส่วนใหญ่ทำงานใช้ทักษะความรู้ต่ำ ส่งผลให้ค่าตอบแทนที่แรงงานได้รับต่ำไปด้วย โดยประมาณร้อยละ 84 ของแรงงานไทยได้รับค่าจ้างต่ำกว่า 15,000 บาท โดยร้อยละ 64.2 เป็นลูกจ้างได้รับค่าจ้างต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน และร้อยละ 19.5 ได้รับค่าจ้างระหว่าง 10,000-15,000 บาทต่อเดือน มีแรงงานเพียงร้อยละ 16.3 ที่ได้รับค่าจ้างสูงกว่า 15,000 บาท

ดังนั้น เราจึงสามารถสรุปได้ว่าตลาดแรงงานไทยในปัจจุบันยังใช้แรงงานทักษะต่ำและจึงได้ค่าจ้างต่ำ อย่างไรก็ตาม ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ตลาดแรงงานไทยมีแนวโน้มปรับตัวไปสู่การใช้แรงงานที่มีทักษะสูงขึ้น เมื่อพิจารณาตำแหน่งงานที่เกิดขึ้นใหม่ในภาคเอกชนระหว่างปี พ.ศ.2547-2557 จากข้อมูลของสำนักงานสถิติ

¹⁵ที่มา:สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, (2559) สืบค้นจาก <https://www.admissionpremium.com/content/756>

¹⁶ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557 สืบค้นจาก

<http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/lfs57/reportJan.pdf>

แห่งชาติ จะพบว่าการขยายตัวสุทธิเพิ่มขึ้นประมาณ 1.5 ล้านตำแหน่งจาก 11.3 ล้านคนเป็น 12.8 ล้านตำแหน่ง ทั้งนี้ในขณะที่มีการจ้างงานในบางสาขาอาชีพมีการขยายตัว อาชีพบางกลุ่มกลับมีการจ้างงานลดลง โดยในกลุ่มแรกที่มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นรวมแล้วประมาณ 2.2 ล้านตำแหน่ง ในขณะที่สาขาอาชีพกลุ่มหลังนั้นมีการจ้างงานลดลงทั้งสิ้นราว 6.8 แสนตำแหน่ง ทั้งนี้งานที่มีการขยายตัวประกอบไปด้วยงานบริหารจัดการ (2.5 แสนตำแหน่ง) งานวิชาชีพ (4.3 แสนตำแหน่ง) ช่างเทคนิค (2.7 แสนตำแหน่ง) เสมียน (1.7 แสนตำแหน่ง) และงานควบคุมเครื่องจักร (4.6 แสนตำแหน่ง) ส่วนงานที่มีการหดตัวนั้นมี 2 สาขา คืองานช่างฝีมือ (-2.9 แสนตำแหน่ง) และงานพื้นฐาน (-3.9 แสนตำแหน่ง) จะเห็นได้ว่า งานที่เกิดขึ้นใหม่กว่าครึ่งเป็นงานที่ใช้ทักษะสูง และให้ค่าตอบแทนสูงขึ้น โดยประกอบไปด้วยงานบริหารจัดการ งานวิชาชีพ ช่างเทคนิค และเสมียน ซึ่งมีการศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายหรือระดับ ปวช. ขึ้นไป และให้ค่าตอบแทนสูงขึ้น โดยเฉพาะงานบริหารจัดการงานวิชาชีพ และช่างเทคนิค ซึ่งมีค่าจ้างไม่ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน (ณัฐสิฏ์ รักเกียรติวงศ์, 2559)

ผลจากการศึกษารายงานการมีงานทำของ TDRI รายงานว่าสถานการณ์การจ้างงานในปี พ.ศ.2559 มีอัตราการจ้างงานต่ำกว่าปี พ.ศ.2556 เกือบทุกเดือนโดยเฉพาะช่วงหลังของปี การจ้างงานในปี พ.ศ.2559 และ 2560 ลดลงเป็นอย่างมากต่อเนื่องกันหลายเดือน ซึ่งแน่นอนย่อมส่งผลกระทบต่อความสามารถในการหารายได้มาเลี้ยงครอบครัวของประชากรวัยแรงงานให้เพียงพอซึ่งต้องทำด้วยความยากลำบากถึงแม้รัฐบาลจะใช้ความพยายามลดความทุกข์ยากโดยการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อการจ้างงานลดลงจะส่งผลให้กำลังแรงงานที่ไม่ได้รับการจ้างงาน (คนว่างงาน) จะมีจำนวนสูงขึ้นทุกปีเช่นเดียวกัน ปี พ.ศ.2556 การว่างงานโดยรวมต่ำกว่าร้อยละ 1 โดยมีการว่างงานสูงสุดในเดือนกรกฎาคม 3.6 แสนคน ปี พ.ศ.2557 การว่างงานสูงที่สุดในเดือนมิถุนายน สูงถึง 4.5 แสนคน และเมื่อพิจารณาข้อมูลจำนวนการว่างงานทั้งปี พบว่า เปรียบเทียบกับปีต่อปีแล้ว ปี พ.ศ.2557 มีการว่างงานสูงกว่าปี 2556 ถึง 8 ใน 12 เดือน สถานการณ์การว่างงานยังตกต่ำต่อเนื่องไปอีกเมื่อการมีงานทำยังไม่ค่อยฟื้นตัว อันเกิดจากเศรษฐกิจยังไม่ฟื้นตัวด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น การส่งออกตกต่ำฟื้นตัวยังไม่มากพอ ราคาสินค้าเกษตรที่สำคัญตกต่ำอย่างกว้างขวาง เป็นต้น ส่งผลให้จำนวนการว่างงานยังสูงกว่าช่วงเวลาเดือนเดียวกันถึง 10 เดือน ทั้งในปี พ.ศ.2559 และ 2560 (ประมาณการ) จึงพอที่จะอนุมานได้ว่า รัฐบาลกำลังเผชิญทั้งปัญหาการจ้างงานถดถอยและการว่างงานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์, 2560)

ตาราง 17 แนวโน้มของการว่างงานปีพ.ศ.2556-2560 (แนวโน้มสูงขึ้น)

จำนวนว่างงานตามระดับการศึกษา	(คน)	อัตราการว่าง (%)
มัธยมต้น	99,400	1.5
มัธยมปลายและสายอาชีพ	73,600	1.2
ปริญญาตรี	253,000	3.2 - 3.3
รวม	42,600	1.2

ที่มา: ยงยุทธ แฉล้มวงษ์, 2560. หลายปีกับการมีงานทำถดถอยลงและการว่างงานเพิ่มขึ้น ตลาดแรงงานหน้าจะเป็นเช่นไร. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2561 จาก <https://tdri.or.th/2017/12/14-labor-market-2018/>. เผยแพร่เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560

ในแง่สัดส่วนการว่างงานที่มีการสำรวจ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติประจำเดือนมกราคม พ.ศ.2561 พบว่า จำนวนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป 56.13 ล้านคน เป็นผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานหรือผู้ที่พร้อมจะทำงาน 37.79 ล้านคน ซึ่งประกอบด้วยผู้มีงานทำ 37.07 ล้านคน ผู้ว่างงาน 4.75 แสนคน และผู้ที่รอฤดูกาล 2.43 แสนคน จำนวนการว่างงานในเดือนมกราคม พ.ศ.2561 มีทั้งสิ้น 4.75 แสนคน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 1.3 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี 2560 จำนวนว่างงานมีเพิ่มขึ้น 2.6 หมื่นคนและเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนธันวาคม พ.ศ.2560 จำนวนผู้ว่างงานเพิ่มขึ้น 1.11 หมื่นคน เมื่อเทียบกับอัตราว่างงานที่ผ่านมาในช่วงเวลาเดียวกัน พบว่า อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น (จากร้อยละ 1.2 เป็นร้อยละ 1.3) หากเปรียบเทียบกับเดือนที่ผ่านมา อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.0 เป็นร้อยละ 1.3)

นอกจากนั้น เมื่อจำแนกอัตราการว่างงานกับระดับการศึกษา พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา 1.50 แสนคน (อัตราการว่างงานร้อยละ 1.8) รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 1.14 แสนคน (ร้อยละ 1.9) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 9.5 หมื่นคน (ร้อยละ 0.8) และผู้ที่ไม่มีการศึกษาและต่ำกว่าประถมศึกษา 5.0 หมื่นคน (ร้อยละ 0.6) เมื่อเปรียบเทียบในช่วงเวลาเดียวกันของปี 2560 พบว่า ผู้ว่างงานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.1 หมื่นคน ผู้ที่ไม่มีการศึกษาและต่ำกว่าระดับประถมศึกษาลดลง 1.9 หมื่นคน และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น 3.0 แสนคน ส่วนระดับอาชีวศึกษาลดลง 1.0 หมื่นคน และระดับประถมศึกษาลดลง 8.0 พันคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561)

ในงานวิจัย ผลตอบแทนการศึกษาด้วยการถดถอยควอนไทล์: สายสามัญกับอาชีวศึกษา ของ ธิติมา พลัปลี (ม.ป.ป.) พบว่า กลุ่มตัวอย่างแรงงานไทยช่วงอายุ 15-45 ปี จำนวน 115,450 คน มีค่าจ้างรายเดือนของแรงงานจำแนกตามเพศและทักษะอาชีพ พบว่า มีการกระจายค่าจ้างรายเดือนตามระดับการศึกษาและเพศสอดคล้องกับทฤษฎีทุนมนุษย์ กล่าวคือ ระดับการศึกษายิ่งสูงขึ้นทำให้ระดับรายได้ ยิ่งเพิ่มขึ้น โดยมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ แรงงานร้อยละ 55.67 มีระดับการศึกษาไม่เกิน ม.3 แรงงานชายมีค่าจ้างเฉลี่ยสูงกว่าแรงงานหญิงในระดับการศึกษาเดียวกัน แรงงานชายและหญิงที่จบ ม.6 มีค่าจ้างเฉลี่ยต่ำกว่าแรงงานที่จบ ม.3

และ ปวช. ส่วนแรงงานที่จบ ปวส. มีค่าจ้างเฉลี่ยสูงกว่าแรงงานที่จบ ปวช. และปริญญาตรีมีค่าจ้างเฉลี่ยสูงกว่าแรงงานที่จบ ปวส.

5) ด้านความต้องการแรงงาน

ความต้องการแรงงานด้านการอาชีวศึกษา จำแนกได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

(1) อาชีพ

แนวโน้มความต้องการแรงงานของตลาดแรงงานในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ.2560-2564 อนาคต 5 ปี อาชีพที่คาดว่าจะยังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานมากที่สุด 10 อันดับแรก เป็นดังนี้

อันดับแรกเป็นอาชีพด้านเกษตรกรปลูกพืชสวนและพืชไร่เพื่อการค้าขาย 7.51 ล้านคน อันดับสองเป็นอาชีพผู้จำหน่ายสินค้าในร้านค้า 2.51 ล้านคน (แต่มีแนวโน้มลดลง) อันดับสามผู้จำหน่ายสินค้าตามถนนและตลาด 1.39 ล้านคน อันดับสี่ ผู้ขับรถยนต์ รถตู้ และรถจักรยานยนต์ 1.30 ล้านคน อันดับห้า ผู้จำหน่ายสินค้าอื่น ๆ ซึ่งไม่ได้ขายที่ร้านค้าหรือตลาด 1.10 ล้านคน เช่น ผู้จำหน่ายสินค้าตามบ้าน ทางโทรศัพท์ หรือขายสินค้าออนไลน์

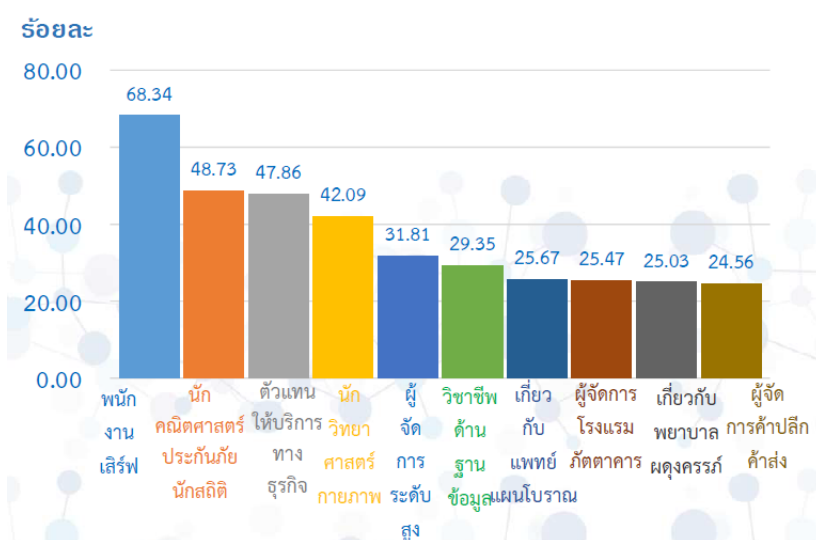
ภาพประกอบ 18 แนวโน้มความต้องการแรงงานจำแนกตามอาชีพ 10 อันดับสูงสุด ปี พ.ศ.2560-2564

ที่มา: <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขาแรงงาน/แนวโน้มความต้องการแรงงาน/แนวโน้มความต้องการ.pdf>

เมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงานเกี่ยวกับอาชีพในอนาคต 5 ปี ช่วงปี พ.ศ.2560-2564 เปรียบเทียบกับปี พ.ศ.2559 คาดว่าอาชีพที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นมากที่สุด อันดับแรกคือ พนักงานเสิร์ฟอาหารและเครื่องดื่ม และพนักงานผสมเครื่องดื่ม (บาร์

เทนเดอร์) ร้อยละ 68.34 (จาก 3.48 แสนคนเป็น 5.86 แสนคน) อันดับสอง นักคณิตศาสตร์ นักคณิตศาสตร์ ประกันภัย และนักสถิติ ร้อยละ 48.73 (จาก 1.14 หมื่นคน เป็น 1.70 หมื่นคน) อันดับสาม ตัวแทนการ ให้บริการทางธุรกิจ ร้อยละ 47.86 (จาก 8.50 หมื่นคน เป็น 1.26 แสนคน) อันดับสี่ นักวิทยาศาสตร์กายภาพ และนักวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์ ร้อยละ 42.09 (จาก 2.65 หมื่นคน เป็น 3.77 หมื่นคน) อันดับห้า กรรมการ ผู้จัดการและผู้บริหารระดับสูง ร้อยละ 31.89 (จาก 4.75 หมื่นคน เป็น 6.26 หมื่นคน)

**อัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงานจำแนกตาม
อาชีพ 10 อันดับสูงสุด ปี 2560-2564**

ภาพประกอบ 19 อัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงานจำแนกตามอาชีพ 10 อันดับสูงสุด ปี พ.ศ. 2560-2564

ที่มา: <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขาแรงงาน/แนวโน้มความต้องการแรงงาน/แนวโน้มความต้องการแรงงาน.pdf>

(2) อุตสาหกรรม

เมื่อพิจารณาแนวโน้มความต้องการแรงงานของตลาดแรงงานในแต่ละภาคอุตสาหกรรมตามประเภทกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่คาดว่าความต้องการแรงงานและการเข้าสู่ตลาดแรงงานมากที่สุด 10 อันดับ อันดับแรก คือ อุตสาหกรรมการเพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์ การล่าสัตว์ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง 11.16 ล้านคน (แต่มีแนวโน้มลดลง) อันดับสอง คืออุตสาหกรรมกรรมการขายปลีก (ยกเว้นยานยนต์และจักรยานยนต์) 4.87 ล้านคน อันดับสาม คือการบริการอาหารและเครื่องดื่ม 2.43 ล้านคน อันดับสี่ คือการก่อสร้างอาคาร 1.62 ล้านคน อันดับห้า คือการบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ คือ 1.59 ล้านคน

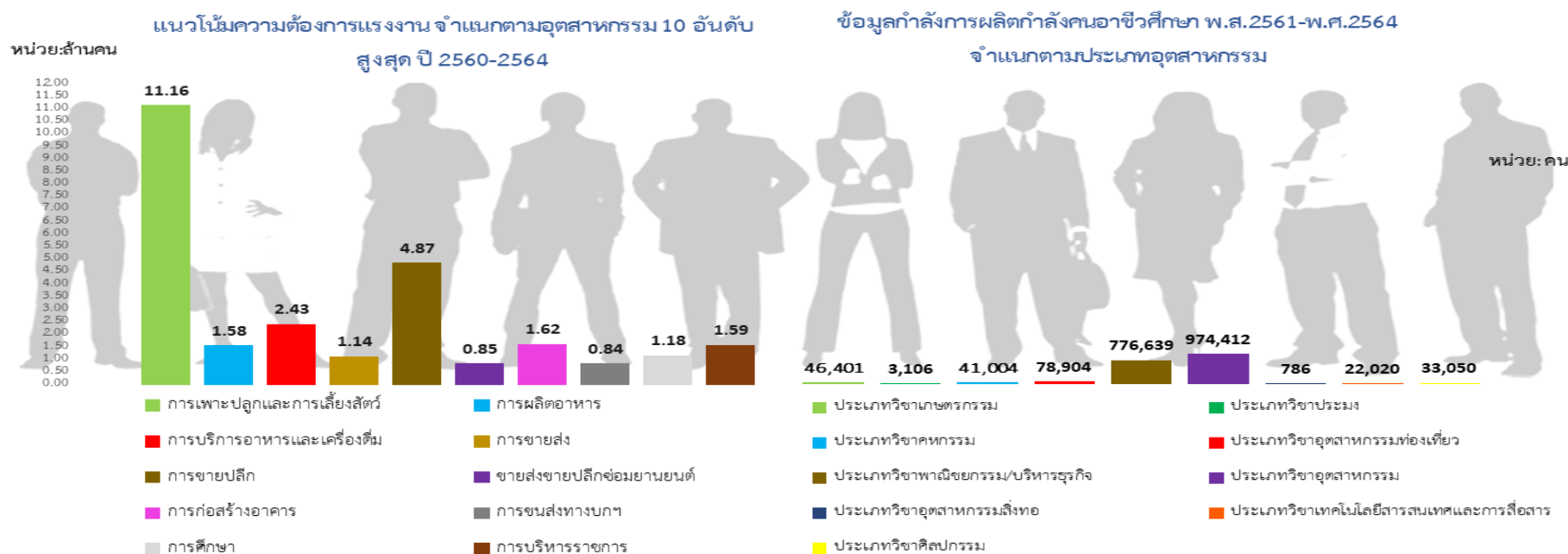
**แนวโน้มความต้องการแรงงาน จำแนกตามอุตสาหกรรม
10 อันดับสูงสุด ปี 2560-2564**

ภาพประกอบ 20 แนวโน้มความต้องการแรงงานจำแนกตามอุตสาหกรรม 10 อันดับสูงสุด ปี พ.ศ.2560-2564
ที่มา: <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขาแรงงาน/แนวโน้มความต้องการแรงงาน/แนวโน้มความต้องการ.pdf>

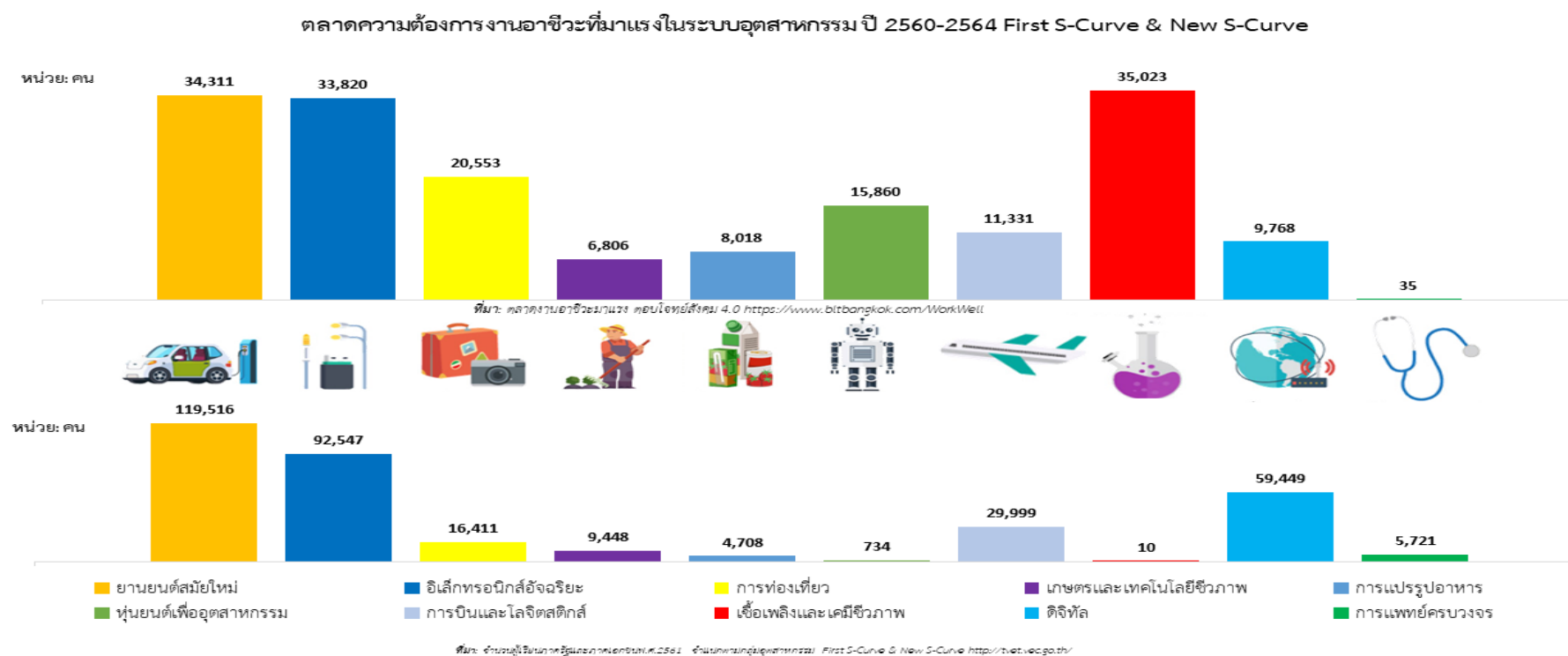
เมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงานในแต่ละภาคอุตสาหกรรมเป็นระยะเวลา 5 ปี ช่วงปี พ.ศ.2560-2564 เปรียบเทียบกับปี พ.ศ.2559 คาดว่าอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมการจัดการน้ำเสีย ร้อยละ 47.85 (จาก 1.05 หมื่นคน เป็น 1.55 หมื่นคน) อันดับสอง กิจกรรมการจ้างงาน ร้อยละ 46.84 (จาก 1.72 แสนคน เป็น 2.53 แสนคน) อันดับสาม กิจกรรมของสำนักงานใหญ่และการบริการให้คำปรึกษาด้านการบริหารจัดการ ร้อยละ 33.01 (จาก 9.17 พันคน เป็น 1.22 หมื่นคน) อันดับสี่ การบริการสารสนเทศ ร้อยละ 32.86 (จาก 1.08 หมื่นคน เป็น 1.44 หมื่นคน) อันดับห้า กิจกรรมคลังสินค้าและกิจกรรมที่สนับสนุนการขนส่ง ร้อยละ 31.40 (จาก 2.14 แสนคน เป็น 2.81 แสนคน)

เปรียบเทียบ แนวโน้มความต้องการแรงงาน กับ ข้อมูลกำลังการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

ภาพประกอบ 21 เปรียบเทียบ แนวโน้มความต้องการแรงงาน จำแนกตามอุตสาหกรรม 10 อันดับสูงสุด ปี 2560-2564 กับ ข้อมูลกำลังการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561-พ.ศ.2564 จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

จากภาพประกอบ 15 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างแนวโน้มความต้องการแรงงานจำแนกตามอุตสาหกรรม 10 อันดับสูงสุด ปี 2560-2564 กับ ข้อมูลกำลังการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา พ.ศ.2561-พ.ศ.2564 จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม พบว่าการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาไม่เพียงพอต่อแนวโน้มความต้องการแรงงาน โดยเฉพาะการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ ที่มีแนวโน้มความต้องการมากกว่า 11 ล้านคน ในขณะที่การผลิตกำลังคนด้านการเกษตรกรรม ยังคงมีอัตราการผลิตได้แค่ประมาณ 46,401 คน รวมทั้งต้องความในสาขาอื่น ๆ ก็ยังผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาไม่เพียงพอต่อความต้องการแรงงาน

ภาพประกอบ 22 ตลาดความต้องการงานอาชีพที่มาแรงในระบบอุตสาหกรรม ปี 2560-2564 First S-Curve & New S-Curve กับ สถิติผู้เรียน พ.ศ.2561 จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม First S-Curve & New S-Curve

จากภาพประกอบ 15 เมื่อเปรียบเทียบตลาดความต้องการงานอาชีพที่มาแรงในระบบอุตสาหกรรมประเภท First S-Curve & New S-Curve ปี 2560-2564 กับ สถิติผู้เรียน พ.ศ.2561 จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม First S-Curve & New S-Curve พบว่า มีบางอุตสาหกรรมทั้ง First S-Curve และ New S-Curve ที่ผลิตผู้เรียนได้มากกว่าจำนวนความต้องการแรงงาน ในขณะเดียวกัน ก็พบว่ามีหลายอุตสาหกรรมที่การผลิตผู้เรียนยังขาดแคลนต้องการความต้องการแรงงาน อาทิ อุตสาหกรรมเชื้อเพลิง อุตสาหกรรมเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร เป็นต้น

อัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงาน จำแนกตาม อุตสาหกรรม 10 อันดับสูงสุด ปี 2560-2564

ร้อยละ

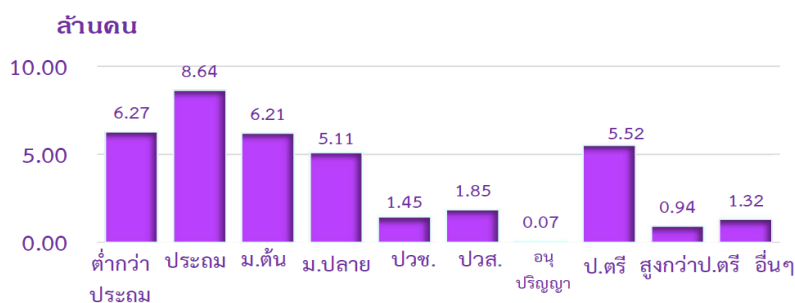
ภาพประกอบ 23 อัตราการเปลี่ยนแปลงความต้องการแรงงาน จำแนกตามอุตสาหกรรม 10 อันดับสูงสุด ปี พ.ศ.2560-2564

ที่มา: <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขาแรงงาน/แนวโน้มความต้องการแรงงาน/แนวโน้มความต้องการแรงงาน.pdf>

(3) ระดับการศึกษาที่สำเร็จ

สำหรับระดับการศึกษาที่สำเร็จของแรงงานที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2560-2564 คาดว่าจะเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา 8.64 ล้านคน รองลงมาคือ ระดับต่ำกว่าประถมศึกษา 6.27 ล้านคน และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 6.21 ล้านคน ซึ่งความต้องการแรงงานยังเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับต่ำ

แนวโน้มความต้องการแรงงาน จำแนกตามระดับการศึกษา ที่สำเร็จ ปี 2560-2564

ภาพประกอบ 24 แนวโน้มความต้องการแรงงาน จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ ปี พ.ศ.2560-2564

ที่มา: <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขาแรงงาน/แนวโน้มความต้องการแรงงาน/แนวโน้มความต้องการแรงงาน.pdf>

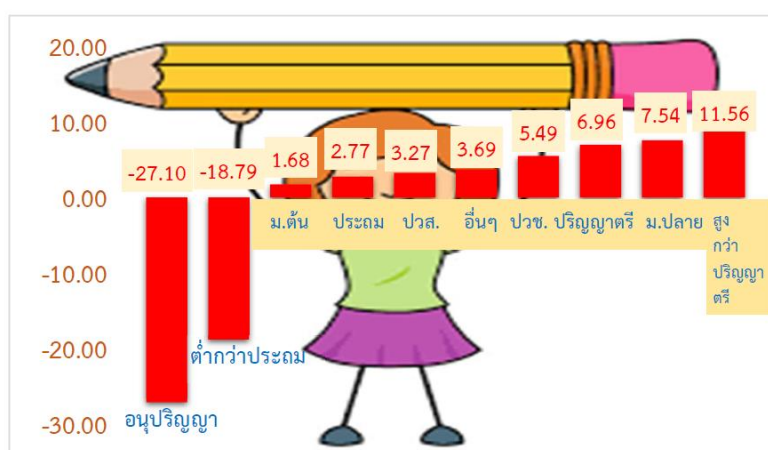
ส่วนแนวโน้มอัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงานจำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จของผู้มีงานทำที่คาดว่าตลาดแรงงานต้องการเพิ่มขึ้น ได้แก่ แรงงานที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เช่น

ปริญญาโท ปริญญาเอก ร้อยละ 11.56 (จาก 8.42 แสนคน เป็น 9.39 แสนคน) รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 7.54 (จาก 4.75 ล้านคน เป็น 5.11 ล้านคน) ปริญญาตรี ร้อยละ 6.96 (จาก 5.16 ล้านคน เป็น 5.52 ล้านคน) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ร้อยละ 5.49 (จาก 1.37 ล้านคน เป็น 1.45 ล้านคน)

สำหรับระดับการศึกษาที่คาดว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงานที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานลดลง ได้แก่ ระดับอนุปริญญาและต่ำกว่าประถมศึกษา ลดลงร้อยละ 27.10 และ 18.79 ตามลำดับ

อัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงาน จำแนกตาม ระดับการศึกษาที่สำเร็จ ปี 2560-2564

ร้อยละ

ภาพประกอบ 25 อัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงาน จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ ปี พ.ศ.2560-2564

ที่มา: <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขาแรงงาน/แนวโน้มความต้องการแรงงาน/แนวโน้มความต้องการแรงงาน.pdf>

อัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงาน (จำแนกตามอาชีพ อุตสาหกรรม และระดับการศึกษาที่สำเร็จ) หมายถึง การแสดงร้อยละของผลต่าง ของจำนวนผู้มีงานทำรายการเดียวกัน ณ ปีที่คาดประมาณ (เฉลี่ยปีพ.ศ.2560-2564) กับปีปัจจุบัน (ปี พ.ศ.2559) เปรียบเทียบกับปีปัจจุบัน ถ้ามีค่าเป็นบวก แสดงว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น หากค่าเป็นลบแสดงว่ามีแนวโน้มลดลง เช่น อัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 11.56 หมายถึง ผู้มีงานทำที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีเฉลี่ยปีพ.ศ.2560-2564 มีจำนวนเพิ่มขึ้น จากปี พ.ศ.2559 ร้อยละ 11.56 อัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา ร้อยละ

18.79 หมายถึง ผู้มีงานทำที่สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษาเฉลี่ยปี พ.ศ.2560-2564 มีจำนวนลดลงจากปี พ.ศ.2559 ร้อยละ 18.79

จากการศึกษาวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงานที่ลดลงของระดับอนุปริญญาเพิ่มเติมพบว่า อนุปริญญาจะมีความคล้ายคลึงกับระดับใบประกาศนียบัตร ส่วนมากจะมีในการสอนในโรงเรียนเฉพาะทางหรือในระดับชุมชน ตัวอย่างเช่น การได้รับอนุปริญญาทางการพยาบาล สามารถใช้เป็นช่องทางในการเข้าเรียนต่อในระดับปริญญาพยาบาลได้ อนุปริญญาแบบนี้ก็จะมีสอนแค่ในสถานพยาบาลหรือเป็นโปรแกรมพิเศษที่จัดขึ้นมาโดยองค์กรใดองค์กรหนึ่ง เป็นต้น โดยรวมส่วนใหญ่จะเฉพาะจริงและหลักสูตรส่วนมากมีการเปิดสอนเป็นหลักสูตรเต็มในระดับ ปวช. ปวส. และปริญญาแล้ว (hotcourses thailand, 2561)

ตาราง 18 จำนวนผู้ลงทะเบียนสมัครงาน ตำแหน่งงานว่างและการบรรจุงาน จำแนกตามวุฒิการศึกษา พ.ศ.2554–2560

วุฒิการศึกษา	ผู้ลงทะเบียนสมัคร Job Applicants	ตำแหน่งงานว่าง Job Vacancies	บรรจุงาน Job Placements	Level of Educational Attainment
2560	149,871	401,271	313,547	2,017
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	15,655	69,163	39,524	Elementary and Under
มัธยมศึกษา	62,318	137,186	129,112	Secondary
ปวช.	10,018	58,908	23,112	Certificate of Vocational Education
พาณิชย	2,677	242	7,780	- Commerce
ช่าง	2,010	1,080	5,513	- Technic
อื่น ๆ	5,331	56,586	9,879	- Others
ปวส.	17,943	57,386	38,769	Diploma of Vocational Education
พาณิชย	7,220	439	18,217	- Commerce
ช่าง	4,617	1,132	10,322	- Technic
อื่น ๆ	6,106	55,815	10,230	- Others
อนุปริญญา	807	30,511	1,479	Diploma
ปริญญาตรี	42,483	47,791	79,931	Bachelor
ปริญญาโท	633	1,202	1,548	Master
ปริญญาเอก	14	124	12	Doctorate
อื่น ๆ	0	0	0	Others
ข้อมูลย้อนหลัง				

วุฒิการศึกษา	ผู้ลงทะเบียนสมัคร Job Applicants	ตำแหน่งงานว่าง Job Vacancies	บรรจุงาน Job Placements	Level of Educational Attainment
Retrospective data				
2559 (2016)	308,294	421,152	328,984	
2558 (2015)	523,499	476,772	423,812	
2557 (2014)	497,026	453,106	397,363	
2556 (2013)	778,129	533,673	452,642	
2555 (2012)	487,217	447,027	422,583	
2554 (2011)	497,628	447,354	345,192	

ที่มา: กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน http://www.mol.go.th/sites/default/files/downloads/pdf/sthitiaerngngaan_2560.pdf

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ระดับการศึกษา ปวช. และ ปวส. มีตำแหน่งงานว่างมาก แต่มีคนสมัครน้อย (ไม่ถึงร้อยละ 20) บรรจุได้จริงอยู่ระหว่าง ร้อยละ 40-60 นั้นหมายความว่า ยังมีที่ว่างและพื้นที่อีกมากสำหรับคนจบการศึกษาระดับ ปวช. และ ปวส. เมื่อเทียบกับผู้ที่จบปริญญาตรีหรือระดับการศึกษาอื่น ๆ จึงกล่าวได้ว่า การเรียนในสายอาชีวศึกษานอกจากยังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานแล้วยังมีพื้นที่และที่ทางให้ผู้ที่สนใจจะเรียนกับทุกคนที่กำลังเรียนอยู่อีกมากใน 5 ปีที่ผ่านมา และเชื่อได้ว่าแนวโน้มจะมีความต้องการเพิ่มมากขึ้นและมีพื้นที่ว่างสำหรับผู้เรียนจบสายอาชีพนี้มากขึ้นอย่างแน่นอน

ตาราง 19 จำนวนผู้ลงทะเบียนสมัครงาน ตำแหน่งงานว่าง และการบรรจุงาน จำแนกตามอาชีพ ปี พ.ศ.2554 – 2560

ประเภทอาชีพ	ผู้ลงทะเบียน สมัครงาน Job Applicants	ตำแหน่งงานว่าง Job Vacancies	บรรจุงาน Job Placements	Occupations
2560	149,871	401,271	313,547	2,017
ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโส, ผู้จัดการ	3,535	7,783	5,970	Legislators, Senior Officials and Managers
ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านต่าง ๆ	8,149	16,421	13,186	Professionals
ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	17,453	43,144	32,186	Technicians and Associate Professionals
เสมียน เจ้าหน้าที่	30,896	65,558	54,068	Clerks
พนักงานบริการ พนักงานขายในร้านค้า และตลาด	30,794	74,930	62,816	Service Workers and Shop and Market Sales Workers
ผู้ปฏิบัติงานฝีมือด้านการเกษตร และประมง (แปรรูปขั้นพื้นฐาน)	665	1,354	914	Skilled Agricultural and Fishery Workers
ผู้ปฏิบัติงานโดยใช้ฝีมือในธุรกิจต่าง ๆ	7,352	25,115	13,216	Craft and Related Trades Workers
ผู้ปฏิบัติงานในโรงงาน ผู้ควบคุมเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ	8,527	32,044	16,621	Plant and Machine Operators and Assemblers
อาชีพงานพื้นฐาน	42,233	134,701	114,258	Elementary Occupations
ผู้ฝึกงาน	267	211	67	Trainee
ข้อมูลย้อนหลัง				
Retrospective data				
2559 (2016)	308,294	421,152	328,984	
2558 (2015)	523,499	476,772	423,812	
2557 (2014)	497,026	453,106	397,363	

ประเภทอาชีพ	ผู้ลงทะเบียน สมัครงาน Job Applicants	ตำแหน่งงานว่าง Job Vacancies	บรรจุงาน Job Placements	Occupations
2556 (2013)	778,129	533,673	452,642	
2555 (2012)	487,217	447,027	422,583	
2554 (2011)	497,628	447,354	345,192	

ที่มา: กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน http://www.mol.go.th/sites/default/files/downloads/pdf/sthitaerngngaan_2560.pdf

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีทักษะในเชิงวิชาชีพเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานอย่างมาก โดยเฉพาะช่างเทคนิค ผู้ปฏิบัติงานฝีมือด้านการเกษตร และ ประมง (แปรรูปขั้นพื้นฐาน) ผู้ปฏิบัติงานโดยใช้ฝีมือในธุรกิจต่าง ๆ ผู้ปฏิบัติงานในโรงงาน ผู้ควบคุมเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบอาชีพงานพื้นฐาน เมื่อ พิจารณาเปรียบเทียบในเชิงสัดส่วนตำแหน่งงานว่างกับผู้สมัคร รวมถึงการบรรจุงานจริงมีสัดส่วนที่น้อยกว่ากลุ่มอาชีพทั่วไปที่ไม่ใช่ฝีมือหรือไม่ก็ใช้ทักษะขั้นสูงในการ บริหารจัดการซึ่งมักจะพบได้ในผู้ที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนในสายสามัญมากกว่าที่จะเรียนในสายวิชาชีพ

ตาราง 20 จำนวนตำแหน่งงานว่างและการบรรจุงาน จำแนกตามอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2554–2560

หมวด ใหญ่ Section	ประเภทอุตสาหกรรม	ตำแหน่ง ว่างงาน (อัตรา)	บรรจุงาน (คน)	ร้อยละการบรรจุต่อ ตำแหน่งงานว่าง	Industries
		Job Vacancies (Positions)	Job Occupies (Persons)	Percentage of packing per vacancy	
	2560	401,271	313,547	78	2017
A	เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	3,504	2,900	83	Agriculture, Forestry and Fishing
B	การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	1,666	1,379	83	Mining and Quarrying
C	การผลิต	172,103	128,478	75	Manufacturing
D	การไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบการปรับอากาศ	611	452	74	Electricity, Gas, Steam and Air Conditioning Supply
E	การจัดหาน้ำ การจัดการน้ำเสียและของเสียรวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง	659	516	78	Water Supply ; Sewerage, Waste Management and Remediation Activities
F	การก่อสร้าง	14,373	11,430	80	Construction
G	การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์และจักรยานยนต์	99,502	84,282	85	Wholesale and Retail Trade; Repair of Motor Vehicles and Motorcycles
H	การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า	10,731	7,320	68	Transportation and Communication
I	ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	23,565	18,813	80	Accommodation and Food Service Activities
J	ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	11,094	9,027	81	Information and Communication
K	กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	10,167	7,927	78	Financial and Insurance Activities
L	กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	3,929	3,150	80	Real Estate Activities
M	กิจกรรมวิชาชีพ	7,090	4,935	70	Professional, Scientific and Technical Activities

หมวด ใหญ่ Section	ประเภทอุตสาหกรรม	ตำแหน่ง ว่างงาน (อัตรา)	บรรจุงาน (คน)	ร้อยละการบรรจุต่อ ตำแหน่งงานว่าง	Industries
		Job Vacancies (Positions)	Job Occupies (Persons)	Percentage of packing per vacancy	
	2560	401,271	313,547	78	2017
N	กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุนอื่น ๆ	21,234	15,887	75	Administrative band Support Service Activities
O	การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ	7,960	6,858	86	Public Administration and Defense; Compulsory Social Security
P	การศึกษา	2,998	2,400	80	Education
Q	กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	4,599	3,254	71	Human Health and Social Work Activities
R	ศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ	1,731	1,463	85	Arts, Entertainment and Recreation
S	กิจกรรมการบริการด้านอื่น ๆ	3,347	2,784	83	Other Service Activities
T	กิจกรรมการจ้างงานในครัวเรือน กิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการที่ทำขึ้นเองเพื่อใช้ในครัวเรือนซึ่งไม่สามารถจำแนกกิจกรรมได้อย่างชัดเจน	443	287	65	Activities of Households as Employers; Undifferentiated Goods- and Services- Producing Activities of Households for Own Use
U	กิจกรรมขององค์การระหว่างประเทศและภาคีสมาชิก	5	5	100	Activities of Extraterritorial Organizations and Bodies

ที่มา: ปรับจากกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน http://www.mol.go.th/sites/default/files/downloads/pdf/sthitiaerngngaan_2560.pdf

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ร้อยละการบรรจุต่อตำแหน่งงานว่างประเภทอุตสาหกรรมที่บรรจุตำแหน่งได้มากคืออุตสาหกรรมประเภท

การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการประกันสังคม ภาคบังคับ 86เปอร์เซ็นต์ความบันเทิงและนันทนาการ 85 เปอร์เซ็นต์ กิจกรรมการบริการด้านอื่น ๆ 83 ประเภทอุตสาหกรรมที่มีการบรรจุงานในระดับ 80 เปอร์เซ็นต์ ได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์, การศึกษา, ศิลปะ การก่อสร้างซึ่งไม่ใช่ประเภทอุตสาหกรรมที่มีความต้องการแรงงานมาก หรือขาดแคลนมาก ส่วนประอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ทักษะฝีมือในการปฏิบัติงานและมีความต้องการของตลาดพบว่ามีอัตราการบรรจุงานที่ต่ำกว่าระดับ 80 เปอร์เซ็นต์ เช่น การไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบการปรับอากาศการจัดหาน้ำ การจัดการน้ำเสียและของเสียรวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

(4) สถานการณ์อัตราการจ้างแรงงานและผลตอบแทนในประเทศไทย

ตาราง 21 ความแตกต่างของค่าจ้างรายเดือนจำแนกตามระดับการศึกษาและเพศ

ระดับการศึกษา	เพศ	จำนวน	ค่าจ้างรายเดือนของแรงงานระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์					ค่าเฉลี่ย
			5	25	50	75	95	
ม.ต้น หรือต่ำกว่า	ชาย	39,268	3,500	6,300	8,000	10,000	15,000	8,945
	หญิง	25,002	3,000	6,000	7,800	9,000	13,702	8,317
ม.6	ชาย	105	3,000	4,500	6,000	10,000	12,500	6,401
	หญิง	103	2,000	3,600	5,000	6,000	8,000	4,997
ปวช.	ชาย	3,636	6,000	9,000	11,000	15,000	26,000	13,483
	หญิง	2,502	6,000	8,300	10,000	13,000	19,900	11,579
ปวส./อนุปริญญา	ชาย	6,104	7,000	9,500	12,600	17,500	30,000	15,307
	หญิง	4,476	6,000	9,000	11,000	14,154	21,000	12,562
ปริญญาตรี	ชาย	10,337	9,000	15,000	19,000	25,300	42,450	22,086
	หญิง	19,047	8,000	12,600	16,000	22,000	35,500	19,176
สูงกว่าปริญญาตรี	ชาย	1,733	15,000	22,000	29,500	39,200	80,000	35,822
	หญิง	3,137	15,000	20,000	25,000	33,000	50,000	29,773

ที่มา: ข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติการสำรวจภาวะการมีงานทำ (Labor Force Survey:LFS) ปี พ.ศ.2558 (รวมทุกไตรมาส)

ข้อมูลการกระจายค่าจ้างรายเดือนจำแนกตามระดับการศึกษา เพศ และกลุ่มทักษะอาชีพแสดงถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำของค่าจ้างแรงงานอย่างมากในระดับการศึกษาปริญญาตรี-ปวส. และ ปวช. - ม.6 รวมถึงความเหลื่อมล้ำระหว่างค่าจ้างแรงงานชายที่สูงกว่าแรงงานหญิงและความเหลื่อมล้ำของค่าจ้างแรงงานภายในกลุ่มทักษะอาชีพสูงมากกว่ากลุ่มทักษะอาชีพต่ำจึงเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ครัวเรือนตัดสินใจให้บุตรเรียนจบปริญญาตรีเพื่อประกอบอาชีพทักษะสูงแต่สำหรับครัวเรือนยากจนพ่อแม่จะตัดสินใจอย่างไรภายใต้ข้อจำกัดที่มี

ตาราง 22 ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย จำแนกตามการศึกษา

	Q3/2561 p	Q2/2561	Q1/2561	Q4/2560	Q3/2560	Q2/2560
ยอดรวม	14,075.55	13,788.56	13,721.14	13,971.36	13,877.70	13,619.97
1. ไม่มีการศึกษา	7,810.65	7,569.61	7,401.47	7,567.58	7,581.40	7,285.90
2. ต่ำกว่าประถมศึกษา	7,577.36	7,506.29	7,337.26	7,694.28	7,582.42	7,452.10
3. ประถมศึกษา	8,680.52	8,443.07	8,347.25	8,501.19	8,450.38	8,261.63
4. มัธยมศึกษาตอนต้น	9,935.75	9,854.95	9,584.96	9,605.45	9,711.97	9,609.31
5. มัธยมศึกษาตอนปลาย	12,010.23	11,650.79	11,509.26	11,583.03	11,634.10	11,448.68
5.1. สายสามัญ	11,389.11	11,007.41	10,897.48	10,910.80	11,024.10	10,844.46
5.2. สายอาชีวศึกษา	13,921.37	13,730.64	13,521.68	13,636.71	13,457.97	13,431.99
5.3. สายวิชาการศึกษา	13,307.75	17,763.78	10,216.91	10,362.13	8,346.62	23,803.26
6. ระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย (อนุปริญญา)	15,296.17	15,146.46	15,092.21	14,748.76	15,101.35	15,452.82
6.1. สายสามัญ	15,056.69	14,165.86	14,274.14	14,843.51	16,158.49	16,744.25
6.2. สายอาชีวศึกษา	15,306.19	15,176.28	15,100.95	14,739.05	15,073.99	15,405.29
6.3. สายวิชาการศึกษา	15,123.50	14,879.96	15,593.87	15,436.95	15,127.58	16,917.50
7. ระดับปริญญาตรี	23,035.49	22,930.23	22,998.80	23,471.44	23,096.29	22,852.56
7.1. สายวิชาการ	22,943.48	22,584.94	22,678.36	23,233.52	22,759.00	22,403.36
7.2. สายวิชาชีพ	23,447.20	25,524.98	24,838.28	24,991.66	24,881.50	23,651.31
7.3. สายวิชาการศึกษา	23,373.16	23,868.62	23,917.13	24,166.32	24,228.70	24,802.24
8. ระดับปริญญาโท	38,335.98	37,618.64	38,395.39	37,381.33	37,573.56	36,672.59
9. ระดับปริญญาเอก	53,666.94	48,617.61	48,924.43	46,206.72	49,831.09	46,416.73

ปรับปรุงล่าสุด: 28 ธ.ค. 2561

(หน่วย: บาท/เดือน)

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2. ธนาคารแห่งประเทศไทย

<http://www2.bot.or.th/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=666&language=TH>

จากตารางจะเห็นได้ว่า ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย จำแนกตามการศึกษาในปี พ.ศ.2561 ค่าจ้างในระดับปริญญาตรีมีอัตราที่สูงกว่า สายอาชีวศึกษา ปวช. และ ปวส. เพื่อยืนยันให้เห็นสถานการณ์ค่าจ้างของผู้ที่จบสายอาชีวะในประเทศไทยรายไตรมาสระหว่างปี พ.ศ.2560-2561 ที่ผ่านมา แนวโน้มในอนาคตก็น่าจะเป็นเช่นนี้ สิ่งที่น่าจะได้คิดอ่านการณ์กันภายในหน้าเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนสายอาชีพได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้นคือจะปรับสัดส่วนค่าจ้างให้กลับกันหรือให้ใกล้เคียงกันระหว่างผู้ที่จบสายวิชาชีพกับสายสามัญได้อย่างไร จึงเป็นโจทย์ที่ท้าทายผู้ที่อยู่ในแวดวงอย่างมาก เนื่องจากมีหลายปัจจัยทั้งที่สามารถจัดกระทำได้และไม่ได้ อย่างไรก็ตาม จำต้องทำให้เกิดขึ้นหากประสงค์ให้อาชีวศึกษาตอบสนองความต้องการตลาดแรงงานจริง

ตาราง 23 ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย จำแนกตามอุตสาหกรรม

	พ.ย. 2561	ต.ค. 2561	ก.ย. 2561	ส.ค. 2561	ก.ค. 2561	มิ.ย. 2561
1. ยอดรวม	14,221.13	14,159.08	14,204.56	14,000.12	14,079.85	14,051.65
เอกชน	12,777.98	12,579.15	12,765.90	12,518.81	12,469.85	12,556.52
รัฐ	20,604.03	20,772.44	20,482.25	20,412.17	20,632.53	20,687.65
2. ภาคเกษตรกรรม	5,929.71	5,615.11	5,802.74	6,020.63	5,351.75	5,878.04
เอกชน	5,876.27	5,607.68	5,791.70	5,989.81	5,337.16	5,864.61
รัฐ	10,638.20	7,183.72	7,285.25	9,011.26	8,183.79	7,789.98
2.1 เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	5,929.71	5,615.11	5,802.74	6,020.63	5,351.75	5,878.04
เอกชน	5,876.27	5,607.68	5,791.70	5,989.81	5,337.16	5,864.61
รัฐ	10,638.20	7,183.72	7,285.25	9,011.26	8,183.79	7,789.98
3. ภาคนอกเกษตรกรรม	15,055.35	14,948.34	15,118.22	14,795.85	14,913.46	14,960.02
เอกชน	13,638.19	13,390.71	13,713.92	13,329.80	13,333.86	13,483.76
รัฐ	20,659.77	20,800.60	20,533.78	20,468.65	20,660.80	20,736.79
3.1 การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน	17,844.96	10,922.24	16,889.09	13,447.00	22,000.72	11,100.67
เอกชน	17,844.96	10,922.24	16,889.09	13,504.00	22,015.94	11,100.67
รัฐ	0.00	0.00	0.00	11,000.00	20,000.00	0.00
3.2 การผลิต	13,061.82	13,255.18	13,126.22	12,629.82	13,261.12	13,259.38
เอกชน	12,949.79	13,094.35	13,124.91	12,567.69	13,232.44	13,203.14
รัฐ	26,809.09	40,858.08	13,608.57	21,699.90	18,197.03	26,316.93
3.3 ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	24,170.24	23,581.59	31,455.15	23,883.11	28,645.68	24,452.27
เอกชน	19,162.49	22,696.56	19,567.13	13,867.69	23,361.27	15,277.01
รัฐ	24,817.40	23,743.17	34,417.02	24,343.54	29,657.55	26,157.89
3.4 การจัดหาน้ำ การจัดการ และการบำบัดน้ำเสีย ของเสีย และสิ่งปฏิกูล	17,748.02	16,193.44	14,095.13	18,647.01	13,287.61	16,247.48
เอกชน	5,954.98	9,813.85	8,213.00	20,360.55	10,575.73	14,667.67
รัฐ	19,449.19	18,533.16	16,025.00	17,689.46	14,329.12	16,885.23
3.5 การก่อสร้าง	10,495.20	10,575.90	10,709.89	10,034.47	10,456.31	10,828.66
เอกชน	10,491.85	10,575.88	10,709.14	10,037.47	10,455.29	10,805.02
รัฐ	14,071.63	10,648.44	12,000.00	7,761.24	12,000.00	30,000.00
3.6 การขายส่ง และการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และรถจักรยานยนต์	13,383.38	13,061.48	13,118.83	13,299.50	12,392.30	12,735.88

	พ.ย. 2561	ต.ค. 2561	ก.ย. 2561	ส.ค. 2561	ก.ค. 2561	มิ.ย. 2561
เอกชน	13,385.15	13,061.73	13,120.27	13,306.23	12,391.77	12,739.15
รัฐ	6,693.95	11,000.00	12,000.00	10,359.42	13,463.95	8,900.96
3.7 การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า	18,105.33	17,872.39	17,605.79	19,703.30	18,273.40	17,105.62
เอกชน	17,425.61	17,084.13	15,605.30	18,860.11	17,076.00	14,326.31
รัฐ	21,955.98	20,622.26	24,638.19	24,579.78	23,452.21	27,946.72
3.8 กิจกรรมโรงแรม และการบริการด้านอาหาร	11,161.46	10,832.58	11,286.41	11,484.46	10,689.08	11,269.65
เอกชน	11,166.94	10,834.93	11,294.50	11,487.58	10,638.10	11,273.42
รัฐ	5,702.28	7,185.93	7,572.17	9,235.31	24,278.68	8,569.57
3.9 ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	27,876.75	25,995.38	24,996.56	22,836.77	21,803.50	33,157.85
เอกชน	27,395.13	26,513.56	25,196.16	21,567.87	21,714.58	31,541.85
รัฐ	31,659.59	22,564.25	24,081.46	29,213.27	22,421.94	42,214.30
3.10 กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	25,055.61	24,876.64	23,720.77	24,263.47	25,051.46	22,928.58
เอกชน	25,615.96	24,626.28	23,678.50	23,262.71	25,084.55	22,662.66
รัฐ	22,088.87	26,301.35	23,962.66	27,921.40	24,852.95	23,970.29
3.11 กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	19,207.65	16,278.04	15,366.43	19,174.27	13,693.68	15,166.02
เอกชน	19,207.65	16,278.04	15,366.43	19,174.27	13,693.68	15,166.02
รัฐ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3.12 กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	26,620.42	23,058.58	29,601.18	27,608.52	22,527.64	26,180.19
เอกชน	27,354.18	24,188.32	31,041.74	27,930.20	23,983.78	27,309.31
รัฐ	21,037.49	18,360.59	23,461.83	25,352.92	16,614.07	20,835.48
3.13 กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน	12,317.41	12,566.04	13,072.21	11,795.21	12,505.75	12,930.55
เอกชน	12,283.14	12,546.46	13,087.57	11,820.19	12,503.85	12,927.75
รัฐ	16,565.74	13,404.21	10,010.53	9,455.67	12,625.69	13,410.44
3.14 การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ	18,208.39	17,967.84	17,343.48	17,958.50	18,276.85	17,825.58
เอกชน	26,412.10	25,843.52	18,814.64	13,245.04	10,137.02	0.00
รัฐ	18,154.30	17,928.17	17,330.78	17,975.40	18,296.44	17,825.58
3.15 การศึกษา	23,362.37	24,056.24	23,117.82	23,132.07	23,296.72	23,758.61
เอกชน	16,861.99	18,053.79	18,546.64	17,422.32	17,594.37	20,453.84
รัฐ	25,078.00	25,869.06	24,792.28	24,866.96	24,893.39	24,874.45
3.16 กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคม	18,970.32	18,050.86	19,280.57	18,688.56	17,546.68	18,455.73

	พ.ย. 2561	ต.ค. 2561	ก.ย. 2561	ส.ค. 2561	ก.ค. 2561	มิ.ย. 2561
สงเคราะห์						
เอกชน	17,635.54	12,628.59	18,359.91	19,114.22	14,995.30	17,877.08
รัฐ	19,272.67	19,143.77	19,523.17	18,584.01	18,341.09	18,591.56
3.17 ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	12,545.06	12,463.19	13,134.02	11,693.38	11,876.02	11,663.54
เอกชน	13,154.01	12,468.23	13,130.76	12,244.58	11,794.61	11,781.21
รัฐ	9,499.84	12,378.51	13,141.42	9,565.67	12,859.64	11,182.77
3.18 กิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ	9,938.46	7,770.83	8,873.75	10,183.99	8,085.74	9,363.72
เอกชน	9,107.27	7,747.08	8,825.45	9,736.03	7,795.43	9,275.14
รัฐ	36,757.66	11,066.88	13,685.49	22,811.48	33,368.25	14,619.95
3.19 กิจกรรมการจ้างงานในครัวเรือนส่วนบุคคล กิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการที่ทำขึ้นเอง เพื่อใช้ในครัวเรือน	9,322.27	8,704.85	9,608.10	9,393.38	8,012.25	9,264.19
เอกชน	9,322.27	8,704.85	9,608.10	9,393.38	8,012.25	9,264.19
รัฐ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3.20 กิจกรรมขององค์การระหว่างประเทศ	27,486.49	38,348.79	38,838.30	11,523.93	39,212.83	39,758.10
เอกชน	27,486.49	38,348.79	38,838.30	11,523.93	39,212.83	39,758.10
รัฐ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3.21 ไม่ทราบ	19,982.07	16,392.05	18,598.69	17,370.88	15,764.92	19,188.41
เอกชน	19,982.07	16,392.05	18,598.69	17,370.88	15,980.31	18,878.46
รัฐ	0.00	0.00	0.00	0.00	10,000.00	30,000.00

ปรับปรุงล่าสุด: 28 ธ.ค. 2561

(หน่วย: บาท/เดือน)

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ <http://www2.bot.or.th/statistics/ReportPage.aspx?reportID=636&language=th>

จากตารางจะเห็นได้ว่า ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย จำแนกตามอุตสาหกรรม ที่มีอัตราค่าจ้างต่อเดือนมากที่สุด คือ ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร รองลงมา คือ กิจกรรมขององค์การระหว่างประเทศ และกิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค ส่วนอัตราค่าจ้างต่อเดือนน้อยที่สุด คือ เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมงในด้านของความเหลื่อมล้ำทางรายได้และการจ่ายค่าแรง อุตสาหกรรม ที่มีอัตราค่าจ้างต่อเดือนมากที่สุดอย่างอุตสาหกรรมข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารความเหลื่อมล้ำทางค่าจ้างแรงงานระหว่างรัฐและเอกชน อยู่ที่ อุตสาหกรรมภาครัฐ 31,659.59 บาท และอุตสาหกรรมภาคเอกชน 27,395.13 บาท แต่อุตสาหกรรมที่มีการจ่ายค่าจ้างแรงงานในระดับรองลงมาอย่างอุตสาหกรรมประเภทกิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ ด้านสัดส่วนความเหลื่อมล้ำในภาคเอกชนกลับมีการจ่ายค่าตอบแทนที่สูงกว่า โดยเอกชนอยู่ที่ 27,354.18 บาท และภาครัฐอยู่ที่ 21,037.49 บาท ส่วนประเภทอุตสาหกรรมที่มีการจ่ายค่าตอบแทนต่ำที่สุดอย่างภาคการ

เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมงโดยเฉพาะการจ่ายค่าจ้างในภาคเอกชนที่มีการจ่ายค่าจ้างต่ำกว่าภาครัฐถึง1เท่าตัวอย่างเห็นได้ชัดโดยภาคเอกชนอยู่ที่ 5,876.27 บาท และภาครัฐอยู่ที่ 10,638.20 บาท

(5) รายได้ต่อหัว

ปี 2560 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) อยู่ที่ 15,450.1 พันล้านบาท รายได้ต่อหัวเฉลี่ยของคนไทยอยู่ที่ 228,371.0 บาทต่อคนต่อปี เพิ่มขึ้นจาก 215,454.6 บาทต่อคนต่อปี ในปี 2559 เสถียรภาพทางเศรษฐกิจยังอยู่ในเกณฑ์ดี (ข่าวสด, 2561) และจากค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยในปี 2560 จำแนกตามการศึกษาสายอาชีวศึกษาและสายอาชีพ เมื่อคำนวณจากอัตราค่าจ้างต่อเดือนในระดับการศึกษา ปวช. ปวส. พบว่า มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีเท่ากับ 163,632 บาทต่อคนต่อปี และ 176,868 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งต่ำกว่ารายได้ต่อหัวเฉลี่ยของคนไทยอยู่ที่ 228,371.0 บาทต่อคนต่อปี และปริญญาตรีสายอาชีพรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีเท่ากับ 299,892 บาทต่อคนต่อปี

และจากรายงานข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษาและประมาณการผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานปี 2560 ของกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษาและผู้กำลังศึกษาปี 2558 จากสถาบันการศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยราชภัฏ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สถาบันการพลศึกษา สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยได้ประมวลข้อมูลประมาณการผู้สำเร็จการศึกษาและผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานของสายอาชีวศึกษาในปีการศึกษา 2559-2561 พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคอุตสาหกรรม รองลงมาคือ ภาคพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ

ตาราง 24 ประมาณการผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาปี พ.ศ.2559-2561 จำแนกตามระดับการศึกษาและประเภทวิชา

หน่วย: คน						
ลำดับ ที่	ประเภทวิชา	ปวช.			ปวส.	
		ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2559	ปี 2560
1	เกษตรกรรม/เกษตรศาสตร์	4,717	3,922	5,858	4,849	4,280
2	คหกรรม	4,249	3,765	5,564	2,216	2,943
3	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	544	1,018	1,601	2,156	2,183
4	ประมง	144	156	220	559	598
5	พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ	87,331	78,739	96,490	72,136	69,804
6	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	-	-	-	192	62
7	ศิลปกรรม	4,822	4,227	6,791	1,154	1,275
8	อุตสาหกรรม	101,852	84,954	120,169	81,010	77,121

หน่วย: คน

ลำดับ ที่	ประเภทวิชา	ปวช.			ปวส.	
		ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2559	ปี 2560
9	อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	6,893	6,339	9,644	3,093	3,623
10	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	-	113	89	29	35
รวม		210,552	183,233	246,426	167,394	161,924

ตาราง 25 ประมาณการผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานระดับอาชีวศึกษาปี พ.ศ.2559-2561 จำแนกตามระดับการศึกษา และประเภทวิชา

หน่วย: คน

ลำดับ ที่	ประเภทวิชา	ปวช.			ปวส.	
		ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2559	ปี 2560
1	เกษตรกรรม/เกษตรศาสตร์	916	762	1,138	2,863	2,527
2	คหกรรม	825	731	1,081	1,308	1,737
3	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	106	198	311	1273	1289
4	ประมง	28	30	43	331	353
5	พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ	16,960	15,291	18,738	42,589	41,212
6	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	-	-	-	113	37
7	ศิลปกรรม	936	821	1319	681	753
8	อุตสาหกรรม	19,780	16,498	23,337	47,282	45,532
9	อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	1,339	1,231	1,873	1,826	2,139
10	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	-	22	17	17	21
รวม		40,890	35,584	47,857	98,283	95,600

หมายเหตุ: ประมาณการจากฐานข้อมูลผู้กำลังศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนโดยกองบริหารข้อมูลตลาดแรงงาน

สรุปได้ว่า ความต้องการแรงงานในสายอาชีพ พบว่า ภาคอุตสาหกรรมและตลาดแรงงานไทยมีความต้องการแรงงานมากที่สุด ในกลุ่มการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารและอุตสาหกรรมดิจิทัล การขาดแคลนผู้เรียนที่ปรากฏให้เห็นในอุตสาหกรรมหลายประเภท เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ ประมง เกษตร เป็นต้น และแนวโน้มความต้องการแรงงานของตลาดแรงงานในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ.2560-2564 อนาคต 5 ปี อาชีพที่คาดว่าจะยังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานมากที่สุด คือ ด้านเกษตรกรรมปลูกพืชสวนและพืชไร่เพื่อการค้าขาย 7.51 ล้านคน รองลงมา คือ ผู้จำหน่ายสินค้าในร้านค้า แนวโน้มความต้องการแรงงานของตลาดแรงงานในแต่ละภาคอุตสาหกรรมตามประเภทกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่คาดว่าความต้องการแรงงานและการเข้าสู่ตลาดแรงงานมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมการเพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์ การล่าสัตว์ และกิจกรรม รองลงมา คือ อุตสาหกรรมการขายปลีก (ยกเว้นยานยนต์และจักรยานยนต์) ซึ่งข้อมูลประมาณการผู้สำเร็จการศึกษาและผู้

เข้าสู่ตลาดแรงงานของสายอาชีพศึกษาในปีการศึกษา พ.ศ.2559-2561 พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคอุตสาหกรรม รองลงมาคือ ภาคพาณิชย์กรรม/บริหารธุรกิจ ทำให้เห็นว่าเด็กที่กำลังเข้าสู่ตลาดแรงงานมีความไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ยังพบปัญหาการเกิดการว่างงานในอนาคตยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศสู่ยุค “Thailand 4.0” เพื่อเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” ทำน้อยได้มาก ทำให้ “เทคโนโลยี” ได้ถูกนำมาใช้ และเข้ามามีบทบาทต่อภาคธุรกิจเป็นอย่างมาก ที่เริ่มถูกนำมาใช้ทดแทน “แรงงานคน” อย่างแพร่หลายมากขึ้น ทั้งในภาคการผลิต ภาคบริการ - ร้านสะดวกซื้อ ห้างสรรพสินค้าหรือแม้แต่ภาคการเกษตร ซึ่งในอนาคตแรงงานประเทศไทย มีความเสี่ยงที่จะตกงานเพิ่มมากขึ้น

ในด้านอัตราค่าจ้างในระดับการศึกษายังสูงขึ้นทำให้ระดับรายได้ยิ่งเพิ่มขึ้น โดยปริญญาตรีมีค่าจ้างเฉลี่ยสูงกว่าแรงงานที่จบ ปวช. และปวส. จึงทำให้หลายๆ ครอบครัวตัดสินใจให้บุตรเรียนจบปริญญาตรีเพื่อประกอบอาชีพทักษะสูง แต่ทั้งนี้คาดว่าในอนาคตอัตราค่าจ้างสายอาชีพมีแนวโน้มจะสูงกว่าอัตราค่าจ้างวุฒิปริญญาตรี ความต้องการสายวิชาชีพในตลาดมากขึ้น นอกจากนี้งานที่มีการขยายตัวประกอบไปด้วยงานบริหารจัดการ งานวิชาชีพ ช่างเทคนิค เสมียน และงานควบคุมเครื่องจักร ส่วนงานที่มีการหดตัวนั้นมี 2 สาขา คืองานช่างฝีมือ และงานพื้นฐาน จะเห็นได้ว่า งานที่เกิดขึ้นใหม่มากกว่าครึ่งเป็นงานที่ใช้ทักษะสูงและให้ค่าตอบแทนสูงขึ้น โดยประกอบไปด้วยงานบริหารจัดการ งานวิชาชีพ ช่างเทคนิค และเสมียน ซึ่งมีระดับการศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายหรือระดับ ปวช. ขึ้นไป และให้ค่าตอบแทนสูงขึ้น โดยเฉพาะงานบริหารจัดการ งานวิชาชีพ และช่างเทคนิค

4.6 ปัญหาและอุปสรรคในระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของไทย

1) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาเชิงโครงสร้าง

ระบบการศึกษาของชาติขาดการมองแบบองค์รวม

ระบบการศึกษาของชาติขาดการมองแบบองค์รวม เนื่องจากกฎหมายด้านการศึกษาเมื่อ ปี พ.ศ.2551 จากที่กระทรวงศึกษาจะบริหารแบบองค์รวม คือมีปลัดสูงสุดเป็นระดับ C11 แต่เมื่อมีการปฏิรูปการศึกษา กลายเป็นเสา 5 แห่ คืออาชีวฯ 1 แห่ อุดมศึกษา 1 แห่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 แห่ สภาการศึกษา 1 แห่ และสำนักปลัด 1 แห่ กลายเป็นว่ากระทรวงการศึกษามี C11 ถึง 5 คน ซึ่งการปฏิรูปดังกล่าวส่งผลให้การจัดการศึกษาขาดเอกภาพในการบริหารจัดการการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นแล้วเหตุผลที่เด็กอาชีวฯขาดแคลนมีผลต่อเนื่องมาจากการปฏิรูปการศึกษาเมื่อ 10 ปีที่แล้วที่มีการปฏิรูปการศึกษาเมื่อปี พ.ศ.2550-2551 โดยกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาระบุไม่รับต่อยอดให้กับอาชีวศึกษา ร่วมกับค่านิยมของประเทศที่มีความต้องการมีใบปริญญา และเมื่อมีปัญหาการไม่รับต่อยอดให้กับอาชีวศึกษา เด็กจึงเบนเข็มไปต่อในระดับชั้นปริญญาตรี ฉะนั้นเด็กอาชีวฯจึงลดลงในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน

“ช่วง 10 ปีที่แล้วเด็กอาชีวศึกษาหายไปกว่าครึ่งอันนี้ต้องโทษระบบการศึกษาของชาติไม่ได้มองเป็น holistic ทั้งระบบ คือที่เด็กอาชีวฯ มันขาดแคลนมันจะมีผลต่อเนื่องมาจากการปฏิรูปการศึกษาเมื่อ 10 ปีที่แล้วที่มีการปฏิรูปการศึกษาเมื่อปี 50 และ 51 พอมีกฎหมายที่ไม่ต่อยอดให้เราเมื่อปี 51 แล้วค่านิยมคือยังใ้ลูกก็ต้องจบ ป.ตรี อันนี้คือเราก็ไปลบค่านิยมของประเทศไม่ได้คือยังใ้ลูกก็ต้องมีใบปริญญา ที่นี้อาชีวศึกษาก็คือเนื่องจากไม่มีกฎหมายต่อยอด ฉะนั้นที่พี่บอกว่าสาเหตุที่อาชีวฯลดลงในช่วง 10 ปีนี้คือ 1 สาเหตุมาจากกฎหมายอุดมศึกษา 2 แต่พอมีปัญหาการไม่ทะลุแห่งของอาชีวฯเด็กก็จะเบนเข็มไปต่อ ป.ตรี”

สถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพ

ปัญหาเรื่องความต่อเนื่องของนโยบาย

ปัญหาเรื่องความต่อเนื่องของนโยบายด้านอาชีวศึกษาและนโยบายทางการเมืองที่มีความขัดแย้งกัน เช่น เกณฑ์วัดมาตรฐานสถานศึกษา หรือนโยบายการบริหารการศึกษาที่มักเปลี่ยนไปตามผู้บริหารที่มาจากรัฐราชการการเมือง

“สมศ.เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพสถานศึกษาค่ะ แต่การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการวิชาการเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินของสมศ. แต่แล้วทีนี้รัฐมนตรีที่ท่านมาใหม่ท่านก็มาเปลี่ยนอีก สถานศึกษา

กำหนดตัวชีวิตตัวเองอะไรอย่างนี้ใช้ไหมคะ แล้วมันก็จะ..... คุณภาพมันจะ
ออกมายังเงี้ยพีก็ยังไม่รู้เหมือนกัน”

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

นโยบายรัฐบาลไม่สนับสนุนการพัฒนาด้านการอาชีวศึกษาอย่างจริงจัง

นโยบายรัฐบาลไม่สนับสนุนการพัฒนาด้านการอาชีวศึกษาอย่างจริงจัง ซึ่งแนวทางการพัฒนาด้านการอาชีวศึกษาในปัจจุบันถูกมองว่าควรจะต้องพัฒนาอาชีวศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ แต่รัฐบาลปัจจุบันก็ไม่ได้มองเช่นนั้น แม้กระทั่งนโยบาย EEC¹⁷ซึ่งเป็นนโยบายที่มีเป้าหมายหลักเพื่อส่งเสริมการลงทุนยกระดับอุตสาหกรรมของประเทศและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและทำให้เศรษฐกิจไทยเติบโตได้ในระยะยาว โดยทุ่มงบประมาณส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียนเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพยังไม่มีการสนับสนุนจริงจังเพราะในการพัฒนาที่แท้จริงแล้วควรจะต้องพัฒนาสถาบันอาชีวศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ แต่เมื่อเริ่มโครงการ EEC รัฐบาลกลับประเมินว่าประชาชนโดยส่วนใหญ่ต้องการแรงงานที่จบปริญญาตรี งบประมาณส่วนใหญ่จึงทุ่มไปอยู่ที่ระดับอุดมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เช่น งบประมาณด้านหุ่นยนต์ไปอยู่ที่มหาวิทยาลัยบูรพา งบด้านระบบรางไปอยู่ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

“นโยบายรัฐบาลไม่สนับสนุนจริงจัง แม้กระทั่งนโยบาย EEC ก็ไม่สนับสนุนจริงจัง EEC เข้ามาจริง ๆ แล้วเนี่ย กลับมองว่าส่วนใหญ่แล้วเด็ก

¹⁷ EEC ย่อมาจาก Eastern Economic Corridor หรือชื่อภาษาไทยเรียกว่า โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้ ไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการพัฒนาเชิงพื้นที่ ที่ต่อยอดความสำเร็จมาจาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ Eastern Seaboard ซึ่งดำเนินมาตลอดกว่า 30 ปีที่ผ่านมา โดย EEC จะมีส่วนในการพัฒนาเมืองและแหล่งท่องเที่ยวให้พร้อมในการอยู่อาศัย พักผ่อน และประกอบธุรกิจ มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีความทันสมัย และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้คนในพื้นที่เดิมและผู้ที่จะเข้ามาลงทุนใหม่ ภายใต้การลงทุนร่วมภาครัฐและเอกชน ด้วยวงเงินประมาณ 1.5 ล้านล้านบาท

โครงการโดยสังเขป

- พัฒนาสนามบินอู่ตะเภาให้เป็นสนามบินนานาชาติหลักแห่งที่ 3 ของไทย 200,000 ล้านบาท
- สร้างรถไฟความเร็วสูงเชื่อม 3 สนามบิน (ดอนเมือง สุวรรณภูมิ อู่ตะเภา) 158,000 ล้านบาท
- รถไฟทางคู่เชื่อมแหล่งอุตสาหกรรมกับท่าเรือ 64,300 ล้านบาท
- พัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง 88,000 ล้านบาท
- พัฒนาท่าเรือมาบตาพุด 10,150 ล้านบาท
- ก่อสร้างถนนมอเตอร์เวย์ 3 เส้นทาง 35,300 ล้านบาท
- พัฒนาเมืองในจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา 400,000 ล้านบาท
- ลงทุนด้านการท่องเที่ยว 200,000 ล้านบาท
- พัฒนาเขตนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีและลงทุนกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย 500,000 ล้านบาท

(ลงทุนแมน, 2560)

อยากจะจบปริญญาตรี ทุกวันนี้งบประมาณที่ให้มากับอาชีวะแทบไม่มีเลย เราทำเรื่องของงบประมาณ สุดท้ายแล้วงบที่ได้กลับไปตกอยู่ที่ระดับอุดมศึกษา”

วิทยาลัยเทคนิคสตั๊ท

ขาดการประชาสัมพันธ์ด้านการอาชีวศึกษา

ปัญหาการประชาสัมพันธ์อาชีวศึกษา อาชีวศึกษาขาดการประชาสัมพันธ์ในตัวเอง เช่น เทคนิคมาบตาพุดทำวิทยากับบริษัทเคมี วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น วิทยาลัยเทคนิคสงขลา ล้วนเป็นสถาบันที่ได้มาตรฐานในระดับนานาชาติ แต่ติดปัญหาคือคนทั่วไปไม่รู้ จะรู้กันเฉพาะในแวดวงอาชีวศึกษาด้วยกันเองเท่านั้น

“เด็กอาชีวะที่แข่งได้ระดับโลกเนี่ยมันขึ้นกรอบใหญ่สมเด็จพระเทพฯ ท่านเสด็จมาตรัสรับสั่งเกี่ยวกับอาชีวะเอาขึ้นกรอบใหญ่ลงทำตุลิตู๊ถามว่าอาชีวะโอเคไหมครับโอเคมากเลยตอนนี้แต่ก็อย่างที่บอกนะครับคือก็ไม่มี การโปรโมทอะไรเทคนิคมาบตาพุดทำวิทยากับบริษัทเคมี วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น วิทยาลัยเทคนิคสงขลา ล้วนเป็นสถาบันที่ได้มาตรฐานในระดับนานาชาติ แต่ติดปัญหาคือคนทั่วไปไม่รู้ จะรู้กันเฉพาะในแวดวงอาชีวศึกษาด้วยกันเองเท่านั้น”

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

(องค์การมหาชน)

การปรับนโยบายรับนักเรียน ปี พ.ศ.2556

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ปรับนโยบายรับนักเรียนในปี พ.ศ.2556 โดยเปิดรับเด็กม.3เรียนต่อม.4เพิ่มขึ้น โดยการสั่งการให้โรงเรียนเพิ่มห้องเรียนหรือหาวิธีการอื่นรองรับเด็กที่อยากเข้าเรียนโรงเรียนต่างๆ วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2555 ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) เปิดเผยความคืบหน้าการกำหนดนโยบายการรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประจำปีการศึกษา 2556 การปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์การรับนักเรียนในปี 2556 นี้ สพฐ.ได้กำหนดแนวทางไว้แล้ว โดยไม่ได้เปลี่ยนแปลงจากนโยบายรับนักเรียนในปีการศึกษา 2555 มากนัก แต่ได้ปรับเพื่ออุดช่องว่างหรือจุดอ่อนที่เกิดขึ้นและให้สอดคล้องกับแนวโยบายของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อาจจะปรับเปลี่ยนในเชิงนโยบายจากเดิมที่กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องสอดคล้องกับการพัฒนาและความต้องการกำลังคนของประเทศเป็นหลัก และต้องกำหนดสัดส่วนนักเรียนในสายสามัญและสายอาชีพที่แน่นอนและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เพื่อให้คนเรียนสายอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น แต่ขณะนั้นนโยบายได้เปลี่ยนแปลงไม่ได้เน้นการเตรียมกำลังคนให้สอดคล้องกับ สัดส่วนเป้าหมาย แต่จะเน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ใช่เน้นว่าเด็กจะต้องไปเรียนสายอาชีวศึกษาให้ได้ร้อยละ 60ภายในปีพ.ศ.2563 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

เลขาธิการ กพฐ. ยังได้กล่าวต่อไปอีกว่า การรับนักเรียนในปีการศึกษา 2556 จะเน้นความต้องการของนักเรียนเป็นหลักโดยเฉพาะในการเรียนต่อระดับชั้นม.4 จะไม่จำกัดจำนวนที่นั่งมากจนเกินไปและจะเปิดโอกาสให้นักเรียนชั้นม.3 ในโรงเรียนเดิมได้เรียนต่อชั้นม. 4 เพิ่มมากขึ้นหากเด็กมีศักยภาพสามารถจะเรียนได้ โดย สพฐ.อาจจะต้องให้โรงเรียนอัตรากำลังแข่งขันสูงเพิ่มห้องเรียนในระดับชั้น ม.4 หรืออาจจะต้องหาวิธีการอื่นรองรับกรณีที่จะต้องรับนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ส่วนคะแนน O-Net ที่ได้ใช้เป็นองค์ประกอบการรับนักเรียนในปีนี้อยู่ละ 20 คงจะยังใช้ต่อไปในการศึกษา 2556 แต่คิดว่าจะไม่เพิ่มสัดส่วนการใช้ O-Net เพราะจะต้องให้นักเรียนได้ปรับตัวก่อน ซึ่งการใช้ O-Net ร้อยละ 20 ครั้งนี้น่าพอใจเพราะทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจเรียนมากขึ้น และจะทำให้ O-Net สะท้อนคุณภาพการศึกษาได้มากขึ้น "แม้จะรับนักเรียนชั้นม.3 ในโรงเรียนเดิมเรียนต่อชั้นม.4 ให้เพิ่มมากขึ้น แต่ สพฐ. ยังคงจำนวนนักเรียนต่อห้องเหมือนเดิมคือไม่เกิน 50 คนต่อห้อง ส่วนสาเหตุที่ สพฐ. จะต้องปรับหลักเกณฑ์การรับนักเรียนชั้นม.4 ใหม่ เนื่องจากความต้องการของนักเรียนชั้นม.3 ที่ต้องการเรียนต่อม.4 ในโรงเรียนเดิมมีมาก แต่ก่อนหน้านี้ได้มีนโยบายที่จะต้องส่งเสริมการเรียนต่อสายอาชีวศึกษาจึงต้องมีการคัดเด็กที่จะเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพิ่มมากขึ้น โดยทั้งหมดนี้เมื่อรับฟังความเห็นเสร็จแล้วจะต้องเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) พิจารณาเห็นชอบต่อไป" ดร.ชินภัทร กล่าว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

โดยเกณฑ์รับเด็กสายสามัญของ (สพฐ.) ในปีการศึกษา 2556 ที่เปิดช่องให้เด็ก ม.3 เรียนต่อ ม.4 โรงเรียนเดิมได้ง่ายและมากขึ้น โดยกำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร (GPAX) เพียงแค่ 2.00 ขึ้นไปจะได้เรียนต่อชั้น ม.4 อัตโนมัติ และหากมีคะแนน GPAX ต่ำกว่า 2.00 แต่สูงกว่า 1.50 ขึ้นไป ยังได้รับโอกาสให้เข้าทดสอบประมวลความรู้ระดับชั้น ม.ต้น ของโรงเรียน นอกจากนั้นเด็กกิจกรรมที่มีความสามารถเฉพาะทางที่มีคะแนน GPAX สูงกว่า 1.50 ยังได้เลื่อนชั้นอัตโนมัติอีกด้วย

ขณะที่เกณฑ์เดิมที่ให้นักเรียนเข้าเรียนโรงเรียนเดิมได้ไม่เกินร้อยละ 40 ของแผนการรับนักเรียน และยังกำหนดเงื่อนไข GPAX ที่สูงสำหรับสายวิทย์-คณิต หรือสายศิลป์คณิต-อังกฤษ อีกทั้งต้องมี GPA (เกรดเฉลี่ยแต่ละวิชา) ในแต่ละวิชาหลักได้ตามเงื่อนไข เช่นจะเรียนสายวิทย์ ต้องได้วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ที่ 3.00 ขึ้นไป ส่วนคนที่ได้ 2.00 มีโอกาสเรียนแค่ห้องทั่วไปที่มีเพียง 1 ห้อง และมักจะถูกเด็กที่ได้เกิน 2.00 ได้สิทธิเรียนก่อนอยู่แล้ว (ผู้จัดการออนไลน์, 2556)

จากงานศึกษาของ สมพงษ์ จิตระดับ (2556) กล่าวถึงเบื้องหลังที่ สพฐ. ออกนโยบายรับเด็กปีการศึกษา 2556 ใหม่ เพื่อเอื้อให้เด็ก ม.ต้น ได้เรียนต่อ ม.ปลายในโรงเรียนเดิมมากขึ้นแทนที่จะปล่อยให้เด็กไปเรียนต่อสายอาชีพ แท้จริงแล้วเป็นยุทธศาสตร์ในการแย่งชิงเงินอุดหนุนรายหัวจากรัฐจำนวนมหาศาล โดยที่ผ่านมาการเพิ่มจำนวนนักเรียนสายอาชีพจะเป็นเรื่องยากลำบากอยู่แล้วสำหรับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบายนโยบายดังกล่าวยิ่งเพิ่มความยากลำบากและเป็นอุปสรรคสะสมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (ผู้จัดการออนไลน์, 2556)

ขาดมาตรการจำกัดสัดส่วนจำนวนนักเรียน

ระบบการศึกษาของไทยปัจจุบันไม่มีมาตรการจำกัดจำนวนนักเรียนสายสามัญ โครงสร้างสัดส่วนระหว่างนักศึกษาอาชีวศึกษากับนักเรียนในสายสามัญยังคงประสบปัญหาอยู่ เนื่องจากมีนโยบายเพิ่มสัดส่วนสายอาชีพร้อยละ 70 สายสามัญร้อยละ 30 แต่ไม่มีระบบกำกับและการจัดการที่จริงจัง คือ ไม่มีการปิดกั้นหรือมาตรการจำกัดจำนวนผู้เข้าเรียนสายสามัญ นักเรียนจึงยังเลือกเข้าเรียนในสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ

“การที่บอกว่าจบออกมาแล้วรัฐจะสนับสนุนให้เกิดการรับอาชีวะมากขึ้นผมบอกเลยนะครับไม่ว่านายกคนไหน... ..มาเล่นอาชีวะหมดนะครับ แต่เวลาทำให้ 3 อันเปิดเยอะ เขาไม่ไปจำกัดให้สามัญเปิดให้น้อย แต่เขาบอกว่าเออ อาชีวะนะแต่เขาไปเปิด Open ให้สายสามัญ เปลี่ยนต้องได้เรียนแล้วรับม.4 นะ ม.4 แล้วให้ค่าหัวก็ให้ค่าหัวตามรายเด็ก เพราะฉะนั้นตอนเปิด เปิดเสร็จก็ถึงเด็ก เด็กก็ไปสายสามัญ แล้วจะเอาอาชีวะยังงี้ในเมื่อท่านบอกว่าจะเอาอาชีวะแต่ไม่มีการกำหนดขอบเขตว่า เข้าสายสามัญอยู่เท่าไร แล้วพอจะได้เงินอุดหนุนมันก็ต้องนับรายหัวเด็กสายสามัญก็ต้องเอาเด็กไป เพื่อที่จะเอารายหัวเพราะไม่ได้รายหัวก็ไม่ได้เงิน แล้วจะเอาที่ไหนมาเล่นอาชีวะ พอเล่นอาชีวะก็ไม่ได้ส่งเสริมขนาดที่จะให้เด็กอาชีวะเก่ง”

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

(องค์การมหาชน)

“ที่รัฐมนตรีประกาศจะต้องทำให้ได้ 50 50 ในปีนี้... ฉันรับราชการมา 30 กว่าปีมาประกาศอย่างนี้ไม่มีทาง มันต้องเป็นนโยบายจากประเทศลงมาเลย ประกาศกันไปเยอะแล้วก็ไม่ได้ติดต่อกันนี่ก็ออกใหม่คะ เด็กจบมา 1 ล้านถ้าคุณจะให้ตอบสนองต่อความขาดแคลนของประเทศคุณก็ตัดมาเลย เด็กจบ ม 3 ก็ให้เลือกตามความชอบก่อน แต่เด็กสายสามัญคนต้องรับแค่ 40 และอีกที่เหลือมันจะไปไหนมันก็ต้องเข้าอีกระบบอีกลู่วางหนึ่ง คือมันต้องแบ่งกันเลยที่เห็นนี้นะมันก็ได้ก็ขึ้นใจ สิงคโปร์เขาทำได้เพราะส่วนหนึ่งเขามีกฎหมายคุมมาเลยคือมันจำเป็นทั้ง 2 สายแต่ตอนนี้เราต้องดูว่าประเทศมันมีความจำเป็นอะไรมากกว่ามันก็ต้องหุบโต๊ะไปทางนั้น”

สถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพ

2) ปัญหาโครงสร้างด้านกฎระเบียบและข้อกฎหมาย

ขาดกฎหมายกลางในการเรียนการสอนระบบทวิภาคี

ระบบการศึกษาอาชีวศึกษาของไทยไม่มีกฎหมายกลางในการเรียนการสอนแบบทวิภาคี ว่าสถานประกอบการเมื่อถึงระยะเวลาหนึ่ง เวลาที่เด็กเข้าไปฝึกงานในสถานประกอบการ เขาต้องรับโดยไม่มีเงื่อนไข

เช่น กฎหมายของสิงคโปร์หรือเยอรมันนี้ โดยกฎหมายระบุว่าสถานประกอบการทุกอาชีพจะต้องรับนักศึกษาอาชีวศึกษาฝึกงาน ถ้าไม่รับฝึกงานต้องนำเงินเข้ากองทุนให้สถานประกอบการอื่นทำ

“ประเทศเราไม่มีกฎหมายนะ ไม่มีกฎหมายเหมือนสิงคโปร์กับเยอรมัน กฎหมายกลางว่าสถานประกอบการเมื่อถึงระยะเวลาหนึ่ง เวลาที่เด็กเข้าไปฝึกงานในสถานประกอบการ เขาต้องรับโดยไม่มีเงื่อนไข คือ เขามีกฎหมายเฝ้าว่าสถานประกอบการทุกอาชีพจะต้องรับเด็กอาชีวศึกษา ถ้าคุณไม่ทำคุณก็ต้องเอาเงินมาลงขันให้สถานประกอบการอื่นทำ เพราะกฎหมายเขาแรงไง!”

สถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพฯ

กฎระเบียบขาดความยืดหยุ่น

ปัญหาเรื่องกฎหมายแรงงาน เพราะนักศึกษาที่สถานศึกษาส่งฝึกงานโดยส่วนใหญ่แล้วอายุประมาณ 18-19 ปี กฎหมายแรงงานยังไม่อนุญาต เมื่อกฎหมายแรงงานไม่อนุญาตนักศึกษาที่เข้าไปสถานประกอบการแล้ว สถานประกอบการก็ไม่สามารถที่จะจ้างเด็กเป็นพนักงานได้

“สถานที่ฝึกงาน สถานที่ประกอบการที่รับ มีกฎหมายแรงงานระบุว่า รับคนเข้าทำงานได้ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี นี่คือปัญหาของอาชีวศึกษา เพราะเด็กเข้าเรียนตั้งแต่อายุ 15 ถ้าจะให้ดีต้องฝึกก่อน เรียนไปด้วยทำงานไปด้วย เด็กเรียน 3 ปี ไม่ได้ฝึกงานก็เบื่อ นี่คือประเด็นปัญหาที่ควรแก้”

นายกสมาคมสถานศึกษาเอกชน

“ปัญหาเรื่องกฎหมาย เพราะเด็กที่เราส่งไปโดยส่วนใหญ่แล้วก็อายุประมาณ 18 19 ปี กฎหมายแรงงานยังไม่ยอมรับใช้ไหม เมื่อกฎหมายแรงงานไม่ยอมรับเมื่อเด็กเข้าไปสถานประกอบการสถานประกอบการก็ไม่สามารถที่จะสร้างเด็กเป็นพนักงานได้”

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสัททีบ

กฎหมายการเกณฑ์ทหารในเด็กที่ไม่ได้เรียนรักษาดินแดน จะเข้าไปเป็นพนักงานสถานประกอบการยังไม่ได้ สถานประกอบการค่อนข้างประสบปัญหาในการรับเป็นพนักงานของสถานประกอบการที่เด็กจบมาทั้งที่มีคุณสมบัติและความพร้อมยังรับไม่ได้ต้องกลับไปเกณฑ์ทหารก่อนถ้าใครติดทหารก็อีก 6 เดือน ถ้าไม่ติดก็สามารถไปทำงานได้ซึ่งตรงนี้ก็ปัญหาย่อยเหมือนกัน ทางสถานศึกษามีข้อจำกัดในการรับได้แค่ 1 ใน 3 ของเด็กทั้งหมด ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหากับนักศึกษาจำนวนมาก ฉะนั้นเมื่อนักศึกษาจบไปแล้วนักศึกษาที่ไม่ได้เรียนรักษาดินแดน เมื่อจบไปแล้วเข้าไปทำงานไม่ได้เพราะติดเรื่องต้องไปเกณฑ์ทหาร

“สำคัญที่สุดคือ สุดท้ายเลยคือที่เราเจอมาคือเด็กที่ไม่ได้เรียน รด. พอไม่ได้เรียนรักษาดินแดนปีบจะเข้าไปเป็นพนักงานสถานประกอบการเข้า ก็ยังรับไม่ได้ต้องกลับไปเกณฑ์ทหารก่อนถ้าใครติดทหารก็อีก 6 เดือน ถ้าไม่ติดก็สามารถไปทำงานได้ซึ่งตรงนี้ก็ปัญหาอยู่เหมือนกัน เพราะเด็กที่จะมาเรียน รด.กับเราเราสามารถรับได้ประมาณ 300 คนซึ่งเด็กที่มาเรียนกับเราปีหนึ่งประมาณ 1,300 กว่าคนซึ่งเราสามารถรับเรียน รด.ได้แค่ 1 ใน 3 ของเด็กทั้งหมด ซึ่งตรงนี้จะปัญหากับเด็กจำนวนมาก ปีที่แล้วเรามีแต่จบไปหนึ่งพันเจ็ดร้อยกว่าคน ฉะนั้นเมื่อเด็กจบไปแล้วเนี่ยเด็กที่ไม่ได้เรียน รด.ประมาณเป็นพันกว่าคนเลยนะ พอจบไปแล้วเข้าไปทำงานไม่ได้เพราะติดเรื่องต้องไปเกณฑ์ทหาร”

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสทหีบ

3) ปัญหาโครงสร้างงบประมาณ

งบประมาณมีความล่าช้า

งบประมาณมีความล่าช้า เช่น การของบประมาณในการซื้อเครื่องจักรในการประกอบการเรียนการสอนที่ใช้ระยะเวลาในการอนุมัติที่นาน ส่งผลให้เมื่อได้เครื่องมือมาแล้วเครื่องจักรที่ได้กลายเป็นเครื่องจักรรุ่นเก่าไปแล้ว เนื่องจากเทคโนโลยีได้เปลี่ยนไปแล้ว ดังนั้นเมื่อของบประมาณมีความล่าช้า กว่าจะมีการอนุมัติงบประมาณให้ซื้อเทคโนโลยีในการเรียนการสอนเทคโนโลยีก็ล้าสมัย และระบบอุตสาหกรรมได้เปลี่ยนเทคโนโลยีไปเรียบร้อยแล้ว

“อาชีวะงบประมาณนั้นมันได้ไม่ทันที่ยกตัวอย่างเช่น พี่ไปที่จีน เครื่อง CNC ของช่างกลโรงงาน เราเพิ่งเปิดสอนเครื่องละ 5 ล้าน 10 ล้าน พอเราไปที่จีนเครื่องเหล่านี้นั้นเอาไปไว้ที่ไต้หวันไม้ เพราะว่าเป็นเครื่องเก่าแล้ว เป็น Old Machine”

สถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพ

“เครื่องมือเครื่องมือที่อาจารย์สอนในโรงเรียน ทุกวันนี้มันต่างกันเยอะมากยกตัวอย่างเช่นระบบไฟฟ้ามันคนละเรื่องกันเลย อาจารย์ต้องมาดูแลผมว่ามันก็ยังยากอยู่ดีเพราะทางวิทยาลัยถ้าจะขอเครื่องมือเครื่องมือนะเนี่ยก็ยังติดเรื่องงบประมาณอะไรอยู่ดี”

บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

“ในเรื่องของ basic ทั้งหมดเรียนรู้ที่วิทยาลัย แต่ถ้าเป็นเรื่อง Advance Technology เราเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการซึ่งก็ปฏิบัติจริงใน

พื้นที่ซึ่งถ้าเราลงทุน เกี่ยวกับครุภัณฑ์กว่าจะได้กว่าจะรอเทคโนโลยีก็เปลี่ยนแล้วจริงไหมคะ”

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

การขาดแคลนงบประมาณ

งบประมาณด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์ประเภทสื่อการเรียนการสอนในด้านการอาชีวศึกษามีน้อย จากการศึกษาพบว่าการลงทุนด้านครุภัณฑ์ของอาชีวศึกษานั้นค่อนข้างน้อยเนื่องจากงบประมาณที่มายังภาคอาชีวศึกษานั้นมีสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อยและต้องกระจายให้กับทุกสถานศึกษาก็ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสวนทางกับราคาต้นทุนเครื่องจักรที่มีราคาสูงเมื่อเทียบกับการจัดการงบประมาณด้านครุภัณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำ

“งบประมาณที่เราได้รับนั้นมันไม่เหมาะกับในปัจจุบันแล้ว เฉพาะเรื่องครุภัณฑ์นั้นไม่เหมาะสมเลย ยกตัวอย่างเครื่อง CNC 5 แกน เราไม่มี แต่พอจะซื้อเครื่องละ 10 ล้านบาทแพงซื้อไม่ไหวไม่กล้าให้พอไม่กล้าให้เราที่ไม่มีโอกาสที่เด็กจะได้เห็นได้ใช้”

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสตึก

งบประมาณอุดหนุนต่อหัว

งบประมาณต่อหัวเป็นงบหลักในการจัดการศึกษาในระบบของประเทศไทย ซึ่งสถานศึกษาต่าง ๆ ใช้บริหารจัดการเป็นรายได้หลัก ปฏิเสธไม่ได้เลยว่างบประมาณส่วนหนึ่งที่สำคัญนั้นก็คืองบประมาณต่อหัวที่รัฐเป็นผู้จ่ายอุดหนุน ซึ่งในภาคส่วนด้านการอาชีวศึกษานั้นได้รับงบประมาณที่ค่อนข้างน้อยเนื่องจากเงินงบประมาณรายหัวหรืองบประมาณต่อหัวที่ได้รับนั้นต้องจ่ายตามจำนวนรายหัวนักเรียนจริงที่มีจำนวนน้อย เพราะเด็กจบใหม่ต่างเรียนต่อสายสามัญในสถานศึกษาเดิม ซึ่งมีผลสืบเนื่องมาจากการออกนโยบายรับเด็กของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานเมื่อปีการศึกษา 2556 ที่เอื้อให้เด็ก ม.ต้น ได้เรียนต่อ ม.ปลายในโรงเรียนเดิมมากขึ้นแทนที่จะปล่อยให้เด็กไปเรียนต่อสายอาชีพจึงเกิดปัญหาการเก็บเด็กเพื่อรับค่ารายหัว สถานศึกษาสายสามัญไม่ยอมปล่อยนักเรียนไประบบอื่น ไม่มีการแนะแนวเด็กว่ามีศักยภาพด้านไหนควรเรียนในสายใด และโรงเรียนมัธยมไม่เปิดให้โรงเรียนอาชีวศึกษาเข้าไปแนะแนว ดังนั้น หลังจากจบระดับมัธยมต้นแล้วจึงมีเพียงการส่งเด็กเข้าเรียนต่อมัธยมปลายในโรงเรียนเดิม ซึ่งเป็นหนึ่งในผลประโยชน์ของสถานศึกษาในการรับงบค่ารายหัวของนักเรียนตามจำนวนนักเรียนของสถานศึกษานั้นในแต่ละปี

“วันนี้ที่วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษเด็กเยอะๆเพราะอะไรวันนี้ ที่ผมเข้าไปแนะแนวในโรงเรียนมัธยมไม่ได้เพราะอะไร เพราะรายหัวนะครับ ไม่ใช่เพราะค่านิยมว่าเขาไม่มาเรียนแต่เพราะเขาไม่กล้าเปิดให้เราเข้าไปแนะแนว

ไม่กล้าเลยนะครับ ถ้าคุณมานะแน่วแล้วเด็กผมไปเรียนกับคุณผมจะเอาเด็กที่ไหนมาเรียนม. 4 รู้ทั้งรู้เห็นทั้งเห็นว่าคุณคนนี้นั้นไปต่อไม่ได้คิดเลขก็ไม่ได้ คำนวณก็ไม่ได้ ยังไงก็ไม่ได้ต้องเรียนม. 4 เพราะไม่อย่างนั้นเด็กม. 4 ของฉันจะหายไปตำแหน่งผอ. ตำแหน่งผอ. โรงเรียนใหญ่พิเศษไม่ได้คุณงามความดีการประเมินผลงานจะไม่เกิด”

วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี

“มันก็มีเกิดการแย่งเด็กกันระหว่างสามัญกับอาชีวะ คนที่อยู่ทางขวามันก็ไม่อยากไปเด็กมาอาชีวะทั้งที่มันได้ 0.8 0.9 1.02.0 ก็เก็บเด็กไว้เพื่อจะเบิกเก็บเงินค่ารายหัวใจ เพราะรัฐมีเงินค่ารายหัวให้เขาก็เก็บตอเด็กไว้ทั้งที่ ทั้งที่มันไปไม่ได้แล้วเมื่อก่อนถ้าเด็กเรียนไม่เก่งมันจะไปอาชีวะเลยรู้ใช่ไหมละ แต่กลายเป็นว่าตอนนี้เด็กที่เก่งก็อยู่นี้เด็กไม่เก่งก็อยู่นี้”

สมาคมสถานศึกษาเอกชน

“เด็กมันจัดการอาชีพได้ทุกช่วงการศึกษาต่างจากเด็กสายวิชาการที่ต้องเรียน ป.ตรี 4 ปีกว่าจะเรียนจบม. 6 ป.ตรีอีกตั้ง 7 ปีถึงจะได้ทำงาน และไม่รู้ว่าจะได้งานหรือตงาน แต่สายอาชีพสามารถจัดการตัวเองได้ทุกระยะ ก็ไม่ใช่ว่าไม่มีการประชาสัมพันธ์ แต่ด้วยว่าความเห็นแก่ตัวของผู้บริหารของสถาบันที่ไม่ยอมจะแชร์เด็กออกมา พี่ว่ามันถูกปิดกั้นด้วยตัวของอาจารย์แนะแนวอย่างพี่น้องว่า หรือผู้บริหารนั้นไม่ยอมปล่อยเด็ก”

ผู้อำนวยการสถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

เมื่อมีเงินรายหัวจึงเกิดการแย่งนักเรียน โดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐเรียนฟรีมีการจ่ายเงินอุดหนุนเต็ม 100% แต่สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนไม่เรียนฟรีทั้งหมด ต้องจ่ายให้อีก 30% จากที่สถานศึกษาอาชีวศึกษารัฐบาลให้เงินอุดหนุนเต็มร้อยละร้อยและเปิดรับนักศึกษาแบบไม่จำกัด เมื่อสถานศึกษาของรัฐเรียนฟรีนักเรียนจึงเลือกไปเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เอกชนแข่งขันได้ลำบาก

“เมื่อก่อนยังมีการสอบเข้าของรัฐนะครับของอาชีวะ และเอกชนก็ยังมีสอบเข้านะครับก็ยังมีคัดเด็ก ตอนนี้รัฐก็ไม่ปิดพอดิดก็ไม่ได้เด็กก็เลยเปิดเปิดรับเด็กอย่างเดียว เสร็จจากนั้นเหลือจริง ๆ ค่อยไปเอกชนก็เลยเป็นแบบนี้ใครรับว่าเอกชนเขาเลยต้องหาเงินเองเพื่อมาพัฒนาครู เด็กมาน้อยเงินน้อยครูจะมาจากไหนมันก็ไม่มีเพราะฉะนั้นมันถึงเกิดความเหลื่อมล้ำใครรับเนื่องจากว่าสถาบันรัฐรับไปหมดแล้วเหลือเศษๆมาเอกชนแล้วภาคเอกชนเนี่ยใน 1 จังหวัดก็ต้องมาแข่งขันกันเองอีก”

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน

คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

จากปัญหาการขาดแคลนงบประมาณมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับการจัดการมาตรฐานและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการจัดการภายในของสถานศึกษา ในด้านการบริหารจัดการงบอุดหนุนรายหัวกับการบริหารภายในโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคเอกชนวิทยาลัยอาชีวศึกษาประสบปัญหาเป็นอย่างมากในด้านการบริหารงานบุคลากรภายใน เช่น ครูผู้สอนสถานศึกษาภาครัฐที่งบการใช้จ่ายด้านบุคลากรภาครัฐจะจ่ายให้ ต่างจากสถานศึกษาภาคเอกชนที่ต้องแบ่งบริหารงานบุคลากรจากเงินอุดหนุนที่ได้จึงไม่สามารถพัฒนาได้เท่าที่ควร ไม่เหมือนสถานศึกษาภาครัฐที่บริหารงบอุดหนุนมาพัฒนาคุณภาพได้เต็มที่โดยไม่ต้องแบ่งจ่ายด้านบุคลากร

“เอกชนอยากจะทำอะไรที่มันเป็นแบบที่เป็นไปตามมาตรฐานก็ทำไม่ได้เพราะมันไม่มีแต่ในขณะรัฐ ทำได้แม้เด็กจะน้อยลงแต่เงินอุดหนุนมันก็ยังไป เพราะมันมาจากภาษีที่จ่ายไปมาจากงบประมาณที่จ่ายไป.....นี่แหละครับ!!! มันก็คือความเหลื่อมล้ำระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนที่ผมเห็นแล้วก็ประหม่น และนับวันมันก็จะยิ่งรุนแรงขึ้นแล้วเอกชนก็จะเริ่มปิดตัวลง ”

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน

คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

“การบริหาร ภาครัฐและเอกชนไม่เหมือนกัน เงิน 1 บาทของรัฐ ใช้ตามกฎหมาย ของ คสช.ก็ใช้ตามกฎหมายคนละฉบับกัน แต่จะเอามาตรฐานเดียวกันมาตรวจกันไม่ได้ (สมมติให้ค่าหัวมา 1 บาท รัฐจะทำ 1 2 3 4 เอกชนเอามา 1 บาท มาจ่ายได้ทุกอย่างคุ้มค่าเลย เพราะตามระเบียบต้องจ่ายเงินเดือนครู ฉะนั้นเงินพัฒนาไม่มีเหมือนของรัฐ รัฐจ่ายเงินเดือนครูอยู่แล้ว มันก็แตกต่างกันในงบที่จะมาใช้ตัวชี้วัดเดียวกันไม่ได้)”

สมาคมสถานศึกษาเอกชน

“วัสดุเครื่องมือเครื่องใช้ โรงเรียนเล็ก ๆ เนี่ย ผมพยายามมาคิดว่า โรงเรียน 1 ต้องมีเด็กกี่คนถึงจะอยู่ได้ เจ้าของโรงเรียนหรือยังงั้นว่าโรงเรียนคุณต้องมีเด็กกี่คนถึงจะอยู่รอด เมื่อไม่กี่ปีมานี้เงินอุดหนุนเด็กอุดหนุนอาชีวะเอกชน 1,000 คนเงินอุดหนุนแค่นั้นมันเท่าไรเอง มาคูณกันอยู่ไม่ได้ นะ ทุกวันนี้ผมก็เลยนั่งคำนวณถ้าเด็กอาชีวะเอกชนต่ำกว่า 500 พัฒนาไม่ได้ รอวันตายอย่างเดียว และทุกวันนี้มีโรงเรียนเอกชนที่เด็กไม่ถึง 200 คน 200 กว่าโรงเรียน มี 400 กว่า ที่เด็กไม่ถึง 200 คน ตายไหมละผมมานั่งคิดนะผมอยู่สมาคมต้องมานั่งคิดแทนเขาเนี่ย เป็นยังไง เงินอุดหนุนก็น้อยรอเงิน

อุดหนุนจากรัฐบาลอย่างเดียว จ่ายเงินเดือนครูถ้าจัดครูครบวงจรเนี่ยะเงิงแล้ว พัฒนาไม่ได้แล้วมันไปกันไม่ได้เลย”

สมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

เอกชนแห่งประเทศไทย

ความเหลื่อมล้ำด้านการจ่ายเงินอุดหนุนเงินค่าหัวเด็กนักเรียนระหว่างรัฐกับเอกชนโดยเงินอุดหนุนรัฐบาลจ่ายเป็นเทอม เด็กเข้าวันที่ 1 มิถุนายน รัฐบาลเบิกไปแล้ว 1 เทอม แต่เอกชนเบิกเป็นเดือน และในแต่ละเดือนนักศึกษาเหลืออยู่จำนวนเท่าไรเบิกเท่านั้น เมื่อนักศึกษาโรงเรียนของรัฐบาลเรียนได้ 1 เดือน dropout ออกไปอยู่เอกชน และเมื่อสถานศึกษาเอกชนไปเบิกเงินอุดหนุนปรากฏว่าเบิกเงินอุดหนุนไม่ได้เพราะรัฐบาลเบิกไปแล้ว

“ที่บอกว่าเอกชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับเขา เอกชนโกง ทว่า เอกชนโกงค่าหัวเด็ก รัฐบาลก็โกงทำไมผมจะไม่รู้ เงินอุดหนุนรัฐบาลจ่ายเป็นเทอม เด็กเข้าวันที่ 1 มิถุนายน รัฐบาลเบิกไปแล้ว 1 เทอม มีเท่าไรเบิกไปหมดเลยเอาเป็นเทอม เอกชนเบิกเป็นเดือน เดือนนี้มีเด็กเหลืออยู่เท่าไรเบิกเท่านั้น โอเคพอโรงเรียนของรัฐบาลเรียนได้เดือนนึง drop out ออกไปอยู่เอกชน ก็มันไปดู เด็กมันโรงเรียนวิทยาลัยยออดฮิตห้องน้ำไม่พอ ห้องเรียนไม่พอครูไม่พอ เด็กมันไม่ได้เรียนมันก็ออกไปอยู่เอกชน พอไปอยู่เอกชน เอกชนไปเบิกเงินอุดหนุนปรากฏว่าเบิกเงินอุดหนุนไม่ได้เพราะรัฐบาลเบิกไปแล้ว ถามว่านั่นรัฐบาลโกงไหม เรียนได้เดือนเดียวแต่มันเบิกไป 4 เดือนแล้ว ผมก็บอกว่าเฮ้ยมันไม่แฟร์นี่หว่า”

สมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

เอกชนแห่งประเทศไทย

“เด็กคนหนึ่งเบิกสูงสุด 4 หน่วยงาน เด็กเรียนมัธยมออก ม.4 มาเรียนกับผมโรงเรียนมัธยมก็เบิกไปแล้ว 1 ถ้าเด็กที่มาเรียนกับผมเคยกรอกข้อมูลลง กศน.ก็เบิกไปแล้ว 1 ไปเรียนอาชีวะของรัฐอาชีวะของรัฐก็เบิกได้อีกต่อหนึ่ง แต่มันคืออยู่หน่วยหนึ่ง คือว่าตอนนี้อาชีวะของรัฐกับเอกชนมาร่วมกันมันจึงทำให้ข้อมูลมันชนกันได้แต่ผมเชื่อว่าถึงแม้ข้อมูลจะชนกันแล้ว ถ้าเด็กจากรัฐมาอยู่เอกชนรัฐก็ไม่คืนเงิน”

วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี

งบประมาณการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนมีการทุจริตในสถาบันภาครัฐ โดยการเปิดสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งที่ไม่มีเด็กนักเรียน เพื่อต้องการที่จะซื้ออุปกรณ์ และต้องการค่าคอมมิชชั่นจากการซื้ออุปกรณ์ โดยอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องมือของโรงงานตามวิทยาลัยไม่มีการเปิดใช้งาน เป็นเพียงการจัดซื้อมอบให้สถานศึกษา และไม่มีการสอนวิธีใช้งานให้กับครูผู้สอน

“ทุกวันนี้โรงเรียนอาชีวะของรัฐมันก็ไม่มีเด็กนะมันมีเฉพาะโรงเรียนดังๆ วิทยาลัยยอดฮิตเท่านั้นที่จะเยอะ วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยสารพัดช่าง มันมีที่ไหนล่ะ ไม่มีเด็ก เปิดมาก็เพื่อต้องการที่จะซื้ออุปกรณ์ เปิดมาเพื่อต้องการค่าคอมมิชชั่นจากการซื้ออุปกรณ์ อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องมือของโรงงานตามวิทยาลัยใหญ่ๆเราก็ไปดูวิทยาลัยของรัฐบาลไอ้โห เครื่องมือนี้เท่าไรเป็นล้านหลายล้านเลยใช่ไหมเนี่ย ครูบอกใช้ครับ แล้วทำไมไม่เปิดใช้เอาผ้าปิดคลุมไว้ทำไม ใช้ไม่เป็นก็ไม่ได้ Train ให้เลย...”

สมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

เอกชนแห่งประเทศไทย

สถาบันภาครัฐเบิกเงินเป็นรายปีในขณะที่สถาบันเอกชนเบิกเงินเป็นรายเดือนเป็นการทุจริตเชิงนโยบาย เนื่องจากนโยบายของเงินรายหัวคือนโยบายของการจ่ายเงินค่าเทอมแทนผู้ปกครอง ที่กระทรวงให้จ่ายผ่านสถานศึกษา แต่เมื่อเป็นกรณีการจ่ายรายหัวให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาคเอกชนนั้นได้มีการกำหนดกฎหมายและเขียนระบุว่า ไม่ใช่เงินรายหัวของเด็กแต่เป็นเงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชน ซึ่งพอเขียนว่าเงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชนมีติดจะเปลี่ยน กลายเป็นว่ารัฐเป็นคนอุดหนุนโรงเรียน แต่จริง ๆ แล้วเงินนี้เป็นการอุดหนุนผู้ปกครองแต่จ่ายโดยโรงเรียนเป็นทางผ่าน

“สถาบันภาครัฐเบิกเงินเป็นรายปีในขณะที่สถาบันเอกชนเบิกเงินเป็นรายเดือนผมมองว่ามันเป็นการทุจริตเชิงนโยบาย ทำไมผมถึงพูดอย่างนั้นนโยบายของเงินรายหัวคือนโยบาย ของการจ่ายเงินค่าเทอมแทนผู้ปกครองนะครับ สิทธิเด็กตามรัฐธรรมนูญเด็กจะต้องได้สิทธิของการเรียนฟรี สิทธิตรงนี้ของเด็กแทนที่เด็กจะได้ทางกระทรวงกลับไปจ่ายผ่านทางสถานศึกษา ถามว่าวันนี้ถ้าเด็กมาเรียนกับผม 1 เดือนผมจะได้ค่าเทอมเท่าไร คำตอบคือไม่ได้เลยเหตุผลก็เพราะว่าวันที่เขาจะมาตรวจรับด้วยเกณฑ์คือ 10 มิถุนายน ถ้าเด็กผมมานั่งเรียนตั้งแต่ 15 พฤษภาคมถึงวันที่ 9 มิถุนายน แล้ววันที่ 10 เขามาตรวจนับแล้วเขาไม่เจอเด็กผมไม่ได้เลยสักบาท ในขณะที่ตรงข้ามกันถ้าเด็กจ่ายค่าเทอมตามปกติ เด็กมานั่งเรียนวันที่ 15 พฤษภาคมจ่ายค่าเทอมไปเด็กจะได้คืนไหมครับ กฎหมายเขาให้ 2 อาทิตย์ก็ได้คืนตามสัดส่วนไป แต่อันนี้มันมาจากกรอบอันแรกที่กระทรวงบอกว่า ให้จ่ายผ่านสถานศึกษา แล้วก็บอกว่าเนื่องจากงบประมาณมีจำกัดขอผ่อนจ่ายได้ไหม จากค่าเทอมก็เป็นอันว่าหาร 6 พอหาร 6 ก็มาจ่ายเป็นรายเดือน ข้อกฎหมายก็มาเขียนว่า ไม่ใช่เงินรายหัวของเด็กแต่เป็นเงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชน พอเขียนว่าเงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชนมีติดมันเปลี่ยนเลยนะครับ พอเขียนว่าเงินอุดหนุนมันก็กลายเป็นว่ารัฐเป็นคน

อุดหนุนโรงเรียน แต่จริง ๆ แล้วเงินนี้เป็นการอุดหนุนผู้ปกครองแต่จ่ายโดยโรงเรียนเป็นทางผ่าน สมมุติว่าเด็กมาเรียนกับผม 2 เดือน ก็จ่ายมา 2 เดือน อีก 4 เดือนเนี่ยหายไปไหน มันคือค่าเทอมนะครับมันไม่ใช่เงินรายเดือน...”

วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี

4) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านคุณภาพ

คุณภาพหลักสูตร

หลักสูตรการเรียนล้ำสมัยมากหลักสูตรปัจจุบันยังเน้นให้นักศึกษาเรียนการปฏิบัติงานเพียงอย่างเดียว ไม่ได้มีการสอนให้นักศึกษาเป็นเจ้าของธุรกิจ ไม่ได้มีการสอนวิธีคิดให้ผู้เรียนวิชาการจัดการเป็นต้น การออกแบบการเรียนการสอนปัจจุบันไม่ได้มีความเข้าใจในบริบทความต้องการแรงงานปัจจุบัน ในขณะที่หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษายังเป็นเป็นชุดความรู้ที่เก่ามากไม่ทันต่อภาคอุตสาหกรรม ซึ่งในต่างประเทศ อย่างเช่นสถานศึกษาในกลุ่ม Technical College ค่อนข้างที่จะนำหน้าภาคอุตสาหกรรม ซึ่งจะเกิดการเรียนรู้ภาคอุตสาหกรรมบางครั้งก็นำเอาความรู้มาจากสถานศึกษาเพื่อมาใช้ในการทำงาน แต่ประเทศไทยนั้นภาคอุตสาหกรรมนำหน้าไปไกล ในขณะที่สถานศึกษาอาชีวศึกษายังอยู่ที่เดิม

“เราต้องมองหาทางใหม่แล้วคนที่อยู่ในสถานประกอบการที่เขาไม่มีวุฒิ จบการศึกษาม.3 จบการศึกษาม.6 ปวช.ปวส. พวกนี้มาพัฒนา เพราะฉะนั้นเราถึงมีระบบทวิภาคีเกิดขึ้น และตอนนี้เด็กเขาไม่ต้องมานั่งเรียนแล้ว หมาดสมัยแล้วที่เขาต้องมานั่งฟังครูอยู่ในห้องเรียน เขาขาดอยู่ อย่างเดียวคือประสบการณ์ ตอนนี้เด็กเขามีแนวความคิดแบบใหม่แล้วคือเรียนไปด้วยแล้วก็ทำงานไปด้วย เมืองไทยมันผิดมาตั้งนานแล้ว ตอนนี้มันต้องมี Training เป็นหลักสูตรระยะสั้น”

สมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

เอกชนแห่งประเทศไทย

“ผมไม่มองเรื่องนโยบายข้างบนนะครับ ผมมองว่าวันนี้ถ้าเราอยู่หน้าชั้นเรียน ถ้าเราทำได้ ผมคิดแค่ว่าผมจะทำให้ได้ตามที่สถานประกอบการอยากได้เนี่ยคิดว่าผมสามารถทำอะไรได้หลายอย่างเลยนะ ชื่อวิชานี้หน่วยกิตเท่านี้แปลงใหม่ก็ได้เนาะ บุคลากรได้เนาะทำไมถ้าผมสอนความเย็นรถยนต์ ผมจะไม่หยุดแค่ความเย็นรถยนต์ก็ได้ ผมจะสอนเครื่องปรับอากาศที่อยู่ในตัวบ้านก็ได้ เพราะฉะนั้นเนี่ยผมมีสอนหมดเครื่องปรับอากาศรถยนต์เครื่องเสียงรถยนต์ผมก็มีสอนให้เขาทั้ง ๆ ที่ผมมีแค่สาขาเดียวคือช่างยนต์ ซึ่งผมคิดว่าอันนี้นมันอยู่ที่เราว่าจะทำยังไง แต่เนื่อง

ด้วยกรอบและระเบียบของราชการมันเยอะมาก ระเบียบหุ้มหุ้มไปหมด
ถามว่า Design มานี้ภาครัฐทำได้ไหม”

วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี

“หลักสูตรมันค่อนข้างที่จะล้าหลังกับสิ่งที่เกิดขึ้น อย่างเช่น
หลักสูตรผมไม่แน่ใจว่ามันมีหลักสูตรเรื่องการซ่อมมือถือไหม ไม่มี.... พอไม่มี
โรงเรียนก็ต้องทำเอง แล้วโรงเรียนทำยังไงรู้ไหมคือโรงเรียนเขาก็ต้องเอาชื่อ
หลักสูตรชื่อนี้ ใช้ชื่อนี้แต่ก็ต้องสอนอีกเรื่องนึง เพื่อให้มันทันต่อเหตุการณ์ที่
มันเกิดขึ้น หลักสูตรการทำ Android หลักสูตรอะไรเกิดขึ้น หลักสูตรของ
อาชีวะมันยังไม่ support กับเทคโนโลยีที่มันเปลี่ยนไปอะไรพวกนี้นะครับ
ถ้าเรามีความยืดหยุ่นในด้านของการที่สามารถปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้มัน
สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่มันเกิดขึ้น ที่มันเปลี่ยนแปลงไปแล้วเนี่ยเดี๋ยวจบมา
ก็สามารถที่จะมีทักษะแล้วก็สามารถทำงานได้เลย”

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

“เด็กที่จบข้างของเราปัญหาคือทุกความรู้ยังเป็นชุดความรู้ที่เก่า
มาก ไม่ทันต่อ Industry สะท้อนเรื่องนี้ให้กับทางสอศ.ฟิง ในต่างประเทศ
อย่างมหาวิทยาลัยพวก Technical College ค่อนข้างที่จะนำหน้าทำวิจัยหรือ
อะไรค่อนข้างที่จะนำหน้าอุตสาหกรรมไป หรือไม่ค่อยห่างกันเยอะ
เพราะฉะนั้นก็จะเกิดการเรียนรู้ Industry บางครั้งก็ไปเอาความรู้จาก
มหาลัยเพื่อมาใช้ในการทำงาน แต่บ้านเรามันกลับกัน Industry นำหน้าไป
โด่งเลยในขณะที่อาชีวะยังเหมือนเดิม ผ่านไป 20 ปีผมก็ยังยืนยันว่ามันยัง
เหมือนเดิม”

บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาไม่มีความยืดหยุ่น หลักสูตรส่วนใหญ่ขาดความยืดหยุ่นไม่ทันต่อ
ความต้องการของตลาดแรงงาน และหลักสูตรปัจจุบันไม่สามารถสร้างนักศึกษาที่คุณภาพตามความต้องการ
ของสถานประกอบการ ส่งผลให้นักศึกษาที่จบมาขาดทักษะที่ตรงกับความต้องการสถานประกอบการต้องมีการ
สอนงานใหม่ ทำให้ทางสถานประกอบการต้องหาทางออกโดยการเปิดโรงเรียนสอนทักษะวิชาชีพเอง

“พี่ไปคุยกับคณะกรรมการการอาชีวศึกษานั่นนะครับที่เขาบอกว่า
หลักสูตรอาชีวะตอนนี้ก็คือมันเป็นหลักสูตรที่ Fixed ไม่สามารถปรับเปลี่ยน
ได้มันไม่เหมือนกับอุดมศึกษาที่สามารถปรับเปลี่ยนหลักสูตรได้ให้สอดคล้องกับ
ความต้องการของตลาด แต่โรงเรียนของอาชีวะมันจะมีหลักสูตรแกน

กลางคนก็จะเรียนตามนั้น ใช้นอกเหนือจากนั้นไม่ได้ ผมเคยไปถามตรงนี้ก็
ปรับเปลี่ยนหลักสูตรไม่ได้...เพราะหลักสูตรตรงนี้นั้นมาจากแกนกลาง”

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

(องค์การมหาชน)

“ผมเคยไปถามตรงนี้ก็ถามว่าปรับเปลี่ยนหลักสูตรไม่ได้..... ไม่ได้
เพราะหลักสูตรตรงนี้นั้นมาจากแกนกลาง จะเอาไปทำมันก็ต้องเอาหลักสูตร
ตรงนี้ไปเอาไปใช้ แต่พอเอาไปใช้ปั้มนโยบายหลักสูตรมันค่อนข้างที่จะล่าช้ากับ
สิ่งที่เกิดขึ้น อย่างเช่นหลักสูตรผมไม่แน่ใจว่ามันมีหลักสูตรเรื่องการซ่อมมือ
ถือไหม ไม่มี.... พอไม่มีโรงเรียนก็ต้องทำเอง แล้วโรงเรียนทำอย่างไรรู้ไหมคือ
โรงเรียนเขาก็ต้องเอาชื่อหลักสูตรชื่อนี้ ใช่วิชานี้แต่ก็ต้องสอนอีกเรื่องหนึ่ง
เพื่อให้มันทันต่อเหตุการณ์ที่มันเกิดขึ้น”

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

(องค์การมหาชน)

“ไม่ยืดหยุ่นไม่ได้ นะครับ ผมก็ไม่เชื่อว่าเด็กที่มาเรียนกับเด็กที่ไป
เรียนวิทยาลัยเทคนิคกับเด็กที่เข้าไปเรียนกับสถาบันในกรุงเทพฯจะมีความ
เหมือนกัน คือบางที่มันก็พูดยากนะครับ คือ...ด้วยวัฒนธรรมของคนในพื้นที่
แต่ละพื้นที่ มันมีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงมองว่า จะใช้วิธีการเดียวกับ
สถาบันการศึกษาทุกแห่ง ผมไม่เชื่อว่าจะเป็นสิ่งที่ดี”

วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี

“เราใช้ Center ตัวนี้เป็นที่พัฒนาน้องใหม่ที่จะเข้ามา เพื่อใช้ใน
อุตสาหกรรมกระดาดเอง มันก็จะสะท้อนให้กับทางอาจารย์เห็นเลยว่า
สุดท้ายเอกชนก็ต้องมาทำเอง เพราะว่าทางภาครัฐไม่สามารถที่จะ
ตอบสนองตรงนี้ให้กับทางธุรกิจเอกชนได้”

บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

ขาดสอนทักษะวิชาพื้นที่จำเป็นในการประยุกต์ใช้ในการทำงานที่มีคุณภาพ โดยทักษะที่อาชีวศึกษา
ไทยจำเป็นที่จะต้องเร่งสร้างความเข้มแข็งของทักษะวิชาพื้นฐานมี เช่น คณิตศาสตร์ ตรีโกณมิติ พีชคณิต
ฯลฯ ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานที่จำเป็นมากในสายวิศวกรรม ดังนี้

(6.1) การบัญชี

(6.2) คณิตศาสตร์รายยนต์

(6.3) ภาษาอังกฤษภาคอุตสาหกรรม

(6.4) การคำนวณ/โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการอุตสาหกรรม

นอกจากนั้นหลักสูตร/โปรแกรมการเรียนการสอนของสถาบันในสายอาชีวศึกษา ยังไม่ได้สอดคล้อง หรือยังไม่ได้ปรับไปสู่โลกการทำงานจริงที่เน้นความรู้/ทักษะในทางเทคโนโลยีอย่างมาก จากงานศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับ ปวช. ของ พัทธสุมิตรา กัลป์ยานวุฒิ 2558 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาวิชาพื้นฐานคือปัจจัยด้านคุณภาพการเรียนในห้องเรียน ได้แก่ การใช้สื่อการเรียนและการสอน ความรู้ความสามารถของอาจารย์ มีความพึงพอใจจากนักศึกษาอาชีวศึกษาน้อยสุด และส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญ (พัธสุมิตรา กัลป์ยานวุฒิ, 2558) หรืองานศึกษาด้านปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระยาสระยอง เขต 1 ของ วราภรณ์ลวงสวาส, สุภายู ธิระวณิชตระกูล และชัยพนธ์รักงาม 2561 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร (ด้านการบริหารจัดการศึกษา) ได้แก่ (1) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ (2) การประกันคุณภาพการศึกษา (3) การพัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ เมื่อคำนวณผลการศึกษาค่าเฉลี่ยที่เป็นตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เพื่อพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร (ด้านการบริหารจัดการศึกษา) ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระยาสระยอง เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 (วราภรณ์ ลวงสวาสและคณะ, 2561)

คุณภาพสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนไม่มีความทันสมัยและไม่เพียงพอ เช่นเครื่องมือหรือเครื่องจักรต่าง ๆ มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับสัดส่วนผู้เรียน ทำให้สถาบันการศึกษายังต้องพึ่งพาสถานประกอบการ เพราะเครื่องมือในการสอนขาดความทันสมัย เนื่องจากเป็นเครื่องจักรตกทุนและเครื่องมือรุ่นใหม่มีราคาแพง เพราะเครื่องมือเหล่านี้ราคา 10 ล้านบาทเป็นอย่างต่ำ และพอถึงราคา 10 ล้าน นโยบายของอาชีวศึกษาจะไม่ซื้อครุภัณฑ์ราคา 10 ล้าน 20 ล้านให้ เนื่องจากงบประมาณกลางมีจำกัด หากซื้อก็จะไปกระจายร่วมกับสถานศึกษาอื่น ๆ ไม่ได้ ส่งผลให้ความพร้อมทางด้านครุภัณฑ์ประเภทสื่อการเรียนการสอนในด้านการอาชีวศึกษาประสบปัญหาเป็นอย่างมาก สืบเนื่องจากการลงทุนด้านครุภัณฑ์ของอาชีวศึกษานั้นค่อนข้างต่ำจากงบประมาณที่ยังภาคอาชีวศึกษาที่มีสัดส่วนน้อยและยังมีความล่าช้าในการอนุมัติงบประมาณ เป็นเหตุให้การเรียนการสอนไม่ทันต่อความก้าวหน้าทางนวัตกรรมภาคอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เนื่องจากเทคโนโลยีนั้นเปลี่ยนไปก่อนการอนุมัติงบประมาณ

“ต่อไป AI จะมีบทบาทในชีวิตเราทั้งหมดอยู่แล้ว 3D เนี่ยจะจับจ้องมากและที่ไปที่กันเนี่ยตกใจมากในมหาวิทยาลัยใช้ 3D สอนทุกสาขา เรายังไม่นั่นเลย เรานั้น 3D มีอยู่เครื่องเดียวเรียนกันอยู่เครื่องเดียวทั้งโรงเรียน”

สถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพฯ

“เครื่องมือที่อยู่กับเรานั้นมันต่างกัน เราเป็นเครื่องมือManual แต่พอไปโรงงานมันกลายเป็นเครื่องมือที่ซับซ้อนขึ้นมาแล้ว เครื่องกลึงแบบนี้เรา

มีแต่เครื่องกลึงแบบดิ่งมืออย่างเดียว กลึงมือแล้วก็ตั้ง auto มีแค่ 2 แกน 3 แกน พอไปถึงโรงงานเป็น CNC 4 แกน 5 แกน ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้เด็กเราไม่มีโอกาสได้เรียน เด็กเราไม่มีโอกาสที่จะได้เจอในโรงเรียน เพราะอะไร เพราะเครื่องมือพวกนี้ราคา 10 ล้านขึ้นไป พอถึงราคา 10 ล้านขึ้นนโยบายของอาชีวศึกษาคือไม่ซื้อครุภัณฑ์ราคา 10 ล้าน 20 ล้านให้ เพราะเมื่อซื้อให้ก็จะไปร่วมกับวิทยาลัยอื่นไม่ได้”

วิทยาลัยเทคนิคสัททิต

นอกจากหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนประเภทเครื่องจักรจะขาดแคลนและไม่ทันสมัยแล้ว ตำราที่ใช้ในการเรียนการสอนยังขาดคุณภาพและล้าสมัยด้วยเช่นกัน

“เรื่องหลักสูตรเนี่ยผมว่ามันล้าสมัยมากหลักสูตรบ้านเราโดยเฉพาะอย่างยิ่งตำรับตำรา จริง ๆ ตอนที่เปิดมาตั้งแต่แรกผมไม่มีตำราเลยไม่ให้เด็กดูตำราเพราะผมเชื่อว่าตำราจะเป็นกรอบจำกัดความรู้...ถึงขนาดว่า บางครั้งตำราบางเล่มในขณะที่เขาเปลี่ยนหลักสูตรใหม่ใช้ใหม่ครับ ชื่อวิชานี้รหัสนี้เขาก็ฉีกปกที่ออก แล้วก็พิมพ์ปกใหม่ใส่ในยังเหมือนเดิมครับ บางทีเอาบทนี้มาয়ারวมใส่กับเรื่องนี้ไอมานานแล้วก็ใส่ปกใหม่ แค่นี้ก็ขายได้แล้ว..... ที่ที่มีคุณภาพเขาจะไม่สนใจเรื่องพวกนี้ แต่ที่ส่วนใหญ่เขาก็จะสนใจเรื่องพวกนี้ ส่วนนี้นะครับผมคิดว่ามันทำให้คุณภาพการศึกษาไทยตกต่ำ”

วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี

คุณภาพครูผู้สอน

การรับบุคลากรการสอนที่มีความยุ่งยากในการนำผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพมาสอน เนื่องจากในระเบียบระบุไว้คือต้องมีใบประกอบวิชาชีพ เนื่องจากรายการผลิตและรับครูอาชีวศึกษา สถาบันอาชีวศึกษาจะต้องใช้เกณฑ์ของครุสภาที่เป็นมาตรฐานวิชาชีพเดียวกันกับครูที่สอนชั้นพื้นฐาน ซึ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาต่าง ๆ มีความต้องการครูอาชีวศึกษาสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่แตกต่างกันเป็นอย่างมากแต่ไม่ได้ครูอาชีวศึกษาที่มีคุณสมบัติต่าง ๆ ตามที่สถานศึกษาต้องการในปัจจุบันเป็นไปได้ยากเนื่องจากเกณฑ์คุณสมบัติการบุคลากรครูที่ต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู ซึ่งความต้องการแรงงานในปัจจุบันเป็นศาสตร์สาขาอาชีพที่ใหม่ และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในสาขาตามที่สถานศึกษาต้องการนั้นส่วนใหญ่เป็นผู้เชี่ยวชาญในภาคสถานประกอบการที่ไม่ได้จบสายครูโดยตรงและไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู จึงทำได้เพียงการรับในอัตราจ้างและอาจารย์พิเศษไม่สามารถรับในฐานะอาจารย์ประจำได้ ซึ่งบางส่วนก็ยังมีปัญหาทางสมารถด้านการสอนอีกเช่นกัน

“ไปนิเทศสถานประกอบการของ EM เด็กช่วงยนต์มาบอกว่า อาจารย์ครับ อันนี้มันจะเป็น clean energy หมดแล้ว เด็กมันไม่รู้อะไรเลย

อาจารย์ช่วยสอนไฟฟ้ากำลังสูงให้หน่อยครับ หลักสูตรเรากียัง.. ต้องรีบมาปรับอะไร บางทีเสี่ยงสะท้อนจากสถานประกอบการ ที่นี้หลักสูตรและครูเรากียังไม่มีไม่พร้อมทางด้านนี้อีก ก็ต้องไปหา แล้วพอจะเอาสถานประกอบการไปสอน ในระเบียบต้องมีใบประกอบวิชาชีพ เออ!!! ใครเขาจะมาสอนให้เราละ เขาไม่สนใจหรอกใช่ไหมคะ”

สถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพฯ

นอกจากนี้ผู้ที่เข้าเป็นครูในสาขาการศึกษาอาชีวศึกษานั้นส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือ ปวช.แล้วเข้าสู่วิชาการระดับปริญญาตรี ซึ่งมักขาดประสบการณ์ทำงานในสถานประกอบการและมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการและบรรยากาศของการทำงานที่ไม่เพียงพอ การไม่มีประสบการณ์ในสถานประกอบการ ส่งผลให้ครูที่จบด้านครุโดยตรงจะมีทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ในด้านการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและบรรยากาศในการทำงานที่เป็นรูปธรรมไม่เพียงพอ ซึ่งในการเรียนการสอนในด้านการอาชีวศึกษานั้นการปฏิบัติงานจริงมีความสำคัญอย่างมากต่อการสอน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูอาชีวศึกษาจะต้องมีความเชี่ยวชาญทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติพร้อมกันซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่มีความแตกต่างจากครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจน

“ครูบาอาจารย์ของเราปัญหาเยอะมาก ต้องบอกอย่างนี้ว่าครูของเราถ้าจบมาทางสายวิชาชีพมักจะไม่มีความรู้เรื่องเครื่องมือนำทางด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน หรือบางคนจบทางครุมาโดยตรงก็ไม่มีความรู้ทางด้านเทคนิคหรือเทคโนโลยี มันก็สร้างปัญหาให้เรา”

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

“ครูในอาชีวะมี 2 แบบอาจารย์ก็คงทราบก็คือครูที่เป็นครูจริง ๆ คือข้าราชการกับคนที่เขานำอัตราจ้างปรากฏว่าครูที่เก่งจริง ๆ กลับเป็นครูสัญญาจ้างที่รอบรรจุ เพราะว่าครูเหล่านี้จะเป็นช่วงกลิ้งช่วงเชื่อมเขาก็จะเก่งด้านงานอย่างนี้จริง ๆ แต่ถ้าเป็นครูที่เป็นอาจารย์เขาก็จะเก่งทั้งด้านทฤษฎีทำไม่ค่อยเป็น ครูที่เป็นสัญญาจ้างแล้วก็จะทำงานไปแบบว่าเมื่อไหร่ฉันจะได้บรรจุก็เกิดความท้อแท้ บางคนเจ็ดปีแล้วยังไม่ได้บรรจุแต่ถ้ามีที่ไหนจ้างได้แพงกว่าเขาก็จะไปได้ทันทีเลย แล้วเราจะทำอย่างไรให้คนแถวนี้มีกำลังใจ”

มูลนิธิ SCG

ครูอาชีวศึกษาไม่ได้รับการดูแลและส่งเสริม มีค่าตอบแทนน้อยและงานของครูอาชีวศึกษามากเกินไป ทำให้ครูในด้านอาชีวศึกษาไม่ได้มีการพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ในการสอน

“ครูผู้สอนทางอาชีวะไม่ได้รับการดูแล สมมติเราต้องการครูไปพัฒนาเรื่องของการเรียนเรื่องรถไฟฟ้า ต้องลงทุนล้านกว่า เราจะส่งคนไปใหม่ เพราะรัฐไม่ได้ส่งเสริมเรื่องเทคโนโลยีใหม่ สมมติ AI ปัญญาประดิษฐ์ ปรากฏว่าเข้าไปเรียนCourse หนึ่ง800,000 แล้วอุปกรณ์ต้องซื้ออุปกรณ์มาอีก นี่ยังไม่พูดถึงความสามารถครู ซึ่งยังไม่ได้รับการพัฒนาที่ตรงเป้าหมายที่จะเรียน”

สมาคมสถานศึกษาเอกชน

“ครูอาชีวะเนี่ยก็ไม่ใช่ว่ามีแต่สอนอย่างเดียวจัดอีเว้นท์จัดอะไรก็ไปเอาครูอาชีวะมาทำ งานธุรการบัญชีงานอะไรก็ไปเอาครูอาชีวะมาทำ พี่ก็เห็นใจเพราะพี่ไปนั่งคุยกับครูอาชีวะบางคนที่มาคุยกับพี่ก็เหมือนจะร้องไห้ เพราะคนจะเป็นครูไม่ใช่ว่าใครก็ได้ निकออกไปไหนคะ คนที่เป็นครูอาชีวะบางทีเขาทุ่มเท ทุกวันนี้มันกลายเป็นว่าให้เข้าไปพัฒนาไปฝึกอบรมอะไรเขาไม่ค่อยอยากจะไปเพราะว่าอะไรเพราะมันมีทั้งคาบสอนนอกเวลา เขาก็จะมีรายได้เพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้นพี่ถึงบอกว่าทำยังไงถึงจะให้เขาอยู่ แล้วก็ให้เขามีความตั้งใจที่จะทำงาน การจูงใจมันต้องมีด้วย ทำงานมันก็ทำให้เราไม่มีเวลาไปค้นคว้า แล้วก็ไม่มีแรงจูงใจที่จะให้เราไปพัฒนาตัวเอง เพราะถ้าเราจึงออกไปรายได้ของเราที่ลดลงซึ่งตรงนี้พี่ก็เข้าใจครูนะคะ ถ้าพี่คิดว่าถ้าเราให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนเราก็ควรจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูหรือคนที่จะมาสอนเด็ก ไม่ใช่ว่าใครก็ได้เพราะคนที่จะมาสอนเด็กคนที่มาจะเป็นแม่พิมพ์ทำบิดเบี้ยวเด็กที่ออกมามันก็บิดเบี้ยว”

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

การพัฒนาครูไม่ได้รับการพัฒนามานาน ครูมีความล้าสมัย โดยครูอาชีวศึกษาแบ่งเป็น 2 Generation ทำให้ระยะห่างนั้นต่างมาก เนื่องจากอาชีวศึกษาไม่ได้บรรจุครูอาจารย์มานาน ส่งผลให้ปัจจุบันกลายเป็นคนยุคเก่ายุคใหม่ ที่แนวทางต่างกัน ครูรุ่นใหม่ไม่มีความอดทน และครูรุ่นเก่า ๆ ไม่มีการปรับตัวหรือพัฒนาคุณภาพความรู้หรือทักษะใหม่ของตัวเอง ยังทำตามแผนการสอนเดิม ๆ แม้ว่าจะมีการฝึกอบรมแล้ว

“ครูเราไม่ได้รับการพัฒนามานาน ครูเราก็ล้าสมัย แล้วที่นี้อาชีวศึกษาครูเราก็เป็น 2 Generation อีก 5 ปี10 ปีจะเกษียณอีกชุดหนึ่ง กับไอ้พวกที่เข้ามาอีก 30 ปีจะเกษียณอีกชุดหนึ่ง Gap มันต่างกัน Gap ห่างกันมาก เพราะว่าอาชีวะไม่ได้บรรจุครูอาจารย์มาเกือบ 20 ปี ตอนนี้ก็

กลายเป็นคนยุคเก่ายุคใหม่ คนยุคเก่าก็ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงกับทางด้าน ICT เทคโนโลยี ยุคใหม่ก็ไว้ในเรื่องนี้ แต่ประสบการณ์ในการทำงานก็ไม่มี”

สถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพฯ

“ปัญหาในบ้านเรานั้นยังขาดในเรื่องของครู ที่นี้พี่พูดตรง ๆ เลยนะ ค่ะคือเด็กสมัยนี้ไม่ว่าจะเป็น Generation X หรืออะไรเนี่ยความอดทนไม่ค่อยจะมี และด้วยสมาธิสั้นหรืออะไรหรือเปล่าการ concentrate ความตั้งใจและทุ่มเทไม่ค่อยจะมีไม่เหมือนคนยุคเก่า และประเด็นอีกประเด็นหนึ่งก็คือ..... คือครูเก่าบางทีสบายก็สบายจนเคยตัวไม่รู้จักพัฒนาให้มีความทันสมัย เพราะว่าเทคโนโลยีมันเปลี่ยนเราก็ต้องก้าวให้มันทันจริงไหม”

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ครูในอาชีวะมี 2 แบบคือข้าราชการกับคนที่เป็นอัตราจ้าง แต่ปรากฏว่าครูที่เก่งจริง ๆ กับเป็นครูสัญญาจ้างที่ร้อบรรจุ เนื่องจากเป็นครูที่มาจากภาคสถานประกอบการที่มีความเชี่ยวชาญในด้านนั้นจริง ส่วนครูที่เป็นอาจารย์จะเก่งทั้งด้านทฤษฎีในภาคปฏิบัติจะไม่ค่อยชำนาญ ดังนั้นครูที่มาจากทางวิชาชีพมักจะไม่มีความทักษะทางการสอน และครูที่จบมาโดยตรงมักจะขาดทักษะทางเทคนิควิชาชีพ ฉะนั้นในส่วนของสถานภาพครูบางส่วนยังเป็นครูอัตราจ้างซึ่งไม่มีความแน่นอนในการประกอบอาชีพต่างกับข้าราชการ ทำให้มีการเคลื่อนย้ายจากสถานศึกษาไปสู่สถานประกอบการตลอดเวลาเพราะไม่ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการ

“ครูบาอาจารย์ของเราปัญหาเยอะมาก ต้องบอกอย่างนี้ว่าครูของเราถ้าจบมาทางสายวิชาชีพมักจะไม่มีความรู้เรื่องของ Methodology ทางด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน หรือบางคนจบทางครุมาโดยตรงก็ไม่มีความรู้ทางด้านเทคนิคหรือเทคโนโลยี”

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

“ครูในอาชีวะมี 2 แบบอาจารย์ก็คงทราบก็คือครูที่เป็นครูจริง ๆ คือข้าราชการกับคนที่เป็นอัตราจ้างปรากฏว่าครูที่เก่งจริง ๆ กับเป็นครูสัญญาจ้างที่ร้อบรรจุ เพราะว่าครูเหล่านี้จะเป็นช่างกลึงช่างเชื่อมเขาก็จะเก่งด้านงานอย่างนี้จริง ๆ แต่ถ้าเป็นครูที่เป็นอาจารย์เขาก็จะเก่งทั้งด้านทฤษฎีทำไม่ค่อยเป็น ครูที่เป็นสัญญาจ้างแล้วก็จะทำงานไปแบบว่าเมื่อไหร่ฉันจะได้บรรจุก็เกิดความท้อแท้ บางคนเจ็บปีแล้วยังไม่ได้บรรจุแต่ถ้ามีที่ไหนจ้างได้แพงกว่าเขาก็จะไปได้ทันทีเลย แล้วเราจะทำยังไงให้คนแถวนี้มีกำลังใจ”

กรรมการผู้จัดการมูลนิธิ SCG

5) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านภาพลักษณ์และค่านิยม

ค่านิยมใบปริญญา

สังคมปัจจุบัน มีค่านิยมการเรียนที่มีจุดประสงค์คือต้องการความมีปริญญา มุมมองการเรียนของคนในประเทศที่ยึดติดกับใบปริญญาที่พ่อแม่อยากให้ลูกเรียนจบปริญญาตรีทำให้คนเลือกเรียนสายอาชีพน้อยลง และเมื่อจบปริญญางานที่ต่ำกว่าวุฒิปัญญาก็จะไม่อยากทำ สาเหตุเพราะไม่ได้คิดและไม่วางแผนก่อนจะเรียนว่า จะเรียนอะไร เพื่อทำงานอะไร ขณะเดียวกันที่ค่าตอบแทนแรงงานก็ยังยึดติดกับวุฒิการศึกษา โดยไม่มีการให้ความสำคัญกับคุณวุฒิวิชาชีพเท่าที่ควร ส่งผลให้นักศึกษาส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าวุฒิปริญญาตรียังมีความสำคัญ จบแล้วสบายกว่า ปวช.ปวส. ซึ่งความจริงแล้วเส้นทางอาชีพนั้นไม่ต่างกันจบปวส.เรียนต่อปริญญาตรีอีก 2 ปี ก็สามารถเป็นหัวหน้างานได้เช่นกัน

“อย่าลืมนะตอนนี้เมืองไทยพอจบปริญญาอะไรที่ต่ำกว่าปริญญาตอนนี้ก็ไม่อยากทำแล้ว พออดหนักๆเข้าอะไรก็ได้ ไปอยู่ต่างที่โอเคๆ เยอะแยะ เพราะคุณไม่คิดคุณไม่วางแผนก่อนจะเรียนอะไรจะเรียนอะไร จะทำงานอะไรคุณต้องวางแผนก่อนที่คุณจะเรียน คุณจะทำงานตามที่คุณรักที่คุณชอบคุณจะได้ประสบความสำเร็จในการทำงานจริงไหม”

สมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

เอกชนแห่งประเทศไทย

“ค่านิยมคือยังใ้ลูกก็ต้องจบ ป.ตรี อันนี้คือเราก็ไปลบค่านิยมของประเทศไม่ได้คือยังใ้ลูกก็ต้องมีใบปริญญา ที่นี้อาชีวศึกษาก็คือเนื่องมาจากไม่มีกฎหมายต่อยอดให้เราเพราะปกติเรียนอาชีวศึกษาจบระดับปวส.เราก็จะส่งไป 2 ปี รับปริญญา แต่พอมีปัญหาการไม่ทะลุแห่งของอาชีวะเด็กก็จะเบนเข็มไปต่อ ป.ตรี”

สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพฯ

“ค่านิยมใ้ใครบ่พ่อแม่ก็จบ ปวช.ค่านิยมพ่อแม่ก็คืออยากใ้เด็กไปต่อปริญญาตรี ถ้าเรามาดูตรงนี้นะครับว่าทำไมเด็กถึงสูญหายไม่ออกไปหางานทำนะครับ ช่างอิเล็กทรอนิกส์จบช่างยนต์มาเปลี่ยนสายครับ ไปเรียนราชภัฏเรียนอะไรครับเรียนการตลาดเรียนการจัดการ บริหารธุรกิจ คือตรงนี้นั้นคือการสูญเสียที่เราส่งเสริมใ้เด็กเรียนอาชีวะเพื่อไปทำงาน เพราะค่านิยมของพ่อแม่ใ้ใครบ่ที่อยากใ้เด็กจบมาแล้วใ้ปริญญาตรี”

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

(องค์การมหาชน)

“เมื่อปี 56 เราก็มีการติดตามนักเรียนทุนของเราว่าจบแล้วไปไหน และปรากฏว่า พอจบม.3 เขาก็จะแหกกันไปเรียนม.4 ม.5 ม.6 แล้วเขาก็จะมีความรู้สึกที่ต้องเรียนจบปริญญาตรีเสร็จแล้วก็ตกงาน เรียนแบบนี้ก็ได้เสร็จแล้วจบมาได้ปริญญาบัตรติดไว้ที่บ้านแล้วก็ไม่สามารถที่จะหางานทำได้”

กรรมการผู้จัดการมูลนิธิ SCG

“นักศึกษาส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าวุฒิปริญญาตรียังมีความสำคัญ จบแล้วสบายกว่า ปวช.ปวส. จริง ๆ แล้วเส้นทางเดินมันก็เหมือนกันจบปวส. เรียนต่อปริญญาตรีอีก 2 ปีคุณก็สามารถเป็นหัวหน้างานได้ คุณเรียนจบปริญญาตรีคนที่ไหนหัวหน้างานก็ต้องเรียนรู้งานอีกมากมายในขณะที่คุณจบปวส. คุณไปทำงานเรียนรู้งานแล้วต่อปริญญาตรีขึ้นเป็นหัวหน้างานคุณจะถูกงานได้นานกว่าเพราะสังเกตแล้วเด็กที่เรียนจบปริญญาตรีในระดับมหาลัยนั้นส่วนใหญ่มักจะเปลี่ยนที่ทำงานบ่อย”

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสทหีบ

มุมมองของสังคมภาพลักษณ์เป็นแบบเก่า

ปัญหาภาพลักษณ์และทัศนคติต่อการเรียนอาชีวศึกษา ในมุมมองของคนทั่วไปยังมองสายอาชีพไม่ค่อยดีว่ามีภาพลักษณ์คือความรุนแรงและด้อยกว่าปริญญาตรี ยังมองในภาพลักษณ์เป็นแบบเก่า ทั้งที่อาชีวศึกษาในตอนนี้เปลี่ยนไปมากแล้ว มุมมองที่ไม่ดีที่มีต่ออาชีวศึกษายังส่งผ่านมายังคนรุ่นใหม่ ซึ่งยังมีการสร้างความเข้าใจที่บอกว่าอาชีวะเรียนแล้วตกงานอาชีวะเรียนแล้วจะตึกกันจะเป็นในทิศทางที่ไม่ใช่คนดีเด็กอาชีวะที่ดีก็มีจำนวนน้อยมาก ตัวเลขเด็กที่ดีกันมีแค่ 1% ของเด็กอาชีวะทั้งหมดแค่ 1% นั้นทำภาพพจน์ของอาชีวะเสียหาย

“ภาพลักษณ์ พอพูดถึงอาชีวะนะคะแต่ว่าภาพลักษณ์ก็มาเลยคือ ถอดเสื้อตีกัน จริง ๆ แล้วเรามีตัวเลขขนาดที่ว่าเด็กที่ดีกันมีแค่ 1% ของเด็กอาชีวะทั้งหมดแค่ 1% นั้นทำภาพพจน์ของอาชีวะเสีย สถาบันที่ดีกันมีแค่ 12 สถาบัน มีแค่ในกรุงเทพฯและเขตปริมณฑลเด็กในต่างจังหวัดจะไม่รู้จักคำว่าตึกกัน ก็เลยทำให้ภาพลักษณ์ของอาชีวะไม่ดีเด็กเองก็จะคิดว่า คือครูในโรงเรียนก็จะบอกกับเด็กว่าเรียนไม่เก่งไปเรียนอาชีวะสิ เด็กเก่งๆเดี๋ยวก็ไปเรียนหมอเรียนบัญชี อะไรก็ว่าไป มันก็เลยทำให้เราต้องต่อสู้กับเรื่องของทัศนคติ”

กรรมการผู้จัดการมูลนิธิ SCG

“ปัญหาอีกอย่างคือการสร้างความเข้าใจที่บอกว่าอาชีวะเรียนแล้วตกงานอาชีวะเรียนแล้วจะตึกกันจะเป็นในทิศทางที่ไม่ใช่คนดีไ้การที่เป็น

อาชีวะแล้วไม่ใช่คนดีก็ไปดูสิส่วนใหญ่จะเป็นอาชีวะที่อยู่ในเอกชนทั้งนั้น ซึ่งตอนนี้เมื่อเราอาชีวะเอกชนเข้ามาอยู่กับเราอาชีวะเอกชนเริ่มไม่มีตึกกันแล้ว เห็นไหม ในกรุงเทพฯมีที่แล้วทั้งปีมีแค่ตึกเดียวเองที่แทงกันตายบนรถเมล์ แล้วที่แทงกันตายก็ไม่ใช่เด็กอาชีวะแทงกันตายด้วย เป็นเด็กมัธยมที่แทงอาชีวะตาย เพราะฉะนั้นตรงนี้การสร้างความเข้าใจและการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองนั้นสำคัญ”

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสัททิต

การประโคมข่าวของสื่อ

ปัญหาการนำเสนอข่าวของสื่อ สื่อมีการนำเสนอข่าวของอาชีวศึกษาในส่วนเป็นภาพลบ ไม่ค่อยมีการนำเสนอข่าวในด้านดี ๆ ของอาชีวศึกษา อาชีวศึกษาออกงานสาธารณะ ออกช่วยเหลือสังคม นักศึกษาอาชีวศึกษาชนะเลิศการแกะสลักน้ำแข็ง ชนะการแข่งขันยุวชนนานาชาติ นำเสนอในข่าวช่องเล็กนิดเดียว แต่ข่าวเด็กอาชีวะตีกันตาย ก็พาดหัวข่าวใหญ่โต

“ทำคนดีให้เป็นคนเก่ง ง่ายกว่าทำคนเก่งให้เป็นคนดี รับเข้าตามระเบียบบรรทัดฐานของวิทยาลัย เทียบเท่ากับกฎหมาย ถ้าเด็กเป็นคนดีเราก็สามารถส่งเสริมเด็กในด้านต่าง ๆ ได้ เช่นคุณธรรม ที่มีมากมาย ตัวอย่างการช่วยเหลือสังคม ให้บริการข่าวช่วยเหลือซ่อม สร้าง ชาวบ้านในด้านต่าง ๆ และในช่วงปีใหม่ อาชีวะจะไปตั้งเต็นท์ช่วยเหลือในการซ่อมต่าง ๆ เมื่อมีอุทกภัยก็มีการช่วยเหลือในการซ่อมแซมเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้ชาวบ้าน ในงานอุ่นไอรักก็มีไปตั้งบูทช่วยเหลือซ่อมแซมจักรยาน นี่เป็นภาพที่เราแสดงให้เห็นสังคมได้เห็นเด็กอาชีวะ แต่พอมีข่าวอาชีวะทะเลาะกันก็ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์มีการนำเสนอโดยระบุชื่อสถานศึกษา สร้างความเสียหายให้กับวิทยาลัยมินบุรี ซึ่งสื่อก็มีผลในการนำเสนอแต่อาชีวะในด้านเดียว ด้านที่ดีไม่พูดถึง ไม่มีการแก้ข่าว ที่นี้พอมีข่าวบ๊อบ ข่าวดูว่าเด็กอาชีวะมันก็รวมกันหมดเอกชนด้วยรัฐบาลด้วย ก็เป็นที่เมื่อไหร่ก็ทะเลาะความกลัวจริงมัย นี่ก็เป็นภาพลักษณ์ของอาชีวะ วันนั้นพี่ไปประชุมที่กระทรวงศึกษาธิการมีรัฐมนตรีสื่อก็มานั่งมากมาย พี่พูดออกไปทุกคนอึ้งเลย พี่บอกว่าเหตุการณ์ที่มันบานปลายภาพลักษณ์ต่าง ๆ ที่ติดลบเกี่ยวกับนักศึกษาทั้งหลายทั้งปวงก็เป็นเพราะสื่อ ความดีทั้งหลายที่อาชีวะไปทำคุณไม่ลงข่าวถ้าลงก็ลงนิดเดียว แต่เมื่อไหร่ที่มีปัญหานี้คุณเล่นพาดหน้าหนึ่ง อาชีวะโหด อาชีวะนักเลง อาชีวะเล็ดลอดอะไรต่าง ๆ นานา นะ... พี่เลยพูดมาคำนี้ว่า ข่าวร้ายลงฟรีข่าวดีเสียตัง!! ข่าวร้ายที่ไม่ดีก็เพราะคุณไปประโคมข่าวคุณไม่ต้องไปประโคมข่าวสิ่งที่คุณประโคมมานะคุณยังไม่รู้ข้อเท็จจริงเลย พอลงข่าวผิดมาคุณก็ไม่แก้

ข้าว แล้วพวกฐานันดรที่4 อย่างพวกคุณก็ไม่รับผิดชอบอะไร และขอถามว่า รัฐเคยหันมามองมั๊ยเคยตำหนิมั๊ย ในสถานการณ์ต่าง ๆ เคยมาอุ้มสถานการณ์เหล่านี้บ้างมั๊ย ไม่เคย!!”.

วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี

“อีกประเด็นหนึ่งครับก็เกี่ยวกับ mindset ด้านการรับรู้ของประชาชนหนึ่งในนั้นก็คือสื่อที่นำเสนอเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของอาชีพ คือ สื่อชอบพูดประโคมข่าวชอบนำเสนอเฉพาะภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของอาชีพ เพราะอะไรครับเพราะมันขายข่าวได้ คุณน่าจะสังเกตว่าจะขายข่าวไม่สนใจภาพลักษณ์ ที่เกิดขึ้น ข่าวร้ายลงฟรีข่าวดีเสียตังค์ครับ ข่าวที่ดีไม่ยอมลง อาชีพมีการไปแข่งแกะสลักน้ำแข็งได้ระดับโลก แข่งหุ่นยนต์ได้ระดับโลก ข่าวลงช่วงไหนครับ เล็ก ๆ มุมหนึ่งอยู่หน้า 1 เล็ก ๆ แบบไม่ขยายไม่เห็นนะ บอกว่าเนี่ยอาชีพได้ระดับโลก แต่เด็กยังไม่บอก พาดหัวเลยอาชีพดีกันตาย 3 ศพ แล้วจะเปลี่ยนยังไงครับก็อย่างนี้สื่อเราเวลาเราเล่นก็เล่นอย่างเจี๊ยว !!!!แล้วที่ตีกันตายเนี่ยถามหน่อยเป็นอาชีพได้กี่เปอร์เซ็นต์ 100% มีจุดหนึ่งนะครับ แล้วที่เขาไปลงก็คือเอาจุด 1 ไปเล่นแล้วที่เด็กไปแข่งได้ระดับโลกเนี่ยเป็น10เป็น 5% เนี่ยไม่เอาไปเล่นสมเด็จพระเทพฯ เสด็จ แล้วรับสั่งว่าอาชีพเป็นหัวใจของการศึกษาของไทย ไม่เห็นเอารูปของท่านเอาท่านไปขึ้นบอกว่าท่านรับสั่งว่าสมเด็จพระเทพและรับสั่งว่าอาชีพเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาของประเทศ!!! ไม่เห็นมีหนังสือพิมพ์ตรงไหนครับมาทำไมไม่เห็นมีครับ ตีกันตายเบ่อเริ่มเลย!!!! นี่แหละครับที่เราบอกว่าเราจะก้าวข้ามรอยต่อมันไม่ใช่รอยต่อมันคือการส่งผ่าน จากรุ่นนี้ไปอีกรุ่นหนึ่ง บอกว่าอาชีพไม่ใช่เพราะว่าอะไรเพราะว่าเราไม่ยอมเปลี่ยนใจครับ”

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

(องค์การมหาชน)

ทัศนคติของผู้ปกครองเรื่องการฝึกงาน

อีกประเด็นหนึ่งก็คือความเข้าใจของผู้ปกครอง ซึ่งยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการฝึกทำงานในสถานประกอบการ โดยผู้ปกครองมองว่ายังเด็กเกินไปที่จะทำงาน จึงไม่ค่อยยอมและไม่อยากให้ลูกทำงานหนัก

“ขนาดทวิภาศที่ว่ามันก่อเกิดประโยชน์กับเด็กมากเลยนะพี่ยังทะเลาะกับผู้ปกครองจนจะตีกันตาย ฉันทมีเงิน!!!ก็คือฉันทมีเงินไม่ต้องให้ลูกไปทำงาน แต่ทางเราไม่ได้เกี่ยวข้องว่าต้องให้เด็กทำงานเข้าใจไหมแต่เด็กมันต้องฝึก

เพราะมันมาสายอาชีพ แต่ผู้ปกครองไม่ยอมให้ลูกไปอยู่ในที่ทำงานไม่อยากให้ลูกลำบาก และเนี่ยก็เป็น Nature ของครอบครัวไทยด้วย”

ผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพฯ

“ผู้ปกครองของเด็กที่จบม.3 แล้วมาต่อปวช.ก็ยังคงว่าตัวเด็กนั้นยังเด็กเกินไปที่จะทำงาน เขาก็ไม่ค่อยอยากให้ลูกของเขาทำงานหนักเท่าไร”

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีพงศ์สวัสดิ์

“ความเข้าใจของผู้ปกครอง ซึ่งยังไม่เข้าใจว่าที่เราส่งเด็กไปทำงานในสถานประกอบการจะมีปัญหาอะไรหรือเปล่า เหมือนกับว่าเราส่งเด็กไปทำงานก่อนเวลา”

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสัททีบ

ค่าตอบแทนไม่จูงใจให้เด็กเรียนอาชีวศึกษา

ค่าตอบแทนไม่จูงใจให้เด็กเรียนอาชีวศึกษา เด็กเรียนปวช. 3 ปี ได้เงินค่าตอบแทนกำหนดไว้ 9,400 บาท จบ ปวส. เรียน 5 ปี ได้เงินเดือน 11,500 บาท ปริญญาตรี 15,000 บาท ในขณะที่คนที่ไม่ได้เรียนอะไรทำงานตามเกณฑ์แรงงานขั้นต่ำก็ได้ วันละ 300 บาท เทียบเท่ากับเด็กเรียน ปวช. ในขณะที่นักศึกษาบางคนมีฝีมือไปแข่งขันเป็นแชมป์ระดับโลกแชมป์ก็ยิ่งรับเงินเดือนเท่า ปวช.ปวส. 9,000-11,500 บาท ซึ่งค่าตอบแทนดังกล่าวไม่ได้จูงใจให้เด็กเรียนอาชีวศึกษา

“สภาอุตสาหกรรมให้ผมหาแรงงาน ให้โรงงานเขาก็ยังยึดติดอยู่เพราะค่าตอบแทนมันไม่จูงใจให้เด็กเรียนอาชีวะ เด็กเรียน ปวช. 3 ปี ได้เงินค่าตอบแทนกำหนดไว้ 9,400 บาท จบ ปวส. เรียน 5 ปี ได้เงินเดือน 11,500 บาท ปริญญาตรี 15,000 บาท ผมถามว่า เรียนปวช. 3 ปียากก็ยาก เหนื่อยก็เหนื่อย เน้นแต่เรื่องคุณภาพ competency สมรรถนะ ดินะ แต่ไปดูค่าตอบแทน 9,400 บาท อายุ 18 ปีถ้าไปทำงานแรงงานขั้นต่ำมันได้เกินแล้ว วันละ 300 กว่าบาท 300 กว่า 300 กว่า เดือนหนึ่ง 9,000 กว่าบาท นี่ไม่ได้เรียนเลยนะเท่ากับเด็กเรียน ปวช. แล้วอย่างนี้ใครจะไปเรียน”

สมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

เอกชนแห่งประเทศไทย

“ทำไมประเทศเยอรมันเด็กถึงไม่ชอบเรียนปริญญาตรี เด็กเยอรมันจบแค่technician นะคะ สามารถเป็นprofessorในอาชีพเขาได้ สามารถทะลุแท่งได้เพราะเขาใช้ฝีมือ ในการจ่ายค่าแรง ส่วนของเราเด็กก็มีฝีมือไป

แข่งเป็นแชมป์โลกแชมป์อะไรมา ยังรับเงินเดือนเท่าปวส. 9,000 ปริญญาตรีหมื่นสองอะไรอย่างนี้ พี่ว่ามันอย่างนี้มันไม่ได้ดูสูงใจ เพราะฉะนั้นตอนนี้ตอนที่เรามาทำความร่วมมือกับเอกชนเนี่ยเด็กอาชีวะตอนนี้ปวส. เงินเดือนมากกว่าปริญญาตรี และสถานประกอบการเขาก็มีวิธีคิดของเขาคือตอนนี้เขาไม่ได้สนใจกระดาษเขาสนใจฝีมือ ค่านิยมของคนไทยตอนนี้คือก็ก็ต้องมีกระดาษ”

สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพฯ

“ผมไม่เชื่อเรื่องการเปลี่ยนแปลงค่านิยมไม่ได้ บอกว่าค่านิยมเด็กเกเรต่าง ๆ นานาผมว่ามันไม่เท่าไรหรอก แต่ทุกวันนี้ผมว่าเราไม่สามารถทำคุณภาพให้เขาเห็น ถ้าไม่มีความแตกต่างจบปวช.ก็มารับค่าแรงวันละ 300 ไม่ได้เรียนจบอะไรเลยก็มารับค่าแรงวันละ 300 หรือบางคนจบปริญญาตรีมาก็ได้ความภาคภูมิใจแค่แปะไว้ข้างฝาบ้าน แต่เวลามาทำงานก็ไม่ได้แตกต่างจากคนทั่วไปและในเมื่อมันไม่แตกต่าง อะไรมันจะเป็นค่านิยมในการจูงใจมันก็ไม่เห็น”

วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี

ปัจจุบันมีหน่วยงานที่กำกับดูแลให้มีการจ่ายค่าตอบแทนตามทักษะฝีมือตามสาขาวิชาชีพ คือสำนักงานคุณวุฒิวิชาชีพ แต่การทำงานค่อนข้างช้า อาชีพเองในประเทศไทยมีโดยประมาณ 2-3 พันอาชีพ แต่ยังออกมาได้แค่ 100 กว่าอาชีพเท่านั้นเอง และยังไม่มีการกำกับดูแลอย่างจริงจังในการควบคุมให้สถานประกอบการจ่ายตอบแทนตามทักษะวิชาชีพตามใบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ

“ตอนนี้ก็จะมีสำนักงาน 1 ... สำนักงานคุณวุฒิวิชาชีพ คุณวุฒิวิชาชีพที่ขึ้นอยู่กับสำนักนายกเนี่ย... ก็อาศัยมือของอาชีวะนี่แหละไปกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อที่จะให้เด็กเทียบระดับแล้วเป็นเงิน ตามความสามารถ ก็ยังได้ไม่ก็อาชีพเองในประเทศไทยมีตั้ง 2-3 พันอาชีพ ... ออกมาได้แค่ 100 กว่าอาชีพคือมันไม่ทันนะ แต่ก็ยังดีที่เริ่ม”

สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพฯ

กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualifications Framework) ซึ่งตอนนี้พอลงแต่ละวิชาชีพก็ยังไม่ได้ทำ มีแต่กรอบในภาพรวมๆ นึกบอกไหมคะซึ่งจริง ๆ มันต้องทำ....”

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

4.7 ข้อเสนอแนะ แนวทาง ทางออก และข้อท้าทาย

1) การแก้ไขด้านโครงสร้าง

(1) ปัญหาโครงสร้างนโยบายและการบริหาร

กำหนดมาตรการที่จริงจังในการจำกัดสัดส่วนจำนวนการรับนักเรียน

ควรมีการกำหนดมาตรการที่จริงจังในการจำกัดสัดส่วนจำนวนการรับนักเรียนและต้องเป็นนโยบายจากส่วนกลาง ถ้าต้องการให้ตอบสนองต่อความขาดแคลนของประเทศต้องกำหนดสัดส่วนนักเรียนในแต่ละสายให้มีความชัดเจนและควรมีมาตรการคุมเข้ม เช่น เด็กจบ ม. 3 ให้เลือกตามความชอบก่อนแต่เด็กสายสามัญต้องรับแค่ปริมาณส่วนที่กำหนด โดยมีเกณฑ์การคัดคุณภาพผู้เรียน แล้วสัดส่วนที่เหลือจะเข้าอีกระบบ เมื่อครบจำนวนแล้วควรจจะรับจำนวนผู้เรียนตามสมรรถนะของแต่ละสถานศึกษา เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพ ให้มาเข้าเรียนสายอาชีพและเมื่อของรัฐได้ครบแล้ว นักเรียนที่เหลือจะได้มาเข้าที่เอกชนต่อ

“มันต้องแบ่งกันเลย ที่สิงคโปร์เขาทำได้เพราะส่วนหนึ่งเขามีกฎหมายคุมมาเลยคือมันจำเป็นทั้ง 2 สายแต่ตอนนี้เราต้องดูว่าประเทศมันมีความจำเป็นอะไรมากกว่ามันก็ต้องหุบโต๊ะไปทางนั้น”

สถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพฯ

“ข้อเสนอของผมผมมองว่า สมรรถนะของคุณคุณรับได้ สมมุติคุณมีเด็กจบปีละ 1,200 คุณรับเด็กปีละ 1,400 ก็แล้วกัน ให้มันมีโอกาสที่จะ drop out ได้นิดหน่อย เสร็จแล้วปิดจากนั้นเด็กที่ล้นประมาณ 600 จะกระจายไปยังที่อื่น”

วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี

“นี่แหละผมถึงบอกว่าต้องไปแก้ตรงนี้ต้องไปแก้กฎระเบียบและสายสามัญก็ควรจะต้องรับคนน้อยลง สมมุติเด็กในอำเภอนี้มี 30,000 จะจบม.3 5,000 คน คุณควรจะเรียนสายสามัญแค่ 2,500 หรือ 2,000 คน ไปเรียนสายอาชีพ 3,000 หรือ 2,500 แต่ถ้าทำไม่ได้ก็ไล่อาชีวะทิ้งเลยก็ไปเปิดสามัญสายอาชีพ”

สมาคมสถานศึกษาเอกชน

กำหนดตัวดัชนีชี้วัด drop out ภาครัฐต้องมีดัชนีชี้วัด ถ้าหากมีวิทยาลัยไหนมีเด็ก drop out มากกว่าเกณฑ์ที่มีการกำหนดต้องมีการลงโทษ เพื่อป้องกันไม่ให้สถานศึกษารับนักเรียนที่เยอะเกินไป จนเกินสมรรถนะการควบคุมคุณภาพ เช่น รับเด็กในปริมาณมากแต่ไม่มีคุณภาพ เพราะสอนไม่ไหวและระบบการดูแลเด็กนักเรียนไม่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

“ตัวดัชนีชี้วัดภาครัฐ drop out สูง เพราะว่า เทเข้าไปแล้วไม่ดูแลเด็กก็ค่อย ๆ ออก สมมุติรับ 40 คน ถึง ปี 3 ไม่เกิน 20 ออก เพราะเด็กเบื่อ ไม่ได้ฝึกงาน ถามเด็กอาชีวะอยากเรียนทฤษฎีหรืออยากเรียนปฏิบัติ ภาครัฐต้องมีดัชนีชี้วัด ถ้าหากมีวิทยาลัยไหนมีเด็ก drop out มากกว่า 5% 15% ก็ต้องมีการลงโทษ ไม่เช่นนั้นก็จะรับไปเยอะ แต่ไม่มีคุณภาพ เพราะสอนไม่ไหว เช่น วิทยาลัยเทคนิค รับ 6,000-7,000 คน สอนไม่ไหว เด็กก็ออก”

สมาคมสถานศึกษาเอกชน

(2) ปัญหาโครงสร้างด้านกฎระเบียบและข้อกำหนด

กำหนดกฎหมายกลางในการควบคุมการเรียนการสอนแบบทวิภาคี

ประเด็นนี้ต้องมีกฎหมายกลางที่มีความเข้มแข็งในการเชื่อมโยง เรื่องการเรียนทวิภาคีระหว่างสถานประกอบการ ดังนั้นต้องมีการกำหนดกฎหมายกลางในการควบคุมการเรียนการสอนแบบทวิภาคี เป็นกฎหมายที่ดูแล การเชื่อมโยงกันระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา เป็นศูนย์ที่ดูแลเรื่องการเรียนทวิภาคีระหว่างสถานประกอบการ โดยที่ผ่านมานั้นมีเพียงการเจรจากันเองระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการซึ่งมีความเปราะบางในทางข้อสัญญาที่จะถูกยกเลิกได้ หากต้องการสร้างระบบการเรียนการสอนรูปแบบทวิภาคีให้มีความเข้มแข็งจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดข้อบังคับตราขึ้นเป็นกฎหมายควบคุมดูแล และมีหน่วยงานที่คอยกำกับดูแลอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ตัวอย่างเช่น สิงคโปร์ใช้กระทรวงอุตสาหกรรม ส่วนของเยอรมันใช้สภาหอการค้า เป็นแกนกลางในการเรียนรูปแบบทวิภาคี

“ข้อเสนอแนะให้กับประเทศก็คือว่ากฎหมายกลางที่มีความเข้มแข็งในการเชื่อมโยง คืออาชีวะนั้นเป็นกำลังผลิต เพื่ออาชีพเพราะฉะนั้นกฎหมายที่ดูแล การเชื่อมโยงกันระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา พี่ว่ามันต้องมี และเซ็นเตอร์ที่ดูแลเรื่องการเรียนทวิภาคีระหว่างสถานประกอบการ แต่ของเรายังไม่มี บริษัทนี้ชอบพี่ ส่งเด็กมาฝึกงานพี่ก็ให้ไป พอวันหนึ่งทะเลาะกันมันบอกไม่รับแล้ว แล้วจะเอาเด็กไปไว้ที่ไหน คือตอนนี้ของเรายังไม่มีคนที่จัดการเรื่องนี้อย่างเป็นระบบ”

สถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพฯ

(3) ปัญหาโครงสร้างงบประมาณ

ยกเลิกค่ารายหัวนักเรียนผ่านสถานศึกษา

ข้อเสนอต่อประเด็นนี้คือควรมีการยกเลิกค่ารายหัวผ่านสถานศึกษาเพื่อที่จะได้ไม่มีการกักตุนไว้เอง เนื่องจากค่ารายหัวที่จ่ายผ่านสถานศึกษาทำให้เกิดปัญหาการแย่งเด็ก เด็กจะได้กระจายไปยังโรงเรียนอื่น ๆ ได้

“ผมทำหนังสือไปที่ สอศ. ไปยังจังหวัดบอกว่าให้ทางสถานศึกษาของรัฐรับเด็กตามระเบียบได้ไหมเขาบอกว่าไม่ได้เขาอ้างผมว่าที่นั่งข้างในยังไม่เต็ม แต่ทั้งหมดทั้งปวงมันมาจากเรื่องรายหัวใจครับ ถ้ายกเลิกรายหัวได้นะครับระบบการศึกษาไทยจะดีขึ้นโหล่นเลย”

วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี

“ปัญหาเรื่องค่าหัวเด็ก ทำให้เด็กไม่มาเรียนสายอาชีพแข่งกับรัฐก็ลำบาก สายสามัญก็เก็บเด็กไว้เอง จะเข้าแนะแนวก็ลำบากเพราะไม่อยากเสียเด็ก ไม่อยากเสียมาตรฐาน ค่าหัวเด็กจะลดลง”

สมาคมสถานศึกษาเอกชน

2) การแก้ไขด้านคุณภาพ

(1) คุณภาพหลักสูตร

ปรับหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและทันสมัย

อาชีวศึกษาต้องปรับหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและทันสมัยต่อนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ต้องเข้ามา เพราะว่านวัตกรรมใหม่ๆ ที่เด็กต้องเรียนมันต้องเปลี่ยนรูปแบบ ต้องปฏิรูปการเรียนการสอนใหม่หมดเรียนแบบเดิม ๆ จะไม่ใช่ได้แล้ว ฝึกทักษะในความรู้ทางอาชีพใหม่ ๆ อาชีวศึกษาจะต้องมีหลักสูตรรองรับทั้งสาขาวิชาชีพใหม่และการฝึกหลักสูตรระยะสั้น ในด้านเทคโนโลยีตามเมรณความต้องการตลาดแรงงาน เพราะในอนาคตเครื่องจักรสมัยใหม่ ๆ ต้องการคนที่มีความรู้เรื่อง Robot และระบบ AI จะมาแทนคนหมด เพราะฉะนั้นคนที่จะมาควบคุม ในส่วนนี้ต้องเป็นคนเก่งและมีความรู้ที่ทันต่อเทคโนโลยี ดังนั้นอาชีวศึกษาต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นให้มากขึ้น และควรมีหลักสูตรตรงและทันต่อความต้องการของตลาดแรงงาน

“เราต้องมองหาทางใหม่แล้วคนที่อยู่ในสถานประกอบการที่เขาไม่มีวุฒิจบการศึกษาม.3 จบการศึกษาม.6 ปวช.ปวส. พวกนี้มาพัฒนาเพราะฉะนั้นเราถึงมีระบบทวิภาคีเกิดขึ้น และตอนนี้เด็กเขาไม่ต้องมานั่งเรียนแล้ว หมดสมัยแล้วที่เขาต้องมานั่งฟังครูอยู่ในห้องเรียน เขาขาดอยู่อย่างเดียวคือประสบการณ์ ตอนนี้เด็กเขามีแนวคิดแบบใหม่แล้วคือเรียนไป

ด้วยแล้วก็ทำงานไปด้วย เมืองไทยมันติดมาตั้งนานแล้ว ตอนนี้นั้นต้องมี Training เป็นหลักสูตรระยะสั้น”

สมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

เอกชนแห่งประเทศไทย

“ถ้าเรามีความยืดหยุ่นในด้านของการที่สามารถปรับเปลี่ยน หลักสูตรให้มันสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่มันเกิดขึ้น ที่มันเปลี่ยนแปลงไปแล้ว เนี่ยเด็กจบมาก็สามารถที่จะมีทักษะแล้วก็สามารถทำงานได้เลย ถ้าไปดูคือ ผมไปดูที่สิงคโปร์ตอนนี้ถ้าจำไม่ผิดคือสิงคโปร์ตอนนี้เขาก็ไม่ได้สอนเป็น หลักสูตรนะมันจะมีหลักสูตรที่เขาสอนเป็น Shortcut เขาจะสอนเป็นคอร์ส แล้วให้ออกไปทำงานตามทักษะเขา”

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

(องค์การมหาชน)

พัฒนาการเรียนการสอนทักษะด้านวิชาพื้นฐาน

สืบเนื่องจากโปรแกรมการเรียนการสอนของสถาบันในสายอาชีวศึกษา ยังไม่ได้สอดคล้องหรือยังไม่ได้ ปรับไปสู่โลกการทำงานจริง ซึ่งทักษะที่อาชีวศึกษาไทยจำเป็นที่จะต้องเร่งสร้างความเข้มแข็งคือทักษะวิชา พื้นฐาน โดยมุ่งพัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้

ด้วยการใช้กระบวนการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐาน ตัวอย่างเช่น งานศึกษาของ กิตติศักดิ์ ศรีวงศ์ชา 2556 เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ โดยใช้แผนการสอนพื้นฐาน คณิตศาสตร์สำหรับฟิสิกส์ พบว่า นักเรียนที่เรียนผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ คะแนนอยู่ในระดับดีเพิ่มขึ้นร้อยละ 25 และนักเรียนที่ได้คะแนนอยู่ในระดับไม่ผ่านเกณฑ์ลดลงร้อยละ 5.55 (ศรีวงศ์ชา, 2556)

การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS โดยผสมผสานกับสถานการณ์ในการทำงานจริง ซึ่งการจัดการ เรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ของ Pizzini, Shepardson, and Abell (1989, pp.523-534) เป็นกระบวนการ จัดการเรียนรู้อย่างหนึ่งที่นำเสนอโดยเน้นให้นักเรียนฝึกทักษะการแก้ปัญหา ใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล มุ่งให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยครูเป็นเพียงผู้นำเสนอปัญหาและเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนคิดและค้นคว้าด้วย ตนเอง รวมทั้งมุ่งเน้นให้นักเรียนเผชิญกับสถานการณ์ปัญหา โดยงานศึกษาของ นริศรา สำราญวงษ์, อาพันธ์ช นิต เจนจิต, และคงรัฐ นวลแปง 2560 เรื่องการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS เพื่อพัฒนาความสามารถใน การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องบทประยุกต์ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียน หลังได้รับการจัดการ

เรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องบทประยุกต์ ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (นริศรา สำราญวงศ์, 2560) และผลการศึกษาของ เมธาสิทธิ์ ธีรรัตนศรีสกุล และกนิษฐา เขาวัวพัฒนกุล เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรี ที่จัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียน ความสามารถพิเศษคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSCS สูง กว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียน ความสามารถพิเศษคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSCS สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (เมธาสิทธิ์ ธีรรัตนศรีสกุล และ กนิษฐา เขาวัวพัฒนกุล, 2556)

(2) คุณภาพสื่อการเรียนการสอน

สถานศึกษามุ่งความรู้เฉพาะทาง

เรื่องสื่ออุปกรณ์และงบประมาณมีจำกัดน้อย ดังนั้นสถานศึกษาต้องมุ่งเฉพาะทางต้องจัดสรรว่าวิทยาลัยใดเปิดช่างยนต์ วิทยาลัยใดเปิดช่างไฟฟ้า มีวิทยาลัยเฉพาะทางเด็กถึงจะเก่ง ทางออกคือต้องหาเฉพาะทางของแต่ละสถาบันเพื่อให้สถาบันแต่ละแห่งมีจุดเน้นและจุดเด่นที่แตกต่างกัน ถ้าสถาบันใดเก่งเรื่องไหนต้องเน้นให้เป็น Excellence ด้านนั้น เพื่อแก้ปัญหาและลดงบประมาณในการกระจายการซื้ออุปกรณ์ที่กระจายเปิดทุก ๆ สาขาในทุก ๆ สถาบัน อีกทั้งยังจะเป็นการรวบรวมคนเก่งในแต่ละสาขาความรู้มาอยู่รวมกันเพื่อพัฒนาคุณภาพและลดปริมาณการจ้างบุคลากรได้อีกทางหนึ่ง

“เรื่องสื่อและอุปกรณ์ เรื่องนี้สำคัญ เด็กจะเก่งได้ต้องฝึกบ่อย ๆ เด็กจะเป็นช่างเชื่อมต่อต้องเชื่อมบ่อย ๆ ช่างเชื่อมทะเลบนเรือขาดแคลนมาก แต่ปรากฏว่าย่งยากในการผลิตมาก เพราะกฎระเบียบ 1 2 3 4 ถามว่าต้องมีครูจบปริญญาตรีสาขาช่างเชื่อมทะเลมีไหมมันไม่มีหรอก เราเอามาสอนเขา เนี่ยข้อติดขัดมันเยอะ รวมทั้งสื่ออุปกรณ์ ต้องเสียภาษี รัฐต้องจัดสรรเลยว่าวิทยาลัยไหนช่างยนต์ก็ช่างยนต์ วิทยาลัยไหนช่างไฟฟ้าก็ไฟฟ้าไปเลย มีมหาวิทยาลัยเฉพาะทางเด็กถึงจะเก่ง”

สมาคมสถานศึกษาเอกชน

“เงินอุดหนุนก็น้อยรอเงินอุดหนุนจากรัฐบาลอย่างเดียว จ่ายเงินเดือนครูถ้าจัดครูครบวงจรเนี่ยนะแจ้งแล้ว พัฒนาไม่ได้แล้วมันไปกันไม่ได้เลย

ทางออกของวันนี้คือต้องหาเฉพาะทางอย่างเดียวถ้าคุณเก่งเรื่องนี้ต้องเน้นให้มันเป็น excellence ไปเลย”

สมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

เอกชนแห่งประเทศไทย

(3) คุณภาพครูผู้สอน

ระบบพัฒนาประเมินคัดเลือกครู

ต้องมีระบบการพัฒนาครูอาชีวศึกษาโดยการลดงานอื่น ๆ ที่ไม่ใช่งานสอนและการพัฒนาคุณภาพครูอาชีวศึกษาลงเพื่อให้ครูได้มุ่งเน้นไปที่การจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และการอบรมพัฒนาตนเอง โดยต้องมีระบบการประเมินผลหรือการสอบครูอาชีวศึกษาอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมที่จับต้องได้เช่นเดียวกับนักเรียนอาชีวศึกษาในต่างประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศญี่ปุ่นที่มีการสอบครู โดยมีการกำหนดเกณฑ์ของผลการสอบผ่านสูงถึง 90% เนื่องจากญี่ปุ่นเขามองว่าคนที่จะเป็นครูที่จะสอนเด็กได้จะต้องเป็นคนเก่งกว่าเด็ก ดังนั้นแล้วคุณภาพของครูผู้สอนอาชีวศึกษานั้นสำคัญมากต่อคุณภาพของเด็กที่จะจบมาจากสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพราะหากผู้สอนไม่มีคุณภาพแล้วคุณภาพด้านผู้เรียนก็จะไม่มีเช่นกัน

“พีคิดว่าถ้าเราให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนเราก็ควรจะให้
ความสำคัญกับการพัฒนาครูหรือคนที่จะมาสอนเด็ก ไม่ใช่ว่าใครก็ได้เพราะ
คนที่จะมาสอนเด็กคนที่มาเป็นแม่พิมพ์ ถ้าบิ๊บบี้เด็กที่ออกมามันก็บิ๊บบี้
บิ๊บบี้”

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3) การแก้ไขด้านภาพลักษณ์และค่านิยม

(1) ค่านิยมใบปริญญา

ปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในประเทศ

คนในประเทศต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติ เช่น การเรียนมุ่งเรียนเอาปริญญา ซึ่งต่างประเทศตอนนี้ไม่ยึดติดใบปริญญา เขาให้ความสำคัญกับทักษะและคุณวุฒิวิชาชีพของแรงงานมากกว่า ต้องมีการวางแผนอาชีพให้เด็กตั้งแต่ระดับประถม ต้องสร้างความเข้าใจใหม่ว่าเส้นทางเดินในการเรียนสายอาชีวศึกษาสามารถเรียนต่อปริญญาตรีอีก 2 ปีก็สามารถเป็นหัวหน้างานได้เช่นกัน

“ถ้าเราไม่เปลี่ยน Mindset ของประเทศไทยยังไงอาชีวะก็ไม่
เปลี่ยนเพราะ Mindset ของประเทศไทยคือเรียนแล้วต้องได้ปริญญา”

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

“ค่านิยมอาชีวะต้องเปลี่ยนตรงนี้ เรื่องรางวัล เป็นส่วนผลพลอยได้
ทำไมเด็กอยากเรียนไม่เรียน ผมว่าต้องวางแผนอาชีพให้เขาตั้งแต่

ระดับประถม ประถมต้องสอนอาชีพเบื้องต้น บูรณาการให้เขารู้จักอาชีพเบื้องต้น ซึ่งหลักสูตรเราก็ไม่ได้ตอบสนองตรงนี้ อย่างน้อยให้รู้อาชีพให้เขาค้นหาตัวเองให้เร็ว พอในระดับมัธยมศึกษาวางแผน เดียวนี้อาชีพก็จะลงไปเปิดถึง ม.1,2,3 แล้วนะ เรียกว่าเตรียมอาชีพศึกษามี 10 ที่ ตอนนี้นำกำลังเพิ่มอยู่”

สมาคมสถานศึกษาเอกชน

“ที่ต้องแก้อีกประการหนึ่งคือนักศึกษาส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าวุฒิปริญญาตรียังมีความสำคัญ จบแล้วสบายกว่า ปวช.ปวส. จริง ๆ แล้วเส้นทางเดินมันก็เหมือนกันจบ ปวช.เรียนต่อปริญญาตรีอีก 2 ปีคุณก็สามารถเป็นหัวหน้างานได้ คุณเรียนจบปริญญาตรีคนที่ไปเป็นหัวหน้างานก็ต้องเรียนรู้งานอีกมากมายในขณะที่คุณจบ ปวส. คุณไปทำงานเรียนรู้งานแล้วต่อปริญญาตรีขึ้นเป็นหัวหน้างานคุณก็จะอยู่กับงานได้นานกว่า”

วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ

(2) ปัญหาภาพลักษณ์และทัศนคติต่อการเรียนอาชีวศึกษา

สร้างความเข้าใจด้านการเรียนอาชีวศึกษาในภาพลักษณ์ใหม่

ต้องมีการสร้างความเข้าใจใหม่ที่บอกว่าอาชีวะเรียนแล้วตงงานอาชีวะเรียนแล้วจะดีกันจะเป็นในทิศทางที่ไม่ใช่คนดี การที่เป็นอาชีวะแล้วไม่ใช่คนดีเป็นภาพลักษณ์เก่าๆที่คนในสังคมยังมองแบบเดิม ๆ ซึ่งปัจจุบันอาชีวะได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ดังนั้นจึงต้องเริ่มสร้างภาพลักษณ์และนำเสนออาชีวศึกษาในมุมมองใหม่ เช่น เรียนอาชีวศึกษาแล้วจะได้อะไร จบแล้วสามารถประกอบอาชีพอะไร ประสบการณ์ความสำเร็จของผู้ที่เรียนอาชีวศึกษาเป็นอย่างไร ต้องมีการสร้างความภาคภูมิใจให้สังคมได้เห็น

“การสร้าง ความเข้าใจที่บอกว่าอาชีวะเรียนแล้วตงงานอาชีวะเรียนแล้วจะดีกันจะเป็นในทิศทางที่ไม่ใช่คนดีคือการที่เป็นอาชีวะแล้วไม่ใช่คนดีก็ไปดูสิส่วนใหญ่จะเป็นอาชีวะที่อยู่ในเอกชนทั้งนั้น”

วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ

“เรื่องของการพัฒนาภาพลักษณ์ เป็นงานใหญ่มากในตอนที่ทำ เพราะว่าในตอนนั้นกรรมการถามว่าจะไปแก้ปัญหาเรื่องเด็กดีกันหรือ ไม่... เราจะสร้างบริบทใหม่ให้กับคนอาชีวะ ”

มูลนิธิ SCG

การสร้างความเข้าใจของผู้ปกครอง

สิ่งที่ต้องนำเสนอคือ คือรายได้ที่เขาจะสามารถหาเลี้ยงตัวเองได้ นี่จุดขายอีกจุดหนึ่งที่จะบอกกับพ่อแม่ผู้ปกครอง คือจบเร็วได้เงินเร็ว ต้องทำให้ผู้ปกครองเห็นว่าสามารถลดภาระตัวเองได้ ต้องสร้างความเข้าใจต่อ

รูปแบบการเรียนการสอนทั้งการเรียนและการทำงาน โดยชี้ให้เห็นถึงประสบการณ์จากการทำงานจริงที่ได้ก็จะ
ได้ และหากเด็กไม่ได้รับการฝึกการทำงานเด็กจะเสียเปรียบในอนาคตอย่างไรแล้วในการทำงานก็จะได้
ผลตอบแทนที่เป็นเงินและยังได้ประสบการณ์ในการทำงานจริง ๆ เพราะฉะนั้นตรงนี้การสร้างความเข้าใจและ
การสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองนั้นสำคัญ

“การสร้างความเข้าใจและการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง
นั้นสำคัญ”

วิทยาลัยเทคนิคสัททีบ

“เราจะบอกกับพ่อแม่ผู้ปกครองก็คือว่าจบเร็วได้เงินเร็ว ทำงานได้
ในระหว่างเรียนไปเรียนศุกร์เสาร์อาทิตย์ก็ยังได้ทำงาน มีรายได้ที่ยังเป็นค่า
ขนมของตัวเองได้อีก แต่ถ้าคุณมาเข้าโครงการ EMS ก็จะมีเบี้ยเลี้ยงอีก ถ้า
มองในจุดนี้พ่อแม่ผู้ปกครองก็จะมองว่าลดภาระตัวเองไปได้อีก เราต้องทำ
ให้เขารู้สึกแบบนั้น อันนี้ก็คือว่ามันเป็น Message ที่ต้องส่งผ่านไปยัง
ผู้ปกครอง”

มูลนิธิ SCG

เราต้องชี้แจงให้รู้เรื่อง อย่างเช่นผอ. บอกว่าถ้าคุณไม่ให้ลูกคุณ
ทำงานในตอนนี้ก็จะเสียเปรียบในอนาคตแล้วในการทำงานเนี่ยเราก็จะได้
ผลตอบแทนที่เป็นเงินและยังได้ประสบการณ์ในการทำงานจริง ๆ

วิทยาลัยเทคโนโลยีพงศ์สวัสดิ์

“สิ่งที่เขาเห็นและให้ลูกหลานเข้ามาเรียนต่อกับผมเนี่ยเขาบอกว่า
มาเรียนกับเราก็มียรายได้ระหว่างเรียนและเด็กมันคิดได้คิดเป็น เด็กของเรา
ที่จะมาเรียนกับเราเรียนความรู้สึกในการรู้คุณค่าของเงินความรู้สึกในการลด
คุณค่าของพ่อแม่ความรู้สึกในการลงทุนค่าความยากลำบาก และที่สำคัญคือ
เขาสามารถที่จะเอาประสบการณ์ที่เจอ ในสถานประกอบการ วิชาชีพวิชา
ประสบการณ์ที่เราสอนให้เขาเขาเห็นคุณค่าตรงนั้น แล้วพอเขากลับมา
หลังจากฝึกงานเขาตั้งใจเรียน เหมือนที่เราเรียนหลังจากที่เราทำงานมา
ระยะหนึ่งแล้วเนี่ยความตั้งใจของเราจะเยอะกว่า เราจะรู้ชัดเจนว่าเราจะ
เรียนเอาอะไร”

วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี

ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมอาชีวศึกษาให้มากขึ้น

อาชีวศึกษาต้องมีการประชาสัมพันธ์โปรโมทภาพลักษณ์ใหม่ ๆ ของอาชีวศึกษาให้คนทั่วไปได้รู้ถึงศักยภาพของอาชีวศึกษา อาชีวศึกษาของไทยมีการแข่งขันในด้านต่าง ๆ มีดีแต่คนไม่เห็น เช่น เทคนิคมาตาพุดทำทวิภาคีกับบริษัทเคมี วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น วิทยาลัยเทคนิคสงขลา ล้วนเป็นสถาบันที่ได้มาตรฐานในระดับนานาชาติ แต่ติดปัญหาคือคนทั่วไปไม่รู้ จะรู้กันเฉพาะในแวดวงอาชีวศึกษาด้วยกันเองเท่านั้น

“การที่จะทำให้ภาพลักษณ์ของเด็กอาชีวศึกษาดูดีขึ้น มันแก้เรื่องเด็กดีกันไม่ได้แน่นอนเพราะว่า เราคงไม่มีความสามารถขนาดทำนองมนตรี้ ก็ยังพยายามอยู่ เราก็เสนอข่าวดีของเด็กดีกว่าเด็กที่มีความสามารถที่จะพัฒนาในแง่หัวต่อยอดเขา จนทำให้เห็นว่าเด็กอาชีวศึกษาก็สามารถเป็นแชมป์โลกได้ ทำผลงานที่เป็นนวัตกรรมได้ ดูตัวอย่างของคนที่เป็นเด็กดี ๆ นี่ก็จะเป็นอีกตัวอย่าง”

มูลนิธิ SCG

(3) ค่าตอบแทนไม่จูงใจให้เด็กเรียนอาชีวศึกษา

ปรับเงินค่าตอบแทนของอาชีวศึกษา

ต้องมีการปรับเงินค่าตอบแทนของอาชีวศึกษา เพราะค่าตอบแทนน้อยควรต้องปรับค่าตอบแทนตามทักษะวิชาชีพ หรือการจ่ายเงินเดือนตามสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนอาชีวศึกษา และการเลือกสาขาอาชีพที่มีการจ่ายค่าตอบแทนการทำงานจากทักษะวิชาชีพและสมรรถนะของผู้ทำงานแทน ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้มีการกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพที่กำหนดมาตรฐานการจ่ายค่าตอบแทนแรงงานตามทักษะวิชาชีพแล้วและอีกหลายสาขายังอยู่ในขั้นการพิจารณา แต่ปัจจุบันการจ้างงานในประเทศไทยก็ยังยึดติดอยู่กับใบปริญญาอยู่ และหากมีการใช้มาตรฐานแล้วก็จำเป็นต้องมีมาตรการควบคุมให้ภาคเอกชนจ่ายค่าตอบแทนตามสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานให้ได้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ

“เราเด็กมีฝีมือไปแข่งเป็นแชมป์โลกแชมป์อะไรมา ยังรับเงินเดือนเท่า ปวส. 9,000 ปริญญาตรีหั่นสองอะไรอย่างนี้ พี่ว่ามันอย่างนี้นั่นมันไม่ได้จูงใจ เพราะฉะนั้นตอนนี้ตอนที่เรามาทำความร่วมมือกับเอกชนเนี่ยเด็กอาชีวศึกษาตอนนี้ ปวส. เงินเดือนมากกว่าปริญญาตรี และสถานประกอบการเขาก็มีวิธีคิดของเขา คือตอนนี้เขาไม่ได้สนใจกระดาษเขาสนใจฝีมือ ค่านิยมของคนไทยตอนนี้คือก็ยังคงต้องมีกระดาษ”

สถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพฯ

“NQF (National Quality Framework) อันนี้ก็คือได้รับความเห็นชอบจากกรมแล้ว แต่มันก็อยู่กับตรงที่ว่านายจ้างสามารถรองรับตรงนี้ได้ขนาดไหนสมมติว่าประสิทธิภาพของช่างไม้ด้านนี้อยู่ในระดับ 5 เทียบเท่ากับปริญญาตรีคุณต้องจ่ายเทียบเท่ากับปริญญาตรีแล้วคุณจะจ้างใหม่ถ้าไม่จ้างก็ไม่มีผลได้ใบก็ได้มาเฉยๆ”

**สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน)**

“ตอนนี้พอลงแต่ละวิชาชีพก็ยังไม่ได้ทำ มีแต่กรอบในภาพรวมๆ แล้วเอกชนก็เห็นแก่ตัวอยากได้คนทำงานดี ๆ ตรงตามความต้องการแต่อยากจ่ายเงินน้อย”

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

4) สรุปประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไข

1) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาเชิงโครงสร้าง

ปัญหาโครงสร้างนโยบายและการบริหาร ซึ่งระบบการศึกษาของชาติขาดการมองแบบองค์รวม ขาดความต่อเนื่องของนโยบาย นโยบายรัฐบาลไม่สนับสนุนการพัฒนาด้านการอาชีวศึกษาอย่างจริงจัง ขาดการประชาสัมพันธ์ด้านการอาชีวศึกษา การปรับนโยบายรับนักเรียน ปี พ.ศ.2556 ที่เปิดให้สายสามัญรับนักเรียนชั้นเรียนมัธยมปลายแบบไม่จำกัดจำนวน ขาดมาตรการจำกัดสัดส่วนจำนวนนักเรียน

2) ปัญหาโครงสร้างด้านกฎระเบียบและข้อกฎหมาย

กฎหมายกลางในการเรียนการสอนแบบทวิภาคี กฎระเบียบขาดความยืดหยุ่น ทั้งปัญหาเรื่องกฎหมายแรงงาน เพราะนักศึกษาที่สถานศึกษาส่งฝึกงานโดยส่วนใหญ่แล้วอายุประมาณ 18-19 ปี กฎหมายแรงงานยังไม่อนุญาต เมื่อกฎหมายแรงงานไม่อนุญาตนักศึกษาที่เข้าไปสถานประกอบการแล้ว สถานประกอบการก็ไม่สามารถที่จะจ้างเด็กเป็นพนักงานได้ อีกทั้งกฎหมายการเกณฑ์ทหารในเด็กที่ไม่ได้เรียนรักษาดินแดนเป็นปัญหาเช่นกัน

3) ปัญหาโครงสร้างงบประมาณ

งบประมาณมีความล่าช้า การขาดแคลนงบประมาณ การกำหนดงบประมาณอุดหนุนรายหัว จากปัญหาการขาดแคลนงบประมาณมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับการจัดการมาตรฐานและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการจัดการภายในของสถานศึกษา ในด้านการบริหารจัดการงบอุดหนุนรายหัวกับการบริหารภายในโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคเอกชนวิทยาลัยอาชีวศึกษาประสบปัญหาเป็นอย่างมากในด้านการบริหารงานบุคลากรภายใน

4) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านคุณภาพ

คุณภาพหลักสูตรที่มีการเรียนล้าสมัยมากหลักสูตรปัจจุบันยังเน้นให้นักศึกษาเรียนการปฏิบัติงานเพียงอย่างเดียวไม่ได้มีการสอนให้นักศึกษาเป็นเจ้าของธุรกิจ ไม่ได้มีการสอนวิธีคิดให้ผู้เรียนวิชาการจัดการ หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาไม่มีความยืดหยุ่น หลักสูตรส่วนใหญ่ขาดความยืดหยุ่นไม่ทันต่อความต้องการของตลาดแรงงาน และหลักสูตรปัจจุบันไม่สามารถสร้างนักศึกษาที่คุณภาพตามความต้องการของสถานประกอบการ ส่งผลให้นักศึกษาที่จบมาขาดทักษะที่ตรงกับความต้องการสถานประกอบการต้องมีการสอนงานใหม่ ทำให้ทางสถานประกอบการต้องหาทางออกโดยการเปิดโรงเรียนสอนทักษะวิชาชีพเอง คุณภาพสื่อการเรียนการสอนเป็นอีกปัญหาหนึ่ง ซึ่งสื่อการเรียนการสอนไม่มีความทันสมัยและไม่เพียงพอ เช่น เครื่องมือหรือเครื่องจักรต่าง ๆ มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับสัดส่วนผู้เรียน ทำให้สถาบันการศึกษายังต้องพึ่งพาสถานประกอบการ เพราะเครื่องมือในการสอนขาดความทันสมัย เนื่องจากเป็นเครื่องจักรตกทุนและเครื่องมือรุ่นใหม่มีราคาแพง นอกจากหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนประเภทเครื่องจักรจะขาดแคลนและไม่ทันสมัยแล้ว ตำราที่ใช้ในการเรียนการสอนยังขาดคุณภาพและล้าสมัยด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ คุณภาพครูผู้สอนเป็นอีกปัญหาสำคัญเช่นกัน การรับบุคลากรการสอนที่มีความยุ่งยากในการนำผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพมาสอนเนื่องจากในระเบียบระบุไว้คือต้องมีใบประกอบวิชาชีพ เนื่องจากรายการผลิตและรับครูอาชีวศึกษา สถาบันอาชีวศึกษาต้องใช้เกณฑ์ของครูสภาที่เป็นมาตรฐานวิชาชีพเดียวกันกับครูที่สอนชั้นพื้นฐาน ซึ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาต่าง ๆ มีความต้องการครูอาชีวศึกษาสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่แตกต่างกันเป็นอย่างมากแต่ไม่ได้ครูอาชีวศึกษาที่มีคุณสมบัติต่าง ๆ ตามที่สถานศึกษาต้องการในปัจจุบันเป็นไปได้ยากเนื่องจากเกณฑ์คุณสมบัติการบุคลากรครูต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู ซึ่งความต้องการแรงงานในปัจจุบันเป็นศาสตร์สาขาอาชีพที่ใหม่และเชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในสาขาตามที่สถานศึกษาต้องการนั้นส่วนใหญ่เป็นผู้เชี่ยวชาญในภาคสถานประกอบการที่ไม่ได้จบสายครูโดยตรงและไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู จึงทำได้เพียงการรับในอัตราจ้างและอาจารย์พิเศษไม่สามารถรับในฐานะอาจารย์ประจำได้ นอกจากนี้ผู้ที่เข้าเป็นครูในสาขาการศึกษาอาชีวศึกษานั้นส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือ ปวช. แล้วเข้าสู่วิทยาลัยระดับปริญญาตรี ซึ่งมักขาดประสบการณ์ทำงานในสถานประกอบการและมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการและบรรยากาศของการทำงานที่เพียงพอ ครูอาชีวศึกษาไม่ได้รับการดูแลและส่งเสริม มีค่าตอบแทนน้อยและงานของครูอาชีวศึกษามากเกินไป ทำให้ครูในด้านอาชีวศึกษาไม่ได้มีการพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ในการสอน การพัฒนาครูไม่ได้รับการพัฒนามานาน ครูมีความล้าสมัย โดยครูอาชีวศึกษาแบ่งเป็น 2 Generation ทำให้ระยะห่างนั้นต่างมาก เนื่องจากอาชีวศึกษาไม่ได้บรรจุครูอาจารย์มานาน ส่งผลให้ปัจจุบันมีแนวทางต่างกัน ครูรุ่นใหม่ไม่มีความอดทน ขณะที่ครูรุ่นเก่าไม่มีการปรับตัวหรือพัฒนาคุณภาพความรู้หรือทักษะใหม่ของตัวเอง

5) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านภาพลักษณ์และค่านิยม

ค่านิยมใบปริญญา สังคมปัจจุบัน มีค่านิยมการเรียนที่มีจุดประสงค์คือต้องการความมีปริญญา มุมมองการเรียนของคนในประเทศที่ยึดติดกับใบปริญญาที่พ่อแม่อยากให้ลูกเรียนจบปริญญาตรีทำให้คนเลือกเรียนสายอาชีพน้อยลง และเมื่อจบปริญญางานที่ต่ำกว่าวุฒิปริญญาจะไม่อยากทำ ปัญหาภาพลักษณ์และทัศนคติ

ต่อการเรียนอาชีวศึกษา มุมมองของสังคมภาพลักษณ์เป็นแบบเก่า ปัญหาภาพลักษณ์และทัศนคติต่อการเรียนอาชีวศึกษาในมุมมองของคนทั่วไปยังมองสายอาชีพไม่ค่อยดีว่ามีภาพลักษณ์คือความรุนแรงและด้อยกว่าปริญญาตรี สืบเนื่องจากปัญหาการนำเสนอข่าวของสื่อ สื่อมีการนำเสนอข่าวของอาชีวศึกษาในส่วนใหญ่เป็นภาพลบ ไม่ค่อยมีการนำเสนอข่าวในด้านดี ๆ ของอาชีวศึกษา เช่นเดียวกันกับทัศนคติของผู้ปกครองเรื่องการฝึกงาน คือความเข้าใจของผู้ปกครอง ซึ่งยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการฝึกทำงานในสถานประกอบการ โดยผู้ปกครองมองว่ายังเด็กเกินไปที่จะทำงาน จึงไม่ค่อยยอมและไม่อยากให้ลูกทำงานหนัก ยิ่งไปกว่านั้น ค่าตอบแทนไม่จูงใจให้เด็กเรียนอาชีวศึกษา เด็กเรียน ปวช. 3 ปี ได้เงินค่าตอบแทนกำหนดไว้ 9,400 บาท จบ ปวส. เรียน 5 ปี ได้เงินเดือน 11,500 บาท ปริญญาตรี 15,000 บาท ในขณะที่คนที่ไม่ได้เรียนอะไรทำงานตามเกณฑ์แรงงานขั้นต่ำก็ได้ วันละ 300 บาท เทียบเท่ากับเด็กเรียน ปวช. ในขณะที่นักศึกษาบางคนมีฝีมือไปแข่งขันเป็นแชมป์ระดับโลกแชมป์ก็ยังรับเงินเดือนเท่า ปวช. ปวส. 9,000-11,500 บาท ซึ่งค่าตอบแทนดังกล่าวไม่ได้จูงใจให้เด็กเรียนอาชีวศึกษา นอกจากนี้ ปัจจุบันมีหน่วยงานที่กำกับดูแลให้มีการจ่ายค่าตอบแทนตามทักษะฝีมือตามสาขาวิชาชีพ คือสำนักงานคุณวุฒิวิชาชีพ แต่การทำงานค่อนข้างช้า อาชีพเองในประเทศไทยมีโดยประมาณ 2-3 พันอาชีพ ทำได้เพียง 100 กว่าอาชีพเท่านั้นและยังไม่มีมีการกำกับดูแลอย่างจริงจังในการควบคุมให้สถานประกอบการจ่ายตอบแทนตามทักษะวิชาชีพตามใบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ

ปัญหาและอุปสรรคทางการศึกษาอาชีวศึกษาสัมพันธ์กับสังคมและปัจเจกบุคคล ข้อจำกัดของนโยบายภาครัฐ การเปลี่ยนทางสังคมด้านเทคโนโลยีและเศรษฐกิจ และค่านิยมทางสังคม ซึ่งเป็นปัญหาในเชิงโครงสร้างทางสังคม ส่งผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษา ในการบริหารจัดการภายในองค์กรทั้งด้านบุคลากรงบประมาณ การเรียนการสอน และสื่ออุปกรณ์ ในท้ายที่สุดปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบเชื่อมโยงมาถึงนักเรียนในระบบอาชีวศึกษาทางด้านการประกอบอาชีพ โอกาสในการทำงาน รายได้ พื้นที่ทางสังคม และการยอมรับทางสังคม ดังนั้น หากจะปฏิรูปหรือแก้ไขระบบอาชีวศึกษาเพื่อยกระดับอาชีวศึกษา จำเป็นต้องอาศัยการแก้ไขในองค์รวมทั้งทางด้านนโยบายการสนับสนุนและวางแนวทางแก้อาชีวศึกษาที่ชัดเจน รวมถึงทางด้านสังคมการสร้างค่านิยมทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับชุดองค์ความรู้ไม่เท่าเทียมกันและการสร้างพื้นที่ทางสังคมให้แก่วัยรุ่นการศึกษาที่หลากหลายสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

โดยการการสรุปประเด็นปัญหาของระบบการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาและแนวทางการแก้ไขสามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 26 สรุปประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไข

ปัญหา	แนวทางแก้ไข
(1) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาเชิงโครงสร้าง ทางการบริหารและนโยบาย - ระบบการศึกษาของชาติขาดการมองแบบองค์รวม - นโยบายรัฐบาลไม่สนับสนุนการพัฒนาด้านการอาชีวศึกษาอย่างจริงจัง - ขาดการประชาสัมพันธ์ด้านการอาชีวศึกษา - การปรับนโยบายรับนักเรียน ปี พ.ศ.2556 - ขาดมาตรการจำกัดสัดส่วนจำนวนนักเรียน	1) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาเชิงโครงสร้างทางการบริหารและนโยบาย - กำหนดมาตรการที่จริงจังในการจำกัดสัดส่วนจำนวนการรับนักเรียน - กำหนดตัวดัชนีชี้วัด drop out ภาครัฐต้องมีดัชนีชี้วัด ถ้าหากมีวิทยาลัยโหนดมีเด็ก drop out มากกว่า เกณฑ์ที่มีการกำหนดต้องมีการลงโทษ
(2) ปัญหาโครงสร้างด้านกฎระเบียบและข้อกำหนด - ขาดกฎหมายกลางในการเรียนการสอนแบบทวิภาคี - กฎระเบียบขาดความยืดหยุ่น	(2) ปัญหาโครงสร้างด้านกฎระเบียบและข้อกำหนด - กำหนดกฎหมายกลางในการควบคุมการเรียนการสอนแบบทวิภาคี - ปรับกฎระเบียบให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น
(3) ปัญหาโครงสร้างงบประมาณ - งบประมาณมีความล่าช้า - การขาดแคลนงบประมาณ - งบประมาณอุดหนุนต่อหัว	(3) ปัญหาโครงสร้างงบประมาณ - ยกเลิกค่ารายหัวนักเรียนผ่านสถานศึกษา
(4) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านคุณภาพ - คุณภาพหลักสูตร - คุณภาพสื่อการเรียนการสอน คุณภาพครูผู้สอน	(4) ปรับหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและทันสมัย - สร้างระบบพัฒนาประเมินคัดเลือกครู - สถานศึกษามุ่งความรู้เฉพาะทาง
(5) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านภาพลักษณ์และค่านิยม - ค่านิยมใบปริญญา - ปัญหาภาพลักษณ์และทัศนคติต่อการเรียนอาชีวศึกษาในมุมมองของสังคมภาพลักษณ์เป็นแบบเก่า - การประโคมข่าวของสื่อ - ทัศนคติของผู้ปกครองเรื่องการฝึกงาน - ค่าตอบแทนไม่จูงใจให้เด็กเรียนอาชีวศึกษา	(5) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านภาพลักษณ์และค่านิยม - ปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในประเทศ - สร้างความเข้าใจด้านการเรียนอาชีวศึกษาในภาพลักษณ์ใหม่ - ประชาสัมพันธ์โปรโมทอาชีวศึกษาให้มากขึ้น - การสร้างความเข้าใจของผู้ปกครอง - ปรับเงินค่าตอบแทนของอาชีวศึกษา

บทที่ 5

ระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของสิงคโปร์ในปัจจุบัน

5.1 พัฒนาการด้านการอาชีวศึกษาสิงคโปร์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

28 ปีที่แล้ว สถาบันอาชีวศึกษาในประเทศสิงคโปร์มีภาพลักษณ์ในแง่ลบไม่ต่างกับประเทศไทย คือ โรงเรียนของคนที่มีความจำกัดทางเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมทรพยากรไม่ทันสมัย นักเรียนอาชีวศึกษาไม่มีความภาคภูมิใจในตัวเอง เพราะถูกสังคมตีตราว่าเป็นประชากรชั้นสอง เป็นบุคลากรชั้นสองที่ไม่ใช่หัวกะทิ รัฐบาลสิงคโปร์จึงตัดสินใจปฏิรูพออาชีวศึกษารั้งใหญ่ ไม่เพียงแต่การทุ่มงบประมาณมหาศาลเพื่อปรับภาพลักษณ์ภายนอกเท่านั้น ในด้านคุณภาพการศึกษา ได้มีการปรับปรุงหลักสูตร เพิ่มเติมทรัพยากร เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกมาสู่ตลาดแรงงานที่มีความต้องการผู้เชี่ยวชาญในทุกกระดับ (สยามรัฐ, 2561)

ประเทศสิงคโปร์เคยมีวิทยาลัยอาชีวศึกษากระจายตัวกว่า 10 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งมีนักศึกษาตั้งแต่ 100-1,000 คน สุดท้ายมีการสั่งยุบรวมกันเป็นวิทยาลัยใหญ่ 3 แห่ง มาเป็นสถาบันเทคนิคศึกษา หรือ ITE (Institute of Technical Education:ITE) ซึ่งมีนักศึกษามาเรียนแต่ละแห่งตั้งแต่ 8,000-10,000 คน ขณะที่สถาบัน ITE เป็นสถาบันที่จัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องการทักษะทางช่างและช่างฝีมือ มี 3 แห่ง ได้แก่ สถาบัน ITE ตะวันตก สถาบัน ITE กลาง และสถาบัน ITE ตะวันออก โดยหลักสูตรที่ 3 สถาบันสอนเหมือนกันคือ หลักสูตรธุรกิจและบริการ หลักสูตรวิศวกรรม หลักสูตรอิเล็กทรอนิกส์ และหลักสูตรสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยี หลักสูตรเคมีและวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิต หลักสูตรพยาบาลและบริการสุขภาพ หลักสูตรความงาม และสุขภาพ และหลักสูตรเพื่อเป็นผู้ประกอบการ (สยามรัฐ, 2561)

กล่าวโดยสรุป สิงคโปร์ให้ความสำคัญกับทักษะวิชาชีพและเทคโนโลยีอย่างมากและมองว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้านั้นการศึกษาสายอาชีพถูกมองว่าเป็น “ทางเลือกสุดท้าย” สำหรับนักเรียนที่ไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จในการเรียนต่อในระดับปริญญาตรี ในปี ค.ศ.1992 รัฐบาลสร้างสถาบันเพื่อการศึกษาด้านเทคนิค (ITE) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิวัติการศึกษาสายอาชีพและเป็นตัวอย่างระดับโลกว่าทักษะวิชาชีพและเทคโนโลยีสามารถแปลเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ได้อย่างไร ผลที่ได้คือชุดของมหาวิทยาลัยที่ทันสมัยที่อุทิศให้กับเทคโนโลยีและเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับบริษัทต่างประเทศและภาคอุตสาหกรรม การศึกษาสายอาชีพได้รับการเปลี่ยนโฉมใหม่เป็น “การศึกษาเรียนรู้ทั้งทางวิชาการและการปฏิบัติ” เพื่อต่อสู้กับการรับรู้ที่โรงเรียนเหล่านี้เป็นโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จต่ำ (NCEE, n.d.)

ตั้งแต่ปี ค.ศ.1995 การลงทะเบียนในการศึกษาสายอาชีพได้เพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าและปัจจุบันคิดเป็นร้อยละ 65 ของกลุ่มที่ไปศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุ 16-18 ปี) โดยร้อยละ 25 เข้าศึกษาต่อที่ ITE และอีกร้อยละ 40 เข้าเรียนวิทยาลัยโพลิเทคนิค ITE ได้รับการยอมรับว่าผลิตบัณฑิตที่มีทักษะสูง พวกเขาสามารถนำเสนอการเรียนรู้อะดับสูงเช่นนี้เพราะนักเรียนที่เข้ามาพวกเขาได้รับพื้นฐานทางวิชาการที่แข็งแกร่งใน

ด้านความรู้การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เงินเดือนสำหรับบัณฑิต ITE ที่ได้รับใบรับรอง ITE แห่งชาติ (NITEC) ค่อนข้างสูงในปีที่ผ่านมา ในปี ค.ศ.2014 ผู้สำเร็จการศึกษา ITE ร้อยละ 87 ได้รับการว่าจ้างในสาขาของตนภายในหกเดือนหลังจากสำเร็จการศึกษาส่งผลให้นักเรียนจำนวนมากขึ้นเห็นการศึกษาสายอาชีพเป็นทางเลือกที่แข็งแกร่งสำหรับความสำเร็จในอนาคต (NCEE, n.d.)

ปัจจุบัน วิทยาลัยโพลิเทคนิคเปิดสอนหลักสูตรอนุปริญญาเกือบ 150 หลักสูตรและเช่นเดียวกับ ITE ได้ทำงานอย่างใกล้ชิดเพื่อเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมการเติบโตและการเปลี่ยนแปลงควบคู่ไปกับเศรษฐกิจของสิงคโปร์ นักเรียนได้รับการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้จากประสบการณ์และการเรียนในห้องเรียน หลายคนเลือกที่จะทำงานในสาขาของตนต่อไปหลังจากได้รับวุฒิการศึกษา NITEC แม้ว่าในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาชั้นสูงกว่า ร้อยละ 40 จะสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและมักจะสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี การศึกษาระดับปริญญาในสองปีเพราะนักศึกษาสามารถโอนหน่วยกิต ขึ้นอยู่กับความสนใจของนักศึกษาในระหว่างการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (NCEE, n.d.)

อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาสายอาชีพมักจะดำเนินต่อไปไกลกว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตถือเป็นส่วนสำคัญของระบบการศึกษาในสิงคโปร์และมีผลกระทบอย่างมากต่อบทบาทของสิงคโปร์ในเศรษฐกิจโลก โอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นมีความหลากหลายและสำนักงานพัฒนาแรงงานสนับสนุนการพัฒนาอาชีพในทุกภาคส่วนของเศรษฐกิจ

ประเทศสิงคโปร์มีการบริหารการศึกษาภายใต้หลักคิดว่า “การศึกษาต้องเท่าเทียมกัน” โดยรัฐอุดหนุนการศึกษาแก่พลเมืองเท่าเทียมกันทุกคน (สยามรัฐ, 2561) ซึ่งพัฒนาการการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสิงคโปร์มีพัฒนาการ ดังนี้

- ปฏิรูประยะที่ 1 ด้วยนโยบาย “Education for All” (การศึกษาเพื่อทุกคน) เป็นการศึกษาที่มีมาตรฐานและหลักสูตรเดียวกันทั้งประเทศ กำหนดให้เด็กทุกคนต้องผ่านการศึกษาภาคบังคับเป็นเวลา 10 ปี แบ่งเป็นระดับประถมศึกษา 6 ปี และระดับมัธยมศึกษา 4 ปี ส่วนการเรียนในระดับสูงขึ้นไปขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเรียนแต่ละคน แนวทางนโยบายนี้เป็นแนวทางนโยบายเพื่อความอยู่รอด (Survival-driven) และแก้ไขความไม่เป็นระบบจากความแตกต่างของประชากรที่อาศัยอยู่ในสิงคโปร์ โดยการมีโรงเรียนเอกชนจำนวนมาก (สุริยา ช้องเสนาะ, 2559, น.2)

- ปฏิรูประยะที่ 2 ปี พ.ศ.2520 ระหว่างที่เศรษฐกิจสิงคโปร์มีการเติบโตมากกว่าร้อยละ 9 ต่อปี ก่อนจะเข้าสู่ยุคตกอยู่ในปี พ.ศ.2528 ได้มีการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบมากขึ้น เริ่มเปลี่ยนจากการเน้นเชิงปริมาณสู่เชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการเน้นในเชิงประสิทธิผล (Efficiency-driven) มีลักษณะที่เรียกว่าระบบการศึกษาตามความหลากหลายของผู้เรียน (Ability-driven Education System) เน้นประสิทธิผลทางการศึกษาด้วยต้นทุนที่เหมาะสม มีโครงการทางการศึกษาที่ทำหายความสามารถ ศักยภาพ และความสนใจที่

แตกต่างกันไปของผู้เรียน มีการลดขนาดชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาก้าวหน้าไปตามความสามารถทางการศึกษาของตนเอง (สุรียา ช้องเสนาะ, 2559, น.2)

- ปฏิรูประยะที่ 3 ในปี พ.ศ.2535 ด้วยแผนพัฒนาทางการศึกษาที่เน้นในเชิงกระบวนการเรียนการสอนควบคู่ไปกับผลลัพธ์ทางการศึกษาเพื่อให้ตอบสนองความสามารถที่หลากหลายของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ประกอบกับการเน้นจิตสำนึกและแรงจูงใจในการใฝ่เรียนรู้ด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนแต่ละคนด้วยการทุ่มเททรัพยากรด้านเงินทุนทางการศึกษามากขึ้น มีการเน้นการบริหารจัดการแบบรวมศูนย์ มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่เข้มข้นและเปลี่ยนจากการประเมินจากภายนอกสู่การประเมินจากภายในแต่ละโรงเรียนและสถาบันการศึกษาด้วยการเพิ่มความถี่ในการประเมิน เพื่อให้สถานศึกษารู้จักตัวเองมากขึ้นด้วยแรงสนับสนุนอย่างแข็งขันจากครอบครัวของผู้เรียน มีการพัฒนากำลังคนด้านบุคลากรการสอนโดยเน้นการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการทางการศึกษาก้าวหน้าไปอย่างมั่นคงมากขึ้น (สุรียา ช้องเสนาะ, 2559, น.2)

- ปฏิรูประยะที่ 4 มุ่งสู่ความเป็นผู้นำทางด้านการผลิตทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้ก้าวสู่การพัฒนาประเทศแล้วที่เน้นทั้งภาคการผลิตอุตสาหกรรมและภาคการบริการที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูงทั้งในการยกระดับความเชี่ยวชาญในการผลิตและการบริการด้วยแนวคิดเรื่องเส้นทางเดินของเทคโนโลยี (Technology Corridor) การเป็นเกาะแห่งข่าวสารข้อมูล (Intelligent Island) ในการสร้างความหลากหลายทางเศรษฐกิจด้วยแผนพัฒนานวัตกรรมสำหรับศตวรรษที่ 21 เพื่อความพร้อมในการแข่งขันในตลาดโลกในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้สิงคโปร์ให้การลงทุนด้านกำลังคนหรือการพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศมาโดยตลอด มีการทุ่มเทการลงทุนในการจัดระบบการศึกษาและระดับประสิทธิภาพทางการศึกษาในทุกระดับในลักษณะที่พยายามสร้างความเป็นธรรมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางสังคมเศรษฐกิจและการเมือง เพื่อป้องกันปัญหาความแตกแยกในสังคมและด้วยความปรารถนาให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางอุดมศึกษาระดับสากลแห่งภาคพื้นเอเชียแปซิฟิกภายใน พ.ศ.2543 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันของสิงคโปร์เป็นการเน้นให้ระบบการศึกษาอำนวยความสะดวกความสามารถของตนเองเพื่อก้าวสู่ศักยภาพเต็มขั้นของตน และเกิดเป็นความต้องการเรียนรู้ที่ติดตัวไปตลอดชีวิต (สุรียา ช้องเสนาะ, 2559, น.2-3)

ปฏิรูปการศึกษา ยกเลิกการแยกรูปแบบการเรียนตามสายหลักสูตรพิเศษ-สามัญ-อาชีวะ วันที่ 5 มีนาคม 2562 เว็บไซต์สเตรทไทมส์ และแซนแนลนิวส์เอเชีย รายงานว่า นายออง เย กัง (Ong Ye Kung) รัฐมนตรีกระทรวงการศึกษาของสิงคโปร์ เผยแผนนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการประชุมสภา โดยระบุว่า ภายในปี 2667 หรือจากนี้ไปอีก 5 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษา จะยกเลิกระบบการให้นักเรียนเลือกแผนการเรียนตามหลักสูตร 3 สาย ทั้งหลักสูตรเร่งรัด (Express), หลักสูตรปกติสายสามัญ Normal (Academic) และหลักสูตรปกติสายอาชีวะ Normal (Technical) ที่ขึ้นอยู่กับผลการสอบ PSLE (Primary School Leaving Examination) หรือการสอบวัดผลชั้นประถมศึกษาปี 6 ที่นักเรียนสอบแข่งขันกันทั่วประเทศเพื่อขึ้นชั้นมัธยม

ออง ยี คุง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวต่อรัฐสภาสิงคโปร์ว่าในช่วง 5 ปีข้างหน้า สิงคโปร์จะเริ่มปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาโดยให้โรงเรียน 25 แห่งเริ่มยกเลิกการแบ่งสายตั้งแต่ปีหน้า และจะทยอยบังคับใช้ระบบใหม่กับโรงเรียนมัธยมจนครบทุกแห่งภายในปี 2024 (kapook education, 2019)

5.2 เป้าหมาย กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ด้านอาชีวศึกษาในอนาคต

1) ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา

สิงคโปร์พิสูจน์ให้โลกเห็นแล้วว่าการปฏิรูปการศึกษาคือกลไกสำคัญที่จะสร้างศักยภาพของชาติให้ก้าวขึ้นเป็นประเทศชั้นนำของโลกและเป็นประเทศที่สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงในยุคเศรษฐกิจถดถอยของเอเชีย โดยบทเรียนการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ที่เป็นประเทศเล็ก ๆ ที่มีทรัพยากรอย่างจำกัดแต่ด้วยความเชื่อมั่นว่าทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพคือสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ ผู้นำสิงคโปร์จึงใช้งบประมาณ 1 ใน 4 ของประเทศมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาและดำเนินการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันกับสังคมโลก (สุริยา ช้องเสนาะ, 2559, น.7)

สิงคโปร์ก้าวสู่การปฏิรูปการศึกษาที่มีศักยภาพในการแข่งขันมากขึ้นโดยกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาของสิงคโปร์ที่สำคัญไว้ดังนี้ (สุริยา ช้องเสนาะ, 2559, น.3)

1) การปฏิรูปเทคโนโลยีสารสนเทศ สิงคโปร์ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “เทคโนโลยีสารสนเทศ 2000: วิสัยทัศน์การเป็นเกาะแห่งอัจฉริยะ” (IT 2000: A Vision of an Intelligent Island) โดยกำหนดแผนยุทธศาสตร์ IT 2000 หรือ IT 2000 Masterplan ซึ่งกำหนดเป้าหมายพัฒนาสิงคโปร์ให้เป็นศูนย์กลางระดับโลกและส่งเสริมศักยภาพของบุคคลโดยมีคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ (National IT Committee) และคณะกรรมการคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (National Computer Board) เป็นองค์กรสำคัญในการปฏิรูปดังกล่าว (สุริยา ช้องเสนาะ, 2559, น.6)

2) การปฏิรูปวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สิงคโปร์ได้กำหนดวิสัยทัศน์ให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศ (Center of Excellence) ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการกำหนดแผนเทคโนโลยีแห่งชาติ (National Technology Plan: NTP) เพื่อสร้าง “Singapore Technology Corridor” ให้เป็นที่ตั้งของสถาบันและศูนย์การวิจัยและการพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมให้มีความก้าวหน้าสูงทางเทคโนโลยีและสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ โดยสร้างโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์แบบในการดำรงชีวิต จัดตั้ง Science Park เพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้แก่บุคคลและภาคธุรกิจเอกชนนอกจากนั้นยังกำหนดแผนพัฒนาสังคมโดยเน้นการผลิตกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสร้างความเชื่อมโยงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับนานาชาติในการปฏิรูปวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีคณะกรรมการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (National Science and Technology Board NSTB) เป็นองค์กรสำคัญ (สุริยา ช้องเสนาะ, 2559, น.7)

3) การปฏิรูปนวัตกรรม สิงคโปร์ได้ส่งเสริมสนับสนุนนวัตกรรมเพื่อประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ กำหนดแผนพัฒนานวัตกรรม (Innovation Development Scheme) และแผนให้ความช่วยเหลือสนับสนุนนวัตกรรม

(Innovator 's Assistance Scherme: AS) ในการจดทะเบียนลิขสิทธิ์รวมทั้งจัดตั้งสมาคมนักนวัตกรรม (Innovators S Club) และศูนย์นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ (Center for Strategic Process Innovation: CSP) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดฝึกอบรมโดยนวัตกรรรมต่าง ๆ ไปใช้เพื่อให้องค์กรปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานในการส่งเสริมนวัตกรรมมี NSTB เป็นผู้วางแผนดำเนินงานและให้การสนับสนุน (สุริยา ช้องเสนาะ, 2559, น.7)

4) การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานได้กำหนดแผนสร้างแรงจูงใจต่าง ๆ เพื่อให้ภาคธุรกิจเอกชนจัดฝึกอบรมแก่แรงงานเพื่อยกระดับทักษะฝีมือแรงงานโดยรัฐให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือด้านงบประมาณและให้สถาบันการศึกษาทางเทคนิค (Institute of Technical Education: ITE) ร่วมกับภาคธุรกิจจัดฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ แก่กำลังแรงงานเพื่อยกระดับความรู้และทักษะฝีมือแรงงาน (สุริยา ช้องเสนาะ, 2559, น.7)

5) การปฏิรูปอุดมศึกษาโดยมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ (National University of Singapore) หรือ NUS ได้พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเชื่อมโยงเครือข่ายการวิจัยทั่วโลกและได้ตั้งเป้าหมายว่าใน พ. ศ. 2543 (ค.ศ.2000) จะเป็นมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพและมาตรฐานเทียบเท่ามหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก "และเป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศด้านการวิจัยมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ (NUS) ได้รับการจัดอันดับให้เป็น 1 ใน 10 มหาวิทยาลัยยอดเยี่ยมแห่งเอเชียและผลงานวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์วิศวกรรมศาสตร์และแพทยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยได้รับการยอมรับในระดับโลกโดยได้รับการจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่มร้อยละ 5 อันดับแรกของสถาบันยอดเยี่ยมของโลก (สุริยา ช้องเสนาะ, 2559, น.7)

2) เป้าหมาย/ผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ต้องการ

สิงคโปร์มีเป้าหมายที่ชัดเจนและครอบคลุมทั้งระบบสำหรับการศึกษา เป้าหมายเหล่านี้ซึ่งได้รับการทบทวนเป็นประจำนั้นเกิดขึ้นหลังจากการสนทนากับพันธมิตรในระบบและกับสาธารณะอย่างกว้างขวาง เป้าหมายจะถูกนำไปใช้ในการจัดทำแผนนโยบายและสร้างเกณฑ์มาตรฐานเพื่อวัดความก้าวหน้า ตัวอย่างเช่น การสนทนาระดับชาติจัดขึ้นในปี 2556 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิสัยทัศน์สำหรับระบบการศึกษาในปี พ.ศ. 2573 ก่อนที่จะมีการพัฒนาแผนกลยุทธ์ล่าสุด (NCEE, n.d.)

ในช่วงต้นปี พ.ศ.2558 รัฐบาลสิงคโปร์ได้เปิดตัวโครงการ Skills Future ซึ่งเป็นขบวนการระดับชาติ เพื่อเน้นความต้องการทักษะที่เกี่ยวข้องและลึกซึ้งยิ่งขึ้นเพื่อให้มั่นใจว่าจะเกิดการเรียนรู้และการจ้างงานตลอดชีวิต กระแสโลกาภิวัตน์ การหยุดชะงักของเทคโนโลยีและการว่างงานของเยาวชนทั่วโลกทำให้ผู้วางแผนนโยบายในสิงคโปร์วางแผนนโยบายดังกล่าวขึ้น ทักษะหลัก 4 ประการของ Skills Future คือ 1) การบูรณาการการศึกษา การฝึกอบรมเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ 2) การส่งเสริมการสนับสนุนอุตสาหกรรมสำหรับบุคคลเพื่อความก้าวหน้าบนพื้นฐานของทักษะ 3) ส่งเสริมการรับรู้ของนายจ้างและการพัฒนาอาชีพตามทักษะและความเชี่ยวชาญ และ 4) ความพยายามเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของการเดินทางสู่อนาคตของสิงคโปร์ ตัวเลือกที่คุณเลือกหรือชี้แนะผู้อื่นเพื่อให้เกิดการศึกษางานหรืออาชีพควรนำไปสู่โอกาสในการเพิ่มศักยภาพและพัฒนาทักษะความสามารถ เพื่อตอบสนองความท้าทายและบรรลุ

ความสำเร็จให้ทำแผนภูมิเส้นทางของตนเองผ่านการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเรียนรู้ทักษะ ชาวสิงคโปร์ทุกคนทำงานในทุกช่วงของชีวิตมีความสำคัญ (Skills Future Council, 2017)

โปรแกรมและความคิดริเริ่มภายใต้ Skills Future ถูกจัดกลุ่มโดยผู้รับผลประโยชน์ ได้แก่ นักเรียน, พนักงานอาชีพช่วงต้น, จากพนักงานกลางอาชีพและผู้สูงอายุ, นายจ้าง, ผู้ให้บริการฝึกอบรม/นักการศึกษา ผู้ใหญ่ รายละเอียดของโปรแกรม Skills Future และความคิดริเริ่มมีการนำเสนอทางออนไลน์เป็นอย่างดี (Skills Future Council, 2017) แบ่งเป็นโปรแกรมต่าง ๆ ดังนี้

โปรแกรมสำหรับนักเรียน ได้แก่ การศึกษาและการแนะแนวอาชีพ, ปรับปรุงการฝึกงาน, เพิ่มสะสมผลงานการเรียนรู้ส่วนบุคคลซึ่งเป็นพอร์ทัลออนไลน์แบบครบวงจรสำหรับแนวทางการศึกษาการฝึกอบรมและอาชีพเพื่อช่วยเหลือบุคคลในการวางแผนการศึกษาการฝึกอบรมและอาชีพ และโครงการความสามารถพิเศษ หรือโปรแกรมการเรียนรู้ในต่างประเทศสำหรับนักเรียนโพลิเทคนิคและนักศึกษา ITE (Skills Future Council, 2017)

โปรแกรมสำหรับพนักงานระดับต้น ประกอบด้วย การศึกษาและการแนะแนวอาชีพและเพิ่มสะสมงานการเรียนรู้ส่วนบุคคลตามที่กล่าวไว้ข้างต้น P-Max; เครดิตในอนาคต รับและเรียนรู้โปรแกรม; และรางวัลการศึกษา ในขณะที่นักเรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนผู้ใหญ่ที่ทำงานสามารถเข้าถึงบริการการฝึกอาชีพและการฝึกอบรมที่เสนอโดยเครือข่ายศูนย์อาชีพของ WDA P-Max เป็นโปรแกรม Place-and-Train ที่พัฒนาขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อจัดทำ PME ในองค์กรขนาดเล็กและขนาดกลาง เครดิต Skills Future มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเป็นเจ้าของการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยให้ชาวสิงคโปร์ที่มีอายุ 25 ปีขึ้นไปเครดิต \$500 ตั้งแต่เดือนมกราคม ค.ศ.2016 ด้วยการเติมเงินเป็นระยะที่สามารถใช้จ่ายสำหรับหลักสูตรด้านการอุดหนุนอื่น ๆ ของรัฐบาล เครดิตนี้ไม่มีวันหมดอายุ โครงการ Skills Future Earn and Learn เป็นสถานที่ฝึกอบรมสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาด้าน ITE และโพลิเทคนิคที่มีทักษะและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมผ่านการฝึกอบรมภาคปฏิบัติที่มีโครงสร้างและการฝึกงาน รางวัลการศึกษา Skills Future เป็นรางวัลทางการเงินจำนวน 5,000 เหรียญสหรัฐที่มอบให้แก่บุคคลที่มีต้นและกลางถึง 500 คนในเดือนตุลาคม พ.ศ.2558 และหลังจากนั้นจำนวนผู้รับจะเพิ่มขึ้นเป็น 2,000 ต่อปี (Skills Future Council, 2017)

โปรแกรมสำหรับพนักงานระดับกลางมีความสุขกับโปรแกรมเดียวกับที่คนงานรุ่นก่อน ๆ ชอบและอีกไม่กี่หลักสูตรที่เน้นทักษะ การริเริ่มพัฒนาความเป็นผู้นำ ปรับปรุงเงินช่วยเหลือสำหรับชาวสิงคโปร์ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไปเพื่อรับเงินช่วยเหลือค่าเล่าเรียนสูงถึง 90% สำหรับหลักสูตรที่ได้รับทุนจาก WDA และ Skills Future Fellowship เงินสด \$10,000 สำหรับบุคคลสูงสุด 100 คนที่เริ่มต้นปี ค.ศ.2016 เพื่อช่วยให้พวกเขาได้รับความเชี่ยวชาญในสาขาความเชี่ยวชาญของพวกเขา (Skills Future Council, 2017)

โปรแกรมสำหรับนายจ้างพวกเขาได้รับประโยชน์จาก P-Max (ผู้ประกอบการ SMEs ได้รับการฝึกอบรมในการจ้างงานการปฏิบัติงานด้านทรัพยากรบุคคลและการสื่อสารรวมถึงการมอบเงิน 5,000 เหรียญ

สหรัฐอเมริกาสำหรับการรักษา PME ที่จ้างมาใหม่เป็นเวลาหกเดือน) แผนกำลังคนของภาคธุรกิจสำหรับกลยุทธ์และโอกาสในการเติบโตในอนาคต รับและเรียนรู้โปรแกรมโดยรับ \$ 15,000 (เพื่อชดเชยค่าใช้จ่ายในการพัฒนาและจัดการฝึกอบรมโครงสร้างสำหรับ ITE และบัณฑิตวิทยาลัยโพลีเทคนิคที่สดใหม่); รางวัลนายจ้าง และกลุ่มที่ปรึกษาสำหรับ SMEs (Skills Future Council, 2017)

ความคิดริเริ่มเหล่านี้ภายใต้ทักษะ Skills Future มีค่าใช้จ่ายทรัพยากรจำนวนมากและคาดว่าจะการทบทวนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แน่ใจว่าโครงการเหล่านี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการพัฒนา

ITE Trailblazer (2015 - 2019) และ Skills Future มุ่งเน้นไปที่โปรแกรมที่ขยายโอกาสให้นักเรียนสร้างค่านิยมทักษะหลักและพัฒนาแบบองค์รวมในขณะที่เพิ่มขีดความสามารถขององค์กรและพนักงานเพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับความไฝ่ฝันในอาชีพ ITE จึงสร้างโอกาสในการสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งในความสามารถทางเทคนิคทักษะชีวิตและค่านิยมที่พึงประสงค์นอกเหนือจากการพัฒนานักเรียนเพื่อการประกอบอาชีพโปรแกรมของ ITE แนะนำพวกเขาให้การเติบโตส่วนบุคคลและทักษะที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตในชีวิต ห้องเรียนของ ITE ไม่เพียง แต่ฝึกฝนนักเรียนเท่านั้น แต่ยังจัดให้มีผู้เรียนผู้ใหญ่ด้วย พร้อมโอกาสในการเรียนรู้ระดับและฝึกฝนทักษะใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องการศึกษาต่อเนื่องและการฝึกอบรมเพื่อให้ ITE ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความสามารถที่มีทักษะมีความแข็งแกร่งผลักดันที่จะเพิ่มขีดความสามารถของพนักงานในด้านการสอนเทคโนโลยีและโดเมนระดับมืออาชีพพื้นที่ ในทางกลับกันยกระดับคุณภาพการสอนและการเรียนรู้และช่วยให้ตระหนักศักยภาพของพนักงานการสร้างโอกาสเสริมความสามารถ (ITE Annual Report 2016-2017, 2017, p.13)

ในปีงบประมาณ 2560 ITE ได้คิดค้นโปรแกรมใหม่และปรับปรุงโปรแกรมที่มีอยู่เดิม สอดคล้องกับแผนงานกลยุทธ์ของ ITE, ITE Trailblazer (2015 - 2019) และทักษะการเคลื่อนไหวในอนาคตของสิงคโปร์ ศูนย์กลางของการริเริ่มเหล่านี้คือแรงผลักดัน เพื่อให้ นักเรียนมีโอกาสในการสร้างทักษะที่เกี่ยวข้องกับการอุตสาหกรรมในขณะที่ให้เส้นทางสำหรับพวกเขาที่จะไล่ตามความเป็นเลิศส่วนบุคคลและความก้าวหน้าของทักษะ (ITE Annual Report 2017-2018, ,2018, p.11)

แผนงานยุทธศาสตร์ห้าปีที่ห้าของ ITE - ITE Trailblazer (ค.ศ.2015 - 2019) เป็นการตอบสนองเชิงกลยุทธ์ของ ITE ต่อสิงคโปร์ ขั้นตอนต่อไปของการพัฒนา สอดคล้องกับทั้ง ITE Trailblazer และ Skills Future ITE ปรับปรุงโปรแกรมของตนและเปิดตัวโครงการใหม่เพื่อให้เกิด:

- นักเรียนที่มั่นใจและรอบรู้
- บัณฑิตที่พร้อมสำหรับอาชีพพร้อมสำหรับชีวิตและพร้อมสำหรับโลก
- พนักงานที่กระตือรือร้นและเป็นมืออาชีพ
- คู่ค้าที่มีส่วนร่วมและมีคุณค่า (ITE Annual Report 2017-2018, ,2018, p.11-12)

การพัฒนาผู้นำแห่งอนาคต

ITE เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้และได้รับทักษะชีวิตเพิ่มเติมเพื่อเป็นผู้นำของพวกเขา ทักษะหลักที่เกี่ยวข้องในอาชีพและชีวิต ทักษะชีวิตเหล่านี้รวมถึงทักษะการแก้ปัญหาความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ความ

เข้าใจและความยืดหยุ่นข้ามวัฒนธรรม หลักสูตรเต็มเวลาทั้งหมดที่ผ่านการตรวจสอบหลักสูตรในปี พ.ศ.2560 ได้รวมทักษะชีวิตเข้าไปในมาตรฐานทักษะที่ปรับปรุงใหม่ ภายในปี พ.ศ.2564 คาดว่าทุกหลักสูตรจะทำเช่นนั้น ในอนาคตหลักสูตรของ ITE จะได้รับการปรับให้สอดคล้องกับ Skills Future Framework และ 18 ข้อแนะนำ (ITE Annual Report 2016-2017, 2017, p.16)

ทักษะทั่วไปและสมรรถนะ

ในฐานะส่วนหนึ่งของโปรแกรมการพัฒนาความสามารถพิเศษของนักเรียนของ ITE โปรแกรม SPARK ถูกสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถในการเป็นผู้นำสำหรับห้าอันดับแรกของการศึกษาของนักเรียนแต่ละคน โปรแกรมนี้ใช้งานได้สำเร็จ สำหรับนักเรียน 96 คนของ ITE College Central ในเดือนกุมภาพันธ์ 2559 เป็นการเสริมโปรแกรม ACE ที่มีอยู่ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การฝึกอบรมความเป็นผู้นำสำหรับกลุ่มนักศึกษาสองอันดับแรก นอกเหนือจากการยกระดับทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความเป็นผู้นำโปรแกรม SPARK ช่วยพัฒนาทักษะด้านเครือข่ายความภาคภูมิใจในตนเองและทักษะการทำงานร่วมกัน ภายใต้ SPARK นักเรียน 35 คนถูกจับคู่และให้คำปรึกษาโดยศิษย์เก่า ITE 35 คนจาก สิงหาคมถึงพฤศจิกายน พ.ศ.2559 ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2559 นักเรียน SPARK 15 คนย้ายไปที่โปรแกรม ACE โปรแกรม ได้เปิดตัวที่วิทยาลัย ITE ตะวันออกและตะวันตกในเดือนมกราคม พ.ศ.2560 (ITE Annual Report 2016-2017, ,2017, p.16)

การเสริมสร้างความสามารถ

สอดคล้องกับวาระ Skills Future ITE ได้ทบทวนกระบวนการการศึกษาและการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง (CET) ประสานการฝึกอบรมพื้นฐานการจ้างงานที่มีอยู่และระบบและกระบวนการ CET และขยายขอบเขตของ CET หลักสูตรไปมากกว่า 480 โมดูล CET ณ เดือนมีนาคม พ.ศ.2560 หลังจากความสำเร็จของโครงการ Total System Capability ในปี พ.ศ.2558 เป็น Total Organization ใหม่ ริเริ่มความสามารถ (TOC) ในปี 2559 เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาความสามารถของพนักงานผ่านทางสี่ระดับความสามารถและความเชี่ยวชาญ - (i) การพัฒนา (ทำ); (ii) พนักงานเจ้าหน้าที่ (Ace); (iii) ผู้นำ (ลูกค้ำเป้าหมาย) และ (iv) Trailblazer (Blaze) นอกเหนือจากความสามารถในโครงการเทคโนโลยีและการให้คำปรึกษายังรวมถึงอาชีวศึกษาและการศึกษาทางเทคนิค (VTE) แกนกลางและความสามารถเชิงหน้าที่อื่น ๆ ของเจ้าหน้าที่ด้านวิชาการและที่ไม่ใช่วิชาการ (ITE Annual Report 2016-2017, ,2017, p.16-17)

โลกแห่งการเรียนรู้

ร้อยละสามสิบของกลุ่มนักเรียน ITE เข้าร่วมในโครงการการศึกษาทั่วโลก (GEP) ผ่านโครงการแลกเปลี่ยนสิ่งที่แนบมาในอุตสาหกรรมโครงการบริการชุมชนกิจกรรมทางวัฒนธรรมหรือกีฬาใน FY2016 ทริป GEP ดังกล่าวช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติและมุมมองที่เป็นสากลและสร้างความมั่นใจในตนเอง และทักษะความเป็นผู้นำ ในฐานะส่วนหนึ่งของกรอบการศึกษาแบบองค์รวมของ ITE นักเรียนได้พัฒนาความเข้าใจที่ดีขึ้นรูปแบบการทำงานวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในประเทศอื่น ๆ ผ่าน GEP พวกเขากลายเป็นชุมชนมากขึ้นและการบริการที่ใส่ใจในการวางแผนของพวกเขาได้รับการแนะนำให้รู้จักกับมูลนิธิสหพันธ์ธุรกิจสิงคโปร์ในระดับโลก

สนับสนุนนักเรียนที่มีผลการเรียนที่ดีและมีความเป็นผู้นำสำหรับการแลกเปลี่ยนในต่างประเทศที่สถาบัน VTE ชี้นำในอเมริกาเหนือยุโรปออสเตรเลียและเอเชีย (ITE Annual Report 2016-2017, 2017, p.17)

5.3 โครงสร้างการบริหารและการบริหารจัดการ

ในสิงคโปร์หน่วยงานมีอำนาจเป็นศูนย์กลางในกระทรวงศึกษาธิการซึ่งรับผิดชอบด้านการศึกษาดังแต่โรงเรียนอนุบาล (อายุสี่ถึงห้า) จนถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษา กระทรวงจัดสรรเงินทุนสำหรับทุกโรงเรียน กำหนดหลักสูตรและการสอบระดับชาติดูแลการรับรองครูจัดการระบบครูและการประเมินผลและการส่งเสริมหลักและว่าจ้างและมอบหมายอาจารย์ใหญ่และครูให้กับโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบต่อรัฐบาลสำหรับผลลัพธ์ของระบบการศึกษาและควบคุมนโยบายภายในระบบ ดังนั้นบทบาทและความรับผิดชอบมีความชัดเจน และมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในที่สุดในระดับอำเภอและโรงเรียนที่มีการพิจารณาตามดุลยพินิจของครูและผู้บริหารอยู่ในกรอบที่กำหนดโดยกระทรวง (เช่นหลักสูตรรายวิชาและระบบประเมินผลระดับชาติ) หน่วยงานอิสระหรือกึ่งอิสระที่เป็นพันธมิตรกับระบบ เช่น NIE (การฝึกอบรมครู), คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล (การประเมินระดับชาติ) และ ITE (การพัฒนาหลักสูตรสำหรับการศึกษายาอาชีพ) มีการกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบและ ทำงานอย่างใกล้ชิดกับกระทรวงมีการดำเนินการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอของแต่ละส่วนของระบบ (เช่นมีการทบทวนหลักสูตรของหลักสูตรทุกหกปี) รวมถึงการประเมินโดยรวมเป็นระยะของระบบ ตัวอย่างคือคณะกรรมการ ASPIRE ล่าสุดซึ่งแนะนำการปฏิรูปครั้งใหญ่ในด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม (NCEE, n.d.)

เงินทุนการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการให้ทุนโดยตรงกับทุกโรงเรียนอย่างเท่าเทียมกันตามจำนวนนักเรียน โรงเรียนทุกแห่งจะได้รับเงินช่วยเหลือชุดหนึ่ง (เรียกว่ากองทุนโอกาส) เพื่อใช้สำหรับนักเรียนที่มีรายได้น้อยและนักเรียนจากกลุ่มชนกลุ่มน้อย แม้ว่าเงินทุนเพิ่มเติมนี้จัดทำโดยกระทรวงโรงเรียนมีอำนาจในการเลือกวิธีการใช้เงิน กระทรวงยังให้เงินสนับสนุนโดยตรงแก่นักเรียนจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยในรูปแบบของเงินอุดหนุนที่เรียกว่าโครงการความช่วยเหลือทางการเงินสำหรับการเรียนรู้และกิจกรรมและเงินทุนสำหรับมื้ออาหารในโรงเรียน (NCEE, n.d.)

ระบบความรับผิดชอบและแรงจูงใจ

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเป้าหมายประจำปีสำหรับโรงเรียนครูและผู้บริหารมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูเป็นประจำทุกปีในระบบการจัดการประสิทธิภาพขั้นสูง ครูได้รับการประเมินบนพื้นฐานของความสามารถที่แตกต่างกัน 16 อย่างรวมถึงการทำงานในห้องเรียนและการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียนที่มากขึ้น รางวัลมีหลายรูปแบบรวมถึงรางวัลเกียรติยศและโบนัส กระทรวงยังคัดเลือกอาจารย์เพื่อรับรางวัลและการยอมรับในระดับชาติ (NCEE, n.d.)

นักเรียนยังได้รับการสนับสนุนให้ทำงานอย่างหนักผ่านระบบแรงจูงใจ EduSave ซึ่งจะให้รางวัลแก่นักศึกษาสำหรับผลงานที่แข็งแกร่งทั้งในด้านวิชาการและไม่ใช่วิชาการ รัฐบาลมีกองทุน 4 พันล้านดอลลาร์ที่อุทิศให้กับทุนเหล่านี้และโดยทั่วไปแล้วนักเรียนใน 10% แรกของชั้นเรียนของพวกเขาสามารถคาดหวังเงิน

ช่วยเหลือเล็กน้อยได้ประมาณ \$400- \$650 เงินช่วยเหลือจำนวนมากมีให้ผ่านรางวัล EduSave อื่น ๆ (NCEE, n.d.)

การสนับสนุนสำหรับโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพต่ำ

ประชากรสิงคโปร์มากกว่า ร้อยละ 80 อาศัยอยู่ในอาคารที่รัฐบาลเป็นเจ้าของสร้างขึ้นเองในชุมชนที่แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานอย่างลงตัวระหว่างภูมิหลังทางชาติพันธุ์และเศรษฐกิจสังคม ชุมชนเหล่านี้สะท้อนให้เห็นในโรงเรียน เนื่องจากลักษณะที่แตกต่างกันอย่างมาของโรงเรียนรัฐบาลของสิงคโปร์จึงมีความแตกต่างกันเล็กน้อยในการจัดการของแต่ละโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ภายในโรงเรียนมีความแตกต่างกันของคุณลักษณะนักเรียนอยู่พอสมควร (NCEE, n.d.)

แม้ว่าผู้ปกครองบางคนได้แสดงความกังวลว่าโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับโรงเรียนหัวกะทิหรือโรงเรียนเอกชนและโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่นักเรียนในหลักสูตร “ปกติ” ถูกปฏิเสธทรัพยากรในโรงเรียนเหล่านี้กระทรวงเชื่อว่าในโรงเรียนส่วนใหญ่ผู้ว่าจ้างคัดเลือกครูที่มีประสบการณ์มากที่สุด หลักสูตร “ปกติ” และให้นักเรียนเหล่านี้ได้รับการเข้าถึงแหล่งข้อมูลเดียวกัน การเดินทางการเรียนรู้ในต่างประเทศและกิจกรรมร่วมหลักสูตร เช่นเดียวกับนักเรียนในหลักสูตรด่วนและหลักสูตรพิเศษ กลุ่มโรงเรียนทางภูมิศาสตร์ซึ่งได้รับการแนะนำในปี ค.ศ.1990 เพื่อจัดการทรัพยากรของโรงเรียนให้ดีขึ้นนั้นเป็นอีกวิธีหนึ่งที่กระทรวงพยายามจัดการความไม่เสมอภาคของโรงเรียน หัวหน้ากลุ่ม เช่น อดีตผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ มีหน้าที่รับผิดชอบในการแบ่งปันทรัพยากรระหว่างโรงเรียนในกลุ่มของพวกเขาและสร้างความมั่นใจว่าพนักงานทุกคนสามารถเข้าถึงการปฏิบัติที่ดีที่สุดและวัสดุของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในกลุ่ม (NCEE, n.d.)

โปรแกรมสำหรับการสร้างใหม่และการปรับปรุงโรงเรียนที่มีอยู่ยังพยายามที่จะแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของโรงเรียนโดยการยกระดับหรือสร้างโรงเรียนทั้งหมดที่สร้างขึ้นก่อนปี 1997 การสร้างใหม่จะรวมโรงเรียนเข้ากับห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์, ศูนย์ออกกำลังกาย, ห้องสมุด, สื่อทรัพยากร ฯลฯ (NCEE, n.d.)

5.4 สถานการณ์ ข้อมูล สถิติตัวเลขที่น่าสนใจ

1) ด้านการจัดการศึกษา

ระบบการศึกษาของสาธารณรัฐสิงคโปร์กำหนดให้เด็กทุกคนต้องอยู่ในระบบโรงเรียนอย่างต่ำ 10 ปี คือ ประถมศึกษา 6 ปี และมัธยมศึกษา 4 ปี ส่วนการจัดการศึกษาหลังมัศึกษามีการจัดการศึกษาก่อนเข้ามหาวิทยาลัย การจัดทำบทเรียนที่จะทำให้บรรลุถึงวิสัยทัศน์และภารกิจที่ตั้งไว้ โดยมีทั้งหมด 9 คณะวิชาที่อันโพลีเทคนิค วิทยาศาสตร์สุขภาพเป็นหนึ่งในคณะวิชานั้น แต่ละคณะวิชาอื่น ๆ จะมีประกาศนียบัตรต่างกันไปอย่างน้อยประมาณ 2-9 ใบประกาศนียบัตร คณะที่ใหญ่ที่สุดคือคณะวิชาวิศวกรรมศาสตร์ คณะนี้ยังมีใบประกาศนียบัตรในคณะวิชาอีกด้วย ซึ่งมีทั้งหมด 48 หลักสูตรใน 9 คณะนี้ เพื่อตอบสนองความต้องการและความใฝ่รู้ของผู้เรียน ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นเขาต้องการให้นักเรียนเป็นคนที่ใฝ่เรียนรู้ ใจกว้างและมีอาชีพที่รอบรู้ทั่วโลก โดยมีหลักสูตรที่เป็นวิชาหลักอยู่ที่ 85% เช่นหากเรียนที่คณะวิชาพยาบาลต้องเรียนวิชาที่เกี่ยวกับการพยาบาลที่ 85% และอีก 15% จะเป็นวิชาเลือกเสริมแบบสหวิทยาการ นักเรียนก็จะได้เรียนเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารหรือไม่ก็เรียนภาษา ภาษาที่นิยมกันก็จะเป็นเกาหลี ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส หรือไม่ว่าจะเป็นจิตวิทยาก็ตาม

จะมีให้เลือกเรียนต่าง ๆ กันไปในสหวิทยาการนี้ การศึกษาทางด้านเทคนิคและอาชีวศึกษา และการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย แบ่งออกได้ดังนี้

ระดับก่อนประถมศึกษา

การศึกษาก่อนประถมศึกษาหรือการศึกษาก่อนวัยเรียน ไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ การศึกษาระดับนี้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการอย่างใกล้ชิด มีกระทรวงพัฒนาชุมชน (Ministry of Community Development) รับผิดชอบดูแลศูนย์ดูแลเด็ก (Childcare Center) และกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบดูแลโรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) ในการเตรียมเด็กก่อนวัยเรียนโดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ภาษา 2 ภาษา และกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านสุนทรียภาพและพลานามัย (บรรเลง ศรีนิล และคณะ, 2548, น.91)

ระดับประถมศึกษา (primary Education)

แบ่งออกเป็น ระดับประถมศึกษาตอนต้น 4 ปี (ประถม 1-4) มุ่งเน้นการเรียนรู้ด้านภาษาและคณิตศาสตร์เพื่อให้เด็กมีพื้นฐานด้านการศึกษา อ่านออกเขียนได้ และมีความสามารถด้านการคำนวณ ร้อยละ 80 ของหลักสูตรเน้นให้เด็กเรียนภาษาอังกฤษ ภาษาแม่ (จีนกลาง มาเลย์ และทมิฬ) และคณิตศาสตร์ เมื่อจบประถมศึกษาปีที่ 4 จะมีการสอบวัดผลโดยใช้ข้อสอบมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดนักเรียนเข้าศึกษาต่อในสายต่าง ๆ ในระดับประถมศึกษาตอนปลายให้เหมาะสมกับระดับความสามารถ (บรรเลง ศรีนิล และคณะ, 2548, น.92)

ส่วนระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ประถม 5-6) แบ่งออกเป็น 3 สาย เพื่อเรียนภาษาอังกฤษ ภาษาแม่ และคณิตศาสตร์ซึ่งแต่ละสายมีความยากง่ายต่างกันตามความสามารถของเด็ก เมื่อจบประถมศึกษาตอนปลาย (ประถม 6) เด็กทุกคนจะต้องผ่านการทดสอบระดับชาติ เรียกว่า Primary School Leaving Examination (PSLE) เพื่อศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาสายต่าง ๆ ตามระดับความสามารถต่อไป (บรรเลง ศรีนิล และคณะ, 2548, น.92)

การสอบระดับประถมศึกษา (Leaving Examination - PSLE) เป็นการสอบระดับชาติประจำปีสำหรับผู้สมัครสอบจะต้องสอบปลายปีสุดท้ายของการศึกษาระดับประถมศึกษาในสิงคโปร์เปิดสอนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 PSLE เป็นแบบฝึกหัดประจำปีสำหรับนักเรียนเมื่อสิ้นสุดปีสุดท้ายของการศึกษาระดับประถมศึกษาในสิงคโปร์ ผู้สมัครจะถูก emplaced กับหลักสูตรโรงเรียนมัธยมต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับคะแนน T รวมคะแนน PSLE คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินของสิงคโปร์และกระทรวงศึกษาธิการของสิงคโปร์เป็นหน่วยงานตรวจสอบรวบรวมสำหรับ PSLE (Singapore Examinations and Assessment Board, 2018)

ตาราง 27 วิชาและเกณฑ์คะแนนสอบ PSLE

วิชาที่สอบ	เกณฑ์คะแนน
- ภาษาอังกฤษ - คณิตศาสตร์ - ภาษาแม่	A*, A, B, C, D, และ E โดย A* คือคะแนนสูงสุด และ E คือคะแนนต่ำที่สุด
- ภาษาอังกฤษพื้นฐาน - คณิตศาสตร์พื้นฐาน - ภาษาแม่พื้นฐาน	1, 2, 3, และ 4 โดย 1 คือคะแนนสูงสุด และ 4 คือคะแนนต่ำที่สุด
- ภาษาแม่ระดับสูง	แสดงผลว่า “ผ่าน” กับ “ไม่ผ่าน”

ที่มา: (Singapore Examinations and Assessment Board, 2018, 17)

ระดับมัธยมศึกษา (Secondary Education)

แบ่งออกเป็น 3 หลักสูตร เพื่อให้ให้นักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายได้เข้าศึกษาตามระดับความสามารถในการเรียน ตามผลการทดสอบในระดับชาติในระดับประถมศึกษา (PSLE) คือ

หลักสูตรพิเศษ (Special Course) เป็นหลักสูตรสำหรับผู้ที่สอบได้คะแนน PSLE ในระดับดีเยี่ยม ใช้เวลาเรียน 4 ปี เน้นการเรียนภาษาอังกฤษและภาษาแม่ที่สูงกว่าการเรียนหลักสูตรอื่น ๆ

หลักสูตรเร่งรัด (Express Course) เป็นหลักสูตรสำหรับผู้ที่สอบได้คะแนน PSLE ในระดับดี ใช้เวลาเรียน 4 ปี

หลักสูตรปกติ (Normal Course) เป็นหลักสูตรสำหรับผู้ที่สอบได้คะแนน PSLE ในระดับปานกลาง ใช้เวลาเรียน 4-5 ปี

ในหลักสูตรพิเศษและหลักสูตรเร่งรัดในปีที่ 4 นักเรียนจะต้องสอบ General Certificate of Education (GCE) “O” Level ยกเว้นหลักสูตรปกตินักเรียนจะต้องสอบ GCE “N” Level ถ้าผ่านจึงจะได้เรียนในชั้นปีที่ 5 เพื่อเตรียมสอบ GCE “O” Level ต่อไป การเรียนในหลักสูตรปกติมี 2 ทางเลือก คือ กลุ่มที่เลือกศึกษาสายสามัญ เป็นการศึกษาวិชาสามัญทั่วไป ผู้จบการศึกษานี้สามารถศึกษาต่อในวิทยาลัยชั้นต้น วิทยาลัยโพลิเทคนิค หรือสถาบันเทคนิคได้ และกลุ่มที่เลือกสายอาชีพ เป็นการเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพเพื่อเตรียมตัวเข้าศึกษาหรือฝึกอบรมวิชาชีพในสถาบันเทคนิค หรือฝึกอบรมอาชีพตามหลักสูตรของสถาบันเทคนิคการศึกษา (Institute of Technical Education: ITE) (บรรเลง ศรีนิล และคณะ, 2548, น.92-93)

นอกจากนี้ ตั้งแต่ พ.ศ.2549 เป็นต้นมา ระดับมัศึกษายังมีทางเลือกเพิ่มมา 3 หลักสูตร คือ

หลักสูตรแบบพิเศษ (Specialised Schools) เป็นการเรียนรู้ผสมผสานด้านเทคนิคและอาชีวศึกษาที่เน้นทางด้านเทคนิคและการอาชีวศึกษาอย่างเข้มข้นที่สามารถปฏิบัติได้จริงเพื่อมุ่งสู่สายอาชีพ

หลักสูตรแบบพิเศษที่มีความเป็นอิสระ (Specialised Independent Schools) เป็นการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความสนใจเฉพาะทางด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา ใช้เวลาเรียน 4 ปี และต้องสอบ GCE “N” Level

หลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated Programme) เป็นการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาและระดับหลังมัธยมศึกษาเข้าไว้ด้วยกันใช้เวลาเรียน 4-6 ปี และต้องสอบ GEC “O” Level เพื่อจบการศึกษา (สุริยา ฮ่องเสนาะ, 2559, น.5)

การสอบประกาศนียบัตรทั่วไปด้านการศึกษาปกติ (General Certificate of Education Normal Level) ได้ถูกแยกออกเป็นระดับสิงคโปร์-เคมบริดจ์ GCE ระดับปกติ (ทางเทคนิค) (GCE N (T) Level) และ GCE ปกติ (วิชาการ) (GCE N (A) - Level) (Singapore Examinations and Assessment Board, 2018)

ตาราง 28 เกณฑ์ระดับคะแนน GCE N (T) Level

เกรด GCE N (technical) Level สายอาชีพศึกษา	หมายเหตุ
A, B, C, D โดยที่เกรด A นั้นสูงที่สุดและเกรด D ต่ำที่สุด	การผ่านระดับ GCE ปกติ (ทางเทคนิค)
เกรดที่ไม่ผ่าน	หมายถึงเกรดที่ไม่ผ่าน จะไม่ปรากฏในใบรับรอง แต่จะแสดงในใบแสดงผลการสอบ
- วิชาที่ “ขาดสอบ” จะไม่แสดงในใบรับรองผลการสอบ	

ที่มา: (Singapore Examinations and Assessment Board, 2018, p.16).

ตาราง 29 เกณฑ์ระดับคะแนน GCE N (A) Level

เกรด GCE N (Academic) Level สายสามัญ	หมายเหตุ
1, 2, 3, 4, 5 โดยที่เกรด 1 สูงที่สุดและเกรด 5 ต่ำที่สุด	การผ่านระดับ GCE ปกติ สายสามัญ
เกรดที่ไม่ผ่าน	หมายถึงเกรดที่ไม่ผ่าน จะไม่ปรากฏในใบรับรอง แต่จะแสดงในใบแสดงผลการสอบ
- การทดสอบการพูดและการฟังภาษาจีน, มาเลย์, ทมิฬ, ซึ่งเป็นการทดสอบภาษาที่มีความแตกต่างกันจะแสดงผลว่า “ผ่าน” หรือ “ไม่ผ่าน”	
- วิชาที่ “ขาดสอบ” จะไม่แสดงในใบรับรองผลการสอบ	

ที่มา: (Singapore Examinations and Assessment Board, 2018, p.17).

การสอบประกาศนียบัตรสามัญการศึกษาทั่วไป (General Certificate of Education Ordinary Level: GCE O Level) เป็นการสอบระดับชาติประจำปีที่ดำเนินการโดยโรงเรียนและผู้สมัครสอบเอกชนในสิงคโปร์ การสอบได้รับการแนะนำใน ปีพ.ศ.2514 โดยเป็นการพิจารณาจากการสอบ GCE O-Level ของ สหราชอาณาจักร ในปี ค.ศ.2549 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามของกระทรวงศึกษาธิการของสิงคโปร์ ในการจัดการการตรวจสอบ การสอบ GCE O-Level นั้นสอดคล้องกับหลักสูตรของโรงเรียนสิงคโปร์ที่ออกแบบโดยกระทรวงศึกษาธิการ การสอบ GCE O-Level นั้นมีให้ทุกปีเพื่อ

1) นักเรียนจากโรงเรียนกระแสหลักที่กำลังเรียนหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนสี่หรือหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปกติ (ด้านวิชาการ)

2) ผู้สมัครส่วนตัวที่มีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์การลงทะเบียนสอบ GCE O-Level

คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินของสิงคโปร์, กระทรวงศึกษาธิการและมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ การสอบระหว่างประเทศเป็นหน่วยงานตรวจสอบร่วมสำหรับการสอบ GCE O-Level (Singapore Examinations and Assessment Board, 2018)

ตาราง 30 เกณฑ์คะแนนผ่านเกณฑ์ GCE ‘O’ Level

เกณฑ์คะแนน		หมายเหตุ
ลำดับตัวเลข	ลำดับตัวอักษร	
1	A	ผ่านเกณฑ์ GCE Ordinary Level
2		
3	B	
4		
5	C	
6		
7	D	ต่ำกว่าเกณฑ์ GCE Ordinary Level
8	E	
9	ไม่มีลำดับเกรดเป็นตัวอักษร	จะไม่ปรากฏในใบรับรอง แต่จะแสดง ในใบแสดงผลการสอบ
- ลำดับที่ 1 คะแนนสูงที่สุด ลำดับที่ 9 คือคะแนนต่ำที่สุด		
- การทดสอบการพูดและการฟังภาษาจีน, มาเลย์, ทมิฬ, ภาษาจีนระดับสูง, ภาษามาลายะระดับสูง, และภาษาทมิฬ ซึ่งเป็นการทดสอบภาษาที่มีความแตกต่างกันจะแสดงผลว่า “ผ่าน” หรือ “ไม่ผ่าน”		
- วิชาที่ “ขาดสอบ” จะไม่แสดงในใบรับรองผลการสอบ		

ที่มา: (Singapore Examinations and Assessment Board, 2018, p.17).

ตาราง 31 รายวิชาที่เปิดสอบ

ระดับการทดสอบ	รายชื่อวิชาที่เปิดสอบ
N(T)-Level	ENGLISH LANGUAGE SYLLABUS T
N(T)-Level	BASIC CHINESE
N(T)-Level	BASIC MALAY
N(T)-Level	BASIC TAMIL
N(A)-Level	CHINESE
N(A)-Level	MALAY
N(A)-Level	TAMIL
O-Level	CHINESE
O-Level	MALAY
O-Level	TAMIL

ระดับการทดสอบ	รายชื่อวิชาที่เปิดสอบ
O-Level	HIGHER CHINESE
O-Level	HIGHER MALAY
O-Level	HIGHER TAMIL
O-Level	CHINESE B
O-Level	MALAY B
O-Level	TAMIL B

ที่มา: (Singapore Examinations and Assessment Board, 2018, p.21).

ระดับหลังมัธยมศึกษา (Post-Secondary Education)

นักเรียนที่สำเร็จมัธยมศึกษาและสอบ GEC “O” Level ได้คะแนนดีจึงจะเข้าศึกษาในวิทยาลัยชั้นต้น หลักสูตร 2 ปี หรือเข้าศึกษาใน “Centralised Institute” หลักสูตร 3 ปี ซึ่งทั้ง 2 ประเภทเป็นหลักสูตร การศึกษาก่อนเข้ามหาวิทยาลัย (Pre-University) โดยจะต้องสอบ GEC “A” Level ให้ได้ในที่สุดท้ายจึงจะเข้า ศึกษาในมหาวิทยาลัยได้ หรือจะเข้าศึกษาในวิทยาลัยโพลีเทคนิค (Polytechnics Collage) ก็ได้ ส่วนผู้ที่สนใจ ทางด้านช่างเทคนิคและพาณิชยการสามารถเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยโพลีเทคนิคหลักสูตร 3 ปี เมื่อสำเร็จแล้ว สามารถศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้เช่นกัน นอกจากนี้ ยังมีสถาบันเทคนิคต่าง ๆ ภายใต้สถาบันเทคนิค การศึกษา (ITE) ซึ่งเป็นหลักสูตรทางเทคนิคและอาชีวศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาจาก ITE ที่ได้คะแนนดีสามารถ เข้าศึกษาต่อในระดับวิทยาลัยโพลีเทคนิคและมหาวิทยาลัยได้ (บรรเลง ศรีนิล และคณะ, 2548, น.93)

การสอบประกาศนียบัตรทั่วไปด้านการศึกษาขั้นสูง (General Certificate of Education Advance Level: GCE A Level) เปิดตัวในปี พ.ศ.2518 และได้รับการพิจารณาจากการสอบ GCE A-Level ของสหราชอาณาจักรในปี พ.ศ.2545 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามของกระทรวงศึกษาธิการของสิงคโปร์ เพื่อให้สามารถควบคุมการจัดการการสอบได้มากขึ้น การสอบ GCE A-Level นั้นสอดคล้องกับหลักสูตรของ โรงเรียนสิงคโปร์ที่ออกแบบโดยกระทรวงศึกษาธิการ (Singapore Examinations and Assessment Board, 2018)

การสอบ GCE A-Level นั้นเปิดสอบเป็นประจำทุกปีเพื่อ:

- 1) นักเรียนจากวิทยาลัยระดับต้นหรือสถาบันส่วนกลางที่กำลังเรียนหลักสูตร A-Level
- 2) ผู้สมัครส่วนตัวที่มีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์ในการลงทะเบียนสอบ GCE A-Level

คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลของสิงคโปร์, กระทรวงศึกษาธิการและการสอบระหว่าง ประเทศของมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์เป็นหน่วยงานตรวจสอบร่วมสำหรับการสอบ GCE A-Level ผู้สมัคร สามารถเลือกที่จะตรวจสอบในวิชาที่สามารถระดับของการศึกษา - สูงกว่า 1 (H1), สูงกว่า 2 (H2), และสำหรับผู้สมัครที่โรงเรียน, สูงกว่า 3 (Singapore Examinations and Assessment Board, 2018)

ตาราง 32 เกณฑ์ระดับคะแนน GCE A Level

เกรด GCE A Level (รายวิชาที่สอบในระดับ H1 และ H2)	หมายเหตุ
A, B, C, D, E โดยที่เกรด A นั้นสูงที่สุดและเกรด E ต่ำที่สุด	การผ่านระดับ GCE A Level
*S	หมายถึงเกรดที่ไม่ผ่านจะไม่ปรากฏในใบรับรอง แต่จะแสดงในใบแสดงผลการสอบ
เกรดที่ไม่ผ่าน	
- *S คือ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ผ่าน	
- การทดสอบการพูดและการฟังภาษาจีน, มาเลย์, ทมิฬ, ภาษาจีนระดับสูง, ภาษามาลายะระดับสูง, และภาษาทมิฬ ซึ่งเป็น การทดสอบภาษาที่มีความแตกต่างกันจะแสดงผลว่า “ผ่าน” หรือ “ไม่ผ่าน”	
- วิชาที่ได้เกรด “S” “ไม่ผ่าน” หรือ “ขาดสอบ” จะไม่แสดงในใบรับรองผลการสอบ	

ที่มา: (Singapore Examinations and Assessment Board, 2018, p.17).

สิงคโปร์จะมีการให้ตัวเลขพร้อมไปกับเกรดที่ได้ โดยยิ่งเกรดดีเท่าไร ตัวเลขก็ยิ่งน้อยเท่านั้น (ภาพที่ 14) ถ้าคะแนนวิชาไหนได้มากกว่า ร้อยละ 75 ขึ้นไป จะถือว่าเป็นเกรดที่ดีที่สุดคือ A1 แต่ถ้าอยู่ระหว่างร้อยละ 70-74 จะเป็น A2 ยิ่งคะแนนตัวเลขเกรดก็ยิ่งน้อยลง เพราะฉะนั้นคุณสมบัติที่จะสามารถยื่นคะแนนเข้า Junior College ได้จะต้องมีผลรวม L1R5 รวมกันไม่เกิน 20 คะแนน กล่าวคือ L1R5 คือ วิชาภาษาแบบ first language 1 ตัว (L1) ปกติก็มักจะเป็นวิชาภาษาอังกฤษนี้ และ Relevant Subjects หรือวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีก 5 ตัว (R5) รวมทั้งสิ้นใช้คะแนนยื่นจาก 6 วิชา โดยให้ผลรวมของตัวเลขเกรด รวมกันแล้วไม่เกิน 20 คะแนน เช่น นักเรียนอาจจะได้คะแนน จาก L1R5 ตามนี้ A1, B3,B4, A2, C5,A2 ผลรวมของตัวเลขเกรด คือ $1+3+4+2+5+2 = 17$ คะแนน นักศึกษาคนนี้จะสามารถ Junior College ได้ เพราะคะแนนรวมไม่เกิน 20 (krujane, 2015)

ทั้งนี้ วิชา R5 ไม่สามารถเลือกวิชาที่ดีที่สุดมาใช้ได้ เพราะอย่างน้อยต้องมี Math 1 ตัว Science 1 ตัว และ Humanities 1 ตัว และควรจะสัมพันธ์กับวิชาที่เราคิดว่าจะไปเลือกเรียนต่อในระดับ Junior College เพื่อไปเข้ามหาวิทยาลัยในสาขาที่ต้องการในที่สุดด้วย (krujane, 2015)

Singapore-Cambridge GCE "O" Level Examination		
Grade	Percentage	Grade Description
A1	75% and above	Distinction
A2	70% to 74%	Distinction
B3	65% to 69%	Merit
B4	60% to 64%	Merit
C5	55% to 59%	Credit
C6	50% to 54%	Credit
D7	45% to 49%	Sub-Pass/Fail
E8	40% to 44%	Fail
F9	Below 40%	Fail

ภาพประกอบ 26 ระบบเกณฑ์คะแนนระดับ GCE O Level

ที่มา: <http://www.preptitude.com/?p=570>

ระดับมหาวิทยาลัย (University Education)

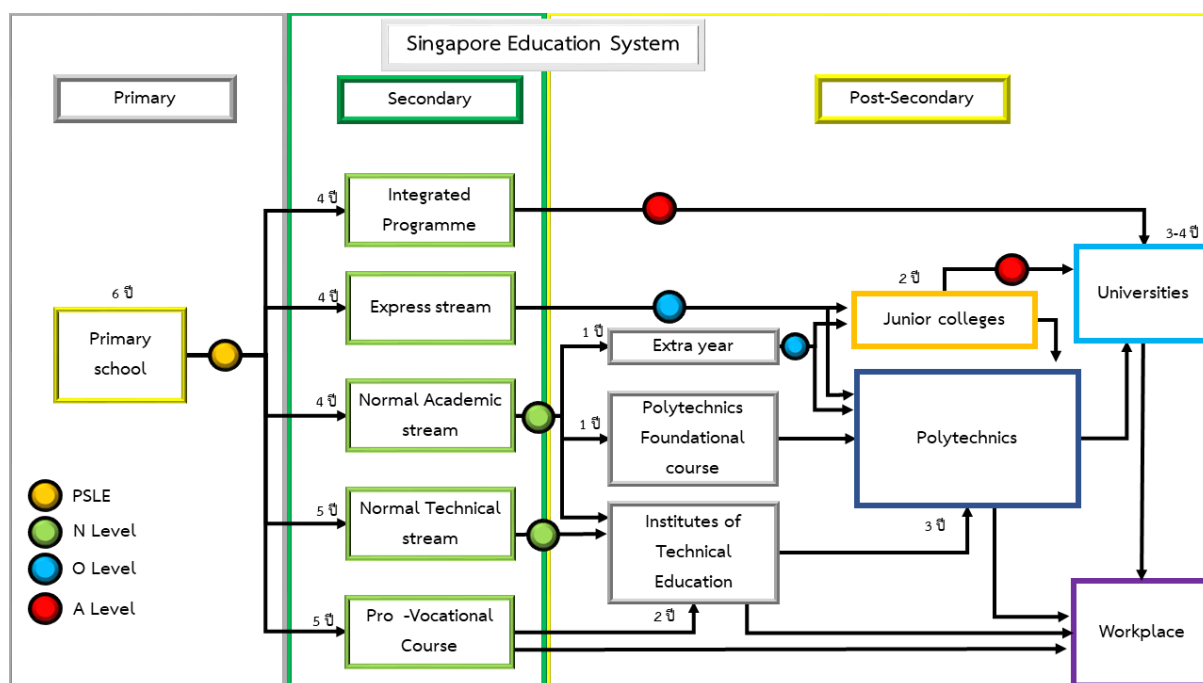
มหาวิทยาลัยในสิงคโปร์เปิดสอนทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ผู้ที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยจะต้องสอบผ่าน GCE "A" Level หรือได้รับวุฒินูปรินญา (น.93) มหาวิทยาลัยในสิงคโปร์มีทั้งหมด 4 แห่ง ได้แก่ (สุริยา ช้องเสนาะ, 2559, น.6)

National University of Singapore (NUS),

Nanyang Technological University (NTU),

Singapore Management University (SMU),

Singapore University of Technology and Design (SUTD)

ภาพประกอบ 27 โครงสร้างระบบการศึกษาประเทศสิงคโปร์

2) ด้านระบบการเรียนการสอน

ระบบอาชีวศึกษาสิงคโปร์มีการจัดทำบทเรียนและพัฒนาบทเรียนอย่างไร จะยกตัวอย่างโดยใช้คณะวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จากนั้นอันโพลีเทคนิค และวิธีการจัดการเรียนการสอนอย่างไรให้นักเรียนได้รับจ้างงานตรงตามสายงานที่เรียนมา โดยคณะผู้วิจัยขอแนะนำระบบการศึกษาของสิงคโปร์โดยสังเขป คือนักเรียนจะต้องจบการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นเสียก่อน หากสอบผ่านตามเกณฑ์นักเรียนก็จะสามารถเลือกเรียนในสายสามัญหรือสายอาชีพ แต่หากคะแนนไม่ค่อยดีมากนักนักเรียนก็สามารถเลือกเรียนสถาบันวิชาชีพ และหากเรียนจบในสองปีก็สามารถที่จะเรียนต่อในมหาวิทยาลัยได้ ในประเทศสิงคโปร์ มีโพลีเทคนิคของรัฐอยู่ 5 แห่งดังนี้ ในประเทศสิงคโปร์ มีโพลีเทคนิคของรัฐอยู่ 5 แห่งดังนี้ หนึ่ง อันโพลีเทคนิค (Ngee Ann Polytechnic), เทมาเสก โพลีเทคนิค (Temasek Polytechnic), นันยาง โพลีเทคนิค (Nanyang Polytechnic), สิงคโปร์โพลีเทคนิค (Singapore Polytechnic) ซึ่งเป็นสถาบันที่เก่าแก่ที่สุดในสิงคโปร์ ส่วนสถาบันที่ใหม่ที่สุดก็จะเป็นสถาบันรีพับลิคโพลีเทคนิค (Republic Polytechnic) สองสถาบันนี้จะอยู่ในฝั่งตะวันตก ซึ่งในแต่ละภูมิภาคของสิงคโปร์ก็จะมีสถาบันโพลีเทคนิค 1 ที่ ซึ่งมุมมองของหนิอัน โพลีเทคนิคนั้นต้องการให้นักเรียนรู้สึกรักที่จะเรียนรู้ พวกเขาจะรู้สึกว่ามีคุณค่าและพวกเขาจะมีความพร้อมในการทำงานได้ทั่วโลก หน้าที่ของสถานศึกษาคือเพิ่มความใฝ่เรียนรู้แบบยั่งยืนตลอดชีวิต และอยากให้นักเรียนใฝ่รู้แม้ว่าจะเรียนจบจากสถาบันไปแล้ว พวกเขาต้องยึดมั่นด้วยการทำงานที่ดีเยี่ยม มีนวัตกรรมแนวคิดใหม่ๆ และรับใช้สังคม นี่คือนโยบายของสถาบันโพลีเทคนิคของสิงคโปร์

รูปแบบเรียนการสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

โพลีเทคนิคยังมีการใช้การเรียนการสอนแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) ผ่านโทรศัพท์มือถือซึ่งนักเรียนไม่จำเป็นต้องเอาหนังสือเรียนมาที่ห้องเรียนอีกแล้ว จะมีบทเรียนในแอปพลิเคชัน สิ่งนี้ยังมีการเรียนการสอนผ่านมีเดียต่าง ๆ อีกด้วย เช่น เกมออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน ในส่วนของการปลูกฝังความใจกว้างนั้น โพลีเทคนิคจะส่งผู้เรียนไปปรับใช้สังคมซึ่งโพลีเทคนิคจะมีการใส่การเรียนที่เรียกว่า service learning ซึ่งนักเรียนจะปรับใช้สังคมตามบทเรียนที่โพลีเทคนิคกำหนดมา ซึ่งไม่ใช่เพียงออกไปทำอะไรให้กับสังคมอย่างเดียวแต่จะต้องเกี่ยวข้องกับบทเรียนอีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น คณะทัศนมาตรศาสตร์คือโพลีเทคนิคทำการทดสอบตรวจวัดสายตา ดังนั้นนักเรียนโพลีเทคนิคต้องออกไปที่ชุมชนเพื่อทำการตรวจวัดตาและจากนั้นให้แว่นตาแก่ประชาชน ดังนั้นต้องขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์

ตัวอย่างการเรียนการสอนที่เป็นเอกลักษณ์ที่เห็นได้ในคณะวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ พวกเขาจะมี Medi-Queen (คนเสมือนจริงที่สามารถคำนวณสถานการณ์ได้จริง ๆ) ซึ่งสามารถบันทึกสถานการณ์ต่าง ๆ หรือนักเรียนสามารถทำ CPR ปั่นหัวใจและฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ของพวกเขา ในปีที่ 1 นักเรียนจะรู้ดีว่าต้องเน้นในทางทฤษฎีมากกว่า ส่วนในปีที่ 2 พวกเขาเริ่มฝึกฝนทักษะมากขึ้นเรื่อย ๆ

รูปแบบการเรียนการสอนแบบลงสถานที่จริงผ่านการทำโครงการ

โพลีเทคนิคมีการเรียนการสอนใหม่ล่าสุด ที่เป็นเอกลักษณ์นั้นคือรูปแบบการเรียนการสอนที่แตกต่างกันในแต่ละหลักสูตร ตัวอย่างเช่น การเรียนรู้ผ่านการทำโครงการ การเรียนผ่านห้องทดลอง การเรียนรู้ที่ทำงานจริง การเรียนรู้แบบสถานการณ์จริง การเรียนรู้แบบผ่านเรื่องราว การเรียนรู้แบบอภิปราย และการเรียนรู้แบบตัวอย่าง ซึ่งในแต่ละคอร์ส สถาบันโพลีเทคนิคก็จะออกแบบการเรียนการสอนให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น การเรียนพยาบาล จะเน้นไปที่การเรียนแบบลงสถานที่จริงและสถานการณ์จริง ซึ่งในส่วนของการเรียนรู้ที่ผ่านสถานที่จริงนั้นโพลีเทคนิคก็จะพาไปที่โรงพยาบาล ส่วนสถานการณ์จริงก็จะเป็นการสมมุติว่าหากคนไข้มีไข้สูงจะทำอย่างไร ปีที่หนึ่งมี 10 สัปดาห์ ปีที่สอง 11 สัปดาห์และปีที่สาม มี 22 สัปดาห์ สำหรับคณะวิชาทัศนมาตรศาสตร์มีเวลาเรียนทั้ง 16 สัปดาห์ สัปดาห์แรกอยู่ในสถาบันโพลีเทคนิค และจะออกไปฝึกงานก็จะเป็นปีที่สองของเทอมสุดท้ายโดยนักเรียนส่วนใหญ่ออกไปฝึกงาน ช่วงที่ 2 จะเป็นในเดือนเมษายนของภาคการศึกษา

รูปแบบการเรียนการสอนผ่านกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน

เพื่อเรียนรู้วิธีการสร้างบทเรียน นักเรียนจะเรียนรู้บางสิ่งมากกว่าวิชาหลักของพวกเขา เช่น หากนักเรียนต้องการเรียนเต้นรำ ศิลปะหรือแม้แต่เรียนความเป็นผู้นำ ผู้เรียนสามารถเข้าร่วมชมรม (CCA) ต่าง ๆ ได้ มี 120 ชมรมให้เลือกอาจจะเป็นกีฬาอื่น ๆ ที่น่าสนใจเป็นพิเศษและมีงานบริการชุมชน เนื่องจากสถาบันโพลีเทคนิคต้องการพัฒนาพวกนักเรียนในแง่ของมูลค่าเช่นมีความรับผิดชอบ มีความเคารพและเห็นอกเห็นใจ และพร้อมจะช่วยเหลือผู้อื่น

เพื่อให้นักเรียนฉลาดรอบรู้ระดับสากลพวกเขาต้องออกไปเรียนรู้นอกสิงคโปร์เพื่อสำรวจสิ่งต่าง ๆ ในต่างประเทศ ดังนั้นนักเรียนทุกคนต้องเดินทางไปต่างประเทศหนึ่งครั้ง สถาบันโพลีเทคนิคจะมีทริปสั้น ๆ เช่น 2 สัปดาห์ มีการบริการชุมชนในประเทศที่ยากจนกว่า เช่น ไปที่เขมร พม่าและอินเดียเพื่อบริการชุมชน นักเรียนจะมีการปรึกษาการไปเรียนที่ OIP (สำนักหลักสูตรนานาชาติ) ซึ่งจะเป็นการให้นักเรียนได้เรียนรู้ในต่างประเทศในช่วงปิดเทอม ดังนั้นเมื่อพวกเขากลับมาพวกเขาก็จะได้รับการสอนอย่างน้อย 1 บทเรียนจากการไปต่างประเทศ เช่นเดียวกับกรณีแบบฝึกหัดและเวิร์คช็อปเหมือนภาคปฏิบัติ การมอบหมายอาจเป็นโครงงานแบบอภิปราย ที่นักเรียนจะออกไปข้างนอกมหาวิทยาลัยที่อยู่ในประเทศสิงคโปร์

โปรแกรมหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในประเทศสิงคโปร์มีดังนี้

โปรแกรมหลักสูตรด้านกฎหมาย ผู้เรียนจะได้เรียนรู้วิธีการทำงานระบบกฎหมายทั่วโลก กฎหมายนานาชาติและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งกำลังเป็นที่นิยมของนักศึกษาต่างชาติที่กำลังมองหาโอกาสในระดับนานาชาติ

รายชื่อวิชาในสาขา

- 1) กฎหมายศึกษา
- 2) กฎหมายแพ่ง

โปรแกรมหลักสูตรด้านการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลและการออกกำลังกาย ศาสตร์นี้เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของมนุษย์และวิธีการเสริมสร้างร่างกายให้สมบูรณ์และมีความสุข ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการรักษาความงามเกี่ยวกับผม, การรักษาความงามทั่วไป และการมีสุขภาพและไลฟ์สไตล์ที่แข็งแรง

รายชื่อวิชาในสาขา

- 1) การตัดแต่งทรงผม
- 2) การนวด
- 3) การนวดกดจุด
- 4) การเสริมความงาม
- 5) สุขภาพและการออกกำลังกาย
- 6) สุขคนบำบัด

โปรแกรมหลักสูตรด้านการศึกษาและการฝึกอบรม ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ว่า ทรัพยากรมนุษย์ มีการพัฒนาและเรียนรู้ตนเองอย่างไร ผู้เรียนสามารถสมัครเข้าเรียนได้ทั้งระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งคอร์สนี้จะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การสอนในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย

รายชื่อวิชาในสาขา

- 1) การศึกษาปฐมวัย
- 2) การศึกษาพิเศษ
- 3) การเรียนการสอนเฉพาะทาง
- 4) การเรียนเพื่อการศึกษา

5) ครุศาสตร์

6) คำแนะนำด้านอาชีพ

โปรแกรมหลักสูตรด้านท่องเที่ยวและบริการ ผู้เรียนจะได้เรียนเกี่ยวกับงานบริการ, อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและผลกระทบระดับโลก ผู้เรียนจะมีโอกาสที่จะมีอาชีพที่ได้เดินทางไปทั่วโลก รวมทั้งพัฒนาธุรกิจ ของผู้เรียนเอง

รายชื่อวิชาในสาขา

- 1) การจัดการการบิน และสายการบิน
- 2) การจัดการด้านสันนาการ
- 3) การจัดการโรงแรม
- 4) การจัดเลี้ยง
- 5) การผลิตอาหารและเครื่องดื่ม
- 6) การเดินทางและการท่องเที่ยว
- 7) ด้านการบริการ

โปรแกรมหลักสูตรด้านธุรกิจและบริหาร ครอบคลุมการเงิน, การบัญชี, การตลาด, การจัดการ ทรัพยากรบุคคลและการบริหารงาน ผู้เรียนจะได้เรียนการฝึกทักษะที่เพื่อริเริ่มพัฒนาโปรเจกต์ของผู้เรียนเอง และ โปรเจกต์ของบริษัทระดับโลก

รายชื่อวิชาในสาขา

- 1) การขนส่งและโลจิสติก
- 2) การค้าปลีก
- 3) การจัดการ
- 4) การจัดการทรัพยากรมนุษย์
- 5) การตลาด
- 6) การบัญชี
- 7) การเงิน
- 8) ธุรกิจศึกษา
- 9) พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์
- 10) วิชาผู้ประกอบการ

โปรแกรมหลักสูตรด้านมนุษยศาสตร์ ผู้เรียนจะได้รับการฝึกเชิงการคิดวิเคราะห์และเชิงจริยธรรม รวมทั้งความรู้ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ได้ในงานต่าง ๆ เช่น การศึกษา วรรณกรรม, ศิลปะ และสังคมศึกษา

รายชื่อวิชาในสาขา

- 1) ภาษา
- 2) ภาษาอังกฤษศึกษา
- 3) ภูมิภาควิทยา
- 4) วัฒนธรรมศึกษา

โปรแกรมหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์และไอที พัฒนาความสามารถของผู้เรียนในทางความคิดสร้างสรรค์และการปฏิบัติ ผู้เรียนจะได้ศึกษาการสร้างภาพของการทำงานจากการวาดภาพคอมพิวเตอร์กราฟิกและวิดีโอเกมรวมทั้งงานศิลปะและการออกแบบผลิตภัณฑ์

รายชื่อวิชาในสาขา

- 1) ซอฟต์แวร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์
- 2) มัลติมีเดีย
- 3) วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์
- 4) เทคโนโลยีสารสนเทศ

โปรแกรมหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เรียนวิถีชีวิต, ธรรมชาติและทุกอย่างที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ผู้เรียนจะได้พัฒนาวิธีคิดแบบวิทยาศาสตร์, ทักษะทางตัวเลข และระบบการคิดเพื่อแก้ปัญหา

รายชื่อวิชาในสาขา

- 1) ชีววิทยา
- 2) ธรณีศาสตร์
- 3) ภูมิศาสตร์กายภาพ
- 4) วัสดุศาสตร์
- 5) วิทยาศาสตร์การกีฬา
- 6) วิทยาศาสตร์การอาหารและเทคโนโลยี
- 7) วิทยาศาสตร์ชีวการแพทย์
- 8) วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม
- 9) เคมี

โปรแกรมหลักสูตรด้านวิศวกรรมศาสตร์ การประยุกต์เอาทฤษฎีทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์มาสร้างเป็นงานออกแบบ รวมถึงพัฒนา และดูแลคุณภาพของระบบโครงสร้างพื้นฐานของอาคารและสิ่งปลูกสร้าง รวมไปถึงระบบควบคุมทางวิศวกรรมขนาดใหญ่

รายชื่อวิชาในสาขา

- 1) การควบคุมคุณภาพ
- 2) การผลิตและผลผลิต

- 3) วิศวกรรมการบิน
- 4) วิศวกรรมชีวเวช
- 5) วิศวกรรมทางทะเล
- 6) วิศวกรรมพลังงาน
- 7) วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม
- 8) วิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์
- 9) วิศวกรรมเคมีและวัสดุ
- 10) วิศวกรรมเครื่องกล
- 11) วิศวกรรมและเทคโนโลยี
- 12) วิศวกรรมโยธา
- 13) วิศวกรรมไฟฟ้า
- 14) โทรคมนาคม

โปรแกรมหลักสูตรด้านศิลปะและการออกแบบ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ผู้เรียนจะได้เรียนการทำภาพจากคอมพิวเตอร์กราฟิกและ วิดีโอเกม รวมทั้งงานศิลปะแบบวิจิตรศิลป์ และการออกแบบผลิตภัณฑ์

รายชื่อวิชาในสาขา

- 1) การบริหารศิลปะ
- 2) การออกแบบตกแต่งภายใน
- 3) การออกแบบที่ไม่ใช่ทางอุตสาหกรรม
- 4) การออกแบบอุตสาหกรรม
- 5) ดนตรี
- 6) ศิลปะ
- 7) หัตถกรรมและงานฝีมือ
- 8) เต้นรำ
- 9) แฟชั่นและการออกแบบสิ่งทอ
- 10) โรงละครและการศึกษาละคร

โปรแกรมหลักสูตรด้านสถาปัตยกรรมกรรมและการก่อสร้าง การผสมกันระหว่างจินตนาการในการออกแบบอาคารและการใช้พื้นที่เพื่อประโยชน์ใช้สอยที่ลงตัว และวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ เพื่อสร้างสรรค์และออกแบบเมืองให้น่าอยู่

รายชื่อวิชาในสาขา

- 1) การบริหารจัดการทรัพยากร
- 2) การสำรวจ

3) สถาปัตยกรรมศาสตร์

โปรแกรมหลักสูตรด้านสังคมศาสตร์และสื่อ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้วิธีการที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วิชาเรียนรวมถึงการแสดงออกในทางปฏิบัติในภาพยนตร์และสื่อ และทฤษฎีสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

รายชื่อวิชาในสาขา

- 1) การถ่ายภาพ
- 2) การเขียน
- 3) การเมือง
- 4) ภาพยนตร์และโทรทัศน์
- 5) วารสารศาสตร์
- 6) สังคมวิทยา
- 7) สังคมศาสตร์
- 8) สังคมสงเคราะห์
- 9) สื่อ

โปรแกรมหลักสูตรด้านสุขภาพและการแพทย์ ผู้เรียนจะได้เรียนในทุกแง่มุมของร่างกายมนุษย์ เพื่อการประเมินอาการของผู้ป่วยและวินิจฉัยเพื่อการรักษาอาการนั้น ๆ รวมทั้งตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพ รวมทั้งผู้เรียนจะได้เรียนรู้การรักษาด้วยยาและการผ่าตัด

รายชื่อวิชาในสาขา

- 1) กายภาพบำบัด
- 2) การพยาบาล
- 3) จักษุวิทยา
- 4) จิตวิทยา
- 5) ทันตแพทยศาสตร์
- 6) สรีรวิทยา
- 7) สาธารณสุข
- 8) สุขภาพศึกษา
- 9) เภสัชวิทยา
- 10) แพทยศาสตร์
- 11) โภชนาการและสุขภาพ

โปรแกรมหลักสูตรด้านเกษตรกรรมและสัตวแพทยศาสตร์ ไม่ได้เรียนแค่ เรื่องพืชไร่ แต่ผู้เรียนจะได้เรียน อุตสาหกรรมเกษตรและการทำฟาร์มทั้งหมด เช่น การจัดการพื้นที่ชนบท, การให้ยาปศุสัตว์, การตัดต่อ พันธุกรรมพืช, การถนอมอาหารและ การเปลี่ยนของภูมิอากาศ

รายชื่อวิชาในสาขา

- 1) การทำสวน
- 2) สัตวแพทยศาสตร์ (hotcourses Thailand, 2562)

สรุปโปรแกรมหลักสูตรและรายชื่อวิชาในสาขาในประเทศสิงคโปร์โดยสังเขป

โปรแกรมหลักสูตรการเรียนการสอนในประเทศสิงคโปร์ มี 14 โปรแกรมหลักสูตร 97 สาขาวิชา คือ (1) กฎหมาย (2) การดูแลส่วนบุคคลและการออกกำลังกาย (3) การศึกษาและการฝึกอบรม (4) การท่องเที่ยว และการบริการ (5) ธุรกิจและบริหาร (6) มนุษยศาสตร์ (7) วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์และไอที (8) วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (9) วิศวกรรมศาสตร์ (10) ศิลปะและการออกแบบ (11) สถาปัตยกรรมกรรมและการก่อสร้าง (12) สังคมศาสตร์และสื่อ (13) สุขภาพและการแพทย์ (14) เกษตรกรรม และสัตวแพทยศาสตร์ เมื่อสังเกตจะพบว่าโปรแกรมหลักสูตรการเรียนการสอนในประเทศสิงคโปร์จะมีความ หลากหลายทางด้านโปรแกรมหลักสูตรและสาขาการเรียนที่มากกว่า และด้วยความพร้อมทางวิชาการและ เทคโนโลยีมีหลายโปรแกรมและหลายหลักสูตร ที่เปิดสอนโปรแกรมเดียวกันกับระดับมหาวิทยาลัย โดย โปรแกรมหลักสูตรการเรียนการสอนในประเทศสิงคโปร์ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปในทาง สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นส่วนใหญ่

(1) หลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันเทคนิคการศึกษา (ITE)

หลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันเทคนิคการศึกษา (ITE) แบ่งเป็น การเรียนแบบเต็มเวลา (full-time course) และการเรียนแบบนอกเวลา (part-time course)

สำหรับการจัดฝึกอบรมผู้ที่อยู่นอกระบบโรงเรียนหรือผู้ทำงานแล้วมี 2 โปรแกรม ดังนี้

1) โปรแกรมการศึกษาผู้ใหญ่ด้านวิชาสามัญ (Academic Education) มีการจัดโปรแกรม Basic Education for Skill Training (BEST) เพื่อเสริมสร้างกำลังให้มีความรู้พื้นฐานภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ใน ระดับประกาศนียบัตรประถมศึกษา (PSLE) และโปรแกรม Worker Improvement Through Secondary Education (WISE) เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานระดับมัธยมศึกษา GCE “N” Level ให้สามารถศึกษาต่อด้านทักษะ อาชีพได้ รวมทั้งโปรแกรม Continuing Education (CE) สำหรับผู้ที่กำลังทำงานและอยู่นอกระบบโรงเรียนให้ ได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาในระดับ GCE “N” Level หรือ “O” Level (บรรเลง ศรีนิล และคณะ, 2548, น.95-96)

2) โปรแกรมการฝึกอบรมทักษะอาชีพ (Skill Training) ซึ่งจัดในหลายลักษณะเช่น Modular Skill Training (MOST) เป็นการฝึกอบรมเพื่อยกระดับความรู้ทางด้านเทคนิคและทักษะต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับ ประกาศนียบัตรทักษะอาชีพระดับ 2 (NTC-2) หรือประกาศนียบัตรผ่านการฝึกอบรมอาชีพ (Certificate of Competency: CoC) Training Initiative for Mature Employees (TIME) เป็นการฝึกอบรมสำหรับแรงงาน

ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไปให้มีทักษะเทคนิคใหม่ ๆ หรือปรับปรุงทักษะให้มีระดับสูงขึ้นเพื่อให้ได้ NTC ระดับ 3 หรือระดับ 2 Adult Cooperative Training Scheme (ACTS) เป็นการฝึกอบรมช่างฝึกหัดเพื่อยกระดับฝีมือหรือทักษะโดยการฝึกแบบ On the Job Training ให้เป็นผู้ช่วยช่างหรือ NTC ระดับ 3 Industrial Technician Certificate Course (ITC) เป็นการเปิดโอกาสให้คนงานที่มีวุฒิ GCE O 'Level หรือช่างชำนาญงานที่ได้ NTC ระดับ 2 ให้ศึกษาแบบไม่เต็มเวลาเพื่อยกระดับเป็นช่างเทคนิคหรือหัวหน้างานในอุตสาหกรรม Continuing Training (CT) เป็นการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นฝึกอบรมแบบไม่เต็มเวลาเพื่อฝึกอบรมอาชีพ/ทักษะใดทักษะหนึ่งเพื่อให้ทันต่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ Business Studies and Office Sal Course (BS) เป็นหลักสูตรเพื่อสร้างขีดความสามารถของพนักงานระดับปฏิบัติการในสำนักงานด้านทักษะสำนักงานบัญชีและเลขานุการและ National Apprenticeship Schemme (NAS) เป็นการจัดการฝึกอบรมในระบบช่างฝึกหัด (บรรเลง ศรีนิล และคณะ, 2548, น.96)

ระบบคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพสิงคโปร์มีการจัดระดับทักษะอาชีพเป็น 3 ระดับโดยให้ประกาศนียบัตรทักษะอาชีพเรียกว่า National Technical Certificate หรือ NTC ซึ่งออกให้โดยสถาบันเทคนิคศึกษาดังนี้

1) NTC-1 เป็นระดับสูงสุดผู้ที่สอบผ่านจะมีความรู้เทคนิคและทักษะเต็มรูปแบบในสาขาวิชาชีพนั้น ๆ เทียบได้กับหัวหน้าช่าง (Master Mechanics)

2) NTC-2 เป็นระดับช่างชำนาญงานโดยปกติจะได้รับเมื่อผ่านการฝึกอบรมอาชีพเต็มเวลามาแล้ว 2 ปี หรือเป็นผู้ที่สำเร็จจากระบบช่างฝึกหัด

3) NTC-3 เป็นระดับผู้ช่วยช่างที่ผ่านการฝึกอบรมทักษะเบื้องต้นเต็มเวลามาแล้ว 1 ปีหรือผ่านการฝึกอบรมระบบช่างฝึกหัดหลักสูตรทักษะเบื้องต้น

นอกจากนี้ ยังมีชุดประกาศนียบัตรเสริมคือ Modular Certificate of the NTC System เป็นประกาศนียบัตรที่ให้เมื่อผ่านการฝึกอบรมโมเดลหนึ่ง ๆ ของหลักสูตร NTC สำหรับสะสมเพื่อผ่าน INTC ระดับพื้นฐาน Certificate of Competency (CoC) สำหรับสาขาอาชีพที่ไม่สามารถจัดเข้าระบบ NTC ได้ซึ่งอาจเป็นทักษะอาชีพที่จำเพาะเจาะจงในวงแคบหรือเป็นทักษะที่จับได้ในตัวเองชัดเจน Industrial Technician Certificate (ITC) เป็นประกาศนียบัตรสำหรับช่างเทคนิคที่ได้รับการฝึกอบรมหรือเป็นหัวหน้าช่างระดับต้นเข้ารับการฝึกอบรมแบบเต็มเวลา 2 ปีหรือนอกเวลา 3 ปี (บรรเลง ศรีนิล และคณะ, 2548, น.97)

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของอุตสาหกรรมและเพื่อตอบสนองความสนใจของนักเรียน ITE เสนอการจ้างงานล่วงหน้า 130 ครั้ง หลักสูตร (46 NITEC, NITEC ที่สูงกว่า 46, 35 ฝึกงานและสามหลักสูตรประกาศนียบัตรเทคนิค) ใน FY2017 NITEC ใหม่ ในหลักสูตร Digital & Precision Engineering เปิดตัวในเดือนมกราคม พ.ศ.2561 ในขณะที่ NITEC ที่สูงขึ้นใหม่ในแนวนอน หลักสูตรการจัดการและการออกแบบ เปิดตัวในเดือนเมษายน ค.ศ.2017 ITE และ PSA สิงคโปร์ได้เปิดตัวหลักสูตรใหม่ด้วยกัน ผู้เชี่ยวชาญ NITEC ในหลักสูตร Port Drives Drives และ Spreader Controls เป็นหลักสูตรในเดือนเมษายน 2017 เพื่อจัดทำโครงสร้างเส้นทางสำหรับบัณฑิต ITE เพื่อฝึกฝนทักษะและความรู้ในอุปกรณ์พอร์ตขั้นสูง (ITE Annual Report 2017-2018, ,2018, p.12)

นอกเหนือจากการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนระดับมัธยมแล้ว ITE ยังสนับสนุนการเปิดตัวชุดทักษะแห่งอนาคตในเดือนตุลาคม พ.ศ.2560 ผ่านการเปิดตัวใบรับรองความสามารถใหม่หลักสูตรการรับรอง (CoC) สำหรับผู้เรียนผู้ใหญ่ หลักสูตรแบบโมดูลาร์ขนาดสั้นที่มีสามระดับ proficiencies ตอบสนองต่อสเปกตรัมกว้างของผู้เรียนผู้ใหญ่ที่มีมากมายของทักษะทักษะเพื่อให้พวกเขาด้วยความเชี่ยวชาญและทักษะใหม่สำหรับเศรษฐกิจในอนาคต เมื่อวันที่มีนาคม พ.ศ.2561, ITE เปิดตัว 18 หลักสูตร CoC ด้วยระยะเวลาตั้งแต่ 20 ถึง 60 ชั่วโมง หลักสูตรเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงทักษะและลดช่องว่างการจ้างงานของพวกเขา การรับรอง CoC มุ่งเน้นไปที่แปดพื้นที่เกิดใหม่: การผลิตขั้นสูง ความปลอดภัยของไซเบอร์ การวิเคราะห์ข้อมูลสื่อดิจิทัล ผู้ประกอบการการเงิน บริการที่เปิดใช้งานด้านเทคโนโลยี และชุมชนเมืองโซลูชัน (ITE Annual Report 2017-2018, ,2018, p.13)

นอกจากนี้ ITE ทำให้การเรียนรู้สามารถเข้าถึงได้มากขึ้นผ่านการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับ NITEC นอกเวลาและสูงกว่าหลักสูตร NITEC ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2561 เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องและการฝึกอบรม (CET) ร้อยละ 50 ร้อยละ 20 ของบทเรียนทฤษฎีของพวกเขาออนไลน์ ซึ่งหมายความว่านักเรียนไม่จำเป็นต้องเข้าร่วม 12 จาก 60 ชั่วโมงของบทเรียนทฤษฎีที่จำเป็น ภายในปี 2563 หลักสูตรนอกเวลาและหลักสูตร NITEC ที่สูงขึ้นทั้งหมดจะมีอย่างน้อยร้อยละ 20 ของบทเรียนทฤษฎีดำเนินการออนไลน์ (ITE Annual Report 2017-2018, ,2018, p.13)

เพื่อเสริมสร้างจุดแข็งหลักของ ITE ที่นักเรียนเรียนรู้ด้วยการทำ ITE ประกาศสี่เทคนิคการเรียนรู้การทำงานใหม่ โปรแกรม Diploma (WLTD) ซึ่งเริ่มรับสมัครตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2560 โปรแกรมใหม่ที่เริ่มเข้าสู่ตลาดในเดือนเมษายน พ.ศ.2561 ได้รับความร่วมมือจากนายจ้างในสิงคโปร์ สี่ WLTD โปรแกรมอยู่ในพื้นที่ของวิศวกรรมทางทะเลและนอกชายฝั่ง, การกำกับดูแลบริการเครื่องกลและไฟฟ้า, วิศวกรรมการดูแลฟื้นฟูและรักษาความปลอดภัย เป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการเรียนรู้เกิดขึ้นทั้งสองอย่างที่สองสถานที่ทำงานและในมหาวิทยาลัยโดยร้อยละ 70 ของเวลาหลักสูตรที่ทุ่มเทให้กับการฝึกอบรมนอกสถานที่ (ITE Annual Report 2017-2018, ,2018, p.13)

ด้วยหลักสูตรและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ITE จึงพยายามปรับการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี ผ่านระบบการเรียนรู้ MyConnexion นักเรียนชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 และนักเรียน NITEC ที่สูงขึ้นทั้งหมดสามารถเข้าถึงได้ทรัพยากรการเรียนรู้ผ่านคอมพิวเตอร์ในมหาวิทยาลัย คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลและสมาร์ทโฟน มีการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ผ่านเครื่องมือต่าง ๆ ใน MyConnexion เช่นแบบทดสอบการมอบหมายและวารสารสะท้อนกลับ ระบบได้เปิดใช้งานอาจารย์ ITE ในการใช้วัตกรรมการสอนที่แตกต่างเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้รวมถึงการตรวจสอบการมีส่วนร่วมของนักเรียนทางออนไลน์และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ผ่านกระดานสนทนา ใช้แบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อตรวจสอบความเข้าใจและปรับบทเรียนในชั้นเรียนตามจังหวะการเรียนรู้ของนักเรียน และการใช้งานที่แตกต่างการเรียนการสอนเพื่อส่งมอบสื่อการเรียนรู้ที่แตกต่างให้กับนักเรียนตามความสามารถในการเรียนรู้ของพวกเขา หรือจัด นักเรียนในกลุ่มย่อยสำหรับการติวแบบเพื่อนและการเรียนรู้ร่วมกัน ITE ขยายช่องทางการเรียนรู้ที่เป็น

นวัตกรรมและเป็นจริงผ่าน Virtual Reality (VR) และ Augmented เทคโนโลยีความเป็นจริง (AR) เทคโนโลยี VR สำหรับการจัดส่งหลักสูตรที่ iCube @ College Central ได้รับพื้นที่ขนาดใหญ่ที่มี ITE Colleges พัฒนา 19 ชุดการเรียนรู้โดยใช้ VR ที่ iCube ที่ iCube, ITE นักเรียนดื่มด่ำกับสภาพแวดล้อมอุตสาหกรรมเสมือนจริง และสถานการณ์จำลองการทำงานที่สมจริง การสร้างภาพที่แท้จริงและการกระตุ้นเสียงโดยไม่มีความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมอุตสาหกรรมจริง ITE ย้ายไปใช้ AR เพื่อพัฒนาเนื้อหาการเรียนรู้สามมิติสำหรับสมาร์ตโฟนและ แท็บเล็ต การเรียนรู้ AR ได้ถูกนำไปใช้ในด้านต่าง ๆ เช่นการฝึกอบรมการซ่อมบำรุงอากาศยาน สำหรับนักเรียนที่ศึกษาด้านอวกาศ (ITE Annual Report 2016-2017, ,2017, p.11)

ITE เป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการในสิงคโปร์ที่เสนอการศึกษาสายอาชีพ แต่มีระบบการรับรองระดับชาติอื่นที่เรียกว่าระบบการรับรองคุณภาพแรงงาน (WSQ) ซึ่งเป็นสายอาชีพในลักษณะที่ส่งเสริมการศึกษาและฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

(2) การศึกษาต่อเนื่องและการฝึกอบรม (Continuing Education and Training)

รัฐบาลสิงคโปร์ได้เน้นย้ำถึงความมุ่งมั่นในการเติบโตทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานของทักษะนวัตกรรมและผลผลิตที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา “ระบบ Continuing Education and Training (CET) ที่โดดเด่นและครอบคลุมทั่วประเทศ” ซึ่งการเรียนรู้และการรับทักษะใหม่ ๆ ตลอดชีวิตกลายเป็นบรรทัดฐานสำหรับชาวสิงคโปร์ทุกคน CET นำเสนอโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่โดยปกติจะอยู่ในระดับหลังมัธยมศึกษาและเสนอเป็นหลักสูตรนอกเวลาหรือหลักสูตรสั้นในสาขาวิชาอาชีพศึกษาโดยมีจุดประสงค์หลักในการเพิ่มความสามารถในการจ้างงาน เมื่อเริ่มต้นของภาวะเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลกในปี ค.ศ.2008 สิงคโปร์ใช้ประโยชน์จากระบบ CET ระดับชาติเพื่อช่วยให้บริษัทและคนงานจัดการการชะลอตัวด้วยการลงทุนในการพัฒนาทักษะการใช้งานโปรแกรมทักษะเพื่อยกระดับและความยืดหยุ่น (SPUR) ได้รวบรวมโปรแกรมการอัปเดตทักษะที่หลากหลายพร้อมการสนับสนุนทางการเงินที่เพิ่มขึ้นสำหรับบริษัทและพนักงานช่วยให้บริษัทลดค่าใช้จ่ายและประหยัดงานในขณะที่คนงานมีทักษะและความชำนาญเพิ่มขึ้น ความช่วยเหลือมาจากการอุดหนุนค่าเล่าเรียนและค่าจ้างที่ไม่ได้รับสำหรับพนักงานท้องถิ่นที่ส่งไปฝึกอบรมที่ผู้ให้บริการฝึกอบรม SPUR ที่ได้รับอนุมัติ ความช่วยเหลือด้านงานและโปรแกรมการฝึกอบรมสำหรับผู้หางานก็ขยายตัวเช่นกัน (Catherine Ramos, and Saravanan Gopinathan, 2016, p.3)

ระบบ CET ในสิงคโปร์ได้รับการส่งเสริมอย่างมากในปี 2551 โดยมีการประกาศโดยนายกรัฐมนตรี Lee Hsien Loong ในแผนแม่บท CET ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับคนงานชาวสิงคโปร์สำหรับอุตสาหกรรมที่กำลังเติบโตและเติบโตขึ้นในฐานะผู้เข้าใหม่ รัฐบาลได้สนับสนุนกองทุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตจาก 800 ล้านดอลลาร์ในปี 2551 เป็น 3 พันล้านดอลลาร์และในที่สุดก็ถึง 5 พันล้านดอลลาร์สิงคโปร์ ผู้ว่าจ้างที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะตามการประกาศ (SDL) ยังคงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในแผนนี้ เดิมประกาศใช้ในปี 2522 และปรับปรุงในเดือนตุลาคม 2551 เงินสมทบอยู่ที่ 0.25% ของค่าตอบแทนรายเดือนสำหรับพนักงานแต่ละคนที่มีค่าจ้างขั้นต่ำ 2 ดอลลาร์สิงคโปร์หรือ 1.45 ดอลลาร์สหรัฐสำหรับรายได้น้อยกว่า 800 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือ 578.97 ดอลลาร์สหรัฐ และสูงสุด 11.25 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือ 8.14 ดอลลาร์สหรัฐสำหรับ

รายได้มากกว่า 4,500 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือ 3,256.69 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อเดือน จำนวนเงินที่เก็บได้ไปที่กองทุนพัฒนาทักษะเพื่อสนับสนุนโครงการฝึกอบรมแรงงานและมอบเงินช่วยเหลือแก่นายจ้างเมื่อพวกเขาส่งพนักงานของพวกเขาไปเข้าฝึกอบรมภายใต้ระบบการศึกษาและการฝึกอบรมต่อเนื่องแห่งชาติ SDL และ SDF อยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานพัฒนาแรงงานแห่งสิงคโปร์ (WDA) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่รับผิดชอบโครงการฝึกอบรมระดับชาติเพื่อช่วยให้แรงงานมีความสามารถในการแข่งขันและสามารถใช้งานได้ (Catherine Ramos, and Saravanan Gopinathan, 2016, p. 3-4)

(1) แนวทางพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนสายอาชีพมีทักษะ

ประเทศสิงคโปร์ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรให้ทันกับโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโดยมีนโยบายและโครงการสำคัญต่าง ๆ เช่น

1. Continuing Education and Training (CET) Masterplan ที่ริเริ่มเมื่อปี 2551 ที่ดำเนินการโดย Singapore Workforce Development Agency (WDA) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมกำลังพลชาวสิงคโปร์สำหรับอนาคต โดย CTE ได้มีการปรับปรุงล่าสุดเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2557 ตามข้อเสนอของลูกจ้าง นายจ้าง และสหภาพ ในรูปแบบ CET 2020 (2563) โดยให้ชาวสิงคโปร์มีความพร้อมสามารถตอบรับกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบมาจากนวัตกรรมและผลผลิตการผลิตโดยเน้นความร่วมมือกันระหว่างนายจ้าง สมาคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ สหภาพ และ ศูนย์ฝึกอบรม เพื่อริเริ่มแผนการต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จ

Continuing Education and Training (CET) Masterplan เป็นการพัฒนาโดยรวมคือระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสูง การฝึกอบรมที่ตอบสนองความต้องการอย่างต่อเนื่องของอุตสาหกรรมต่าง ๆ และการส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดย CET2020 (2563) มีจุดประสงค์ 3 ประการ

ตาราง 33 ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสิงคโปร์

ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์
1. การสร้างความเชี่ยวชาญในเชิงลึกให้กับกำลังแรงงานสิงคโปร์โดยให้นายจ้างมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรและการเห็นคุณค่าของลูกจ้าง	- กลยุทธ์การจัดการบริหารกำลังพลแต่ละภาคธุรกิจ - โครงสร้างการสร้างสมรรถนะแต่ละภาคธุรกิจ - One-stop การฝึกอบรมให้คำแนะนำและสนับสนุนด้านกำลังแรงงาน
2. ให้ทุกคนสามารถรับทราบข้อมูลการศึกษาและอาชีพผ่านระบบการศึกษา การฝึกอบรมและแนะแนวอาชีพ	- ให้การศึกษา อบรม แนะนำสายอาชีพผ่านระบบ Online - ศูนย์วิจัย Lifelong Learning - เพิ่มความเป็นมืออาชีพของผู้สอนในด้านการให้การศึกษา การฝึกอบรมและแนะแนวอาชีพ

ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์
3. การพัฒนาระบบ CETในการสร้างโอกาสการเรียนรู้หลากหลายอย่างมีคุณภาพ	- การเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี - iNLab สำหรับการสร้างงานนวัตกรรมใน CET - เพิ่มโครงสร้างการเรียนรู้ในสถานที่ทำงาน

2. Applied Study in Polytechnic and ITE Review (ASPIRE) เป็นนโยบายอยู่ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการที่สร้างความพร้อมของนักศึกษาสายอาชีพ Polytechnic และ ITE ให้มีความรู้ความชำนาญที่ตอบสนองเศรษฐกิจในโดยคณะกรรมการ ASPIRE ตั้งเป้าหมายที่จะสร้างโอกาสความก้าวหน้าให้กับนักศึกษาสายอาชีพโดยให้อุตสาหกรรมต่าง ๆ ให้ออกสันักศึกษสายอาชีพในการฝึกงานให้ความรู้ แนะแนวอาชีพ งานวิจัย งานนวัตกรรมและกิจกรรมอื่น ๆ ที่สนับสนุนการเรียนการสอน รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างรากฐานบุคคลากรไม่ว่าจะเป็นการเรียนสายสามัญหรือสายอาชีพ

3. โครงการยกระดับฝีมือแรงงาน (Skills Upgrading)

The Singapore Workforce Skills Qualifications (WSQ) เป็นระบบการรับรองความสามารถบุคคลแห่งชาติที่บริหารจัดการโดย Singapore Workforce Development Agency (WDA) โดยให้การฝึกอบรม พัฒนาฝีมือ ประเมินผล เพื่อสนับสนุนกำลังแรงงานชาวสิงคโปร์ให้มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน โดย WSQ สร้างให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความสามารถพื้นฐานที่จะทำงานได้ทุกสาขาอาชีพ มีความสามารถเฉพาะทางอาชีพหรืออุตสาหกรรมด้านใดด้านหนึ่ง

ตัวอย่างโครงสร้างการอบรมพื้นฐาน – Employability Skills (สร้างความรู้พื้นฐานเพื่อการจ้างงาน)
Business Management (การบริหารจัดการธุรกิจ)

ตัวอย่างโครงสร้างการอบรมเฉพาะอาชีพและอุตสาหกรรม – ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม (Food and Beverage) การดูแลผู้ป่วยและแนะนำด้านสุขภาพ (Healthcare Support) ธุรกิจด้านการรักษาความปลอดภัย (Security)

4. โครงการ Workfare เป็นโครงการช่วยเหลือของรัฐที่ช่วยลูกจ้างชาวสิงคโปร์ที่มีรายได้ไม่เกิน 1,900 เหรียญสิงคโปร์ต่อเดือนรวมถึงคุณสมบัติอื่น ๆ ตามเงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนด โดยกระตุ้นให้ชาวสิงคโปร์ยกระดับฝีมือโดยผ่านระบบเงินสนับสนุนและเงินออมหลังเกษียณอายุ ประกอบด้วย Workfare Income Supplement scheme (WIS) และ Workfare Training Support scheme (WTS)

Workfare Income Supplement scheme (WIS) เป็นการช่วยเหลือชาวสิงคโปร์ผ่านระบบเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับผู้มีงานทำโดยให้ทั้งเงินสดและเงินกองทุนสะสมเพื่อเป็นเงินออมหลังเกษียณอายุ

Workfare Training Support scheme (WTS) เป็นการเพิ่มเติม WIS ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นโดยส่งเสริมให้คนงานชาวสิงคโปร์ที่เข้าอบรมเสริมทักษะ WTS ช่วยสนับสนุนการจ้างงานและเพิ่มรายได้ โดยให้เงินสนับสนุนทั้งลูกจ้างและนายจ้างร้อยละ 95 และหากลูกจ้างเข้ารับการฝึกอบรมเต็มหลักสูตรเกณฑ์กำหนดก็จะได้รับเงินรางวัล 400 เหรียญสิงคโปร์ต่อปี

5. โครงการ Workpro เป็นโครงการเงินช่วยเหลือของรัฐสำหรับนายจ้างและลูกจ้างที่ออกแบบมาเพื่อเพิ่มกำลังคนชาวท้องถิ่นในตลาดแรงงาน ส่งเสริมการพัฒนาสถานที่ทำงานและเสริมสร้างให้ชาวสิงคโปร์ในแกนนำของกำลังแรงงาน ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างกระทรวงแรงงานสิงคโปร์ (MOM) และ Singapore Workforce Development Agency (WDA) ภายใต้ความเห็นชอบของไตรภาคี โดยโครงการนี้มีอายุ 3 ปี และจะสิ้นสุดลงในปี 2559

ตัวอย่างความช่วยเหลือสำหรับนายจ้าง

- Job Redesign Grant เงินสนับสนุนไม่เกิน 300,000 เหรียญสิงคโปร์ต่อบริษัท ที่ออกแบบสถานที่ทำงานเพื่อการจ้างงานชาวท้องถิ่นที่อยู่ในวัยทำงานหรือดึงดูดชาวสิงคโปร์ให้กลับเข้าสู่ตลาดแรงงาน เช่น การจัดซื้ออุปกรณ์หรือเครื่องมือระบบอัตโนมัติ หรือ โครงการการเพิ่มผลผลิตการผลิต

- On-the-Job Training Allowance เงินสนับสนุนไม่เกิน 50,000 เหรียญสิงคโปร์ต่อบริษัท ที่จ้างและให้การฝึกอบรมชาวสิงคโปร์ที่กลับเข้าสู่ตลาดแรงงานใหม่โดยจ่ายเท่ากับค่าจ้างของลูกจ้าง 1 เดือนสูงสุดไม่เกิน 2,000 เหรียญสิงคโปร์ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องเป็นลูกจ้างประจำและได้เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรเวลาไม่ต่ำกว่า 2 เดือน

ตัวอย่างความช่วยเหลือสำหรับผู้หางาน

- Job Preparation Support เพื่อสร้างความพร้อมและเพิ่มโอกาสที่จะได้รับการจ้างงาน ผู้หางานสามารถเข้าอบรมเชิงปฏิบัติ (Job Preparation Workshop) ที่ได้รับการดัดแปลงให้เหมาะสมเพื่อให้ผู้หางานมีความรู้ความสามารถที่จะกลับเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

ตัวอย่างความช่วยเหลือสำหรับลูกจ้าง

- ลูกจ้างใหม่ที่ได้รับการจ้างงานจากนายจ้างในโปรแกรม Workpro และจัดว่าเป็นผู้มีรายได้ต่ำจะได้รับเงินช่วยเหลือค่าเดินทาง 200 เหรียญสิงคโปร์

- ลูกจ้างใหม่ที่เพิ่งกลับเข้ามาในตลาดแรงงานจากนายจ้างในโปรแกรม Workpro และยังคงทำงานอยู่จะได้รับเงินโบนัสพิเศษไม่เกิน 1,200 เหรียญสิงคโปร์ในระยะเวลา 12 เดือน

6. โครงการ Skills Future เป็นนโยบายของรัฐบาลที่จะพัฒนาความสามารถชาวสิงคโปร์ให้ถึงจุดสูงสุดตลอดชีวิตโดยไม่คำนึงถึงจุดเริ่มต้น โดยการส่งเสริมทักษะบุคคลกรเพื่อเป็นปัจจัยในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ทันสมัย โดยมี Tripartite Skills Future Council นำโดยรองนายกรัฐมนตรี Tharman Shanmugaratnam ประสานงานและสนับสนุนให้นโยบายประสบผลสำเร็จ โดยมีหลักการ 4 ประเด็น

- 1) การให้ข้อมูลด้านการศึกษา การฝึกงานและอาชีพ
- 2) การพัฒนาโดยรวมทั้งการระบบการศึกษาและการฝึกอบรมอย่างมีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง
- 3) ส่งเสริมให้นายจ้างพัฒนาอาชีพผ่านความชำนาญ ทักษะและการเรียนรู้
- 4) สนับสนุนส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตัวอย่างโปรแกรมที่สนับสนุนระดับต่าง ๆ

(1.1) การพัฒนาระดับผู้เรียน

- Education and Career Guidance (ECG) แนะนำการศึกษาต่อหลังระดับมัธยมศึกษา การให้ข้อมูลทางเลือกการศึกษา อาชีพ เพื่อให้นักเรียน นักศึกษาได้ข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัย

- Enhanced Internships เป็นองค์ประกอบหนึ่งของหลักสูตรในระดับ Polytechnic และ ITE โปรแกรมดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมการทำงานจริงและช่วยให้สามารถเรียนรู้ผ่านการทำงานที่ได้รับมอบหมาย มีประสบการณ์ทางทักษะและเทคนิค เรียนรู้การทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ซึ่งข้อมูลนี้จะเป็นเครื่องช่วยในการเลือกสายอาชีพให้เป็นไปตามความเป็นจริง

- Individual Learning Portfolio (ILP) ILP คือการศึกษา การฝึกอบรมและแนะแนวอาชีพอย่างครบวงจรผ่านระบบ online ที่จะช่วยชาวสิงคโปร์ในการวางแผนการศึกษาและการอบรมเพื่อวางแผนอาชีพในอนาคต ในขณะที่เดียวกันสามารถค้นหาความสนใจของตัวเอง ความสามารถ แรงบันดาลใจ แนวทางการเรียนรู้หลายๆอย่างก่อนที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน ILP ยังช่วยหางานในตำแหน่งงานที่เหมาะสมและ สำหรับคนทำงาน ILP ทำหน้าที่แสดงชี้ให้เห็นช่องว่างทักษะในการทำงาน ILP จะเริ่มใช้ในปี 2560

- Young Talent Programme (YTP) ให้โอกาสนักศึกษาไปฝึกงานในต่างประเทศ หรือทำงานพร้อมเรียนหนังสือเพื่อสร้างความเตรียมพร้อมในการทำงานในระดับนานาชาติ

(1.2) การพัฒนาระดับลูกจ้าง (วัยเริ่มทำงาน)

- Individual Learning Portfolio (ILP) การให้คำแนะนำเพื่อให้ชาวสิงคโปร์วางแผนการศึกษาและฝึกอาชีพเพื่อการทำงาน ช่วยค้นหาแรงบันดาลใจในอาชีพและสำรวจเส้นทางการศึกษาต่าง ๆ ก่อนที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน อีกทั้งยังใช้ ILP ค้นหาตำแหน่งงานที่เหมาะสม และสำหรับคนทำงานจะช่วยแนะนำช่องว่างทักษะที่เกี่ยวข้องในแรงงานที่ต้องพัฒนาเพื่อคงไว้ซึ่งการมีงานทำ โดย ILP จะเริ่มใช้ในปี 2560

- P-Max เป็นโครงการที่จะสร้าง ผู้บริหาร ผู้จัดการ และผู้ชำนาญงานให้เข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ภายในเดือนธันวาคม 2560 โดย WDA จะช่วยผู้หางานให้ได้ทำงานตามตำแหน่งงานที่เหมาะสมในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อีกทั้ง P-Max ยังช่วยผู้บริหาร ผู้จัดการ และผู้ชำนาญงานเพิ่มทักษะ เช่น จริยธรรมในสถานที่ทำงาน และการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้มีสมรรถภาพที่จะทำงานในสภาพแวดล้อมแบบ SME

- Skills Future Credit เป็นโครงการส่งเสริมให้ชาวสิงคโปร์เป็นเจ้าของการพัฒนาทักษะของตนเองในระยะยาวหรือตลอดชีวิต เป็นโครงการสำหรับชาวสิงคโปร์ที่มีอายุ 25 ปีขึ้นไปจะได้รับเครดิตคิดเป็นเงิน 500 เหรียญสิงคโปร์ตั้งแต่เดือนมกราคม 2559 โดยไม่มีกำหนดวันหมดอายุและรัฐบาลจะเพิ่มเครดิตให้เป็นระยะ ๆ รวมทั้งยังสามารถสะสมเครดิตนี้ได้

การใช้ Skills Future Credit สามารถนำไปใช้เพิ่มเติมจากหลักสูตรต่าง ๆ ของรัฐที่ได้ให้เงินช่วยเหลือสมทบอยู่แล้ว โดยมีที่มาของหลักสูตรต่างดังนี้

1) หลักสูตรที่ให้เงินช่วยเหลือหรืออนุมัติจาก Singapore Workforce Development Agency – WDA

2) หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

3) หลักสูตรที่รัฐให้การสนับสนุน

4) หลักสูตรที่จัดโดย The People’s Association หรือ Infocomm Development Authority of Singapore’s Silver Infocomm Junctions

ชาวสิงคโปร์เมื่อมีอายุครบ 25 ปี จะได้รับจดหมายจากรัฐบาลแจ้งการเปิดให้ใช้บัญชี Skills Future Credit โดยมีหนังสือคู่มือแนะนำการใช้ รวมถึงหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติ การใช้เครดิต ตรวจสอบเครดิตคงเหลือ และรายการต่าง ๆ จะผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ www.skillsfuture.sg/credit

- Skills Future Study Award เป็นรางวัลสำหรับคนทำงานที่มีการพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถในเชิงลึกให้ทันกับความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นในอนาคตและเท่าเทียมกับกลุ่มอาชีพเดียวกันอยู่เสมอนับแต่เดือนตุลาคม 2558 เงินรางวัล 5,000 เหรียญสิงคโปร์จะมอบให้จำนวน 500 รางวัล ไม่เกิน 2,000 รางวัลต่อปี (สำนักงานแรงงานประเทศสิงคโปร์, 2558)

(1.3) การพัฒนาระดับลูกจ้าง (วัยทำงาน)

โดยพื้นฐานก็คล้ายกับลูกจ้าง (วัยเริ่มทำงาน)

- Skills-Based Modular Courses หลักสูตรระยะสั้นมุ่งเน้นถึงความหลากหลายที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมที่มีความจำเป็นเพื่อให้ชาวสิงคโปร์มีความชำนาญในด้านต่าง ๆ มากขึ้น

- Skills Future Leadership Development Initiative พัฒนาความร่วมมือกันระหว่างบริษัทในการออกแบบและเพิ่มโอกาสในการพัฒนาความสามารถให้เต็มศักยภาพ

- Skills Future Fellowships การให้รางวัลกับชาวสิงคโปร์ที่มีความสามารถและประสบผลสำเร็จและเป็นที่ยอมรับในทักษะเพื่อเป็นการสนับสนุนให้บุคคลเหล่านี้ได้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมจึงมีทุนรางวัลเงินสด 10,000 สิงคโปร์ ให้จำนวน 100 คนต่อปี ซึ่งจะมีผลตั้งแต่วันที่ 2559

- Skills Future Mid-Career Enhanced เป็นการอุดหนุนและส่งเสริมให้ชาวสิงคโปร์พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในที่ทำงานซึ่งลูกจ้างวัยทำงานจะมีความกดดันในเรื่องการพัฒนาทักษะและยกระดับความสามารถ รัฐบาลจึงได้จัดโครงการนี้เพื่อส่งเสริมให้ชาวสิงคโปร์ช่วงวัยทำงานให้ปรับปรุงความสามารถอย่างต่อเนื่อง เป็นโครงการสำหรับชาวสิงคโปร์ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป จะได้รับเงินช่วยเหลือสำหรับหลักสูตรภายใต้ WDA โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2558 ตามตารางดังนี้

ตาราง 34 การอุดหนุนและส่งเสริมให้ชาวสิงคโปร์พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ประเภทหลักสูตร	ระดับฝีมือ/กึ่งฝีมือ	ระดับผู้จัดการ/ผู้บริหาร/ ผู้ชำนาญการ
1. หลักสูตรของศูนย์ที่ได้รับอนุมัติจาก WDA	สูงสุดร้อยละ 90 ของค่าเรียน	
2. หลักสูตรรับรองการพัฒนาฝีมือ	สูงสุดร้อยละ 90 ของค่าเรียน แต่ไม่เกิน 25 เหรียญต่อชั่วโมง	สูงสุดร้อยละ 90 ของค่าเรียน แต่ไม่เกิน 50 เหรียญต่อชั่วโมง

และร้อยละ 90 สำหรับโปรแกรมภายใต้กระทรวงศึกษาธิการทั้งระบบการศึกษาแบบเต็มเวลาและแบบ Part-time ตามสถานศึกษาดังต่อไปนี้ (เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2558)

1. NUS NTU SMU SUTD SIT และ SIM University (UniSIM)
2. Polytechnics
3. Institute of Technical Education
4. LASALLE College of the Arts and Nanyang Academy of Fine Arts

1) โปรแกรมที่สนับสนุนโดยกระทรวงศึกษาธิการ – สำหรับผู้เข้ารับการศึกษหลักสูตรที่เริ่มตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2558 สถาบันการศึกษาจะเป็นผู้คำนวณเงินช่วยเหลือให้กับผู้ที่มีคุณสมบัติภายใต้ Skills Future Mid-Career Enhanced โดยอัตโนมัติซึ่งคาดว่าจะลดลงร้อยละ 30-60

2) หลักสูตรที่ได้รับการสนับสนุนจาก WDA – สำหรับผู้ที่ประสงค์เข้ารับการอบรมหลักสูตรที่เริ่มตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2558 สามารถลงทะเบียนโดยตรงกับศูนย์ที่ได้รับอนุมัติจาก WDA หรือ สถาบันฝึกอบรมที่สนับสนุนหลักสูตรรับรองการพัฒนาฝีมือโดย WDA โดยผู้สมัครชำระค่าอบรมหลังหักเงินสมทบ

(1.4) การพัฒนาระดับนายจ้าง

- P-Max เป็นโปรแกรมที่ช่วยผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในเรื่องการจ้างงานระดับผู้บริหาร ผู้จัดการ และผู้ชำนาญงาน (PMEs) ผู้ประกอบการ SMEs ที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการฝึกอบรม เช่นการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและวิธีการทำงานกับ PME ที่เพิ่งได้รับการว่าจ้าง ผู้ประกอบการ SMEs จะได้รับเงินช่วยเหลือของ 5,000 สิงคโปร์หากร่วมโครงการจนเสร็จสมบูรณ์และจ้างงาน PME ที่เพิ่งได้รับการว่าจ้างอย่างต่ำเป็นเวลาหกเดือน

- Skills Future Earn and Learn Programme เป็นโปรแกรมการศึกษาและทำงานสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาจาก Polytechnic และสถาบันการศึกษาทางเทคนิค (ITE) ให้ได้เริ่มทำงานตามที่เรียนมา เป็นการสร้างโอกาสในการเพิ่มทักษะและความรู้เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยนายจ้างจะได้รับเงินช่วยเหลือ 15,000 เหรียญสิงคโปร์สำหรับค่าใช้จ่ายการพัฒนาและสนับสนุนโครงการ

- Skills Future Mentors จะมีศูนย์รวมผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมต่าง ๆ มาให้คำแนะนำแก่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเรื่องทักษะความคิดริเริ่ม

3) ด้านทรัพยากรและความพร้อม

ในด้านความพร้อมในด้านการอาชีวศึกษาสิงคโปร์มีความพร้อมในระดับต้นๆของโลก โดยสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งล้วนแล้วแต่มีความแตกต่างกัน และมีจุดเด่นเฉพาะทางที่มีความชำนาญที่แตกต่างกัน เช่น เทมาเสกโพลีเทคนิค (Temasek Polytechnic) จะเด่นเรื่องศิลปะและการออกแบบ สิงคโปร์โพลีเทคนิคจะเด่นเรื่องวิทยาศาสตร์ จีอีเอ็ม โพลีเทคนิคจะเด่นเรื่องนิเทศศาสตร์ สื่อสาร รวมถึงสาธารณสุข ส่วนรีพับลิคโพลีเทคนิคเป็นสถาบันการศึกษาที่ค่อนข้างจะใหม่ แต่ก็โดดเด่นมากในเรื่องเทคโนโลยี ดังนั้นจะสังเกตได้ว่าอาชีวศึกษาของสิงคโปร์มีความชำนาญที่แตกต่างกันทำให้สถาบันโพลีเทคนิคแต่ละแห่งมีความโดดเด่นเฉพาะทางอย่างเห็นได้ชัด

(1) ความพร้อมด้านบุคลากรครูผู้สอนด้านการอาชีวศึกษา

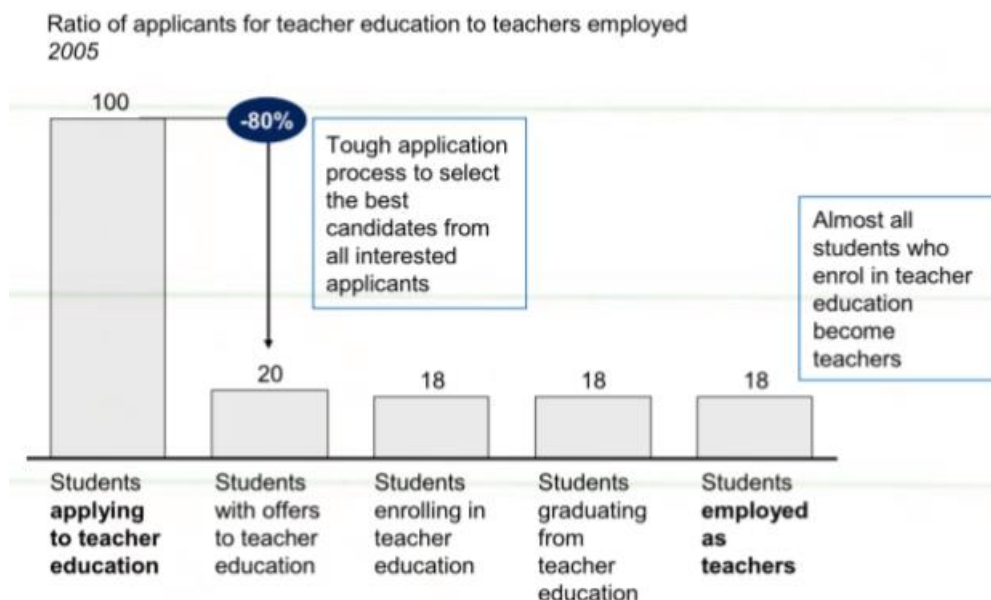
ความพร้อมด้านบุคลากรครูผู้สอนด้านการอาชีวศึกษาของสิงคโปร์มีความเพียบพร้อมทุกสาขา เนื่องจากสิงคโปร์มีระบบการคัดเลือกครูใหม่ที่มีประสิทธิภาพสูง โดยจะเน้นความรู้ทางวิชาการของผู้สมัคร ทักษะการสื่อสาร และแรงจูงใจในการสอน ระบบการคัดเลือกเป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศ โดยความร่วมมือของกระทรวงศึกษาธิการและสถาบันการศึกษาแห่งชาติ (The National Institute for Education: NIE) โดย การคัดเลือกจะเริ่มก่อนเข้าศึกษาใน NIE นั่นคือจะเริ่มเข้าสู่อาชีพครูตั้งแต่เข้าเรียนในสถาบันนั่นเอง (Barber & Mourshed, 2014 อ้างใน ประวิต เอรารธรรม) กระบวนการคัดเลือกครูของสิงคโปร์มี 4 ขั้นตอนคือ

1) การคัดกรองเบื้องต้นจากใบสมัคร โดยการตรวจคุณสมบัติขั้นต่ำ กำหนดเกณฑ์ทางวิชาการ ผู้สมัครต้องสอบได้ 30 % สูงของกลุ่มอายุ ผู้สมัครต้องเรียนในสาขาที่เกี่ยวข้อง และจบการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย และ ผู้สมัครต้องแสดงให้เห็นว่าสนใจในเด็กและการศึกษา

2) การประเมินด้วยการทดสอบ โดยการตรวจสอบความสามารถทางภาษา ผู้สมัครต้องมีความรู้ ด้านภาษาระดับสูง (มีหลักฐานแสดงว่าผลความรู้ด้านภาษามีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าตัวแปรอื่น ๆ ที่สามารถวัดได้)

3) การสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบเจตคติความถนัด และบุคลิกภาพ (ดำเนินการโดยครูใหญ่ที่มีประสบการณ์สูง 3 คน) และอาจมีการสอบภาคปฏิบัติหรือกิจกรรม

4) การติดตามผลการเรียนที่ NIE เพื่อตรวจสอบเจตคติความถนัด และบุคลิกภาพ ผู้สมัครจะถูกติดตามผลการเรียนระหว่างเรียนที่ NIE หากผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์จะถูกปลดออกจากโปรแกรมที่เรียน

ภาพประกอบ 28 อัตราส่วนผู้สมัครเข้าเรียนการฝึกหัดครูต่อจำนวนผู้ได้รับการจ้างงาน ค.ศ.2005

ที่มา: <http://www.ires.or.th/wp-content/uploads/2018/01/%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B9%82%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%9C%E0%B8%A5%E0%B8%B4%E0%B8%95%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B9%84%E0%B8%A3-.pdf>

จากภาพประกอบ 18 แสดงให้เห็นได้ว่าในสิงคโปร์จะคัดคนเป็นครูตั้งแต่เริ่มเข้ามหาวิทยาลัย ผู้สมัครต้องสอบได้ 30 % สูง ของกลุ่มอายุและจากจำนวนผู้สมัคร 100 คน สามารถเข้าเรียนได้เพียง 20 คน ในจำนวนนี้สามารถเรียนจบได้ 18 คน โดยผู้ได้รับการคัดเลือกจะได้รับการจ้างจากกระทรวงศึกษาธิการและได้รับเงินเดือนตลอดช่วงระยะเวลาที่ศึกษา รูปแบบนี้แสดงให้เห็นว่า การเข้าศึกษาในสถาบันผลิตครูในสิงคโปร์ไม่ใช่ทางเลือก แต่หากเป็นวิชาชีพที่ถูกคัดเลือก และเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจสำหรับผู้ที่มีคุณภาพเท่านั้น มาตรการเหล่านี้ทำให้อาชีพครูเป็นอาชีพที่น่าสนใจ มีเกียรติ และมีสถานภาพเป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง (Barber & Mourshed, 2014 อ้างใน ประวิต เอรารรรณ)

(2) ความพร้อมด้านครุภัณฑ์และงบประมาณ

โพลีเทคนิคมีการใช้สื่อการเรียนการสอนแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) ผ่านโทรศัพท์มือถือซึ่งนักเรียนไม่จำเป็นต้องเอาหนังสือเรียนมาที่ห้องเรียนอีกแล้ว โดยจะมีบทเรียนในแอปพลิเคชัน สิงคโปร์ยังมีการเรียนการสอนผ่านมีเดียต่าง ๆ อีกด้วย เช่น เกมออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

ตัวอย่างการด้านความพร้อมทางด้านสื่อการเรียนการสอนที่เห็นได้ชัดในคณะวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ พวกเขาจะมี Medi-Queen (คนเสมือนจริงที่สามารถคำนวณสถานการณ์ได้จริง ๆ) สามารถบันทึกสถานการณ์ต่าง ๆ หรือนักเรียนสามารถทำ CPR ปัมหัวใจและฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ของพวกเขา ในปี 1 นักเรียนก็จะรู้ดีว่า จะต้องเน้นในทางทฤษฎีมากกว่า ส่วนในปี 2 พวกเขาเริ่มฝึกฝนทักษะมากขึ้นเรื่อย ๆ ในด้านเครื่องมือและ

เครื่องจักรในการเรียนการสอนนั้นส่วนมากจะเหมือนกัน จะแตกต่างบ้างในรุ่นของเครื่องจักรแต่ในแง่การใช้งานนั้นเหมือนกันเป็นหลักการเดียวกัน เช่นการเรียนสาขาคณะวิชาทักษะและการพยาบาลเครื่องมือในการสอนการวัดสายตาที่ใช้สอนนักศึกษาก็เป็นเครื่องจักรแบบเดียวกันกับเครื่องมือในโรงพยาบาล ซึ่งนักศึกษาจะมีความสามารถที่จะใช้งานในเครื่องจักรนั้น ๆ เนื่องจากใช้เครื่องมือชนิดเดียวกันกับอุตสาหกรรม จากการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ

(3) การจัดสรรงบประมาณ

งบประมาณเป็นกลยุทธ์และบูรณาการวางแผนที่จะวางสิงคโปร์สำหรับอนาคต สิงคโปร์เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญสามประการ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักความสำคัญของเศรษฐกิจโลกที่มีต่อเอเชีย, การเกิดขึ้นของเทคโนโลยีใหม่ซึ่งจะเปลี่ยนวิธีการทำงานและการใช้ชีวิต และสังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้นำมาซึ่งความท้าทายและโอกาสใหม่ ๆ งบประมาณ ค.ศ.2018 จึงกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุความต้องการด้านต่าง ๆ ดังนี้ เศรษฐกิจที่สดใสและสร้างสรรค์, เมืองที่ฉลาด เชี่ยวชาญ และน่าอยู่, สังคมที่ดูแลซึ่งกันและกัน และอนาคตที่ยั่งยืนและมั่นคง (Budget in Brief, 2018)

ในปี ค.ศ.2018 สิงคโปร์มีการจัดสรรงบประมาณด้านการรักษาพยาบาล 10.2 พันล้านดอลลาร์สิงคโปร์และโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษามูลค่า 12.8 พันล้านดอลลาร์สิงคโปร์ และรัฐบาลสนับสนุนการลงทุนด้านการศึกษาเพื่อให้เยาวชนเริ่มต้นได้ดี ในปีงบประมาณ ค.ศ.2018 ใช้งบประมาณการศึกษา 12.8 พันล้านดอลลาร์สิงคโปร์ (Angela Tan, 2018)

ตาราง 35 การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐบาล (หน่วยดอลลาร์สิงคโปร์)

ปีงบประมาณ	MOE HQ	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	เตรียมมหาวิทยาลัย	สถาบันเทคนิค การศึกษา (ITE)	วิทยาลัยโพลี เทคนิค	สถาบันการศึกษา แห่งชาติ (NIE)	มหาวิทยาลัย	การศึกษา พิเศษ	อื่น ๆ	รวม
2003/04	43,497	195,005	284,099	41,513	130,530	146,433	200	302,293	6,270	67,803	1,217,643
2004/05	42,304	125,777	233,314	64,569	103,168	183,424	2,890	453,944	6,367	23,640	1,239,397
2005/06	44,835	72,258	131,273	46,232	37,596	262,858	0	247,374	1,240	23,312	866,978
2006/07	42,425	78,447	104,640	14,811	70,167	152,823	0	137,496	2,035	4,725	607,569
2007/08	58,358	214,637	157,152	7,793	5,960	116,371	0	153,564	20,495	7,713	742,043
2008/09	69,595	267,672	212,062	3,161	7,666	42,076	958	118,307	29,204	2,472	753,173
2009/10	74,776	214,235	275,916	4,020	11,510	62,297	9,417	163,371	27,721	3,884	847,147
2010/11	104,467	151,204	153,719	12,910	142,006	71,379	1,298	224,661	14,048	1,044	876,736
2011/12	82,970	354,602	137,802	4,081	255,687	20,417	0	168,610	17,899	389	1,042,457
2012/13	31,521	335,973	82,431	1,003	122,940	90,434	0	191,961	3,336	0	859,599
2013/14	45,810	280,695	58,199	1,883	20,780	211,214	0	352,817	1,609	438	973,445
2014/15	46,671	372,492	69,847	1,921	6,774	135,099	0	251,570	76	1,563	886,013
2015/16	23,304	345,975	59,858	4,176	535	79,498	0	185,668	201	0	699,215
2016/17	56,060	391,398	86,206	23,933	0	24,518	0	71,553	2,992	0	656,660
2017/18	129,749	327,987	69,893	37,556	0	14,130	0	66,579	5,580	6,526	658,000

ที่มา: Education Statistic Digest 2018, (p.42)

ตาราง 36 รวมงบประมาณที่ใช้จ่ายในด้านการศึกษา (หน่วยดอลลาร์สิงคโปร์)

ปีงบประมาณ	MOE HQ	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	เตรียมมหาวิทยาลัย	สถาบันเทคนิค การศึกษา (ITE)	วิทยาลัยโพลี เทคนิค	สถาบันการศึกษา แห่งชาติ (NIE)	มหาวิทยาลัย	การศึกษา พิเศษ	อื่น ๆ	รวม
2003/04	428,997	1,066,364	1,205,693	223,490	171,067	714,264	80,766	1,034,804	33,450	37,896	4,996,791
2004/05	405,524	1,071,327	1,276,481	226,569	191,135	594,446	73,256	1,029,869	38,884	67,233	4,974,724
2005/06	433,675	1,125,876	1,328,287	238,115	203,973	622,933	84,722	1,058,239	50,124	69,355	5,215,299
2006/07	298,582	1,290,409	1,561,500	271,046	249,154	728,741	100,147	1,719,156	53,196	79,786	6,351,717
2007/08	347,946	1,496,718	1,780,889	340,681	253,506	816,913	102,243	1,491,382	68,874	86,473	6,785,625
2008/09	439,480	1,553,535	1,859,599	316,184	281,262	946,113	110,378	1,808,987	73,594	87,389	7,476,521
2009/10	503,277	1,573,321	1,924,142	311,770	262,509	944,810	112,474	2,014,807	95,937	94,862	7,837,909
2010/11	517,043	1,839,190	2,220,430	348,039	328,067	1,124,873	123,625	2,305,921	84,943	106,578	8,998,709
2011/12	532,136	1,820,988	2,181,167	336,063	346,106	1,180,981	119,266	2,973,812	96,127	111,147	9,697,793
2012/13	591,814	1,946,159	2,314,237	365,825	351,658	1,196,035	113,312	2,536,971	106,219	115,082	9,637,312
2013/14	587,903	2,185,580	2,523,528	389,037	376,896	1,297,647	99,668	2,969,921	125,117	109,571	10,664,868
2014/15	623,461	2,263,510	2,607,555	394,321	399,949	1,339,298	94,941	2,736,642	135,510	117,258	10,712,445
2015/16	628,918	2,457,901	2,705,620	401,335	432,961	1,317,875	86,526	2,897,770	154,060	152,775	11,235,741
2016/17	678,891	2,563,211	2,764,946	412,032	459,931	1,350,672	80,290	3,138,310	161,189	202,722	11,812,194
2017/18	761,319	2,754,348	2,819,885	425,768	471,267	1,310,132	84,250	2,902,596	169,763	322,672	12,022,000

ที่มา: Education Statistic Digest 2018,

4) ด้านผู้เรียน

ตาราง 37 สถิติผู้ลงทะเบียนเรียนแต่ละสายในประเทศสิงคโปร์

ปี	เพศ	มหาวิทยาลัย								โพลีเทคนิค						สถาบัน ITE
		nus	Nan yang U	NTU	SM U	SIT	SU TD	SUSS	รวม	S'pore	Ngee Ann	Temasek	Nang yang	Republic	รวม	
1960	ชาย	1,641	1,861	-	-	-	-	-	3,502	2,332	-	-	-	-	2,332	-
	หญิง	426	378	-	-	-	-	-	804	55	-	-	-	-	55	-
1970	ชาย	4,751	2,310	-	-	-	-	-	7,061	2,185	609	-	-	-	2,794	4,727
	หญิง	1,531	918	-	-	-	-	-	2,449	155	163	-	-	-	318	323
1980	ชาย	8,634	-	-	-	-	-	-	8,634	5,004	2,631	-	-	-	7,835	12,543
	หญิง	3,926	-	-	-	-	-	-	3,926	1,036	782	-	-	-	1,818	2,414
1990	ชาย	15,193	-	6,412	-	-	-	-	22,005	11,348	11,995	735	-	-	24,078	15,919
	หญิง	8,107	-	2,689	-	-	-	-	10,795	3,978	4,817	552	-	-	9,247	5,304
2000	ชาย	21,233	-	14,583	305	-	-	-	36,121	13,459	14,378	12,733	11,463	-	52,033	15,974
	หญิง	11,341	-	6,223	212	-	-	-	17,776	5,408	6,419	6,446	5,989	-	24,262	4,343

ปี	เพศ	มหาวิทยาลัย								โพลีเทคนิค						สถาบัน ITE
		nus	Nan yang U	NTU	SM U	SIT	SU TD	SUSS	รวม	S'pore	Ngee Ann	Temasek	Nang yang	Republic	รวม	
2008	ชาย	24,086	-	21,097	5,721	-	-	-	50,904	14,986	15,123	15,615	15,225	10,188	71,137	24,593
	หญิง	12,663	-	10,409	2,993	-	-	-	26,065	5,605	7,214	7,587	7,866	5,257	33,529	8,479
2009	ชาย	24,798	-	22,450	6,331	-	-	-	53,579	15,523	15,417	15,791	15,656	12,179	74,566	24,848
	หญิง	12,944	-	11,105	3,295	-	-	-	27,344	6,034	7,436	7,676	8,150	6,304	35,600	8,844
2010	ชาย	25,189	-	22,662	6,721	523	-	-	55,295	15,928	15,942	15,933	16,183	13,003	76,989	24,789
	หญิง	13,067	-	11,389	3,525	275	-	-	28,256	6,453	7,655	7,804	8,387	6,729	37,028	8,856
2011	ชาย	25,513	-	23,040	6,853	1,416	-	-	56,822	15,949	16,139	16,020	16,408	13,927	78,443	25,279
	หญิง	13,066	-	11,354	3,523	732	-	-	28,675	6,432	7,703	7,894	8,440	7,209	37,678	9,158
2012	ชาย	25,979	-	22,662	7,108	2,587	327	-	58,863	15,972	16,430	16,005	16,076	14,520	79,003	25,370
	หญิง	13,295	-	11,386	3,684	1,246	149	-	29,760	6,327	7,788	7,855	8,197	7,583	37,750	9,085
2013	ชาย	26,156	-	22,777	7,297	3,051	583	-	59,864	15,879	16,581	16,250	16,266	14,995	79,970	26,288
	หญิง	13,532	-	11,517	3,789	1,317	249	-	30,404	6,167	7,866	7,934	8,242	7,910	38,119	9,428

ปี	เพศ	มหาวิทยาลัย								โพลีเทคนิค						สถาบัน ITE
		nus	Nan yang U	NTU	SM U	SIT	SU TD	SUSS	รวม	S'pore	Ngee Ann	Temasek	Nang yang	Republic	รวม	
2014	ชาย	26,797	-	23,021	7,515	3,567	886	217	51,993	15,905	16,227	16,138	16,092	14,952	79,314	28,036
	หญิง	14,042	-	11,623	3,883	1,882	353	145	31,538	6,175	7,758	7,900	8,189	7,914	37,936	10,249
2015	ชาย	27,288	-	23,512	7,740	4,039	1,235	489	64,303	15,297	15,611	15,425	15,842	14,690	76,865	29,295
	หญิง	14,423	-	11,560	4,062	1,693	522	330	32,890	6,022	7,465	7,585	8,177	7,736	36,985	11,267
2016	ชาย	27,702	-	23,495	7,827	5,230	1,381	596	66,531	14,671	14,866	14,662	15,035	13,915	73,149	27,519
	หญิง	14,617	-	11,633	4,047	2,306	551	609	33,763	5,766	7,243	7,115	7,661	7,343	35,128	10,346
2017	ชาย	28,134	-	22,934	7,979	6,138	1,545	1,451	68,161	14,298	14,599	14,239	14,734	13,566	71,436	28,508
	หญิง	14,500	-	11,079	4,193	2,826	603	1,011	34,112	5,611	7,304	6,802	7,398	7,022	34,137	10,804

ที่มา: สรุปลสถิติการศึกษา ปี ค.ศ.2018 กระทรวงศึกษาธิการประเทศสิงคโปร์ หน้า 38 https://www.moe.gov.sg/docs/default-source/document/publications/education-statistics-digest/esd_2018.pdf

ตาราง 38 สถิติจบการศึกษาแต่ละสายในประสิงคโปร์

ปี	เพศ	มหาวิทยาลัย								โพลีเทคนิค						สถาบัน ITE
		nus	Nan yang U	NTU	SM U	SIT	SU TD	SUSS	รวม	S'pore	Ngee Ann	Temasek	Nang yang	Republic	รวม	
960	ชาย	593	437	-	-	-	-	-	1,030	-	-	-	-	-	-	-
	หญิง	196	95	-	-	-	-	-	291	-	-	-	-	-	-	-
1970	ชาย	1,220	556	-	-	-	-	-	1,776	436	-	-	-	-	436	1,426
	หญิง	378	168	-	-	-	-	-	546	7	-	-	-	-	7	134
1980	ชาย	2,187	687	-	-	-	-	-	2,574	1,969	584	-	-	-	2,553	7,862
	หญิง	1,070	250	-	-	-	-	-	1,320	378	136	-	-	-	514	1,145
1990	ชาย	4,001	-	1,333	-	-	-	-	5,334	3,192	3,087	-	-	-	6,139	7,469
	หญิง	2,307	-	510	-	-	-	-	2,817	1,011	1,233	-	-	-	2,244	2,889
2000	ชาย	5,631	-	3,613	-	-	-	-	9,244	3,974	4,187	3,336	2,562	-	14,059	7,650
	หญิง	3,270	-	1,583	-	-	-	-	4,853	1,619	1,844	1,776	1,471	-	6,710	2,429

ปี	เพศ	มหาวิทยาลัย								โพลีเทคนิค						สถาบัน ITE
		nus	Nan yang U	NTU	SM U	SIT	SU TD	SUSS	รวม	S'pore	Ngee Ann	Temasek	Nang yang	Republic	รวม	
2008	ชาย	5,601	-	4,808	1,063	-	-	-	11,472	4,250	4,504	4,565	4,447	1,551	19,317	10,600
	หญิง	2,982	-	2,286	686	-	-	-	5,954	1,644	2,247	2,399	2,391	815	9,496	4,059
2009	ชาย	5,779	-	5,058	1,110	-	-	-	11,947	4,334	4,581	4,815	4,388	2,106	20,224	10,999
	หญิง	3,012	-	2,570	562	-	-	-	6,144	1,610	2,186	2,396	2,279	1,119	9,590	4,311
2010	ชาย	5,833	-	5,412	1,206	-	-	-	12,451	4,627	4,534	4,848	4,483	2,953	21,445	11,334
	หญิง	3,124	-	2,544	546	-	-	-	6,214	1,700	2,237	2,429	2,502	1,594	10,462	4,488
2011	ชาย	6,088	-	5,733	1,504	-	-	-	13,325	4,921	4,857	5,020	4,829	3,291	22,918	11,165
	หญิง	3,403	-	2,951	831	-	-	-	7,185	1,982	2,437	2,429	2,536	1,722	11,106	4,326
2012	ชาย	5,969	-	5,807	1,603	233	-	-	13,612	5,016	4,955	5,133	4,965	3,930	23,999	11,530
	หญิง	3,149	-	2,909	919	134	-	-	7,111	2,060	2,432	2,545	2,644	2,083	11,764	4,425

ปี	เพศ	มหาวิทยาลัย								โพลีเทคนิค						สถาบัน ITE
		nus	Nan yang U	NTU	SM U	SIT	SU TD	SUSS	รวม	S'pore	Ngee Ann	Temasek	Nang yang	Republic	รวม	
2013	ชาย	6,395	-	6,476	1,659	958	-	-	15,488	5,082	4,983	4,886	5,146	4,060	24,157	11,888
	หญิง	3,281	-	3,310	834	559	-	-	7,984	2,141	2,420	2,447	2,729	2,123	11,860	4,580
2014	ชาย	6,210	-	5,993	1,602	1,236	-	-	15,041	5,026	5,166	5,116	4,983	4,430	24,721	11,062
	หญิง	3,224	-	2,951	772	583	-	-	7,530	1,995	2,513	2,559	2,603	2,342	12,012	3,883
2015	ชาย	6,179	-	5,756	1,639	1,364	298	-	15,236	5,057	5,182	5,119	4,642	4,631	24,631	13,351
	หญิง	3,192	-	2,777	840	602	136	-	7,547	1,988	2,558	2,529	2,400	2,496	11,981	5,140
2016	ชาย	6,305	-	5,856	1,804	1,285	246	-	15,496	5,007	5,258	5,064	5,161	4,614	25,104	12,516
	หญิง	3,332	-	3,065	1,030	539	93	-	8,060	1,984	2,512	2,495	2,727	2,493	12,211	4,883
2017	ชาย	6,446	-	6,174	1,779	1,494	267	-	16,160	4,924	4,886	5,012	4,999	4,389	24,210	12,858
	หญิง	3,350	-	3,266	920	695	107	-	8,338	2,000	2,400	2,516	2,605	2,407	11,928	4,838

ที่มา: สรุปสถิติการศึกษา ปี ค.ศ.2018 กระทรวงศึกษาธิการประเทศสิงคโปร์ หน้า 40 https://www.moe.gov.sg/docs/default-source/document/publications/education-statistics-digest/esd_2018.pdf

จากตารางจะเห็นได้ว่า ผู้เรียนในประเทศสิงคโปร์ให้ความสนใจในการเลือกเรียนในสายอาชีพมากกว่าสายสามัญ สังเกตจากในตารางตั้งแต่ปี 2000 เป็นต้นมาจำนวนนักศึกษาในสายอาชีวศึกษา มีจำนวนที่มากกว่าจำนวนนักศึกษาที่เลือกเรียนในระดับมหาวิทยาลัย เช่น ในปี 2017 นักศึกษาที่จบการศึกษาโพลีเทคนิค แยกเป็นผู้ชายจำนวน 24,210 คน และผู้หญิงจำนวน 11,928 คน และในปีเดียวกันจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนโพลีเทคนิค แยกเป็นผู้ชายจำนวน 71,436 คน และผู้หญิงจำนวน 34,137 คน ในขณะที่นักศึกษาที่เรียนจบมหาวิทยาลัย แยกเป็นผู้ชายจำนวน 16,160 คน และผู้หญิงจำนวน 8,338 คน ลงทะเบียนเรียนมหาวิทยาลัย และในปีเดียวกันมีนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนมหาวิทยาลัย แยกเป็นผู้ชายจำนวน 68,161 คน และผู้หญิง จำนวน 34,112 คน

5) ด้านความต้องการแรงงาน

สถานการณ์อัตราการจ้างงานและผลตอบแทนประเทศสิงคโปร์

อาชีพและทักษะที่มีความต้องการในประเทศสิงคโปร์ ได้แก่ ภาคการผลิตผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์และสาขาวิศวกรรมความเที่ยงตรง (Manufacturing-Electronics and Precision Engineering), ภาคการผลิตด้านเคมีภัณฑ์และชีวภัณฑ์ (Manufacturing-Chemicals and Biomedicals), ภาคการผลิตด้านการบินและอวกาศและการเดินเรือและโครงสร้างนอกชายฝั่ง (Manufacturing-Aerospace and Marine & offshore), ด้านการดูแลสุขภาพ (Healthcare), ด้านการเงิน (Finance), ด้านการก่อสร้าง (Construction), ด้านการท่องเที่ยว/การค้าปลีก (Tourism/Retail), ด้านข้อมูลการสื่อสารและสื่อดิจิทัล (Information Communication and Digital Media) (Ministry of Manpower, n.d.)

ตาราง 39 ผลการสำรวจการจ้างงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจาก ITE ปี ค.ศ.2017หน่วย: ดอลลาร์สิงคโปร์

สาขา	อัตราเงินเดือนขั้นต้นเฉลี่ย	
	Fresh Graduates	Post-NS Graduates
วิทยาศาสตร์ประยุกต์	\$1,720	\$2,314
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	\$1,740	\$2,265
ธุรกิจและการบริการ	\$1,667	\$2,197
การออกแบบและมีเดีย	\$1,679	\$2,070
อิเล็กทรอนิกส์	\$1,641	\$2,135
เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร	\$1,757	\$2,200
วิศวกรรมศาสตร์	\$1,930	\$2,145
อุตสาหกรรมอาชีพธุรกิจด้านการบริการ	\$1,700	\$1,964

ที่มา: <https://www.ite.edu.sg>

จากตารางจะพบว่า การจ้างงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจาก ITE ปี ค.ศ.2017 บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับ Fresh Graduates สาขาที่มีอัตราเงินเดือนขั้นต้นเฉลี่ยสูงสุดคือ สาขาวิศวกรรมศาสตร์เป็นอันดับที่1 แต่เมื่อจบระดับ Post-NS Graduates อัตราเงินเดือนขั้นต้นเฉลี่ยกลับ อยู่ที่อันดับที่ 3 สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารมีอัตราเงินเดือนขั้นต้นเฉลี่ยในอันดับที่รองลงมาในระดับ Fresh Graduates เมื่อจบระดับ Post-NS Graduates อัตราเงินเดือนขั้นต้นเฉลี่ยอยู่ในอันดับที่ 5 ต่างจากสาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มีอัตราเงินเดือนขั้นต้นเฉลี่ยที่อันดับที่ 4 ในระดับ Fresh Graduates แต่เมื่อจบระดับ Post-NS Graduates อัตราเงินเดือนขั้นต้นเฉลี่ยกลับมากขึ้นเป็นอันดับที่ 1 และเป็นที่น่าสังเกตคือสาขาอุตสาหกรรมอาชีพธุรกิจด้านการบริการที่มีอัตราเงินเดือนขั้นต้นเฉลี่ยเป็นอันดับที่ 5 ในระดับ Fresh Graduates และแม้ว่าจะจบระดับ Post-NS Graduates แล้วอัตราเงินเดือนขั้นต้นเฉลี่ยก็ยังไม่เกิน 2,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ ตัวเลขทางสถิติเหล่านี้สะท้อน

ให้เห็นถึงการให้ความสำคัญที่แตกต่างกันในแต่ละสาขาวิชาชีพและแต่ละระดับทักษะวิชาที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานนั้นจึงเห็นได้ว่าอัตราเงินเดือนขั้นต้นเฉลี่ยแต่ละสาขาวิชาชีพและแต่ละระดับทักษะฝีมือจึงมีอัตราเงินเดือนขั้นต้นเฉลี่ยที่ต่างกัน

บทที่ 6

การเปรียบเทียบระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาระหว่างไทยและสิงคโปร์ ในมุมมองทางสังคมวิทยา

บทนี้จะกล่าวถึงการวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาระหว่างไทยและสิงคโปร์ ผ่านมุมมองทางสังคมวิทยาการศึกษา เพื่อให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างสังคม สถานศึกษาอาชีวศึกษา และตัวนักเรียนอาชีวศึกษาในบริบทสังคมไทยและสิงคโปร์ โดยเนื้อหาในการเปรียบเทียบจะเกี่ยวข้องกับระบบการบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอน และแนวทางการสร้างอาชีพให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเงื่อนไขเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียนอาชีวศึกษาทั้งในด้านการเรียน การประกอบอาชีพ การสร้างพื้นที่ทางสังคม และกาสร้างต้นทุนในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างไปจากการเรียนในสายสามัญ

สถานศึกษา เป็นหนึ่งในสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการขัดเกลามนุษย์ให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ด้วยการถ่ายทอดค่านิยม บรรทัดฐาน และความคาดหวังทางสังคมชุดต่าง ๆ ให้ซึมซับเข้าสู่ตัวเด็ก นอกจากนี้ สถาบันการศึกษา ยังทำหน้าที่สร้างบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ และศักยภาพเพื่อให้สามารถเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินไปของสังคม การทำหน้าที่ของสถานศึกษา ทำให้เกิดการสร้างต้นทุนรูปแบบต่าง ๆ ทั้งทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม และทุนทางสัญลักษณ์ให้แก่ตัวบุคคล ด้วยเหตุนี้ การศึกษา จึงเป็นสิ่งที่หลายครอบครัวให้ความสำคัญและพร้อมที่จะลงทุน อย่างไรก็ตาม ด้วยค่านิยมในสังคมไทยที่มีการให้ความสำคัญหรือจัดลำดับขั้นของระบบการศึกษารูปแบบต่าง ๆ ไม่เท่ากัน ทำให้ระบบการศึกษาอาชีวศึกษา ถูกให้คุณค่าน้อยกว่าระบบการศึกษาสายสามัญ ซึ่งการสร้างค่านิยมและทัศนคติต่อระบบการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อโอกาสทางสังคม การสร้างพื้นที่ทางสังคม การประกอบอาชีพ และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจแก่นักเรียนอาชีวศึกษา

จากการสัมภาษณ์สถาบันอาชีวศึกษาทั้งในประเทศไทยและสิงคโปร์ และหน่วยงานหรือองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษา สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การบริหารจัดการ การออกแบบหลักสูตร การสร้างความร่วมมือกับองค์กรทั้งในไทยและต่างประเทศ การวางแผนพัฒนาผู้เรียน รวมถึงบทบาทสำคัญและแนวโน้มความต้องการนักเรียนอาชีวศึกษาในระบบเศรษฐกิจ รวมถึงยังเปิดให้เห็นถึงภาพของนักเรียนอาชีวศึกษาที่สังคมสร้างขึ้น ภายใต้บริบทสังคมไทยและสิงคโปร์ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะในสังคมไทยที่ลักษณะของนักเรียนอาชีวศึกษาแตกต่างไปจากข้อมูลบนข่าวหรือสื่อออนไลน์ ข่าวสารที่ผู้คนในสังคมรับรู้ถึงนักเรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่เป็นข้อมูลในเชิงลบ ทำให้ผู้คนสร้างและผลิตซ้ำภาพเหมารวมในเชิงลบ แล้วตัดสินหรือสร้างตราประทับแก่นักเรียนกลุ่มนี้

6.1 ระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาระหว่างประเทศไทยและสิงคโปร์

หากพิจารณาการศึกษาในฐานะสถาบันหนึ่งทางสังคม เป็นสถาบันที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับนโยบายภาครัฐและเอกชน เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม กระบวนการทางการศึกษาส่งผลต่อวิถีคิด การใช้ชีวิต พื้นที่ทางสังคม และโอกาสในการดำเนินชีวิตของผู้คน การศึกษาถูกเชื่อว่า อาจเป็นเงื่อนไขสำคัญที่นำมาสู่ความเท่าเทียมทางสังคมได้ (Sadovnik R., 2011) ดังนั้น ระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาจึงมิได้ตั้งอยู่เป็นเอกเทศ แต่จะสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาและสัมพันธ์กับเป้าหมายของประเทศนั้น ๆ อีกทั้งแนวทางการออกแบบการศึกษาของอาชีวศึกษายังสัมพันธ์กับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจหรือความต้องการของตลาดแรงงาน

ประเทศไทยและสิงคโปร์มีเป้าหมายทางการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน คือ ต้องการสร้างระบบการศึกษาที่เท่าเทียมกันสำหรับทุกคน และสำหรับการศึกษาอาชีวศึกษาเอง เป็นหนึ่งในทางเลือกทางการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ความรู้และทักษะวิชาชีพเพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพได้และสามารถหารายได้ในระหว่างเรียนของทั้งประเทศไทยและสิงคโปร์ แต่อาจมีวิธีการสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษาและการบริหารจัดการที่อาจแตกต่างกัน สำหรับประเทศไทยที่มีขนาดของพื้นที่ที่ใหญ่เมื่อเทียบกับประเทศสิงคโปร์ ทำให้วิธีการสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษาใช้การกระจายการศึกษาออกไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์ให้วิธีการควบคุมหลักสูตรและมาตรฐานของเนื้อหาการเรียนทั้งประเทศให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน โดยด้านอาชีวศึกษาในประเทศสิงคโปร์ได้ยุบรวมวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั่วประเทศให้เหลือเพียง 3 แห่งเท่านั้น

นอกจากนี้ หากพิจารณาถึงระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาของไทยและสิงคโปร์ พบว่า ทั้ง 2 ประเทศมีระบบการวางแผนทางการศึกษาที่แตกต่างกัน ในประการแรก คือ กระบวนการที่นักเรียนจะเข้าสู่ระบบการศึกษาอาชีวศึกษา ในประเทศไทยนั้นผู้เรียนจำเป็นต้องสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจึงจะสามารถเข้าเรียนในสายอาชีวศึกษาได้ โดยการเข้าสู่วิทยาลัยอาชีวศึกษา นักเรียนยังไม่ได้มีความรู้เกี่ยวกับอาชีวศึกษา เนื่องจากการเรียนในสายสามัญและสายอาชีวศึกษามีระบบการบริหารจัดการแยกขาดออกจากกันโดยสิ้นเชิงและอยู่ภายใต้สำนักงานที่มีอำนาจในการดูแลจัดการที่แตกต่างกันของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับระบบการเรียนในสายสามัญอยู่ภายใต้กำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในขณะที่การเรียนในสายอาชีวศึกษาอยู่ภายใต้กำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่มีอำนาจในการบริหารจัดการวางแผนนโยบายการศึกษา ออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานทางการศึกษาของระบบการเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีวศึกษายังอยู่ภายใต้กำกับดูแลและควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งการแยกขาดในการบริหารจัดการนี้ทำให้เกิดรอยต่อในการตัดสินใจของผู้เรียนที่ยังไม่มีความรู้มากเพียงพอในการตัดสินใจว่าระบบการศึกษาแบบใดที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งแตกต่างไปจากระบบบริหารจัดการทางการศึกษาของประเทศสิงคโปร์

สำหรับประเทศสิงคโปร์ อาชีวศึกษาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสถาบันเทคนิคศึกษา (ITE) ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการเช่นกัน โดยผู้เรียนจะได้รับรู้และเรียนด้านอาชีวศึกษาตั้งแต่ในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจัดเป็นแผนการเรียนรูปแบบหนึ่งในหลักสูตรการเรียนปกติ เปรียบเสมือนทางเลือกหนึ่งของผู้เรียน ทั้งนี้ในช่วงมัธยมศึกษาผู้เรียนสามารถเปลี่ยนจากการเรียนในสายสามัญมาเรียนในสายอาชีวะได้ ซึ่งเป็นการวางแผนหลักสูตรการเรียนให้มีความสำคัญกับผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในหลากหลายสาขาวิชาเพื่อค้นหาความสนใจและความถนัดของตนเองก่อนที่จะตัดสินใจเลือกเรียนในหลักสูตรแบบต่าง ๆ ซึ่งวิธีการนี้ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นพบความสามารถของตนเองและพัฒนาศักยภาพที่อาจนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ นอกจากนี้ระบบการบริหารจัดการยังมีความยืดหยุ่นที่สามารถให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนหลักสูตรของตนเองได้ให้เข้ากับความต้องการและความสามารถของตน หากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าการเรียนในสายอาชีวศึกษาของประเทศสิงคโปร์เป็นทางเลือกสำหรับนักเรียนที่ค้นพบความสนใจโดยการบรรจุหลักสูตรการเรียนเฉพาะด้านเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนนี้ควบคู่ไปกับวิชาพื้นฐานทั่วไป และมุ่งพัฒนาความถนัดเฉพาะด้านของตนเอง

ประเด็นที่น่าสนใจประการที่สอง คือ การเรียนต่อในการศึกษาระดับสูงหรือระดับอุดมศึกษา และการกลับมาเข้าเรียนหาความรู้เพิ่มเติมของผู้เรียนที่จบการศึกษาแล้ว ในประเด็นการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนภายหลังจากจบอาชีวศึกษาระหว่างประเทศไทยและสิงคโปร์นั้น มีความแตกต่างกัน ในสังคมไทยภายหลังการปฏิรูปการศึกษา ในปี พ.ศ.2551 จากเดิมที่การบริหารการศึกษาเป็นแบบองค์รวม ถูกแยกออกไปการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 แห่ง อาชีวศึกษา 1 แห่ง อุดมศึกษา 1 แห่ง สภาการศึกษา 1 แห่ง และสำนักปลัดกระทรวง 1 แห่ง การบริหารจัดการการศึกษาที่แยกขาดจากกันทำให้เกิดช่องว่างระหว่างสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดปัญหาการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษา ปัญหาช่องว่างระหว่างสถานศึกษานั้น เป็นสิ่งที่ไม่ได้ถูกตระหนักถึงและไม่มียุทธศาสตร์รองรับหรือแก้ไขในการส่งต่อนักเรียนระหว่างสถานศึกษาหรือการศึกษาแต่ละระบบ สถาบันในระดับอุดมศึกษาบางแห่งไม่รับนักเรียนอาชีวศึกษาในการต่อยอดความรู้ทางด้านเทคโนโลยี ทำให้นักเรียนอาชีวศึกษาไม่สามารถขยายต่อความรู้เฉพาะด้านได้ ร่วมกับเมื่อเข้าสู่การทำงานแล้วทำให้ผู้เรียนมีรายได้และไม่อยากเสียเวลาและโอกาสในการทำงานและรายได้ไปทำให้อัตราการกลับเข้าสู่การศึกษาเพื่อหาความรู้มีค่อนข้างต่ำ ซึ่งอาจส่งผลต่อการพัฒนาทักษะและสร้างองค์ความรู้ที่ต่อยอดจากความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีประสบการณ์มาก่อนหน้า

หากเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์แล้ว การต่อยอดองค์ความรู้ของนักเรียนอาชีวศึกษาไปยังมหาวิทยาลัยสามารถทำได้ เนื่องจากระบบการศึกษาของประเทศสิงคโปร์วางหลักสูตรให้นักเรียนอาชีวศึกษาสามารถเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยได้อย่างเปิดกว้าง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่ต้องการศึกษาเชิงวิชาการหรือทฤษฎีมาใช้ในการประกอบอาชีพได้ นอกจากนี้ทางภาครัฐยังให้การสนับสนุนให้ผู้เรียนและผู้ทำงานแล้วเข้ามาเรียนในหลักสูตรระยะสั้นเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพและการจ้างงาน เป็นหลักสูตรที่ทางรัฐบาลให้การ

สนับสนุนด้านงบประมาณกระตุ้นวัฒนธรรมให้ผู้คนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ด้วยเหตุนี้ทำให้อัตราการกลับเข้าสู่การเรียนรู้ของผู้เรียนในประเทศสิงคโปร์ ร้อยละ 40 โดยประมาณ แม้ว่าผู้เรียนจะเรียนจบไปแล้ว มีงานทำ และมีรายได้แล้ว แต่ยังคงกลับมาเรียนหลักสูตรระยะสั้น ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองและสร้างความเชี่ยวชาญในสาขาที่ตนเองเชี่ยวชาญและสนใจ แม้ว่าจะอายุมากแล้วก็ยังสามารถเข้าอบรมและฝึกฝนทักษะเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพได้

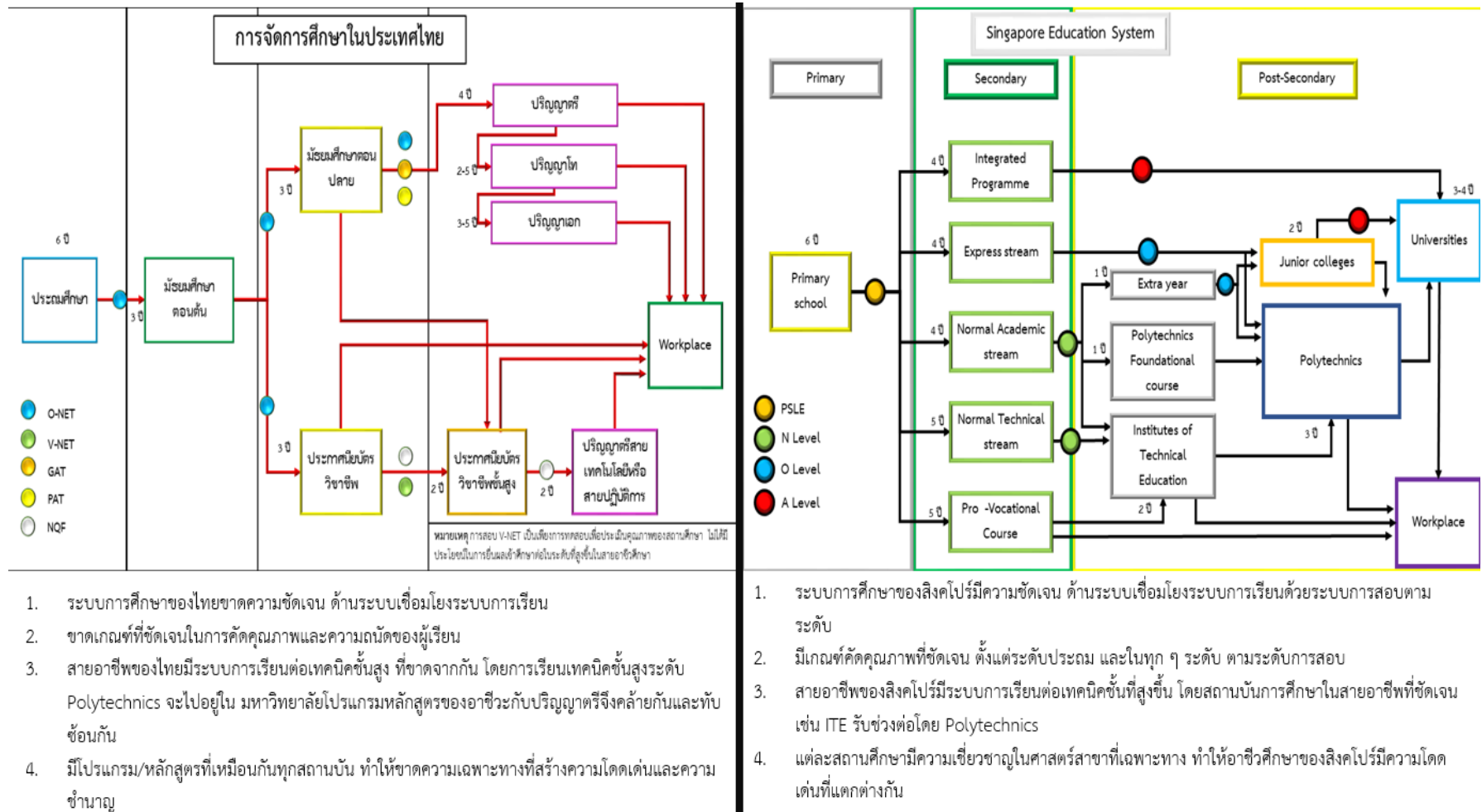
ประการที่สาม คือ มุมมองทางสังคมที่มีต่อการเรียนอาชีวศึกษา เป็นประเด็นที่จำเป็นจะต้องกล่าวถึง เนื่องจากทัศนคติของผู้คนในสังคมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเรียนในสายอาชีวศึกษาและส่งผลต่อโอกาสในการจ้างงาน หากพิจารณาในประเด็นนี้ทำให้เห็นถึงความแตกต่างของอาชีวศึกษาในประเทศไทยและสิงคโปร์เป็นอย่างมาก หากย้อนกลับไปประมาณ 20 กว่าปีก่อนหน้า ภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษาในไทยและสิงคโปร์อาจไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ อาชีวศึกษาเป็นทางเลือกของกลุ่มคนที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นกลุ่มนักเรียนที่ไม่เก่งนักจึงถูกเบียดขับให้มาเรียนในสายอาชีพ และถูกให้คุณค่าเป็นเสมือนพลเมืองชั้นสองทางการศึกษาที่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม แต่ในปัจจุบันภาพเหมารวมของนักเรียนอาชีวศึกษาในประเทศไทยและสิงคโปร์มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ในบริบทของสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับใบปริญญาที่เปรียบเสมือนใบเบิกทางในการประกอบอาชีพและประกาศความสำเร็จทางการศึกษาตามความคาดหวังทางสังคม ทำให้การเรียนในสายอาชีวศึกษาเป็นระบบการเรียนชั้นรองสำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนต่อได้ในสายสามัญ (Chu et al, 2018) เมื่อสังคมตัดสินว่านักเรียนกลุ่มนี้เป็นเด็กเกเร ไม่เก่ง และหัวรุนแรง มายาคติเหล่านี้ส่งผลต่อมุมมองที่นักเรียนอาชีวศึกษามีต่อตนเอง พวกเขาไม่ได้รับการยอมรับจากทั้งสังคมและตนเอง อีกทั้งภาพเหมารวมนี้ยังถูกตอกย้ำและผลิตซ้ำผ่านการทำงานที่พวกเขามีโอกาสในการทำงาน ได้รับผลตอบแทน และมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ด้อยกว่าผู้ที่เรียนจบสายสามัญ เจือปนไขเหล่านี้ส่งผลต่อตัวตนและพื้นที่ทางสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาและส่งผลต่อจำนวนผู้เรียนในอาชีวศึกษา

สำหรับประเทศสิงคโปร์ การทำให้อาชีวศึกษาเป็นที่ยอมรับในสังคมสิงคโปร์นั้น จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาผ่านการปฏิรูปการศึกษาที่ภาครัฐทุ่มงบประมาณจำนวนมหาศาล การพัฒนาหลักสูตร และเพิ่มทรัพยากรทางบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญและอุปกรณ์ทางการศึกษา โดยในการปฏิรูปนี้อาศัยทั้ง 3 ภาคส่วน คือ มหาวิทยาลัย บริษัททั้งในและต่างประเทศ และภาคอุตสาหกรรม ทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาให้อาชีวศึกษากลายเป็นการศึกษาที่เข้มแข็งทั้งทางวิชาการและภาคปฏิบัติ โดยมุ่งหวังที่จะทำให้ผู้คนในสังคมเปลี่ยนทัศนคติในเชิงลบต่อการเรียนในสายอาชีวศึกษามาเป็นภาพในเชิงบวก การที่อาชีวศึกษาเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากความสำเร็จของผู้เรียนที่จบไปมีความรู้ มีทักษะ มีอาชีพ มีรายได้ที่สูง เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน และเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ ผลลัพธ์เหล่านี้เป็นที่ประจักษ์ในสังคม ผู้ปกครองและผู้คนในสังคมที่เติบโตมาผ่านกระบวนการ

เรียนการสอนและหลักสูตรอาชีวศึกษาเห็นถึงอนาคตและความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับตนเอง ทำให้เกิดทัศนคติและภาพเหมารวมต่ออาชีวศึกษาชุดใหม่ในฐานะทางเลือกทางการศึกษาที่เท่าเทียมกับการเรียนในสายสามัญ ส่งผลให้อัตราการเรียนในสายอาชีวศึกษาสูงกว่าสายสามัญ

จากที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่าบริบททางสังคมของประเทศไทยและสังคมโลกมีระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อไปสู่เป้าหมายการผลิตบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สามารถครอบครองตำแหน่งแห่งที่ทางสังคม และเข้าไปส่วนหนึ่งในภาคอุตสาหกรรมในการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการที่แตกต่างกันและมุมมองทางสังคมที่ให้คุณค่ากับรูปแบบการเรียนที่แตกต่างกันได้เปิดโอกาสและจำกัดโอกาสผู้คนในการเข้าถึงองค์ความรู้และการพัฒนาทักษะความสามารถของผู้คนโดยเฉพาะในประเทศไทยที่มีการจำกัดการเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา ยิ่งทำให้เกิดการตอกย้ำการแบ่งชนชั้นระหว่างนักเรียนสายสามัญและสายอาชีวศึกษา รวมถึงโอกาสในการต่อยอดองค์ความรู้ที่ส่งผลต่อรายได้และความก้าวหน้าในการทำงานของผู้เรียน แม้ว่าภายใต้ระบบบริหารจัดการที่มีการกระจายอำนาจให้แก่ภาคส่วนบริหารจัดการการศึกษาในการจัดการแต่ละระบบการเรียนไม่ว่าจะเป็นสายสามัญ สายอาชีพ หรือมหาวิทยาลัย ในท้ายที่สุดแต่ละส่วนจะต้องทำหน้าที่สอดคล้องกัน เพื่อให้สถาบันการศึกษาบรรลุหน้าที่เฉพาะของตนเองในการสร้างบุคลากรของสังคมที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม การทำเพื่อสังคม

สรุปเปรียบเทียบระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาระหว่างประเทศไทยและสิงคโปร์

ภาพประกอบ 29 สรุปเปรียบเทียบระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาระหว่างประเทศไทยและสิงคโปร์

6.2 การพัฒนาผู้เรียนในอาชีวศึกษาระหว่างประเทศไทยและสิงคโปร์

การวางแผนนโยบายทางการศึกษาของภาครัฐไม่เพียงแต่ส่งผลต่อระบบการบริหารจัดการทางการศึกษา แต่ยังนำมาสู่แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีทักษะ คุณสมบัติ และความสามารถตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งในประเทศไทยและสิงคโปร์ต่างมีแนวทางการพัฒนาผู้เรียนในทิศทางที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเกิดขึ้นสถานการณ์ของอาชีวศึกษาที่แตกต่างกัน

ประเทศไทยมีการจัดทำโครงการต่าง ๆ โดยอาศัยความร่วมมือกับสถานประกอบการและภาคเอกชน เพื่อสร้างบุคลากรทางอาชีวศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ตัวอย่างเช่น โครงการ 3 ม. ที่อาศัยความร่วมมือระหว่างกรมการจัดหางาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถานประกอบการ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชนได้มีงานทำควบคู่ไปกับการศึกษาในสถานศึกษา โดย 3 ม. ประกอบด้วย มีงาน มีงาน และมีวุฒิการศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น และมีงาน มีรายได้ในระหว่างเรียน ผู้ที่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ คือ นักเรียน นักศึกษา และพนักงานบริษัท สำหรับนักเรียนและนักศึกษาอาชีวศึกษา จะเป็นกลุ่มที่ทำข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ที่ให้ผู้เรียนไม่เพียงแต่เรียนในสถานศึกษา แต่ยังใช้เวลาอีกส่วนหนึ่งเรียนในสถานประกอบการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ในสถานการณ์จริง ซึ่งในระหว่างที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษานักเรียนจะได้รับเบี้ยเลี้ยงไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของค่าแรงขั้นต่ำ ในส่วนของพนักงานบริษัท จะเป็นในรูปแบบของการศึกษาต่อในหลักสูตรเทียบโอนผลการเรียน หรือหลักสูตรภาคสมทบโดยจะได้รับค่าจ้างและสวัสดิการตามกฎหมายแรงงาน

โครงการการจัดตั้งศูนย์การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ (TVET Hub) เป็นโครงการที่มุ่งเน้นพัฒนาบุคลากรในสายอาชีพให้ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม โดยศูนย์นี้เกิดขึ้นจากความร่วมมือหลายฝ่าย เช่น สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (สอศ.) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (กพร.) และภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือขึ้นในการสร้างกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร

อย่างไรก็ตาม การจ้างงานนักเรียนอาชีวศึกษาในประเทศไทยยังประสบปัญหา เนื่องจากกฎหมายแรงงานในประเทศที่ระบุว่าผู้ที่สามารถเข้าทำงานได้จะต้องมีอายุเกิน 18 ปีขึ้นไป ซึ่งนักเรียนอาชีวศึกษามีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป นอกจากนี้ การรับสมัครเข้าทำงาน ผู้สมัครต้องผ่านการเกณฑ์ทหารหรือมีเอกสารได้รับการยกเว้น ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ทำให้สถานประกอบการสามารถผลักดันให้นักเรียนอาชีวศึกษาเป็นพนักงานของสถานประกอบการได้

นอกจากนี้ ยังพบว่า กฎหมายที่รองรับความร่วมมือของสถานประกอบการกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาในประเทศไทยประสบปัญหา กล่าวคือ สถานศึกษาของอาชีวศึกษาบางส่วนสามารถขอความร่วมมือกับสถาน

ประกอบการภายในหรือภายนอกประเทศโดยการทำ MOU เพื่อให้นักเรียนสามารถไปเรียนรู้และฝึกงานในสถานประกอบการเหล่านั้นได้ ซึ่งอาจนำไปสู่การรับเข้าทำงานในสถานประกอบการนั้น ๆ ซึ่งสถานศึกษากลุ่มนี้ไม่เพียงเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ การสร้างประสบการณ์ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง และการทำงานให้แก่ นักเรียนอาชีวศึกษา อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงความต้องการของตลาดแรงงานได้อีกด้วย ว่าทักษะวิชาชีพใดเป็นที่ต้องการของสถานประกอบการและสามารถสร้างและพัฒนาฝีมือชนที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานได้ ในขณะที่ยังมีสถานศึกษาบางแห่งประสบปัญหาการหาพื้นที่ฝึกงานให้แก่เด็กนักเรียน เนื่องจากกฎหมายของประเทศไทย มีความแตกต่างจากประเทศสิงคโปร์และประเทศเยอรมันที่ระบุว่าสถานประกอบการจะต้องรับนักเรียนอาชีวศึกษาเข้าฝึกงานอย่างไม่มีเงื่อนไข เมื่อประเทศไทยมิได้มีกฎหมายรองรับเช่นนี้ ทำให้สถานประกอบการบางแห่งจะรับนักเรียนฝึกงานเมื่อแรงงานขาดแคลนเท่านั้น หรือเป็นการทำความร่วมมือในระยะสั้น ทำให้สถานศึกษาต้องแบกรับภาระและความเสี่ยงในการหาสถานประกอบการสำหรับฝึกงานให้แก่ นักเรียน และส่งผลกระทบต่อโอกาสในการเรียนรู้และฝึกฝน และการสร้างเครือข่ายกับสถานประกอบการเพื่อขยายโอกาสในการเข้าถึงการทำงานของนักเรียนอีกด้วย ซึ่งหากสถานศึกษาไม่สามารถทำให้นักเรียนมีงานทำ มีรายได้ระหว่างเรียน นั้นอาจหมายถึงการไม่บรรลุหน้าที่ของสถานบันอาชีวศึกษาซึ่งเป็นเป้าหมายหลักและจุดเด่นของการเรียนในสายอาชีวศึกษา อีกทั้งยังส่งผลเป็นห่วงโซ่ต่อระบบเศรษฐกิจที่ขาดแรงงานที่มีศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มประสิทธิภาพในภาคอุตสาหกรรม

สำหรับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนในประเทศสิงคโปร์ มีลักษณะสร้างกระตุ้นและแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่ตลอดเวลา การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานของบุคลากร ทางรัฐบาลให้การสนับสนุนด้านงบประมาณแก่ภาคธุรกิจและสถานศึกษา กล่าวคือ ภาครัฐให้งบประมาณสนับสนุนแก่ภาคธุรกิจเอกชนในการจัดกิจกรรมอบรมและฝึกฝนทักษะแก่แรงงาน เพื่อยกระดับความสามารถและคุณภาพของฝีมือแรงงาน สำหรับสถานศึกษา ภาครัฐให้งบประมาณสนับสนุนและขอความร่วมมือกับภาคธุรกิจในการจัดฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ ประสบการณ์ และพัฒนาทักษะให้กลายเป็นแรงงานที่มีฝีมือและมีความเชี่ยวชาญ

การจัดทำโครงการ Skills Future ที่มุ่งเน้นให้ผู้คนในสังคมเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้เกิดการจ้างงานในทุกช่วงเวลาทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งสามารถช่วงลดอัตราการว่างงานได้ โดยหลักสำคัญของโครงการ Skills Future ประกอบด้วย 1) การบูรณาการการศึกษาและการฝึกอบรม เพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ 2) การส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมสำหรับบุคคล เพื่อความก้าวหน้าบนพื้นฐานของทักษะ 3) การส่งเสริมการรับรู้ของนายจ้างและการพัฒนาอาชีพตามทักษะและความเชี่ยวชาญ และ 4) ความพยายามเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

นอกจากนี้ ทางสิงคโปร์ยังให้ความสำคัญกับทักษะชีวิต โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อสร้างความเป็นผู้นำ รวมถึงทักษะที่เกี่ยวข้องและจำเป็นในการทำงานและการใช้ชีวิต เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ในการคิดค้นนวัตกรรม ความเข้าใจและเอาใจใส่ความยืดหยุ่นข้ามวัฒนธรรม ซึ่งทักษะเหล่านี้อาจถูกบรรจุเข้าไปในโครงการ Skills Future ในอนาคตอีกด้วย

เมื่อพิจารณาแล้วถึงแนวทางการพัฒนาผู้เรียน จะเห็นได้ว่า โครงการหรือกิจกรรมที่สร้างขึ้นในการพัฒนาผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับส่วนต่าง ๆ ของสถาบันทางสังคมและบริบททางสังคมของแต่ละประเทศ ทำให้แนวทางการพัฒนาผู้เรียนของประเทศไทยและสิงคโปร์มีความแตกต่างกัน สำหรับในประเทศไทย แนวทางการพัฒนาผู้เรียนถูกออกแบบมาเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายของสถาบันอาชีวศึกษา ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ความรู้ ทักษะทางวิชาชีพ สามารถหารายได้ตั้งแต่ในช่วงที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบัน และมีงานทำภายหลังจากจบการศึกษา เนื่องจาก อาชีวศึกษาในบริบทของสังคมไทยอาจยังประสบปัญหาในการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับสถานประกอบการ ที่จะสามารถหารายได้และอาชีพให้แก่แก่นักเรียนอาชีวศึกษาได้ รวมถึงการสร้างบุคลากรที่ตรงกับความต้องการและมีความสามารถเท่าทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่พร้อมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันทางเศรษฐกิจ ในขณะที่อาชีวศึกษาของประเทศไทยกำลังก้าวพ้นปัญหาอัตราว่างงานและค่าแรงของนักเรียนอาชีวศึกษาแล้ว ทำให้แนวทางการพัฒนาผู้เรียนมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความรู้และทักษะที่เท่าทันเทคโนโลยีและพยายามเปลี่ยนจากสถานะของผู้ตามเทคโนโลยีเป็นผู้คิดค้นสร้างสรรค์เทคโนโลยีแบบใหม่ขึ้น และพยายามสร้างแรงจูงใจให้แก่คนทุกช่วงวัยให้ไม่หยุดเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เพื่อเพิ่มโอกาสในการจ้างงานในภาคธุรกิจ อย่างไรก็ตาม อาชีวศึกษาในประเทศไทยและสิงคโปร์มีสถานะหนึ่งในสถาบันทางสังคม เป็นสถานศึกษาที่มีเป้าหมายในการสร้างและผลิตบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมหรือคลังความรู้ที่ผู้เรียนจะได้สะสมในสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตและการทำงานในภาคอุตสาหกรรมต้องการ และทำให้ผู้เรียนได้ครอบครองตำแหน่งแห่งทางสังคม เข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ทำหน้าที่ให้สังคมเกิดความเป็นระเบียบ นอกจากนี้ การสะสมทุนทางวัฒนธรรมอาจทำให้ผู้ประกอบการสามารถใช้ในการสร้างและสะสมทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางสังคมเพื่อเลื่อนขั้นทางสังคมได้

6.3 หลักสูตรการเรียนการสอนของอาชีวศึกษาในประเทศไทยและสิงคโปร์

หลักสูตรที่เปิดสอนในสถาบันอาชีวศึกษาในประเทศไทยและสิงคโปร์มีความแตกต่างทั้งจำนวนหลักสูตรและสาขาวิชา โดยความแตกต่างของการจัดโปรแกรมหรือหลักสูตรการเรียนการสอนส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากเงื่อนไขของลักษณะภูมิประเทศและทรัพยากร เช่น การเป็นพื้นที่ราบลุ่มที่เหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรมของประเทศ การเป็นพื้นที่ฝั่งติดชายฝั่งทะเลของสิงคโปร์ เงื่อนไขด้านแนวทางการพัฒนาประเทศ เช่น ประเทศสิงคโปร์วาง

ยุทธศาสตร์ของประเทศที่ก้าวเข้าไปสู่ผู้นำทางด้านอุตสาหกรรมที่มีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
เงื่อนไขของจำนวนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และเงื่อนไขเชิงบริบททาง
สังคมอื่น ๆ ที่เข้ามาเป็นส่วนประกอบในการออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

หลักสูตรหรือโปรแกรมการเรียนการสอนในประเทศไทย มีจำนวน 9 หลักสูตร แบ่งออกเป็น 68 สาขาวิชา
ดังนี้ 1. หลักสูตรวิชาอุตสาหกรรม ประกอบด้วย 1) สาขาวิชาเครื่องกล แบ่งออกเป็น สาขางานยานยนต์ เครื่องกล
อุตสาหกรรม เครื่องกลเรือ เครื่องกลเกษตร ตัวถังและสีรถยนต์ 2) สาขาวิชาเครื่องมือกลและซ่อมบำรุง แบ่ง
ออกเป็น สาขางานเครื่องมือกล ซ่อมบำรุงเครื่องจักรกล เขียนแบบเครื่องกล ชิ้นส่วนเครื่องจักรกลเกษตร แม่พิมพ์
พลาสติก แม่พิมพ์โลหะ 3) สาขาวิชาโลหะการแบ่งออกเป็น สาขางานเชื่อมโลหะ อุตสาหกรรมต่อตัวถังรถโดยสาร
4) สาขาวิชาไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ แบ่งออกเป็น สาขางานไฟฟ้ากำลัง อิเล็กทรอนิกส์ โทรคมนาคม เมคคาทรอนิกส์
เทคนิคคอมพิวเตอร์ 5) สาขาวิชาการก่อสร้างแบ่งออกเป็น สาขางานก่อสร้างโยธา สถาปัตยกรรม เครื่อง
เรือนและการตกแต่งภายใน สักรวจ 6) สาขาวิชาการพิมพ์ แบ่งออกเป็น สาขางานการพิมพ์ 7) สาขาวิชาแว่นตา
และเลนส์ แบ่งออกเป็น สาขางานแว่นตาและเลนส์ 8) สาขาวิชาการต่อเรือ แบ่งออกเป็น สาขางานต่อเรือโลหะ
ต่อเรือไม้ ต่อเรือไฟเบอร์กลาสนาวาสถาปัตยกรรม ซ่อมบำรุงเรือ 9) สาขาวิชาผลิตภัณฑ์ยาง แบ่งออกเป็น สาขางาน
ผลิตภัณฑ์ยาง

2. หลักสูตรวิชาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ ประกอบด้วย 1) สาขาวิชาพาณิชยกรรม แบ่งออกเป็น สาขา
งานการบัญชี การขาย การเลขานุการ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ ธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจสถานพยาบาล การประชาสัมพันธ์
ภาษาต่างประเทศ และงานสำนักงานสำหรับผู้พิการทางสายตา 2) สาขาวิชาธุรกิจบริการ แบ่งออกเป็น สาขางาน
การจัดการความปลอดภัย และการจัดการความสะอาด

3. หลักสูตรวิชาศิลปกรรม ประกอบด้วย สาขาวิชาศิลปกรรม แบ่งออกเป็น สาขางานจิตรศิลป์ การ
ออกแบบ ศิลปหัตถกรรม อุตสาหกรรมเครื่องหนัง เครื่องเคลือบดินเผา เทคโนโลยีการถ่ายภาพฯ
เครื่องประดับอัญมณี ช่างทองหลวง เทคโนโลยีศิลปกรรม การพิมพ์สกรีน คอมพิวเตอร์กราฟิก ศิลปหัตถกรรม
โลหะ รูปพรรณและเครื่องประดับ ดนตรีสากล เทคโนโลยีนิเทศศิลป์ และช่างทันตกรรม

4. หลักสูตรวิชาคหกรรม ประกอบด้วย 1) สาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย แบ่งออกเป็น สาขางานผลิต
และตกแต่งสิ่งทอ ออกแบบเสื้อผ้า ตัดเย็บเสื้อผ้า อุตสาหกรรมเสื้อผ้า ธุรกิจเสื้อผ้า 2) สาขาวิชาอาหารและ
โภชนาการ แบ่งออกเป็น สาขางานอาหารและโภชนาการแปรรูปอาหาร ธุรกิจอาหาร 3) สาขาวิชาคหกรรม
ศาสตร์ แบ่งออกเป็น สาขางานคหกรรมการผลิต คหกรรมบริการ ธุรกิจคหกรรม คหกรรมเพื่อการโรงแรม 4)
สาขาวิชาเสริมสวยแบ่งออกเป็น สาขางานเสริมสวย

5. หลักสูตรวิชาเกษตรกรรม ประกอบด้วย สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ แบ่งออกเป็น สาขางานพืชศาสตร์ สัตวศาสตร์ อุตสาหกรรมเกษตร ช่างเกษตร เกษตรทั่วไป การประมง

6. หลักสูตรวิชาประมง ประกอบด้วย 1) สาขาวิชาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ แบ่งออกเป็น สาขางานเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 2) สาขาวิชาแปรรูปสัตว์น้ำ แบ่งออกเป็น สาขางานแปรรูปสัตว์น้ำ การผลิตซูริมิและผลิตภัณฑ์ 3) สาขาวิชาประมงทะเล แบ่งออกเป็น สาขางานประมงทะเล

7. หลักสูตรวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น สาขางานการโรงแรม การท่องเที่ยว

8. หลักสูตรวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ประกอบด้วย 1) สาขาวิชาเทคโนโลยีสิ่งทอ แบ่งออกเป็น สาขางานเทคโนโลยีสิ่งทอ 2) สาขาวิชาเคมีสิ่งทอ แบ่งออกเป็น สาขางานเคมีสิ่งทอ 3) สาขาวิชาอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป แบ่งออกเป็น สาขางานอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป

9. หลักสูตรวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วย 1) สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ แบ่งออกเป็น สาขางานเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) สาขาวิชาเทคโนโลยีระบบเสียง แบ่งออกเป็น สาขางานเทคโนโลยีระบบเสียง

หลักสูตรหรือโปรแกรมการเรียนการสอนในประเทศสิงคโปร์ มีจำนวน 14 หลักสูตร แบ่งออกเป็น 97 สาขาวิชา ดังนี้ 1. โปรแกรมหลักสูตรด้านกฎหมาย ผู้เรียนจะได้เรียนรู้วิธีการทำงานระบบกฎหมายทั่วโลก กฎหมายนานาชาติและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งกำลังเป็นที่นิยมของนักศึกษาต่างชาติที่กำลังมองหาโอกาสในระดับนานาชาติ

2. โปรแกรมหลักสูตรด้านการดูแลส่วนบุคคลและการออกกำลังกาย ศาสตร์นี้เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของมนุษย์และวิธีการเสริมสร้างร่างกายให้สมบูรณ์และมีความสุข สนุกสนาน ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการรักษาความงามเกี่ยวกับผม, การรักษาความงามทั่วไป และการมีสุขภาพและวิถีชีวิตที่แข็งแรง

3. โปรแกรมหลักสูตรด้านการศึกษาและการฝึกอบรม ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ว่า ทรัพยากรมนุษย์ มีการพัฒนาและเรียนรู้ตนเองอย่างไร ผู้เรียนสามารถสมัครเข้าเรียนได้ทั้งระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งหลักสูตรนี้จะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การสอนในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย

4. โปรแกรมหลักสูตรด้านท่องเที่ยวและบริการ ผู้เรียนจะได้เรียนเกี่ยวกับงานบริการ, อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและผลกระทบระดับโลก ผู้เรียนจะมีโอกาสที่จะมีอาชีพที่ได้เดินทางไปทั่วโลก รวมทั้งพัฒนาธุรกิจของผู้เรียนเอง

5. โปรแกรมหลักสูตรด้านธุรกิจและบริหาร ครอบคลุมการเงิน, การบัญชี, การตลาด, การจัดการทรัพยากรบุคคลและการบริหารงาน ผู้เรียนจะได้เรียนการฝึกทักษะที่เพื่อริเริ่มพัฒนาโครงการของผู้เรียนเองและโครงการของบริษัทระดับโลก

6. โปรแกรมหลักสูตรด้านมนุษยศาสตร์ ผู้เรียนจะได้รับการฝึกเชิงการคิดวิเคราะห์และเชิงจริยธรรม รวมทั้งความรู้ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ได้ในงานต่าง ๆ เช่น การศึกษาวรรณกรรม, ศิลปะและสังคมศึกษา

7. โปรแกรมหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์และไอที พัฒนาความสามารถของผู้เรียนในทางความคิดสร้างสรรค์และการปฏิบัติ ผู้เรียนจะได้ศึกษาการสร้างภาพของการทำงานจากการวาดภาพคอมพิวเตอร์กราฟิกและวิดีโอเกมรวมทั้งงานศิลปะและการออกแบบผลิตภัณฑ์

8. โปรแกรมหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เรียนวิถีชีวิต, ธรรมชาติและทุกอย่างที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ผู้เรียนจะได้พัฒนาวิธีคิดแบบวิทยาศาสตร์, ทักษะทางตัวเลข และระบบการคิดเพื่อแก้ปัญหา

9. โปรแกรมหลักสูตรด้านวิศวกรรมศาสตร์ การประยุกต์เอาทฤษฎีทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์มาสร้างเป็นงานออกแบบ รวมถึงพัฒนา และดูแลคุณภาพของระบบโครงสร้างพื้นฐานของอาคารและสิ่งปลูกสร้าง รวมไปถึงระบบควบคุมทางวิศวกรรมขนาดใหญ่

10. โปรแกรมหลักสูตรด้านศิลปะและการออกแบบ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ผู้เรียนจะได้เรียนการทำภาพจากคอมพิวเตอร์กราฟิกและ วิดีโอเกม รวมทั้งงานศิลปะแบบดิจิทัลศิลป์ และการออกแบบผลิตภัณฑ์

11. โปรแกรมหลักสูตรด้านสถาปัตยกรรมกรรมและการก่อสร้าง การผสมกันระหว่างจินตนาการในการออกแบบอาคารและการใช้พื้นที่เพื่อประโยชน์ใช้สอยที่ลงตัว และวิทยาศาสตร์, มนุษย์ศาสตร์, ดิจิทัลศิลป์ และประยุกต์ศิลป์ เพื่อสร้างสรรค์และออกแบบเมืองให้น่าอยู่

12. โปรแกรมหลักสูตรด้านสังคมศาสตร์และสื่อ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้วิธีการที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วิชาเรียนรวมถึง การแสดงออกในทางปฏิบัติในภาพยนตร์และสื่อ และทฤษฎีสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา

13. โปรแกรมหลักสูตรด้านสุขภาพและการแพทย์ ผู้เรียนจะได้เรียนในทุกแง่มุมของร่างกายมนุษย์ เพื่อการประเมินอาการของผู้ป่วยและวินิจฉัยเพื่อการรักษาอาการนั้น ๆ รวมทั้งตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพ รวมทั้งผู้เรียนจะได้เรียนรู้การรักษาด้วยยาและการผ่าตัด

14. โปรแกรมหลักสูตรด้านเกษตรกรรมและสัตวแพทยศาสตร์ ไม่ได้เรียนแค่ เรื่องพืชไร่ แต่ผู้เรียนจะได้เรียนอุตสาหกรรมเกษตรและการทำฟาร์มทั้งหมด เช่น การจัดการพื้นที่ชนบท, การให้ยาปศุสัตว์, การตัดต่อพันธุกรรมพืช, การถนอมอาหารและ การเปลี่ยนของภูมิอากาศ

หากพิจารณาถึงโปรแกรมและสาขาการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในประเทศสิงคโปร์มีความหลากหลายมากกว่าประเทศไทย และลักษณะของหลักสูตรของประเทศสิงคโปร์มีความคล้ายคลึงกับวิชาที่เปิดสอนในระดับมหาวิทยาลัยของประเทศไทย ทั้งนี้อาจเกิดขึ้นจากการปฏิรูปอาชีวศึกษาของประเทศสิงคโปร์ มหาวิทยาลัยเข้ามามีบทบาทในการออกแบบและวางแผนการศึกษา จึงทำให้วิชาที่เปิดสอนในอาชีวศึกษามีความสอดคล้องกับวิชาในมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างทางเลือกและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษาเมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถออกไปประกอบอาชีพได้ แต่หากต้องการเรียนต่อในระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยก็สามารถทำได้เช่นกัน ซึ่งนับว่าอาจเป็นการลดรอยต่อระหว่างระบบการเรียนการสอนในอาชีวศึกษาไปยังระดับมหาวิทยาลัย โดยการมีหลักสูตรให้เลือกเรียนจำนวนมากนี้ อาจเกิดขึ้นจากความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการทางการศึกษาและความร่วมมือกับสถานประกอบการอย่างเข้มแข็ง ทำให้สถาบันอาชีวศึกษาของประเทศสิงคโปร์ต้องการปรับเปลี่ยนและเปิดหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม เพื่อให้นักเรียนที่จบการศึกษามีโอกาสในการรับเข้าทำงานสูงและมีรายได้ที่ดึงดูดใจ อีกทั้งหลักสูตรอาจถูกออกแบบมาเพื่อทำให้การศึกษาสรางบุคลากรที่นำไปสู่การพัฒนาให้ประเทศกลายเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

สำหรับประเทศไทย แม้ว่าจะมีหลักสูตรให้เลือกน้อยกว่าประเทศสิงคโปร์ หากพิจารณาแล้วค่อนข้างมีความหลากหลายในการสร้างทักษะอาชีพให้นักเรียน แต่สิ่งที่ควรให้ความสำคัญ คือ สาขาวิชาเหล่านี้เป็นไปตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรมหรือไม่ เนื่องจากการผลิตบุคลากรที่มีทักษะไม่ตรงตามความต้องการแรงงานของตลาดแม้ว่าจะมีความรู้ความสามารถเพียงใด ก็ไม่ก่อให้เกิดการจ้างงานในภาคธุรกิจ หากความรู้และทักษะที่นักเรียนได้เรียนรู้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน สิ่งที่ต้องมองลำดับถัดไป คือ ความรู้และทักษะนั้นเป็นองค์ความรู้ที่ทันสมัยเท่าทันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของภาคอุตสาหกรรมในปัจจุบันหรือไม่ เนื่องจากเสี่ยงสะท้อนจากสถาบันอาชีวศึกษาในประเทศไทยหลายแห่ง พยายามชี้ให้เห็นถึงปัญหาในการเบิกจ่ายงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน เป็นระบบการดำเนินการแบบราชการที่ใช้ระยะเวลาจำนวนมากในการขออนุมัติงบประมาณแต่ละครั้ง ซึ่งไม่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและราคาที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ตัวอย่างเช่น สถานศึกษาทำเรื่องขอซื้อเครื่องจักรที่มีความทันสมัย การอนุมัติงบประมาณในแต่ละครั้งใช้ระยะเวลากว่าหลายเดือนจนกระทั่งอาจใช้ระยะเวลาหลายปี ซึ่งกว่างบประมาณจะอนุมัติเทคโนโลยีเกิดการเปลี่ยนแปลงมีการคิดค้นนวัตกรรมขึ้นใหม่ขึ้น ทำให้เครื่องจักรที่ทางสถานศึกษาเคยขอซื้อเอาไว้กลายเป็นเครื่องจักรที่มีเทคโนโลยีที่ล้าหลัง รวมถึงหลักสูตรการเรียนการสอนที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และทักษะที่นักเรียนได้ไปไม่

สามารถนำไปใช้ในพื้นที่ทำงานได้ ซึ่งสัมพันธ์กับการขาดแคลนบุคลากรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย การแก้ไขปัญหานี้ทางสถานศึกษาหลายแห่งจึงจัดหลักสูตรในลักษณะทวิภาคีที่อาศัยความร่วมมือกับสถานประกอบการต่าง ๆ การจับมือร่วมกับสถานประกอบการก่อให้เกิดประโยชน์ในหลากหลายด้าน เช่น การเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนการทำงานร่วมกับสถานประกอบการทำให้ทางสถานศึกษาได้ทราบถึงความต้องการของตลาดแรงงาน การปรับเปลี่ยนหลักสูตรจากที่เน้นทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ มาเป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยเครื่องมือที่มีความทันสมัยเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในภาคอุตสาหกรรม

ดังนั้น ความสำคัญของหลักสูตรการเรียนการสอนในสายอาชีวศึกษา คือ การทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันทางการศึกษาและสถาบันทางเศรษฐกิจ เพื่อให้สถาบันอาชีวศึกษาที่ผลิตแรงงานสู่ภาคอุตสาหกรรมได้รู้ความต้องการทักษะและความสามารถของแรงงานที่จำเป็นต่อภาคอุตสาหกรรม เพื่อให้สามารถผลิตบุคลากรตรงตามความต้องการได้ รวมถึงการดึงเอานักเรียนเข้ามาฝึกฝนและทดลองงานด้วยเครื่องมือและเครื่องจักรที่ใช้งานจริงในภาคธุรกิจ ในขณะที่ภาครัฐอาจต้องเข้ามามีสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดหาเครื่องมือที่จำเป็นและทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ นอกจากนี้ สถาบันอาชีวศึกษาในหลากหลายแห่งอาจจำเป็นต้องร่วมมือกันแบ่งปันบุคลากรหรือทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้สถาบันอาชีวศึกษาเองสามารถบรรลุเป้าหมายและหน้าที่ทางการศึกษาด้านวิชาชีพของตนเอง

6.4 รูปแบบการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระหว่างประเทศไทยและสิงคโปร์

รูปแบบการเรียนการสอนของอาชีวศึกษาในประเทศไทยและสิงคโปร์มีทั้งลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน กล่าวคือ ประเทศไทยและสิงคโปร์ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาทักษะและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับรูปแบบการเรียนการสอนที่ถูกนำมาใช้ทั้งในประเทศไทยและสิงคโปร์ คือ รูปแบบการเรียนการสอนผ่านโครงงาน (Project-Based Learning) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ผ่านการทำโครงงานต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยการเรียนการสอนผ่านโครงงานนั้น เป็นการออกแบบการเรียนที่นักเรียนจะเป็นผู้ศึกษา สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง และประดิษฐ์คิดค้นร่วมกับทีม โดยครูจะทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ ให้คำแนะนำ และกระตุ้นผู้เรียน เพื่อให้สามารถทำโครงการได้สำเร็จ ซึ่งในกระบวนการเรียนรู้นี้ ผู้เรียนจะได้รับทั้งความรู้ พัฒนาทักษะ และยังได้เรียนรู้ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทีมและทักษะในการดำเนินชีวิตในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ระหว่างการดำเนินงาน ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์

นอกจากนี้ สิ่งสำคัญที่ประเทศไทยและสิงคโปร์ให้ความสำคัญในการเรียนการสอนไม่น้อยไปกว่าความรู้และความเชี่ยวชาญในทักษะอาชีพ คือ การปลูกฝังการทำเพื่อสังคม ที่ถูกสอดแทรกเข้าไปในการเรียนการสอนและ

การทำกิจกรรม โดยในประเทศไทยจะมีการปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนทำเพื่อส่วนรวมผ่านการทำกิจกรรมเพื่อสังคม เช่น การออกไปซ่อมแซมอุปกรณ์ในช่วงปีใหม่ เกิดภัยพิบัติ เป็นต้น สำหรับประเทศสิงคโปร์ จะมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนนำความรู้ออกไปช่วยเหลือผู้คนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน เช่น ในบทเรียนเกี่ยวกับการทดสอบการตรวจวัดสายตา นักเรียนออกไปตรวจสายตา เพื่อทำแว่นให้กับประชาชน เป็นต้น

สำหรับรูปแบบการเรียนการสอนที่แตกต่างกันระหว่างประเทศไทยและสิงคโปร์ โดยรูปแบบการเรียนการสอนที่ประเทศไทยมุ่งเน้น คือ การเรียนการสอนผ่านระบบทวิภาคี ที่อาศัยความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผู้เรียนจะเรียนรายวิชาสามัญ วิชาพื้นฐาน และการฝึกปฏิบัติเบื้องต้นจากสถานศึกษา ก่อนที่จะได้ฝึกปฏิบัติงานจริงกับเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ใช้งานจริงในสถานประกอบการ ในรูปแบบการเรียนการสอนลักษณะนี้ผู้เรียน จะได้รับ 2 สถานภาพ คือ นักศึกษาในโรงเรียนและพนักงานฝึกหัดในสถานประกอบการ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการฝึกอาชีพที่ตรงกับสาขาที่เรียน มีโอกาสในการเข้าถึงอาชีพในสถานประกอบการ และได้ค่าตอบแทนหรือเบี้ยเลี้ยงในระหว่างที่เรียน ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบที่ประเทศสิงคโปร์ดำเนินการมาแล้วเป็นระยะเวลาหลายปีและยังคงถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในปัจจุบัน

ประเทศสิงคโปร์ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ ออกมาเพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นให้นักเรียนได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมการทำงานจริง เรียนรู้ผ่านการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ทั้งภายในและภายนอกประเทศ การนำเอาเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำหรับในการเรียนการสอน เช่น รูปแบบการเรียนการสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) เป็นการเรียนบทเรียนต่าง ๆ ผ่านแอปพลิเคชัน นักเรียนไม่จำเป็นต้องพกหนังสือและสามารถนำเข้าถึงบทเรียนได้ผ่านโทรศัพท์มือถือ การเรียนผ่านมีเดียต่าง ๆ เช่น เกมออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน รวมถึงการจำลองหุ่นคนเสมือนจริงที่มีอาการ หรือสามารถจำลองสถานการณ์ความเจ็บป่วยรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนในสายวิทยาศาสตร์สุขภาพได้ทำการวิเคราะห์และเรียนรู้ขั้นตอนการรักษาต่าง ๆ นอกจากวิชาหลักตามสาขาที่นักเรียนจำเป็นจะต้องเรียนแล้ว ในการเรียนการสอนนักเรียนจะต้องเรียนรู้สิ่งทีนอกเหนือจากสาขาวิชาของตนเองตามความสนใจ ผ่านการเข้าเป็นสมาชิกของชมรมต่าง ๆ ซึ่งมีให้เลือกมากกว่า 120 ชมรม เช่น เต้นรำ ศิลปะ ความเป็นผู้นำ เป็นต้น

หากกล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอน ส่วนประกอบที่สำคัญนอกจากผู้เรียนและรูปแบบการเรียนการสอนแล้ว ครูหรือผู้สอนเองมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนการสอนและสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน เมื่อพิจารณาในประเด็นนี้ พบว่า ครูผู้สอนของประเทศไทยและสิงคโปร์นั้นมีความแตกต่างกัน ในกระบวนการเข้าสู่อาชีพ จากการสัมภาษณ์สถานศึกษาอาชีวศึกษาในประเทศไทย จะเห็นได้ว่าปัญหาด้านบุคลากรเป็นหนึ่งในปัญหาที่สำคัญทั้งการขาดแคลนบุคลากร ความสามารถของบุคลากร และการจ้างงานบุคลากร ซึ่งเกิดขึ้นจากการกำหนดเกณฑ์การรับบุคลากร ตำแหน่ง ครู ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดคุณลักษณะของครูผู้สอนในการศึกษา

อาชีวศึกษาตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่บังคับให้ครูผู้สอนจะต้องมีใบประกอบวิชาชีพ ทำให้บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เฉพาะด้านต่าง ๆ จากสถานประกอบการคนกลุ่มนี้ แม้ว่ามีคุณสมบัติ ความรู้ ทักษะ และศักยภาพก็ไม่สามารถบรรจุเข้าเป็นครูในสถานศึกษาได้ และอยู่ในสถานะของครูอัตราจ้างที่มีค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ไม่น่าดึงดูดใจ ในขณะที่บุคคลที่มีใบประกอบวิชาชีพสามารถเข้าบรรจุเข้าเป็นครูได้ อาจไม่ได้มีคุณสมบัติเฉพาะด้านมากนัก เนื่องจากมีความรู้ตามตำรา ไม่เคยลงมือปฏิบัติหรือผ่านการทำงานด้านนั้น ๆ จนเกิดความเชี่ยวชาญ การแสวงหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์การรับครูอาจารย์ เรียนจบมาโดยตรงมีใบประกอบวิชาชีพ และมีประสบการณ์ความรู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอยู่ในคนเดียวกันอาจเป็นเรื่องที่ยาก ด้วยเหตุนี้ทำให้อาชีวศึกษาหลายแห่งประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากร มีบุคลากรไม่เต็มโครงสร้าง นอกจากนี้ ยังไม่มีการสนับสนุนหรือส่งเสริมให้ครูผู้สอนพัฒนาความรู้ให้มีความทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ทำให้มีผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

ครูในสถาบันอาชีวศึกษาของประเทศสิงคโปร์ มีความพร้อมในทุกสาขาวิชา เนื่องจากมีกระบวนการคัดเลือกและสนับสนุนผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่ของครูอย่างมีประสิทธิภาพสูง ผู้ที่จะเข้ามาเป็นครูได้นั้น จะเป็นกลุ่มคนที่ถูกคัดเลือกมาตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย โดยคัดเลือกจากผู้ที่สอบได้คะแนนสูง และมีระบบการคัดเลือกแบบเดียวกันทั้งประเทศ นอกจากความรู้ทางด้านวิชาการแล้ว จะต้องมีความรู้ในการสื่อสาร และมีแรงจูงใจในการสอนอีกด้วย สำหรับผู้ที่ผ่านการคัดเลือกจะได้รับค่าจ้างหรือเงินเดือนตลอดระยะเวลาของการศึกษาในมหาวิทยาลัยจากกระทรวงศึกษาธิการ ภายหลังจากจบการศึกษาจึงจะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ครูในการเรียนการสอนแก่นักเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในประเทศสิงคโปร์ให้ความสำคัญกับอาชีพครูในฐานะผู้ถ่ายทอดความรู้ ทำให้มีกระบวนการคัดเลือกที่รัดกุมตั้งแต่เริ่มต้นและให้การสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ ทำให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ทางวิชาการ สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ และมีใจรักในการสอน ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน

จากที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนของประเทศไทยและสิงคโปร์มีความแตกต่างกัน ตั้งแต่กระบวนการคัดสรรบุคลากรที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินการเรียนการสอน รวมถึงการวางรูปแบบการเรียนการสอนที่ดึงเอาเทคนิควิธีต่าง ๆ มาใช้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้และฝึกฝน พัฒนาทักษะแก่ผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ สร้างบุคลากรที่มีความสามารถและมีศักยภาพที่จะเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ในสังคม รวมถึงการสร้างโอกาสในการเข้าถึงอาชีพ ผ่านการสร้างต้นทุนทางสังคมหรือเครือข่ายทางสังคมกับภาคธุรกิจ ซึ่งเป็นต้นทุนที่สำคัญไม่น้อยกว่าทุนทางวัฒนธรรมหรือองค์ความรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้เกิดการจ้างงานและการพัฒนาทักษะผ่านการลงมือปฏิบัติในสถานที่จริง

6.5 สถานศึกษาอาชีวศึกษาในมุมมองทางสังคมวิทยาการศึกษา

หากพิจารณาตามทฤษฎีสังคมวิทยาการศึกษาสายทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ ถึงการทำหน้าที่ทางสังคมของการศึกษาและสถานศึกษา ในฐานะหนึ่งในสถาบันทางสังคมที่ทำงานสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสถาบันอื่น ๆ ทางสังคม โดยสถาบันการศึกษาถูกคาดหวังทางสังคมให้ดำเนินหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาทักษะ ความรู้ และความสามารถในด้านต่าง ๆ ให้เด็กสามารถนำเอาความรู้มาใช้ในการทำงานและดำเนินชีวิตทางสังคม โดยสถาบันการศึกษาไม่เพียงทำหน้าที่ในการสร้าง ส่งเสริม และพัฒนาทักษะให้แก่เด็กนักเรียน แต่จำเป็นต้องทำให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของตนเอง เพื่อจัดประเภทเด็กออกเป็นกลุ่มย่อยตามความสนใจและความสามารถเฉพาะด้าน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพแก่ผู้เรียน รวมถึงสถาบันการศึกษายังทำหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคมควบคู่ไปกับครอบครัว เพื่อให้เด็กเติบโตมาเป็นสมาชิกของสังคมที่รู้จักหน้าที่ ปฏิบัติตามเกณฑ์ และอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ (Sadovnik R., 2011) ด้วยเหตุนี้การศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นของสังคมสมัยใหม่

สำหรับเป้าหมายของการศึกษาอาชีวศึกษา คือ การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพให้มีทักษะและฝีมือ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน หรือ การสร้างและพัฒนากำลังคนให้กลายเป็น ฝีมือชน คนสร้างชาติ ควบคู่ไปกับการปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการประพฤติตนอย่างมีคุณธรรมและเรียนรู้การประโยชน์ต่อส่วนรวม เมื่อเชื่อมโยงเงื่อนไขเชิงโครงสร้างทางสังคมในเชิงนโยบาย การบริหารจัดการ และด้านสังคมวัฒนธรรมตามที่ได้กล่าวไปก่อนหน้านี้ เป็นปัจจัยที่ส่งต่อการดำเนินหน้าที่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการศึกษาอาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560) ทำให้เกิดการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

บทบาทเชิงวิชาการ หน้าที่สำคัญของสถานศึกษาทุกแห่งในแต่ละช่วงวัย คือ การสร้างและพัฒนาทักษะความคิดตั้งแต่ในระดับพื้นฐาน จนกระทั่งถึงทักษะการคิดในระดับสูง คือ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมิน สำหรับระบบการศึกษาอาชีวศึกษา เป็นการสร้างและพัฒนาผู้คนผ่านการลงมือปฏิบัติเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี กลไกการทำงานของระบบต่าง ๆ ขั้นตอนการดำเนินงานในแต่ละสายอาชีพ และนำเอาความรู้เชิงทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการลงมือปฏิบัติผ่านการทำงานจริง ซึ่งหากเปรียบเทียบการทำหน้าที่นี้ของอาชีวศึกษาในประเทศไทยและสิงคโปร์ พบว่า ประเทศสิงคโปร์สามารถจัดการและรับผิดชอบกับบทบาทหน้าที่นี้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสะท้อนผ่านอัตราการจ้างงานและจำนวนนักเรียนที่หันมาให้ความสนใจศึกษาต่อในสายอาชีพมากกว่าสายสามัญ ในขณะที่ประเทศไทย การทำงานหน้าที่นี้ให้บรรลุเป้าหมาย เกิดอุปสรรคบางประการจากนโยบายและข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เช่น งบประมาณสนับสนุนการซื้อครุภัณฑ์ที่ไม่เพียงพอต่อการจัดซื้ออุปกรณ์ที่ทันสมัยและการอนุมัติงบประมาณที่ล่าช้าไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การกำหนดคุณสมบัติในการบรรจุและจ้างครูผู้สอน ทำให้มีทรัพยากรบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญไม่

เพียงพอ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ ทำให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาหลายแห่งจำเป็นต้องรับมือและแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อรักษาคุณภาพการศึกษาอาชีวศึกษาเอาไว้

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถานศึกษาหลายแห่งอาจประสบปัญหาที่เกิดจากแรงกดดันภายนอกที่ทำให้ขาดแคลนบุคลากรและอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัย แต่เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ทำให้หลายสถาบันจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน โดยดึงเอาสถานประกอบการและสถานศึกษาในต่างประเทศเข้ามาช่วยเหลือ สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในการจัดทำหลักสูตรทวิภาคีที่อาศัยความร่วมมือจากสถานประกอบการและสถานศึกษาในต่างประเทศทั้งเยอรมัน จีน และออสเตรเลีย เพื่อให้ผู้เรียนไม่เพียงเรียนรู้แต่ในตำรา แต่ยังได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะผ่านการลงมือทำงานจริงภายใต้การดูแลผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน รวมถึงการเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ทางอาชีพจากประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อให้นักเรียนที่จบหลักสูตรมา เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ สามารถปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพได้จริงทั้งในฐานะลูกจ้างสถานประกอบการ และการทำธุรกิจส่วนตัว และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

บทบาททางสังคม เป็นหน้าที่ที่สถานศึกษาในทุกกระบวนการศึกษาจำเป็นต้องขัดเกลาและปลูกฝังค่านิยม บรรทัดฐาน ความคาดหวังทางสังคม และบทบาทหน้าที่พลเมืองให้แก่ผู้เรียน เพื่อเติบโตมาเป็นพลเมืองที่อาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมได้ ซึ่งจากข้อมูลที่ได้กล่าวไปข้างต้น สถาบันอาชีวศึกษาทั้งในประเทศไทยและสิงคโปร์ต่างให้ความสำคัญกับหน้าที่นี้ไม่น้อยไปกว่าการให้ความรู้ทางวิชาการ ทั้งนี้ในประเทศไทยยังพบว่า ผู้คนในสังคมอาจเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษาและอาจเกิดภาพจำหรือภาพเหมารวมในเชิงลบกับนักเรียนกลุ่มนี้ ภาพลักษณ์ในเชิงลบเช่นนี้ถูกนำเสนอและผลิตซ้ำมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ทำให้การจะสร้างภาพลักษณ์ในเชิงบวกและทำลายภาพเหมารวมเดิมเป็นเรื่องยาก ซึ่งประเทศสิงคโปร์สามารถก้าวข้ามเหมารวมในเชิงลบเหล่านี้ไปได้แล้วด้วยการปฏิรูปการศึกษาและทำให้เห็นความสำเร็จของระบบอาชีวศึกษาอย่างเชิงประจักษ์ผ่านตัวบุคคลที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศ อย่างไรก็ตาม สถาบันอาชีวศึกษาในประเทศไทยมิได้ปล่อยผ่านเรื่องนี้ ทางสถานศึกษาอาชีวศึกษาหลายแห่งพยายามนำเสนอว่าข้อมูลและภาพเหมารวมเชิงลบเหล่านั้น มีปรากฏอยู่เป็นจำนวนน้อย สัดส่วนของนักเรียนที่มีพฤติกรรมดังกล่าวเป็นคนกลุ่มเล็กและมีเพียงบางสถาบันเท่านั้น มีนักเรียนอีกจำนวนมากที่ตั้งใจเรียนและสามารถสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศจากการคิดค้นนวัตกรรมและการแข่งขันระดับชาติหรือนานาชาติ และสถานศึกษาเองมิได้ละเลยหน้าที่ในการขัดเกลาและปลูกฝังค่านิยมแก่ผู้เรียน

สถานศึกษาอาชีวศึกษาหลายแห่ง พยายามชี้ให้เห็นว่า ในหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบัน ไม่เพียงแต่มุ่งเน้นการสร้างทักษะและฝีมือให้นักเรียนมีอาชีพและรายได้ แต่ยังให้ความสำคัญกับการสร้างคุณธรรมและ

จริยธรรมอีกด้วย ผ่านการทำกิจกรรมอาสา นำเอาความรู้ความสามารถที่ตนเองมีออกมาช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะแบ่งปันแก่ผู้อื่น ช่วยเหลือสังคม และทำประโยชน์แก่ส่วนรวม แม้ว่าข้อมูลในส่วนนี้อาจไม่ได้ ถูกนำเสนอออกไปยังภายนอกมากนัก ดังนั้น ในการเรียนการสอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ การเป็นผู้รับ คือ การรับเอาความรู้ต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาและสร้างประโยชน์แก่ตนเอง และได้เรียนรู้บทบาท การเป็นผู้ให้ ที่นำเอาความรู้ของตนเองออกไปช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

อย่างไรก็ตาม หน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคมแก่ปัจเจกบุคคล ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้โดย สถานศึกษาเพียงสถาบันเดียว เนื่องด้วยในการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียนไม่ได้อยู่ภายในสถานศึกษาเพียงแห่ง เดียว แต่การใช้ชีวิตยังสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับหลากหลายสถาบันทางสังคม ดังนั้น ในการปลูกฝังค่านิยมและขัด เกลาทางสังคม จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลากหลายสถาบันไม่ว่าจะเป็นสถาบันครอบครัว สถาบันสื่อ เป็นต้น

บทบาททางเศรษฐกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาอาชีวศึกษา คือ การสร้างกำลังพลที่มีฝีมือเพื่อเข้าสู่ ตลาดแรงงาน เป็นบุคลากรที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมและประเทศ และจุดเด่นของการเรียน ระบบการศึกษาอาชีวศึกษา คือ การประกอบอาชีพและการหารายได้ในขณะที่กำลังศึกษา ในประเทศสิงคโปร์ สามารถบรรลุเป้าหมายนี้ได้ ซึ่งสะท้อนจากนักเรียนที่จบการศึกษาจากสถาบันอาชีวศึกษาสามารถหางานได้ภายใน 6 หลังจากจบการศึกษา ทั้งนี้ความสำเร็จนี้เกิดขึ้นจากการอบรมสั่งสอนของสถาบันและการทำความร่วมมือจาก สถานประกอบการ เมื่อกลับมามองในสถานการณ์ของประเทศไทย พบว่า การนำนักเรียนอาชีวศึกษาเข้าสู่ ตลาดแรงงานยังอาจมีปัญหาในหลากหลายด้าน โดยเฉพาะความรู้ทางเทคโนโลยีและทักษะที่ตรงกับความต้องการ ของตลาดแรงงาน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตระหนักถึงความสำคัญทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ ทำให้ทางสถานศึกษาอาชีวศึกษาจำเป็นต้องรู้ ความต้องการของตลาดแรงงานว่าต้องการกำลังคนในด้านใดของกระบวนการอุตสาหกรรม เพื่อนำมาสู่การเปิด หลักสูตรและจัดการเรียนการสอนทักษะที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน การดำเนินการแสวงหาทรัพยากรที่มี คุณภาพทั้งบุคลากร ชุดความรู้ทางวิชาชีพ อุปกรณ์ที่ทันสมัยในการเรียนการสอน และความร่วมมือจากหน่วยงาน องค์กร และสถานประกอบการต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกงาน นำไปสู่เป้าหมาย คือ การผลิตนักเรียนอาชีวศึกษา ให้ กลายเป็นบุคลากรที่มีศักยภาพ

นอกจากนี้ ทางอาชีวศึกษามีวิสัยทัศน์ที่ต้องการเพิ่มทางเลือกให้แก่ นักเรียนอาชีวศึกษา กล่าวคือ ปลายทางของการประกอบอาชีพของอาชีวชน อาจไม่ใช่เพียงแค่การเป็นแรงงานหรือลูกจ้างในภาคอุตสาหกรรม แต่พวกเขาจะต้องมีชุดความรู้ด้านการบริหาร เพื่อต่อยอดความรู้ของตนเองและพัฒนากลายเป็นผู้ประกอบการได้

ดังนั้น การวางหลักสูตรการเรียนการสอนของอาชีวศึกษาบางแห่ง พยายามใ้สาขาการบริหารและจัดการบรรจุเข้าไปในหลักสูตร เพื่อยกระดับขีดความสามารถของผู้เรียนและสร้างเส้นทางอาชีพที่เพิ่มขึ้น

จากที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาในประเทศไทยกำลังปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและรักษาคุณภาพของสถานศึกษาเพื่อผลิตบุคลากรที่มีศักยภาพและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ยิ่งไปกว่านั้น สถานศึกษาหลายแห่งให้ความสำคัญกับการยกระดับสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเงื่อนไขสำคัญในการสร้างการยอมรับทางสังคม คือ การปรับเปลี่ยนค่านิยมทางสังคมที่มีต่อระบบการศึกษาอาชีวศึกษาในเชิงลบที่ฝังรากลึกอยู่ในความคิดของผู้คน

6.7 พื้นที่ทางสังคมของระบบการศึกษาอาชีวศึกษาในประเทศไทย

การศึกษาถูกให้ความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาอารยสังคมสมัยใหม่ อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความเท่าเทียมทางโอกาสสำหรับพลเมือง (Parsons, 1959) ในขณะที่นักคิดสายทฤษฎีความขัดแย้งกลับมองว่า การศึกษามีได้สร้างความเท่าเทียมทางสังคม แต่เป็นการผลิตซ้ำความไม่เท่าเทียมให้ยังคงดำรงอยู่ในสังคม (Sadovnik R., 2011) เมื่อพิจารณาระบบการศึกษาในบริบทสังคมไทย ชี้ให้เห็นว่าการเลือกเรียนในแต่ละระบบการศึกษา ส่งผลต่อโอกาสทางสังคมและพื้นที่ทางสังคม เนื่องจาก การให้คุณค่าและความสำคัญกับระบบการศึกษาที่ไม่เท่ากันระหว่างระบบการศึกษาสามัญและสายอาชีพ การเรียนในการศึกษาสามัญถูกทำให้เป็นที่ยอมรับ เป็นต้นแบบของเด็กที่ดีและเรียนเก่ง มีอนาคต อาชีพการทำงานที่ดี และมีสถานะทางสังคมที่ดีกว่าสายอาชีพ ร่วมกับภาพเหมารวมในเชิงลบที่มีต่อเด็กในระบบสายอาชีพ เช่น เป็นเด็กเกเรใช้ความรุนแรง ไม่ตั้งใจเรียน เมื่อภาพในเชิงลบเหล่านี้ถูกฝังเข้าไปอยู่ในความคิดและการรับรู้ของผู้คนเกี่ยวกับการเรียนสายอาชีพ ทำให้พวกเขาไม่ได้รับการยอมรับทางสังคมเท่ากับนักเรียนสายสามัญ และทำให้ผู้ปกครองไม่ยอมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสายอาชีพ (Chupradit and Gutty, 2018; Malai Gerewatanakaset, 2008; Nattavud Pimpa, 2007) และท้ายที่สุดอาจส่งผลกระทบต่อโอกาสทางสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษา

1) อาชีวศึกษากับโอกาสทางสังคม

ระบบการศึกษาสามัญและสายอาชีพ ถ้ายึดต่อองค์ความรู้ทางวิชาการและการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันให้แก่ผู้เรียน นักเรียนที่เข้าเรียนที่เข้าสู่ระบบการศึกษาอาชีวศึกษา มีหลากหลายเงื่อนไข เช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความต้องการเรียนในด้านที่ตนเองสนใจ การหลุดออกจากระบบสามัญ เป็นต้น แต่สิ่งที่นักเรียนอาชีวศึกษาต้องเผชิญคล้ายกัน คือ แรงปะทะทางค่านิยมทางสังคม ที่ให้ความสำคัญกับความสำเร็

ทางการศึกษา และใบปริญญาถูกใช้เป็นใบเบิกทางในการรับเข้าทำงาน กำหนดตำแหน่งงาน และกำหนดรายได้ แทนความสามารถและศักยภาพรายบุคคล

โอกาสในการทำงานและรายได้ เป็นสิ่งสำคัญของชีวิตหลังจบการศึกษาจากระบบการศึกษา ค่านิยมการใช้ความสำคัญกับใบปริญญา ส่งผลต่อโอกาสในการได้งานของผู้คน สำหรับนักเรียนอาชีวศึกษาบางส่วนถูกปฏิเสธจากรับเข้าทำงาน เนื่องจากคุณสมบัติไม่ครบตามข้อกำหนดของสถานประกอบการที่ต้องมีใบปริญญา บางส่วนได้รับเข้าทำงานในสถานประกอบการ แม้ว่าจะมีความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในการทำงาน แต่ไม่สามารถเลื่อนตำแหน่งเป็นหัวหน้างานได้ เนื่องจากไม่มีใบปริญญาบัตร อีกทั้ง รายได้ของนักเรียนที่จบอาชีวศึกษาบางส่วนได้ไม่ต่างจากค่าแรงขั้นต่ำมากนัก และค่าตอบแทนต่างจากผู้จบปริญญาตรีมากพอสมควร สิ่งเหล่านี้เป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถดึงดูดนักเรียนเข้ามาเรียนในระบบอาชีวศึกษาได้ นอกจากนี้ นักเรียนบางกลุ่มตัดสินใจไม่เข้าเรียนในระบบอาชีวศึกษา เพราะคิดว่าการเรียนในสายสามัญและเรียนในระดับอุดมศึกษามีโอกาสในการทำงานและรายได้ที่มากกว่าการเรียนในระบบอาชีวศึกษา แม้ว่า ทางสถานศึกษาอาชีวศึกษาจะมีจุดขายที่นักเรียนสามารถทำงานได้ระหว่างเรียน เรียบจบแล้วมีงานทำ เพราะเป็นกำลังคนที่ตลาดแรงงานต้องการ ค่านิยมของสังคมเช่นนี้ เป็นการปิดกั้นโอกาสทางสังคมแก่นักเรียนในสายอาชีวศึกษาหรือสายอาชีพ ยิ่งไปกว่านั้น การให้คุณค่ากับใบปริญญาของสังคม ทำให้นักเรียนอาชีวศึกษาและคนภายนอกมองนักเรียนกลุ่มนี้ในลักษณะที่ไม่เท่าเทียมกับนักเรียนในสายสามัญ ส่งผลกระทบต่อการให้คุณค่าต่อตนเองและความภูมิใจในตนเองของนักเรียนในสายอาชีวศึกษา

2) ภาพลักษณ์อาชีวศึกษากับการยอมรับทางสังคม

ภาพลักษณ์ของระบบการศึกษาอาชีวศึกษาและนักเรียนอาชีวศึกษาในสังคมไทย มักเป็นภาพในเชิงลบ ดังที่กล่าวไปข้างต้น เช่น การใช้ความรุนแรง กลุ่มเด็กที่ไม่ตั้งใจเรียน เป็นต้น ภาพลักษณ์เหล่านี้อาจเป็นลักษณะของคนเฉพาะกลุ่ม แต่การนำเสนอของสื่อเกี่ยวกับข่าวการใช้ความรุนแรงที่เผยแพร่ออกไป ทำให้เกิดการสร้างภาพเหมารวมแก่เด็กอาชีวศึกษาในเชิงลบขึ้น และภาพเหมารวมนี้ผลิตซ้ำและฝังเข้าไปอยู่ในความคิดของผู้คนในสังคมที่ใช้ตัดสินและประทัตรณนักเรียนกลุ่มนี้ และทำให้นักเรียนกลุ่มนี้ไม่ได้รับการยอมรับทางสังคมเมื่อเทียบกับนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งจากข้อมูลของผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ข้อมูลในทิศทางเดียวกันว่า ภาพเหมารวมที่สังคมสร้างขึ้น ไม่ควรนำมาตัดสินเด็กอาชีวศึกษาทุกคน กลุ่มคนที่แสดงพฤติกรรมสอดคล้องกับภาพเหมารวมในเชิงลบเป็นเพียงคนส่วนน้อยของระบบอาชีวศึกษา เท่านั้น นอกจากนี้ นักเรียนไม่มีแนวโน้มจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง และเกร่ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับ แนวคิด Stereotype Threat ที่อธิบายถึงการคุกคามจากภาพเหมารวมที่อยู่ในความคิด ที่ส่งผลให้ปัจเจกบุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดง

การกระทำที่สอดคล้องกับภาพเหมารวมในเชิงลบที่สังคมส่วนใหญ่คาดหวัง เพื่อรักษาอัตลักษณ์ของกลุ่มเอาไว้ (Chu et al, 2018) เนื่องจาก นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีต้นแบบและทางสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการขัดเกลา และปลูกฝังทางด้านระเบียบวินัยและคุณธรรมแก่นักเรียน

ยิ่งไปกว่านั้น ในอีกด้านที่ผู้คนในสังคมอาจไม่ค่อยรับรู้ ซึ่งเป็นภาพในเชิงบวกของนักเรียนอาชีวศึกษา คือ ภาพของการประสบความสำเร็จทางการศึกษา อาชีพ และเศรษฐกิจ ภาพการชนะการแข่งขันระดับประเทศและระดับโลกที่ไม่ได้รับการนำเสนอสู่สาธารณะมากนัก อาจเป็นการเผยแพร่ในแวดวงของอาชีวศึกษา หรือแม้ว่าจะมีการนำเสนอออกสู่สาธารณะก็มิได้รับความสนใจจากสังคมเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้คนในสังคมอาจยังไม่เห็นความสามารถและศักยภาพของนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีบทบาทในการคิดค้น สร้าง และพัฒนาเทคโนโลยีที่เข้ามาช่วยในภาคอุตสาหกรรมและพัฒนาประเทศ และเมื่อความสำเร็จเหล่านี้มิได้ปรากฏในพื้นที่สาธารณะ แต่ข้อมูลบนสื่อยังคงเป็นเรื่องของการใช้ความรุนแรง ทำให้ไม่สามารถทำลายภาพเชิงลบ แต่เป็นการตอกย้ำภาพเหมารวมและมุมมองในเชิงลบของผู้คน ผู้คนยังคงประทับตราและไม่เปิดใจยอมรับในพฤติกรรมและความสามารถของนักเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งอาจส่งผลต่อการมองตนเอง การเคารพตนเอง และโอกาสทางสังคมของนักเรียนกลุ่มนี้

จากที่ได้กล่าวมาในบทนี้ จะเห็นได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคทางการศึกษาอาชีวศึกษาสัมพันธ์กับสังคมและปัจเจกบุคคล ข้อจำกัดของนโยบายภาครัฐ การเปลี่ยนทางสังคมด้านเทคโนโลยีและเศรษฐกิจ และค่านิยมทางสังคม ซึ่งเป็นปัญหาในเชิงโครงสร้างทางสังคม ส่งผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษา ในการบริหารจัดการภายในองค์กรทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ การเรียนการสอน และสื่ออุปกรณ์ ในท้ายที่สุดปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบเชื่อมโยงมาถึงนักเรียนในระบบอาชีวศึกษาทางด้านการประกอบอาชีพ โอกาสในการทำงาน รายได้ พื้นที่ทางสังคม และการยอมรับทางสังคม ดังนั้น หากจะปฏิรูปหรือแก้ไขระบบอาชีวศึกษาเพื่อยกระดับอาชีวศึกษา จำเป็นต้องอาศัยการแก้ไขในองค์รวมทั้งทางด้านนโยบายการสนับสนุนและวางแนวทางแก่อาชีวศึกษาที่ชัดเจน รวมถึงทางด้านสังคมการสร้างค่านิยมทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับชุดองค์ความรู้ไม่เท่าเทียมกันและการสร้างพื้นที่ทางสังคมให้แก่ระบบการศึกษาที่หลากหลายสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

3) กระบวนการสร้างการยอมรับทางสังคมต่อระบบการศึกษาอาชีวศึกษาในสังคมไทย

จากที่ได้กล่าวไปข้างต้นถึงสถานการณ์ ปัญหา และอุปสรรคของระบบการศึกษาอาชีวศึกษา หนึ่งในประเด็นที่สำคัญ คือ มุมมองของสังคมที่มีต่อระบบการศึกษาอาชีวศึกษาและนักเรียนอาชีวศึกษาที่ยังคงผูกติดกับภาพลักษณ์ในเชิงลบ หากระบบการศึกษาอาชีวศึกษา ยังคงไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมและยังถูกผลิตซ้ำภาพเหมารวมในเชิงลบ การแก้ไขในเชิงโครงสร้างการบริหารจัดการ รวมถึงนโยบายที่ผลักดันเพื่อยกระดับอาชีวศึกษาอาจไม่

สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น การสร้างการยอมรับทางสังคมหรือพื้นที่ทางสังคมให้แก่ระบบ การศึกษานี้ อาจเป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าประเด็นปัญหาอื่น ๆ

อาชีวศึกษาและนักเรียนอาชีวศึกษา จัดเป็นหนึ่งในระบบการศึกษาและกลุ่มคนที่ถูกทำให้กลายเป็นชาย ขอบของสังคม ไม่ได้ได้รับการยอมรับ และถูกจำกัดพื้นที่ทางสังคมเช่นเดียวกับกลุ่มเพศทางเลือก คนพิการ เป็นต้น ที่ ถูกสร้างภาพเหมารวมในเชิงลบและนำมาสู่การเลือกปฏิบัติ งานวิจัยจำนวนหนึ่งพยายามที่จะศึกษากระบวนการ สร้างการยอมรับทางสังคมของกลุ่มคนชายขอบ พบว่า การสร้างพื้นที่ทางสังคมเป็นหนึ่งในเทคนิคที่พวกเขาใช้เพื่อ ต่อรองความหมายและนำเสนอตัวตนผ่านเสียงของตนเอง เพื่อให้ชุดค่านิยมเกี่ยวกับตนเองชุดใหม่แทรกซึมเข้าไป ในการรับรู้ของผู้คนจนเกิดการเปิดใจ ความเข้าใจ และการยอมรับทางสังคมขึ้น

การสร้างพื้นที่ทางสังคมของคนพิการเพื่อให้เกิดการยอมรับ สัมพันธ์กับการให้ความหมายทางสังคม สำหรับคนพิการการสร้างพื้นที่ทางสังคมจำเป็นจะต้องเริ่มต้นจากการนิยามตนเองในเชิงบวกที่ไม่ผูกติดกับภาพ ความน่าสงสารและไร้ความสามารถตามที่สังคมสร้างขึ้น การเปลี่ยนทัศนคติต่อตนเองเป็นแรงผลักดันมาสู่การ แสดงการกระทำทางสังคม เพื่อพิสูจน์ความสามารถของตนเองผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น การเข้ามา เป็นส่วนหนึ่งทางสังคมของคนพิการทำให้ผู้คนในชุดความสัมพันธ์เริ่มเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อคนพิการ และเป็นการ เริ่มทำลายความคิดทางสังคมในเชิงลบที่ครอบงำผู้คนเกี่ยวกับคนพิการ (ฐิติวัจน์ ทองแก้ว และพิทักษ์ ศิริวงศ์ , 2559) ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาเกี่ยวกับคนข้ามเพศ ระบบความคิดเรื่องเพศที่อยู่ภายใต้การครอบงำการแบ่งเพศ ตามธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ในเชิงลบแก่กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศที่ถูกผลิตซ้ำผ่านภาษา การ ยอมรับและการสร้างพื้นที่ทางสังคมของพวกเขา จำเป็นต้องอาศัยทักษะความรู้และความสามารถของตนเอง เป็น เครื่องมือสำคัญในการสร้างความจริงเกี่ยวกับคนข้ามเพศและสร้างการยอมรับจากครอบครัว คนรอบข้าง และ สังคม รวมถึงการสร้างอัตลักษณ์ร่วมจากการรวมกลุ่มของคนข้ามเพศ เพื่อช่วงชิงอำนาจในการนิยามตนเอง (ปิยลักษณ์ โพธิ์วรรณ ,2011)

เทคนิควิธีการสร้างการยอมรับทางสังคม อาจเป็นการใช้วิธีการแทรกซึมทางความคิด เพื่อให้เกิดการ เปลี่ยนมุมมองทางสังคมต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และกลุ่มคน เช่น การสร้างการยอมรับวัฒนธรรมญี่ปุ่นในประเทศไทย เกิดขึ้นจากการแทรกซึมทางวัฒนธรรมเพื่อโน้มน้าวใจผู้คน การเข้ามาของการทูตญี่ปุ่นสู่ประเทศไทยหรือประเทศ อื่น ๆ ไม่เพียงทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่ประเทศญี่ปุ่น แต่ยังทำให้เกิดการบริโภคทางวัฒนธรรมและ ภาพลักษณ์ความเป็นญี่ปุ่นที่นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อประเทศญี่ปุ่นให้ดีขึ้น (ภิญญาพันธุ์ พจนะลาวัณย์ , 2015) จากที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่า วิธีการยอมรับทางสังคมของคนกลุ่มต่าง ๆ จำเป็นจะต้องอาศัยการสร้าง พื้นที่ทางสังคมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้คนได้มีสิทธิในการสร้างความหมาย และแสดงการกระทำทางสังคม สิ่งเหล่านี้จะ

ค่อย ๆ แทรกซึมเข้าสู่ความคิดของผู้คนในสังคมและเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อคนกลุ่มต่าง ๆ หรือสิ่งรอบตัวได้

การเสนอแนวทางการสร้างการยอมรับทางสังคมของกลุ่มคนที่เป็นชายขอบหรือถูกจัดให้เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคม เช่น เด็กอาชีวะหรือการเรียนสายอาชีพที่ถูกประทัประตราหรือสร้างความหมายทางสังคมในเชิงลบ เช่น เด็กเกเร เด็กใช้ความรุนแรง การปรับเปลี่ยนมุมมองหรือทัศนคติของผู้คนที่มีกลุ่มชายขอบของสังคม จำเป็นจะต้องมีการรื้อถอนความหมายและสร้างความหมายใหม่ให้แก่การเรียนสายอาชีพ ทั้งนี้การสร้างชุดความหมายหรือภาพประทับชุดใหม่นี้อาจจำเป็นต้องเริ่มต้นจากภายในองค์กรหรือสถาบันอาชีวศึกษา ที่สร้างและปลูกฝังให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองและเชื่อมั่นในระบบการเรียนแบบอาชีวศึกษา รวมถึงเส้นทางการทำงานภายหลังจากจบการศึกษาเพื่อรับประกันเส้นทางและโอกาสในการทำงานให้นักเรียน ทั้งนี้ การปรับเปลี่ยนของสถาบันอาชีวศึกษาและนักเรียนอาจยังไม่เพียงพอ จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาวางแผน ออกแบบหลักสูตร การฝึกปฏิบัติงาน และค้นหาบุคลากรที่มีศักยภาพและความเชี่ยวชาญ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการด้านแรงงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ และเป็นการสร้างเครือข่ายทางสังคมระหว่าง ผู้ประกอบการ สถาบันการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ และนักเรียนที่อาจส่งผลต่อการเรียนรู้ สร้างประสบการณ์ และโอกาสในการทำงาน

การสื่อสารกับสังคมภายนอกเป็นสิ่งสำคัญ หากต้องการสร้างพื้นที่และเปลี่ยนทัศนคติทางสังคมที่มีต่อการเรียนอาชีวศึกษา ทางสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงภาพลักษณ์ เส้นทางในอนาคตทั้งการเรียนและการทำงาน รายได้ การประสบความสำเร็จ ว่าเป็นหนึ่งในทางเลือกของเด็กที่ไม่ได้แตกต่างหรือด้อยไปกว่าการเรียนสายสามัญ นับเป็นการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีทางเลือกกล่าวคือ การไม่มองการเรียนสายอาชีพในฐานะที่เป็นตัวเลือกที่ด้อยกว่า แต่เป็นทางเลือกที่หลากหลายในระนาบเดียวกันกับการเรียนในสายสามัญ การให้คุณค่ากับรูปแบบการเลือกต่าง ๆ อาจทำให้คนในรุ่นถัดไปที่เติบโตกับวัฒนธรรมการเรียนรู้เช่นนี้มีทัศนคติในเชิงบวกกับการเรียนสายอาชีพ

อย่างไรก็ตาม การปรับเปลี่ยนทัศนคติจำเป็นต้องอาศัยทั้งตัวเด็ก โรงเรียน และสถาบันอื่น ๆ เช่น องค์กร บริษัท ในการเปิดโอกาสให้แก่เด็กที่เรียนในสายอาชีพ เพราะเนื่องจากระบบการศึกษากระแสหลักยังคงอยู่ภายใต้ชุดความคิดการเรียนในสายสามัญ ทำให้เด็กในสายอาชีพหรืออาชีวะถูกผลักให้อยู่ในชุดความสัมพันธ์ชั้นรองในสังคม การยกระดับรูปแบบการศึกษานี้ให้กลายเป็นทางเลือกทางการศึกษามีใช้การศึกษาชั้นรอง อาจจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายและระยะเวลาในการปรับความคิดทางสังคม

งานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างการยอมรับทางสังคมของกลุ่มคนที่เป็นชายขอบ โดยส่วนใหญ่มุ่งเน้นการสร้างพื้นที่ทางสังคม เปิดโอกาสให้พวกเขาได้นำเสนอตัวตนในแบบของพวกเขาที่อาจแตกต่างไปจากภาพเหมารวมที่สังคมสร้างขึ้นและประทัประตราให้แก่พวกเขา ซึ่งการเป็นที่ยอมรับทางสังคม อาจใช้การแสดงการกระทำที่เป็นรูปธรรม เช่น การจัดแข่งขันคิดค้นนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในแต่ละระดับทั้งภายในและ

นอกประเทศ การแสดงผลงานของนักเรียน โครงการช่วยเหลือสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษา เป็นต้น เพื่อให้ผู้คน ชื่นชมภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษาในมุมมองที่พวกเขาอาจไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน แล้วอาจทำให้เกิดชุด ความหมายทางสังคมและการให้คุณค่าทางสังคมต่อระบบอาชีวศึกษาและนักเรียนอาชีวศึกษาชุดใหม่ขึ้นในสังคม

จากที่ได้กล่าวมาถึง มุมมองทางสังคมวิทยาอธิบายสถานการณ์ของระบบการศึกษาอาชีวศึกษาและการ สร้างพื้นที่ทางสังคมที่เปิดโอกาสให้กลุ่มคนที่ถูกทำให้กลายเป็นชายขอบได้มีโอกาสบอกเล่า นำเสนอ และสร้าง ความหมายเกี่ยวกับตนเอง เพื่อให้เกิดการยอมรับทางสังคมรูปแบบการศึกษาอาชีวศึกษาในฐานะทางเลือกทาง การศึกษาของผู้เรียน นำมาสู่ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาระบบการศึกษาอาชีวศึกษาในมุมมองทางสังคม วิทยา ดังนี้

- 1) ระดับโครงสร้างการบริหารจัดการ จำเป็นต้องมีวางแผนและเป้าหมายของระบบอาชีวศึกษาที่ ชัดเจน ซึ่งรูปแบบการบริหารจัดการอาจมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากระบบสายสามัญ และ นำเสนอความแตกต่างของระบบการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ โดยวางระบบการศึกษารูปแบบ ต่าง ๆ ในลักษณะของทางเลือกที่ผู้เรียนมีสิทธิในการเลือกระบบการศึกษาของตนเองได้ รวมถึงการ ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของระบบการศึกษาอาชีวศึกษาต่อสังคม
- 2) ระบบการบริหารจัดการของอาชีวศึกษา อาจจำเป็นต้องมีลักษณะการบริหารจัดการองค์กรใน ลักษณะเฉพาะของตนเองและมีความยืดหยุ่น เพื่อให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งทางด้าน เทคโนโลยีและตลาดแรงงาน
- 3) โรงเรียน ครอบครัว ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำ วางแผน และสนับสนุนการศึกษาให้ นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะ ความสามารถ ความถนัดเฉพาะทาง เพื่อเข้าสู่รูปแบบการศึกษาที่เหมาะสม กับความต้องการและความสนใจของเด็กนักเรียน
- 4) การส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้สามารถแข่งขันกับตลาดแรงงาน ผ่าน การจัดกิจกรรมอบรมศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และสร้าง ประสบการณ์การทำงานด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีทักษะในการทำงานเป็นทีม รวมถึงการ สนับสนุนให้นักเรียนสามารถต่อยอดความรู้และทักษะของตนเองจนกลายเป็นผู้ประกอบการได้
- 5) การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ในเชิงบวกให้แก่ นักเรียนอาชีวศึกษา เช่น การจัดโครงการ ประกวดหรือแข่งขันการคิดค้นนวัตกรรมในระดับอาชีวศึกษา เป็นการสร้างพื้นที่ทางสังคมให้แก่ นักเรียนอาชีวศึกษาได้แสดงศักยภาพที่สร้างความภาคภูมิใจให้แก่ตนเองและนำเสนอตัวตนในฐานะ นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีความสามารถสู่สังคม หรือ การทำกิจกรรมเพื่อสังคมให้นักเรียนอาชีวศึกษาได้

มีส่วนร่วมทางสังคม เพื่อให้ผู้คนได้เห็นถึงบทบาท ความสำคัญ และความสำเร็จของระบบการศึกษา
อาชีวศึกษา

บทที่ 7

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

7.1 บทสรุป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1: เพื่อศึกษาข้อมูลด้านระบบการศึกษาในสายอาชีพของประเทศไทย

1. พัฒนาการด้านการอาชีวศึกษาไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

แนวความคิดการจัดการศึกษาสายอาชีพมีมาตั้งแต่ยุคสมัยที่ประเทศไทยเริ่มมีอาชีพหัตถกรรมมากขึ้น นอกเหนือไปจากอาชีพกสิกรรม ระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาไทยเริ่มอย่างเป็นระบบเมื่อได้รับการบรรจุในโครงการศึกษา พ.ศ.2441 เป็นการศึกษาพิเศษซึ่งหมายถึง การเรียนวิชาเฉพาะเพื่อให้เกิดความชำนาญ โดยในปี พ.ศ.2452 การจัดการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ โรงเรียนสามัญศึกษาสอนวิชาสามัญและโรงเรียนวิสามัญศึกษาสอนวิชาเพื่อออกไปประกอบอาชีพ เช่น แพทย์ วิศวกร ภาษาอังกฤษ พาณิชยการ ครู เป็นต้น ในปี พ.ศ.2453 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาแห่งแรก คือ โรงเรียนพาณิชยการที่วัดมหาพฤฒารามและวัดราชบูรณะ ปี พ.ศ.2456 จัดตั้งโรงเรียนเพาะช่าง และปี พ.ศ.2460 จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรม ต่อมาแผนการศึกษาแห่งชาติที่ถูกร่างขึ้นและมีผลบังคับใช้จริงได้ส่งผลต่อการกำหนดการศึกษาสายอาชีพให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยในแผนการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ.2475 ได้กำหนดว่าวิสามัญศึกษา ได้แก่ การศึกษาวิชาชีพซึ่งจัดให้เหมาะสมกับภูมิประเทศ เช่น กสิกรรม หัตถกรรม และพาณิชยการ เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับประกอบอาชีพการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมต่าง ๆ และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2479 ได้ปรากฏคำว่า "อาชีวศึกษา" เป็นครั้งแรกในระบบการศึกษาของประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ อาชีวศึกษาขั้นต้น กลาง และสูง ซึ่งรับนักเรียนจากโรงเรียนสามัญศึกษาของทุกระดับ พัฒนาการหลังจากนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันมีการรวบรวมอาชีวศึกษาภาครัฐและเอกชน จากนโยบายการรวบรวมอาชีวศึกษาภาครัฐและเอกชนในปี พ.ศ.2559 ซึ่งวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนย้ายสังกัดจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) มาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และมีการเปิดหลักสูตรอาชีวะพรีเมียม ใน 6 สาขาวิชา ที่จับคู่สอนกับวิทยาลัยต่างประเทศทั้งจีน ญี่ปุ่น และเยอรมัน เริ่มภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้วางแนวทางปฏิรูปอาชีวศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพหลักสูตรอาชีวศึกษาตามนโยบายรัฐ หรือ "อาชีวะพรีเมียม" โดยจะนำร่องเปิดหลักสูตรในสาขาวิชาที่ตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อยกระดับวิทยาลัยอาชีวะ โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาจากต่างประเทศที่มีหลักสูตรการเรียนการสอนและมาตรฐานเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน ที่สำคัญสถานที่ฝึกงานของนักศึกษาต้องเข้าไปเรียนได้จริง ในสถานที่จริง เครื่องมือจริง และอุปกรณ์จริง ไม่ใช่เป็นความร่วมมือทางวิชาการหรือการส่งบุคลากรมาสอนในวิทยาลัยสายอาชีวะเท่านั้น อีกทั้งภาคอุตสาหกรรมจะเข้ามาร่วมจัดทำหลักสูตรร่วมกัน มีกระบวนการสอนและการประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อให้ได้เด็กตรงใจ มีคุณภาพตามที่ต้องการ (สำนักงานรัฐมนตรี, 2561)

2. เป้าหมาย กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ด้านอาชีวศึกษาในอนาคต

แผนการพัฒนาอาชีวศึกษา 20 ปี ตั้งแต่ พ.ศ.2560-2579 ข้างต้นมีความสอดคล้องอย่างตรงไปตรงมากับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งหากมองในแง่ดีเป็นการตั้งเป้าหมายและกำหนดกลยุทธ์ในการไปถึงเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งทั้ง 6 ยุทธศาสตร์นั้น การอาชีวศึกษามีส่วนสำคัญและเกี่ยวข้องอย่างยิ่ง โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ชาติที่ว่าด้วยการเพิ่มขีดความสามารถและการแข่งขันกับยุทธศาสตร์ชาติที่ว่าด้วยการลดความเหลื่อมล้ำสร้างความเป็นธรรมให้กับสังคม (ในมิติด้านการศึกษา) แต่การกำหนดยุทธศาสตร์เช่นนี้อาจพิจารณาได้ในทางกลับกันว่า นอกจากจะมีความสับสนในแง่ของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ของอาชีวศึกษาเองในระยะยาวล้าไปกับยุทธศาสตร์เช่นนี้ย่อมไม่เป็นผลดีต่อความเท่าทัน โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของโลก ยังมีประเด็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงในแต่ละยุทธศาสตร์ซึ่งด้านอาชีวศึกษาเองมีความเฉพาะและเป้าหมายที่ชัดเจนแตกต่างจากวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจไปในเชิงองค์รวมเป็นหลักและประกอบด้วยมิติต่าง ๆ มากมายไม่เฉพาะแต่การศึกษา จึงถือว่าการกำหนดยุทธศาสตร์เช่นนี้สามารถพิจารณาได้ทั้ง 2 มุม ดังนั้น การกำหนดแผนพัฒนาอาชีวศึกษาไปอีก 20 ปีข้างหน้าเช่นนี้ น่าที่จะได้บทวนและพิจารณาให้สอดคล้องกับโจทย์ของอาชีวศึกษาโดยตรง เช่น เรื่องการผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนสายอาชีวศึกษา การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของแรงงานและตลาดการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านต่าง ๆ อย่างมีความพร้อมและเท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น นอกจากนี้จากการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เดิมมีอยู่ในเชิงปฏิบัติซึ่งแบ่งออกเป็นมิติต่าง ๆ ที่ดูเหมือนจะมีความสอดคล้องในทางปฏิบัติและเป็นไปโดยธรรมชาติของอาชีวศึกษาไทยเรา กับทั้งมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ด้านคุณภาพทั้ง 4 ข้อที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น จะเห็นความเหลื่อมซ้อนกันกับยุทธศาสตร์ที่กล่าวไปก่อนหน้านี้ซึ่งล้ากับยุทธศาสตร์ 20 ปี น่าที่จะทำให้เกิดความสับสนและไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ เนื่องจากยุทธศาสตร์ในเชิงปฏิบัติและมิติในการพัฒนาถูกกำหนดไว้เป็นกรอบในการพัฒนาซึ่งมีมาก่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จึงอาจทำให้ผู้บริหารหน่วยงาน สถาบันการศึกษา และผู้ปฏิบัติ รวมถึงนักเรียน ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความสับสนและส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในแนวทางการพัฒนาที่ควรจะเป็น

3. โครงสร้างการบริหารและการบริหารจัดการ

โครงสร้างการบริหารและการจัดการอาชีวศึกษาในประเทศไทยปัจจุบันหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการคือสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ดำเนินการภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับสำนักงานอื่น ๆ ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการรวมเป็น 5 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.) ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีเอกภาพในการบริหารจัดการและการกำหนดนโยบายได้เอง ซึ่งปัจจุบันแต่ละหน่วยงานต่างกำหนดนโยบายการบริหารไปต่างทิศต่างหน่วยงาน ส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษาขาดการบริหารในภาพใหญ่ที่เป็นองค์รวม ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลอย่างมากต่อการบริหารจัดการศึกษาในภาพรวมและสร้างผลกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาด้วยเช่นกัน

แต่อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันได้มีการรวบรวมสถาบันการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาในสังกัดรัฐบาล ที่มีมากกว่า 200 แห่งทั่วประเทศเพื่อบูรณาการการใช้ทรัพยากรและเพื่อสร้างความเป็นเลิศในความเฉพาะทางร่วมกัน (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557) แต่ในความเป็นจริงจากโครงสร้างที่กล่าวมาแล้ว เป็นการแบ่งสถาบันอาชีวศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะ อาจเรียกได้ว่า ทั่วไปกับเกษตร โดยสถาบันอาชีวศึกษา (ทั่วไป) เช่นเดียวกันกับสถาบันอาชีวศึกษาเกษตรเป็นการรวบรวมสถาบันตามบริบทในเชิงพื้นที่หรือที่ตั้งมากกว่าการเน้นการบูรณาการในเชิงวิชาชีพที่มีความเฉพาะและโดดเด่นที่แตกต่างกัน ในทางปฏิบัติยังมีคำถามว่าเมื่อรวมสถาบันเหล่านี้เข้าด้วยกันแล้ว เกิดการบูรณาการทรัพยากรกันมากน้อยเพียงใดและเกิดการมุ่งเน้นการสร้างความเป็นเลิศโดยร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นนักเรียนสายอาชีพเหล่านี้มากน้อยและเป็นรูปธรรมเพียงใด หรือเป็นแต่เพียงโครงสร้างที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพียงเพื่อให้เป็นไปตามกฎกระทรวงหรือพระราชบัญญัติตามกฎหมายเท่านั้น อย่างไรก็ตาม แนวคิดและโครงสร้างที่กำหนดเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นชัดถึงการรวมกลุ่มสถาบันอาชีวศึกษาขึ้นมาที่จะเป็นประโยชน์กว่าการแยกกันเรียนแยกกันสอน อย่างน้อยที่สุดเรื่องงบประมาณที่รัฐสนับสนุนจะได้ไม่กระจุกกระจายและเกิดประสิทธิภาพที่จับต้องได้จริง

4. กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านอาชีวศึกษาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมีพัฒนาการและปัจจัยภายนอกทั้งวิชาชีพและการเมืองเข้ามาแทรกแซงและเปลี่ยนแปลงไป หากย้อนความกลับไปตั้งแต่เริ่มการแบ่งระบบการเรียนการสอนในการให้การศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพที่มีมาตั้งแต่รัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าการอาชีวศึกษามีความสำคัญอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาประเทศ เพียงแต่ในการออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้ในแต่ละยุคสมัยจะมีความแตกต่างกันอยู่บ้างเท่านั้นเพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างทางสังคม ความเปลี่ยนแปลง และเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ ตลอดจนความต้องการของตลาดแรงงานที่ต่างกันออกไป อย่างไรก็ตาม จากการพิจารณาในมุมทางกฎหมายการบังคับใช้ในปัจจุบันจะเป็นปัญหาอยู่ไม่น้อยตามคำสั่ง คสช.ว่าด้วยการรวบรวมสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนให้อยู่ภายใต้การดำเนินการมิใช่แต่เพียงการกำกับของรัฐ โดยปฏิบัติและดำเนินการทั้งในเรื่องการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอน มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาที่มีได้แตกต่างไปจากสถาบันการศึกษาของรัฐ แทนที่จะให้อิสระในการบริหารจัดการและดำเนินการเพื่อให้เกิดการแข่งขันและมีส่วนร่วมหรือจัดตั้งโดย

ภาคเอกชน ทั้งที่ยังไม่ปรากฏเหตุผลเด่นชัดว่าเพราะเหตุใดจึงต้องเป็นเช่นนั้น แต่การณหลังมีคำสั่งดังกล่าวมา 5 ปี ยังไม่ปรากฏรูปธรรมของมรรคผลจากคำสั่งดังกล่าว น่าจะได้พิจารณาติดตามต่อไป รวมถึงการพิจารณาให้อิสระกับการบริหารงานและการจัดการศึกษาที่มีส่วนร่วมโดยภาคเอกชนมากขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการผลิตบุคลากรหรือแรงงานในการป้อนเข้าสู่ภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ตลอดจนภาคบริการที่ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง แทนที่จะมีกฎระเบียบข้อบังคับในเชิงราชการที่เป็นไปเพื่อป้องกันความเสียหาย น่าที่จะเน้นไปที่การพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในลักษณะทวิภาคีทั้งในและต่างประเทศได้อย่างแท้จริง

5. สถานการณ์ ข้อมูล สถิติตัวเลขที่น่าสนใจ

ความต้องการแรงงานในสายอาชีพ พบว่า ภาคอุตสาหกรรมและตลาดแรงงานไทยมีความต้องการแรงงานมากที่สุดในกลุ่มการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารและอุตสาหกรรมดิจิทัล การขาดแคลนผู้เรียนที่ปรากฏให้เห็นในอุตสาหกรรมหลายประเภท เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ ประมง เกษตร เป็นต้น และแนวโน้มความต้องการแรงงานของตลาดแรงงานในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ.2560-2564 อนาคต 5 ปี อาชีพที่คาดว่าจะยังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานมากที่สุด คือ ด้านเกษตรกรรมปลูกพืชสวนและพืชไร่เพื่อการค้าขาย 7.51 ล้านคน รองลงมา คือ ผู้จำหน่ายสินค้าในร้านค้า แนวโน้มความต้องการแรงงานของตลาดแรงงานในแต่ละภาคอุตสาหกรรมตามประเภทกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่คาดว่าความต้องการแรงงานและการเข้าสู่ตลาดแรงงานมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมการเพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์ การล่าสัตว์ และกิจกรรม รองลงมา คือ อุตสาหกรรมการขายปลีก (ยกเว้นยานยนต์และจักรยานยนต์) ซึ่งข้อมูลประมาณการผู้สำเร็จการศึกษาและผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานของสายอาชีพศึกษาในปีการศึกษา พ.ศ.2559-2561 พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคอุตสาหกรรม รองลงมาคือ ภาคพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ ทำให้เห็นว่าเด็กที่กำลังเข้าสู่ตลาดแรงงานมีความไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ยังพบปัญหาการเกิดการว่างงานในอนาคตยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศสู่ยุค “Thailand 4.0” เพื่อเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” ทำน้อยได้มาก ทำให้ “เทคโนโลยี” ได้ถูกนำมาใช้ และเข้ามามีบทบาทต่อภาคธุรกิจเป็นอย่างมาก ที่เริ่มถูกนำมาใช้ทดแทน “แรงงานคน” อย่างแพร่หลายมากขึ้น ทั้งในภาคการผลิต ภาคบริการ - ร้านสะดวกซื้อ ห้างสรรพสินค้าหรือแม้แต่ภาคการเกษตร ซึ่งในอนาคตแรงงานประเทศไทย มีความเสี่ยงที่จะตกงานเพิ่มมากขึ้น

ในด้านอัตราค่าจ้างในระดับการศึกษายังสูงขึ้นทำให้ระดับรายได้ยิ่งเพิ่มขึ้น โดยปริญญาตรีมีค่าจ้างเฉลี่ยสูงกว่าแรงงานที่จบ ปวช. และปวส. จึงทำให้หลาย ๆ ครอบครัวตัดสินใจให้บุตรเรียนจบปริญญาตรีเพื่อประกอบอาชีพทักษะสูง แต่ทั้งนี้คาดว่าในอนาคตอัตราค่าจ้างสายอาชีพมีแนวโน้มจะสูงกว่าอัตราค่าจ้างวุฒิปริญญาตรี ความต้องการสายวิชาชีพในตลาดมากขึ้น นอกจากนี้นงานที่มีการขยายตัวประกอบไปด้วยงานบริหารจัดการ งานวิชาชีพ ช่างเทคนิค เสมียน และงานควบคุมเครื่องจักร ส่วนงานที่มีการหดตัวนั้นมี 2 สาขา คืองานช่างฝีมือ และงานพื้นฐาน จะเห็นได้ว่า งานที่เกิดขึ้นใหม่กว่าครึ่งเป็นงานที่ใช้ทักษะสูงและให้ค่าตอบแทนสูงขึ้น โดยประกอบไป

ด้วยงานบริหารจัดการ งานวิชาชีพ ช่างเทคนิค และเสมียน ซึ่งมีระดับการศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายหรือระดับ ปวช. ขึ้นไป และให้ค่าตอบแทนสูงขึ้น โดยเฉพาะงานบริหารจัดการงานวิชาชีพ และช่างเทคนิค

6. ปัญหาและอุปสรรคในระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของไทย

สามารถสรุปได้โดยแบ่งออกเป็นปัญหาหลัก ๆ ดังนี้

1) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาเชิงโครงสร้าง

ปัญหาโครงสร้างนโยบายและการบริหาร ซึ่งระบบการศึกษาของชาติขาดการมองแบบองค์รวม ขาดความต่อเนื่องของนโยบาย นโยบายรัฐบาลไม่สนับสนุนการพัฒนาด้านการอาชีวศึกษาอย่างจริงจัง ขาดการประชาสัมพันธ์ด้านการอาชีวศึกษา การปรับนโยบายรับนักเรียน ปี พ.ศ.2556 ที่เปิดให้สายสามัญรับนักเรียนชั้นเรียนมัธยมปลายแบบไม่จำกัดจำนวน ขาดมาตรการจำกัดสัดส่วนจำนวนนักเรียน

2) ปัญหาโครงสร้างด้านกฎระเบียบและข้อกำหนด

กฎหมายกลางในการเรียนการสอนแบบทวิภาคี กฎระเบียบขาดความยืดหยุ่น ทั้งปัญหาเรื่องกฎหมายแรงงาน เพราะนักศึกษาที่สถานศึกษาส่งฝึกงานโดยส่วนใหญ่แล้วอายุประมาณ 18-19 ปี กฎหมายแรงงานยังไม่อนุญาต เมื่อกฎหมายแรงงานไม่อนุญาตนักศึกษาที่เข้าไปสถานประกอบการแล้ว สถานประกอบการก็ไม่สามารถที่จะจ้างเด็กเป็นพนักงานได้ อีกทั้งกฎหมายการเกณฑ์ทหารในเด็กที่ไม่ได้เรียนรักษาดินแดนเป็นปัญหาเช่นกัน

3) ปัญหาโครงสร้างงบประมาณ

งบประมาณมีความล่าช้า การขาดแคลนงบประมาณ การกำหนดงบประมาณอุดหนุนรายหัว จากปัญหาการขาดแคลนงบประมาณมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับการจัดการมาตรฐานและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการจัดการภายในของสถานศึกษา ในด้านการบริหารจัดการงบอุดหนุนรายหัวกับการบริหารภายในโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคเอกชนวิทยาลัยอาชีวศึกษาประสบปัญหาเป็นอย่างมากในด้านการบริหารงานบุคลากรภายใน

4) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านคุณภาพ

คุณภาพหลักสูตรที่มีการเรียนล้าสมัยมากหลักสูตรปัจจุบันยังเน้นให้นักศึกษาเรียนการปฏิบัติงานเพียงอย่างเดียวไม่ได้มีการสอนให้นักศึกษาเป็นเจ้าของธุรกิจ ไม่ได้มีการสอนวิธีคิดให้ผู้เรียนวิชาการจัดการ หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาไม่มีความยืดหยุ่น หลักสูตรส่วนใหญ่ขาดความยืดหยุ่นไม่ทันต่อความต้องการของตลาดแรงงาน และหลักสูตรปัจจุบันไม่สามารถสร้างนักศึกษาที่คุณภาพตามความต้องการของสถานประกอบการ ส่งผลให้นักศึกษาที่จบมาขาดทักษะที่ตรงกับความต้องการสถานประกอบการต้องมีการสอนงานใหม่ ทำให้ทางสถานประกอบการต้องหาทางออกโดยการเปิดโรงเรียนสอนทักษะวิชาชีพเอง คุณภาพสื่อการเรียนการสอนเป็นอีกปัญหาหนึ่ง ซึ่งสื่อการเรียนการสอนไม่มีความทันสมัยและไม่เพียงพอ เช่น เครื่องมือหรือเครื่องจักรต่าง ๆ มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับสัดส่วนผู้เรียน ทำให้สถาบันการศึกษายังต้องพึ่งพาสถานประกอบการ เพราะเครื่องมือในการสอนขาดความทันสมัย เนื่องจากเป็นเครื่องจักรตกทุนและเครื่องมือรุ่นใหม่มีราคาแพง นอกจากหลักสูตรและสื่อ

การเรียนการสอนประเภทเครื่องจักรจะขาดแคลนและไม่ทันสมัยแล้ว ตำราที่ใช้ในการเรียนการสอนยังขาดคุณภาพและล้าสมัยด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ คุณภาพครูผู้สอนเป็นอีกปัญหาสำคัญเช่นกัน การรับบุคลากรการสอนที่มีความยุ่งยากในการนำผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพมาสอน เนื่องจากในระเบียบระบุไว้ต้องมีใบประกอบวิชาชีพ เนื่องจากรายการผลิตและรับครูอาชีวศึกษา สถาบันอาชีวศึกษาต้องใช้เกณฑ์ของครุสภาที่เป็นมาตรฐานวิชาชีพเดียวกันกับครูที่สอนชั้นพื้นฐาน ซึ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาต่าง ๆ มีความต้องการครูอาชีวศึกษาสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่แตกต่างกันเป็นอย่างมากแต่ไม่ได้ครูอาชีวศึกษาที่มีคุณสมบัติต่าง ๆ ตามที่สถานศึกษาต้องการในปัจจุบัน เป็นไปได้ยากเนื่องจากเกณฑ์คุณสมบัติการบุคลากรครูที่ต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู ซึ่งความต้องการแรงงานในปัจจุบันเป็นศาสตร์สาขาอาชีพที่ใหม่ และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในสาขาตามที่สถานศึกษาต้องการนั้น ส่วนใหญ่เป็นผู้เชี่ยวชาญในภาคสถานประกอบการที่ไม่ได้จบสายครูโดยตรงและไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู จึงทำได้เพียงการรับในอัตราจ้างและอาจารย์พิเศษไม่สามารถรับในฐานะอาจารย์ประจำได้ นอกจากนี้ผู้ที่เข้าเป็นครูในสาขาการศึกษาอาชีวศึกษานั้นส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือ ปวช. แล้วเข้าสู่การศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งมักขาดประสบการณ์ทำงานในสถานประกอบการและมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการและบรรยากาศของการทำงานที่เพียงพอ ครูอาชีวศึกษาไม่ได้รับการดูแลและส่งเสริม มีค่าตอบแทนน้อยและงานของครูอาชีวศึกษามากเกินไป ทำให้ครูในด้านอาชีวศึกษาไม่ได้มีการพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ในการสอน การพัฒนาครูไม่ได้รับการพัฒนามานาน ครูมีความล้าสมัย โดยครูอาชีวศึกษาแบ่งเป็น 2 Generation ทำให้ระยะห่างนั้นต่างมาก เนื่องจากอาชีวศึกษาไม่ได้บรรจุครูอาจารย์มานาน ส่งผลให้ปัจจุบันมีแนวทางต่างกัน ครูรุ่นใหม่ไม่มีความอดทน ขณะที่ครูรุ่นเก่าไม่มีการปรับตัวหรือพัฒนาคุณภาพความรู้หรือทักษะใหม่ของตัวเอง

5) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านภาพลักษณ์และค่านิยม

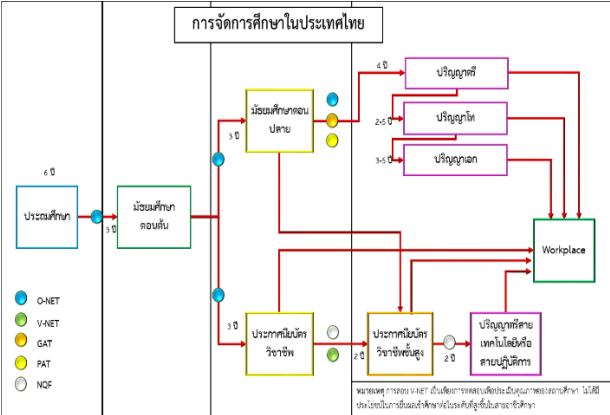
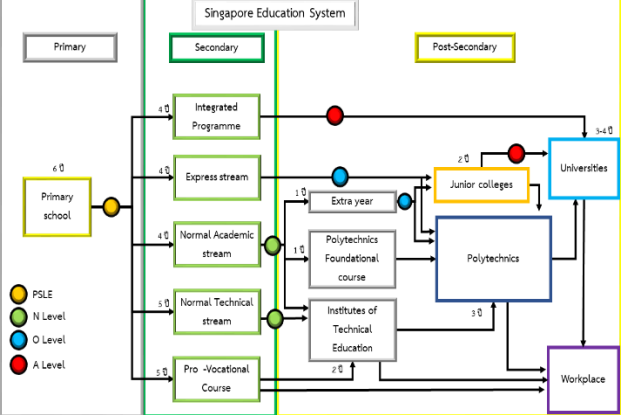
ค่านิยมใบปริญญา สังคมปัจจุบัน มีค่านิยมการเรียนที่มีจุดประสงค์คือต้องการความมีปริญญา มุมมองการเรียนของคนในประเทศที่ยึดติดกับใบปริญญาที่พ่อแม่อยากให้ลูกเรียนจบปริญญาตรีทำให้คนเลือกเรียนสายอาชีพน้อยลง และเมื่อจบปริญญางานที่ต่ำกว่าวุฒิปริญญาก็จะไม่ยอมทำ ปัญหาภาพลักษณ์และทัศนคติต่อการเรียนอาชีวศึกษา มุมมองของสังคมภาพลักษณ์เป็นแบบเก่า ปัญหาภาพลักษณ์และทัศนคติต่อการเรียนอาชีวศึกษาในมุมมองของคนทั่วไปยังมองสายอาชีพไม่ค่อยดีว่ามีภาพลักษณ์คือความรุนแรงและด้อยกว่าปริญญาตรี สืบเนื่องจากปัญหาการนำเสนอข่าวของสื่อ สื่อมีการนำเสนอข่าวของอาชีวศึกษาในส่วนเป็นภาพลบ ไม่ค่อยมีการนำเสนอข่าวในด้านดี ๆ ของอาชีวศึกษา เช่นเดียวกันกับทัศนคติของผู้ปกครองเรื่องการฝึกงาน คือความเข้าใจของผู้ปกครองซึ่งยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการฝึกทำงานในสถานประกอบการ โดยผู้ปกครองมองว่ายังเด็กเกินไปที่จะทำงาน จึงไม่ค่อยยอมและไม่อยากให้ลูกทำงานหนัก ยิ่งไปกว่านั้น ค่าตอบแทนไม่จูงใจให้เด็กเรียนอาชีวศึกษา เด็กเรียน ปวช. 3 ปี ได้เงินค่าตอบแทนกำหนดไว้ 9,400 บาท จบ ปวส. เรียน 5 ปี ได้เงินเดือน 11,500 บาท ปริญญาตรี 15,000 บาท ในขณะที่คนที่ไม่ได้เรียนอะไรทำงานตามเกณฑ์แรงงานขั้นต่ำก็ได้ วันละ 300 บาท เทียบเท่ากับเด็กเรียน ปวช. ในขณะที่นักศึกษาบางคนมีฝีมือไปแข่งขันเป็นแชมป์ระดับโลกแชมป์ก็ยังรับเงินเดือนเท่า ปวช. ปวส. 9,000–

11,500 บาท ซึ่งค่าตอบแทนดังกล่าวไม่ได้จูงใจให้เด็กเรียนอาชีวศึกษา นอกจากนี้ ปัจจุบันมีหน่วยงานที่กำกับดูแลให้มีการจ่ายค่าตอบแทนตามทักษะฝีมือตามสาขาวิชาชีพ คือสำนักงานคุณวุฒิวิชาชีพ แต่การทำงานค่อนข้างช้า อาชีพเองในประเทศไทยมีโดยประมาณ 2-3 พันอาชีพ ทำได้เพียง100 กว่าอาชีพเท่านั้นและยังไม่ได้มีการกำกับดูแลอย่างจริงจังในการควบคุมให้สถานประกอบการจ่ายตอบแทนตามทักษะวิชาชีพตามใบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ

ปัญหาและอุปสรรคทางการศึกษาอาชีวศึกษาสัมพันธ์กับสังคมและปัจเจกบุคคล ข้อจำกัดของนโยบายภาครัฐ การเปลี่ยนทางสังคมด้านเทคโนโลยีและเศรษฐกิจ และค่านิยมทางสังคม ซึ่งเป็นปัญหาในเชิงโครงสร้างทางสังคม ส่งผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษา ในการบริหารจัดการภายในองค์กรทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ การเรียนการสอน และสื่ออุปกรณ์ ในท้ายที่สุดปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบเชื่อมโยงมาถึงนักเรียนในระบบอาชีวศึกษาทางด้านการประกอบอาชีพ โอกาสในการทำงาน รายได้ พื้นที่ทางสังคม และการยอมรับทางสังคม ดังนั้น หากจะปฏิรูปหรือแก้ไขระบบอาชีวศึกษาเพื่อยกระดับอาชีวศึกษา จำเป็นต้องอาศัยการแก้ไขในองค์รวมทั้งทางด้านนโยบายการสนับสนุนและวางแผนทางแก้อาชีวศึกษาที่ชัดเจน รวมถึงทางด้านสังคมการสร้างค่านิยมทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับชุดองค์ความรู้ไม่เท่าเทียมกันและการสร้างพื้นที่ทางสังคมให้แก่ระบบการศึกษาที่หลากหลายสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

วัตถุประสงค์ที่ 2: เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการศึกษาในสายอาชีวศึกษาของประเทศไทยและสิงคโปร์ ครอบคลุมระบบบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนและแนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้เรียนหรือการสร้างให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน

ตาราง 40 สรุปการวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการศึกษาในสายอาชีวศึกษาของประเทศไทยและสิงคโปร์ ครอบคลุมระบบบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียน โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนและแนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้เรียนหรือการสร้างให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน

อาชีวศึกษาไทย	อาชีวศึกษาสิงคโปร์
1.ระบบการจัดการการศึกษาอาชีวศึกษาไทย 1) ระบบการศึกษาของไทยขาดความชัดเจน ด้านระบบเชื่อมโยงระบบการเรียน 2) ขาดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดคุณภาพและความถนัดของผู้เรียน 3) สายอาชีพของไทยมีระบบการเรียนต่อเทคนิคขั้นสูง ที่ขาดจากกัน โดยการเรียนเทคนิคขั้นสูงระดับ Polytechnics จะไปอยู่ในมหาวิทยาลัยโปรแกรมหลักสูตรของอาชีวะกับปริญญาตรีจึงคล้ายกัน และทับซ้อนกัน 4) มีโปรแกรม/หลักสูตรที่เหมือนกันทุกสถาบัน ทำให้ขาดความเฉพาะทางที่สร้างความโดดเด่นและความชำนาญ	1.ระบบการจัดการการศึกษาอาชีวศึกษาสิงคโปร์ 1) ระบบการศึกษาของสิงคโปร์มีความชัดเจน ด้านระบบเชื่อมโยงระบบการเรียนด้วยระบบการสอบตามระดับ 2) มีเกณฑ์คัดคุณภาพที่ชัดเจน ตั้งแต่ระดับประถม และในทุก ๆ ระดับ ตามระดับการสอบ 3) สายอาชีพของสิงคโปร์มีระบบการเรียนต่อเทคนิคขั้นสูงขึ้น โดยสถาบันการศึกษาในสายอาชีพที่ชัดเจน เช่น ITE รับช่วงต่อโดย Polytechnics 4) แต่ละสถานศึกษามีความเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาที่เฉพาะทาง ทำให้อาชีวศึกษาของสิงคโปร์มีความโดดเด่นที่แตกต่างกัน
2.ด้านการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาไทย 1) แนวทางในการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนต่าง ๆ และความร่วมมือกับภาคเอกชนและต่างประเทศ (การเรียนรู้แบบทวิภาคี) 2) การจัดตั้งศูนย์การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ หรือ TVET Hub 3) โครงการกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ 4) โครงการ 3 ม. (มีงาน มีเงิน มีวุฒิการศึกษาเพิ่ม)	2.ด้านการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสิงคโปร์ 1) Enhanced Internships (การฝึกทำงานจริง) 2) Individual Learning Portfolio (ILP) (การฝึกอบรมและแนะแนวอาชีพอย่างครบวงจรผ่านระบบ online) 3) Young Talent Programme (YTP) (ให้โอกาสนักศึกษาไปฝึกงานในต่างประเทศ)

อาชีวศึกษาไทย	อาชีวศึกษาสิงคโปร์
3.โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาไทย โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเปิดการศึกษาในประเทศไทย มี 9 โปรแกรมหลักสูตร 68 สาขาวิชา 1.ประเภทวิชาอุตสาหกรรม 2.ประเภทวิชาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ 3.ประเภทวิชาศิลปกรรม 4.ประเภทวิชาคหกรรม 5.ประเภทวิชาเกษตรกรรม 6.ประเภทวิชาประมง 7.ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 8.ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ 9.ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	3.โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาสิงคโปร์ โปรแกรมหลักสูตรการเรียนการสอนในประเทศสิงคโปร์ มี 14 โปรแกรมหลักสูตร 97 สาขาวิชา 1.กฎหมาย 2.การดูแลส่วนบุคคลและการออกกำลังกาย 3.การศึกษาและการฝึกอบรม 4.การท่องเที่ยวและการบริการ 5.ธุรกิจและบริหาร 6.มนุษยศาสตร์ 7.วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์และไอที 8.วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ 9.วิศวกรรมศาสตร์ 10.ศิลปะและการออกแบบ 11.สถาปัตยกรรมกรรมและการก่อสร้าง 12.สังคมศาสตร์และสื่อ 13.สุขภาพและการแพทย์ 14.เกษตรกรรมและสัตวแพทย์ศาสตร์
4.ระบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาไทย 1.การเรียนการสอนผ่านระบบทวิภาคี 2.การเรียนการสอนผ่านโครงงาน (Project-based Learning)	4.ระบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาสิงคโปร์ 1.การเรียนการสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ 2.การเรียนการสอนผ่านการทำโครงงาน 3.การเรียนการสอนผ่านกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน
5.แนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานของอาชีวศึกษาไทย 1) โครงการหลักสูตรอาชีวะพรีเมียม 2) โครงการ 3 ม. (มีงาน มีเงิน มีวุฒิ) 3) ร่วมมือกับสถานประกอบการและภาคเอกชน (ทวิภาคี) 4) การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน (NQF)	5.แนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานของอาชีวศึกษาสิงคโปร์ Skills Future 4 ระดับ <u>1) ระดับนักเรียน</u> - Enhanced Internships - Individual Learning Portfolio (ILP) - Young Talent Programme (YTP) <u>2) ระดับแรงงานมือใหม่</u> - Individual Learning Portfolio (ILP) - Skills Future Credit - Skills Future Study Award <u>3) ระดับแรงงาน</u>

อาชีวศึกษาไทย	อาชีวศึกษาสิงคโปร์
	- Skills-Based Modular Courses - Skills Future Mid-Career Enhanced - Skills Future Fellowships <u>4) ระดับแรงงาน</u> - P-Max - Skills Future Mentors - Skills Future Earn and Learn Programme

1. ระบบการจัดการการศึกษาอาชีวศึกษา

สายอาชีพของไทยจะเริ่มต้นจากระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีระยะเวลาเรียน 3 ปี ต่อจากมัธยมศึกษาตอนต้นโดยมีเกณฑ์คือเกรดเฉลี่ยสะสม 2.00 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระยะเวลาเรียน 2 ปี ต่อจากประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าที่มีเกณฑ์คือเกรดเฉลี่ยสะสม 2.00 ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ ระยะเวลาเรียน 2 ปี รับผู้จบ ปวส. เพื่อเรียนต่อเนื่อง 2 ปี แตกต่างจากสายอาชีพของสิงคโปร์นั้นมีเกณฑ์บังคับที่ชัดเจนด้วยคะแนนผลการสอบระดับชาติในทุก ๆ ระดับ การศึกษาว่าเด็กคนใดจะได้เรียนสายใดขึ้นอยู่กับผลคะแนนสอบ (PSLE) ในระดับระดับประถมศึกษา จากนั้นระดับมัธยมศึกษาจะแบ่งออกเป็น 3 หลักสูตร เพื่อให้ให้นักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายได้เข้าศึกษาตามระดับความสามารถในการเรียน ตามผลการทดสอบในระดับชาติในระดับประถมศึกษา (PSLE) ได้แก่ หลักสูตรพิเศษ (Special Course) คะแนน PSLE ในระดับดีเยี่ยม ใช้เวลาเรียน 4 ปี หลักสูตรเร่งรัด (Express Course) คะแนน PSLE ในระดับดี ใช้เวลาเรียน 4 ปี หลักสูตรปกติ (Normal Course) คะแนน PSLE ในระดับปานกลาง ใช้เวลาเรียน 4-5 ปี ระดับหลังมัธยมศึกษา (Post-Secondary Education) นักเรียนที่สำเร็จมัธยมศึกษาและสอบ GEC “O” Level ได้คะแนนดีจึงจะเข้าศึกษาในวิทยาลัยได้ ส่วนผู้ที่สนใจทางด้านช่างเทคนิคและพาณิชยกรรมสามารถเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยโพลีเทคนิคหลักสูตร 3 ปี เมื่อสำเร็จแล้วสามารถศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้เช่นกัน นอกจากนั้น ยังมีสถาบันเทคนิคต่าง ๆ ภายใต้สถาบันเทคนิคการศึกษา (ITE) ซึ่งเป็นหลักสูตรทางเทคนิคและอาชีวศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาจาก ITE ที่ได้คะแนนดีสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับวิทยาลัยโพลีเทคนิคและมหาวิทยาลัยได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเลือกเรียนตามระบบการจัดการการศึกษาของสิงคโปร์แม้จะสามารถเลือกได้อย่างอิสระแต่อย่างไรก็ตามต้องอยู่ในเกณฑ์ตามความรู้ความสามารถของผู้เรียน

2. ด้านการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษา

การพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาไทย (1) โครงการ 3 ม. (มีงาน มีเงิน มีวุฒิการศึกษาเพิ่ม) เป็นโครงการที่กรมการจัดหางานได้ร่วมมือกับสถานศึกษา และสถานประกอบการ (2) โครงการจัดตั้งศูนย์การศึกษาเพื่อพัฒนา

ทักษะอาชีพ หรือ TVET Hub จะมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรในสายอาชีพให้ตอบโจทย์ความต้องการของภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม โดยการพัฒนาระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและการอบรมช่างเทคนิคผ่านการจัดตั้ง “ศูนย์ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ (3) โครงการกรอบคุณวุฒิแห่งชาติเป็นโครงการที่มุ่งให้มีการจ่ายค่าจ้างตาม ทักษะวิชาชีพและทักษะการปฏิบัติงาน (4) แนวทางในการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนต่าง ๆ และความร่วมมือ กับภาคเอกชนและต่างประเทศผ่านระบบทวิภาคี ด้านการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสิงคโปร์ มีการฝึกอบรมเพื่อ ความก้าวหน้าในอาชีพ และการส่งเสริมการสนับสนุนอุตสาหกรรมสำหรับบุคคลเพื่อ ความก้าวหน้าบนพื้นฐานของ ทักษะ และที่สำคัญคือ โครงการ Skills Future เป็นโครงการการระดับชาติเพื่อเน้นความต้องการทักษะที่ เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการจ้างงานตลอดชีวิต และเมื่อเปรียบเทียบแล้วจะพบว่าด้านการพัฒนาผู้เรียนของไทย นั้นจะเป็นโครงการพัฒนาผู้เรียนด้วยโครงการต่าง ๆ จากหลายหน่วยงานที่ร่วมมือกันโดยมีกลุ่มเป้าหมายหลาย กลุ่มรวมกัน เช่น นักเรียน/นักศึกษา, แรงงาน, กลุ่มคนหางาน ฯลฯ เป็นต้น ส่วนการพัฒนาผู้เรียนของประเทศ สิงคโปร์มีกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และจะมีรูปแบบการพัฒนาที่เป็นระบบมากกว่า โดยจะมีโครงการย่อยหลาย โครงการในแต่ละระดับโดยแบ่งระบบการพัฒนาทักษะตั้งแต่ ระดับผู้เรียน ระดับแรงงานที่เพิ่งจบใหม่ ระดับแรงงาน และระดับนายจ้าง/ผู้บริหาร ซึ่งแต่ละโครงการจะมีความเชื่อมโยงการพัฒนาทักษะที่มีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน ในแต่ละระดับซึ่งต่างจากประเทศไทยที่ยังไม่ได้มีการจัดรูปแบบการพัฒนาที่เป็นระบบเท่าที่ควร

3. โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

โปรแกรม/หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเปิดการศึกษาในประเทศไทย มี 9 โปรแกรมหลักสูตร 68 สาขาวิชา (1) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม (2) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ (3) ประเภทวิชา ศิลปกรรม (4) ประเภทวิชาคหกรรม (5) ประเภทวิชาเกษตรกรรม (6) ประเภทวิชาประมง (7) ประเภทวิชา อุตสาหกรรมท่องเที่ยว 8.ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ (9) ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โปรแกรมหลักสูตรการเรียนการสอนในประเทศสิงคโปร์ มี 14 โปรแกรมหลักสูตร 97 สาขาวิชา คือ (1) กฎหมาย (2) การดูแลส่วนบุคคลและการออกกำลังกาย (3) การศึกษาและการฝึกอบรม (4) การท่องเที่ยวและบริการ (5) ธุรกิจและบริหาร (6) มนุษยศาสตร์ (7) วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์และไอที (8) วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์และ วิทยาศาสตร์ประยุกต์ (9) วิศวกรรมศาสตร์ (10) ศิลปะและการออกแบบ (11) สถาปัตยกรรมกรรมและการ ก่อสร้าง (12) สังคมศาสตร์และสื่อ (13) สุขภาพและการแพทย์ (14) เกษตรกรรมและสัตวแพทยศาสตร์ เมื่อสังเกต จะพบว่าโปรแกรมหลักสูตรการเรียนการสอนในประเทศสิงคโปร์จะมีความหลากหลายทางด้านโปรแกรมหลักสูตร และสาขาการเรียนที่มากกว่า และด้วยความพร้อมทางวิชาการและเทคโนโลยีมีหลายโปรแกรมและหลายหลักสูตร ที่เปิดสอนโปรแกรมเดียวกันกับระดับมหาวิทยาลัย และเมื่อเทียบแล้วพบว่าโปรแกรมหลักสูตรการเรียนการสอนใน ประเทศไทยจะมุ่งเน้นไปในทางอุตสาหกรรมอาชีพเป็นส่วนใหญ่ ส่วนโปรแกรมหลักสูตรการเรียนการสอนใน ประเทศสิงคโปร์จะมุ่งเน้นไปในทาง สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นส่วนใหญ่

4. ระบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาไทย

ระบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาไทย (1) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนผ่านระบบทวิภาคี เนื่องจากขาดความพร้อมในหลายปัจจัย เช่น งบประมาณ และเทคโนโลยี เป็นต้น ดังนั้นระบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาไทยจึงต้องเน้นการพึ่งพาความร่วมมือกับภาคสถานประกอบการ เพื่อให้การเรียนการสอนสามารถประยุกต์ใช้และเท่าทันเทคโนโลยีในปัจจุบัน โดยผ่านระบบการเรียนการสอนในระบบทวิภาคี (2) รูปแบบการเรียนการสอนผ่านโครงงาน (Project-based Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรูปแบบหนึ่งที่เป็น การให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษา สํารวจ ค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น โดยครูเปลี่ยน บทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้ (teacher) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ ส่วนระบบ การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาสิงคโปร์ เนื่องจากมีความพร้อมทางเทคโนโลยี รูปแบบการเรียนการสอนมีดังนี้ (1) รูปแบบการเรียนการสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีการเรียนผ่านโทรศัพท์มือถือซึ่งนักเรียนไม่จำเป็นต้องเอาหนังสือ เรียนมาที่ห้องเรียน โดยจะมีบทเรียนในแอปพลิเคชัน และยังมีการเรียนการสอนผ่านมีเดียต่าง ๆ (2) รูปแบบการ เรียนการสอนผ่านการทำโครงการการเรียนรู้ผ่านการทำโครงการ การเรียนผ่านห้องทดลอง การเรียนรู้ที่ทำงาน จริง การเรียนรู้แบบสถานการณ์จริง การเรียนรู้แบบผ่านเรื่องราว การเรียนรู้แบบอภิปรายและการเรียนรู้แบบ ตัวอย่าง ซึ่งในแต่ละคอร์ส สถาบันโพลีเทคนิคก็จะออกแบบการเรียนการสอนให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ (3) รูปแบบ การเรียนการสอนผ่านกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนนักศึกษาจะเรียนรู้บางสิ่งมากกว่าวิชาหลักของพวกเขา เช่น หาก นักเรียนต้องการเรียนเต้นรำ ศิลปะหรือแม้แต่เรียนความเป็นผู้นำ คุณสามารถเข้าร่วมชมรม ต่าง ๆ ที่ทางสถาบัน จัดขึ้น จากการเปรียบเทียบจะเห็นว่า ระบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาไทย มีบางส่วนที่คล้ายและมี บางส่วนที่แตกต่างกับระบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาสิงคโปร์ เช่น การเรียนรู้ผ่านโครงการ ที่มี เช่นเดียวกับจะมีความต่างกันที่รูปแบบระบบการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีที่มีในประเทศไทยนั้นประเทศ สิงคโปร์ไม่ได้จัดการศึกษารูปแบบดังกล่าว เนื่องจากอุปกรณ์และเทคโนโลยีนั้นมีความทันสมัยทันต่อเทคโนโลยีที่ ทางสถานประกอบการใช้และจัดการเรียนการสอนในสถาบัน นักศึกษาจึงไม่ประสบปัญหาในการประยุกต์ใช้ เทคโนโลยี

5. แนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานของอาชีวศึกษา

แนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานของอาชีวศึกษาไทย มีดังนี้ (1) โครงการหลักสูตรอาชีพะฟรีเมียมเปิดสอนหลักสูตรอาชีพะฟรีเมียม เพื่อเตรียมความพร้อมด้านแรงงานรองรับ EEC จำนวนทั้งสิ้น 6 สาขาวิชาดังนี้ สาขาระบบขนส่งทางราง,สาขาเมคคาทรอนิกส์และหุ่นยนต์,สาขาช่างอากาศยาน, สาขาหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม,สาขาโลจิสติกส์,สาขาสมาาร์ทฟาร์มเมอร์ (สำนักงานรัฐมนตรี, 2561) (2) การ พัฒนาทักษะฝีมือแรงงานยังไม่มีมาตรการควบคุมการจ่ายค่าตอบแทนตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ (3) มีการสร้าง ความร่วมมือกับสถานประกอบการและภาคเอกชน ในการจัดการระบบทวิภาคี ที่เด็กจะได้ฝึกงานในสถาน ประกอบการและเข้าทำงานในสถานประกอบการที่ฝึกงานแนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐาน

ด้านแรงงานของอาชีวศึกษาสิงคโปร์ดังนี้ (1) การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน (Skills Future) ส่งเสริมการสนับสนุนอุตสาหกรรมสำหรับบุคคลเพื่อความก้าวหน้าบนพื้นฐานของทักษะ และส่งเสริมการรับรู้ของนายจ้างและการพัฒนาอาชีพตามทักษะและความเชี่ยวชาญ (2) ด้านความร่วมมือกับภาคเอกชนประเทศสิงคโปร์ความร่วมมือในรูปแบบอุตสาหกรรมเชิงกลยุทธ์ในการเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการประกอบอาชีพในอุตสาหกรรม (สำนักงานแรงงานประเทศสิงคโปร์, 2558) โดยการจัดบุคลากรฝึกปฏิบัติงานในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนกับองค์กรอุตสาหกรรม ITE ที่ได้ลงนามใน MOU ใหม่ 11 แห่ง และเมื่อเปรียบเทียบกับแนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานของอาชีวศึกษาแล้วจะพบว่าแนวทางในการสร้างอาชีพให้ผู้จบการศึกษามีมาตรฐานด้านแรงงานของอาชีวศึกษาของไทยนั้นจะเป็นแนวทางมาตรฐานด้านแรงงานของอาชีวศึกษาด้วยโครงการต่าง ๆ จากหลายหน่วยงานที่ร่วมมือกันโดยมีกลุ่มเป้าหมายหลายกลุ่มรวมกัน เช่น นักเรียน/นักศึกษา, แรงงาน, กลุ่มคนหางาน ฯลฯ เป็นต้น ส่วนการพัฒนาผู้เรียนของประเทศสิงคโปร์มีกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายและจะมีรูปแบบการพัฒนาที่เป็นระบบมากกว่า โดยจะมีโครงการย่อยหลายโครงการในแต่ละระดับโดยแบ่งระบบการพัฒนาทักษะตั้งแต่ ระดับผู้เรียน ระดับแรงงานที่เพิ่งจบใหม่ ระดับแรงงาน และระดับนายจ้าง/ผู้บริหาร ซึ่งแต่ละโครงการจะมีความเชื่อมโยงการพัฒนาทักษะที่มีความสอดคล้องต่อเนื่องกันในแต่ละระดับซึ่งต่างจากประเทศไทยที่ยังไม่ได้มีการจัดรูปแบบการพัฒนาที่เป็นระบบเท่าที่ควรในด้านการพัฒนาแรงงานโครงการกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของไทย จะแตกต่างจากประเทศสิงคโปร์ กล่าวคือ Skills Future จะก้าวไปไกลกว่าโครงการกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของไทยอีกระดับ นั่นคือมีการส่งเสริมการรับรู้ของนายจ้างและการส่งเสริมให้นายจ้างพัฒนาทักษะอาชีพของลูกจ้างตามทักษะและความเชี่ยวชาญ ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีส่วนการดำเนินการในส่วนนี้ หรือแม้แต่มาตรการในการควบคุมให้มีการจ่ายตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพประเทศก็ยังไม่ได้มีการกำหนดมาตรการเหล่านี้อย่างจริงจัง

7.2 ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ที่ 3: เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อระบบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและต่อระดับอื่นที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของอาชีวศึกษา

1) ข้อเสนอในเชิงหลักการ

(1) ปฏิรูปการศึกษาใหม่ทั้งระบบในทุกระดับให้มีความสอดคล้องกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยใช้หลักการที่ว่า รวมกันดีกว่าแยกกัน เน้นจุดเด่นที่แตกต่างเสริมจุดด้อยที่ยังขาด

(2) ปฏิรูปอาชีวศึกษา โดยตั้งเป้าหมายในการมีบทบาทนำการขับเคลื่อนในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการบริการ ผ่านการแสวงหาความร่วมมือ ปรับภาพลักษณ์ รื้อถอนทัศนคติแบบเดิม สนับสนุนงบประมาณอย่างจริงจัง และเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน

2) ข้อเสนอในทางปฏิบัติ

(1) การแก้ไขปัญหากระบวนการศึกษาเชิงโครงสร้าง

กำหนดมาตรการที่จริงจังในการจำกัดสัดส่วนจำนวนการรับนักเรียน

(1.1) ควรมีการกำหนดมาตรการที่จริงจังในการจำกัดสัดส่วนจำนวนการรับนักเรียนและต้องเป็นนโยบายจากส่วนกลาง ถ้าต้องการให้ตอบสนองต่อความขาดแคลนของประเทศต้องกำหนดสัดส่วนนักเรียนในแต่ละสายให้มีความชัดเจนและควรมีมาตรการคุมเข้ม

(1.2) กำหนดตัวดัชนีชี้วัด drop out ภาครัฐต้องมีดัชนีชี้วัด ถ้าหากมีวิทยาลัยไหนมีเด็ก drop out มากกว่า เกณฑ์ที่มีการกำหนดต้องมีการลงโทษ เพื่อป้องกันไม่ให้สถานศึกษารับนักเรียนที่เยอะเกินไป จนเกินสมรรถนะการควบคุมคุณภาพ

(2) ปัญหาโครงสร้างด้านกฎระเบียบและข้อกำหนด

กำหนดกฎหมายกลางในการควบคุมการเรียนการสอนแบบทวิภาคี ต้องมีกฎหมายกลางที่มีความเข้มแข็งในการเชื่อมโยง เรื่องการเรียนทวิภาคีระหว่างสถานประกอบการ ดังนั้นต้องมีการกำหนดกฎหมายกลางในการควบคุมการเรียนการสอนแบบทวิภาคี เป็นกฎหมายที่ดูแล การเชื่อมโยงกันระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา เป็นศูนย์ที่ดูแลเรื่องการเรียนทวิภาคีระหว่างสถานประกอบการ

(3) ปัญหาโครงสร้างงบประมาณ

ยกเลิกค่ารายหัวนักเรียนผ่านสถานศึกษาเพื่อที่จะได้ไม่มีการกักตุนไว้เอง เนื่องจากค่ารายหัวที่จ่ายผ่านสถานศึกษาทำให้เกิดปัญหาการแย่งเด็ก เด็กจะได้กระจายไปยังโรงเรียนอื่น ๆ ได้

(4) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านคุณภาพ

(4.1) ปรับหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและทันสมัย อาชีวศึกษาต้องปรับหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและทันสมัยต่อนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ต้องเข้ามา เพราะว่ำนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เด็กต้องเรียนมันต้องเปลี่ยนรูปแบบ ต้อง

ปฏิรูปการเรียนการสอนใหม่หมดเรียนแบบเดิม ๆ จะไม่ใช่ได้แล้ว ผิดทักษะในความรู้ทางอาชีพใหม่ ๆ อาชีวศึกษาจะต้องมีหลักสูตรรองรับทั้งสาขาวิชาชีพใหม่ และการฝึกหลักสูตรระยะสั้น ในด้านเทคโนโลยีตามเมรณความต้องการตลาดแรงงาน

(4.2) คุณภาพสื่อการเรียนการสอน สถานศึกษาต้องมุ่งความเชี่ยวชาญเฉพาะทางต้องจัดสรรว่าวิทยาลัยใดเปิดช่างยนต์ วิทยาลัยใดเปิดช่างไฟฟ้า มีวิทยาลัยเฉพาะทางเด็กถึงจะเก่ง ทางออกคือต้องหาเฉพาะทางของแต่ละสถาบันเพื่อให้สถาบันแต่ละแห่งมีจุดเน้นและจุดเด่นที่แตกต่างกัน ถ้าสถาบันใดเก่งเรื่องไหนต้องเน้นให้เป็น Excellence ด้านนั้น เพื่อแก้ปัญหาและลดงบประมาณในการกระจายการซื้ออุปกรณ์ที่กระจายเปิดทุก ๆ สาขาในทุก ๆ สถาบัน อีกทั้งยังจะเป็นการรวบรวมคนเก่งในแต่ละสาขาความรู้มาอยู่รวมกันเพื่อพัฒนาคุณภาพและลดปริมาณการจ้างบุคลากรได้อีกทางหนึ่ง

(4.3) ระบบพัฒนาประเมินคัดเลือกครู ต้องมีระบบการพัฒนาครูอาชีวศึกษาโดยการลดงานอื่น ๆ ที่ไม่ใช่งานสอนและการพัฒนาคุณภาพครูอาชีวศึกษาเพื่อให้ครูได้มุ่งเน้นไปที่การจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและการอบรมพัฒนาดตนเอง โดยต้องมีระบบการประเมินผลหรือการสอบครูอาชีวศึกษาอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมที่จับต้องได้เช่นเดียวกับนักเรียนอาชีวศึกษาในต่างประเทศที่พัฒนาแล้ว

(5) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการศึกษาด้านภาพลักษณ์และค่านิยม

(5.1) การแก้ไขด้านภาพลักษณ์และค่านิยม จำเป็นปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในประเทศ คนในประเทศต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติ เช่น การเรียนมุ่งเรียนเอาปริญญา ซึ่งต่างประเทศตอนนี้ไม่ยึดติดใบปริญญา เขาให้ความสำคัญกับทักษะและคุณวุฒิวิชาชีพของแรงงานมากกว่า ต้องมีการวางแผนอาชีพให้เด็กตั้งแต่ระดับประถม ต้องสร้างความเข้าใจใหม่ว่าเส้นทางเดินในการเรียนสายอาชีวศึกษาสามารถเรียนต่อปริญญาตรีอีก 2 ปีก็สามารถเป็นหัวหน้างานได้เช่นกัน

(5.2) ต้องเร่งสร้างความเข้าใจด้านการเรียนอาชีวศึกษาในภาพลักษณ์ใหม่ สร้างความเข้าใจใหม่ที่บอกว่าอาชีวะเรียนแล้วตกงานอาชีวะเรียนแล้วจะดีกันจะเป็นในทิศทางที่ไม่ใช่คนดี การที่เป็นอาชีวะแล้วไม่ใช่คนดีเป็นภาพลักษณ์เก่า ๆ ที่คนในสังคมยังมองแบบเดิม ๆ ซึ่งปัจจุบันอาชีวะได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ดังนั้น จึงต้องริเริ่มสร้างภาพลักษณ์และนำเสนออาชีวศึกษาในมุมมองใหม่ เช่น เรียนอาชีวศึกษาแล้วจะได้อะไร จบแล้วสามารถประกอบอาชีพอะไร ประสบการณ์ความสำเร็จของผู้ที่เรียนอาชีวศึกษาเป็นอย่างไร ต้องมีการสร้างความภาคภูมิใจให้สังคมได้เห็น

(5.3) การสร้างความเข้าใจของผู้ปกครอง สิ่งที่ต้องนำเสนอคือ คือรายได้ที่เขาจะสามารถหาเลี้ยงตัวเองได้ น้ำจืดขายอีกจุดหนึ่งที่จะบอกกับพ่อแม่ผู้ปกครอง คือจบเร็วได้เงินเร็ว ต้องทำให้ผู้ปกครองเห็นว่าสามารถลดภาระตัวเองได้ ต้องสร้างความเข้าใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนทั้งการเรียนและการทำงาน โดยชี้ให้เห็นถึงประสบการณ์จากการทำงานจริงที่เด็กจะได้ และหากเด็กไม่ได้รับการฝึกการทำงานเด็กจะเสียเปรียบในอนาคต

อย่างไรแล้วในการทำงานก็จะได้ผลตอบแทนที่เป็นเงินและยังได้ประสบการณ์ในการทำงานจริง ๆ เพราะฉะนั้นตรงนี้การสร้างความรู้ความเข้าใจและการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ประกอบการนั้นสำคัญ

(5.4) ต้องมีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมภาพลักษณ์ใหม่ ๆ ของอาชีวศึกษาให้คนทั่วไปได้รู้ถึงศักยภาพของอาชีวศึกษา อาชีวศึกษาของไทยมีการแข่งขันในด้านต่าง ๆ มีดีแต่คนไม่เห็น เช่น เทคนิคมาตาพุดทำวิทยาศึกษาบริษัท เคมี วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น วิทยาลัยเทคนิคสงขลา ล้วนเป็นสถาบันที่ได้มาตรฐานในระดับนานาชาติ แต่ติดปัญหาคือคนทั่วไปไม่รู้ จะรู้กันเฉพาะในแวดวงอาชีวศึกษาด้วยกันเองเท่านั้น

(5.5) ต้องมีการปรับเงินค่าตอบแทนของอาชีวศึกษา เพราะค่าตอบแทนน้อยควรต้องปรับค่าตอบแทนตามทักษะวิชาชีพ หรือการจ่ายเงินเดือนตามสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนอาชีวศึกษาและการเลือกสาขาอาชีพที่มีการจ่ายค่าตอบแทนการทำงานจากทักษะวิชาชีพและสมรรถนะของผู้ทำงานแทน ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้มีการกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพที่กำหนดมาตรฐานการจ่ายค่าตอบแทนแรงงานตามทักษะวิชาชีพแล้วและอีกหลายสาขายังอยู่ในขั้นการพิจารณา แต่ปัจจุบันการจ้างงานในประเทศไทยก็ยังยึดติดอยู่กับใบปริญญาอยู่ และหากมีการใช้มาตรฐานแล้วก็จำเป็นต้องมีมาตรการควบคุมให้ภาคเอกชนจ่ายค่าตอบแทนตามสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานให้ได้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ (Mourshed, 2014)

3) ข้อเสนอในเชิงนโยบาย

ข้อเสนอในเชิงนโยบายจากการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางที่คณะผู้วิจัยเห็นว่าสามารถเสนอเป็นเชิงนโยบายที่สามารถปฏิบัติได้จริง โดยข้อเสนอในเชิงนโยบายหลัก 3 ด้านดังนี้

- (1) นโยบายด้านการพัฒนาความร่วมมือกับภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม บริการ เอกชน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- (2) นโยบายด้านการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับการเรียนอาชีวศึกษา
- (3) นโยบายด้านการพัฒนาศักยภาพระบบการจัดการ/การพัฒนาการเรียนการสอนด้านการอาชีวศึกษา

ข้อเสนอในเชิงนโยบายหลัก 3 ด้าน ทางคณะผู้วิจัยสามารถนำข้อเสนอเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติในรูปแบบ action plan เป็นโครงการต่าง ๆ ดังนี้

โครงการรวบรวมสถาบันอาชีวศึกษาที่มีจุดเด่นเดียวกัน

1. ชื่อบุคคล/หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานประกอบการ สถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษา

2. ลักษณะโครงการ

- ☒ พัฒนาความร่วมมือกับภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม บริการ เอกชน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ☐ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับการเรียนอาชีวศึกษา
- ☒ พัฒนาศักยภาพระบบการจัดการ/การพัฒนาการเรียนการสอนด้านการอาชีวศึกษา

3. ความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ภายใต้

3.1 แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

- กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล
- กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องรองรับกับการพัฒนา
- กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

3.2 ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

- ยุทธศาสตร์ 4 เพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการให้มีมาตรฐานและคุณภาพโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

นโยบายการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

- มิติที่ 3 การสร้างประสิทธิภาพในด้านการบริหารจัดการ “การบริหารจัดการเป็นที่ยอมรับเชื่อมั่น มีเอกภาพ ใช้เทคโนโลยีสนับสนุน”
-

4. สภาพปัจจุบัน/หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันอาชีวศึกษาของประเทศไทยมีสถานศึกษาที่เปิดสอนรวมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนรวมแล้ว 800 กว่าแห่งทั่วประเทศ ซึ่งมีสถานศึกษาหลายแห่งที่ประสบปัญหาจำนวนผู้เรียนที่ลดลงและปิดตัวไป อีกทั้งการบริหารจัดการเรียนการสอนของอาชีวศึกษาแต่ละสถานศึกษาเปิดสาขาที่ซ้ำซ้อนกัน ส่งผลให้สถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษาในส่วนใหญ่ขาดจุดเด่นส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการอาชีวศึกษาทั้งการบริหารจัดการ บุคลากรและการบริหารจัดการงบประมาณ ทางออกหนึ่งของสถานการณ์ดังกล่าวคือการรวบรวมสถานศึกษาที่มีจุดเด่นร่วมกันและพัฒนาเป็นสถาบันการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ

28 ปีที่แล้ว สถาบันอาชีวศึกษาในประเทศสิงคโปร์มีภาพลักษณ์ในแง่ลบไม่ต่างกับประเทศไทย คือโรงเรียนของคนที่มีความจำกัดทางเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมทรัพยากรไม่ทันสมัย นักเรียนอาชีวศึกษาไม่มีความภาคภูมิใจในตัวเอง เพราะถูกสังคมตีตราว่าเป็นประชากรชั้นสอง ในขณะนั้นประเทศสิงคโปร์เคยมีวิทยาลัย

อาชีวศึกษากระจายตัวกว่า 10 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งมีนักศึกษาตั้งแต่ 100-1,000 คน สุดท้ายมีการสั่งยุบรวมกันเป็นวิทยาลัยใหญ่ 3 แห่ง มาเป็นสถาบันเทคนิคศึกษา หรือ ITE 3 แห่ง ได้แก่ สถาบัน ITE ตะวันตก สถาบัน ITE กลาง และสถาบัน ITE ตะวันออก ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิวัติการศึกษาสายอาชีพและเป็นตัวอย่างระดับโลกว่าทักษะวิชาชีพและเทคโนโลยีสามารถแปลเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ได้อย่างไร ผลที่ได้คือชุดของมหาวิทยาลัยที่ทันสมัยที่อุทิศให้กับเทคโนโลยีและเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับบริษัทต่างประเทศและภาคอุตสาหกรรม การศึกษาสายอาชีพได้รับการเปลี่ยนโฉมใหม่เป็น การศึกษาระดับเทคนิคศึกษาได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในสังคมและแรงงานในสายอาชีพกลายเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศสิงคโปร์

ตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ปัจจุบันมีการบริหารจัดการในรูปแบบสถาบันการอาชีวศึกษา กล่าวคือกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีประกาศเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2556 และวันที่ 27 กันยายน พ.ศ.2556 ให้สถาบันการอาชีวศึกษาทั้ง 23 สถาบัน เป็นหน่วยงานการศึกษาตามมาตรา 4 (5) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติมแล้ว โดยพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 บัญญัติให้สามารถจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อจัดการศึกษาตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนดได้ อีกทั้งนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาขยายความร่วมมือกับสถานประกอบการ จัดการศึกษาระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา และให้วิทยาลัยในสังกัดมีความเป็นเลิศเฉพาะด้าน เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและการพัฒนาประเทศ และเพื่อให้การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการอย่างเป็นรูปธรรม โดยการสร้างกลไกพัฒนาเพื่อขยายความร่วมมือในการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ สถานศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งในประเทศและหรือต่างประเทศ จึงเห็นสมควรให้มีการจัดโครงการควมรวบรวมนสถาบันอาชีวศึกษาที่มีจุดเด่นเหมือนกันไว้ด้วยกัน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพระบบการจัดการและการพัฒนาการเรียนการสอนด้านการอาชีวศึกษาต่อไป

5. วัตถุประสงค์

5.1 เพื่อสร้างกลไกการควมรวบรวมนสถานศึกษาที่มีจุดเด่นร่วมกัน เพื่อร่วมกันแบ่งปันประสบการณ์ เทคโนโลยี บุคลากร และงบประมาณการจัดการ ร่วมกับสถานศึกษาอื่นที่มีจุดเด่นร่วมกันและสถานประกอบการที่มีความร่วมมือร่วมกัน

5.2 เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพระบบการจัดการและการพัฒนาการเรียนการสอนด้านการอาชีวศึกษา

5.3 เพื่อสร้างให้เป็นกลไกพัฒนาความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

ขั้นตอนการดำเนินงาน		พ.ศ. 25.....				พ.ศ. 25.....								
		ก.	ด.	พ.	ธ.	ม.	ก.	มี.	เม.	พ.	มิ.	ก.	ส.	ก.
		ย	ค	ย	ค	ค	พ	ค	ย	ค	ย	ค	ค	ย
D	6. ประชุมร่วมคณะกรรมการการควบคุมและจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาใหม่													
	7. ยื่นอนุมัติการควบคุมและจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาใหม่													
	8. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการและ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเรื่องการควบคุมและจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาใหม่													
C	9. กำกับ ติดตามความก้าวหน้า													
A	10. รายงานผลโครงการ													

8. งบประมาณ/ทรัพยากร และแหล่งที่มา การดำเนินโครงการ

เงินงบประมาณทั้งสิ้น 10,000,000 บาท ระยะเวลาดำเนินโครงการคือ 1 ปีงบประมาณ

9. ตัวชี้วัดสำเร็จ

9.1 เจริญปริมาณ: ควบคุมสถานศึกษาที่มีจุดเด่นเดียวกัน และจัดตั้งเป็นสถาบันการอาชีวศึกษาใหม่ได้ มากกว่า 20 แห่ง

9.2 เจริญคุณภาพ: ประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากร เมื่อเปรียบเทียบกับการบริหารจัดการแบบเดี่ยว มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

10.1 สามารถสร้างกลไกการควบคุมสถานศึกษาที่มีจุดเด่นร่วมกัน เพื่อร่วมกันแบ่งปันประสบการณ์ เทคโนโลยี บุคลากร และงบประมาณการจัดการ ร่วมกับสถานศึกษาอื่นที่มีจุดเด่นร่วมกันและสถานประกอบการที่มีความร่วมมือร่วมกัน

10.2 สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพระบบการจัดการและการพัฒนาการเรียนการสอนด้านการอาชีวศึกษา

10.3 มีกลไกพัฒนาความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

11. การติดตาม และการประเมินผล โครงการ

11.1 ประเมินผลตามเป้าหมายด้านปริมาณ คุณภาพ ตามตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

โครงการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการและผู้เชี่ยวชาญเพื่อผลิตบุคลากรทางการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา

1. ชื่อบุคคล/หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานประกอบการ สถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษา

2. ลักษณะโครงการ

- ☒ พัฒนาความร่วมมือกับภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม บริการ เอกชน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ☐ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับการเรียนอาชีวศึกษา
- ☒ พัฒนาศักยภาพระบบการจัดการ/การพัฒนาการเรียนการสอนด้านการอาชีวศึกษา

3. ความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ภายใต้

3.1 แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

- กลยุทธ์ที่ 1 ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของภาคผู้ใช้ และการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ
- กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะทาง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

- กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษาให้มีศักยภาพ
- กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการพัฒนาความร่วมมือในการเพิ่มศักยภาพกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

3.2 ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

- ยุทธศาสตร์ 3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

นโยบายการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

- มิติที่ 2 การพัฒนาคุณภาพ “ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ปฏิรูปการสอบ ให้ทันกับยุคสมัยอย่างมีคุณภาพ”
- มิติที่ 3 การสร้างประสิทธิภาพในด้านการบริหารจัดการ “การบริหารจัดการเป็นที่ยอมรับเชื่อมั่น มีเอกภาพ ใช้เทคโนโลยีสนับสนุน”

4. สภาพปัจจุบัน/หลักการและเหตุผล

ตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 6 บัญญัติให้การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวินิจฉัยให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาขยายความร่วมมือกับสถานประกอบการ จัดการศึกษาระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจริงเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ทันที และให้วิทยาลัยในสังกัดมีความเป็นเลิศเฉพาะด้าน เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและการพัฒนาประเทศเพื่อให้การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการอย่างเป็นรูปธรรม โดยการสร้างกลไกพัฒนาเพื่อขยายความร่วมมือในการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ สถานศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งในประเทศและหรือต่างประเทศ จึงเห็นสมควรจัดจ้างบุคคลเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านความร่วมมือจัดการศึกษาของวิทยาลัยพาณิชยการบางนาปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ขับเคลื่อนให้เป็นตามนโยบายดังกล่าวต่อไป

5. วัตถุประสงค์

- 5.1 เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสาขาวิชาชีพที่อาชีวศึกษามีความต้องการในการผลิตและพัฒนาทักษะผู้เรียนอาชีวศึกษาในด้านสาขาวิชาชีพที่ยังขาดแคลน
- 5.2 เพื่อสร้างให้เป็นกลไกพัฒนาความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

6. กลุ่มเป้าหมายโครงการ

- 6.1 บุคลากรทางการศึกษาในระบบการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา
- 6.2 นักศึกษาสายครูในระบบการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา

8. งบประมาณ/ทรัพยากร และแหล่งที่มา การดำเนินโครงการ

เงินงบประมาณทั้งสิ้น 2,000,000 บาท ระยะเวลาจัดจ้าง 12 เดือน ต่อ 1 รอบโครงการ

9. ตัวชี้วัดสำเร็จ

9.1 เชิงปริมาณ: ผลิตบุคลากรทางการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ได้จำนวนมากน้อยกว่า 100 คนต่อ 1 รุ่นการผลิต

9.2 เชิงคุณภาพ: บุคลากรทางการศึกษาผ่านการร่วมโครงการความเชี่ยวชาญด้านสาขาวิชาชีพ และมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

10.1 การจัดการระบบการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา มีกลไกพัฒนาการจัดการศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง สถานประกอบการ สถานศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งในประเทศและหรือต่างประเทศ

10.2 บุคลากรทางการศึกษาผ่านการร่วมโครงการความเชี่ยวชาญด้านสาขาวิชาชีพ และมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10.3 ระบบการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาสามารถผลิตบุคลากรทางการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ได้ตรงตามความขาดแคลนและความต้องการรองรับการผลิตผู้เรียนด้านการอาชีวศึกษาในแต่ละสาขา

11. การติดตาม และการประเมินผล โครงการ

11.1 รายงานความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องทุกระยะตามขั้นตอนที่ระบุ

11.2 ประเมินผลตามเป้าหมายด้านปริมาณ คุณภาพ ตามตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

โครงการตลาดนัดแรงงานอาชีวศึกษาสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการทั้งในและต่างประเทศ

1. ชื่อบุคคล/หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานประกอบการทั้งในและต่างประเทศ สถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษาในประเทศไทย

2. ลักษณะโครงการ

- ☒ พัฒนาความร่วมมือกับภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม บริการ เอกชน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ☐ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับการเรียนอาชีวศึกษา
- ☐ พัฒนาศักยภาพระบบการจัดการ/การพัฒนาการเรียนการสอนด้านการอาชีวศึกษา

3. ความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ภายใต้

3.1 ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

- ยุทธศาสตร์ 3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

นโยบายการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

- มิติที่ 1 การสร้างโอกาสทางการศึกษา “เรียนฟรีมีงานทำ มีรายได้ระหว่างเรียน”
- มิติที่ 4 ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา “เพิ่มทักษะวิชาชีพ ด้วยความร่วมมือในและต่างประเทศ”

4. สภาพปัจจุบัน/หลักการและเหตุผล

สถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษาเป็นแหล่งที่ผลิตบัณฑิตในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก โดยในสังคมปัจจุบันตลาดแรงงานมีการแข่งขันค่อนข้างสูง อาจส่งผลกระทบต่อบัณฑิตที่จะต้องใช้ความพยายามสูงขึ้นในการแสวงหาโอกาสที่จะสมัครงาน ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างโอกาสให้กับนักศึกษา ศิษย์เก่า และผู้สนใจทั่วไป งานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน จึงกำหนดจัดโครงการตลาดนัดแรงงาน (Job Fairs) ขึ้น

เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายได้มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงานอย่างทั่วถึง และได้พบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลกับนายจ้างโดยตรง รวมถึงเป็นการสร้างแรงจูงใจให้นายจ้าง/สถานประกอบการเห็นถึงความสำคัญของการจ้างงานบุคคลดังกล่าวและรับเข้าทำงาน กรมการจัดหางานจึงได้จัดทำโครงการจัดหางานเชิงรุก เพื่อนำบริการที่ครอบคลุมภารกิจทุกด้านของกรมการจัดหางานลงไปสู่ประชาชนที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งบริการของรัฐด้านข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงาน การให้บริการจัดหางาน ตลอดจนให้การแนะแนวอาชีพ เพื่อเพิ่มโอกาสการมีงานทำให้แก่นักศึกษา/ผู้สำเร็จการศึกษาที่ประสงค์จะทำงานในสถานประกอบการต่าง ๆ ให้มีโอกาสมัครงานกับนายจ้างโดยตรง ขณะเดียวกันยังเป็นการลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในบางประเภทกิจการด้วย

ขั้นตอนการดำเนินงาน		พ.ศ. 2562				พ.ศ. 2563								
		ก. ย	ต. ค	พ. ย	ธ. ค	ม. ค	ก. พ	มี. ค	เม. ย	พ. ค	มิ. ย	ก. ค	ส. ค	ก. ย
	10.กิจกรรมภาคใต้													
	10.1 กิจกรรมบูรณิทธรศการจากสถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจเข้าเยี่ยมชม													
	10.2 กิจกรรมเวทีแนะแนวอาชีพจากตัวแทนสถานประกอบการต่าง ๆ ที่เข้าร่วมงาน													
	10.3 กิจกรรมจัดหางาน พบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลกับนายจ้างโดยตรง													
	10.4 กิจกรรมลงทะเบียนผู้สมัครงาน กับสถานประกอบการต่าง ๆ													
C	11.ประเมินผลการบรรจุตำแหน่งงานของนักศึกษาที่เข้าร่วมงานในแต่ละภูมิภาค													
	11.1 ภาคกลาง													
	11.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ													
	11.3 ภาคเหนือ													
	11.4 ภาคใต้													
A	12. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ													
	13. รายงานผลโครงการ													

8. งบประมาณ/ทรัพยากร และแหล่งที่มา การดำเนินโครงการ

เงินงบประมาณทั้งสิ้น 4,000,000 บาท ระยะเวลาจัดจ้าง 12 เดือน ต่อ 1 รอบโครงการ

9. ตัวชี้วัดสำเร็จ

9.1 เชิงปริมาณ

- มีจำนวนของบูรณาการจากสถานประกอบการเข้าร่วมงาน ไม่น้อยกว่า 20 สถานประกอบการต่อการจัดงาน 1 ภูมิภาค
- มีจำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมงาน ไม่น้อยกว่า 1,000 สถานประกอบการต่อการจัดงาน 1 ภูมิภาค

9.2 เชิงคุณภาพ

- มีผลการบรรจุตำแหน่งงานของนักศึกษาที่เข้าร่วมงานได้จำนวนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10 ของผู้ที่สมัครงานกับสถานประกอบการในงาน

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

10.1 ฝ่ายผู้สมัครงาน

- ได้ทราบตำแหน่งงานว่างจำนวนมากที่นายจ้าง/สถานประกอบการมีความต้องการบุคลากรเข้าบรรจุงาน
- ได้มีโอกาสสมัครงานและสัมภาษณ์งานกับนายจ้าง/เจ้าของสถานประกอบการจำนวนมากหลายรายในคราวเดียว

- ได้รับการจ้างงาน กรณีนายจ้าง/เจ้าของสถานประกอบการ พิจารณาเห็นว่าผู้สมัครงานมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ ทำให้มีอาชีพและรายได้

- ได้รู้แหล่งการจ้างงานและความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งจะช่วยให้ได้เตรียมตัวเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการหางานทำ

- ผู้สมัครงานได้ทราบแนวทางการเตรียมตัวเข้าสมัครงาน ได้รับประสบการณ์ในการสมัครงานและสัมภาษณ์งานจากนายจ้าง

- ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการหางานทำจากการชมนิทรรศการ เอกสาร แผ่นพับ/แผ่นปลิว ที่นำมาเผยแพร่ภายในงาน

- กรณีผู้จัดงานได้เชิญผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพมาถ่ายทอดประสบการณ์จะทำให้ผู้สมัครงานได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น

10.2 ฝ่ายนายจ้าง

- สามารถพิจารณาคัดเลือกผู้สมัครงานได้จำนวนมากในคราวเดียวกัน

- ได้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ที่เหมาะสมกับตำแหน่งงานที่ต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยั่งยืน

- ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร

- บรรเทาปัญหาการขาดแคลนแรงงาน

10.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- สามารถนำข้อมูลผู้สมัครงานและความต้องการแรงงานของนายจ้าง/สถานประกอบการมาวิเคราะห์ เพื่อประโยชน์ต่อการแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ และการฝึกอบรมฝีมือแรงงาน ซึ่งจะช่วยให้สามารถผลิตกำลังคนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานได้ในระดับหนึ่ง

11. การติดตาม และการประเมินผล โครงการ

11.1 รายงานความก้าวหน้าอย่างต่อเนืองทุกระยะตามขั้นตอนที่ระบุ

11.2 ประเมินผลตามเป้าหมายด้านปริมาณ คุณภาพ ตามตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

โครงการประกวดสิ่งประดิษฐ์อาชีวศึกษา

1. ชื่อบุคคล/หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานประกอบการ สถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษา

2. ลักษณะโครงการ

- ☒ พัฒนาความร่วมมือกับภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม บริการ เอกชน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ☒ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับการเรียนอาชีวศึกษา
- ☐ พัฒนาศักยภาพระบบการจัดการ/การพัฒนาการเรียนการสอนด้านการอาชีวศึกษา

3. ความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ภายใต้

3.1 แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

- กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะทาง
- กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการวิจัย สิ่งประดิษฐ์นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ด้านอาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

- กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4. สภาพปัจจุบัน/หลักการและเหตุผล

ในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนาการประดิษฐ์คิดค้น นักศึกษาด้านการอาชีวศึกษาให้เข้มแข็ง ต้องมีการส่งเสริมและกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาอาชีวศึกษาได้พัฒนาและฝึกฝนการประยุกต์ทักษะและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งเป็นการจุดประกายแนวคิด และเปิดโอกาสให้นักศึกษาด้านการอาชีวศึกษาผลงานนวัตกรรมในด้านต่าง ๆ จากการประยุกต์และพัฒนาความรู้ ความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งอาจพัฒนาต่อยอดให้เกิดมูลค่าทางในทางสังคมและทางเศรษฐกิจได้ และเพื่อเป็นเวทีให้แก่นผลงานประดิษฐ์ที่มีศักยภาพให้สามารถก้าวสู่การแข่งขันในเวทีระดับชาติและนานาชาติ

5. วัตถุประสงค์

5.1 เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาอาชีวศึกษาได้พัฒนาและฝึกฝนการประยุกต์ทักษะและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

5.2 เพื่อส่งเสริมการวิจัย สิ่งประดิษฐ์นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ด้านอาชีวศึกษา ที่จะสามารถเพิ่ม
ผลิตผลและมูลค่าได้ ทั้งในเชิงสังคมและในเชิงเศรษฐกิจ

5.2 เพื่อเป็นเวทีให้แก่องานประดิษฐ์ที่มีศักยภาพให้สามารถก้าวสู่การแข่งขันในระดับชาติและนานาชาติ

6. กลุ่มเป้าหมายโครงการ

6.1 นักศึกษาในระบบการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา

6.2 ภาคประชาชนทั่วไป

7. กิจกรรมและหรือขั้นตอนดำเนินการ/ระยะเวลา/สถานที่

[illegible]

ขั้นตอนการดำเนินงาน		พ.ศ. 25.....				พ.ศ. 25.....								
		ก.	ด.	พ.	ธ.	ม.	ก.	มี.	เม.	พ.	มิ.	ก.	ส.	ก.
		ย	ค	ย	ค	ค	พ	ค	ย	ค	ย	ค	ค	ย
D	5. ลงทะเบียนรับสมัครการประกวดผลงาน สิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรม													
	6. กิจกรรมนำเสนอผลงานสิ่งประดิษฐ์และ นวัตกรรม และการตัดสินและให้คำแนะนำผลงาน ที่ผ่านเข้ารอบต่อไป													
	7. กิจกรรมการพัฒนาต่อยอดสิ่งประดิษฐ์และ นวัตกรรม													
	8. กิจกรรมตัดสินผลงาน สิ่งประดิษฐ์และ นวัตกรรม ที่ได้รางวัลชนะเลิศและรางวัลอื่น ๆ													
C	9. ให้คำปรึกษา นิเทศ ติดตาม													
	10. กำกับ ติดตามความก้าวหน้า													
A	11. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ													
	12. รายงานผลโครงการ													

8. งบประมาณ/ทรัพยากร และแหล่งที่มา การดำเนินโครงการ

เงินงบประมาณทั้งสิ้น 2000,000 บาท ระยะเวลาดำเนินโครงการคือ 12 เดือน ต่อ 1 รอบโครงการ

งบดำเนินการ 650,000 บาท และเงินรางวัลดังนี้

ประเภทรางวัล	เงินรางวัลมูลค่า	จำนวนรางวัล
รางวัลชนะเลิศ	1,000,000 บาท	1
รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1	500,000 บาท	1
รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2	100,000 บาท	2
รางวัลชมเชย	50,000 บาท	2

9. ตัวชี้วัดสำเร็จ

9.1 เสิ้งปริมาณ: มีผลงานสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ส่งเข้าประกวดจำนวนมากน้อยกว่า 100 ผลงาน ทั่วประเทศ และมีผลงานที่เป็นนวัตกรรมใหม่ที่สามารถต่อยอดได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของจำนวนผลงานทั้งหมด

9.2 เสิ้งคุณภาพ: มีผลงานที่เป็นนวัตกรรมใหม่ที่สามารถต่อยอดได้ทั้งในเชิงสังคมและเชิงเศรษฐกิจ

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

10.1 สามารถกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาอาชีวศึกษาได้พัฒนาและฝึกฝนการประยุกต์ทักษะและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

10.2 มีสิ่งประดิษฐ์ที่มีศักยภาพให้สามารถก้าวสู่การแข่งขันในเวทีระดับชาติและนานาชาติ

10.3 มีผลงานที่เป็นนวัตกรรมใหม่ที่สามารถต่อยอดได้ทั้งในเชิงสังคมและเชิงเศรษฐกิจ

11. การติดตาม และการประเมินผล โครงการ

11.1 รายงานความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องทุกระยะตามขั้นตอนที่ระบุ ผ่านการเขียนรายงานจากผลงานที่ผ่านเข้ารอบ และการนิเทศติดตามผลการพัฒนาต่อยอดผลงาน

11.2 ประเมินผลตามเป้าหมายด้านปริมาณ คุณภาพ ตามตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

โครงการค่ายวิชาการและวิชาชีพเพื่อเตรียมตัวสู่การทำงานสำหรับนักศึกษาด้านการอาชีวศึกษา

1. ชื่อบุคคล/หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานประกอบการ สถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษา

2. ลักษณะโครงการ

- ☒ พัฒนาความร่วมมือกับภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม บริการ เอกชน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ☒ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับการเรียนอาชีวศึกษา
- ☒ พัฒนาศักยภาพระบบการจัดการ/การพัฒนาการเรียนการสอนด้านการอาชีวศึกษา

3. ความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ภายใต้

3.1 แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

- กลยุทธ์ที่ 1 ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของภาคผู้ใช้ และการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ
- กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะทาง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

- กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพอย่างเต็มศักยภาพ
- กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการพัฒนาความร่วมมือในการเพิ่มศักยภาพกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

3.2 ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

- ยุทธศาสตร์ 1 ยกระดับคุณภาพผู้เรียนเข้าสู่มาตรฐานสากล

4. สภาพปัจจุบัน/หลักการและเหตุผล

ทักษะในการวิชาการและวิชาชีพในปัจจุบันมีความสำคัญและจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่ใช้ทักษะทางวิชาการ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษในการสื่อสารและทำงาน แต่การสอนทักษะทางวิชาการในด้านการอาชีวศึกษา พบว่า ผู้เรียนยังขาดทักษะสำคัญ เช่น ทักษะทางวิชาการ และวิชาชีพ เพราะการเรียนการสอนยังไม่มุ่งเน้นในการประยุกต์ทักษะวิชาการกับการทำงานอย่างแท้จริงซึ่งอาจมาจากหลายสาเหตุ เช่น การไม่ได้มีพื้นฐานที่ดีในทักษะทางวิชาการ ระบบการเรียนการสอนที่ยังขาดการประยุกต์วิชาการให้เข้ากับภาคการปฏิบัติอย่างจริงจัง เป็นต้น จากสาเหตุดังกล่าวเชื่อว่ากิจกรรมค่ายวิชาการและวิชาชีพเพื่อเตรียมตัวสู่การทำงานสำหรับนักศึกษาด้านการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นการจำลองสถานการณ์ในการฝึกทักษะวิชาการร่วมกับวิชาชีพ ครูผู้สอนและกลุ่มเพื่อน และผู้ประกอบการ จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะเพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่ง และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาอาชีวศึกษา การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และเพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาความร่วมมือในการเพิ่มศักยภาพกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลัก และสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศต่อไป

5. วัตถุประสงค์

- 5.1 เพื่อพัฒนาทักษะวิชาการและทักษะวิชาชีพให้กับผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- 5.2 เพื่อสร้างให้เป็นกลไกพัฒนาความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

6. กลุ่มเป้าหมายโครงการ

- 6.1 นักศึกษาอาชีวศึกษาชั้น ปวช. 1-3 และ ปวส.1

7. กิจกรรมและหรือขั้นตอนดำเนินการ/ระยะเวลา/สถานที่

ขั้นตอนการดำเนินงาน		พ.ศ. 25.....				พ.ศ. 25.....								
		ก. ย	ต. ค	พ. ย	ธ. ค	ม. ค	ก. พ	มี. ค	เม. ย	พ. ค	มิ. ย	ก. ค	ส. ค	ก. ย
P	1. จัดทำแผนการดำเนินงานตามโครงการ													
	2. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ													
	3. จัดแผนการดำเนินโครงการค่ายทักษะ โดยจัดค่ายในทุกเดือน													
	4. ประชาสัมพันธ์โครงการ													
D	5. ดำเนินโครงการค่ายวิชาการและวิชาชีพเพื่อเตรียมตัวสู่การทำงานสำหรับนักศึกษาด้านการอาชีวศึกษา - กิจกรรมอบรมพื้นฐานทักษะวิชาชีพ - กิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และวิชาการและทักษะวิชาชีพ - กิจกรรมประยุกต์ใช้ทักษะวิชาการและวิชาชีพเพื่อเตรียมตัวสู่การทำงานสำหรับนักศึกษาด้านการอาชีวศึกษา													
	6. กำกับ ติดตามความก้าวหน้า													
	7. กิจกรรมประเมินทักษะและการประยุกต์ใช้													
	8. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ													
A	9. รายงานผลโครงการ													

8. งบประมาณ/ทรัพยากร และแหล่งที่มา การดำเนินโครงการ

จัดค่าย 10 ครั้ง เงินงบประมาณทั้งสิ้น 400,000 บาท

9. ตัวชี้วัดสำเร็จ

- 9.1 เจริญปริมาณ: มีนักศึกษาด้านการอาชีวศึกษาเข้าร่วมโครงการจำนวนไม่ต่ำกว่า 100 คนต่อ 1 ค่าย
- 9.2 เจริญคุณภาพ: ผลการประเมินทักษะวิชาการและวิชาชีพ และการประยุกต์ใช้ของนักศึกษา คะแนนเฉลี่ยรวมแล้วไม่ต่ำกว่าร้อยละ 85

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 10.1 การจัดการระบบการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา มีกลไกพัฒนาการจัดการศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง สถานประกอบการ สถานศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งในประเทศและหรือต่างประเทศ
- 10.2 สามารถพัฒนาทักษะวิชาการและทักษะวิชาชีพให้กับผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

11. การติดตาม และการประเมินผล โครงการ

- 11.1 รายงานความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องทุกระยะตามขั้นตอนที่ระบุ
- 11.2 ประเมินผลตามเป้าหมายด้านปริมาณ คุณภาพ ตามตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

โครงการสอบแข่งขันทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ชิงทุนการศึกษา

1. ชื่อบุคคล/หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานประกอบการ สถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

2. ลักษณะโครงการ

- ☒ พัฒนาความร่วมมือกับภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม บริการ เอกชน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ☒ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับการเรียนอาชีวศึกษา
- ☒ พัฒนาศักยภาพระบบการจัดการ/การพัฒนาการเรียนการสอนด้านการอาชีวศึกษา

3. ความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ภายใต้

3.1 แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

- กลยุทธ์ที่ 1 ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของภาคผู้ใช้ และการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ
- กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะทาง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

- กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพอย่างเต็มศักยภาพ
- กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการพัฒนาความร่วมมือในการเพิ่มศักยภาพกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมในการอาชีวศึกษา

- กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมในการศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ

3.2 ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

- ยุทธศาสตร์ 1 ยกระดับคุณภาพผู้เรียนเข้าสู่มาตรฐานสากล

นโยบายการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

- มิติที่ 2 การพัฒนาคุณภาพ “ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ปฏิรูปการสอบ ให้ทันกับยุคสมัยอย่างมีคุณภาพ”

4. สภาพปัจจุบัน/หลักการและเหตุผล

ทักษะในการวิชาการในปัจจุบันมีความสำคัญและจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่ใช้ทักษะทางวิชาการ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษในการสื่อสารและทำงาน การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (Vocational National Educational Test : V-NET) คือ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา เพื่อวัดความรู้และความคิดของนักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 (ปวช. 3) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 (ปวส. 2) โดยมีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อทดสอบความรู้และความคิดของนักเรียนอาชีวศึกษา (2) เพื่อนำผลการสอบไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษา (3) เพื่อนำผลการสอบไปใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชาติ (4) เพื่อนำผลการสอบไปใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา (5) เพื่อนำผลการสอบไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่น

จากวัตถุประสงค์ของการสอบวัดความรู้ดังกล่าว เป็นเพียงการสอบเพื่อวัดระดับคุณภาพของประสิทธิภาพของระบบการศึกษามีได้มีการใช้ประโยชน์อื่นร่วมประกอบ และการสอบดังกล่าวก็มิได้มีการบังคับเป็นมาตรการ ซึ่งจากที่ผ่านมาการสอบวัดผลดังกล่าวมีกระแสต่อต้านและวิพากวิจารณ์อย่างแพร่หลายจากผู้เรียนด้านการอาชีวศึกษา ถึงข้อคำถามที่ไม่ได้มีในแบบเรียน ผลคะแนนการสอบที่ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ การสอบดังกล่าวจึงไม่ได้รับความนิยมในการสมัครสอบจากผู้เรียน

แต่อย่างไรก็ตาม การวัดความรู้ดังกล่าวมีความจำเป็นต่อการวัดทักษะวิชาการ จึงต้องมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักรู้ให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของทักษะทางวิชาการด้านการอาชีวศึกษา โดยการสร้างแรงจูงใจในการให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของทักษะทางวิชาการด้านการอาชีวศึกษา ด้วยการแข่งขันการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (Vocational National Educational Test : V-NET) ด้วยการเชิญประกาศเกียรติคุณและมอบเงินรางวัลเป็นทุนการศึกษา โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้มีความสนใจในการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางวิชาการพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการทำงาน และเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพทรัพยากรมนุษย์ในการขับเคลื่อนประเทศได้อีกทางหนึ่ง

5. วัตถุประสงค์

5.1 เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะวิชาการและทักษะวิชาชีพให้กับผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

5.2 เพื่อสร้างให้เป็นกลไกให้ผู้เรียนได้ตระหนักรู้และเพิ่มประสิทธิภาพการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (Vocational National Educational Test: V-NET)

8. งบประมาณ/ทรัพยากร และแหล่งที่มา การดำเนินโครงการ

เงินงบประมาณทั้งสิ้น 1,000,000 บาท ระยะเวลาดำเนินโครงการคือ 12 เดือน ต่อ 1 รอบโครงการ

งบดำเนินการ 365,000 บาท และเงินรางวัลดังนี้

ประเภทรางวัล	เงินรางวัลมูลค่า	จำนวนรางวัล
ระดับจังหวัด		
รางวัลชนะเลิศ	50,000 บาท	1
รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1	20,000 บาท	1
รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2	10,000 บาท	2
รางวัลชมเชย	5,000 บาท	2
ระดับภูมิภาค		
รางวัลชนะเลิศ	100,000 บาท	1
รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1	50,000 บาท	1
รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2	20,000 บาท	2
รางวัลชมเชย	10,000 บาท	2
ระดับประเทศ		
รางวัลชนะเลิศ	200,000 บาท	1
รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1	100,000 บาท	1
รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2	50,000 บาท	2
รางวัลชมเชย	20,000 บาท	2

9. ตัวชี้วัดสำเร็จ

9.1 เชิงปริมาณ: มียอดผู้เรียนอาชีวศึกษาสมัครสอบวัดผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 ของจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาระดับ ปวช.3 และ ปวส.2 ทั้งประเทศในทุก ๆ ปี

9.2 เชิงคุณภาพ: ผู้สมัครสอบวัดผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของคะแนน 100 คะแนน

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

10.1 สามารถกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาอาชีวศึกษาได้พัฒนาและฝึกฝนทักษะทางวิชาการ

10.2 การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) สามารถพัฒนาต่อยอด ให้เป็นที่ยอมรับ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น หรือ การกำหนดมาตรฐานแรงงานในอนาคต

11. การติดตาม และการประเมินผล โครงการ

11.1 ประเมินผลตามเป้าหมายด้านปริมาณ คุณภาพ ตามตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

โครงการทุนการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา

1. ชื่อบุคคล/หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานประกอบการ สถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษา

2. ลักษณะโครงการ

- ☒ พัฒนาความร่วมมือกับภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม บริการ เอกชน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ☒ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้การเรียนอาชีวศึกษา
- ☐ พัฒนาศักยภาพระบบการจัดการ/การพัฒนาการเรียนการสอนด้านการอาชีวศึกษา

3. ความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ภายใต้

3.1 แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

- กลยุทธ์ที่ 1 ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของภาคผู้ใช้ และการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ
- กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะทาง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมในการอาชีวศึกษา

- กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมในการศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ

4. สภาพปัจจุบัน/หลักการและเหตุผล

สภาพปัจจุบันมีนักเรียนนักศึกษาที่มีฐานะยากจนขาดแคลนปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาต่อจำนวนหนึ่ง การมอบทุนการศึกษาให้นักเรียนที่ยากจนประพฤติดี เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของนักเรียน เพื่อให้นักศึกษาที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้มีโอกาสทางการศึกษา

ในขณะเดียวกัน ด้านสถานการณ์แรงงานของประเทศในปัจจุบันแรงงานในบางสาขา บางประเภท อุตสาหกรรมยังมีความขาดแคลน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการขับเคลื่อนและศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ การจูงใจโดย การให้ทุนการศึกษากับผู้เรียนใหม่เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาและผลิตทรัพยากรแรงงานของประเทศ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของภาคผู้ใช้ และการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศต่อไป

8. งบประมาณ/ทรัพยากร และแหล่งที่มา การดำเนินโครงการ

เงินงบประมาณทั้งสิ้น 2,000,000 บาท ระยะเวลาดำเนินโครงการคือ 12 เดือน ต่อ 1 รอบโครงการ

งบดำเนินการ 200,000 บาท และเงินรางวัลดังนี้

ประเภททุน	เกณฑ์การคัดเลือก	ลักษณะทุน	จำนวนทุน
ทุนประเภท 1 ทุนพิเศษ	เกรดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.5	เรียนฟรีตลอดหลักสูตร และทุนยังชีพเดือน 10,000 บาท	10
ทุนประเภท 2 ทุนเรียนดี	เกรดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.3	เรียนฟรีตลอดหลักสูตร และทุนยังชีพเดือน 5,000 บาท	15
ทุนประเภท 3 ทุนยากจน	เกรดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.0	เรียนฟรีตลอดหลักสูตร และทุนยังชีพเดือน 3,000 บาท	20

9. ตัวชี้วัดสำเร็จ

9.1 เจริญปริมาณ: สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.2 ของจำนวนผู้เรียนทั้งสายสามัญและอาชีวศึกษา

9.2 เจริญคุณภาพ: มีผู้เรียนด้านการอาชีวศึกษาที่มีเพิ่มขึ้นโดยมีคุณภาพด้วยผลการเรียนที่ดี โดยไม่ต่ำกว่า 3.00

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

10.1 สามารถเพิ่มสัดส่วนกำลังการผลิตแรงงานด้านการอาชีวศึกษากับความต้องการแรงงานในแต่ละประเภทอุตสาหกรรม

10.2 สามารถพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านการอาชีวศึกษาให้มีศักยภาพและสมรรถนะตามที่อยู่ประกอบการต้องการ

11. การติดตาม และการประเมินผล โครงการ

11.1 ประเมินผลตามเป้าหมายด้านปริมาณ คุณภาพ ตามตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

โครงการวิเทศน์ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมภาพลักษณ์อาชีวศึกษา

1. ชื่อบุคคล/หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานประกอบการ สถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษา

2. ลักษณะโครงการ

- ☒ พัฒนาความร่วมมือกับภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม บริการ เอกชน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ☒ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับการเรียนอาชีวศึกษา
- ☐ พัฒนาศักยภาพระบบการจัดการ/การพัฒนาการเรียนการสอนด้านการอาชีวศึกษา

3. ความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ภายใต้

3.1 แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมในการอาชีวศึกษา

- กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมในการศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ

3.2 ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดอาชีวศึกษา

4. สภาพปัจจุบัน/หลักการและเหตุผล

ปัญหาภาพลักษณ์และทัศนคติต่อการเรียนอาชีวศึกษา ในมุมมองของคนทั่วไปยังมองสายอาชีพไม่ค่อยดีว่ามีภาพลักษณ์คือความรุนแรงและด้อยกว่าปริญญาตรี ยังมองในภาพลักษณ์เป็นแบบเก่า เนื่องจากการสื่อสารและส่งผลต่อความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีวศึกษาในภาพลักษณ์ที่ไม่ดี นอกจากนี้แล้วยังขาดการสื่อสารภาพลักษณ์ที่ดีของอาชีวศึกษาด้วยอีกปัจจัยหนึ่ง

วิเทศน์เป็นสื่อการเล่าเรื่องจะเข้ามาช่วยเสริมในส่วนของภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษา เพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องมากยิ่งขึ้นในเวลาอันสั้น เนื่องจากวิเทศน์เป็นสื่อในลักษณะที่นำเสนอเป็นภาพเคลื่อนไหวและสร้างความต่อเนื่องของเรื่องราวต่าง ๆ สร้างความรู้สึกใกล้ชิดกับผู้ชมให้น่าติดตาม จึงเป็นสื่อที่เข้าถึงง่ายและรวดเร็ว ดังนั้นการสร้างสื่อวิเทศน์ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมภาพลักษณ์อาชีวศึกษา จะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้สังคมมีมุมมองต่อภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษาให้ดีขึ้นอีกแนวทางหนึ่ง

5. วัตถุประสงค์

5.1 เพื่อจัดทำสื่อวิเทศน์ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมภาพลักษณ์อาชีวศึกษาที่ดีไปสู่สังคมมากขึ้น

6. กลุ่มเป้าหมายโครงการ

6.1 ผู้เรียนอาชีวศึกษา

6.2 ประชาชนทั่วไป

7. กิจกรรมและหรือขั้นตอนดำเนินการ/ระยะเวลา/สถานที่

ขั้นตอนการดำเนินงาน		พ.ศ. 25.....					พ.ศ. 25.....							
		ก.	ต.	พ	ธ.	ม.	ก.	มี.	เม.	พ.	มิ.	ก.	ส.	ก.
		ย	ค	.ย	ค	ค	พ	ค	ย	ค	ย	ค	ค	ย
P	1. จัดทำแผนการดำเนินงานตามโครงการ													
	2. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ													
	3. จัดทำแผนการดำเนินโครงการจัดทำสื่อวีดิทัศน์ ด้านภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษา													
	4. จัดแผนการเผยแพร่สื่อวีดิทัศน์ด้านภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษา													
D	5. จัดทำสื่อวีดิทัศน์ด้านภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษา													
	6. นำเสนอพิจารณาวิดิทัศน์ต่อคณะกรรมการ													
	7. ดำเนินเผยแพร่วีดิทัศน์ด้านภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษา													
C	8. กำกับ ติดตามความก้าวหน้า													
	9. กิจกรรมสำรวจความเห็นประชาชน													
A	10. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ													
	11. รายงานผลโครงการ													

8. งบประมาณ/ทรัพยากร และแหล่งที่มา การดำเนินโครงการ

เงินงบประมาณทั้งสิ้น 1,000,000 บาท ระยะเวลาดำเนินโครงการคือ 1 ปีงบประมาณ

- งบจัดทำสื่อวีดิทัศน์ 150,000 บาท
- งบการเผยแพร่สื่อวีดิทัศน์ 700,000 บาท
- งบสำรวจติดตามความเห็นประชาชน 150,000 บาท

9. ตัวชี้วัดสำเร็จ

9.1 เจริญปริมาณ: ประชาชนได้รับสื่อวีดิทัศน์จากโครงการอย่างทั่วถึงมากเป็นร้อยละ 98 ของจำนวนผู้ตอบแบบสำรวจทั้งหมด

9.2 เจริญคุณภาพ: ประชาชนที่ได้รับสื่อวีดิทัศน์จากโครงการมีมุมมองภาพลักษณ์ด้านการอาชีวศึกษาที่ดีอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนผู้ตอบแบบสำรวจทั้งหมด

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 10.1 สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อการเรียนด้านการอาชีวศึกษาของนักศึกษาอาชีวศึกษาและประชาชนทั่วไป
- 10.2 ผู้เรียนและผู้เลือกที่เรียนรวมถึงผู้ปกครองมีความมั่นใจในระบบการเรียนของอาชีวศึกษา

11. การติดตาม และการประเมินผล โครงการ

- 11.1 การสำรวจติดตามความเห็นประชาชน
- 11.2 ประเมินผลตามเป้าหมายด้านปริมาณ คุณภาพ ตามตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

บรรณานุกรม

- campus.campus-star.com. (13 มีนาคม 2560). จบ ม.6 ต่อ ปวส. ที่ไหนดี ? มหาวิทยาลัยไหนบ้างที่รับ ปวส. เข้าถึงได้จาก campus.campus-star.com: <https://campus.campus-star.com/variety/66200.html>
- policies. In P. Wilson (Ed.), *Challenges for the Singapore economy after the global financial crisis* (pp. 93–108). Singapore: World Scientific Publishing.
- Catherine Ramos. (2016). *Vocational Training and Continuing Education for Employability in Singapore and Philippines. THF Working Paper Series No.1/2016*. เข้าถึงได้จาก [https://www.headfoundation.org/papers/_2016_1\)_Vocational_training_and_continuing_education_for_employability_in_Singapore_and_Philippines.pdf](https://www.headfoundation.org/papers/_2016_1)_Vocational_training_and_continuing_education_for_employability_in_Singapore_and_Philippines.pdf)
- E. Murphy. (June 1997). *Constructivist Checklist, Application of Constructivist Checklist*. เข้าถึงได้จาก <http://www.uccs.mun.ca/~emurphy/stemnet/cle4.html>
- Education, Institute of Technical. (2017). *ITE Annual Report 2016-2017*. singapore: Education, Institute of Technical. เข้าถึงได้จาก Institute of Technical Education.
- Enjoy Science. (ม.ป.ป.). *TVET ภายใต้โครงการ Chevron Enjoy Science*. เข้าถึงได้จาก <https://www.enjoy-science.org/Th/about-tvet/http://www.kriengsak.com/node/1056>
- hotcourses thailand. (26 กรกฎาคม 2561). *ข้อแตกต่างระหว่างใบประกาศนียบัตร อนุปริญญา และปริญญา เลือกเรียนแบบไหนให้เหมาะเอาไปไปใช้จริง*. เข้าถึงได้จาก <https://www.hotcourses.in.th:https://www.hotcourses.in.th/study-in-the-uk/before-you-leave/differentiate-in-certificate-diploma-degrees/>
- hotcourses Thailand. (2562). *สาขาวิชาวิชาชีพและอาชีวศึกษาทั้งหมดในสิงคโปร์*. เข้าถึงได้จาก <https://www.hotcourses.in.th/study/all-subjects-courses/vocational-training/singapore/168/programs.html>
- Institute of Technical Education. (2017). *Graduates' Employment Performance*. เข้าถึงได้จาก Institute of Technical Education: <https://www.ite.edu.sg>

Institute of Technical Education. (2018). *ITE Annual Report 2017-2018*. singapore: Institute of Technical Education.

John A. Zahorik. (1995). *Constructivist Teaching (Fastback390)*. Bloomington. Virginia: Phi Delta Kappa Educational Foundation.

kapook education. (5 มีนาคม 2019). *สิงคโปร์ปฏิรูปการศึกษา งดแยกสายหลักสูตร เลิกดีตราดีกว่าใครเก่ง-ไม่เก่ง*. เข้าถึงได้จาก education.kapook.com:
<https://education.kapook.com/view207119.html>

Krujane. (4 September 2015). *ทำความเข้าใจกับระบบเกรดสิงคโปร์และการยื่นคะแนนเข้า Junior College*. เข้าถึงได้จาก <http://www.preptitude.com>: <http://www.preptitude.com/?p=570>

Ministry of Education. (2018). *Education Statistics Digest 2018*. singapore: Ministry of Education.

Ministry of Manpower. (ม.ป.ป.). *Strategies and Skills-in-Demand List (SSL)*. singapore: Ministry of Manpower.

Nanyang Polytechnic. (2019). *Nanyang Polytechnic*.. เข้าถึงได้จาก Nanyang Polytechnic:
<https://www.nyp.edu.sg/about-nyp.html>

Ngee Ann Polytechnic. (2019). *About NP*. เข้าถึงได้จาก Ngee Ann Polytechnic:
<https://www.np.edu.sg/Pages/default.aspx#>

Republic Polytechnic. (2019). *About Us*. เข้าถึงได้จาก Republic Polytechnic:
<https://www.rp.edu.sg/about-us>

S. B., & Chew, R. Chew. (4 January 2019). *The current productivity drive in Singapore and labour market*Department of Statistics Singapore. เข้าถึงได้จาก Singapore Economy:
<https://www.singstat.gov.sg/modules/infographics/economy>

scholarship. (18 กรกฎาคม 2561). *เจาะลึก “การศึกษาของประเทศสิงคโปร์” อะไรทำให้ที่นี่มีระบบการศึกษาดีอันดับต้นๆ ของโลก*. เข้าถึงได้จาก scholarship: <https://www.scholarship.in.th/singapore-education/>

- Singapore Examinations and Assessment Board. (2018). *Primary School Leaving Examination Instructions For Candidates*. เข้าถึงได้จาก https://www.seab.gov.sg/docs/default-source/national-examinations/psle/2018_psle_instructions_for_candidates_05042018.pdf
- Singapore Examinations and Assessment Board. (2018). *Singapore-Cambridge GCE A-Level Examination Examination Rules and Regulations For School Candidates*. เข้าถึงได้จาก https://www.seab.gov.sg/docs/default-source/schoolexamrulesregulations/2019_gcenoa-level_school_candidates_rules_and_regulations_22022019.pdf
- Singapore Examinations and Assessment Board. (2018). *Singapore-Cambridge GCE N(T), N(A) & O-Level Examinations Examination Rules and Regulations For School Candidates*. เข้าถึงได้จาก [https://www.seab.gov.sg/docs/default-source/schoolexamrulesregulations/gcen\(t\)n\(a\)o-level_instruction_booklet_rules_regulations.pdf](https://www.seab.gov.sg/docs/default-source/schoolexamrulesregulations/gcen(t)n(a)o-level_instruction_booklet_rules_regulations.pdf)
- Singapore Examinations and Assessment Board. (07 January 2019). *Which examination level are you interested in?* เข้าถึงได้จาก Singapore Examinations and Assessment Board: <https://www.seab.gov.sg/home>
- Singapore Management University. (2019). *Living Expenses*. เข้าถึงได้จาก <https://www.smu.edu.sg/global/international-students/living-expenses>
- Singapore Polytechnic. (2019). *ABOUT SP*. เข้าถึงได้จาก <https://www.sp.edu.sg/sp/about-sp>
- Skills Future Council. (2017). *About Skills Future*. เข้าถึงได้จาก <https://www.skillsfuture.sg/cwp/pagenotfound.aspx>
- TCIJ. (2560). *TCIJ: ใคร ๆ ก็เชียร์ ‘สายอาชีพ’ แต่ทำไมเด็กไม่เลือกเรียน*. เข้าถึงได้จาก <https://www.tcijthai.com/news/2017/16/scoop/6918>
- TCIJ. (2560). *ผู้จบการศึกษาและเข้าสู่ตลาดแรงงาน ‘สายอาชีพ’ สาขาวิชาต่าง ๆ ปี 2559-2561*. เข้าถึงได้จาก <https://www.tcijthai.com/news/2017/4/watch/6919>
- Temasek Polytechnic. (2019). *ABOUT TP*. เข้าถึงได้จาก <https://www.tp.edu.sg/>

The Business Times. (19 February 2018). *Angela Tan 'Singapore Budget 2018: Spending needs to grow in healthcare, infrastructure, security and education'*. เข้าถึงได้จาก <https://www.businesstimes.com.sg/government-economy/singapore-budget-2018/singapore-budget-2018-spending-needs-to-grow-in-healthcare>

The Matter. (14 มิถุนายน 2560). *สร้างงาน สร้างอาชีพ ล้ำรวม 6 ระบบอาชีวศึกษาของนานาชาติ*. เข้าถึงได้จาก <http://thematter.co/byte/vocational-education/26050>

The National Center on Education and the Economy. (n.d.). (ม.ป.ป.). *Singapore: Career and Technical Education*. เข้าถึงได้จาก <http://ncee.org/what-we-do/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/singapore-overview-2/singapore-career-and-technical-education/>

William Lawrence Neuman. (2014). *Social Research Methods:Qualitative and Quantitative Approaches William Lawrence Neuman Seventh Edition*. Harlow: Pearson Education Limited.

กฎหมายปารมี. (ม.ป.ป.). *พัฒนาคน พัฒนาชาติ: ได้งาน กับ 3 ม. (มีงาน มีเงิน มีวุฒิการศึกษาเพิ่ม)*. เข้าถึงได้จาก <http://www.parameelaw.com/index.php?lay=show&ac=article&id=539660448&Ntype=5>

กรมการจัดหางาน. (22 มิถุนายน 2559). *โครงการ 3 ม. มีงาน มีเงิน มีวุฒิการศึกษาเพิ่ม สนองนโยบายประชารัฐ ตอบโจทย์แก้ปัญหาขาดแคลนแรงงาน*. เข้าถึงได้จาก กรมการจัดหางาน: https://www.doe.go.th/prd/main/activities/param/site/1/cat/23/sub/0/pull/detail/view/detail/object_id/217

กระทรวงการต่างประเทศ . (25 เมษายน 2560). *การขับเคลื่อนนวัตกรรมในต่างประเทศ : แนวทางการพัฒนา ด้านการศึกษาของสิงคโปร์*. เข้าถึงได้จาก ข่าวสารจากต่างประเทศ Thailand 4.0 โดยกระทรวงการต่างประเทศ : <http://www.mfa.go.th/thailand4/th/news/6909/77112-%E0%B9%81%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8>

%B2%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A8%E0%B8%

กระทรวงแรงงาน. (2561). *สถิติแรงงานประจำปี 2560*. เข้าถึงได้จาก กระทรวงแรงงาน:

http://www.mol.go.th/sites/default/files/downloads/pdf/sthithaerngngaen_2560.pdf

กระทรวงแรงงาน. (2561). *อัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ (ฉบับที่ 8)*. เข้าถึงได้จาก กระทรวงแรงงาน:

http://www.mol.go.th/sites/default/files/downloads/pdf/prakaas-khamchiiaecchng-update_0.pdf

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*

กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *การปรับเปลี่ยนโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ*. เข้าถึงได้จาก กระทรวงศึกษาธิการ:

http://www.moe.go.th/moe/th/cms_group/detail.php?NewsID=207&Key=aca_article

กระทรวงศึกษาธิการ. (1 สิงหาคม 2555). *ปรับรับนักเรียนปี 56 เปิดเด็กม.3 ต่อ ม.4 เพิ่ม*. เข้าถึงได้จาก

www.moe.go.th:

<http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=29134&Key=hotnews>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *อาชีวศึกษาภาคกลางบุกเบิกเปิดหลักสูตร ป.ตรี 28 สาขา*. เข้าถึงได้จาก

กระทรวงศึกษาธิการ:

<http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=30560&Key=hotnews>

กระทรวงศึกษาธิการ. (6 กันยายน 2561). *สอศ.จัดทำบิกดาต้าฐานข้อมูลอาชีวะตั้งเป้าปี62เพิ่มสัดส่วนผู้*. เข้าถึงได้

จาก กระทรวงศึกษาธิการ:

<http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=52831&Key=hotnews>

กระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป.). *โครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ*. เข้าถึงได้จาก

http://www.moe.go.th/new_stru/P1.htm

กิตติศักดิ์ ศรีวงศ์ษา. (2556). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ โดยใช้แผนการสอนพื้นฐาน*

คณิตศาสตร์สำหรับฟิสิกส์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เกษม วงษ์ชัย และคณะ. (ม.ป.ป.). การศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอนวิชางานฝึกฝีมือ
สาขาวิชาเทคนิคพื้นฐาน สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 และภาคกลาง. เข้าถึงได้จาก
<http://dspace.bru.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/2425/เกษม%20%20วงษ์ชัย%20%20สันติรัฐ%20%20นันทะอาจ%20%20สุปรียา%20%20ศิริพัฒน์กุลขจร.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

แก้วขวัญ ตั้งติพงศ์กุล. (2555). วิฤทธิแรงงานไทย. เข้าถึงได้จาก http://www.econ.tu.ac.th/oldweb/doc/news/409/econ_64_Kaewkwan.pdf

ขจรศักดิ์ อินทรโสภ และประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2561). รูปแบบการบริหารการศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน
สู่ประชาคมอาเซียน. เข้าถึงได้จาก http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Khajornsak_Intarasopa_Doctor/Khajornsak_Intarasopa_fulltext.pdf

ขวัญชัย พานิชการ และพฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารที่เหมาะสมสำหรับสถาบัน
การอาชีวศึกษา. เข้าถึงได้จาก
<https://tcithaijo.org/index.php/EDUCU/article/download/27746/23844/>

ข่าวสด. (19 กุมภาพันธ์ 2561). ไตรมาส 4 เศรษฐกิจไทยพุ่ง 4% ปีนี้ขาด จีดีพี ชัยสูงถึง 4.6%. เข้าถึงได้จาก
www.khaosod.co.th: https://www.khaosod.co.th/economics/news_760862

คลังแนะแนว. (27 กุมภาพันธ์ 2554). การเรียนสายอาชีพ. เข้าถึงได้จาก คลังแนะแนว:
https://naenaew.blogspot.com/2011/02/blog-post_1726.html

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ . (2559). คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 8/2559 เรื่อง
การบริหารจัดการรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและภาคเอกชน. กรุงเทพฯ: คำสั่งหัวหน้าคณะรักษา
ความสงบแห่งชาติ .

จงสภาพร ดาวเรือง และคณะ. (2559). อนาคตภาพการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2559-2569. เข้าถึงได้จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/vrurdihsjournal/article/download/.../68948>

- จุฑาทิพย์ เล็กลั่น. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการทำงานช่วยเหลือสังคมของผู้สูงอายุอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. เข้าถึงได้จาก <http://digi.library.tu.ac.th/thesis/sw/0728/01TITLE.pdf>
- แฉล้มวงษ์, รศ.ดร.ยงยุทธ. (10 ตุลาคม 2560). อัตราการว่างงานกับอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่? เข้าถึงได้จาก [tdri.or.th: https://tdri.or.th/2017/10/unemployment-rate-2014-v-2017/](https://tdri.or.th/2017/10/unemployment-rate-2014-v-2017/)
- ชูศักดิ์ ประเสริฐ. (19 สิงหาคม 2559). วิวัฒนาการของการศึกษาไทย Education 1.0 – 4.0 เป็นอย่างไร. เข้าถึงได้จาก ครูเชียงราย เว็บไซต์เพื่อการศึกษา: <https://www.kr Chiangrai.net/2018/08/19/วิวัฒนาการของการศึกษา/>
- ฐิติพงศ์ สายอยู่. (ม.ป.ป.). ปัจจัยการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักศึกษาสาขาเทคนิคยานยนต์ วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี. เข้าถึงได้จาก [http://www.ptu.ac.th/StudentServe/input/thesis/\[1\]\[100916110714\].pdf](http://www.ptu.ac.th/StudentServe/input/thesis/[1][100916110714].pdf)
- ณัฐสิริ รัชเกียรติวงศ์. (2559). การปฏิรูปอาชีวศึกษาของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- ดวงนภา มกรานุรักษ์. (2554). อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554-2564). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เดลินิวส์. (2561). เผยครบ 2 ปี อาชีวะเอกชนจบ สอศ.งานไม่รุ่ง. เข้าถึงได้จาก เดลินิวส์ออนไลน์: <https://www.msn.com/th-th/news/national/>
- เดือนใจ อารีโรจนกุล. (ม.ป.ป.). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ. วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ. เข้าถึงได้จาก www.payaptechno.ac.th/app/images/payap/research/research1/st006.pdf
- ทีดีอาร์ไอ. (26 พฤศจิกายน 2558). ทีดีอาร์ไอ.ชี้”อาชีวศึกษาทวิภาคี”ประสบความสำเร็จสูง. เข้าถึงได้จาก http://thaitribune.org: http://thaitribune.org/contents/detail/305?content_id=16069

ไทยรัฐ. (2 พฤษภาคม 2561). เล็งเปิดหลักสูตรอาชีวศึกษานานาชาติปีการศึกษา 62. เข้าถึงได้จาก

<https://www.thairath.co.th/content/1409363>

ไทยรัฐ. (11 มกราคม 2562). ธุรกิจส่วนตัว อาชีพในฝันเด็กไทยยุคดิจิทัล รองลงมาอยากเป็นครู. เข้าถึงได้จาก

www.thairath.co.th: <https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/1467334>

ธนาคารพัฒนาเอเชียและประเทศไทย. (สิงหาคม 2561). ธนาคารพัฒนาเอเชียและประเทศไทย : ข้อมูลทั่วไป.

เข้าถึงได้จาก Asian Development Bank:

https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%98%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B9%80%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B8%A2#cite_note-1

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย จาแนกตามการศึกษา. เข้าถึงได้จาก ธนาคารแห่งประเทศไทย

ไทย: <http://www2.bot.or.th/statistics/ReportPage.aspx?reportID=666&language=th>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2562). ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย จาแนกตามอุตสาหกรรม. เข้าถึงได้จาก ธนาคารแห่ง

ประเทศไทย: <http://www2.bot.or.th/statistics/ReportPage.aspx?reportID=636&language=th>

ธานินทร์ ศรีชมภู และคณะ. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ธิติมา พลับพลึง. (2561). ผลตอบแทนการศึกษาด้วยการถดถอยควอนไทล์สายสามัญกับอาชีวศึกษา. เข้าถึงได้จาก

<http://connexion.mfu.ac.th/assets/uploads/ejournal/Vol.7%20No.1%202018/93117%20Returns%20to%20Education%20Using%20a%20Quantile.pdf>

นิสาพร วัฒนศัพท์ และคณะ. (2559). ช่วงชั้นทางสังคม ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม และการอธิบายถึงความ

เป็นประชากรกลุ่มเปราะบางในสังคม. เข้าถึงได้จาก <http://kb.hsri.or.th/>

[dspace/bitstream/handle/11228/4633/hsri_journal_v10n4_p362.pdf?sequence=3&isAllowed=y](http://kb.hsri.or.th/dspace/bitstream/handle/11228/4633/hsri_journal_v10n4_p362.pdf?sequence=3&isAllowed=y)

บทที่ 2 แผนการศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก

<http://oservice.skru.ac.th/ebookft/428/Chapter%202.pdf>

บรรเลง ศรีนิล และคณะ. (2548). รายงานการวิจัยเส้นทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

บริษัท เอ. แอนด์ มารีน (ไทย) จำกัด. (2559). เรือไฟเบอร์กลาส. เข้าถึงได้จาก บริษัท เอ. แอนด์ มารีน (ไทย) จำกัด: <https://www.marinethai.net/frg-boat/>

บ้านจอมยุทธ. (สิงหาคม 2543). ทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม. เข้าถึงได้จาก https://www.baanjommyut.com/library_2/constructivist_in_depression/05.html

บ้านจอมยุทธ. (2562). เกร็ดความรู้ จากสารานุกรมไทย. เข้าถึงได้จาก www.baanjommyut.com: https://www.baanjommyut.com/library/knowledge_of_encyclopedias/636.html

บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2545). การศึกษาที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

ประชาชาติธุรกิจ. (2557). หลายปีกับการมีงานทำที่ถดถอย-การว่างงานที่เพิ่มขึ้น ตลาดแรงงานปีหน้าจะเป็นเช่นไร? (ตอนที่ 1). เข้าถึงได้จาก ประชาชาติธุรกิจ: <https://www.prachachat.net/economy/news-88488>

ประวิต เอรารวรรณ อังใน Barber & Mourshed. (2014). สิ่งโคปรผลิตและพัฒนาครูอย่างไร. เข้าถึงได้จาก <http://www.ires.or.th/wp-content/uploads/2018/01/%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B9%82%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%9C%E0%B8%A5%E0%B8%B4%E0%B8%95%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%B>

ปัญญา ชูช่วย. (2560). การศึกษาปัจจัยในการไม่ศึกษาต่อในสถาบันอาชีวศึกษาของเยาวชนในพื้นที่เฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนใต้. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ปาริฉัตร จันโพธิ์. (2555). การศึกษาระบบทวิภาคี ทางออกของปัญหาแรงงานไทย. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ผู้จัดการออนไลน์. (23 มกราคม 2556). จุฬาลงกรณ์ “สพฐ.” ตัวร้ายวงการการศึกษา! แย่งชิงเงินอุดหนุนการเรียนเด็ก-หัวนจบบ “ป.ตรี” ตกงานล้นประเทศ. เข้าถึงได้จาก mgronline.com: <https://mgronline.com/specialscoop/detail/9560000009055>

แผนการศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษา. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก

<http://aec.snru.ac.th/UserFiles/le%202.pdf>

แผนการศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษา. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก

<http://aec.snru.ac.th/UserFiles/le%202.pdf>

พัชสุดา กัลยาณวุฒิ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษา ระดับ ปวช. และระดับปวส. ของวิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพ และบริหารธุรกิจ. เข้าถึงได้จาก

<http://www.payaptechno.ac.th/app/images/payap/research/research1/st005.pdf>

พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2556). วิพากษ์อธิบายทางเลือกเชิงเหตุผล. วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา, 1.

พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2557). การพัฒนาระบบการศึกษาอาชีพและการเรียนรู้นอกระบบเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ไพจิตร สะดวกการ. (ม.ป.ป.). เรียนผูกเรียนแก้: ภูมิปัญญาไทยที่สอดรับกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และการปฏิรูปการศึกษา.

ภาคุดา เสรีรัตน์. (2560). ปัจจัยจาแนกการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

มติชนออนไลน์. (20 มิถุนายน 2561). ย่ำแย่!! อาชีวะเอกชนโอด สอศ.ไม่ดูแล เจอแย่งเด็ก-เก็บ 'ภาษี' เพียบ.

เข้าถึงได้จาก มติชนออนไลน์: https://www.matichon.co.th/education/news_1004946

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (ม.ป.ป.). หลักสูตรการอาชีวศึกษา. เข้าถึงได้จาก <http://pichet-pinit.in.th/wp-content/uploads/2016/08/หลักสูตรการอาชีวศึกษา.pdf>

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. (ม.ป.ป.). การเรียนการสอนและหลักสูตร. เข้าถึงได้จาก

<http://www.rmup.ac.th/web2553/ผู้สนใจเข้าศึกษาต่อ/การเรียนการสอน/>

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. (ม.ป.ป.). วิวัฒนาการและแนวโน้มของการอาชีวะและเทคนิค ศึกษาในประเทศไทย. เข้าถึงได้จาก

<http://lms.rmutsb.ac.th/elearning/claroline/backends/download.php?url=L1VuaXRfMy5wZGY%3D&cidReset=true&cidReq=1102101>

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก

<http://oservice.skru.ac.th/ebookft/428/Chapter%202.pdf>

เมธาวี สุขปาน. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของนักเรียน กรณีศึกษาวิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี. เข้าถึงได้จาก

libdoc.dpu.ac.th/thesis/149439.pdf

เมธาวี สุขปาน. (2556). ปัจจัยที่มีผลการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของนักเรียน กรณีศึกษาวิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

เมธาสีทธิ์ ธัญรัตนศรีสกุล , และ กนิษฐา เขาวัดมงคล. (2556). เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรี ที่จัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS. การประชุมวิชาการแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 10 (หน้า 1854-1863). นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.

รมช.วิชัย ตันศิริ. (2542). คำอธิบาย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วิทยุชน.

วิทยาลัยการอาชีพมหาราช. (ม.ป.ป.). หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวส.) ระบบทวิภาคี. เข้าถึงได้จาก

www.mice.ac.th: http://www.mice.ac.th/?page_id=1111

วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี. (2562). วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี. เข้าถึงได้จาก วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี:

<http://www.minburi.ac.th/index.php>

วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี. (ม.ป.ป.). หลักสูตรที่เปิดสอน. เข้าถึงได้จาก วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี:

<http://www.minburi.ac.th/index.php?mo=59&action=page&id=1147389>

วิทยาลัยเทคนิคสัททีบ. (2562). เกี่ยวกับวิทยาลัยเทคนิคสัททีบ. เข้าถึงได้จาก วิทยาลัยเทคนิคสัททีบ:

<http://www.tatc.ac.th/?usid=20100887&language=Th>วิทยาลัยเทคโนโลยีพงษ์สวัสดิ์. (2562).

เกี่ยวกับวิทยาลัยเทคโนโลยีพงษ์สวัสดิ์. เข้าถึงได้จาก วิทยาลัยเทคโนโลยีพงษ์สวัสดิ์:

<http://pongsawadi.ac.th/%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%A7%E0%B8%8>

วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี. (2562). *ความเป็นมาวิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี*. เข้าถึงได้จาก วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนืออุดรธานี: http://www.esarntech.ac.th/pv_est.php

วิภาวี อัครบวร, และ วรณพรรษศรณ์ ตริยะเกษม จิรประภา อัครบวร. (ม.ป.ป.). *ระบบบริหารราชการของ สาธารณรัฐสิงคโปร์*. กรุงเทพฯ: กรรณการพิมพ์.

วุฒิชัย กปิลกาญจน์. (20 มีนาคม 2561). *ครูอาชีวศึกษา การผลิต การพัฒนา และมาตรฐานครูวิชาชีพ*. เข้าถึงได้จาก มติชนออนไลน์: https://www.matichon.co.th/education/news_880527

ศูนย์บริการข้อมูลเศรษฐกิจระหว่างประเทศ. (30 สิงหาคม 2561). *ประวัติและพัฒนาการ OECD*. เข้าถึงได้จาก ศูนย์บริการข้อมูลเศรษฐกิจระหว่างประเทศ: <http://www.mfa.go.th/business/th/customize/16520-%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3-OECD.html>

ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2557). *แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

สฎายุ ธีระวนิชตระกูล, ชัยพจน์รักงาม วราภรณ์ลงสวาส. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1. วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มมร” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2561, 236.

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2548). *รายงานการวิจัยเส้นทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา และ เทคโนโลยี*. เข้าถึงได้จาก สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ: <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/998-file.pdf>

สถาบันพระปกเกล้า. (ม.ป.ป.). *การจัดตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สปอ.)*. เข้าถึงได้จาก สถาบันพระปกเกล้า: <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=SEATO>

สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. (19 มิถุนายน 2560). *ข้อเท็จจริงและมายาคติเกี่ยวกับการว่างงานและอัตรา ค่าจ้างของผู้จบปริญญาตรีและอาชีวศึกษาในประเทศไทย*. เข้าถึงได้จาก สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊ง

ภาพรวม:

<https://www.pier.or.th/en/?abridged=%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B9%87%E0%B8%88%E0%B8%88%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%87%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B9%80>

สถาบันศิลปสถาปัตยกรรมไทยเฉลิมพระเกียรติ. (ม.ป.ป.). *เรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ*. เข้าถึงได้จาก <http://www.thai-arch.su.ac.th/index.php?p=highlight&id=3>

สยามรัฐ. (6 สิงหาคม 2561). “สิงคโปร์โมเดล” ยกเครื่อง “อาชีวศึกษา”. เข้าถึงได้จาก <https://siamrath.co.th/n/41580>

สวทช. (2560). *ผลิตภัณฑ์ซูริมีปลาน้ำจืด*. เข้าถึงได้จาก สวทช: <https://www.nstda.or.th/th/nstda-knowledge/2343-20120324-surimi>

สำนักงบประมาณของรัฐสภา. (2561). *เปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 – 2562*. เข้าถึงได้จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parbudget/ewt_dl_link.php?nid=511

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2559). *ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. เข้าถึงได้จาก <http://www.vec.go.th/th-th/เกี่ยวกับสอศ/ข้อมูลพื้นฐานของหน่วยงาน.aspx>

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2561). *สถิติข้อมูลนักเรียนนักศึกษา ปี 2561*. เข้าถึงได้จาก สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา: <http://techno.vec.go.th/th-th/บริการข้อมูล/ข้อมูลสถิติด้านการศึกษา/สถิติข้อมูลนักเรียนนักศึกษาปี2561.aspx>

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579*. เข้าถึงได้จาก <https://www.lpc.ac.th/files/แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา%20พ.ศ.2560-2579.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (ม.ป.ป.). *ข้อมูลสถานศึกษา*. เข้าถึงได้จาก <http://techno.vec.go.th/th-th/บริการข้อมูล/ข้อมูลสถิติด้านการศึกษา/ข้อมูลสถานศึกษา.aspx>

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (ม.ป.ป.). *ข้อมูลสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน*. เข้าถึงได้จาก

<http://www.vec.go.th/th-th/หน่วยงานในสังกัด/สถานศึกษาในสังกัดสอศ/สถานศึกษา อาชีวศึกษา เอกชน.aspx>

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (ม.ป.ป.). *คุณสมบัติในระดับต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. เข้าถึงได้จาก

<http://eaccreditation.ocsc.go.th/acc/search/thaigovernment/w11c2/17.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (ม.ป.ป.). *แนวทางและวิธีการพิจารณาคุณภาพการศึกษาหลักสูตรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. เข้าถึงได้จาก

http://203.155.220.238/csc/images/Files/csc_publication_paper/2557/paper01.pdf

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (ม.ป.ป.). *ประวัติความเป็นมาสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*.

เข้าถึงได้จาก สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา: <http://www.vec.go.th/th-th/เกี่ยวกับสอศ/ประวัติความเป็นมา.aspx>

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (ม.ป.ป.). *พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551*. เข้าถึงได้จาก

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา: <http://bsq2.vec.go.th/rule.html>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดแบบปริมาณ*

ลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2559. เข้าถึงได้จาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ: https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5628

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (ม.ป.ป.). *ประวัติความเป็นมา*. เข้าถึงได้จาก สำนักงานคณะกรรมการ

อาชีวศึกษา: <http://1.179.137.136/Introduce/IntroduceList/3/TH>

สำนักงานรัฐมนตรี. (28 กุมภาพันธ์ 2561). *ข่าวที่ 58/2561 อาชีวะพรีเมียม*. เข้าถึงได้จาก ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี:

<https://www.moe.go.th/websm/2018/1/058.html>

สำนักงานรัฐมนตรี. (28 กุมภาพันธ์ 2561). *อาชีวะพรีเมียม*. เข้าถึงได้จาก ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี:

<https://www.moe.go.th/websm/2018/1/058.html>

สำนักงานรัฐมนตรี. (28 กุมภาพันธ์ 2561). *อาชีวะพรีเมียม*. เข้าถึงได้จาก ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี:

<https://www.moe.go.th/websm/2018/1/058.html>

สำนักงานแรงงานประเทศสิงคโปร์. (30 พฤศจิกายน 2558). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศสิงคโปร์*.

เข้าถึงได้จาก สำนักงานแรงงานประเทศสิงคโปร์: <http://singapore.mol.go.th/en/node/408>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). *การวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *การศึกษาความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนา*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). ความหมาย และแนวคิดของการจัดระบบประมาณการศึกษารายหัว. ใน สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *โครงการวิจัย การจัดระบบประมาณการศึกษามุ่งตัวผู้เรียน* (หน้า 60). กรุงเทพฯ: สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *การศึกษาแนวโน้มความต้องการแรงงานของตลาดแรงงานในประเทศไทยช่วง ปี 2560-2564*. เข้าถึงได้จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). *สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร เดือนมกราคมพ.ศ.2561*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (ม.ป.ป.). *คู่มือการปฏิบัติงานทะเบียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. เข้าถึงได้จาก

<http://www.attc.ac.th/page/db/%E0%B8%84%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD.pdf>

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

(2551). หลักสูตร (Curriculum. ใน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, *นิยามคำศัพท์หลักสูตร* (หน้า 8). กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

สินเธาว์ ชัยสวัสดิ์. (2559). *ผู้บริหารต้องมีภูมิรู้ ภูมิธรรม และเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน*. เข้าถึงได้จาก 4-

KRU THAI เพื่อครูและการศึกษาไทย: <http://4kruthai.blogspot.com/2016/06/>

สุริยา ช้องเสนาะ. (2557). *อาชีพะก้าวไกล ไทยก้าวหน้า*. เข้าถึงได้จาก

<http://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2558/hi2558-037.pdf>

สุริยา ช้องเสนาะ. (2559). *การปฏิรูปการศึกษาของสาธารณรัฐสิงคโปร์*. เข้าถึงได้จาก

<http://library2.parliament.go.th/library>

หวน พันธุ์พันธ์. (2551). “การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: การปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญยิ่ง”. เข้าถึงได้จาก

<http://www.moobankru.com/teacharticle3.html>.

อภิชาติ ตีรสวัสดิ์ชัย และคณะ. (2559). *อนาคตภาพการอาชีวศึกษาเอกชนไทยในยุคประชาคมอาเซียน ระหว่าง พ.ศ. 2558 – 2567*. เข้าถึงได้จาก

http://www.ar.or.th/ImageData/Magazine/10041/DL_EN_10238.pdf?t=636422166675208392

อรรพรรณ นันทิกิตติกุล. (12 07 2562). *แลกเปลี่ยนการเรียนรู้กฎหมายการศึกษา*. เข้าถึงได้จาก

www.gotoknow.org: <https://www.gotoknow.org/posts/368414>

อาพร เรืองศรี. (2553). *ระบบการศึกษาไทย*. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/174101>.

อาพันธ์ชนิต เจนจิต และคงรัฐ นวลแปง นริศรา สำราญวงษ์. (2560). การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องบทประยุกต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร* ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม 2560, 254.

อุดมศักดิ์ มีสุข. (2560). *การพัฒนาแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง*. เข้าถึงได้จาก <http://www.dtc.ac.th/images/journal/Sep-2017/15.pdf>

อุทัย ดุลยเกษม. (2551). *ระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอาชีวศึกษาในประเทศไทย*. *จุลสารประชาคมประกันคุณภาพการศึกษา*, หน้า 5-8.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก ภาพบรรยากาศการทำงานภาคสนามในประเทศไทย

วันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2562

วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2562

วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2562

วันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2562

14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2562

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2562

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2562

วันที่ 11 มีนาคม พ.ศ.2562

วันที่ 13 มีนาคม พ.ศ.2562

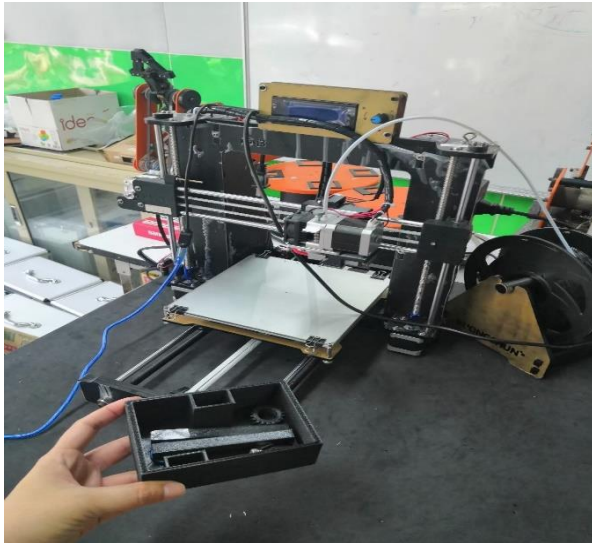

วันที่ 21 เมษายน พ.ศ.2562

วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2562

ภาคผนวก ข ภาพบรรยากาศการทำงานภาคสนามในประเทศสิงคโปร์

วันที่ 6 มีนาคม พ.ศ.2562 Ngee Ann Polytechnic

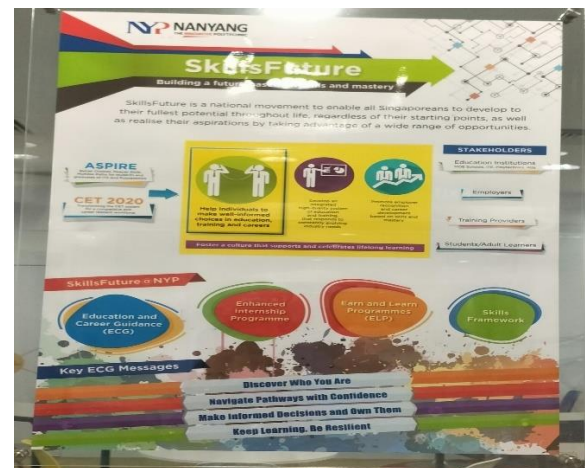
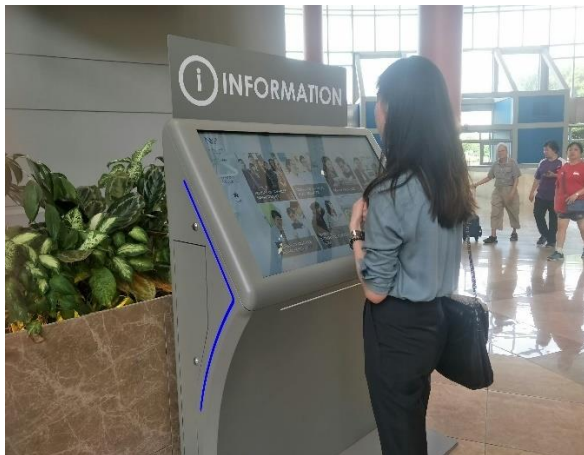

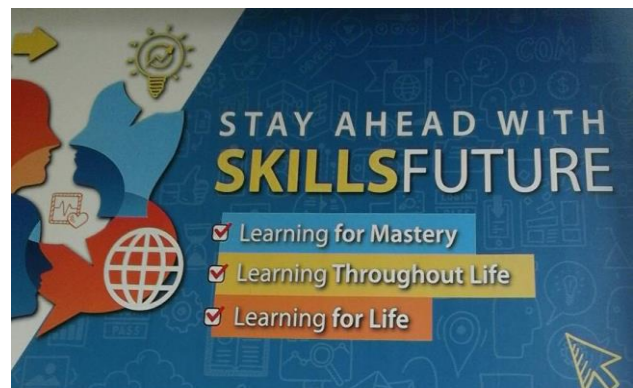
วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2562 ITE

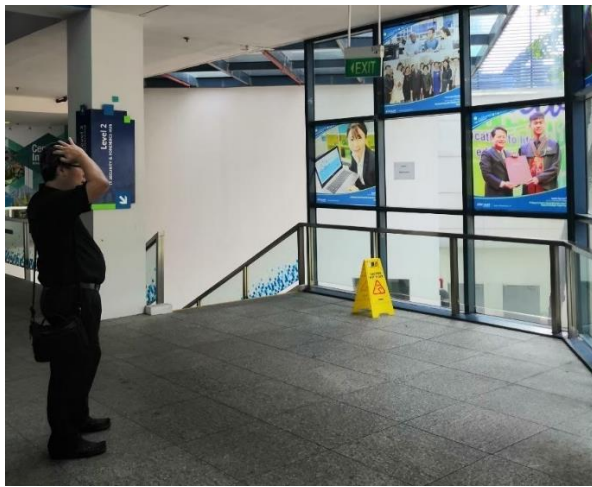
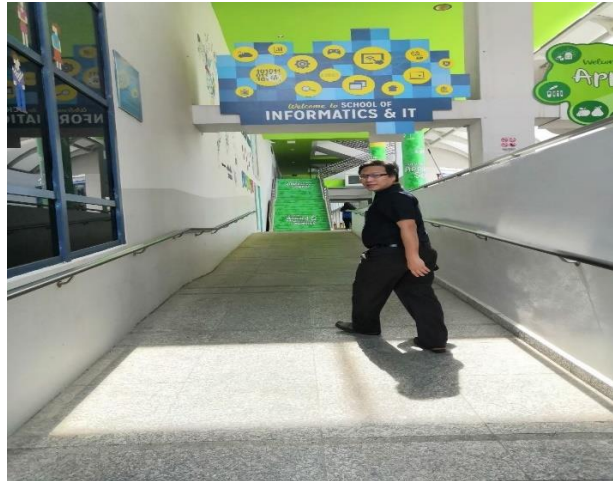

วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2562 Nanyang Polytechnic

วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2562 Temasek Polytechnic

ภาคผนวก ค มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ

มาตรฐาน ฝีมือแรงงานแห่งชาติ

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน

“มาตรฐานฝีมือแรงงานไทย
ขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ AEC”

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน

DEPARTMENT OF SKILL DEVELOPMENT
กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

มาตรฐาน
ฝีมือแรงงานแห่งชาติ

asean

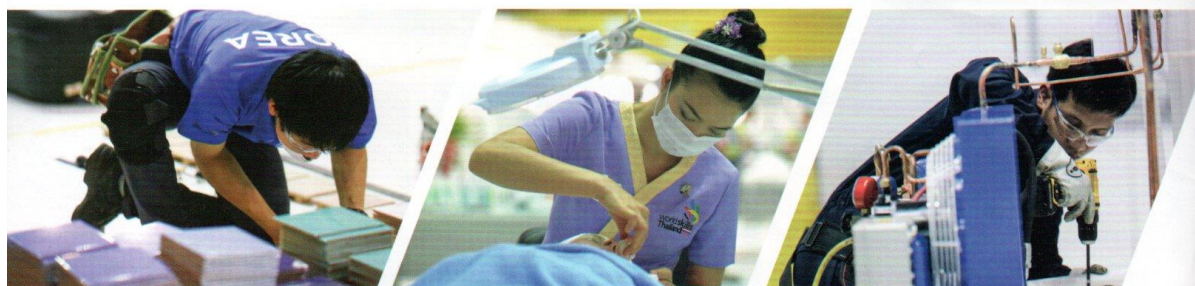
มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ

เป็นข้อกำหนดทางวิชาการที่ใช้เป็นเกณฑ์วัดระดับฝีมือ ความรู้ ความสามารถ และทัศนคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพในสาขาต่างๆ

มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ

- ระดับ 1 ผู้ที่มีฝีมือและความรู้พื้นฐานในการทำงาน ปฏิบัติงานภายใต้คำแนะนำของหัวหน้างาน
- ระดับ 2 ผู้ที่มีฝีมือระดับกลาง มีความรู้ความสามารถ ทักษะการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ได้ดี และมีประสบการณ์ในการทำงาน สามารถให้คำแนะนำผู้ใต้บังคับบัญชาได้
- ระดับ 3 ผู้ที่มีฝีมือระดับสูง สามารถวิเคราะห์ ตัดสินใจแก้ปัญหา นำความรู้และทักษะมาประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีใหม่ได้

หมายเหตุ การจัดแบ่งระดับมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ แบ่งได้ 3 ระดับ แต่ในบางสาขา อาจจะมีมากกว่า 3 ระดับ ก็ได้เพื่อให้ทันต่อวิวัฒนาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่

National Skill Standards:

Academic specifications used to measure skills, knowledge, abilities, and attitudes of people in work

Levels of National Skill Standards:

Level 1

People with working skills and knowledge at basic level.

They are able to work under their foreman's supervision.

Level 2

People with skills, knowledge and abilities at intermediate-level

who can use tools and equipment properly.

Level 3

People with skills at advanced level.

They are able to analyze and solve problems as well as applying new technologies in practice.

They may be more than 3 levels in some categories as needed by technological change.

คุณสมบัติผู้เข้ารับการทดสอบ

- 1 อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ นับถึงวันเข้ารับการทดสอบ และมีประสบการณ์การทำงาน หรือประกอบอาชีพเกี่ยวกับสาขาที่จะทดสอบ หรือผ่านการฝึกฝีมือแรงงาน หรือ ฝึกอาชีพและมีประสบการณ์จากการฝึก หรือปฏิบัติงานในกิจการในสาขาที่เกี่ยวข้อง หรือจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในสาขาที่เกี่ยวข้อง
- 2 กรณีต้องการทดสอบในระดับที่สูงขึ้น จะต้องมีความรู้ประสบการณ์การทำงาน หรือประกอบอาชีพ หรือได้คะแนนรวมในสาขาอาชีพ และระดับที่เคยสอบผ่านมาแล้ว ตามที่คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานประกาศกำหนด

Qualifications of National Skill Standards Testees

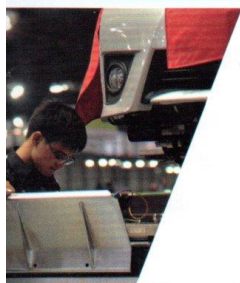
- 1 aged 18 or above on the test date and have work experience; or get skill and on the job training or get a vocational certificate in the field to test.
- 2 in case of applying for higher level of skill test in a particular category, the test applicant is required to have work experience or test marks from the lower test level as stipulated by Skill Development Promotion Committee.

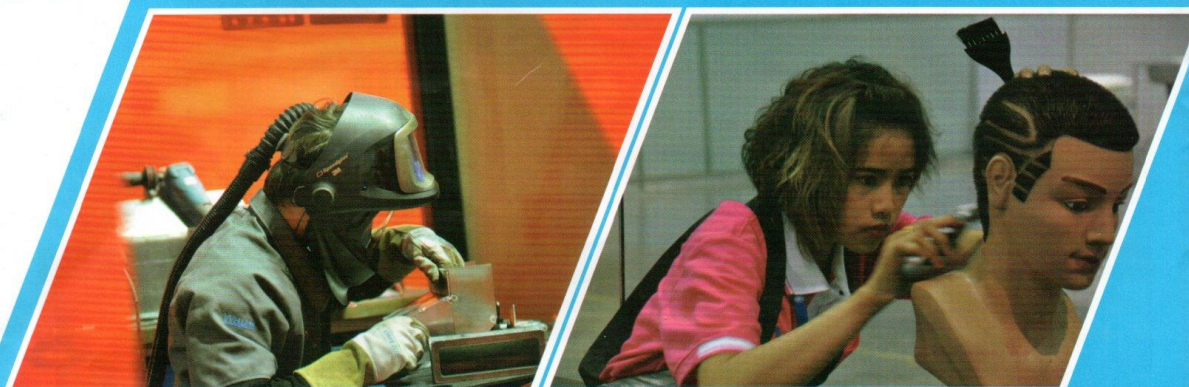
ค่าทดสอบ

- กรณีทดสอบกับหน่วยงานสังกัดกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
 - ระดับ 1 จำนวน 100 บาท
 - ระดับ 2 จำนวน 150 บาท
 - ระดับ 3 จำนวน 200 บาท
- กรณีทดสอบกับศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานที่ได้รับอนุญาตจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
 - อัตรา 500 – 2,000 บาท ในแต่ละสาขาอาชีพ แต่ละระดับ
 - ตามประกาศของคณะกรรมการส่งเสริม
 - การพัฒนาฝีมือแรงงาน

Skill Test Fee:

- Test Site: DSD Institutes/Centers
 - Level 1 100 baht
 - Level 2 150 baht
 - Level 3 200 baht
- Test Site: DSD-Authorized Skill Standard Test Centers
 - From 500 – 2,000 baht, according to categories/levels
 - as stipulated by Skill Development Promotion
 - Committee.

หลักฐานการสมัครเข้ารับการทดสอบ

1. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาทะเบียนบ้าน หรือบัตรอื่นๆ ที่ทางราชการออกให้
2. รูปถ่ายหน้าตรง ไม่สวมหมวก ไม่สวมแว่นตาดำ ขนาด 1 นิ้ว จำนวน 2 รูป
3. หนังสือรับรองประสบการณ์การทำงาน หรือการประกอบอาชีพ หรือสำเนาวุฒิการศึกษา
4. สำเนาหนังสือรับรอง ผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ (ในกรณีทดสอบฯ ระดับที่สูงขึ้น)

Test Application Documents

1. A photocopy of Thai National ID card or household registration or other official card
2. Two 1-inch passport photos, no head coverings, no glasses with tinted lenses.
3. Certificate of employment or work experience or education
4. A photocopy of skill standard certificate, in case of higher level skill test.

เกณฑ์ที่ใช้ในการทดสอบ มาตรฐานฝีมือแรงงาน

1. ความปลอดภัยในการทำงาน
2. การใช้วัสดุอย่างประหยัด
3. การใช้เครื่องมือเครื่องจักร
4. ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน
5. ขั้นตอนการทำงาน
6. ผลงานสำเร็จ

ผู้ผ่านการทดสอบจะได้รับหนังสือรับรองเป็นหลักฐาน

Criteria in Skill Standard Test

1. Work safety
2. Efficient use of materials
3. Proper use of tools
4. Work completed within time schedule
5. Correct steps of work
6. Work completed as stipulated

Those who pass the test will be given the national skill standard certificate.

มาตรฐานฝีมือแรงงาน แห่งชาติ

เป็นข้อกำหนดทางวิชาการที่ใช้เป็นเกณฑ์
วัดระดับฝีมือ ความรู้ ความสามารถ
และทัศนคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพในสาขาต่างๆ

ประโยชน์ของมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ

- 1** เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ได้รับการทดสอบมาตรฐานฝีมือเพื่อรับทราบระดับฝีมือ ความรู้ ความสามารถและทัศนคติในการทำงานของตน และพัฒนาตนเองไปสู่มาตรฐานที่สูงขึ้น เพิ่มรายได้และความก้าวหน้าในอาชีพ
- 2** คนหางานที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สามารถนำหนังสือรับรองว่าเป็นผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฯ ประกอบเอกสารในการสมัครงานทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เพิ่มโอกาสในการมีงานทำ เนื่องจากนายจ้างเชื่อมั่นในฝีมือ
- 3** ผู้ที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สามารถเพิ่มโอกาสในการรับค่าจ้างค่าตอบแทนที่เป็นธรรม

Benefits of National Skill Standards

- 1** For people with work experience: have opportunities to have their skills, knowledge, abilities, and attitudes tested, evaluated and uplifted to higher standard level, leading to more income and job advancement
- 2** For job seekers: with the skill standard evidenced by the certificate, they get more opportunities for employment in the country or abroad.
- 3** For skill standard certificate holder: increase opportunities for fair wages

สนใจรับใบสมัครได้ที่ / Test Application Forms are available at :

- สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค
- ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด/
ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกรุงเทพมหานคร
- ศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานที่ได้รับอนุญาต
- สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่
<http://www.dsd.go.th/standard/>

- DSD Regional Skill Development Institutes
- DSD Provincial/Bangkok Skill Development Centers
- DSD-Authorized Skill Standard Test Centers
- DSD website : <http://home.dsd.go.th/standard/>

“นายจ้าง...ได้แรงงานคุณภาพ ลูกจ้าง...ได้ค่าจ้างที่เหมาะสม”

เข้าทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน เพิ่มรายได้ให้ชีวิตมั่นคง

สถานที่ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน

ศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานที่ได้รับอนุญาต สอบถาม โทร. 0 2245 4837, 0 2245 1707 ต่อ 718

Telephone numbers of the Department of Skill Development Divisions

Regional Institutes for Skill Development (RISD) / Provincial Centers for Skill Development (PCSD)

สพท.1 สมุทรปราการ	0 2315 3800	ทพท. บุคคาหาร	0 4264 3765-9	RISD 1 Samut Prakan	0 2315 3800	PCSD Nakhon Phanom	0 4251 1814
ทพท. กรุงเทพมหานคร	0 2390 0261-5	ทพท. ยโสธร	0 4571 4058-9	BCSD Bangkok	0 2390 0261-5	PCSD Mukdahan	0 4264 3765-9
ทพท. นนทบุรี	0 2190 5731-3	ทพท. ร้อยเอ็ด	0 4352 5008	PCSD Nonthaburi	0 2190 5731-3	PCSD Yasothon	0 4571 4058-9
ทพท. นนทบุรี	0 2577 5867-9	ทพท. ศรีสะเกษ	0 4561 5864-6	PCSD Pathum Thani	0 2577 5867-9	PCSD Roi Et	0 4352 5008
สพท.2 สุพรรณบุรี	0 3541 2394-9	ทพท. อำนาจเจริญ	0 4552 3506-7	RISD 2 Suphan Buri	0 3541 2394-9	PCSD Si Sa Ket	0 4561 5864-6
ทพท. สมุทร	0 3642 6948	สพท.8 นครสวรรค์	0 5680 2701-11	PCSD Lop Buri	0 3642 6948	PCSD Amnat Charoen	0 4552 3506-7
ทพท. สระบุรี	08 8255 5598	ทพท. กำแพงเพชร	0 5570 5071-2	PCSD Sara Buri	08 8255 5598	RISD 8 Nakhon Sawan	0 5680 2701-11
ทพท. สิงห์บุรี	0 3681 3661-4	ทพท. เชียงใหม่	0 5647 6745-8	PCSD Sing Buri	0 3681 3661-4	PCSD Kamphaeng Phet	0 5570 5071-2
ทพท. พระนครศรีอยุธยา	0 3536 0631	ทพท. ตาก	0 5551 5248	PCSD Ayutthaya	0 3536 0631	PCSD Chai Nat	0 5647 6745-8
ทพท. อ่างทอง	0 3586 2026-9	ทพท. พิจิตร	0 5665 5253-4	PCSD Ang Thong	0 3586 2026-9	PCSD Tak	0 5551 5248
สพท.3 ชลบุรี	0 3827 6445	ทพท. อุทัยธานี	0 5698 1120	RISD 3 Chon Buri	0 3827 6445	PCSD Phichit	0 5665 5253-4
ทพท. จันทบุรี	0 3936 8265-8	สพท.9 พันทบุรี	0 5529 9270-5	PCSD Chanthaburi	0 3936 8265-8	PCSD Uthai Thani	0 5698 1120
ทพท. ฉะเชิงเทรา	0 3885 1221-3	ทพท. ปทุม	0 5460 0060-2	PCSD Chachoengsao	0 3885 1221-3	RISD 9 Phitsanulok	0 5529 9270-5
ทพท. ตราด	0 3961 9509-11	ทพท. เพชรบูรณ์	0 5674 1323-6	PCSD Trad	0 3961 9509-11	PCSD Nan	0 5460 0060-2
ทพท. ปราจีนบุรี	0 3729 0380-1	ทพท. เพชร	0 5466 0025-9	PCSD Prachin Buri	0 3729 0380-1	PCSD Phetchabun	0 5674 1323-6
ทพท. ระยอง	0 3868 3951-3	ทพท. สุโขทัย	0 5568 2567	PCSD Rayong	0 3868 3951-3	PCSD Phrae	0 5466 0025-9
ทพท. สระแก้ว	0 3726 1627	ทพท. อุตรดิตถ์	0 5542 8042	PCSD Sakaeo	0 3726 1627	PCSD Sukhothai	0 5568 2567
สพท.4 หนองบัวลำภู	0 3233 7607-9	สพท.10 ลำปาง	0 5435 6681-2	RISD 4 Ratchaburi	0 3233 7607-9	PCSD Uttaradit	0 5542 8042
ทพท. กาฬสินธุ์	0 3451 0617	ทพท. เชียงราย	0 5315 2043	PCSD Kanchanaburi	0 3451 0617	RISD 10 Lampang	0 5435 6681-2
ทพท. นครพนม	0 3410 9705-6	ทพท. เชียงใหม่	0 5312 1002-3	PCSD Nakhon Phanom	0 3410 9705-6	PCSD Chiang Rai	0 5315 2043
ทพท. ประจวบคีรีขันธ์	0 3290 9664-6	ทพท. พะเยา	0 5444 6003-4	PCSD Prachuap Khiri Khan	0 3290 9664-6	PCSD Chiang Mai	0 5312 1002-3
ทพท. เพชรบุรี	0 3247 0391-3	ทพท. แม่ฮ่องสอน	0 5368 6051-4	PCSD Phetchaburi	0 3247 0391-3	PCSD Phayao	0 5444 6003-4
ทพท. สมุทรสาคร	0 3487 9318-20	สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน	0 5377 7471-4	PCSD Samut Sakhon	0 3487 9318-20	PCSD Mae Hong Son	0 5368 6051-4
ทพท. สมุทรสงคราม	0 3471 1284	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่		PCSD Samut Songkhram	0 3471 1284	IISD Chiang Saen	0 5377 7471-4
สพท.5 นครราชสีมา	0 4441 6950-2	ทพท. ลำพูน	0 5353 7697	RISD 5 Nakhon Ratchasima	0 4441 6950-2	PCSD Lamphun	0 5353 7697
ทพท. เชียงใหม่	0 4482 2049	สพท.11 สุราษฎร์ธานี	0 7721 1495	PCSD Chaiyaphum	0 4482 2049	RISD 11 Surat Thani	0 7721 1495
ทพท. นครนายก	0 3739 8461-5	ทพท. กระบี่	0 7562 3781-2	PCSD Nakhon Nayok	0 3739 8461-5	PCSD Krabi	0 7562 3781-2
ทพท. บุรีรัมย์	0 4465 8162	ทพท. นครพนม	0 7755 3009	PCSD Buri Ram	0 4465 8162	PCSD Chumphon	0 7755 3009
ทพท. สุรินทร์	0 4457 1550-3	ทพท. นครศรีธรรมราช	0 7539 9297-302	PCSD Surin	0 4457 1550-3	PCSD Nakhon Si Thammarat	0 7539 9297-302
สพท.6 ขอนแก่น	0 4346 8231	ทพท. พังงา	0 7659 9331-4	RISD 6 Khon Kaen	0 4346 8231	PCSD Phang Nga	0 7659 9331-4
ทพท. กาฬสินธุ์	0 4389 1492-3	ทพท. ภูเก็ต	0 7627 3470	PCSD Kalasin	0 4389 1492-3	PCSD Phuket	0 7627 3470
ทพท. เลย	0 4280 1128	ทพท. ระนอง	0 7782 4653	PCSD Loei	0 4280 1128	PCSD Ranong	0 7782 4653
ทพท. สกลนคร	0 4274 7198	สพท.12 สงขลา	0 7433 6049	PCSD Sakon Nakhon	0 4274 7198	RISD 12 Songkhla	0 7433 6049
ทพท.หนองคาย	0 4249 5009	ทพท. ตรัง	0 7557 0542-5	PCSD Nong Khai	0 4249 5009	PCSD Trang	0 7557 0542-5
ทพท.หนองบัวลำภู	0 4237 8469	ทพท. นราธิวาส	0 7353 2129-31	PCSD Nong Bua Lamphu	0 4237 8469	PCSD Narathiwat	0 7353 2129-31
ทพท.อุดรธานี	0 4234 1629-30	ทพท. บึงกาฬ	0 7346 0125	PCSD Udon Thani	0 4234 1629-30	PCSD Pattani	0 7346 0125
ทพท.มหาสารคาม	0 4397 1328-30	ทพท. ยะลา	0 7320 3222	PCSD Maha Sarakham	0 4397 1328-30	PCSD Yala	0 7320 3222
ทพท.บึงกาฬ	0 4249 1817	ทพท. พัทลุง	0 7468 2163-4	PCSD Bueng Kan	0 4249 1817	PCSD Phatthalung	0 7468 2163-4
สพท.7 อุบลราชธานี	0 4531 7242-6	ทพท. สตูล	0 7472 3762	RISD 7 Ubon Ratchathani	0 4531 7242-6	PCSD Satun	0 7472 3762
ทพท.นครพนม	0 4251 1814						

สาขาอาชีพช่างก่อสร้าง									
24	ช่างไม้ก่อสร้าง	385	495	605	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
25	ช่างก่ออิฐ	345	465	585	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
26	ช่างฉาบปูน	385	495	605	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
27	ช่างอะลูมิเนียมก่อสร้าง	365	475	585	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
28	ช่างหินขัด	400	ไม่มี	ไม่มี	4	13 ก.พ. 2557	131	พิเศษ 71 ง	29 เม.ย. 2557
29	ช่างฉาบยิปซัม	400	ไม่มี	ไม่มี	4	13 ก.พ. 2557	131	พิเศษ 71 ง	29 เม.ย. 2557
30	ช่างมุงหลังคากระเบื้องคอนกรีต	400	510	620	4	13 ก.พ. 2557	131	พิเศษ 71 ง	29 เม.ย. 2557
สาขาอาชีพช่างอุตสาหกรรมศิลป์									
31	ช่างเย็บ	320	370	500	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
32	ช่างเครื่องประดับ (ประดับอัญมณี)	400	550	750	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
33	ช่างเครื่องเรือนไม้	335	385	435	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
34	ช่างบุครุภัณฑ์	320	370	420	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
35	ช่างสีเครื่องเรือน	350	450	ไม่มี	4	13 ก.พ. 2557	131	พิเศษ 71 ง	29 เม.ย. 2557

การยื่นคำขออนุญาตเป็น

ผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ

คุณสมบัติของผู้ยื่นคำขออนุญาต

1. เป็นหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน
2. มีสถานที่ เครื่องจักร เครื่องมือและอุปกรณ์ ที่ใช้สำหรับการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ในสาขาอาชีพและระดับที่จะดำเนินการทดสอบ รวมถึงระบบความปลอดภัย
3. มีผู้ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานอย่างน้อยสาขาอาชีพละ 3 คน
4. มีระบบงานสนับสนุนการดำเนินการ เช่น งานรับสมัคร งานพัสดุ งานการเงิน งานจัดทำสมุดทะเบียนบัญชี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบ เป็นต้น

ผู้ที่ประสงค์เป็นผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถยื่นคำขอได้ที่ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (สำนักพัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงาน) จังหวัดอื่นยื่นคำขอได้ที่สถาบันพัฒนา ฝีมือแรงงานภาคหรือศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดโดยมีเอกสารประกอบการยื่นคำขอ ดังนี้

1. แบบคำขอรับอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ (แบบ มฐ.1)
2. แบบรายการสาขาอาชีพที่ขอดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ (แบบ มฐ. 2)
3. แบบรายชื่อผู้ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน (แบบ มฐ. 3)
4. เอกสารแนบ แบบ มฐ. 1 ประกอบด้วย
 - สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ยื่นคำขอ
 - หนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล (ในกรณีเป็นนิติบุคคล)
 - หนังสือมอบอำนาจพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มอบอำนาจ (ในกรณีที่มีการมอบอำนาจ)
 - แบบ มฐ. 3 รายชื่อผู้ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานพร้อมเอกสารรับรองคุณวุฒิ และสำเนาบัตร ประจำตัวประชาชน
 - แผนที่ตั้งของศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน
 - แบบ มฐ.2 ในกรณีที่มิใช่สาขาอาชีพที่จะขอดำเนินการทดสอบมากกว่าที่ได้ระบุไว้ในแบบ มฐ. 1 ให้ใช้ แบบแนบท้ายนี้

สรุปอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ

ที่	สาขาอาชีพ สาขา	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ประกาศคณะกรรมการค่าจ้าง		ประกาศในราชกิจจานุเบกษา		
		1	2	3	ฉบับที่	วัน เดือน ปี	เล่ม	ตอน	วัน เดือน ปี
สาขาอาชีพช่างเครื่องกล									
1	ช่างสีรถยนต์	400	465	530	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
2	ช่างเคาะตัวถังรถยนต์	420	505	590	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
3	ช่างซ่อมรถยนต์	360	445	530	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
4	ช่างบำรุงรักษารถยนต์	340	400	ไม่มี	4	13 ก.พ. 2557	131	พิเศษ 71 ง	29 เม.ย. 2557
5	ช่างซ่อมเครื่องยนต์ดีเซล	360	445	530	4	13 ก.พ. 2557	131	พิเศษ 71 ง	29 เม.ย. 2557
6	ช่างเครื่องปรับอากาศรถยนต์ขนาดเล็ก	360	445	530	4	13 ก.พ. 2557	131	พิเศษ 71 ง	29 เม.ย. 2557
สาขาอาชีพภาคบริการ									
7	ผู้ประกอบอาหารไทย	400	510	ไม่มี	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
8	พนักงานนวดไทย	440	580	720	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
9	นักส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม สปาตะวันตก (หัตถบำบัด)	490	650	ไม่มี	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
10	นักส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม สปาตะวันตก (สუნอบบำบัด)	540	715	ไม่มี	4	13 ก.พ. 2557	131	พิเศษ 71 ง	29 เม.ย. 2557
11	นักส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม สปาตะวันตก (วารีบำบัด)	565	750	ไม่มี	4	13 ก.พ. 2557	131	พิเศษ 71 ง	29 เม.ย. 2557
12	นักส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม สปาตะวันตก (โภชนบำบัด)	615	815	ไม่มี	4	13 ก.พ. 2557	131	พิเศษ 71 ง	29 เม.ย. 2557
สาขาอาชีพช่างไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์									
13	ช่างซ่อมไมโครคอมพิวเตอร์	400	500	600	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
14	ช่างไฟฟ้าภายในอาคาร	400	500	600	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
15	ช่างไฟฟ้าอุตสาหกรรม	400	500	600	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
16	ช่างเครื่องปรับอากาศในบ้าน และการพาณิชย์ขนาดเล็ก	400	500	600	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
17	ช่างอิเล็กทรอนิกส์ (โทรทัศน์)	400	500	ไม่มี	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
สาขาอาชีพช่างอุตสาหกรรม									
18	ช่างเขียนแบบเครื่องกลด้วยคอมพิวเตอร์	460	530	670	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
19	ช่างเชื่อมแม่เหล็ก	400	500	600	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
20	ช่างเชื่อมทิก	455	615	775	3	6 มี.ค. 2555	129	พิเศษ 59 ง	29 มี.ค. 2555
21	ช่างเชื่อมท่อพอลิเอทิลีนความหนาแน่นสูง	460	ไม่มี	ไม่มี	4	13 ก.พ. 2557	131	พิเศษ 71 ง	29 เม.ย. 2557
22	ช่างประกอบท่อ	400	ไม่มี	ไม่มี	4	13 ก.พ. 2557	131	พิเศษ 71 ง	29 เม.ย. 2557
23	ช่างทำแม่พิมพ์ฉีดโลหะ	480	ไม่มี	ไม่มี	4	13 ก.พ. 2557	131	พิเศษ 71 ง	29 เม.ย. 2557

ติดต่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน

สำนักพัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงาน

กลุ่มงานทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานและวิชาชีพควบคุม โทร. 0 2245 4837

กลุ่มงานกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน โทร. 0 2643 4987

สรุปมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ (ความรู้ ทักษะฝีมือ และความสามารถที่สำคัญ) และอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ รวม 19 สาขาอาชีพ ฉบับที่ 8 วันที่ 17 ตุลาคม 2561

มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ (ความรู้ ทักษะฝีมือ และความสามารถ)		อัตราค่าจ้าง ไม่น้อยกว่า (หน่วย : บาท/ วัน)
1. กลุ่มสาขาอาชีพช่างเครื่องกล ได้แก่		
1.1 ช่างสีรถยนต์		
ระดับ 1	หมายถึง สามารถเตรียมผิวงานเพื่องานพ่นสีพื้นทุกประเภท โป๊สบนผิวโลหะ ผิวโค้ง และโป๊สจับสัน พ่นสีพื้นและกันสนิมได้ทั้งรถ	440
ระดับ 2	หมายถึง ต้องทดสอบผ่านระดับ 1 และสามารถซ่อมสีและพ่นสีจริงแห้งเร็วและแห้งซ้ำ ใช้สารอุดรอยต่อและตะเข็บ เตรียมงานและพ่นสีกันซึม	515
ระดับ 3	หมายถึง ต้องทดสอบผ่านระดับ 2 และสามารถเทียบสี ผสมสีและซ่อมรอยต่อสี อบสีโดยใช้เทคโนโลยีระดับสูง ประเมินราคา ค่าแรงในการซ่อมสีตามลักษณะงาน	585
1.2 ช่างเคาะตัวถังรถยนต์		

ระดับ 1	หมายถึง สามารถเคาะ ตัดเหล็ก ขึ้นรูป ย้ำหมุดในงานพื้นฐานการเคาะตัวถัง ตกแต่งตัวถังจากอุบัติเหตุที่เสียหายเล็กน้อยและเป็นบริเวณง่าย ๆ ถอดประกอบและปรับตำแหน่งที่เหมาะสมของประตู ฝากระโปรง	465
ระดับ 2	หมายถึง ต้องทดสอบผ่านระดับ 1 และสามารถปะผุ เปลี่ยนและตกแต่ง งานตัวถังรถยนต์ทุกชิ้นส่วน ถอดประกอบชิ้นส่วนของรถยนต์เฉพาะจุด ที่เกี่ยวข้องกับการเคาะตัวถัง เช่น ชุคคอนโซลหน้า เป็นต้น รวมทั้งซ่อมและเชื่อมชิ้นงานพลาสติก	560
ระดับ 3	หมายถึง ต้องทดสอบผ่านระดับ 2 และสามารถเชื่อมวัสดุอื่น ๆ นอกเหนือจากเหล็กและพลาสติก ประเมินราคาค่าแรงในการซ่อมตัวถังและโครงรถยนต์ ในทุกสภาพ	650
1.3 ช่างซ่อมรถยนต์		
ระดับ 1	หมายถึง สามารถบริการรถยนต์เบื้องต้น เช่น เปลี่ยนหลอดไฟ เปลี่ยนแบตเตอรี่ เปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่อง น้ำมันเฟืองท้าย เติมน้ำมัน ปรับตั้งระยะพรีคั้นเหยียบเบรก คั่นเหยียบคลัตช์ ไล่ลมเบรก เป็นต้น	400
ระดับ 2	หมายถึง ต้องทดสอบผ่านระดับ 1 และสามารถปรับแต่งเครื่องยนต์เบนซินและเครื่องยนต์ดีเซล บริการระบบส่งถ่ายกำลัง ขับเคลื่อนรถยนต์และเครื่องล่างรถยนต์ เช่น ถอดและประกอบกระปุกเกียร์ ชุคคลัตช์ เปลี่ยนผ้าเบรก ตั้งศูนย์ล้อ ประเมินราคาซ่อมทั่วไป	490
ระดับ 3	หมายถึง ต้องทดสอบผ่านระดับ 2 และสามารถตรวจสอบหาสาเหตุและแก้ไขข้อขัดข้องของปัญหาในระบบที่ซับซ้อนขึ้น เช่น ระบบเกียร์อัตโนมัติ ระบบเบรก ABS ระบบจุดระเบิดอิเล็กทรอนิกส์	585
1.4 สายอาชีพช่างบำรุงรักษารถยนต์		
ระดับ 1	หมายถึง ช่างที่สามารถใช้เครื่องมืออุปกรณ์ในการบำรุงรักษารถยนต์เบื้องต้นได้ถูกต้องและเหมาะสมกับงาน และสามารถเตรียมงานก่อนบำรุงรักษารถยนต์ ตรวจสอบสภาพรถยนต์ การบำรุงรักษาเบื้องต้น เปลี่ยนอะไหล่ชิ้นพื้นฐานได้ทั้งภายนอก	375

รถยนต์ ภายในห้องโดยสาร สภาพห้องเครื่องยนต์ ระบบไฟฟ้าต่าง ๆ ระบบควบคุมการบังคับเลี้ยว ระบบอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ระบบส่งถ่ายกำลัง และระบบเครื่องล่าง รวมทั้งการตรวจงานการทดสอบงานที่เสร็จก่อนการส่งมอบ การตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร ความเรียบร้อยของรถ สถานที่ และเครื่องมือ โดยมีหัวหน้างานช่วยแนะนำหรือตัดสินใจ หรือตรวจสอบ ระดับ 2	หมายถึง ช่างที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือระดับ 1 แล้ว ซึ่งสามารถควบคุม แนะนำ ให้ปรึกษาช่วยเหลือแก่ผู้ร่วมงาน การวิเคราะห์ข้อขัดข้อง และแก้ไขปัญหาทางานบำรุงรักษารถยนต์ การประเมินราคาการบำรุงรักษา ในระบบต่าง ๆ ของรถยนต์ การทดสอบการทำงานของรถยนต์ระบบต่าง ๆ ก่อนส่งมอบงาน การใช้เครื่องมือพิเศษในการขันน็อตและโบลต์ในระบบต่าง ๆ การใช้เครื่องมือวัดพิเศษ การตรวจสอบความถูกต้องของงานตามเอกสาร ระบุงานต่าง ๆ และส่งมอบเอกสารแก่แผนกบริการ ตลอดจนส่งมอบรถแก่ลูกค้าถ้าจำเป็น และสามารถทำรายงานประจำวัน สถิติการบำรุงรักษา การวิเคราะห์วางแผน และจัดทำระบบติดตามลูกค้าได้	440
1.5 สาขาอาชีพช่างซ่อมเครื่องยนต์ดีเซล		

ระดับ 1	หมายถึง ช่างซึ่งสามารถซ่อมเครื่องยนต์ดีเซลเบื้องต้น ได้แก่ ปรับตั้งระยะห่างวาล์ว ถอดประกอบตรวจสอบชิ้นส่วนเครื่องยนต์ ยกเครื่องออกจากตัวรถและติดตั้งกลับที่เดิมได้ สามารถซ่อมระบบฉีดน้ำมันเชื้อเพลิงระบบระบายความร้อน ระบบหล่อลื่น ระบบไอดีและระบบไอเสีย ระบบไฟฟ้า เกจวัดต่าง ๆ ที่แผงหน้าปัด	400
ระดับ 2	หมายถึง ช่างที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือระดับ 1 แล้ว และสามารถถอดประกอบเปลี่ยนฝาสูบเครื่องยนต์ดีเซล กระบอกสูบ ก้านวาล์ว สายพานหรือเฟืองไทม์มิ่ง ตรวจสอบการคดงอและการบิดตัวของก้านสูบเพลาลูกเบี้ยว และเพลาลูกเบี้ยวได้ ตรวจสอบ แก้ไขปัญหา ระบบฉีดน้ำมันเชื้อเพลิง ระบายความร้อน ระบบหล่อลื่น ระบบไอดีและระบบไอเสีย ระบบไฟฟ้า สามารถใช้คู่มือซ่อมและทดสอบเครื่องยนต์กับเครื่องได้นำโมมิเตอร์ได้ ตลอดจนสามารถควบคุม แนะนำ ให้ปรึกษา ช่วยเหลือแก่ผู้ร่วมงานได้	490
ระดับ 3	หมายถึง ช่างที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือระดับ 2 แล้ว และสามารถตรวจสอบวิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้องของเครื่องยนต์ ระบบฉีดน้ำมันเชื้อเพลิง ระบบระบายความร้อน ระบบหล่อลื่น ระบบไอดีและระบบไอเสีย ระบบไฟฟ้า และสามารถแก้ไขได้ ตลอดจนสามารถตรวจสอบสภาพทั่วไปของเครื่องยนต์ดีเซลเพื่อเตรียมรายงานการซ่อม การประเมินราคา ระยะเวลาในการซ่อม การให้คำแนะนำลูกค้าในการดูแลบำรุงรักษาเครื่องยนต์ และแนะนำ แก่ผู้ปฏิบัติงานร่วมกันในการ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมถึงวิธีทำงานที่ถูกต้อง	585
1.6 สาขาอาชีพช่างเครื่องปรับอากาศรถยนต์ขนาดเล็ก		

ระดับ 1	หมายถึง ช่างซึ่งสามารถปฏิบัติงานให้บริการดูแลบำรุงรักษาติดตั้งชุดประกอบสำเร็จและเปลี่ยนถ่ายสารทำความเย็นในเครื่องปรับอากาศรถยนต์ขนาดเล็ก โดยมีหัวหน้างานช่วยให้คำแนะนำหรือช่วยตัดสินใจในเรื่องสำคัญเมื่อจำเป็น	400
ระดับ 2	หมายถึง ช่างที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือระดับ 1 แล้ว ซึ่งสามารถปฏิบัติงานให้บริการถอดเปลี่ยนติดตั้งอุปกรณ์และระบบปรับอากาศในเครื่องปรับอากาศรถยนต์ขนาดเล็ก สามารถทำรายงานผลการทำงาน และอบรมให้กับผู้ได้บังคับบัญชาได้	490
ระดับ 3	หมายถึง ช่างที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือระดับ 2 แล้ว ซึ่งสามารถปฏิบัติงานให้บริการ วินิจฉัยตรวจสอบ เลือกใช้ และแก้ปัญหาเครื่องปรับอากาศ รถยนต์ขนาดเล็ก รวมถึงสามารถประเมินราคาและเวลาในการปฏิบัติงานได้ สามารถสอนงานและถ่ายทอดงานได้	585
2. กลุ่มสาขาอาชีพช่างอุตสาหกรรมศิลป์ ได้แก่		
2.1 สาขาช่างเย็บ		

ระดับ 1	หมายถึง ผู้ที่มีฝีมือและความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติงานที่ต้องมีหัวหน้างานช่วยให้คำแนะนำหรือช่วยตัดสินใจในเรื่องสำคัญเมื่อจำเป็น และเป็นผู้ที่มีจิตสำนึกด้านความปลอดภัยในการทำงาน มีความรู้พื้นฐาน รู้หน้าที่ มีความสามารถใช้จักรอุตสาหกรรม จักรพิเศษ วิเคราะห์เย็บชิ้นงานเพื่อให้มีคุณภาพตามที่กำหนด และแก้ไขปัญหาจักรและอุปสรรคในการเย็บชิ้นงานในเวลาที่กำหนด	345
ระดับ 2	หมายถึง ผู้ที่มีฝีมือระดับกลาง มีความรู้ ความสามารถ ทักษะการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ได้ดี และประสบการณ์การทำงานสามารถให้คำแนะนำผู้ได้บังคับบัญชาได้ คุณภาพงานสูง เป็นผู้ที่มีความสามารถใช้จักรอุตสาหกรรมได้หลายประเภทตามที่กำหนดเย็บเป็นตัวสำเร็จรูป ได้ตามคุณภาพและเวลาที่กำหนด แก้ไขปัญหาจักร และอุปสรรคในการเย็บชิ้นงานได้คุณภาพและเวลาที่กำหนด วิเคราะห์ขั้นตอนการเย็บ และคิดค้นหาวิธีการเย็บเพื่อนสนับสนุนการผลิตจำนวนมาก	410
ระดับ 3	หมายถึง ผู้ที่มีฝีมือระดับสูง สามารถวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาการตัดสินใจ รู้ขั้นตอนกระบวนการของงานเป็นอย่างดี สามารถช่วยแนะนำงานฝีมือระดับผู้ได้บังคับบัญชาได้ดี สามารถใช้หนังสือคู่มือ นำความรู้ และทักษะมาประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีใหม่ได้ โดยเฉพาะการตัดสินใจและเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการวางแผนการผลิต วิเคราะห์และกำหนดราคาชิ้นงานเย็บ และควบคุมการผลิตในแผนกเย็บอย่างมีประสิทธิภาพ	550
2.2 สาขาอาชีพช่างเครื่องประดับ (ประดับอัญมณี)		
ระดับ 1	หมายถึง ช่างประดับอัญมณีหรือช่างฝังที่มีความรู้ ความสามารถในการใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และเครื่องจักรได้เหมาะสมกับชิ้นงาน สามารถอ่านแบบและใบสั่งงานได้อย่างถูกต้อง สามารถฝังหนามเตย ฝังหุ้ม ฝังไขปลา ฝังหนีบ เช่นงานฝังเข็มกลัด หรือจี้แบบง่าย ๆ เป็นต้น	440
ระดับ 2	หมายถึง ช่างประดับอัญมณีหรือช่างฝังที่ผ่านการทดสอบระดับ 1 แล้วมีความสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนและกระบวนการผลิตอย่างละเอียดและถูกต้อง สามารถตรวจสอบคุณภาพได้อย่างถูกต้อง แก้ไขปัญหา เจียรระโน ขัด ตกแต่ง	605

ระดับ 3	ซูป สอนงาน ถ่ายทอดความรู้ และฝังพลอยสี่เหลี่ยม ฝังพลอยเม็ดยอด ฝังงานโบราณ เช่น งานฝังจี้ หรือเข็มกลัด เป็นต้น หมายถึง ช่างประดับอัญมณีหรือช่างฝังที่ผ่านการทดสอบระดับ 2 แล้วมีความสามารถในการฝังอัญมณีชั้นสูง สามารถวิเคราะห์ วินิจฉัย แก้ปัญหาและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝังพลอย สามารถนำความรู้และทักษะเกี่ยวกับงานฝังพลอยประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีใหม่ได้ และสามารถเลือกวิธีฝังพลอยให้เหมาะสมกับตัวเรือน เช่น การฝังตัวเรือนที่เป็นเกลียว เป็นต้น	825
2.3 สาขาอาชีพช่างเครื่องเรือนไม้		

ระดับ 1	หมายถึง ช่างที่มีความสามารถใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือพื้นฐานของงานเครื่องเรือนไม้ด้วยความปลอดภัย สามารถดูแบบ รูปแปลนในเรื่องขนาดและระยะของแบบเบื้องต้นได้ สามารถเพลาะโครงงานไม้เครื่องเรือนได้ สามารถประกอบชิ้นปรับระดับได้เบื้องต้น เช่น ทำชั้นโปรง โต๊ะข้าง ม้านั่ง เป็นต้น	370
ระดับ 2	หมายถึง ช่างที่ผ่านการทดสอบระดับ 1 แล้ว มีความสามารถใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือพื้นฐานไม้โครง ไม้อัดได้ถูกต้องตามแบบที่กำหนด สามารถใช้เครื่องมือไฟฟ้าเบื้องต้นของงานช่างไม้เครื่องเรือนด้วยความปลอดภัย สามารถอ่านแบบได้ สามารถเขียนแบบเท่าของจริงได้ (ขยายแบบของรูปตัด) สามารถตัด สามารถประกอบงานเพลาะโครงของชิ้นที่ปรับระดับได้ สามารถประกอบงานเพลาะโครง ติดตั้งอุปกรณ์ยึดติดของตู้ได้ถูกต้องแม่นยำ เช่น เครื่องเรือนไม้ประเภท Built-in ประเภทถอดประกอบ เป็นต้น	425
ระดับ 3	หมายถึง ช่างที่ผ่านการทดสอบระดับ 2 แล้ว ใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือพื้นฐาน เครื่องมือไฟฟ้า เครื่องเลื่อยวงเดือน เครื่องเล้าเตอร์ เลื่อยปรับองศา และเครื่องจักรกลงานไม้ได้ถูกต้อง สามารถเขียนแบบเท่าของจริงได้ (ขยายแบบของรูปตัด) สามารถอ่านแบบถอดรายการประกอบแบบ อุปกรณ์ที่ระบุมาแบบ สามารถทำจิ๊กของงานได้ถูกต้อง สามารถถอดและกำหนดการสร้างจิ๊กที่จะนำไปใช้งานได้ สามารถตัดไม้โครง ไม้อัด ไม้จริงด้วยจิ๊กของแบบได้ สามารถตัดโค้ง ตัดกลม ตามแบบต่าง ๆ ของงานไม้ได้ด้วยจิ๊กถูกต้องตามแบบที่กำหนดให้ สามารถประกอบงานเพลาะโครงงานไม้เครื่องเรือน สามารถออกแบบเครื่องเรือน สามารถติดตั้งงานเพลาะโครงเครื่องเรือนไม้จริง สามารถทำเครื่องเรือนไม้ด้วยโครงไม้จริง ไม้กรุด้วยไม้จริง ไม้อัด หรือไม้วิทยาศาสตร์ สามารถปิดพื้นผิวหน้าและตกแต่งเครื่องเรือนด้วยวัสดุแผ่น เช่น แผ่นไม้ยาง แผ่นฟอร์เมก้า เป็นต้น	480
2.4 สาขาอาชีพช่างบุครภัณฑ์		

ระดับ 1	หมายถึง ช่างที่สามารถอ่านแบบ ตัดแบบ เย็บ ประกอบ ตกแต่ง และตรวจสอบคุณภาพของงานได้ สามารถหุ้มของใช้ซึ่งใช้ในอาคาร ยานพาหนะ และอื่น ๆ สำหรับงานที่มีความง่ายและซับซ้อนน้อย เช่น การตัดเย็บเบาะนั่งรูปสี่เหลี่ยมหรือวงกลม เป็นต้น	355
ระดับ 2	หมายถึง ช่างที่ผ่านการทดสอบระดับ 1 แล้ว สามารถอ่านแบบ ตัดแบบ เย็บ ประกอบ ตกแต่ง และตรวจสอบคุณภาพของงานได้ สามารถหุ้มของใช้ภายในอาคาร ยานพาหนะ และอื่น ๆ สำหรับงานที่มีความยากและซับซ้อนมากขึ้น เช่น ห่อหุ้มเก้าอี้ทำงาน สตูล เป็นต้น	410
ระดับ 3	หมายถึง ช่างที่ผ่านการทดสอบระดับ 2 แล้ว สามารถอ่านแบบ ตัดแบบ เย็บ ประกอบ ตกแต่ง และตรวจสอบคุณภาพตลอดจนวิเคราะห์ คำนวณ ราคาต้นทุน สำหรับงานที่มีความซับซ้อนและมีขั้นตอนมาก เช่น หุ้มเบาะที่นั่งคนเดียวประเภทหลุยส์ เป็นต้น	465
2.5 สาขาอาชีพช่างสีเครื่องเรือน		
ระดับ 1	หมายถึง ช่างที่มีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับสาขาอาชีพช่างสีเครื่องเรือนไม่น้อยกว่า 1 ปี มีความรู้พื้นฐานในการทำงาน ปฏิบัติงานภายใต้คำแนะนำของหัวหน้างาน สามารถปฏิบัติงานเตรียมพื้นผิว ย้อมสี เคลือบด้วยแลคเกอร์เงาหรือแลคเกอร์ด้าน สร้างลวดลายและทำสีตามแบบกำหนด	385
ระดับ 2	หมายถึง ช่างที่มีประสบการณ์การทำงานในสาขาอาชีพช่างสีเครื่องเรือนไม่น้อยกว่า 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับหนังสือรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติระดับ 1 มีฝีมือระดับกลาง มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ได้ดี และสามารถให้คำแนะนำผู้ได้บังคับบัญชาได้ โดยมีหัวหน้างานช่วยให้คำแนะนำหรือช่วยตัดสินใจในเรื่องสำคัญเมื่อจำเป็น	495

สามารถปฏิบัติงานเตรียมพื้นผิว การพ่นสีรองพื้น พ่นสีทับหน้า สร้างลวดลาย และพ่นเคลือบผิวด้วยแลคเกอร์		
3. กลุ่มอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ ได้แก่		
3.1 สาขาอาชีพนักบริหารการขนส่งสินค้าทางถนน		
ระดับ 1	หมายถึง บุคคลที่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบในการปฏิบัติงานจัดเตรียม เอกสารที่เกี่ยวข้องในการขนส่งพร้อมทั้งตรวจสอบความพร้อมสภาพรถและพนักงาน ขับรถก่อนการขนส่ง ประสานงานกับพนักงานขับรถ สามารถปฏิบัติงานที่ไม่ซับซ้อน และไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามขอบเขตที่ได้รับมอบหมาย มีความรู้เบื้องต้นและความเข้าใจในงานที่ได้รับผิดชอบ ปฏิบัติงานที่มีการระบุลักษณะงานที่ชัดเจน และอยู่ภายใต้การดูแลของผู้บังคับบัญชาในลำดับถัดไปอย่างใกล้ชิด	460
ระดับ 2	หมายถึง บุคคลที่สามารถวางแผนการขนส่งตามคำสั่งในการส่งมอบสินค้า และเงื่อนไขลูกค้า ติดตามการปฏิบัติงานขนส่งและตรวจสอบค่าใช้จ่ายในการขนส่ง ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง สามารถปฏิบัติงานที่มีความซับซ้อนและต้องใช้ความชำนาญมากขึ้น มีความรู้และความเข้าใจในงานของตนเองเป็นอย่างดี ปฏิบัติงานที่ต้องใช้ทักษะฝีมือที่สูงขึ้นภายใต้การดูแลของผู้บังคับบัญชาในลำดับถัดไป	550
3.2 สาขาอาชีพผู้ควบคุมรถยกสินค้าขนาดไม่เกิน 10 ตัน		
ระดับ 1	หมายถึง บุคคลที่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบในการปฏิบัติงานขับรถยกเคลื่อนย้ายสินค้าได้ตามใบสั่งงาน รายงานต่อผู้บังคับบัญชากรณีรถยกเสียหาย ใช้งานไม่ได้ หรือกรณีเกิดอุบัติเหตุขณะปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานที่ไม่ซับซ้อน และไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามขอบเขตที่ได้รับมอบหมาย มีความรู้เบื้องต้นและความเข้าใจในงานที่ได้รับผิดชอบ ปฏิบัติงานที่มีการระบุลักษณะงานที่ชัดเจน และอยู่ภายใต้การดูแลของผู้บังคับบัญชาในลำดับถัดไปอย่างใกล้ชิด	400
ระดับ 2	หมายถึง บุคคลที่สามารถเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดของหน่วยงานได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย ปฏิบัติงานยกสินค้าโดยใช้เทคโนโลยี และอุปกรณ์พิเศษ ดูแลบำรุงรักษารถยกเบื้องต้น สามารถปฏิบัติงานที่มีความซับซ้อนและต้องใช้ความชำนาญมากขึ้น มีความรู้และความเข้าใจในงานของตนเองเป็นอย่างดี ปฏิบัติงานที่ต้องใช้ทักษะ	475

ฝีมือที่สูงขึ้นภายใต้การดูแลของผู้บังคับบัญชาในลำดับถัดไป		
3.3 สาขาอาชีพผู้ควบคุมสินค้าคงคลัง		
ระดับ 1	หมายถึง บุคคลที่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบในการปฏิบัติงาน ตรวจสอบสินค้าคงคลังในพื้นที่รับผิดชอบ สุ่มตรวจสอบสินค้าคงคลัง สามารถปฏิบัติงานที่ไม่ซับซ้อน และไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามขอบเขตที่ได้รับมอบหมาย มีความรู้เบื้องต้นและความเข้าใจในงานที่รับผิดชอบ ปฏิบัติงานที่มีการระบุลักษณะงานที่ชัดเจน และอยู่ภายใต้การดูแลของผู้บังคับบัญชาในลำดับถัดไปอย่างใกล้ชิด	385
ระดับ 2	หมายถึง บุคคลที่สามารถตรวจสอบข้อมูลสินค้าคงคลัง จัดทำรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลสินค้าคงคลัง วิเคราะห์ความเคลื่อนไหวสินค้าเบื้องต้น และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลสินค้าคงคลังตามรอบบัญชี สามารถปฏิบัติงานที่มีความซับซ้อนและต้องใช้ความชำนาญมากขึ้น มีความรู้และความเข้าใจในงานของตนเองเป็นอย่างดี ปฏิบัติงานที่ต้องใช้ทักษะฝีมือที่สูงขึ้นภายใต้การดูแลของผู้บังคับบัญชาในลำดับถัดไป	465
3.4 สาขาอาชีพผู้ปฏิบัติการคลังสินค้า		
ระดับ 1	หมายถึง บุคคลที่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบในการปฏิบัติงาน เข้าใจถึงวิธีการยก จัดเรียงและบรรจุสินค้าตามใบสั่งงานด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนด ปฏิบัติงานตรวจสอบสินค้า อ่านเอกสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่ใช้ในคลังสินค้าได้ สามารถปฏิบัติงานที่ไม่ซับซ้อนและไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามขอบเขตที่ได้รับมอบหมาย มีความรู้เบื้องต้นและความเข้าใจในงานที่รับผิดชอบปฏิบัติงานที่มีการระบุลักษณะงานที่ชัดเจน และอยู่ภายใต้การดูแลของผู้บังคับบัญชาในลำดับถัดไปอย่างใกล้ชิด	375
ระดับ 2	หมายถึง บุคคลที่สามารถควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ช่วยพนักงานปฏิบัติการคลังสินค้า มีความรู้และความเข้าใจในเอกสารประกอบการตรวจรับสินค้า การจัดเก็บ และการเบิกจ่าย สามารถปฏิบัติงานที่มีความซับซ้อนและต้องใช้ความชำนาญมากขึ้น มีความรู้และความเข้าใจ	455

ในงานของตนเองเป็นอย่างดี ปฏิบัติงานที่ต้องใช้ทักษะฝีมือที่สูงขึ้นภายใต้การดูแลของผู้บังคับบัญชาในลำดับถัดไป		
4. กลุ่มอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ ได้แก่		
4.1 สาขาอาชีพพนักงานเตรียมวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้จริง		
ระดับ 1	หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการขนย้ายไม้ การจัดเรียงไม้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปฏิบัติงานตามกฎระเบียบ และความปลอดภัยในการทำงาน กฎการใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ในงานเตรียมวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้จริง	350
ระดับ 2	หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการไสเปิดหน้าไม้ การตัดขนาดไม้ ด้วยการใช้เครื่องจักรในแผนกเตรียมวัตถุดิบ ตลอดจนการคัดคุณภาพไม้ให้เป็นไปตามมาตรฐานและข้อกำหนดในการทำงาน	380
4.2 สาขาอาชีพพนักงานผลิตชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ไม้จริงด้วยเครื่องจักรอัตโนมัติ		
ระดับ 1	หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการผลิตชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ด้วยเครื่องจักรอัตโนมัติซีเอ็นซี (CNC) ประกอบด้วย การขึ้นลงชิ้นงาน การเดินเครื่องจักรอัตโนมัติ การทำงานกับเครื่องจักรอัตโนมัติซีเอ็นซี (CNC) การทำงานตามกฎความปลอดภัยในการใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ และการทำงานตามข้อกำหนดความปลอดภัยในการทำงาน การตรวจสอบคุณภาพของชิ้นงานที่เกิดจากการตัดเฉือนของเครื่องมือตัด และการทำความสะอาดเครื่องจักรและพื้นที่ทำงาน	395
ระดับ 2	หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการเขียนโปรแกรมจีโค้ด (G Code) เบื้องต้น ป้อนโปรแกรมเข้าเครื่องจักรอัตโนมัติซีเอ็นซี (CNC) ติดตั้งเครื่องมือตัด (Cutting Tools) ที่ใช้กับเครื่องจักรอัตโนมัติซีเอ็นซี (CNC) ควบคุมการทำงานของเครื่องจักรอัตโนมัติซีเอ็นซี (CNC) กับโปรแกรมที่ผ่านการใช้งานมาแล้ว และดูแลรักษาเครื่องจักรอัตโนมัติซีเอ็นซี (CNC) เบื้องต้น	455
4.3 สาขาอาชีพพนักงานประกอบเฟอร์นิเจอร์ไม้จริง		

ระดับ 1	หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติงานการขนย้ายชิ้นงานประกอบ การประกอบชิ้นงานด้วย กาว การเชื่อมกาวและจัดเก็บชิ้นงานบนพื้นที่ที่ได้เตรียมไว้ รวมถึงการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดและความปลอดภัยในการทำงาน	365
ระดับ 2	หมายถึง บุคคลที่สามารถปฏิบัติงานเตรียมพื้นที่และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในการประกอบ งานสร้างจิ๊กซอร์ประกอบชิ้นงาน ตลอดจนงานประกอบเฟอร์นิเจอร์	415
4.4 สาขาอาชีพช่างทำสีเฟอร์นิเจอร์ไม้จริง		
ระดับ 1	หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติงานประจำเกี่ยวกับการเตรียมผิวหน้าไม้ การเตรียมวัสดุ ในการเคลือบสี และการปฏิบัติตามข้อกำหนดและความปลอดภัยในการทำงาน	375
ระดับ 2	หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ มีการย้อม สีไม้ การพ่นสีรองพื้น การขัดสีรองพื้น รวมทั้งการดูแลรักษาอุปกรณ์พ่นสีย้อมและสีรองพื้น	415

ที่มา: กระทรวงแรงงาน http://www.mol.go.th/sites/default/files/downloads/pdf/prakaas-khamchiiaecchnng-update_0.pdf

ภาคผนวก ง โปรรซ์ว Polytechnic ในประเทศสิงคโปร์

Publication date: September 2018
The information provided in this brochure is correct at the time of printing and may be subject to change.

NEW COURSES IN TP • NEW COURSES IN TP • NEW COURSES IN TP • NEW COURSES IN TP • NEW COURSES IN TP • NEW COURSES IN TP

HEY THERE

Fresh, hot and coming to TP in 2019, are our enhanced courses. If your passion lies in any of these programmes, join TP to get prepped and ready to embark on a wide range of exciting career opportunities.

CONTENTS

02

Introduction to TP's new merged courses

04

Diploma in Food, Nutrition & Culinary Science

06

Diploma in Medical Biotechnology

10

Diploma in Hospitality & Tourism Management

12

Diploma in Marketing

16

Diploma in Interior Architecture & Design

20

Diploma in Big Data & Analytics

23

Introduction to TP's Common Entry Programmes (CEPs)

24

Common Business Programme

25

Common Engineering Programme

26

Common ICT Programme

TP's SIX NEW MERGED COURSES • TP's SIX NEW MERGED COURSES • TP's SIX NEW MERGED COURSES

TP's SIX NEW MERGED COURSES

When you are flexible and adaptable, you'll definitely be hireable too! TP's six new merged courses will give you the skillsets, as well as the breadth and versatility you need to become the new professionals these industries are looking for today.

DIPLOMA IN FOOD, NUTRITION & CULINARY SCIENCE

A merger of our Diploma in Applied Food Science & Nutrition and Diploma in Baking & Culinary Science.

DIPLOMA IN MEDICAL BIOTECHNOLOGY

A merger of our Diploma in Biomedical Science and Diploma in Biotechnology.

DIPLOMA IN HOSPITALITY & TOURISM MANAGEMENT

A merger of our Diploma in Hospitality & Tourism Management and Diploma in Leisure & Events Management

DIPLOMA IN MARKETING

A merger of our Diploma in Marketing and Diploma in Retail Management.

DIPLOMA IN INTERIOR ARCHITECTURE & DESIGN

A merger of our Diploma in Interior Architecture & Design and Diploma in Environment Design.

DIPLOMA IN BIG DATA & ANALYTICS

A merger of our Diploma in Big Data Management & Governance and Diploma in Business Intelligence & Analytics.

BTW...

Were you interested in a course affected by the mergers? You still can pursue your passion with these courses!

WHAT'S NEW

@TP SCHOOL OF APPLIED SCIENCE

DIPLOMA IN FOOD, NUTRITION & CULINARY SCIENCE

A merger of our Diploma in Applied Food Science & Nutrition and Diploma in Baking & Culinary Science.

DIPLOMA IN MEDICAL BIOTECHNOLOGY

A merger of our Diploma in Biomedical Science and Diploma in Biotechnology.

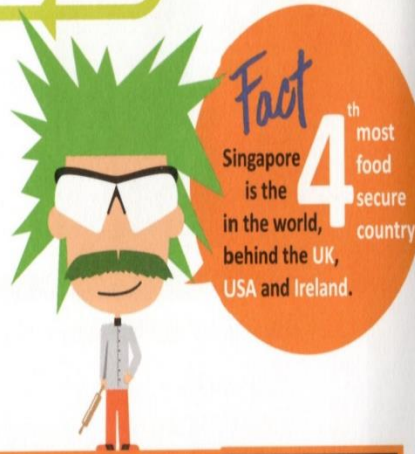
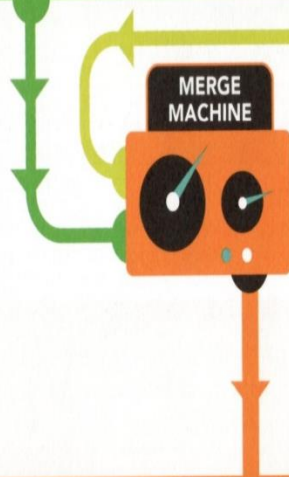

**DIPLOMA IN
APPLIED FOOD
SCIENCE & NUTRITION**

**DIPLOMA IN
BAKING &
CULINARY SCIENCE**

T26 FOOD, NUTRITION & CULINARY SCIENCE

This course will train aspiring food science, nutrition and culinary professionals to apply the concepts and principles learnt to either create innovative, wholesome and yummy food products or promote good health and prevent disease by educating consumers on healthy food choices.

DIPLOMA IN FOOD, NUTRITION & CULINARY SCIENCE

If you already possess the raw talent to give the humble *bee hoon* a healthier gourmet makeover, why not take your skills further by learning how to extend its shelf life and ensure food safety and quality too?

A FUTURE TO LOOK FORWARD TO!

CULINARY NUTRITION

Rising lifestyle diseases and healthcare costs will lead to an increase in the demand for healthy food. The world needs professionals who can combine scientific nutrition principles with mad culinary skills to create healthy and delicious meals.

HEALTHY AGEING

It's no secret that Singapore has a rapidly ageing population. That's why you can find rewarding careers in various sectors that promote active and healthy ageing through diet and nutrition.

FOOD & MANUFACTURING INDUSTRIES

There is always a demand for skilful professionals who embrace technology to improve productivity and efficiency without compromising product quality and safety.

SO, WHAT WILL YOU DO?

After mastering fundamental culinary and baking techniques, and learning the principles of microbiology, physiology, food chemistry, nutrition, product development and food safety, you will continue to deepen your skills training at TP's off-campus Learning Enterprise, KoolWerkz, which is a training factory dedicated to ice cream production.

You could also be attached to on-campus facilities like The Bistro Lab, TP's shiny and new F&B Learning Enterprise that provides you with the experience of operating and managing a central kitchen.

For full details, visit: www.tp.edu.sg/t26

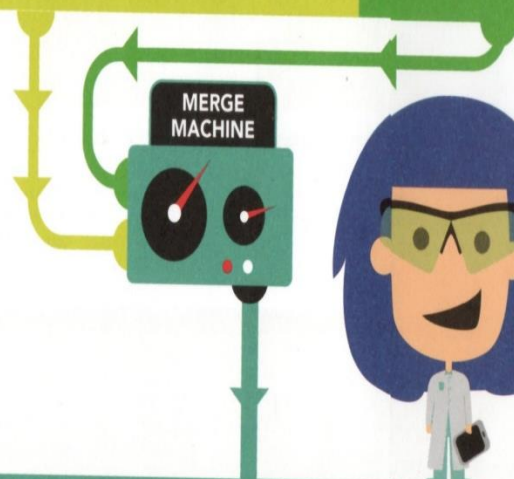
MEDICAL BIOTECHNOLOGY • MEDICAL BIOTECHNOLOGY • MEDICAL BIOTECHNOLOGY

DIPLOMA IN BIOMEDICAL SCIENCE

DIPLOMA IN BIOTECHNOLOGY

Fact The
Asia-Pacific medical
technology sector
is expected to hit
US\$133
billion a year
in 2020.

T64 MEDICAL BIOTECHNOLOGY

With Singapore working towards building more healthcare institutions by 2030, manpower will be greatly needed in both the biomedical and biotechnology sectors. It's time to get yourself ready to enter these in-demand industries and carve out an exciting career and improve lives with this course!

MEDICAL BIOTECHNOLOGY • MEDICAL BIOTECHNOLOGY • MEDICAL BIOTECHNOLOGY

DIPLOMA IN MEDICAL BIOTECHNOLOGY

If hearing about cell therapy, tissue engineering, synthetic biology, drug discovery, clinical pathology and clinical diagnostics excites you, you really need to be in this course.

A FUTURE TO LOOK FORWARD TO!

MAKER'S LAB

Propose and bring your scientific ideas to life with guidance from TP's expert supervisors. You could very well make the next big research breakthrough right here!

EXCITING OPTIONS

Select either the Personalised Medicine Research option, and become a research or production technologist, or the Medical Laboratory Technology option, to be a clinical technologist.

LEARN FROM THE BEST

A collaborative training programme with research institutions and hospitals will provide you with the opportunity to attend expert lectures by researchers and physicians working at the forefront of healthcare.

SO, WHAT WILL YOU DO?

You'll learn about new and emerging technologies, such as stem cell therapy, point-of-care diagnostic testing, genome analysis, and personalised medicine research that would transform medicine and revolutionise the healthcare system.

With this knowledge and critical understanding of principles in biotechnology and clinical diagnostics, you'll get to pursue a promising career within a research or clinical environment.

For full details, visit: www.tp.edu.sg/t64

HEAR FROM THE EXPERTS

Great training is the foundation of professionalism, and TP culinary students exemplify what it means to be the product of a great educational programme. With a higher standard of professionalism, culinary knowledge and technical skills development, these students bring a unique combination of confidence, dedication and ability to the job, making them an invaluable asset to any culinary team.

Chef Toni Robertson
Executive Chef,
Mandarin Oriental,
Singapore

I am impressed by the diligence and inquisitive nature of students from this course and would gladly accept them without any qualms for any suitable projects in future.

Dr Yang Yuansheng
Research Scientist,
Bioprocess Technology Institute,
A*STAR

WHAT'S NEW

@TP SCHOOL OF BUSINESS

DIPLOMA IN HOSPITALITY & TOURISM MANAGEMENT

A merger of our Diploma in
Hospitality & Tourism
Management and Diploma in
Leisure & Events Management.

DIPLOMA IN MARKETING

A merger of our Diploma
in Marketing and Diploma
in Retail Management.

10 HOSPITALITY & TOURISM MANAGEMENT • HOSPITALITY & TOURISM MANAGEMENT • HOSPITALITY & TOURISM MANAGEMENT

DIPLOMA IN HOSPITALITY & TOURISM MANAGEMENT

DIPLOMA IN LEISURE & EVENTS MANAGEMENT

MERGE MACHINE

Fact
Singapore welcomed **17.4 MILLION** visitors in 2017, a **6.2% increase** from the previous year.

T08 HOSPITALITY & TOURISM MANAGEMENT

If you are interested in leisure and events management, you can now pursue your passion in our enhanced Hospitality & Tourism Management course. This newly-merged course offers you even more options for exciting careers in these dynamic industries.

HOSPITALITY & TOURISM MANAGEMENT • HOSPITALITY & TOURISM MANAGEMENT • HOSPITALITY & TOURISM MANAGEMENT

DIPLOMA IN HOSPITALITY & TOURISM MANAGEMENT

If you love interacting with people and bringing smiles to faces and laughter to hearts, then this course is the perfect one for you.

WHAT'S NEW Experience a broad-based hospitality and tourism education with the opportunity to specialise in one of these three core areas:

HOTELS & ACCOMMODATION
The booming hotel and resorts sector is always on the lookout for vibrant individuals with bags of personality.

TRAVEL & TOURISM
With your skills and expertise, you'll be a perfect fit for theme parks, travel companies, cruise and airline companies, national tourism organisations and more.

MICE & EVENTS
As an event creator extraordinaire, industry leaders will be scrambling to book their spots at your meetings, conferences and exhibitions.

SO, WHAT WILL YOU DO?
Your training in the tourism business will be held at the Temasek Tourism Academy. This is no ordinary classroom – it's a seven-storey building (yes, you read that right!) that houses tourism technology rooms, project rooms, an event hall, and event management ideation rooms.

Then there's always your exciting internship to look forward to. And, our graduates have not just interned at local organisations but overseas locales, such as South Korea, New Zealand, Hong Kong and Malta too!

For full details visit: www.tp.edu.sg/t08

HEAR FROM THE EXPERTS

To sustain Singapore's competitiveness as a tourism destination, we will need a pipeline of talent with the right capabilities and passion to join the tourism sector. TP continues to be a valued partner in developing such talent and we look forward to them equipping future talent with industry-relevant skills and innovative qualities to meet the challenges of our dynamic tourism sector.

Ong Huey Hong
Director, Hotels & Sector Manpower Development,
Singapore Tourism Board

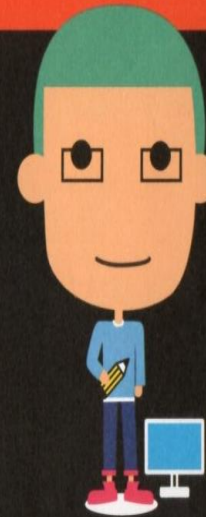
We are deeply impressed by your students' high creative energy, strong problem-solving skills, and great enthusiasm. Their proposal to market the PAssion POSB MasterCard® Debit Card to the youth segment is truly insightful and relevant. This is a testimony to the success of your course in equipping students with the critical competencies to meet the dynamic needs of our industry.

Mr Sayvious Ong
Vice President & Head of Debit Cards,
DBS Bank Ltd

WHAT'S NEW

@TP SCHOOL OF DESIGN

DIPLOMA IN INTERIOR ARCHITECTURE & DESIGN

A merger of our Diploma in
Interior Architecture &
Design and Diploma in
Environment Design.

16 INTERIOR ARCHITECTURE & DESIGN • INTERIOR ARCHITECTURE & DESIGN • INTERIOR ARCHITECTURE & DESIGN
INTERIOR ARCHITECTURE & DESIGN • INTERIOR ARCHITECTURE & DESIGN • INTERIOR ARCHITECTURE & DESIGN

**DIPLOMA IN
INTERIOR ARCHITECTURE
& DESIGN**

+

**DIPLOMA IN
ENVIRONMENT DESIGN**

Fact **3x**
the size of Marina Bay,
the future Greater Southern
Waterfront project is set to
transform Singapore's skyline,
and create unique residential,
commercial and lifestyle
opportunities.

T22 INTERIOR ARCHITECTURE & DESIGN

From public housing and exclusive private enclaves to business, recreational, lifestyle and community areas, your ideas will impact and shape the way Singaporeans live, work and play. This enhanced diploma course will give you the know-how to transform personal and work areas into functional and beautiful spaces.

DIPLOMA IN INTERIOR ARCHITECTURE & DESIGN

Do you want to learn how to combine forms, spaces and sustainable design to create functional and beautiful spaces? Master it all with this course – Singapore's first and most established diploma of its kind.

A FUTURE TO LOOK FORWARD TO

TOP TEACHERS
Learn from architects and interior designers with global experience. Under their guidance, some of your seniors have become award-winning designers themselves.

GET HANDS-ON
Experience 'live' projects and intern with reputable industry names such as Ong & Ong, DP Architects, Google Asia and more!

FURTHER EDUCATION
Many of our graduates have gone on to top universities with advanced standing such as the National University of Singapore, Southern California Institute of Architecture and the Bartlett School of Architecture (University College of London).

SO, WHAT WILL YOU DO?

You'll work in integrated studios where new ideas in spatial design are shared and explored. In addition, not only will you experience real industry projects and bring your ideas to life but there are also overseas study trips, amazing internships and student exchanges to look forward to.

Last, but not least, you'll network with top practitioners in some of the best architectural and design firms – in Singapore and overseas – for an insider's view of the industry!

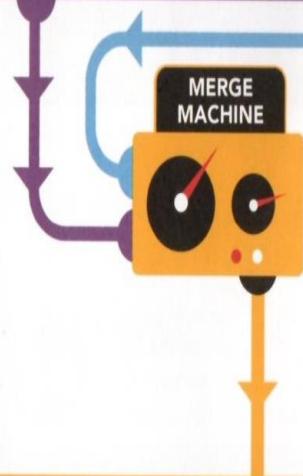
For full details visit: www.tp.edu.sg/t22

DIPLOMA IN BIG DATA MANAGEMENT & GOVERNANCE

DIPLOMA IN BUSINESS INTELLIGENCE & ANALYTICS

01101100
01101111
01110110
01100101

By 2020, about
Fact 1.7
megabytes
of new information will be
created every second for every
human being on the planet!

T60 BIG DATA & ANALYTICS

Big Data is a big deal. Each time you log on to your social media accounts or make an online purchase, information is generated and used as a resource. For example, Amazon uses data to predict purchases and starts the delivery process even before the customer clicks 'buy'. That's just the tip of the iceberg – discover much more with this new and enhanced course!

DIPLOMA IN BIG DATA & ANALYTICS

If you possess a keen analytical mind and take satisfaction in making order out of chaos, this course will introduce and provide you with the latest tools you can use to make sense of the data that will be at your fingertips.

A FUTURE TO LOOK FORWARD TO

HIGH DEMAND

With the Singapore Government positioning the country as a Data and Analytics hub, it's an exciting time to become a big data and analytics professional.

TOP-NOTCH CENTRES

Experience working on real projects at TP's collaborative facilities such as the TP-SAS Business Intelligence & Analytics Centre and TP-Pivotal Data Science Academy.

PRESTIGIOUS SCHOLARSHIPS

Secure industry-sponsored scholarships such as the IMDA iPoly Scholarship, TP-SAS Scholarship and the TP-Pivotal Scholarship.

0110110
0110111
0111011
0110010

SO, WHAT WILL YOU DO?

Starting with the core subjects such as computational thinking, user experience and interface design, you'll gain strong fundamental IT skills before delving deeper into the world of big data and business analytics.

By the time you graduate you'll have all the necessary skill sets to use and 'mine' big data. Companies the world over can depend on you to help analyse how they are doing as well as take your advice on how to implement smarter decisions to improve their business and organisational performance!

For full details visit: www.tp.edu.sg/t60

HEAR FROM THE EXPERT

There is a clear demand for graduates who have skills and knowledge in the area of big data management. Your graduates will fill a known need in the big data value chain with the skills they acquired from this course.

Mr Eric Goh
Managing Director
Dell EMC Computer Systems
(South Asia) Pte Ltd

COMMON ENTRY PROGRAMMES • COMMON ENTRY PROGRAMMES • COMMON ENTRY PROGRAMMES

COMMON ENTRY PROGRAMMES

We know that sometimes it can be difficult to pick a diploma course, especially one that will define your future.

Don't you wish that you could have the time to explore your interests, experience a range of courses and uncover the many potential career paths first?

Well, you can by applying to any of TP's three new Common Entry Programmes – check them out!

T01 COMMON BUSINESS PROGRAMME

If you have a way with numbers, possess an entrepreneurial mindset and are well-organised, then come and join the Common Business Programme! After being exposed to the various core business subjects, you'll be in a better place to realise your strengths before picking one of these seven diploma courses to specialise in.

[T02] Accountancy & Finance
[T10] Business
[T18] Culinary & Catering Management
[T08] Hospitality & Tourism Management
[T09] Law & Management
[T07] Logistics & Operations Management
[T67] Marketing

Students will progress to their specific diploma course in Year 1 Semester 2.

Students opting to be streamed to the Diploma in Law & Management must fulfil the minimum entry requirement of grade 1 to 4 for O-level English Language.

For full details visit: www.tp.edu.sg/t01

T56 COMMON ENGINEERING PROGRAMME

The Common Engineering Programme is your gateway to eight popular diploma courses. And, when the time comes for you to eventually choose one of these courses that suits you best, you'll be secure in the knowledge that you will have all the skills you need to excel in a fast-growing engineering sector.

[T50] Aerospace Electronics
[T51] Aerospace Engineering
[T38] Biomedical Engineering
[T43] Business Process & Systems Engineering
[T52] Clean Energy
[T13] Computer Engineering
[T65] Electronics
[T66] Mechatronics

Students will progress to their specific diploma course in Year 2, with the exception of those specialising in Aerospace Electronics, Aerospace Engineering and Business Process & Systems Engineering, which will be in Year 1 Semester 2.

For full details visit: www.tp.edu.sg/t56